Z doby Sušilovy.

Sbírka dopisů.

Podává

P. Vychodil.

Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně.

Sbírka tato rozdělena ve dvě části. V prvé obsaženy dopisy Sušilem a jemu poslané, v druhé dopisy některých známých jeho. Některé z části neb celé již otištěny sice jinde, ale pro lepší přehled pojaty také sem.

Velikou většinu jich mám v originále, jelikož i sbírka z pozůstalosti Matěje Procházky, kterou jsem kdysi měl pouze na opsání vypůjčenu (srv. můj životopis Fr. Sušila, str. 360), šťastnou náhodou se ke mně vrátila.

Dopisy otištěny zcela věrně, ale z vážných důvodů pravopisem nynějším. Jak známo, kolísá pravopis český v 1. pol. 19. stol. značně. Dle analogického pravopisu, navrženého Dobrovským, mělo se po c psáti vždy i (kromě cizích slov), po s a z tehdy, kdy toho žádá analogie; pravopis ten koncem let dvacátých ovládl, hlavně úsilím Jungmannovým, jenž té doby také provedl změnu ss v š. P. J. Šafařík v letech čtyřicátých prorazil změnou g v j, Hanka důsledně začal psáti ou m. au, také v zaměněno s w, í s j, náslovné v s dřívějším u. Změny ty ovšem neujaly se hned všude, tak že v dopisech té doby znamenati nemalou pestrost, nehledě k nesprávnosti neb nejistotě v čárkování samohlásek, již i u lepších spisovatelů pozorujeme. Nápadnější pravopisné zvláštnosti a odchylky dopisů zde otištěných na svých místech poznačeny. Věcné vysvětlivky přidány jen o osobách nebo věcech širšího významu, při čemž místy poukázáno k uvedenému životopisu Fr. S.

Adres při dopisech zachovalo se jenom několik, jež také uvedeny.

Všem, kdo ke sbírce této nějakým způsobem přispěli, budiž vzdán upřímný dík!

P. V.

1.

F. L. Čelakovský Sušilovi.

Frant. Lad. Čelakovský (1799—1852) žádá Sušila, by z rukopisu jeho sbírky národních písní moravských směl některé otisknouti ve své sbírce (srv. Fr. Sušil str. 63.)

Adresa na str. 4°: Vysoce učenému, velebnému Pánu Fr. Sušilovi...

V Praze 21 Října 1828.

Vysoce vážený, velebný Pane!

Byl jsem onehdy p. prof. Jungmannem a Preslem[1]) dožádán sbírku národních Mor. písní Vámi spůsobenou přehlídnouti a jím [tak] mínění své povědíti. Zaradoval jsem se nemálo, že i na Moravě bedlivější zřetel na tyto polní kvítka se bráti počíná, a mnohou roztomilou píseň v sebrání Vašem nalézám, které se mi posud ani doslechnuti ani dočísti nedostalo, ač mi od mojích [tak] ctěných dopisovatelů moravských hojných příspěvků k účelu mému, zvláště v posledním tomto času se dostalo. Dovolte ať Vašnosti s účelem a úmyslem[2]) svým seznámím. Mé posud vydané sbírky národních písní, jak mnohostrannou horlivostí mých přátel, tak mým shledáváním se tak obohatily a úplnějšími staly, že nové ozdobnější a lépe sestavené vydání všeslovanských písní snad již budoucím rokem do světa vypraviti hodlám, a sice v pořádku takovém, aby sourodné mluvy písně vždy jeden dílek pro sebe činily, jako I. České, morav., slov. II. ruské, malor. III. a t. d. Osměluji se za tou příčinou k Vašnosti s šetrnou otázkou se obrátiti, zdali by jste,

[1]) Red. »Kroku«, kam Sušil též přispíval.

[2]) Psáno: aučelem a úmyslem.

jsa jinak s usilováním mojím stejné mysli, a nemaje jiného pro sebe záměru, ze sbírky Vaší opis některých moravských písní mi přepustiti volni nebyli. Bylby zajisté s vděčností a radostí velikou ode mne přijat i zásluhy Vaše o mor. nár. píseň na svém místě slušně připomenuty. Některou částečku ve Vaší sbírce obsažených písní již též z Moravy mám, ač s některým variantem; tím by se též lepší čtení ledakde opraviti dalo.

Naději se, že mi ohledem této věci mínění své laskavě na jevo dáti ráčíte, jenž jsem v plné míře úctivosti obapolně

ke všelikým službám volný

F. L. Čelakowsky. [tak]
Byt: Ovocný trh
hraběcí Thunský[1])

Václav Pešina z Čechorodu (1782—1859), tehdy farář v Blučině na Moravě, poznamenal nad uvedenou neúplnou adressou Sušilovou jakožto místo odeslání: Lautschitz [= Blučina], pod Sušilovo jméno pak dodal: Cooperator zu Wolframitz pr: Pohrlitz [Olbramovice a Pohořelice] a připojil:

Salutem amicissimam!

De hac re, ob quam Čelakowsky [tak] in praesenti epistola consilium Tuum petit, serius opinionem meam Tibi scribam.

Pešina.

Byl tedy list Čelakovským poslán Pešinovi, aby jej Sušilovi dodal.

2.

Vincenc Žák Sušilovi.

Vincenc Pavel Žák čili, jak se sám psával, Ziak (1797—1867), tehdy kaplan v Brně, sděluje Sušilovi úsudek censury o jeho první sbírce národních písní moravských i o přídavku básní umělých a navrhuje změny v písních i v předmluvě (srv. Fr. S. str. 64 dd.)

Adresa na str. 4°: v. Brünn. Sr. Hochwürden Herrn Franz Sušil [páno š] würdigsten Kooperator zu Wolframitz per Kromau.

Mnohovážený Příteli!

Konečně Vás mohu potěšiti správou, že Váš rukopis Mor. národních písní z censury přišel. Kdo jejich censorem byl, nevím, ale

[1]) asi: dům nebo palác. Kousek papíru zde vytržen.

nebylli Kopitár[1]), byl předce Slovan (ne Čech) naší literatuře tuším dosti přející; a že jen z potřebnej opatrnosti, to jest, nerád Vám sem tam něco přetrhl, neb s poznamenáním provodil, poznáte sám z toho, co připsal, a co Vám všechno ode slova ke slovu tuto oznámím. Račte jen nahlednouti do alfabetního registru ode mne Vám poslaného.

a) ke číslu I. „Bude vojna bude" přidal censor: „Huic et similibus e. g. 2. 5. item 143, ne cogaris omittere adde notam, non oportere sic facere christianum, sed potius imitanda esse exempla No. 148. 177. 190 et similium." — Jest pak číslo 2.: „Zdálo se Ranoši", číslo 5. „Ja na našem poli", číslo 143: „Vila věnec, vila nový" všude samovražda.

b) ke číslu 34 „Ti ždaničtí úřadové Na vojnu verbujú" přidal: „Omitte potius hoc tempore" a píseň celou přetrhl.

c) ke číslu 117. „Sl.... ský pan farář pěkně káže" přidal: „Omitte, nisi habes lectionem et interpretationem minus noxiam" a píseň též přetrhal.

d) ke číslu 156 „Na horách na dolách" poznamenal jste Vy: „Zlomek písně podobné snad Asan Aganici srbské. Viz Čelakovský písně národní II. a st. 173." — Censor doložil: „Vere zlomek, sed quaerenda vetula aut vetulus, qui sciat totum."

e) ke číslu 159, a sice ke slovům „Buď mi nápomocný" poznamenal jste Vy: „nápomocné v písni, jako místo volej: volé, a místo chvílečku = chvílečko." — Censor dokládá: „Fides ante omnia; explicabunt et defendent analogiae aliarum dialectorum pulcherrime! imo vetustissimi codd. dialecti ecclesiasticae! e. g. nechco pro nechcu = nechošča[2]) = pol. nechcę etc. Vide Wostokov Russum Philologum."

f) ke číslu 161: „Ach Bože můj! co mne mrzí svět". — Censor: „natura naturissima!"

g) ke číslu 189: „Zakukala zezulenka". Censor: „Adfuit iam No. 160, et kerá habuit, et Carnioli sicut plura vestra."

h) ke přídavku [k] číslu 9. Z Katulla etc. poznamenal censor: „Equidem, si tuo loco essem, non miscerem haec aliena et potius docta, naturae et populi ποιησει; nam haec leget vel maxime populus, quem illa ἀλλοτρια turbabunt." Ale přetržena ve přídavku jen jest píseň o Moravě.

Konečně[3]) censora dává své povolení těmito slovy: Gegen genauer Beobachtung der Weisungen des Censors Omiss. del. corr. corr. Imprimatur. Mayrhofer m/p k. k. Censor.

---

[1]) Správně Kopitar (1780—1844), řed. dvorní knihovny ve Vídni, slavista.

[2]) psáno kyrillicí; koncovka však není správně psána.

[3]) zde přetrženo slovo jiný.

Z toho račte uznati, že kdo poznamenání a—h činil, buď příliš ostrým censorem býti nechtěl, aneb snad jest jen muž, od Censury o svůj úsudek požádaný, který by nám nerád mnoho přetrhl, avšak znaje okoličnosti času, opatrnu býti radí. Jak ale máme nyní za dost učiniti Mayerhoferowi? [tak] Já myslím tak (jestli proti tomu nic nemáte):

K e č í s l u I. dodejme, jako skončení ještě:

„A ty dcerko synku![1])
Lásku v uzdě mějte,
Boha, drahou duši
Z mysli nepouštějte.“

Pak poznamenání: jak tato píseň končí, takovým smyslem zavírej každý čtenář i písně číslo 2. a 143, věda, že písně národu našého [tak] nikdy úmysl nemají, samovraždě její ohavnost ujímati, a srovnej číslo 148. 177. 190.

Číslo 4. jest: „Dvanácte panen“. — Tu sám jste už utlačiti velel. Tak se staň třeba i s písní číslo 5; — neboť aspoň já v ní nic plechého nenalézám.

Čísla 34 a 117 musíme vynechat, neboť jak číslo 189 jsou přetrhnuty. Co ale dělat se číslem 156 a 159 pak s celým přídavkem jinonárodních písní, to nevím. — Je vynechat by vás bolelo, a však snad jiné pomoci nebude. — Přídavek by snad lépe patřil do nějakého časopisu.

Co ale též mám dělat se předmluvou? Předělati ju musím, neboť později mi své domnění o melodiech poslav, změnu sám jste udělal potřebnou, a při našem k hádkám a k podezření náchylném věku bál jsem se, že by Vaše: „porušenost národnosti také pokažení mravů po sobě táhne, až i nábožnost u Slovanův raníva“ — i mnohé jiné věci buďto neúčinnými[2]) aneb i nepatrnými by nazvány býti mohly. Také už víte, že předmluva Vaše ještě k censuře poddána [tak] býti nemohla, a poslati ju nyní zlášť [tak] do Vídně, spůsobilo by nový dlouhý průtah. Já tedy požívaje Vaší důvěry a Vašeho plnomocenství, sám předmluvu krátší [tak] chystám, přijma do ní všechno, co o nápěvech, ale ne všechno co jiného pravíte.

Musím nyní tu předmluvu, a spolu krátkou žádost zdejší censuře podati, aby opravy neb poznamy vídenské, kterým své ve jménu Vašem připojím, dálejší překážku nečinili, nýbrž brzo, ovšem s vynecháním přetržených písní, rukopis do tisku dán býti směl.

Doufám, že s tím spokojen budete, obzlášť když považíte, jak potřeba nám uvarovati se křiku, jejž pan Palacký, opět mého důvěr-

---

[1]) Původně napsané »děvče hochu« přetrženo.

[2]) Původně napsané »zbytečnými« přetrženo.

ného psaní na pana Jungmanna zle použiv v musejníku strhl; kdežto v onom mém psaní ani sám . . y [1]) nic urážlivého nenalézá. Věru ti páni hádati se dychtějí, a kdybych též já tak z horka nakvaseným byl, mohl bych jím [tak] jinak zanotovati, však moderata durant, a proto raděj strpení mějme. Dočkej času jak husa klasu.

V Brně 15 listopadu 1832.

Vincenc Ziak
Coop.

3.

Vincenc Žák Sušilovi.

Žák, toho času farář v Podivíně na Moravě, žádá Sušila o vyzvednutí kuponů státního papíru.

Adresa na 2. str. 4°: Z Podivína. Na Důstojného Vysokoučeného Pána, Pana Františka Sušila professora bohosloví v Brně.

Velebný [2]) Pane!
Mnohovážený Příteli!

Posávad právě panu katechetovi J. Chmeličkovi [3]) píšu, a sice v onyto, který jsem v Brně stranu talónu ze státského úpisu učinil, uctivém spolu toj příležitosti k uctivému poprosení, byste ráčil v paměti míti ten talon, jejá jsem Vám zanechal s prosbou, abyste mi na něj kupóny k tomutéž úpisu vyzdvihnouti ráčil. Bude tuším nyní čas u zemskej kasy se optati, zdali kupony mé už přišly, aneb mám-li déle čekat. Až je dostanete, račte je podržet u sebe, neboť míním poslat do Brna svou kuchařku, aby ledacos k nastávajícímu generálnému visitací tam koupila. Ona se u Vás přihlásí, a račte pak jí ty kupony sebou dat. Jen kdyby snad Vás nenatrefila, tu bych arci prosil, abyste mi je poslal po jakejkoli jinej příležitosti.

Poroučeje se do Vaší lásky znamenám se s uctivostí

Váš

upřímný přátel
Vincenc Ziak.

V Podivíně 25. máje 1855.

---

[1]) zde vytržen s pečetí kousek papíru. Fr. Palacký 1832 vystoupil v Časopise Č. Musea proti novotaření v češtině.

[2]) zde psáno W, jinde v.

[3]) Jan Chmelíček.

4.

Sušil, tehdy kaplan v Komárově u Brna, Josefu Seydlovi, statkáři v Bohuticích, německé osadě (Bochtitz) přifařené tehdy do Olbramovic, dřívějšího působiště Sušilova (srv. Fr. S. str 51.)

Oznamuje, že jmenován professorem theologie v Brně.

Euer Wohlgeboren!
Gnädiger Herr!

Ich erlaube mir, Euer Wohlgeboren mit einigen Zeilen zu belästigen, weil man seine Freude denjenigen mittheilt, die an unserer Beförderung Antheil nehmen. In dieser Überzeugung gebe ich mir die Ehre, Euer W. hiemit zu benachrichigen, dass ich zum Professor des neutestamentlichen Bibelstudiums in Brünn ernannt worden bin, und bitte, dies für keine Selbstanpreisung, sondern bloß für einen Beweis obenerwähnter Überzeugung anzusehen. Ich möchte dafür die ganze Welt ans Herz drücken, so wie ich Gott für dies Glück unaufhörlich danke.

Euer Wohlgeboren und Gnaden ergebenster

Fr. Sušil.[1])

Kumrowitz 31. Jänner 1837.

5.

Sušil Josefu Seydlovi.

Blahopřání paní Aloisii Seydlové.

Euer Wohlgeboren!
Gnädiger Herr!

Ich bin gezwungen, in aller Höflichkeit eine Bitte an Euer Wohlgeboren zu richten, welche ich, eingedenk dessen, wie sich im vorigen Jahre in gleicher Angelegenheit der H. Pfarrer von Ullersdorf ausdrückte, nicht umzugehen mir getrauete.

Ich bitte nämlich, der gnädigen Frau Gemahlin an meiner Stelle jene vollste Hochachtung und jene herzlichsten Wünsche, die ich hege,

[1]) V dopisech něm. frakturou psaných podepisuje se tehdy Suſſil. Dopis neúplný.

aber auch mit jener Beredsamkeit melden zu wollen, die Euer Wohlgeboren zu Gebothe steht. Gott wolle die gnädige Frau zum Troste der Armen und zur Erbauung aller Christen noch lange, lange im steten Wohlseyn erhalten, und dem liebsten Louis[1]) an Leib und Seele zum Troste und zur Freude der gnädigen Herrn Eltern alles Gedeihen verleihen, so wie es mein stetes Gebeth vor dem Altare Gottes ist, daß der Allbarmherzige mit barmherzigen Augen über das Haus herabsehen möge, wo mir in der Krankheit Barmherzigkeit erwiesen worden.

Auch bitte ich, meine obgleich späten, Wünsche der Frau Tetička zu melden.

Diese Bitte dreifach, weil sie auch dreifach ist, wiederhohlend, habe ich die Ehre, mich mit aller Hochachtung zu zeichnen

Euer Wohlgeboren und Gnaden ergebenster

Fr. Sušil,
Pr.

Brünn 18. Juni 1837.

6.

Sušil J. Seydlovi.

Blahopřání ku jmeninám Seydlovým.

Euer Wohlgeboren!
Gnädiger Herr!

Nehmen Euer Wohlgeboren zu dem Tage, an dem gewiß so Viele sich vereinigen ihre Wünsche vor Euer Wohlgeboren auszusprechen, auch den Ausdruck meiner gewiß herzlichsten Wünsche an, so wenig auch ich selbe in glänzender Form darzustellen im Stande bin.

Möge der Allbarmherzige Euer Gnaden Eingang und Ausgang segnen, Alles, was Ihnen bevorsteht zum Besten leiten, durch den Engel des Friedens Ihr Haus beschützen, möge Er Euer Wohlgeboren hier Seiner Gnade und einst der Bekleidung mit dem unvergänglichen göttlichen Leben würdigen. Das ist mein innigster Wunsch und mein Gebeth zu demjenigen, der ihn nach Seiner unendlichen Güte und Barmherzigkeit erhören kann.

---

[1]) syn Seydlův.

Indem ich noch einen Handkuß an die Gnädige und einen herzlichen Gruß an Louis mir ausbitte, habe ich die Ehre mit vorzüglicher Hochachtung mich zu zeichnen

Euer Gnaden ergebenster

Franz Sušil,
Prof. d. Theol.

Brünn am 16. März 1839.

7.

Sušil J. Seydlovi.

Zpráva o uprázdněném místě při faře na Petrově v Brně.

In Eile

Euer Wohlgeboren!

Soeben erfahre ich daß Pater Neugebauer am Petersberg mit Tode abgegangen ist. Es ist also eine Stelle dort vacant. Ich weiß nicht, was besser wäre; zuerst nach Schattau zu fahren und dort es abzumachen, damit keine Einstreuungen geschehen, wenn H. Whfr[1]) nach Brünn bestimmt wurde, oder früher nach Brünn zu kommen, und vor allen andern mit dem H. v. Wokřál[2]) zu sprechen. Das Erste scheint mir ausführbarer.

Indem ich der Eile halber um Entschuldigung bitte, habe ich die Ehre mich mit vorzüglicher Hochachtung zu zeichnen Euer Wohlgeboren

ergebenster Diener

Fr. Sušil.

Brünn am 30ten März 1846.
(P. Neugebauer ist am 29ten †)

Bitte eine Empfehlung an die gnädige Frau.

---

[1]) Weithofer, bývalý vychovatel Aloisa, syna Seydlova, gymnasisty. W. 1845 vysvěcený byl kaplanem v právě jmenované Šatavě. Neugebauer byl vikářem.

[2]) sídelní kanovník brněnský. Ti mají právo žádati o šlechtictví, čehož dříve používali.

8.

J. Seydl Sušilovi.

Blahopřání ku jmenování čestným kanovníkem brněnským.

Euer Hochwürden!

Hochgeehrter Herr Canonicus!

Wenn wir uns auch nicht wie ehemals persönlich öfter sehen, (ich bin ein Sklave meines Geschäftes, ich war vor 1858 nur alle 2—3 Jahre einmal in Brünn, seit Dr. Schlemleins Tode, das ist seit 1858 nicht in Brünn) so darf ich doch erwähnen, daß wir Euer Hochwürden stets mit alter Freundschaft und Hochachtung gedachten, und wir uns oft nach Euer Hochwürden Befinden erkundigten.

So wie wir bei der Euer Hochwürden zu Theil gewordenen russischen Ordens Decoration uns erfreuten, so ergreife ich heute mit wahrem, und noch mit viel größerem Vergnügen die Feder, um Euer Hochwürden meine und meiner Frau aufrichtigen und innigsten Wünsche zu der neuerlichen und so hohen und seltenen Auszeichnung zu beglückwünschen, mit welcher S. k. k. Majestät, wie ich heute gelesen habe, Euer Hochwürden wahren und seltenen Verdienste ausgezeichnet hat.

Wäre ich jünger und weniger mit Geschäften belastet, ich hätte es mir nicht versagen können, Euer Hochwürden persönlich unsere herzlichen Wünsche darzubringen.

Euer Hochwürden werden aber als einer unseren weniger ältesten Freunde gewiß auch diese schriftlichen und aufrichtigen Wünsche gütig aufnehmen.

Gott erhalte Euer Hochwürden noch recht lange in steter Gesundheit, das wünscht vom Herzen meine Frau, das wünscht

Euer Hochwürden
ergebenster Diener u. Freund

Josef Seydl.

Bochtitz am 17. Dezember 1864.

9.

Sušil J. Seydlovi.

Bohutice staly se 1867 samostatnou kuracií s patronátem Seydlovým. Dopis vztahuje se snad na slavnost při této příležitosti uspořádanou.

Euer Wohlgeboren!

Die seltene Freude, die ich jüngst in Bochtitz bei dem von Euer Wohlgeboren veranstalteten Feste genossen, läßt mich nicht schweigen und ich gebe diesem Drange willigst nach. War dies ein herrlicher Freudentag für alle Anwesenden! Ich kann aber mit voller Wahrheit sagen, daß er es für Niemanden in diesem Grade war, wie er es für mich gewesen ist. Fast vierzig Jahre sind es, daß ich mich der Freundschaft von Euer Wohlgeboren rühmen darf; dazu kommt die Erinnerung an die glücklichen Tage, die ich wie ein Mitglied der Familie in dem Schlosse von Euer Wohlgeboren genossen habe. Aber auch höhere Anschauungen wurden in mir wachgerufen, die mich mit hoher Freude erfüllen mußten. In der materiell gestimmten Zeit Jemanden zu finden, der sich für überirdische Zwecke nicht nur interessiert, sondern für selbe auch namhafte Opfer bringt, muß jedem Menschenfreunde hohe Befriedigung gewähren; darin besteht ja der eigentliche Adel unseres Geschlechtes. Wie sollte mich dieser Umstand nicht entzücken, mich, der ich mir schmeichle, zu den ältesten wahren Freunden Euer Wohlgeboren zu gehören? Ich preise Euer Wohlgeboren glücklich, daß Sie Gott gewürdigt hat, auf diese Weise zu seiner Ehre beitragen zu können.

Ich bitte diesen Herzensausdruck mit Nachsicht hinzunehmen und den Ausspruch meiner ausgezeichneten Hochachtung zu genehmigen, in welcher ich gegen Euer Wohlgeboren und gegen die gnädige Frau verharre

Euer Wohlgeboren ergebenster Freund

Dr. Franz Sušil.[1])

Brünn 18. Mai 1867.

Von dem noch in statu quo belassenen Probste bitte ich an die Gnädige Frau alle Hochachtung und Verehrung zu melden. Non resigno nisi in ligno.[2])

10.

Ondřej Boigner, dříve Sušilův spolukaplan v Olbramovicích (Wolframitz), rodem Němec, Sušilovi, tehdy kaplanu v Komárově u Brna.

---

[1]) Tak podepsán.

[2]) Nevzdám se leč na desce. Sušil ještě dle někdejšího působení žertovně nazývá bohutickým proboštem.

Vyslovuje radost nad Sušilovým jmenováním za professora theologie v Brně (srv. Fr. Sušil str. 54 dd.) Místní zprávičky.

Mein lieber P. Franz!

Erlauben Sie mir, daß ich Ihnen nur noch einmahl unter dieser Aufschrift und mit der Freyheit orthographische u. kaligraphische Sünden zu begehen schreiben darf, aber wenn man gar so viele Gedanken hat, wie Saphir sagt, und wenn man wie ich von Gefühlen nicht bewegt, sondern erdrückt, erstickt wird, da soll der Plunder normalmäßige Buchstaben mahlen. — In Zukunft werde ich mich ganz gewiß bessern. Ihren zweyten böhmischen Brief erhielt ich vor dem ersten u. war also gar nicht vorbereitet und Sie können sich denken, wie außerordentlich überrascht ich war. Ich ließ nach der ersten Zeile den Brief fallen, wischte mir die Augen aus, und las noch einmahl von Anfang bis zu Ende. Es war Abends 8 Uhr nach dem Nachtmahl. Ich lief zu dem Alten hinunter mit dieser Freudennachricht; er freute sich auch, nur nicht so übermäßig wie ich; denn eines Theils kam er nun mit seiner vorigen Prophezeyung ein wenig in Verlegenheit u. dabei ärgerte er sich, daß der Hh. Bischof Sie nicht bis zur gänzlichen Entscheidung der Sache in Wolframitz beließ. Diese Nachricht schrieb ich auch noch in der Nacht Hh. Seydel[1]) ohne zu wissen, daß er eine Stunde früher schon davon benachrichtigt war; ich konnte mir nicht helfen, ich erzählte <es> allen Ihren Bekannten, ich sagte es in der Schule, Seydel hatte es beim Amtstage gleich, in Gegenwart aller Richter auf der Kanzley gemeldet und so war vielleicht 24 Stunden nach erhaltener Nachricht kaum mehr ein taubes Mütterchen in der Curatie, welche sie nicht erfahren und hierüber, wie ich mich überzeugte, erfreuet hatte! So hat denn nicht Protection sondern das Verdienst gesiegt. In rebus secundis non praesumendum, in adversis non desperandum; contigit[2]) in puncto quod non fit in anno; und so sey denn Gottes Vorsehung gelobt und gepriesen, deren Wege so oft verborgen u. unbegreiflich wunderbar sind, aber doch einen guten Ausgang nehmen. Nun bitte ich Sie sich gefälligst einbilden zu wollen, daß ich meinen abgenützten, braunen Staatskaput anziehe, um Ihnen zu gratuliren. Dies ist aber der Anfang: Ich freue mich aus brüderlicher Liebe und Achtung, daß es Ihnen gelungen ist, die launische, schalkhafte Glücks-

[1]) Srv. před. listy.

[2]) Před tím přetrženo ac<cidit>. Místo násl. fit vl. speratur.

göttin beim Vorübergehen bei der rechten Falten zu erwischen; und ich wünsche, daß sie bei Ihnen recht lange verweile. Gott schenke Ihnen eine dauerhafte Gesundheit und Empfänglichkeit die Früchte Ihrer Studien und Ihrer gekrönten literarischen Arbeiten u. Bestrebungen zu genießen; Er verleihe Ihnen die nöthige Einsicht, Besonnenheit, christliche Ausdauer und Klugheit, daß Sie Ihrem Amte und den Pflichten desselben nach Gottes Absicht u. Wohlgefallen entsprechen, daß Sie wie bisher das Gute fördern und pflegen unter welcher Form Sie es immer finden mögen; Gott schenke Ihnen im reichsten Maße auch geistliche Freuden, insonders daß Sie in Ihrer kleinen Pflanzschule Ihre Aussaat keimen und Früchte bringen sehen, daß der profane Leichtsinn, die flache Oberflächlichkeit nach und nach verschwinde, Liebe zur Wissenschaft, mehr Gemüthlichkeit und fromme heiße Wißbegirnis die Herzen Ihrer Zuhörer erwärme und sich durch dieselben einst in den großen Weinberg des Herrn verpflanze.

Gott bewahre Sie auch in Zukunft wie bisher vor Eitelkeit und Anmaßung; Er lasse Sie nie vergessen, daß er Ihre sehnlichsten Wünsche erfüllet, Ihnen, Ihrer alten Mutter, allen Ihren Verwandten eine so ehrenvolle Freude bereitet u. Sie sich zum immerwährenden Danke verpflichtet habe. Begnügen Sie sich statt aller Genugthuung mit dem bescheidenen Vergnügen, daß Sie über die Verlegenheit gewisser Leute, die Sie noch kürzlich in schulgerechter Form so frech und unbesonnen beim Schopf packten und muthwillig mißhandelten[1]) — nur heimlich mitleidig lächeln. Schenken Sie mir auch fernerhin jene Freundschaft, die ich vielleicht leider! nicht genug zu schätzen wußte.

Sie werden nun mancherley bisher Ihnen unbekannte Sorgen haben; Sie müssen täglich ein paar Stunden Vorträge u. die in einer Sprache halten, welche Ihnen zwar nicht fremd, aber doch nicht so geläufig ist wie die Muttersprache. Sie sind mit Auszeichnung approbirt worden; man wird nicht weniger ausgezeichnete Leistungen auch in der Folge von Ihnen erwarten. Da Ihnen ferner Ihr Gegenstand nicht selten Gelegenheit geben wird in das Gebiet der Dogmatik, Moral, Kirchengeschichte, ja auch auf den Boden des A. T. hinüberzuschweifen, so müssen Sie auch natürlich, um sich selbst und andern Genüge zu leisten — in diesen Gegenständen schuß- und sattelfest seyn, weswegen Sie Ihre Zeit gut werden zu verwenden wissen. Obwohl nun die Zeit bei Ihnen im Kurse steigen wird, so kann ich den bittlichen Wunsch

[1]) Srv. Fr. S. str. 53.

nicht unterdrücken, daß Sie mir doch auch ferner einige Nachricht von dem geben, was Ihnen merkwürdiges oder intressantes zustossen wird, für mich würden sehr viele unbedeutende Kleinigkeiten Intresse haben. — Des Kellner seine Hochzeit in Jesram betreffend: die Hausleute waren alle dort, bis auf einen gewissen Jemand, der allein Haushalten mußte, und den Sie gern gesehen haben würden. Die Resi war Kranzeljungfer. Ein Wirth von Eibenschitz, der Bäcker von Kromau, Wolframitzer Lehrer sammt Frauen, der N. Arzt, der Kellner Wenzel, die Lodenitzer Patres und ich — da haben Sie die ganze Versammlung — ich kam um ½3 Uhr Nachmittag hin und ½7 Uhr war ich zu Hause; ist gar nichts erzählungswerthes vorgefallen.

Gestern war der Mißlitzer Hh. Pfarrer da. Die Nachricht von Ihrem Schicksalswechsel hat ihn sichtbar ergriffen [tak], und ich soll Ihnen melden, daß er Ihnen von Herzen dazu Glück wünsche und sich aufrichtig mit Ihnen erfreue. Bei unserem Herrn Decanus soll sich die Wasserratt einquartiren wollen. — Ziak ist mehrere Tage schon bedeutend krank, ob aus Heimweh oder natürlichen Schmerzen etz. ist schwer zu entscheiden. — Der Richter kam weder auf H. Kellners Hochzeit, noch hat er sich diese Faschingstage hier sehen lassen.

Und nun, nachdem ich Ihre Geduld bereits mißbraucht habe, sage ich Ihnen nun noch einmahl: Ich habe Gott mit feuchten aber freudigen Augen und Herzen gedankt für die Gnade, mit der Er Ihre Angelegenheit nach Ihrem Wunsche und zu Ihrem zeitlichen Glücke hat endigen lassen. Indem ich nochmal wiederhohle und wünsche Sie mögen die Früchte Ihrer Arbeit in Gesundheit und ungetrübter Heiterkeit genießen und sich bei der gewissenhaften Verwaltung Ihres Amtes noch Verdienst fürs ewige Leben sammeln, küsse und umarme ich Sie im Geiste als Ihr ehemahliger Consors in Leiden und Freuden und als Ihr

stets ergebener Freund und Bruder in Xto

And. Boigner.

Wolframitz am 8ten Februar 1837.

11.

Sušil Boignerovi.

Lieber Herr Bruder!

Anbei folgen die fehlenden Nummern der Philothea,[1]) die Gastl[2]) zu schicken vergessen.

Die Prüfung aus dem Bibelstudium des neuen Bundes ist Freitag am 3ten dieses.[3])

Ihren werthen Brief erhielt ich, da ich die vorige Woche in Raußnitz bei Mutter zubrachte, erst am 30t. Juli. Ich bin sehr begierig, wie das Alles ausfällt zu erfahren. Da ich mich jedoch auf Ihre Ankunft freue und voraussetze, daß Sie sich zum H. v. Talsky[4]) begeben werden, so habe ich bisher unterlassen, mich eines Näheren darüber zu belehren.

Am 7ten so Gott will, fahre ich fort, und dürfte so ziemlich alle Kreise Mährens passieren, wenigstens an sie anstreifen.[5]) — Das Weitere mündlich.

Ihr

ergebener Freund und Bruder in Christo

Fr. Sušil.

Brünn am 1ten August 1838.

12.

Sušil Boignerovi, tehda faráři ve Velkém Losíně (Groß Ullersdorf) na severní Moravě (arcidiec. olom.)

Píše o svém očním neduhu a o přestálých nemocech. Táže se, zdali by neduh oční mohl léčiti ve vodoléčebním Prießnitzově ústavě gräfenberském. Osobní zprávičky o kněžích diecese brněnské.

Brünn am Tage der . . .[6]) 1848.

Theuerster Freund!

Schon lange mache ich mir Vorwürfe, das ich Ihnen nicht schreibe. Freilich habe ich die Entschuldigung nicht bei der Hand, sondern im

---

[1]) německý náboženský týdenník, jenž rok před tím začal vycházeti.

[2]) brněnský knihkupec.

[3]) Prázdniny byly (od r. 1830) v srpnu a září (dříve v září a říjnu).

[4]) brněnský kanovník. (Životop. údaje v. Emil Welbrenner, Morava a biskupství Brněnské. V Brně 1877 v seznamě kanovníků str. 71 dd.) Zmínka týká se snad změny místa B.

[5]) roz. za lidovou písní.

[6]) Utrženo.

Auge, oder in den Augen, die mir den Dienst versagen zu wollen drohen. Ich bin mit meinem Übel im 2. Stadium. Vor dem weiteren wolle der gnädige Gott mich bewahren. Sie werden also entschuldigen, und ich bitte nicht einer Erkaltung unserer Freundschaft beizumessen, was das Auge verbrochen.

Sie werden, bester Freund, auch nachsehen, daß ich wenig schreibe und dieses wieder gerecht und billig beurtheilen.

Zuerst sei also das Obige gesagt über den von Ihnen mir gemachten Vorwurf.

Was Sie mir weiter vorwerfen, daß ich Sie nicht besuche, da bitte ich, daß Sie sich erinnern, wie die ersten Tage Juli 1847 beschaffen waren. Während meine Zuhörer die ersten (andern) Prüfungen hatten, war ich nicht nur entschlossen, Sie zu besuchen, sondern kam bis Bystritz bei Holeschau und wollte den folgenden Tag zu Ihnen. Aber die Zeit war so schlecht, nebstdem die Aussicht auf ein besseres Wetter so trübe und ungewiß, dass ich es vorzog, den Rückweg anzutreten und den Besuch zu verschieben. Im August war die Zeit nicht besser. Ich kam bis nach Fulnek und Skřipov bei Troppau; aber weiter zu reisen hatte ich den Muth nicht und kehrte zurück, und blieb 4 Wochen in Bochtitz. Dieses Jahr weiß ich nicht was geschehen wird. Gott möge in den Sinn der Ärzte den besten Rath legen. Einige schicken mich auf 6 Wochen nach Karlsbad, andere sprechen von Gräfenberg. Sie bester Freund und Bruder können mir darüber Nachfrage tun, ob auch Augenkranke je dort geheilt wurden (Gräfenberg), um was ich recht sehr bitte. Ich wahr 1833/4 gichtkrank; 1842 hatte ich die Flechte, die fast mit Gewalt zurückgedrängt wurde. Im Mai 1847 bekam ich die Schattenfiguren besonders am rechten Auge (mit dem allein ich lesen kann, da das linke schwach ist und daher auch davon wenig nur affiziert wurde). Im December gesellte sich an eben d. recht. Auge das Flimmern und Leuchten. In Dunkeln habe ich ein bewegliches Lichtrad, und es sprühen Funken und fallen Sterne wie Sternschnuppen was ich auch beim Tage bemerke. Vielleicht haben Sie Gelegenheit, darüber Dr. Priessnitz zu befragen, ob ich in Seine Cur eintreten könnte. Es muß nicht gleich sein, da ich ohnehin vor 20. Juli mich nicht entfernen kann. Bitte also gelegentlich auszukundschaften und allenfalls mündlich in Brünn im Juli zu referieren. (Sind Sie zufrieden am Canapee zu liegen, da ich kein zweites Bett habe, so wird es mich herzlich freuen, Sie zu beherbergen).

Neuigkeiten aus der Diöcese? Die sind rar. H. Scherz ist gestorben. D. H. Dechant v. Frischau ist auch des Todes abgegangen 29. Jänner (am Tage wo Görres[1]) in München †). Der Erdberger Dechant ist noch früher mit Tod abgegangen. Nach Erdberg ist der erste im Vorschlag H. Andr. Hammermüller. Aber der Maltheserorden will seinen Ordensgeistlichen dieser Pfarre vindicieren und es dürfte ein Proceß darüber entstehen.[2]) Nach Frischau melden sich sehr Viele. H. Hamersky dürfte aber diese Braut heimführen. H. P. Panschab[3]) ist Beisitzer d. Brünner Consistoriums, H. Nöttig[4]) Auditor desselben geworden. H. Nießlein ist jetz Wolframitzer Bezirksdechant geworden. In Bochtitz sind die Herzen bis jetzt über den Verlust untröstlich. Die gnädige Frau glaubte eine Ahnung zu haben, daß Sie binnen Jahr ihrem Sohne nachgehen werde in den Tod; es hat sich aber nicht bestätigt ...[5])

Der Pfarrer von Urspitz ist auch mit Tod abgegangen; sein Nachfolger dürfte d. H. Dechant v. Saar werden. H. P. Anton, Vikär a. Petersberg ist Pf. in Böhmen, Leitmeritzer Diöcese geworden.

Schießlich bitte ich meiner, u. besser meiner Augen bei d. hl. Messe eingedenk zu sein, u. auf diese Meinung mit den Kindern und sonst ein Vater unser zu beten.

Ich küsse Sie und freue mich herzlich im Juli bei mir zu sehen.

Fr. Sušil.

Bitte schöne Empfehlung an P. Joseph in Ullersdorf.

13.

Sušil redakci Časopisu katol. duchovenstva v Praze (Václavu Pešinovi z Čechorodu, tehdy kanovníku na Hradčanech).

Dotaz, chystá-li kdo životopisy svatých. Výtěžek z posalaných výtisků díla Sušilova „Spisy sv. Otcův apoštolských“ (1837) má býti dán Dědictví sv. Jana Nep. jako členský příspěvek. Dotaz, pracuje-li kdo o výkladě N. Zákona.

Dopis uveřejněn ve jmenovaném časopise 1838, str. 737 (srv. Fr. S. 212[1])

---

[1]) slavný německý učenec a publicista Jan Josef v. Görres (*1776).

[1]) 1914 rozhodnuto v Římě proti řádu. H. stal se 1851 brněnským kanovníkem a byl mezi nimi prvý, jenž nestal se rytířem.

[3]) tehdy professor dogmatiky, později kanovník, rodem Brňan, hlavní asi původce nepříznč k českým snahám se strany konsistorní.

[4]) tehdy viceregens alumnátu, 1870 biskup brněnský. (Srv. Fr. S. 51.)

[5]) Srv. str. 14[1])

Milostivý Pane!

Neosmělovalbych [tak] se listem obtěžovati Důstojnost Vaši, kdybych okolnostmi k tomu donucen nebyl, a kdybych nevěděl, že laskavost Vaší Milosti mi tu smělost promine. Ze všech stran se na mne naléhá tuto v Moravě, abych o vypracování životů Svatých a Světic Božích v mateřském jazyku, slohem populárnějším nežli v Rodině Bohověrných,[1]) se postaral, a co nejdříve pro lid náš — nejlépe skrze Dědictví sv. Jana — na světlo vydal. Já však pokaždé odkazuji na vznešený ústav ten sv. Jana Nepomuckého, jímž nám takové dílo slíbeno bylo. Prosím tedy, aby Vaše Milost dodavatelem řádků těchto mně oustně zprávu dáti sobě neztížila, zdali již někdo o tom pracuje; a brzoli se toho nadíti můžeme štěstí, abychom to dílo mezi lid náš katolický rozšiřovali.

Druhé, o čem sobě oustní odpověď Vaší Milosti vyprošuji, tato jest: Zadal jsem pokornou prosbu k nejdůstojnější arcibiskupské konsistoři Pražské, aby stržené odbíráním Otcův Apoštolských peníze k svatojanskému Dědictví dodati, mne pak nejmilostivěji mezi Spoluzakladatele přijati ráčila. Ovšem bych rád, aby ponížená prosba moje uslyšána byla.

Bych pak již naplnil míru proseb mojích [tak] opovažuji se i tuto otázku na Vaši Důstojnost a Milost skládati, zdali kdo na kommentáru sv. Písma pracuje. Položil jsem sobě za úkol života, dáli Bůh, obšírným výkladem Nového Zákona vel. duchovenstvu posloužiti, kterážto práce teprva po mnohých letech k žádanému cíli přivedena býti může. — Proto by mně v tom kratší výklad, který by spolu i pro lid potřebován býti mohl — (jak n. p. Allioliho,[2]) — dokonce nevadil; nobrž z celého srdce žádám, aby takový co nejdříve na světlo vydán byl, a tak kněží naši k německému sáhati nemuseli.[3])

---

[1]) 5. číslo spisů Dědictví sv. Jana Nepomuckého na rok 1837. Str. 456, c. 30 kr. Na str. 174. uv. časopisu píše redakce, že o díle tom, »původně v němčině vydaném, všecky časopisy celé říše vyznávají, že není pro lid přiměřenějšího a na všecky případnosti rodin šíře se vztahujícího spisu nad tento přítomný«.

Dědictví sv. Jana Nep. na vydávání knih založil exjesuita Antonín Hanikýř na památku stoletého výročí 1829 svatořečení Jana Nep. Zřízeno 1835.

[2]) Překlad a výklad německý (1830 a dd. v 6 sv.).

[3]) Na str. 738 jm. časopisu odpovídá »redakcí« předně, že konsistoř 75 výtisků »Spisů sv. Otců Ap.« pro Dědictví sv. Jana »ráčila vděčně přijmouti a veledůstojného pána, který hned v prvním roce založení hotovými 40 zl. n. st. Dědictví spolúdem I. třídy se stal, k Spoluzakladatelům ochotně připsati. Zbývá ale knihy této nerozprodaných ještě 34 výtisků. Proto ve jménu Dědictví Svatojanského na veškeré velebné

Ještě bych v mnohém o poradu Vaší Milosti a Důstojnosti prosil. Nechtěje však déle baviti ochoty Vašnostiny, zavírám, ostávaje s obzvláštní úctou,[1])

Vaší Důstojnosti a Milosti

nejoddanější

František Sušil,
prof. theologie.

V Brně 9. července 1838.

14.

Hugo Karlík (1807—1894) Sušilovi.

Táže se, zda S. hodlá vydati životých, aby on sám té práce zbytečně nepodnikal. (Spis jeho v pěti dílech vydán v Praze 1845—1858).

Místo š píše s s dvěma čárkami nahoře, u ě dělá obyčejně tečku místo háčku.

Vysoce Důstojný a Velebný Pane
Velectěný Pane Vlastenče

Divno bude ovšem V. V. že z tak daleka a od člověka scela cizého list obdržíte; ale příčina k němu jest tak přirozená tak sprostá, že mne po jeho přečtení i hned výmluvna míti račíte. [tak]

Jest tomu téměř rok, co sem se v prázdných hodinách spisováním životů svatých veystředně obírati počal. Maje k tomu chuti a pramenů rozličných dařilo se mi to s Boží pomocí tak dalece, že sem o vydání spisu přemeyšleti počal. I psal sem V. D. P. Pešinovi o záměru svém an tu mne od něho dopis došel, že i Vaše Důstojnost o podobném předmětu pracovati račíte a práce Vašnostina veřejně ohlášena býti má.[2]) Z toho sem se jednak zaradoval, jednak zarmoutil,

---

duchovenstvo tu žádost činíme, by se naklonilo těchto, 34 vytisků po 1 zl. na stř. rozkoupiti, a tak na prospěch Dědictví laskavě přispěti.

Co se literárních otázek důstojného veleučeného pana professora týká, tu žádáme veškerých bohoslovích [tak] pánů spisovatelů, redakcí příznivě zprávu dáti, zdaž se kdo takovou prací, jako jest: »Překlad Nového Zákona« s výkladem; pak »Životy Svatých a Světic Božích«, pérem svým zanáší, — by snad na nevděk jich na jedné věci více nepracovalo... Čekáme na prohlášení až do konce Dubna; kde pak v Květnu veleučenému panu professoru zprávu dáme, zdaž pro nás v pracích svých pokračovati má.«

[1]) Tak; před tím tištěno dvakrát: austně, ale úkol.

[2]) Srv. před. dopis

a sice jen proto, že práce má jest zbytečná, a já drahý čas, moha jiným způsobem výborně ho použíti, zmrhal sem. I uzavřeno tedy Vaší Důstojnosti psati [tak] a poprositi, aby ste si neráčil obtěžovati mne o plánu svém při nadřečené práci upřímně zpraviti, bychom, pakli se shodujeme, nadarmo nepracovali, a jeden druhého nekazil, nebot [tak] jest to mnohou skušeností upodstatněno, že obšírnější v naší mateřské řeči opis, sotva jednou se vyplatí, neřkuli dva o téže látce stejným způsobem jednající. Já se svou ctí dokládám, že upřímněli mne [tak] o tom správu dáti ráčíte, jako já to učiniti chci, a přede mnou jakoukoli předností máte, rád od předsevzetí svého ustoupím, jsa přesvědčen že životy nadzmíněné oným se vyrovnají, které sem ve Vašnost. díle: Spisy sv. otců apoštol. četl.

Co do mé práce, vyznávám, že první tři měsíce do censury uchystané, a že s ostatní prací v roce snadninko hotov býti můžu, vzdáť [tak] an nyni [tak] i o opisovatele, a výborným correctorem [tak] slohu postaráno. Životy mé jsou zdá se mi dosti obšírné, tak že každý měsíc 16—18 mou rukou psaných archů obsahuje. Obzvláštní ctnosti v životě každého svatého jsou potažené na živobytí lidské, a texty z písem svatých vynatými [tak] upodstatněné. Nemotam uvádím zlomky ze spisů jejich aneb některé [tak] průpovědi k jedné neb druhé ctnosti zbuzující aneb hříchů a nárustové kárající. Konec činí příhodné rozjímání. Mne [tak] se zdálo zapotřebí tak pracovati, proto že se snáze tak rozmanitost a zanímavost, a co nad obé mravní užitek docílí, než-li vypravováním holých udalostí. Užitek tím i duchovnímu správci [1]) nemalý, jenž tak latky [tak] nabude ku svátečným kázaním na několik roků.

Že sem na zdař Bůh nepracoval domníval jsem se proto že na rozličných ústavech bohosl. spolužáky sem měl, z nich mi mnozí dopisují a ku práci povzbuzují, některé z legend mé rodině zaslané i mezi lidem mé dědiny široko se čtou, Excellenc biskup Budějovický dobrovolně rozšíření spisu mi slíbil, a Důstojný P. Dr. Körner Rektor na ústavu theol. v Budějovicích pro vše, co se vlasti týká, výborný horlitel, mně velmi příznivjest. Z toho jsem měl tím větší radost, an sem čistý výnos, na jistý způsob opět vlasti obětovati chtěl.

Nůže teď sem se V. D. a V. upřimně vyznal a doufám že mi [2]) mínění své podobně sděliti ráčíte, aneb jakýs takýs [tak] ponavržení učiníte; já ale obnovuji svrchu určené prohlášení, že pakli V. V., nebot ohlášení

---

[1]) Z přepsáno v s, a krátké

[2]) přetrženo: dum.

sem nečetl, prospěch jakýkoli přede mnou míti račíte, já rád od předsevzetí svého ustoupím, a snad jiný předmět si oberu.

Všeho dobrého Vaší Veleb. a Důst. na Pánu Bohu prose brzké odpovědi se naději. Bůh ví že smeyšlení mé čisté a upřimné.

Vaší Velebnosti a Důstojnosti

ponížený bratr

P. Hugo Jan Karlík,

kapitular zákona premonst; professor historie církevní na ústavu bohosl. v Teplé, blíž Marianskych lázních [tak] (Marienbad) kde pošta.

V Teplé dne 4. Dubna 1839.

15.

František Škorpík (1814—1890), tehdy kaplan v Jaroměřicích na záp. Moravě, Sušilovi.

O svém studiu semitských nářečí. O Tylově časopisu „Vlastimil".

V Jaroměřicích na den Řehoře velk.[1]) 1840.

Drahý bratře v Kristu Pánu!

Umluvu naši věrně zachovávaje zápasím s Hebrejštinou; a vskutku, považím-li na mysli překážky, které hned v složení grammatickém nám Evropanům z hola novém se vyskytují, a za tou příčinou porovnáním analogickým odstraniti se nedají, hned zase ze suchého čtení mrtvé grammatiky povstávají, a kdežto by celé to přiučování návodem a radou znatele v hračku se proměnilo, němou literou v temnosti zavádí, jichž vysvětlováním žádný neuvěří mnoho-li času a trpělivosti se stráví; považím-li to všecko, pravdu jsem řekl: že zápasím s Hebrejštinou. V dubnu načnu nepravidelná slovesa. Za to, že hebrejsky se naučím, mohu se zaručiti, o Syrštinu a Arabštinu ale ani se nepokusím; nebo z toho, co jsem, z pouhé zvědavosti do grammatik těchto 2 řečí hlídna, našel, soudím, že bez učitele a při ostatním zaměstnání se jich zmocniti ani pomysliti nesmím; leda že bych [tak] přijda do Brna k V. P. Klímkovi[2])

[1]) 12. března.

[2]) P. Ambrož Klimek řádu kapucínského (* 1786 v Hranicích), professor (1826 až 1755) S. Z. a semitských nářečí, z nichž hebrejština byla jako dosud závaznou. Byl dobrým znalcem svého předmětu, ale o jeho zvláštnostech kolují až do dnes rozmarné

docházel, aneb což ještě šťastněji by vypadlo, ve Vídni vyborných [tak] učitelův poslouchaje pouze tímto mým oblíbeným studium se obíral. Dá-li to Bůh, nepřišel bych už docela prázen, neboť víte z vlastní zkušenosti, že teprv tenkráte, když přiučujícímu-se jisté řeči na obzoru už nabyté známosti jakési světlo vystupovati počíná, které pravého té řeči ducha učňovi objasňuje a oné obratnosti dodá, [1])níž sám potom se spravuje a sotva že kde pochybil, hned lepšího se dovtípí, že tenkráte teprv nastává ona rozkoš, kterou žádná překážka neudusí, an pomyšlení na šťastný konec člověku ani oddechu nepopřeje. I já počínám pochopovati ducha řeči hebrejské a proto opětuji: hebrejsky se naučím, ale o ostatních marné pomyšlení. [2])

Pište mi, prosím, co nového? — Co soudíte o Vlastimilu? [3]) Není-li Pán Kajetán Tyl vyborný Zižkovec? Věřte, denně se mi více zošklivuje naše lidomilovná a čistolidská literatura. Všude mužete [tak] stopovati nenávist proti katolickému náboženství, i české kněžstvo si dopisuje, že prý Görres [4]) et comp. by rád zavedl lidstvo do onných barbarských dob středního věku, a Athanasia [5]) zatracují (ku př. Štulc a jeho stoupenci) a ostatní spisovatelstvo jen ohled, že přec větší díl duchovenstva

---

správy. Z roztržitosti na př. zaměnil prý někdy posluchačům známky. Neprávem postižený přijde si k němu stěžovat, že uměl a přece dostal dvojku (nedostatečně). Ja, das ist, das heißt, odpověděl bez rozpaků Kl. svým pořekadlem, der Kaiser will auch zweite Klassen haben. Námitce, jak že on právě k tomu přijde, vyhne se Kl. svým způsobem: ... wenn Sie's nicht wollen, so muß es ein Anderer kriegen. No ale že má, ačkoli byl dobře připraven, přípravou na opravnou zkoušku pokažený prázdniny: ... da werden Sie's um so leichter haben, nebo: besser können. Jednou za rok zvával kollegy-professory na »hostinu«: koupiv neb dostav slepici dal jí vyseděti několik vajec a pozval pány na kuřata. — Domnělou prostoduchost jeho posluchači všelijak se pokoušeli využitkovati, navrhujíce mu na př. ke zkoušce změnu pořadí zkušebné látky, aby dal snadnější na dopoledne, nesnadnější na odpoledne, předpokládajíce, že dopoledne bude zkouška ukončena (na př. Canticum nebo Žalmy). Kl. velice ochotně deputaci povoloval: Aber ja, ganz so, wie es die Herrn haben wollen ... a přes opětovné upozornění, že tak to nechtějí, opakoval svůj původní pořad, až deputace se smíchem a ovšem s nepořízenou odešla. — Přednášel z části (hebrejštinu a výklad S. Z.) dle svých skript. Srv. Dr. Josef Samsour, Dějiny alumnátu brněnského. V Brně 1907 str. 70.

[1]) Správné g (= j) přetrženo.

[2]) Zdá se, že »úmluva« záležela v tom, aby Š. připravoval se na rigorosa bohosloví, k čemuž byla (a jest) podmínkou znalost i nezávazných předmětův, arabštiny, chaldejštiny a syrštiny.

[3]) Tylův Vlastimil vycházel od 1840.

[4]) Srv. str. 22[1]).

[5]) Athanasius, spis Görresův o poměru církve a státu (1838), jenž jako jiné spisy jeho značně přispěl k obnově katolického smýšlení. — Václav Štulc 1814—1887).

katolicky smeyšlí, a literatura jeho podporou stojí a padne, činí opatrným etc. etc

Každý čtvrtek modlívám se za navrácení-se Anglie do Církve dle příkladu kleru Francouzského; obzláštně [tak] za všecky Slovany, abý [tak] jim Pán dal poznati, že bez náboženství katolického nic nemá stálosti, že budou-li hečmati v národ prázný Deismus, jakobý křísili mrtvolu galvanismem, jenž z ní vyloudí jiskry, ale život jí přece nevdechne; jakobý zabáněli smrt smrtí, a podávali národu kalich záhuby řkouce: Pite i vy z něho, neboť i my připíjeli sme vám!

Pamatujte na modlitbách na

Frant. Škorpíka.

Poručte mne Hainišovi.[1])

16.

Skorpík, tehdy farář v Bohdalicích u Vyškova, Sušilovi.

Přivítání v Bohdalicích. Návštěvy u zámecké rodiny Mannerovy.

Velebný Pane!
Rozmilý Příteli!

Že jsem Vám spíše nepsal, stalo se proto, že jsem dílem nevěděl, kde se zdržujete, dílem očekával jsem Vás den ode dne do Bohdalic.

Jak slavně moji farníci mne přijali, slyšel ste snad již od Josefa. Od té doby, co jsem tu, záleží hranice, jež můj nynější obzor lemují, pouze z hrncův a talířův, kuthanův a pánví; nad nimi vznášejí se co černá mračna: měchy plné prosa a čočky, žita a pšenice a brambor, které co krupobití dští na mé ponejprvé prósou života vezdejšího stísněné srdce. Však já předce neochábám, nýbrž veselou myslí podnikám boj s žaludkovými starostmi, má sestra mi stojí co bystrá pobočnice pevně po ruce; pročež doufám, že brzo co vítěz slavné sobě zazpívám Te Deum!

Vrchnost se ke mně velmi přívětivě chová, ke mně docházi a mou domácnost novými pořáde dary obmejšlí. Dvakráte za týden bývám k tabuli zván, večery trávím obyčejně v rodinném jich spolku, zábavou

[1]) Dr. Antonín Heinisch, tehdy professor církevních dějin a práva v alumnátě.

nám bývá hovor francouzský a hra na klavír. Patron obzláštně zachází se mnou jako s bratrem, však ale já se pilně varuji zobyčejněti mu. Mnoho mi k získání jeho přízně přičinil prof na konservatorium pražském, Pitsch. On někdy býval učitelem Mannerovým a v prázdninách se několik neděl nyní zdržívá v Bohdalicích. S ním tedy jsem častěji obcoval; že naše rozprávky hudbou počavše hudbou se zavíraly, se rozumí samo sebou. On velmi chválil mou hru na klavír, můj zpěv při Mši svaté a to vrchnost ráda poslouchala, v jeho úsudek nezvratnou mající důvěru. Jak divně a opět jak přirozeně Pán Bůh všecko řídí!

Úřednictvo má se ke mně velmi zdvořile, já jsem též přívětivým, nikoli na oko ale upřímně; tak doufám že uctu [tak] sobě vynutím mezi muži, přízeň získám mezi jich paními a pannami. Oni všichni dobře pozorují, jak se vrchnost ke mně chová, a chování-se vrchnosti jest jim veždy tlakoměrem vlastní ponížené buď jasné, buď pošmúrné neb špatné povětrnosti. Já však nespokojím se s tím, aby mne z ohledu na vrchnost sobě vážili, já sobě jich uctu chci zasloužiti a vymoci tím, čím jsem, nikoli pro mne, ale pro Krista a pro vlast. Že se mně záměry daří, dokazuje Vám to, že mladší úředníci [tak] mi dali slovo, že na rok budou se mnou držeti Květy, Noviny a Včelu a obzláštně každý pro sebe Týdenník proto, že prý bude moravský.[1]) Dříve nechodívali na kázaní protože patron sám do kostela chodíval do Kučerova,[2]) nyní ale vždy je vidím v stolicích jim vykázaných, nikoli proto že sám patron navštěvuje pořádně chrám Páně, nýbrž z vlastního popudu, čehož důkaz máte v tom, co mi dcera správcova řekla, když jsem jednou v sobotu odcházel od nich: My se zase na zejtřek těšíme, vel. P.; a proč? ptal jsem se. Na kázaní! zněla odpověď. Pakli by také tuto odpověď někdo měl za pouhou zdvořilůstku, může se přesvědčiti o její upřímnosti, poslechne-li rozprávky děvčat a chasníkův robotujících neb pásících a vyšívajících; vykládají sobě obrazy, porovnání a příklady vyňaté z mých řečí. O jak blaze jest býti duchovním v národě našem! V Brně jsem míval kostel[3]) prázný, ačkoli jsem hledíval všemožně učiniti kázaní zajímavým, nyní ale stoupna na kazatelnici vidím jen samé hlavy a v těch hlavách oči zvědavostí zářící, a když potom jim počnu upřímně, srdečně a ohnivě mluviti o Pánu Bohu, o Kristu Pánu a o Panně

---

[1]) Květy (pův. Kv. České), list belletristický, tehdy red. Jakubem Malým. Noviny (vl. Pražské N.) se zábavnou přílohou Česká Včela, red. Fr. Klučák a K. Štorch. Týdenník (od r. 1848) red. Jan Obéral (s Klácelem).

[2]) Sousední farnost, německá.

[3]) u sv. Maří Magdalské (»u Františkánů«), kde byl před tím kaplanem.

Marii, jížto náš kostel jest zasvěcen, způsobem [1]) pro ně novým a pozoruji, jak je má slova zajímají, těší, nové světy v jich duchu budí, jasnější výhledy na časnost a věčnost jim odevírají a oni potom sejdouce se se mnou vřelé díky své mi skládají řkouce: „Bůh jim to zaplať, vel. P., tak jsme ještě neslyšeli hlásati Slovo Boží, a k tomu ještě tak dobře moravsky!“ — tu věru ani sám nevím, čím jsem já tolik radostí od Boha zasloužil, které v té době v srdci svém cítím. Nemohu se však ubrániti pokušiteli, jenž mne ponouká tuto poznamenati: Zdali by moje kázaní p. Suš--ému [2]) byla dosti populární? Mým Hanákům jsou srozumitelna. —

Můj byt bude na jaře přestaven, auhledněji a pohodlněji uspořádán; zahradník vrchnostenský obdržel rozkaz, mou zahradu co nejužitečněji a nejkrásněji upravit. Až bude všechno hotovo dle plánu, jejž mi sdělil sám Patron, potom se budu takto podpisovat: V Bohdalicích, na hradě našem Křepelkově, dáno a. t. d.

Ještě něco!

Mezi Bohdalicemi a Kučerovem stojí na pěkném návrší, s kterého se rozmilá na okolní krajiny odevírá vyhlídka, kamenný kříž, u paty kříže malá socha P. Marie. Tuto zhanobili dva němečtí chasníci tak, že jeden jí vyklinul oči, druhý nos jí odrazil. Stalo se to před osmi lety. Nedávno roznemohl se onen, jenž soše byl oči vyklinul, na oči, denně pozbýval zraku, až tyto dny oslepnul. Druhý, jenž soše byl nos urazil, podobnou stíhán jest metlou; jeho vlastní nos mu nyní rozžírá — rak. Řekne-li nevěrec, že to náhoda, co tím vyložil? Svou hloupost! — Až namelu ve mlejně p. Travnického u Víškova, počnu mleti ve mlejně literárním doma; nerád bych pouze krupil, nýbrž dobrou vyrážkou Týdenníkovi [3]) posloužil.

Pište, co ste skusil v prazdninách, svému

upřímně oddanému

Frant. Škorpíkovi. [4])

Na den sv. Jarolíma, [5]) 1847.

---

[1]) přetrženo: jim.

[2]) Jakub Suschitzky, professor pastorálky (a kazatelství) v alumnátě brněnském.

[3]) Sušil byl mezi zakladateli »Týdenníku«.

[4]) Škorpík sám byl kdysi ještě za svých studií Sušila provázel na cestách za lidovou písní a hudební svou znalostí při zápisech nápěvů dobře mu posloužil. (Srv. Fr. S. 309[1]).

[5]) 30. září.

O Kodytkových[1]) rozmíškách až se sejdeme!

Při sekundicích v Kroměříži připíjeli dosti malému uředníčku ve Vídni a v Brně, Piovi[2]) ale nepřipíjeli. Doslýchám, že měli zákaz!

17.

Skorpík Sušilovi.

Proti švabachu ve spisech Dědictví sv. Cyrilla a Methoda.

Vysoce učený Pane Professoře!
Veleváženy Příteli!

Tyto dny přišlo ke mně několik mladých kněží podívat se na diplom a to sice: Milonský, Litenčický, Střílecký.[3]) Slyšíce, že se mají „Missie“[4]) tisknouti švabachem, všichni velmi prudce osvědčovali se proti tomu. Když jsem jim důvody Vaše byl předložil, odpověděli: Naše dítky ve školách čítají písmo latinské a my hledíme zbuzovati v nich obzvláštní oblibu v něm, úlohy musejí nám psáti latinkou a. t. d. Pro starší čtenáře nech se tisknou Liturgiky, Cesty po Sv. zemi[5]) a jiné švabachem, ač mnozí snadno přemohou překážky čtení latinského a ty se předce jednou přemoci musejí. Vímeť sice, že staří páni nerádi čítají latinku a to z nechvalného pohodlí, ač výmluvu berou z národa; na jich řeči dbáti nesmíme, oni pro národnost ničeho nečiní, z nich nám nevzejde lepší budoucnost. Dále nemůže Dědictví se obmezovati toliko na spisy populární, ono musí i nám podávati, čeho nevíme a tu se nám zdá, jakoby spis vědecký, nenaviděnou literou psaný, ani polovice té ceny neměl, kterou má skutečně do sebe. Ne lid zpouzí se proti latině, nýbrž staří páni popouzí lid proti ní. Proč pak u nás čítají dobře latinku? proto že je k tomu vedeme, neumí-li čísti otec, říkává: však můj chlapec to přečte. Ještě jiných uváděli důvodův, kterými však Vás obouzeti pouštím.

Přiznávám se, že horlivé toto nastupování na potřebu, sprostiti se již jednou švabachu, s radostí jsem poslouchal. Ač se ostatně pokorně

---

[1]) Josef Kodýtek, předchůdce Šk. v Bohdalicích, tehdy farář v Březí na záp. Mor.

[2]) roz. IX., který pro své konstituční smýšlení a opatření nebyl u absolutismu oblíben.

[3]) z nedalekých Milonic, Litenčic a Střílek. Diplom Dědictví sv. Cyrilla a Methoda.

[4]) Škorpíkův spis »Missie tichomořské« 1853.

[5]) Spisy Dědictvím vydané.

podávám k rozsudku Výboru a v ničem se urputiti nechci, předce musím odvolati daného onehdy slova, aby se totiž Missie tiskly švabachem. Věřte mně, že, kdykoli uzřím knihu slovanskou švabachem tištěnou, po každé tím bolestněji pocituji jarmo cizinstva, vida pak knihu latině tištěnou těším se, jakoby mně posud stojícímu na otrocké půdě egyptské kynula krajanka z protějšího břehu, usmívajíc se na mně [tak] tváří poznaky otroctví sproštěnou. Křivd nám učiněných ničím zlým cizinstvu co křesťan vzpomínati nechci, avšak dovolte, abych, kde a kdy mohu, bebienterskou livraj jeho shodil. —

S vysokou uctou Váš

Vysoce učený Pane Professoře

ponížený a vděčný

Škorpík.

V Bohdalicích na den Sv. Narcissa,[1]) 1852.

18.

Škorpík Sušilovi.

O svém spise „Missie“ a o kalendáři „Moravan“.

Velebnosti!

Zasílaje ostatné archy Missií dle smlouvy Vaší Velebnosti prosím, abyste je vel. p. Kuldovi[2]) doručiti ráčili. Archy 21. a 22. otiskou se z Moravana 1853. Moravan pro rok budoucí již mělby se rozesílati, aby lid, dříve nežli kramáři počnou ho zanášeti jinými kalendáři, pilně v našem čítaje mohl jej schvalovati všude kolem sebe přátelům a známým. Račte o tom zmíniti v kruhu našincův, jimž srdečnou uctu vzkazuje, Vaší pak Velebnosti v nejhlubší pokoře se poroučí

nejupřímější ctitel Váš

Fr. Škorpík.

V Bohdalicích, 24. října, 1853.

19.

Škorpík, tehdy farář, děkan a okresní školdozorce v Kučerově, Sušilovi.

---

[1]) 29. října.

[2]) Beneš Method Kulda (1820—1903), jednatel Dědictví.

Vzkaz výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje o životopise sv. Frant. Xav. Pozvání na návštěvu. O článečku proti „Kronice práce".

Veledůstojný Pane Kanovníku!
Velectěný Příteli!

Zaměstnán jsa visitacemi nemohu se dostaviti k sezení na den 20. t. m. položenému, čehož nad míru lituji; prosím ale vyříditi p. t. výborníkům, že o životopise Sv. Františka Xav. dále pracuji a doufám práci ukončiti snad ještě dříve, nežli rok s rokem se sejde.[1] A nyní připomínám návštěvu vloni slíbenou; ačby dobu předpisovati neslušno bylo, osměluji se předce navrhnouti slavnost S. S. Patronův[2] ke schůzi přátelské, namlouvá se k tomu časem i významem. Do Rousinova poslalbych koně, kdykoli byste tam přibyti se usnesli.

Psal jsem p. prof. Šmídkovi[3], aby článek proti „Kronice práce" v časopise katol. Duchovenstva položený také ve Hlase otisknouti dal — avšak posud, nevím proč, nestalo se tak.

Žádaje Vaši Veledůstojnosti na Pánu Bohu hojnost všech dobrých darův zůstávám

vždy upřímný ctitel a přítel

Xav. Škorpík.

V Kučerově, na Slavnost Seslání Ducha Sv.,[4] 1865.

20.

Tomáš Procházka Sušilovi.

T. Procházka (1803—1858), v letech 1828—1831 co do úřadu mladší Sušilův spolukaplan v Olbramovicích, od něho vlasteneckým snahám získaný, pak kaplan v Ivančicích, o jejichž národní probuzení těžkými boji ve škole a v obecenstvu nehynoucích zásluh si dobyl, v tomto dopise děkuje

---

[1]) Za r. 1866 však vůbec žádný podíl »Dědictvím« nevydán.

[2]) kostela kučerovského, sv. Petra a Pavla, 29. června.

[3]) Karel Šmídek (1818—1878), tehdy redaktor novin »Hlas«. — Článeček otištěný v Časop. katol. duch. (1865) namířen hlavně proti modním tehdy, naturalistickým názorům (o původu člověka a p.) v »Kronice práce«, jež toho roku začala vycházeti vedením J. V. Jahna (1838—1903) od něhož právě onen I. díl. zpracován; Sušil prý za to »nad míru pochvalně« Škorpíkovi psal.

[4]) 4. června.

za ukázkový arch z díla S. „Spisy svatých otců apostolských". Zmínky o některých spisovatelích českých i německých. Vzkaz bývalé farnice Sušilovy.

Dopis nedatován. Dle zmínky o díle Sušilově, týká-li se 1. vydání 1837, jak se zdá, a o Staudenmaierovi, jenž 1837 docasen na universitu fryburskou, psán r. 1837 neb 1838.

V pravopise listů P. pozorovati zvláště nedostatek neb nestejnost v čárkování samohlásek. Tak psáno: sedlak, nadenník, sam, Vašich a Vašich, plesaní a uznání, žadati a žádati, spravedliveho a velkého, Vas a nás, predce a předce prace a práce a j., tedy chyby z nepozornosti a kromě toho některé zvláštnosti. Též mezi větami čárka zhusta chybí.

B. [1])

Obdržel sem arch Vašich Sv. Otců ap. pravě [tak] v tom okamžení, an mi tu do zahrady sedlák písek přivezl. Dobře věda, že nádenník mi jej do nedobrého místa složí (jak se také stalo), nemohl sem se odtrhnouti od Svatých Otců Vašich úvodu, až jsem po jednou přečetl ho. Po druhé na večír, když mi v kázaní nic nechtělo napadnouti, a po třetí v neděli na večír po pracích toho dne velkých, neb sem byl sám doma, pan odjel po ranní do Rosic. A p. Josef byl v Oslovanech, [2]) zastoupil na zatím místo Lípkovo, jenž tam z Rouchovan přijde. A takto doufám, že třikráte na nás čtení Vašich sv. Otců oučinkovati bude. Jednou vytrhne z hospodaření, po druhé ku kázaní chuti a síly dodá a po třetí po pracích utěchy. Není to dost za práce Vaše? — Avšak kéžby ostalo mezi živými jmeno Zahradníkovo a Černého. Cožby asi ti dva pocítili a jakby i spolu se podivili, možnali to ten samý František Sušil býti, co se posud v Praze ozval! — Avšak Jirsík snad není muž obyčejný! [3]) Nebude sobě žádati onen tajný přítel ve Vídni Scheiner, [4]) aby česky znal<?> Vaši vychovanci snad veskrz si to budou žádati a pilně se budou učiti. Pan biskup [5]) uznává za dukaz [tak] Vašeho fortgesetzte Verwendung následovně i co předešlo přijímá a u Vás povolání božího najde. Buď co buď, Svatí Apostolští Otcové radují se plesáním velikým, že pravě nyní v tomto odekřestaném světě takovou čest a slavu Vámi dosahují.

Jenom bohužel nenalezneli práce Vaše jakby zasloužila spravedlivého uznání mezi kněžstvem Moravským, netruchlete pro to. I kdyby

---

[1]) Co písmena ta znamená, nevím. Snad: Bratře.

[2]) Oslavany.

[3]) Kněží spisovatelé: Vincenc Zahradník (1790—1866), Josef Černý (1785—1834), Jan Valerian Jirsík (1798—1883).

[4]) Professor theologie na vídenské universitě.

[5]) Frant. Ant. Gindl (1786—1841), biskupem Brněnským byl 1832—1841.

anglelskými jazyky mluvil kdo a tajemství všecka vysvětlovati kdo znal, u velkého počtu zamknuté uši najde. Čechové proto že to české a snad proto také že to předce s rozumem psáno hojně odeberou. Druhého vydání se brzi [tak] dočkáme. Tisk a papír není horší nežli v Kroku.

Panna Orleanská dle slohu a uspořádání věcí se nehodí pro lid. Za to ale katechismy v rozmluvách co do věci a slohu vybornaté [tak] práce. Podívejte se, co tam i o kupování zahrad od kněží se praví, totiž na strance 432.

Děkuji Vám za zprávu stranu Tubinského časopisu.[1]) Však by mne bylo víc těšilo, kdyby Staudenmayer byl raději do Tubingu přišel. Kuhnovi já myslím neporozumím. Ti mladí jsou obrazotvornější, třebas kolikráte jedno opakují. Ba i Möhlera čím dále pochopuji. On nerad mnoho najednou uvádí, a [nečitelné nehádj?]: tak ohněm, ale rozněcuje jakoby slabší svět před sebou měl, a kde nejvíce zapotřebí, tam nejdéle trvá a opětně na to samé zavadí. Tak by každý Professor měl býti. Ve svátcích sem celou Symboliku přečetl v jednotě a nyní jeho Beitrag. Ale jsem velmi roztržité mysli, jiné věci, zdraví a i zahrada[2]) mi nedají pokoje.

Konečně děkuji za zdělení ruky p. biskupovy, kteráž psala, abych Vás potěšil.

Dnes byla v kostele u nás Hinterkirchnerka z Lidměřic.[3]) Bědovala, že jest nyní opuštěna po Vašem odchodu z Olbramic. Pana faraře že docela nemůže rozumět, že kolikráte již pod samou kazatelnou stála a nic nerozuměla. Prosila mne, až Vám psáti budu, abych Vás dal na stokrát pozdravit.

Mějte se tedy dobře a brzo nám zas něco vydejte.

Váš

Tomáš.

---

[1]) Theologische Quartalschrift. Tübingen od r. 1818. Slavní theologové Fr. A. Staudenmaier (1800—1857), Joh. v. Kuhn (1806—1887), Joh. Adam Möhler (1796 až 1838), tento známý zvláště spisem o rozdílech katolictví a protestantismu »Symbolik« (1832), jenž vyvolal protispisy a další rozpravy M.

[2]) Procházka i štěpařstvím a zahradnictvím snažil se rodišti svému býti užitečným. Z otcovského dědictví zřídil si vzornou zahradu, svým nákladem osázel kopec »Šibenici« (Svatojanský) ořeším a dal popud k osazení překrásných strání »na Réně«, vinic, stromořadí atd., ku zřízení hospodářské jednoty. Srv. Kulda, Životopis T. P. (Brno 1863) str. 58 dd. — F. S. str. 47 dd.

[3]) osady přifařené do Olbramovic.

21.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Projev soustrasti nad úmrtím matky Sušilovy († 9. dubna 1841).

Adressa na str. 4°: z Evančic. Jeho Velebnosti Panu Panu Františkovi Sušilovi velezaslouženému professorovi v Brně.

V Evančicích 9tého dubna 1841.

Zarmoucený bratře!

Už Vás tedy i ta nejmilejší matička opustila, Bůh si ji povolal ze strastí pozemských, tu která Vás jediného tak tůze [tak] milovala. Pohnulo mne toto podivné řízení boží s Vaší rodinou. Na Vás se to skladá! Však vezmi kříž svůj, slova teprv více pochopiti máte. Pravě v tento svatý tyden [tak] se to přihodilo, abyste snad za hodného uznán byl spolu trpěti v tomto času, zakusiti, čehož mistr a pán náš zakusiti račil [tak]. Já ve Vašem životě a osudech Vašich zřetedlně prstu Božího znamenám. Proto musím říci, že srdečněji s Církví svatou Halleluja zpívati můžete, nežli ten koho pán jen tak všedně vodívá. O modlete se vroucně k Bohu! Za tak dobrou matku co děkovati máte jemu. Při modlitbě za pozustalé sirotky připomeňte mne nehodného,

Vašeho

Tomaše [tak].

22.

Tomáš Procházka Sušilovi,

jak oslavil jeho jmeniny.

V tomto a dd. listech psáno vesměs j (m. g), í (m. j), ou (m. au).

V Ivančicích na den Sv. Františka[1]) 1845.

B.

V neděli jsem si zavolal zpěváka starohorské kapličky, a naučil jsem ho píseň:[2]) „Šel jest pan Bůh, šel do ráje", a on ji odpoledne hned potom zpíval. V pondělí t. j. dnes an píši, zašel jsem hned po mši svaté

[1]) Regis, křestního patrona Sušilova (16. června).

[2]) lidovou.

do školy s touteż krásnou písní, četl jsem ji dětem, a při řádkách, ježto jsem já s plesem četl, plesaly dítky, jmenovitě při slovích: „Adam za ním poklekaje“ pak „Jez Adame, jez to jabko, co jest po něm velmi sladko!“ (Tu se daly dítky do hlasitého úsměchu radostného.) „Dal jim pan Bůh po motyce“ (radostný smích!). Při verši: „Než se chléba dokopali, do syta se naplakali“ bylo všem do žalostného pláče. Slovem dítky jsem dovedl tu dobu do citů takových, jakých dojista žádný Čechofag nevytlačí více! — Pak jsem učiteli dal píseň, aby se píseň hned zpívat učili! — A teď vězte, to jsem učinil proto, aby byl oslaven den Váš! — Svatvečer byl tedy oslaven v kapličce, a ten dnešní ve škole! — Modlil jsem se, rozumí se, neboť modliti se za Vás velká jest má povinnost!

Vašeho

Tomáše.

NB. Pan děkan se ze všeho vyspal a nebylo nic!

23.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. — Domněnky o stáří kaple Svatojakubské v Nových Horách u Ivančic, za Josefa II pobořené, již P. znova zbudovati si předevzal (srv. Kulda u. m. str. 7, 66 a 76.)

V oktavě Sv. Františka Reg. 1846.

Bratře milý a Drahocenný
Dobroději můj a místa mého rodného!

K svátku Vašemu za mnohé dobrodiní pro mne a obec naši díky srdečné. Děkoval jsem také Pánu na den Váš za to, že Vás také pro mne na svět dáti ráčil. Zvláště jsem u oltáře Páně Kristu našemu přednášel smysl slov Möhlerových, Alles gemeisame Leben entsteht und besteht nur durch das Gefühl oder die klare Erkenntniß der Bedürftigkeit und Mangelhaftigkeit unserselbst und durch die dadurch bedingte Einsicht, daß nur in der Verbindung und in dem engsten Anschließen an Andere die eigene Beschränktheit und Hilfelosigkeit gehoben werden könne. — Víte, že mi se stal Möhler příruční knihou, a snad bez Vás bych

katolicky smeyšlí, a literatura jeho podporou stojí a padne, činí opatrným etc. etc

Každý čtvrtek modlívám se za navrácení-se Anglie do Církve dle příkladu kleru Francouzského; obzláštně [tak] za všecky Slovany, abý [tak] jim Pán dal poznati, že bez náboženství katolického nic nemá stálosti, že budou-li hečmati v národ prázný Deismus, jakobý křísili mrtvolu galvanismem, jenž z ní vyloudí jiskry, ale život jí přece nevdechne; jakobý zaháněli smrt smrtí, a podávali národu kalich záhuby řkouce: Pite i vy z něho, neboť i my připíjeli sme vám!

Pamatujte na modlitbách na

Frant. Škorpíka.

Poručte mne Hainišovi.[1])

16.

Skorpík, tehdy farář v Bohdalicích u Vyškova, Sušilovi.

Přivítání v Bohdalicích. Návštěvy u zámecké rodiny Mannerovy.

Velebný Pane!
Rozmilý Příteli!

Že jsem Vám spíše nepsal, stalo se proto, že jsem dílem nevěděl, kde se zdržujete, dílem očekával jsem Vás den ode dne do Bohdalic.

Jak slavně moji farníci mne přijali, slyšel ste snad již od Josefa. Od té doby, co jsem tu, záleží hranice, jež můj nynější obzor lemují, pouze z hrncův a talířův, kuthanův a pánví; nad nimi vznášejí se co černá mračna: měchy plné prosa a čočky, žita a pšenice a brambor, které co krupobití dští na mé ponejprvé prósou života vezdejšího stísněné srdce. Však já předce neochábám, nýbrž veselou myslí podnikám boj s žaludkovými starostmi, má sestra mi stojí co bystrá pobočnice pevně po ruce; pročež doufám, že brzo co vítěz slavné sobě zazpívám Te Deum!

Vrchnost se ke mně velmi přívětivě chová, ke mně dochází a mou domácnost novými pořáde dary obmejšlí. Dvakráte za týden bývám k tabuli zván, večery trávím obyčejně v rodinném jich spolku, zábavou

[1]) Dr. Antonín Heinisch, tehdy professor církevních dějin a práva v alumnátě.

nám bývá hovor francouzský a hra na klavír. Patron obzláštně zachází se mnou jako s bratrem, však ale já se pilně varuji zobyčejněti mu. Mnoho mi k získání jeho přízně přičinil prof na konservatorium pražském, Pitsch. On někdy býval učitelem Mannerovým a v prázdninách se několik neděl nyní zdržívá v Bohdalicích. S ním tedy jsem častěji obcoval; že naše rozprávky hudbou počavše hudbou se zavíraly, se rozumí samo sebou. On velmi chválil mou hru na klavír, můj zpěv při Mši svaté a to vrchnost ráda poslouchala, v jeho úsudek nezvratnou majíc důvěru. Jak divně a opět jak přirozeně Pán Bůh všecko řídí!

Úřednictvo má se ke mně velmi zdvořile, já jsem též přívětivým, nikoli na oko ale upřímně; tak doufám že uctu [tak] sobě vynutím mezi muži, přízeň získám mezi jich paními a pannami. Oni všichni dobře pozorují, jak se vrchnost ke mně chová, a chování-se vrchnosti jest jim veždy tlakoměrem vlastní ponížené buď jasné, buď pošmúrné neb špatné povětrnosti. Já však nespokojím se s tím, aby mne z ohledu na vrchnost sobě vážili, já sobě jich uctu chci zaslouženi a vymoci tím, čím jsem, nikoli pro mne, ale pro Krista a pro vlast. Že se mně záměry daří, dokazuje Vám to, že mladší úředníci [tak] mi dali slovo, že na rok budou se mnou držeti Květy, Noviny a Včelu a obzláštně každý pro sebe Týdenník proto, že prý bude moravský.[1]) Dříve nechodívali na kázaní protože patron sám do kostela chodíval do Kučerova,[2]) nyní ale vždy je vidím v stolicích jim vykázaných, nikoli proto že sám patron navštěvuje pořádně chrám Páně, nýbrž z vlastního popudu, čehož důkaz máte v tom, co mi dcera správcova řekla, když jsem jednou v sobotu odcházel od nich: My se zase na zejtřek těšíme, vel. P.; a proč? ptal jsem se. Na kázaní! zněla odpověď. Pakli by také tuto odpověď někdo měl za pouhou zdvořilůstku, může se přesvědčiti o její upřímnosti, poslechne-li rozprávky děvčat a chasníkův robotujících neb píšících a vyšívajících; vykládají sobě obrazy, porovnání a příklady vyňaté z mých řečí. O jak blaze jest býti duchovním v národě našem! V Brně jsem míval kostel[3]) prázný, ačkoli jsem hledíval všemožně učiniti kázaní zajímavým, nyní ale stoupna na kazatelnici vidím jen samé hlavy a v těch hlavách oči zvědavostí zářící, a když potom jim počnu upřímně, srdečně a ohnivě mluviti o Pánu Bohu, o Kristu Pánu a o Panně

---

[1]) Květy (pův. Kv. České), list belletristický, tehdy red. Jakubem Malým. Noviny (vl. Pražské N.) se zábavnou přílohou Česká Včela, red. Fr. Klučák a K. Štorch. Týdenník (od r. 1848) red. Jan Ohéral (s Kláceleм).

[2]) Sousední farnost, německá.

[3]) u sv. Maří Magdalské (»u Františkánů«), kde byl před tím kaplanem.

Marii, jížto náš kostel jest zasvěcen, způsobem [1]) pro ně novým a pozoruji, jak je má slova zajímají, těší, nové světy v jich duchu budí, jasnější výhledy na časnost a věčnost jim odevírají a oni potom sejdouce se se mnou vřelé díky své mi skládají řkouce: „Bůh jim to zaplať, vel. P., tak jsme ještě neslyšeli hlásati Slovo Boží, a k tomu ještě tak dobře moravsky!“ — tu věru ani sám nevím, čím jsem já tolik radostí od Boha zasloužil, které v té době v srdci svém cítím. Nemohu se však ubrániti pokušiteli, jenž mne ponouká tuto poznamenati: Zdali by moje kázaní p. Suš--ému [2]) byla dosti populární? Mým Hanákům jsou srozumitelna. —

Můj byt bude na jaře přestaven, auhledněji a pohodlněji uspořádán; zahradník vrchnostenský obdržel rozkaz, mou zahradu co nejužitečněji a nejkrásněji upravit. Až bude všechno hotovo dle plánu, jejž mi sdělil sám Patron, potom se budu takto podpisovat: V Bohdalicích, na hradě našem Křepelkově, dáno a. t. d.

Ještě něco!

Mezi Bohdalicemi a Kučerovem stojí na pěkném návrší, s kterého se rozmilá na okolní krajiny odevírá vyhlídka, kamenný kříž, u paty kříže malá socha P. Marie. Tuto zhanobili dva němečtí chasníci tak, že jeden jí vyklinul oči, druhý nos jí odrazil. Stalo se to před osmi lety. Nedávno roznemohl se onen, jenž soše byl oči vyklinul, na oči, denně pozbýval zraku, až tyto dny oslepnul. Druhý, jenž soše byl nos urazil, podobnou stíhán jest metlou; jeho vlastní nos mu nyní rozžírá — rak. Řekne-li nevěrec, že to náhoda, co tím vyložil? Svou hloupost! — Až namelu ve mlejně p. Travnického u Víškova, počnu mleti ve mlejně literárním doma; nerád bych pouze krupil, nýbrž dobrou vyrážkou Týdenníkovi [3]) posloužil.

Pište, co ste skusil v prazdninách, svému

upřímně oddanému

Frant. Škorpíkovi. [4])

Na den sv. Jarolíma, [5]) 1847.

---

[1]) přetrženo: jim.

[2]) Jakub Suschitzky, professor pastorálky (a kazatelství) v alumnátě brněnském.

[3]) Sušil byl mezi zakladateli »Týdenníku«.

[4]) Škorpík sám byl kdysi ještě za svých studií Sušila provázel na cestách za lidovou písní a hudební svou znalostí při zápisech nápěvů dobře mu posloužil. (Srv. Fr. S. 309[1]).

[5]) 30. září.

O Kodytkových[1]) rozmíškách až se sejdeme!

Při sekundicích v Kroměříži připíjeli dosti malému uředníčku ve Vídni a v Brně, Piovi[2]) ale nepřipíjeli. Doslýchám, že měli zákaz!

17.

Skorpík Sušilovi.

Proti švabachu ve spisech Dědictví sv. Cyrilla a Methoda.

Vysoce učený Pane Professoře!
Veleváženy Příteli!

Tyto dny přišlo ke mně několik mladých kněží podívat se na diplom a to sice: Milonský, Litenčický, Střílecký.[3]) Slyšíce, že se mají „Missie“[4]) tisknouti švabachem, všichni velmi prudce osvědčovali se proti tomu. Když jsem jim důvody Vaše byl předložil, odpověděli: Naše dítky ve školách čítají písmo latinské a my hledíme zbuzovati v nich obzvláštní oblibu v něm, úlohy musejí nám psáti latinkou a. t. d. Pro starší čtenáře nech se tisknou Liturgiky, Cesty po Sv. zemi[5]) a jiné švabachem, ač mnozí snadno přemohou překážky čtení latinského a ty se předce jednou přemoci musejí. Vímeť sice, že staří páni nerádi čítají latinku a to z nechvalného pohodlí, ač výmluvu berou z národa; na jich řeči dbáti nesmíme, oni pro národnost ničeho nečiní, z nich nám nevzejde lepší budoucnost. Dále nemůže Dědictví se obmezovati toliko na spisy populární, ono musí i nám podávati, čeho nevíme a tu se nám zdá, jakoby spis vědecký, nenaviděnou literou psaný, ani polovice té ceny neměl, kterou má skutečně do sebe. Ne lid zpouzí se proti latině, nýbrž staří páni popouzí lid proti ní. Proč pak u nás čítají dobře latinku? proto že je k tomu vedeme, neumí-li čísti otec, říkává: však můj chlapec to přečte. Ještě jiných uváděli důvodův, kterými však Vás obouzeti pouštím.

Přiznávám se, že horlivé toto nastupování na potřebu, sprostiti se již jednou švabachu, s radostí jsem poslouchal. Ač se ostatně pokorně

---

[1]) Josef Kodýtek, předchůdce Šk. v Bohdalicích, tehdy farář v Březí na záp. Mor.

[2]) roz. IX., který pro své konstituční smýšlení a opatření nebyl u absolutismu oblíben.

[3]) z nedalekých Milonic, Litenčic a Střílek. Diplom Dědictví sv. Cyrilla a Methoda.

[4]) Škorpíkův spis »Missie tichomořské« 1853.

[5]) Spisy Dědictvím vydané.

podávám k rozsudku Výboru a v ničem se urputiti nechci, předce musím odvolati daného onehdy slova, aby se totiž Missie tiskly švabachem. Věřte mně, že, kdykoli uzřím knihu slovanskou švabachem tištěnou, po každé tím bolestněji pociťuji jarmo cizinstva, vida pak knihu latině tištěnou těším se, jakoby mně posud stojícímu na otrocké půdě egyptské kynula krajanka z protějšího břehu, usmívajíc se na mně[tak] tváří poznaky otroctví sproštěnou. Křivd nám učiněných ničím zlým cizinstvu co křesťan vzpomínati nechci, avšak dovolte, abych, kde a kdy mohu, bebienterskou livraj jeho shodil. —

S vysokou uctou Váš

Vysoce učený Pane Professoře

ponížený a vděčný

Škorpík.

V Bohdalicích na den Sv. Narcissa,[1]) 1852.

18.

Škorpík Sušilovi.

O svém spise „Missie“ a o kalendáři „Moravan“.

Velebnosti!

Zasílaje ostatné archy Missií dle smlouvy Vaší Velebnosti prosím, abyste je vel. p. Kuldovi[2]) doručiti ráčili. Archy 21. a 22. otiskou se z Moravana 1853. Moravan pro rok budoucí již mělby se rozesílati, aby lid, dříve nežli kramáři počnou ho zanášeti jinými kalendáři, pilně v našem čítaje mohl jej schvalovati všude kolem sebe přátelům a známým. Račte o tom zmíniti v kruhu našincův, jimž srdečnou uctu vzkazuje, Vaší pak Velebnosti v nejhlubší pokoře se poroučí

nejupřímější ctitel Váš

Fr. Škorpík.

V Bohdalicích, 24. října, 1853.

19.

Škorpík, tehdy farář, děkan a okresní školdozorce v Kučerově, Sušilovi.

---

[1]) 29. října.

[2]) Beneš Method Kulda (1820–1903), jednatel Dědictví.

Vzkaz výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje o životopise sv. Frant. Xav. Pozvání na návštěvu. O článečku proti „Kronice práce".

Veledůstojný Pane Kanovníku!
Velectěný Příteli!

Zaměstnán jsa visitacemi nemohu se dostaviti k sezení na den 20. t. m. položenému, čehož nad míru lituji; prosím ale vyříditi p. t. výborníkům, že o životopise Sv. Františka Xav. dále pracuji a doufám práci ukončiti snad ještě dříve, nežli rok s rokem se sejde.[1]) A nyní připomínám návštěvu vloni slíbenou; ačby dobu předpisovati neslušno bylo, osměluji se předce navrhnouti slavnost S. S. Patronův[2]) ke schůzi přátelské, namlouvá se k tomu časem i významem. Do Rousinova poslalbych koně, kdykoli byste tam přibyti se usnesli.

Psal jsem p. prof. Šmídkovi[3]), aby článek proti „Kronice práce" v časopise katol. Duchovenstva položený také ve Hlase otisknouti dal — avšak posud, nevím proč, nestalo se tak.

Žádaje Vaši Veledůstojnosti na Pánu Bohu hojnost všech dobrých darův zůstávám

vždy upřímný ctitel a přítel

Xav. Škorpík.

V Kučerově, na Slavnost Seslání Ducha Sv.,[4]) 1865.

20.

Tomáš Procházka Sušilovi.

T. Procházka (1803—1858), v letech 1828—1831 co do úřadu mladší Sušilův spolukaplan v Olbramovicích, od něho vlasteneckým snahám získaný, pak kaplan v Ivančicích, o jejichž národní probuzení těžkými boji ve škole a v obecenstvu nehynoucích zásluh si dobyl, v tomto dopise děkuje

---

[1]) Za r. 1866 však vůbec žádný podíl »Dědictvím« nevydán.

[2]) kostela kučerovského, sv. Petra a Pavla, 29. června.

[3]) Karel Šmídek (1818—1878), tehdy redaktor novin »Hlas«. — Článeček otištěný v Časop. katol. duch. (1865) namířen hlavně proti modním tehdy, naturalistickým názorům (o původu člověka a p.) v »Kronice práce«, jež toho roku začala vycházeti vedením J. V. Jahna (1838—1903) od něhož právě onen I. díl. zpracován; Sušil prý za to »nad míru pochvalně« Škorpíkovi psal.

[4]) 4. června.

za ukázkový arch z díla S. „Spisy svatých otců apostolských". Zmínky o některých spisovatelích českých i německých. Vzkaz bývalé farnice Sušilovy.

Dopis nedatován. Dle zmínky o díle Sušilově, týká-li se 1. vydání 1837, jak se zdá, a o Staudenmaierovi, jenž 1837 docasen na universitu fryburskou, psán r. 1837 neb 1838.

V pravopise listů P. pozorovati zvláště nedostatek neb nestejnost v čárkování samohlásek. Tak psáno: sedlak, nadenník, sam, Vašich a Vašich, plesaní a uznání, žadati a žádati, spravedliveho a velkého, Vas a nás, predce a předce prace a práce a j., tedy chyby z nepozornosti a kromě toho některé zvláštnosti. Též mezi větami čárka zhusta chybí.

B.[1])

Obdržel sem arch Vašich Sv. Otců ap. právě [tak] v tom okamžení, an mi tu do zahrady sedlák písek přivezl. Dobře věda, že nádenník mi jej do nedobrého místa složí (jak se také stalo), nemohl sem se odtrhnouti od Svatých Otců Vašich úvodu, až jsem po jednou přečetl ho. Po druhé na večír, když mi v kázaní nic nechtělo napadnouti, a po třetí v neděli na večír po pracích toho dne velkých, neb sem byl sám doma, pan odjel po ranní do Rosic. A p. Josef byl v Oslovanech,[2]) zastoupil na zatím místo Lípkovo, jenž tam z Rouchovan přijde. A takto doufám, že třikráte na nás čtení Vašich sv. Otců oučinkovati bude. Jednou vytrhne z hospodaření, po druhé ku kázaní chuti a síly dodá a po třetí po pracích utěchy. Není to dost za práce Vaše! — Avšak kéžby ostalo mezi živými jmeno Zahradníkovo a Černého. Cožby asi ti dva pocítili a jakby i spolu se podivili, možnali to ten samý František Sušil býti, co se posud v Praze ozval! — Avšak Jirsík snad není muž obyčejný![3]) Nebude sobě žádati onen tajný přítel ve Vídni Scheiner,[4]) aby česky znal<?> Vaši vychovanci snad veskrz si to budou žádati a pilně se budou učiti. Pan biskup[5]) uznává za dukaz [tak] Vašeho fortgesetzte Verwendung následovně i co předešlo přijímá a u Vás povolání božího najde. Buď co buď, Svatí Apostolští Otcové radují se plesáním velikým, že právě nyní v tomto odekřestaném světě takovou čest a slavu Vámi dosahují.

Jenom bohužel nenalezneli práce Vaše jakby zasloužila spravedlivého uznání mezi kněžstvem Moravským, netruchlete pro to. I kdyby

---

[1]) Co písmena ta znamená, nevím. Snad Bratře.

[2]) Oslavany.

[3]) Kněží spisovatelé: Vincenc Zahradník (1790—1866), Josef Černý (1785—1834), Jan Valerian Jirsík (1798—1883).

[4]) Professor theologie na vídenské universitě.

[5]) Frant. Ant. Gindl (1786—1841), biskupem Brněnským byl 1832—1841.

angelskými jazyky mluvil kdo a tajemství všecka vysvětlovati kdo znal, u velkého počtu zamknuté uši najde. Čechové proto že to české a snad proto také že to předce s rozumem psáno hojně odeberou. Druhého vydání se brzi [tak] dočkáme. Tisk a papír není horší nežli v Kroku.

Panna Orleanská dle slohu a uspořádání věcí se nehodí pro lid. Za to ale katechismy v rozmluvách co do věci a slohu vybornaté [tak] práce. Podívejte se, co tam i o kupování zahrad od kněží se praví, totiž na strance 432.

Děkuji Vám za zprávu stranu Tubinského časopisu.[1]) Však by mne bylo víc těšilo, kdyby Staudenmayer byl raději do Tubingu přišel. Kuhnovi já myslím neporozumím. Ti mladí jsou obrazotvornější, třebas kolikráte jedno opakují. Ba i Möhlera čím dále pochopuji. On nerad mnoho najednou uvádí, a [nečitelné nehádj?]: tak ohněm, ale rozněcuje jakoby slabší svět před sebou měl, a kde nejvíce zapotřebí, tam nejdéle trvá a opětně na to samé zavadí. Tak by každý Professor měl býti. Ve svátcích sem celou Symboliku přečetl v jednotě a nyní jeho Beitrag. Ale jsem velmi roztržité mysli, jiné věci, zdraví a i zahrada[2]) mi nedají pokoje.

Konečně děkuji za zdělení ruky p. biskupovy, kteráž psala, abych Vás potěšil.

Dnes byla v kostele u nás Hinterkirchnerka z Lidměřic.[3]) Bědovala, že jest nyní opuštěna po Vašem odchodu z Olbramic. Pana faraře že docela nemůže rozumět, že kolikráte již pod samou kazatelnou stála a nic nerozuměla. Prosila mne, až Vám psáti budu, abych Vás dal na stokrát pozdravit.

Mějte se tedy dobře a brzo nám zas něco vydejte.

Váš

Tomáš.

---

[1]) Theologische Quartalschrift. Tübingen od r. 1818. Slavní theologové Fr. A. Staudenmaier (1800—1857), Joh. v. Kuhn (1806—1887), Joh. Adam Möhler (1796 až 1838), tento známý zvláště spisem o rozdílech katolictví a protestantismu »Symbolik« (1832), jenž vyvolal protispisy a další rozpravy M.

[2]) Procházka i štěpařstvím a zahradnictvím snažil se rodišti svému býti užitečným. Z otcovského dědictví zřídil si vzornou zahradu, svým nákladem osázel kopec »Šibenici« (Svatojanský) ořeším a dal popud k osazení překrásných strání »na Rěně«, vinic, stromořadí atd., ku zřízení hospodářské jednoty. Srv. Kulda, Životopis T. P. (Brno 1863) str. 58 dd. — F. S. str. 47 dd.

[3]) osady přifařené do Olbramovic.

21.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Projev soustrasti nad úmrtím matky Sušilovy († 9. dubna 1841).

Adressa na str. 4°: s Evančic. Jeho Velebnosti Panu Panu Františkovi Sušilovi velezasloužilému professorovi v Brně.

V Evančicích 9tého dubna 1841.

Zarmoucený bratře!

Už Vás tedy i ta nejmilejší matička opustila, Bůh si ji povolal ze strastí pozemských, tu která Vás jediného tak tůze [tak] milovala. Pohnulo mne toto podivné řízení boží s Vaší rodinou. Na Vás se to skladá! Však vezmi kříž svůj, slova teprv více pochopiti máte. Pravě v tento svatý tyden [tak] se to přihodilo, abyste snad za hodného uznán byl spolu trpěti v tomto času, zakusiti, čehož mistr a pán náš zakusiti račil [tak]. Já ve Vašem životě a osudech Vašich zřetedlně prstu Božího znamenám. Proto musím říci, že srdečněji s Církví svatou Halleluja zpívati můžete, nežli ten koho pán jen tak všedně vodívá. O modlete se vroucně k Bohu! Za tak dobrou matku co děkovati máte jemu. Při modlitbě za pozustalé sirotky připomeňte mne nehodného,

Vašeho

Tomaše [tak].

22.

Tomáš Procházka Sušilovi,

jak oslavil jeho jmeniny.

V tomto a dd. listech psáno vesměs j (m. g), í (m. j), ou (m. au).

V Ivančicích na den Sv. Františka[1]) 1845.

B.

V neděli jsem si zavolal zpěváka starohorské kapličky, a naučil jsem ho píseň:[2]) „Šel jest pan Bůh, šel do ráje", a on ji odpoledne hned potom zpíval. V pondělí t. j. dnes an píši, zašel jsem hned po mši svaté

[1]) Regis, křestního patrona Sušilova (16. června).

[2]) lidovou.

do školy s toutéž krásnou písní, četl jsem ji dětem, a při řádkách, ježto jsem já s plesem četl, plesaly dítky, jmenovitě při slovích: „Adam za ním poklekaje“ pak „Jez Adame, jez to jabko, co jest po něm velmi sladko!“ (Tu se daly dítky do hlasitého úsměchu radostného.) „Dal jim pan Bůh po motyce“ (radostný smích!). Při verši: „Než se chleba dokopali, do syta se naplakali“ bylo všem do žalostného pláče. Slovem dítky jsem dovedl tu dobu do citů takových, jakých dojista žádný Čechofag nevytlačí více! — Pak jsem učiteli dal píseň, aby se píseň hned zpívat učili! — A teď vězte, to jsem učinil proto, aby byl oslaven den Váš! — Svatvečer byl tedy oslaven v kapličce, a ten dnešní ve škole! — Modlil jsem se, rozumí se, neboť modliti se za Vás velká jest má povinnost!

Vašeho

Tomáše.

NB. Pan děkan se ze všeho vyspal a nebylo nic!

23.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. — Domněnky o stáří kaple Svatojakubské v Nových Horách u Ivančic, za Josefa II pobořené, již P. znova zbudovati si předevzal (srv. Kulda u. m. str. 7, 66 a 76.)

V oktavě Sv. Františka Reg. 1846.

Bratře milý a Drahocenný
Dobroději můj a místa mého rodného!

K svátku Vašemu za mnohé dobrodiní pro mne a obec naši díky srdečné. Děkoval jsem také Pánu na den Váš za to, že Vás také pro mne na svět dáti ráčil. Zvláště jsem u oltáře Páně Kristu našemu přednášel smysl slov Möhlerových, Alles gemeisame Leben entsteht und besteht nur durch das Gefühl oder die klare Erkenntniß der Bedürftigkeit und Mangelhaftigkeit unserselbst und durch die dadurch bedingte Einsicht, daß nur in der Verbindung und in dem engsten Anschließen an Andere die eigene Beschränktheit und Hilfelosigkeit gehoben werden könne. — Víte, že mi se stal Möhler příruční knihou, a snad bez Vás bych

nebyl měl jeho! — Že Vás za to miluji, o tom přesvědčen ste, prosím tedy buďte mi přítelem a rádcem věrným na této počasné života pouti!

Vězte, co mne potěšilo tyto dni. Považte, zvon Svatojakubský nese rok 1202. Kdo teď rozhodne, jak stará kaple tato. Byl-li pro tu kapli lit, čili již hotový někde koupen. Tu nejstarší knihu městskou, kterou ještě p. Boček[1]) za sebou má, bych předce ještě potřeboval. A potom co o našem městě chová. Rad [tak] bych si všecko letos sepsal, abych věděl, co máme. Náš chrám opravdu pamětihodný jest. Byltě před časy chrám velmi čistý, jen že malý, ale kralovský. Ta římsa a obruba přepěkná jest. Že jej Eliška stavět dala, to že dokazovat budu, teď Vam to do smíchu. Nu všecko bude do smíchu mnohým a předce pravdě této nebudou moci odpírati! — Peter svědčí, že měl skuliny a rozpukliny, a na něm shledáno již, že přestavován, celý z cihel jest, toť outraty převeliké! —

Nestává knihy takového <obsahu?>, která jedná o stavbách zlastě [tak] Moravských chrámů? S Chvalcovským[2]) již jsme několikrát věži a chrám prolezli a nepochybně ještě prolezem. Při tomto vyšetřování jest mi opata až líto, když on si napsal: Et qui vidit testimonium perhibet de his, a p. Volný[3]) nevěří a já zpitovaním [tak] jakobých [tak] sám pochybovati se zdál. Mnoho věcí na chrámě potvrzují pravdivost vypravování jeho.

S Panem Bohem Váš

Tomáš.

24.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. a oslava jejich zpěvem eucharistického hymnu dle překladu S. (Hymny církevní. Brno 1846.) Zmínka o akademii, jakých P. od r. 1840 několik ročně pořádal. (Kulda u. m. str. 37 d.)

List nedatován. Dle zmínky o hymnech a Bočkovi psán v červnu r. 1846.

Adressa na str. 4°: z Evančic Jeho Důstojnosti Pána Pana Františka Sušila veleučeného Professora v Brně.

---

[1]) Antonín Boček (1802—1347), archivář a dějepisec moravský.

[2]) Vl. Chvalkovský, mlynář v Rybníkách u Mor. Krumlova, dobrý přítel P., se kterým se častěji navštěvovali.

[3]) Řehoř Tomáš Volný (1793—1871), místopisec moravský.

Bohem mi daný bratře!

Jiných přátelství, mě nehodného také vděčnost vede k Vám v tento den, jenž jest každému nejvzácnější roku celého. Vděčnost pravím! — Mnoho-li jest na duši mé vyjma hříchů vlastních — o čem Vy byste nevěděl, a nebyl k vyvinutí stále nepodněcoval? A proto dobroději můj díky Vám! — Duch Páně osvětiž Vás! a dejž z Vás i na mne milostí svých odblesk linouti. Dejž síly Vám a zdraví stálého po mnoha mnoha [tak] léta, nebo pořád se mi zdá, že ta síla pro Moravu potřebná nikdá by se nesoustředila bez Vás.

Dnes jako ještě v Oktávě Nejsv. těla božího dal jsem poprve zpívati Váš překlad koruny hymnů církevních a modlil jsem se za Vás, čehož rozumí se, nemohu opominouti na den Vašeho svátku.

V posledním listu mém jsem Vám psal o naší akademii, totiž o obrazu průsvitném vyhotověnu [tak] býti majícím. Já dám kresliti Rudolfa a podle něho smírlivého biskupa [1]) Brunona a snad opodál několik rytířů. Prolog Vám předložím k vypravení. Váš František [2]) by mi na trhu mohl někde vyhledat obrázek Rudolfa Habsburského krejcarkového vydání. On má dobré oko na ty věci. — Jenom přiležitostně promluvte s Panem Bočkem,[3]) jinak obtěžovati nechci vás.

S Panem Bohem očerstviž [tak] Vás přimluvou svou Svatý František pro nás

a zlástě pro Vašeho

Tomáše.

25.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S., obavy o jeho zrak (srv. str. 21.)

Milý Bratře!

Opravdu letost jest mi Vám mnohem více k svátku přáti, an mě v listech svých strachujete. Oči, oči, časný statek! Ty Vaše ale jsou nám statek věčný! — Nemělaby bez nich Moravička a celý Slovanský svět pravých očí vnitřních! — Za ty Vaše oči prosím tedy

---

[1]) Olomouckého (1245—1281).

[2]) Snad S. sestrovec Tomášek.

[3]) Srv. str. 38.

Pána Boha u oltáře! — Za Vás celého často prosím! — Jsem dlužníkem a tudy vděčnost povinnost moje![1]) — Vy ste také ten, komu já — slabý tvor — skutky svými se vychloubávám, a Vy se z nich těšíváte proto, že mi přátelsky přejete, a také proto, že Vám při tom napadává: Toť ovoce stromu, jejž jsem já zeštepoval[tak]! —

Mám Vás k svátku zase ňakým skutkem potěšiti? — Slyšte! na tento den Váš veze pošta nových 5 oudů Dědictví Svatojanského[2]) do Prahy. Jest nás teď 48! — Blahověst[3]) bude se čítati u nás v pěti vytiscích! —

Okřej tedy srdce věrné a přej mi zas. Oko si odpočne a bude zas sloužit, dá Pán! Tak jest, boje jsou rozličné na tom světě, i to tělo zemdlené protiví se duchu, až tam na věčnosti dá nám pán roušku jinou duchu zcela volnou, každému snad dle zásluh jeho, jakouž Vám mnohými přednostmi před sebou přeje

Váš

Tomáš.

V Ivančicích, na den sv. Basilia[4]) 1847.

...<pur>kmistr[5]) má svržení své již v rukou.

26.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. Školské zákony. Národní výbor, slovanský sjezd a revoluce v Praze. Volby do říšského sněmu. Drobnosti o novinách. Protivenství s německé strany.

Nedatovaný list psán v polovici června 1848.

Milovaný Bratře!

Já svátku Vašemu povím, že Bohu děkuji za duši, která mi přeje, a prosím ho, by mi přála na budoucno. Želám jí, by přáno jí bylo zdraví na očích opět nabýti, aby mohla Církvi Páně sloužiti ještě

---

[1]) Opětované projevy vděčnosti vztahují se na probuzení vlastenecké, jež P. vždy za dobrodiní Sušilovo pokládal. Srv. Kulda u. m. str. 7.

[2]) Srv. str. 23[1].

[3]) časopis náboženský r. 1847 Václavem Štulcem založený.

[4]) 14. června.

[5]) Začátek slova utržen.

po mnoha léta. Vyhlídky otevřely se do všech končin slovanského světa, a tudy duše Vaše mohla by uskutečniti, co sobě po vše léta, co ji znám, vroucně byla přála. Ano Bože dejž jí to, a dovrší se radost srdce mého!

Nevím zdali Vás ještě před odchodem budu moci v Brně uvítati, neb posud známo mi není, kdy budu od prefekta povolán. Reisinger pravil mi, že posledního odjeti hodláte.

Jsoutě časy bouřlivé. Však pro mé srdce nic posud hrozného. Na kazatelnici mohu býti svobodnějším, co jsem si přával. Co kaplanu znějí přívětivěji slova: Nolite soliciti esse quid mand.[1]) Ba snad v tomto ohledu příznivější kyne mi doba! — Jinak farářům etc. Jak musí byt Štulcovi v národním výboru. Ti pánové nás předce ze škol vyhnati hodlají. Vyšší dohlídka jiným připadne. Však znaje naše pány Visitatory napadá mi začasto: Nebude velká škoda. Předce však rozchází mi, proč bylo Spasiteli mistru našemu líto, že přijdou časy, kde ze škol budou vyháněti nás! Proto začasto na Štulce zpomínám, jak mu jest mezi tolika jinak smýšlejícími. Prosím pozdravte ho, jestli v Praze s ním se sejdete! — Dnes se roznášely zprávy o Praze smutné! Dnes přišla k nám zpráva, že byl tyto dny pochován farář Rochovanský.[2]) Nu zase vyhlídka na našem patronátě! Kdož pak bude zadávat? Co kdyby[3]) pater Dvořáček ji dostal? Dost možná!

V Krumlově bude volba pro říšský sněm. Navrhnu zjitra Chvalcovskému p. Dr. Jana Dvořáčka z Vídně.[4]) Sedláci na jeho slovo vše činili při poslední volbě pro Brno, snad také poslechnou pro Vídeň. Rad by byl zvolen purkmistr z Krumlova Francl. Hodný pán, však jak se mi zdá, s copánkem jako všeci!

Podivil jsem se dočísti se také vašeho jména na plátku politickém. Či mrzí Vás brněnský sněm, že tam není vlastence? Škoda! V úplném smyslu slova: Dixit Germanus Slavo etc.

Odesílám Vám tuhle Zeitschrift der Theologie a děkuji! Brunner hezky svobodně rozpráví. Häusle se mi líbí ve Wiener Kirchen-Zeitungu.[5])

Havlíček[6]) vymýtá ďably [tak], jen škoda že posvěcení sám nemá!

---

[1]) <ucetis> Mat. 6, 31.

[2]) Rouchovanský.

[3]) tak — přetrženo.

[4]) rodák z Tišnova.

[5]) Dr. Sebastian Brunner (1814—1893), proslulý obhájce náboženských zájmů proti t. ř. osvícenství. W. Kirchenzeitung založil 1848. Dr. M. Häusle, prof. víd. university.

[6]) Karel (1826—1856).

Tomkovy noviny[1]) sem také zamluvil, posud nic jsme nedostali. Jak pak ten sobě počíná.

Sjezd slovanský byl překrásný, než nevyštve[2]) na sebe závistivého, surového, hrdého Němce? — Jsou to pitomí hlupáci ti Vídeňští Schwarzer a Mahler, lháři a klevetníci. Vůbec všude hrůza klevet se roznáší a nových kuje i u nás! — A přec se mi vše lepší podobá, než starý Met.[3]) system.

Jiní jinak soudí a poněkud pro tuto dobu pravdu mají. Však to jisto, že volnějšího pohybování Církev nanejvyš [tak] potřebí měla!

S panem Bohem

Váš

Tomáš.

Právě přišla pošta přinášejíc smutné zprávy o Praze. To Vy budete lepší vědět, Vídeňákům není co věřit! — Co se s nami [tak] na tom světě stane! Němci nás rozšlapou! Podle toho, co jsem sám již zakusil, souditi mohu! Bůh jich souditi bude! — Již jsem to vyčtl neukojitelným nepřátelům Slovanstva, že hřích prvotní vězí v jich krvi, který smazati snad jen Mikuláš přijíti musí.

Tedy

S Bohem.

Na 3. straně listu napsáno rukou P. beze vší souvislosti s listem, asi o národních písních:

welche neuerdings der bewunderungswürdige Fleiss eines mährischen Gelehrten gesammelt hat. Gfrörer[4]) S. 68.

27.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S.

Rozmilý Bratře!

Což mám k Vašemu svátku potěšitelnějšího napsati než to, že Vám děkuji za všelisco, a že vás miluji pro všelisco. Dopomáhej Vám

---

[1]) dříve Havlíčkovy »Pražské Noviny«, od 2. čce 1848 orgán poloúřední; W. W. Tomek (1818—1905) byl m. j. spolupracovníkem jejich.

[2]) pův. psáno: nevyštval.

[3]) Metternichův. Klement Václav Lothar Metternich (1773—1859), rak. státník.

[4]) Aug. Friedr. Gfrörer (1803—1861), něm. dějepisec, konvertita.

to, zač jsem Vám povinován k dosažení věčného blaha, a dopomahej Vám to, proč Vás miluji, k nabýti [tak] hojnějších milostí u Boha. Dlužníkem jsem Vaším za to, že ste se po všecky [tak] léta o mne staral, a miluji Vás proto, že ste mi svítival světlem učenosti a mravnosti [tak]. A může-li více vypověděti přítel o příteli než jaké já tuhle svědectví vydávám! — Protož potěš se duše Vaše a obnov v mysli své! To jisto jest, že ste Vy byl onen, jehož jsem sobě na Bohu za dnů mladosti byl žádal! Vy ste mi byl dán, a tudíž já po Bohu Vám povinován jsem, a za Vás zjitra učiním, jak nejlépe mohu. Bůh prodloužiž léta Vaše a rozži zase svíci zřetelnice Vaší. Drahé oči pro mne, drahé pro vlast, drahé pro Církev Páně osvětiž Duchu všeho světla! Za to prositi nepřestává

Váš

Tomáš.

V Ivančicích na sv. Basilia 1849.

28.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. O sbírce básní Sušilových (Růže a trní. 1851). Návštěva řeckého kněze Šoráka. Dotaz o spisku pro mládež.

Drahocenný, milovaný Příteli,
a v Christu Bratře!

Jako nikdy posud nepřihodilo se, sloužil jsem letos na Váš svátek u sv. Trojice.[1]) Těšívám se na tu mši svatou každým rokem, poněvadž se tam sloužit dá pobožně na oltáři málo užívaném, a proto že bývá již po Velikonoční sv. zpovědi, ale letos ještě k tomu sv. Františka. Při obětování jsem si také zpoměl [tak] na Vaše nové básně, a při Memento na Vás drahý, dobrý příteli můj na celého, a připomínaje mrtvých byl jsem pamětliv pobloudilých Slovanských kněží, kteří kdys v té kapličce proti Matce Církvi[2]) se prohřešovali. Probíhala duši mou myšlení, jakých v ta slova by se dalo směstnati: Pane Bože odpust jim, co natropili v zaslepenosti své proti Církvi, pro jediné a nesmírné zásluhy jednorozeného Syna svého! Rač také milostivě vzhlédnouti na lásku

[1]) Kaple na starém hřbitově.

[2]) Čeští (nebo Moravští) Bratří.

potomka pobloudilých Otcův, který miluje Církev tvou nade všecko na světě, jako toho nejnověji zase důkaz dal v básních svých! Amen!

Znělky Vaše jsem přešel všechny. Opravdu bylo těžké dílo, bohaté jest; všechny pěkné jsou, a některé přesličné! Co nejkrásnějšího! jsou to jasné hvězdy pro náš život zlástě, a pro všechen budoucí, nebeských pravd!!!

Co pak jim řekne Kolár! Tuhle vytýkal svojim, že si již dali vyrvat palmu vítězství na Slovensku od katolíků! A hle tu se mu postaví znělky jako zjevené před oči! Podívá-li se na ně jako rovný na rovného, aneb bude muset někde Sursum corda?! —

Rád uhlídám, jak se bude k nim bočit p. Čelakovsky [tak]? Kolárovy se mu nelíbili [tak]! —

Byl tu u nás řecký kněz Ivan Šorák, krásný muž, všem se líbil, Horvat, Slovan, povahy lahodné, od roku 1846 knězem, celou duší Slovan, však jen Slovan. Jest v Holomouci při pluku polním kaplanem. Zajel si schvalně k Peigerlovi,[1]) aby viděl své krajany. Dal mi biletku svou a já jsem mu dal básně Fr. Sušila Moravana. Byl velmi tomu rád! —

Již několikráte mi napadlo sepsati malou knížečku, co školní dárek pro mládež, o nehodném Těla Páně požívání, historicky, čehož mnohé důkazy máme výroky samých svatých Otcův potvrzené, a přidal bych k tomu příběh náš od r. 1312.[2]) Nevím, stálo by to snad tuze mnoho! Bylo by toho as arch a dost! Rád bych to měl k 15. srpnu! Nevím, co vy o tom soudíte? Zdali by to na se vzal tiskař čili ne? Pro ty děti nic plechého k dostání, a předc se mnoho teď při zkouškách rozdává! —

Vel. Pánu Procházkovi,[3]) jemuž prosím poručena mě mějte, jsem na Vaši žádost nepsal, poněvadž jsem se obával jej tím pohoršiti. Básně Vaše jsou tedy v rukou Páně Thunových.

S Bohem

Váš

Tomáš.

Na sv. Františka Reg. 1851.

Posílám tuhle něco do Hlasu hodí-li se to?

---

[1]) kněz rodem z Prerávy (Nového Přerova) na jihu Moravy, kde dosud asi 600 Chorvatů.

[2]) Psal o něm v Časopise katol. duchovenstva 1847.

[3]) Matěj P. (1811—1889) od r. 1851 professor gymnasia v Brně.

29.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Dojem ze sjezdu katolických jednot v Brně. Sbírka na Dědictví sv. Cyrilla a Methoda (1850). Přímluva za žadatele do bohosloví.

Adressa na str. 4°: z Ivančic. Jeho důstojnosti Panu Panu Františkovi Sušilovi veleučenému professorovi theologie v Brně.

Nedatovaný list psán asi koncem září 1851.

B.

Důvěrníci naši navrátili se ze sjezdu nadšení. Schůzka naše nedělní trvala přes půl třetí hodiny. Škola byla plna. Důvěrníci vypravovali, co slyšeli a viděli, a každý z nich vyzýval shromážděné bratry, aby mi byla Slava [tak] volána. Nu to se strhlo nebe nade mnou, a nebylo nade mne! Hosiana bylo voláno od lidu. Snad nepřijde již ukřižuj, již toho bylo dost. Já pak jsem použil rozpáleného železa a žádal jsem, aby se stal základ pro Dědictví Sv. Cyrilla a Methoda. Proto tuhle 20 fl. CM. pod titulem: Jednota Ivančická 20 fl. CM.

Druhá věc, pro kterou píši, ta jest: Náš absolvovaný gymnasista Jan Sedláček, ač byl od p. biskupa odehnán, nechce jinak jen do theologie. Prosím <zpraviti?> mne skrze jiné lidi, jakby to měl udělati, jestliže bych já něco nevymohl u biskupa za něho. Protož prosím Vás

a) Jest p. biskup doma.

b) Možná-li ještě za něho prositi tak pozdě. To je pravda, neví-li p. biskup nic proti Sedláčkovi, že s ním mnoho důvěry na Gymnasium stratil.

Řekněte své zdání hned Karlovi. On mi napíše ihned, a já na večer již zpraven budu.

Váš

Tom.

30.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám S. Stesky na domácí nepříjemnosti.

Nedatovaný list psán v polovici června asi 1852.

B.

Co úd jednoty Cyrillo-Methodějské přeji k svátku Vašemu co hlavě své všeho dobra plnou míru, neboť jinak ani údové nezachovají sebe, neostane-li hlava naše při zdraví a živobytí. O to ovšem za dnův těchto více než kdy jindy prositi máme, neboť samé smutné noviny nám přinášejí naše listy, buď že umřel zase jeden z malého počtu, buď ochuravěl nebezpečně. Konečně přec se myšlenka rozhostuje v duši: Tak ste na prázdno vystříleli patrony, kliďte se ze světa s nepořízenou!

Do života nic nechce jíti. Tu jsem poručil, aby pro rozmanitost zapěla se od dětí po mši svaté také jedna jiná krátká píseň. Pan Vice-školní-dozorce Pan Pater Mach[1]) ihned si vyjel na učitele. „Šak mu to p. děkan[2]) písemně dá!“ P. děkan mi to sice písemně nedal, ani ústně posud zakázal, jenom (prý) učitele obeslav zakázal jemu. Inu, kdo se má teď hádat? — Takoví marniví hejsci posud vládnou! Vězte, že zas letos p. děkan v čas velikonoční ani jednu ovečku svou nezpovídal, jiného bez toho nic nekonával, co zde farářem jest. Tak se nikomu nepovede jako jemu! Avšak Pater Mášek[1]) vyvinul sílu ze svého srdečka jakou před ním žádný. On dosadil učitele na naši školu a posavad stojí metlou nade mnou, jakou mu p. děkan do rukou dal, a teď se bojí a stydí říci: Zaraž!

Totě ovšem nic veselého, aniž se hodí k želání k svátku! Avšak pravda jest!

Pán Okresný má mladšího as čtyrletého chlapečka, a jmenují ho Jaromírek! Bližšího o rodině jsem se posud nemohl dopídit.

Z Jahrbücher jsem místa naznačená přeložil a tuto přikládám.

Přikládám, že před Panem Bohem naším u oltáře jest povinností nemalou se modliti za blaho Vaše časné a věčné

Váš dlužník

Tomáš.

31.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám.

---

[1]) mladší spolukaplan Procházkův.

[2]) farář ivančický (Hüpsch).

Milý Bratře!

Učinil jsem, co jsem byl povinnen, u oltáře Páně za Vás, jakž Vy bez toho přesvědčen o mně ste. Což jsem mnohokráte psal, píši zas, že to Pánu Bohu děkuji, že mě připoutal na osobu Vaši svazkem on sám nejlépe ví jakým. Tak to snad mělo býti k spasení mému! Bůh dej! Protož už tak býti musí. Neodstrkujte mě, a minulého roku činy jeví, že tak nečiníte. Za dary na duši, které Vám Pán propůjčil k rozšíření království jeho na zemi, děkoval jsem, přijav tělo Páně, Bohu našemu. Z<a> oživení zřídla v slabých očích Vašich prosil jsem ho. A protož

S Bohem

líbaje Vás trvám dlužníkem Vaším

Tomáš.

Na sv. Františka 1853 v Ivančicích.

P. S. Naše poutnice posílá tuto něco do Hlasu!

32.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Naděje i obavy co do pracovníků. Spis P. „Putování Krista Pána po sv. zemi" 1853.

List nedatovaný psán asi r. 1853, kterého (1. března) »Moravská Nár. Jednota« změnila své jméno (»Matice Mor.«) a kterého vydán spis P. »Putování.«

B.

Vidět na Vás dle poslední<ho> listu, že máte starosti ale také žertujete a to dobrá. Desítky na Dědictví pořád lítají do Brna. Buď p. bůh pochválen. Opravdu bude jinak na naší milé Moravičce. Žeň hojná a Vy praviťe, že dělníků málo. Co pak Pater Tomáš z Komína?[1]) On by mohl tělem a duchem dva zastoupit. Kdyby měl tu vytrvalost patera Matěje,[2]) našeho horlivého professora! Teď ferte citi ferrum date tela scandite muros. Teď možna aneb již nikdy více po nás. Co roztomilý p. Thun[3]) vše pro nás koná? Dyt on na soudu Božím bude na nás prstem ukazovat: Ten nechtěl, ten nechtěl. Na Tomaška z Komína zajisté! — O mne [tak] řekne: Ten trochu chtěl, ale nemohl! —

---

[1]) Tomáš Šimbera (1817—1885).

[2]) Procházky.

[3]) Hr. Leo Thun (1811—1888)? 1849—1860 min. osvěty.

Dělám co mohu. Sedím na devatenáctém archu.[1]) Já pak si musím počkat, až co Matice[2]) vydá za putování po svaté zemi.

Posílám Vám: Pout na sv. Hostýn, jak popsala ji přednostka naše.[3]) Nic jsem nepřidal, jen poněkud pravopis opravil. Přečte Vám to snad p. prof.,[4]) jenž s Vámi za stolem sedává. Prosím ho! Může to dat do Hlasu pater Pojmon??[5]) Nevím, co tomu říkáte?

Váš

Tomáš.

33.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Stesky na domácí příkoří. Sbírka na kapli svatojakubskou. Frenclova Postilla. Obliba Procházkova spisu Putování Christa P.

Adressa na str. 4[0]: Eibenschitz. S. Hochwürden H. H. Franz Sušil hochgelehrten Professor der Theologie in Brünn (Minoriten Kloster).

Nedatovaný list, na jehož 3krejcarové známce vytištěno 10/2, psán asi 1855.

B!

Nesete péči o mne, děkuji srdečně. Opravdu celý ten čas vánočný jak předhodový tak pohodový byl pro mne památný, pro chytráctví Machovo proti Slovanství a mne [tak] a pro neukojitelný hněv p. děkana, pro kapličku.[6]) Sjezd[7]) mi také mnoho jeho velebnost popudil. Ovšem nejvíce ty tam řečníkem oznámené 4000 fl. W W. Ano kdyby [tak] to byl myslil, i má řeč o panenství. Proto bude-li zase sjezd, již mne musíte dokonce nechati doma. — Příjmy naše pro kaplu vystoupily již na 1875 fl. ČM! — Nebylo po domích sbíráno, to mi bylo doručeno! —

Tážete se také, jak že stojí se zdravím mým. Já cítívám [tak] následky silného namahání na jméno p. Ježíše[8]) každým rokem, letos ovšem trochu více. Dělávám rád reka, který nejsem, a tudyž trpívám. Studánku

---

[1]) díla »Putování«.

[2]) Moravská.

[3]) Panenské Jednoty. 1849 založena v Ivančicích přes počátečné zdráhání Procházkovo čilá Katolická jednota panen, první na Moravě.

[4]) asi Matěj Procházka.

[5]) Frant. Pojmon (1817—1902) redaktor »Hl.«

[6]) Srv. str. 38.

[7]) Katol. Jednot.

[8]) zpovídáním a o.

nosívám pod levým žebrem pořad sebou, z nížto se provalí jednou povodeň smrti na mne, však letos snad ještě né [tak]! Pravda jest, že jsem si již jednou smrt přál. Však nedlouho! Ještě bych rád bojoval s Vámi! — Děkuji Vám, že se za mne modlíváte. Toho myslím více mi třeba než poznávám.

Vzala Therezka také písařku [1]) sebou, a doslýchám, že se tam roznemohla. Ta ubohá rovněž jako Therezka mnoho pro mne vystála. Jen aby nám tam neumřela, jinak nevím, kdo zas vinu ponese?

Jako s patra se na mne sypou!
Psí hlavu by na mne vstrčili.
Oněměl jsem za stolem a i do mrtvého střílejí!

Poslal již p. kanovník tu novou Postillu. [2]) To je hodná kniha, veliká. Format velký jako Řehákova Encyklopedie patristická. [3]) Tak jest psána, jako jsem si já ji přál. Frencl jest spisovatel. Použil mnoho míst ze svatých Otců, a mnoho přiložil příkladův. Všechny knihy, co sám používám pro příklady, také uvádí. Mehlera, Schmida, Herbsta, Gauma, Macana. Bude to velmi pěkná a velmi užitečná kniha pro lid! A víte, co mi napadlo po přečtění [tak] několika výkladů, že jsou neb byly by moje homilee nazbyt! Tam toho velmi mnoho, co Frencl podává! A zase chuti poněkud již nabyté pozbývám! — Snad nevydám nic!

Uklony p. Bílého [4]) bez zardění nemohu čítati. (Selbstverherrlichg der Slaven.) To mne ale přec těší, že prý lid Putování Christa Pána rád čítává. To je ovšem pochopitelno, poněvadž o Christu velmi rád každý čítá, a že náš lid nic neměl. Já pak pravím, že knihou p. Frencla, totiž postillou mnohem více dobrého se uskuteční, a raduji se z toho.

Na Tichomorské Missie [5]) se jako dítě těším! Číslo na posledním lístku Dědictví Sv. Jana stojí 6158.

Stárci Novověští [6]), kteří započali sbírku pro našeho sv. Jakuba [7]) sbírají prý teď na vkladek do některého z našich Dědictví.

Váš

Tomáš.

---

[1]) panenské Jednoty.

[2]) Postilla čili výklad epištol a evangelií celého roku církevního (Praha 1854 až 1861) od Innoc. Ant. Frencla (1818—1862).

[3]) Ant. Arnošt Řehák (1809—1851); Patr. encykl. vyd. 1851—1853 v Praze.

[4]) Dr. Jan Bílý (1819—1888).

[5]) Srv. str. 31 [4]).

[6]) u Oslavan.

[7]) kapli.

Vojsko příjde [tak] prý od nás do Hradiště.

Má prý zase Blahověst vycházeti! a Štulc se státi professorem pravým.

34.

Tomáš Procházka Sušilovi.

Místní rozmíšky. Slavnost 50letého kněžství faráře Hüpsche.

Adressa na str. 4°: Jeho Důstojnosti Pánu Panu Františkovi Sušilovi veleučenému prof. theologie v Brně. Minoriten-Kloster.

B.

Žádáte, bych Vám napsal něco ze zkušeností nejposlednějších. Kašel trvá posavád, však plíce nejsou nakaženy. Kašlu někdy tak, že zvracet musím. Od zastuzení pošel kašel, a až se to odleží, odejde. Jest několik takových kašlantů u nás. Těším se socios habere. Náš p. starosta [1]) vyjel si v sezení 3 rádních s výhrůžkou proti mne [tak] co původci, že se výbor jeho snářským vrtochům se školou nepodal. Okresným pánům si stěžoval na mne, to pozoruji. Z toho všeho si nic nedělám, jen co by škola na starém místě ostala. Potěšily mne v ten čas: Brünner Neuigkeiten uvodivše zprávu, že ze stavění realky nemohlo nic býti, poněvadž výbor proti tomu stal [tak]. To četl náš starosta, to ho nemálo zamrzet musilo. Však jeho mrzí Th., neb chystali místo pro sestru Vorlovu co švadlenu u nás — panenku? — Avšak chuti a zápalu proti mne [tak] dodávají Vorlovi bratří moji!!!

Něco neobyčejného se vyvedlo během letošních prazdnin. Před třemi neděli [tak] byla zkouška u Židů. [2]) Žid si pozval od okresu Pány, a namnoze dostavili se! Po zkoušce držel Židák slavnůstku 50tiletého kněžství p. děkana. Nu! to bylo radosti pro p. Vorla! Učitelům našim jako svým spolustvůrám zrovna naporučil, at také něco udělají! — Rektor náš se vším na mne, jak a co? V prvním okamžení jsem stal [tak] nevěda, co si počíti. Hned také slibuje, že děti budou dobře umět katechismus, a že již jich k slibu zavázal atd. a jiné sprostnosti. Jářku, to si musím rozvážiti. Mrzelo mne něco za Židem opičiti po vůli

---

[1]) Vorel, který však přece 20. října 1856 zvolen předsedou jednoty hospodářské, zřízené po návrhu T. P.

[2]) v židovské obci ivančické.

kohosi, ale také jsem se bál pohoršení farizejského, které bych Vorlovi dal, překaziv neb nevyplniv diktatorskou vůli jeho. Proto jsem vymyslil věc takto, aby se pozvalo na naši zkoušku, toho roku v dekanatu poslední, učitelstvo dekanátní, aby děvečka něco k jeho cti deklamovala, a pak aby se ona píseň, k níž p. Křížkovsky [tak] nápěv skládal, zpívala. Tak se stalo. Učitelstvo, až <na> jednoho ochuravělého, se dostavilo na moje písemné pozvání. Slavnůstka byla zajisté jak vznešenější než židákova, tak také opravdu srdečná. Učitelstvo plakalo, zláštně starší z nich. Jubilant byl nad obyčej pohnut, a mluvil slova upřímná. Nejprv děkoval uspořadateli té slavnosti, potom teprv představeným města, a pak dekanátnímu učitelstvu, odporoučeje jim dítky atd. Jak pozoruji, velmi by p. děkana potěšilo, kdyby se o tom v Hlasu zmínil. Avšak to přec nezasluhuje ten, jenž až podnes u veliké nepřízni trvá proti všemu národnímu; a protož i lid svůj v nenavisti [tak] má a míti bude. Po zkoušce nedal nic moravského čísti. Diktando německé diktoval, a pak to dal k mé radosti(?) přeložiti. Nic více! Zpěv a modlitba německá! Kdyby ještě žil z deset let, ve všech školách dekanatních budou německy zpívat. To jsem měl příležitost pozorovati na 15ti učitelích pospolu při zkoušce naší shromážděných. Závěrka naší slavnůstky byla modlitba s dětmi: Kraft des Gebetes. Byla velmi dlouhá, as 12 osmiřádkových slok Nápěv se velice namlouval mysli. Bylo as 8 slok odzpíváno, a učitelstvo mlčelo, přeplněno majíc srdce city nápěvem p. Křížkovské<ho> vyluzenými. Avšak v deváté sloce se vypínala hlava některých a nadmuly se plíce, neb zavanul větříček ze slavných hor německých.

Slova, která jsem mohl dáti přednášeti, tato jsou:

Ukončen kruh Vašich prací
Touto dnešní Visitací,
Pro letošek toli jesti,
Co jen možno kmetu snésti.

Oslábly jsou Vaše kosti,
A přec hýbaly se dosti:
Všechny školy odpravily,
Jakby zcela zdravy byly.

Učitelstvo na to svědčí,
Přišlo dnes sem k slávě větší,
Zaslechnuvši o té zprávě,
Jubilantem letos právě

Že se stal jich velevážný
Školdozorce, jejich strážný.
Přijměte dnes jejich kroky
Toliké jsou lásky toky! —
Padesát let úřáditi
Darem Boží zdá se býti! —
Takto v svatých listech psáno,
Zákonem všem slibováno:
„Ctíti budeš otce, matku,
Abys užil zemských statků.“
Zákonům těm učili Vás
V této škole jako i nás.
Vy ste plnil, zachovával,
Rodičů svých milovával,
Pán, jenž mladších povytříbil,
Vám dal, zákonem co slíbil.
Slunéčko let řadu hezkou
Svítilo Vam v dráhu kněžskou;
Svítívalo, ohřívalo,
Mnohou bouři proníkalo.
Až Pán léta dopočítá,
Věncem slávy necht oplítá
Oslavené Vaše čelo,
Jenž o školy naše bdělo.
Nám pak budiž mile přáno
Na papíře co tu dáno,
Z duše dnesky zazpívati
Vděčnost svoji na zjev dáti.

Vypravovaly [tak] děvčata v šití: O dnes to bylo krásné při zkoušce. Pán děkan se nevadil s námi, byl tak tichý, a plakal a všickni plakali, ale ten Pater A [1]) se smál.

Váš

Tomáš.

V Ivančicích 6tého října 1856.

Pozdravení na v. p. Procházku, představoval jsem si ho při V. S. s kráglem! [2])

---

[1]) Mach.

[2]) Matěje P. jakožto konsistorního radu.

35.

Tomáš Procházka, administrátor fary ivančické, Sušilovi.

Nastávající obsazení fary invančické, konkursní zkouška.

Adressa na str. 4°: Jeho důstojnosti Panu Panu Františkovi Sušilovi prof. theologie v Brně.

Nedatovaný dopis psán 1857.

B.

Inu já nevím, co z toho vypadne! já se Vám podávám; rozhodnouti se nikterak sám nemohu. Město naše potřebuje člověka statečnějšího nežli jsem já. Již se jeví účinek přeplnění města vojskem a bohaprázdnými úřadníky. Já bych jich jednou měl také snad krmit, aneb dokonce o ně nedbat? Tak mohu co kooperator! Škoda přeškoda! bylo by bývalo radostné obcování s pannami a kdys matkami rodnými. Kaplan Svatoj praví mi, abych předce se pokoušel o zdejší fáru někdy, a ta naděje, že i Letkovice [1]) k fáře připadnou také! A proto Staň se vůle Boží. Za konkurs nestojím, ale nadělíte mne dvojkami! Prosím Vás, jak pak a kam se zadá žádost. P. prof. Procházka [2]) mi ji snad napíše a v pátek pošle. Ovšem neměl bych trápiti beztoho mučeného rozličnými věcmi. Chci se mu, dáli p. Bůh jednou za to odměniti, jako již povinnován jsem za Karla. P. prof. Wolf jej častěji zkouší. Tu prý jednou řekl: Nun ist es mir doch gelungen Sie in Bewegung zu bringen. Bleiben Sie aber nur nicht unthätig stehen.

To je zpráva, že já mám z<a> čtrnácte dní konkurs dělat! [3])

S Bohem

Váš

P. Tomáš.

36

Sušil A. V. Šemberovi.

---

[1]) Ledkovice, přifařené (dosud) k Oslavanům.

[2]) Matěj P.

[3]) Fary od patronátního zástupce nedostal, ačkoli celé měšťanstvo zaň žádalo. Křivda ta urychlila bezděky jeho skon.

Jelikož není naděje, že by v dohledné době vylíčen byl zevrubněji život tohoto buditele, jemuž rovného třeba pohledati, budiž tu na památku zachována zpráva osobních svědků, že současníky ctěn po smrti za svatého.

Alois Vojtěch Šembera (1807—1882), tehdy professor řeči a literatury české na stavovské akademii v Olomouci, rozprodával v Olomouci Sušilovi sbírku národních písní, začež mu Sušil děkuje a píše o dalších svazcích. Porady o novém časopise. Čibulský, Čelakovský, Purkyně v Němcích. Topografie Volného a slíbená Šemberova. Srv. Hlídka literární 1889.

Velectěný Příteli!

Děkuji uctivě za prokázanou službu. Přišla mně tím více vhod, an na začátku roku nového Rohrerovi a resp. p. vdově po neb. Rohreru[1]) nějaký díl dluhu opět zapraviti musím. On sám knihkupectvím odbyl toliko několika dvacet exemplářů; že ta věc velmi špatně se odbývá! Ovšem bylo 500 exemplárů velmi na zbyt tištěno, a 300 ba 200 bylo by stačilo tisknouti. Také snad by lépe bylo bývalo, kdybych byl dal toliko text tisknouti, melodie ale mohly vynechány býti; tak mohla cena pod 1 fl. stř. býti a tudy by snad hojnějšího byla kniha ta nalezla odbytu. Ale an se již stalo, změniti to se nedá.

Materialie pro svazek třetí mám sestaveny dílem i opsány, a hodlám svazek ten do censury brzo dáti. Avšak na rozpacích trvám, kde to dáti tisknouti. Rohrer předce drahý jest, a velmi zanepráznĕn. V Olomouci by snad Škarnicl levněji tiskl. Chtěl jsem již do Prahy psáti p. Spurnému, zda by nechtěl na své útraty vydati třetí ten svazek, jenž ovšem nade dva dřívější jest více zanímavý, obsahujíc i obyčeje a jich vysvětlení, kromě písní 300 počtem. Avšak myslím přec, lépe býti, aby v Moravě se něco tisklo, a proto sem od toho upustil. Bylbych také i od vydávání upustil (ač pak posavád nic se netiskne); ale poněvadž bych 300 místo písní znova jich mohl přes pět set vydat, a poněvadž jinák se látka množí, ustanovil sem vydati svazek nyní III. (a po čase zas IVtý), aby kniha nevzrostla velice, a tudy příliš drahá nebyla. Zachází mne toliko, kdožby, kdyby se mělo tisknouti v Holomouci, se mi pro korrekturu propůjčil. Nesmímli Vás prositi, abyste se Škarniclem mluvil, co by za tisk duodecimového archu žádal, a spolu, zač ballík papíru jest, asi takového, jak Vy máte na Mongolech[2]) Vašich [tak]? Litery ty semně velmi líbejí, jsou zajisté pěknější, a k tomu jsou i nově lité, že tedy každé písmě se znatelně otiská. Měloliby k tisku v Holomouci přijít, ovšem by kontrakt s p. Škarniclem zavřen býti musel. Což by se noty nemohly tisknout tak, jak na př. ve Věnci?[3])

[1]) Knihtiskař v Brně.

[2]) Jubilejní spis »Vpád Mongolů na Moravu 1241«.

[3]) Chmelenského, později Škroupův sborník »Věnec ze zpěvu vlasteneckých«.

Těšili sme se viděti Vás tu v Brně ve svátky, tím více, an sme se byli sešli asi jednou (pravím asi jednou, poněvadž všichni, jenž k tomu voláni byli, nedostavili se), rokovali abychom o vydávání tuto nějakového časopisu. Ač pak ostatně jednomyslně na Vás redaktorský úřad vznesen (o jeho přijmutí sme stranu Vás dokona nepochybovali), přece o tom, jaký směr by míti měl, sme se neshodli. A nevím zda ještě se aspoň někteří k rokování o té věci sejdou, an dobře bylo p. Žákem [1]) praveno, že napřed stavivo musíme míti, nežli ku stavení rukou přičiníme.

P. Čelakovský snad přijde do Vratislavi, ano v Berlíně již p. Cibulského ustanoveno. Ač mu ze srdce přeji, nerád bych, aby sílu svou Němcům věnoval, a ačkoli věci Slovanstva celého se týkající pobádány býti musejí, na kterémž poli málo literatů pracuje; předce nerád bych oželel p. Čelakovského, kdyby pro české pole se propůjčovati přestával. Máme ovšem příklad na p. p. Purkyňovi; [2]) ale okoličnosti mohou mnoho nad člověka, a za straceného pro nás bych měl p. Čel., kdyby n. p. o Slovanstvu v německé psal řeči, ač n. p. aby měl pro své posluchače knihu (text) ku čtení čili přednášení.

Od p. Volného [3]) topografia dohotovena, a Vy ste nám stejné dílo přislíbil, mohl byste snad již vyplňovati slib svůj a nás popsáním Moravy o jednom neb o dvou dílech či tomech potěšiti. Na mapu se již těšíme; jest to věc právě à propos.

An však již příliš mluvím, dlužno ukončiti, a do lásky se Vaší poroučeti, ježto ostávám

Váš upřímný ctitel a přítel

Fr. Sušil.

V Brně 5. ledna 1842.

37.

Sušil Šemberovi.

Provází dopisem jakousi zprávu o (něm.) osadě Milifrón (Mühlfraun) na Znojemsku.

---

[1]) Srv. str. 8.

[2]) Jan ryt. P. (1787—1869).

[3]) Srv. str. 38[3]).

Vysoce Vážený Příteli!

Posílám Vašnosti list, došlý mne od milifrónského (tak lid říká: Milifrón) vp. zprávce duchovního, z něhož Vám bude dověděti se, že mně [tak] záležitosti Vašnostiny nejinak než vlastní zajímají. Ovšem nic jistého se nedovíte; ale předce jsem umínil poslati ho, abych jakou takou zprávou Vám posloužiti mohl. Doufati lze, že předce některak slovanského jména (které jak zašlo těžko vysvětliti, an místo jest poutnické), později se domůžete. Chorváti poblízcí, u nichž jsem letos byl, podobně Milifron nazývají místo to; nebo já sem se schválně také na ně tázal. Nemají tedy praslovanského názvu a snad ani již ho tehdáž nestávalo, když do Moravy se přistěhovali. Pro Drnoholec ale mají vlastní jméno, Drinóvac ho nazývajíce; co snad staré jméno převzaté jest.

Těším se z povstání Vašeho z lože nemoci a žádám srdečně na pánu Bohu uštědřiti Vám stálého zdraví. Těše se z toho, že sem aspoň vůli k propůjčování se Vašnosti ukázati mohl, ostávám

věrný přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně 6. ledna 1843.

38.

Šembera, od r. 1850 univ. prof. češtiny ve Vídni, Sušilovi.

Zpráva o hledaném rytci map. Chystaná celková Sušilova sbírka nár. písní a j. Čeština a slováčtina: Časopis „Cyrill a Method", Radlinský. Nové práce: Kollárova, Hattalova, Jirečkova, říšský zákonník. Český kostel ve Vídni.

Vysoce ctěný Příteli!

S potěšením přijal jsem vzácný list Vašnostin, spatře po mnoha létech opět milé mi písmo ruky Vaší, a nedávám-li odpovědi snad tak rychle, jak jste sobě toho žádal, račtež to přičísti jednak mnohému zaměstnání mému v době právě minulé, mnohem více ale té nesnadnosti, s kterou mi vyhledávati bylo způsobilého rytce na mappu Palestinskou.

Jakož jste mi Vašnosti i p. pat. Fáborský[1]) psáti ráčili, že budete potřebovati, pak-li ne bned, tedy později znamenitě mnoho exemplářů, vidělo se mi býti výhodnější, ohlížeti se spíše po mědorytci nežli po lithografovi, a okolnosti chtěly tomu, že se mi poslední dni minulého týdně nabídli ku práci té dva rytcové z ústavu geografického, kteří i mně mappu ryli a dílem ještě ryjí, kdežto jim to ještě před 14 dni bylo pro jiné zaměstnání, které měli před sebou, nemožné. Umluvil jsem s nimi vše, jakož ale i z druhé strany s lithografem Rauhem, (dobropověstným), a záležeti bude na sl. Výboru Jednoty s. Cyrilla a Methuda, který spůsob rytby sobě vyvolí, zdali ve mědi čili v kameně. I kámen podá, jak mne p. Rauh ujišťoval, 5000 i více dobrých výtisků.

Šíře psal jsem o tom p. Fáborskému, ve věci té od Vás zplnomocněnému, a poněvadž p. Fáborský s Vámi tu záležitost na poradu vezme a zevrubný obsah listu mého v známost Vám uvede, tedy nechci se dvakráte opakovati a na této předchozí krátké zprávě na ten čas přestávám.

Jsme tomu zde velmi povděčni, že Vašnostina sbírka písní národních nyní úplně i úpravně vydána bude; toliko bychom sobě přáli, kdyby prenumerace i jinde a nejen v Brně přijímána byla, neboť jest to nesnadno, nepatrný předplatní peníz poštou posílati p. Winikrovi.[2]) Hlásil jsem se ovšem zde u kněhkupce Leona, ale brzoli svazek první obdržím a v jaké ceně, snad teprv zjara věděti budu. Páně Žákův Jerusalém osvobozený ještě tu není cestou kněhkupeckou, já obdržel jsem jej náhodou příležitostí soukromou. I také Vašnostiny básně, pokud mi vědomo, na skladu zde neleží, já alespoň u Leona marně jsem je hledal.

Slyším, že se nestalo bez přičinění a přimlouvání údu Jednoty s. Cyr. a Meth. v Brně, že časopis Cyrill a Methud v B. Bystřici vychází nyní v jazyku biblickém. Kéž by i také p. Radlinský[3]) šel do sebe a přestal tropiti ty darebnosti v uherském věstníku vládním, kdežto zákonové říšští se otiskují v jazyku biblickém, nařízení zemská, od Radlinského překládaná, ale za nimi, v jakési smíšenině z Bernoláčiny, Hurbarčiny, [tak] ruštiny a Hatalčiny. Radlinský jest člověk ošemetný, na něj by měl udeřiti p. biskup, proč, mohl bych Vám vyjeviti ústně.

Kollárova Staro-Italia slovanská jest již vysázena a bude činiti 112 archů. Hatala sepsal v jazyku biblickém „Zvukosloví české“,

---

[1]) Jan F. (1818—1891), tehdy kaplan v Židlochovicích, kreslil mapy (Palestiny, Černé Hory, Italie) pro Dědictví sv. Cyr. a Meth.

[2]) Knihtiskař a nakladatel sbírky S. v Brně.

[3]) Dr. Ondřej R. (1817—1879).

dílko asi 10 archového, [tak] a pokud jsem v ně nahlédl, dobré. J. Jireček[1]) sestavuje novou chrestomathii českou pro školy.

V tiskárně státní tiskne se ve formátě příručním (český) Zákon trestní a Civilní řád soudní, jejž posud překládám, a nepochybně v březnu podáme do tisku Zákon občanský, jejž revidujeme.

Těšil jsem se vždy, že k nám do Vídně zavítá velectěný pan hrabě Taroucca,[1]) ale posud nás naděje naše oklamala. Snad budeme míti potěšení a pana hraběte zde spatříme, až příroda, v okolí Vídeňském zvláště krásná, v jarní roucho se oděje.

Nevíme, jak asi bude se zdejším kostelem československým. Pan Fürst[2]) mi pravil sice, že úředně vše dobře zavedeno, jinde ale jest domnění, že Liguriáni opět tam budou usazeni. My bychom toho litovali velice. Fürsta a Klosa nenahradí nikdo.

Račtež zvláštní mou úctu oznámiti panu hraběti Tarouccovi, i pp. Žákovi, Kuldovi, Poimonovi a Procházkovi. Rovněž se Vašnosti poručeny činí rodina moje, ač v neznámosti, a p. Fikeysova (ovdovělá býv. p. Bočkova), ježto nedaleko nás bydlí a zvláště mi toto uložila.

S tím se Vám na všem dobře a šťastně míti žádám a trvám ve vší úctě

Vašnostin oddaný přítel i ctitel

Al. V. Šembera.

bytem: Landstrasse, Unger-Gasse N. 364. I. St.

Ve Vídni dne 14. února 1853.

39.

Sušil Šemberovi.

Díky jménem Dědictví sv. Cyr. a Meth. Darování sbírky básní Růže a Trní. Poznačování některých hlásek mluvy a písně lidové.

Vysoce ctěný pane professore!
Drahý Příteli!

Povinno jest Dědictví naše Vašnosti za mnohé jemu prokázané služby ku vřelým díkům, a zdá se mi již dávno, že na mně jest, abych díky ty Vám vyslovil a spolu prosbu přidal, abyste i daleji ochotností

[1]) Jan Kollár (1793—1852), Martin Hattala (1821—1903), Josef Jireček (1825—1888).

[2]) Kněz Bedřich Silva-Tarouca (1816—1881).

[3]) Ignác F., tehdy farář onoho kostela Maria am Gestade.

svou dědictví našemu propůjčovati sobě neobtěžoval. Prosím tedy nedržte jinak leč že právě tato na nás ulehlá povinnost mě k tomu nabídla, abych vroucné ty díky a onu prosbu Vašnosti písemně vyjádřil, a to i jménem celého výboru pronesl, co tuším p. Fáborský již byl dříve učinil. Přijměte vyjádření to s dobrolíbeznou volí!

Jak jste se pronesl, posaváde nemáte Růží a Trní[1]) ač již tři léta tomu jest co byla knížka ta vydaná, v jiných zhola okolničnostech nežli ve kterých se nyní nalezáme. Vidím z toho, že snad si knížky té žádáte, a tudy maje několik exemplárů přikládám ji tuto v jednom výtisku; račte ji co nepatrný důkaz šetrnosti s dobrou měrou přijíti!

Ještě mi přichází o věci zmíniti se, o kteréž jste ústně s p. hr. T.[2]) mluvil a jemuž ste pro mne několik řádku do tobolky laskavě byl napsal. Týká se to to vydávání moravských národních písní. Co se jednoho z Vašnostiných těchto poznamenání týká, již dávno sem litoval, že jsem to neučinil. Tvrdého ł jsem jistě sám hned na počátku pohřešoval a nemilo mi jest, že se to nedálo. Mělo se ovšem nejenom při písních z Opavska státi; bylo důsledně provésti je všady, kdekoli se ho užívá, toho přičmoudlého zvuku. Já jsem užil toliko u místo něho, kde totiž lid místo něho, toho tvrdého l, onoho zvuku se drží. Nyní zdá se mi býti již pozdě (ač jestli dále bude tisknouti p. Winiker), abych věc tu uvodil. Pan Winiker pro nepočetnost odběratelů vázne.

Co ráčíte dále mluviti o v', b', m' a jiných měkkých písmenech v Opavsku, věc jista jest, že se jich všady neužívá po celém Opavsku. Já sem té věci aspoň nepozoroval leč u Telče v Jiblavsku a u Melče v Opavsku, kdež právě (mluvím o posledním místě toliko) zbírky žádné jsem neučinil. Při tom musím vesměs vyznati a osvědčiti že lid při písních povždy jinak vyslovuje než v obyčejné řeči a vždy více ku písemnému jazyku se přibližuje; a na moje napomenutí, aby mně tak povídali do péra, jak mluví, odpověděno mi nejednou, že tak oni nezpívají, jak mluví, nýbrž že onačejší jest jazyk při zpěvě. Lid náš považuje písně své co něco vyššího a domnívá [tak], že i ve vyšším nějakém rčení je pronášeti musí; abych o tom pomlčel, že školy ovšem veliký vplyv mají na takové původního rázu setírání.

Ve Spalově sice též v' m' měkce vyslovují, ale tam podobně žádné jsem, pro nedostatek nebože již zapomněli veškery písně — nesebral; veškery co mi tam zpíváno písně byly beze vší ceny. Aniž tomu tak

---

[1]) Básně Sušilovy, vyd. v Brně 1851.

[2]) Taroucou.

jak se zdáte domýšleti, že by v Opavsku všady č se proslovovalo a ne ć toliko. Ve Benešově, Hulčíně, Hošticích, Kravařích se tak vyslovuje; leč v Polomi. . .[1]) více ć než č převládá; ve Studence tolikéž se možno hádati, jaký zvuk to. — Leč já jsem věc tu — o podobných rozdílech v různořečích našich docela Vašnosti byl ponechal, a toliko kde jsem sebral písně, tak jsem sebral, jak mi zpívány byly; bez toho trval jsem a posud trvám na tom, že z písní, jak je lid zpívá, podrobného nahadnutí onoho dojíti nelze; tu dle mého mínění nezbývá leč živá řeč jeho a zvláště pozorování lidu, kdež s jinými mluví. S pány mluvě zajisté poněkud dle školy přikrajuje.

Bylo by též potřebno, aspoň žádoucno při písních od Lachů polského přízvuku se držících vždy předposlední slabiku čarkovati, ne sice naší prodlužívou čárkou nébrž jiným znaménkem; leč i toho sem snad právem zanedbal. Dále mě též rozpakovalo, jak měkké syllaby někdy psáti, nejvíce po ć, ď (když není docela ani naše ď ani dź) a nevím, neměl-li jsem raději psáti n. p. cieši neb ćeši místo češi; zvláště snad lépe ćeši bylo by postaveno. Leč ani tak nelze vyhověti všem odstínům výhovoru lidu našeho; tak n. p. cicho m. ticho; ci jinak vyslovuje se nežli n. p. v slově sedláci. Psátili tedy ćicho?

Leč nebudu déle obtěžovati Vás těmi věcmi, nýbrž opakujíc ještě jednou projevené shora díky a prosby ostávám ve vší úctě

Vašnostin upřímný přítel

Fr. Sušil.

V Brně 12. března 1854.[2])

Prosím poručte mě doma i u paní té, jež zasnoubena byla kdysi za p. Bočka, jméno jejího nynějš. p. manžela žel! nevím.

40.

Šembera Sušilovi.

Žádá o poznačení písní sbírky Simrockovy, podobných moravským. Přikládá článek o adjektivech na -ní a -ný, opovídá článek o různořečích moravských.

---

[1]) nečitelné.

[2]) Š. na listě poznamenal: Obdržel jsem 14. června 1854.

Ve Vídni 27. března 1854.

Vysoce vážený Příteli!

Pan hrabě Taroucca pravil mi, že jste se mu ráčil zmíniti, že Simrock uvádí některé německé písně národní z krajiny Porýnské, ježto prý se srovnávají s písněmi některými, kteréž jste sebral na Moravě. I prosil bych Vás uctivě, abyste sobě za obtížné nepokládal, a písně ty německé u Simroka i Vašnostiny moravské zejména mi pojmenoval, bych je poznal a porovnal. Připomínám Vašnosti totiž, že já, co se pravěku československého týče, věřím to, co Kozmas a Nestor učili, totiž v Praslovanstvo u nás, a nikoli v Celtictvo a Německo před Slovanstvem, a za tou příčinou mě nálezy takové, jako jest Vašnostin výše dotčený, velice zajímají.

Tuto přikládám mínění své zběžně sepsané o adjektivech na ný a na ný, o němž se Vám pan hrabě Taroucca předešle byl zmínil. Račte mi příležitostně zdání své o té věci krátce projeviti, sepsání mé pak, uznáteli za příhodné, redakci Hlasů [tak] dodati, aby si je též přečetla. Dle zdání mého šel pan Š. ve článku svém dále, než toho kanon jazyka našeho připouští.

Později poslal bych Vašnosti článek o různořečích moravských k laskavému posouzení. Račte jen pohánět Winikra, aby si přispíšil s tiskem písní Vašich, kteréž s potěšením a pilně čítám.

S tím se Vám na všem dobře a šťastně míti žádám, a trvám v úctě veliké

Vašnostin oddaný přítel i ctitel

Al. V. Šembera.

Landstrasse, Ungergasse N. 364.

41.

Šembera Sušilovi.

Žádá o prohlédnutí českého překladu konkordátu (z 18. srpna 1855).

Ve Vídni dne 20. listopadu 1855.

Vysoce ctěný Příteli!

Dle úřadu mého [1]) dostalo se mi úkolu, bych přeložil na česko konkordát právě vydaný. Žádaje pak sobě i pokládaje za potřebné,

[1]) jakožto překladatele říšského zákonníka.

aby úřední překlad tento, na nějž se bude časem odváváno, co nejvíce s textem původním se srovnával a užito v něm bylo slov naskrze přiměřených, zvláště co theologických se dotýče, obracím se s vědomím představeného redakce naší, p. ministerského rady rytíře Hye, k Vašnosti s žádostí přátelskou, abyste nepokládaje toho sobě za obtížné, přeložení české, jehož část tuto přikládám, dobrotivě přehlednouti, co by v něm vadného bylo napraviti, a vůbec tu formu jemu dáti ráčil, kteroužby zákon tak důležitý míti měl, aby velebnému duchovenstvu i znatelům jazyka úplně zadost činil. Vašnosti ráčíte býti zběhlý tou měrou jak v latině, tak i v staré biblické češtině a v názvosloví církevním, že s plnou důvěrou úpravu tuto na Vás skládám, ať nedím ničeho o hotovosti Vaší vlastenecké v případnostech všelikých, kdež činiti jest o zvelebení řeči a literatury národní.

V textu latinském, kterýž tu pravidlem jest, jsou slova některá, jako: locorum ordinarii (III), pia opera (IV), sacrorum antistes (VI), missio et auctoritas (tamtéž), immunitas atd., k nimž zvláště zřetel Vašnostin obracím. Rád bych totiž tomu byl, aby vše se přeložilo, pokud možná, tak, jak překládali z latiny naši Veleslavínové a Kocínové; pakli toho nečiním sám, jest to zajisté nestatečností mou, nikoliv nedostatkem vůle.

Zítra neb pozejtří odešli [tak] Vašnostin konec překladu. Jak mile mi to ráčíte vrátiti, upravím vše a odešli k místodržitelstvím k vyhlášení v zákonnících zemských.

Dopisování s redakcí zákonníka říšského, když se týče věcí úředních, jakož jest tato, osvobozeno jest od porta, toliko potřeba, aby se to na adresse napsalo, jak jsem Vám v příloze navrhl. Textu německého netřeba, abyste nazpět posílal, pakliby Vašnosti jinak vhod přišel.

Užívaje příležitosti této, přikládám nepatrnou věc k laskavému dodání p. Cnytilovi.[1]) Není však s tím naprosto na pospěch.

Několikráte četl jsem již oznámení, že vyšla válka židovská,[2]) prací Vašnostinou k tisku připravená, však posud se mi jí spatřiti neudálo. Račtež prosím příležitě knihkupci Nitschovi připomenouti, by alespoň jeden exemplář, neli více, knihkupci Leonovi poslal, bychom díla tak důležitého dojíti mohli.

Litovalť jsem velice, jsa na s. Petra v Brně, že jsem Vašnosti navštíviti nemohl. Obstaraval jsem některé věci rodinné, a tudyť jsem se pro krátkost času s mnohými přátely nesešel.

---

[1]) Asi Josef Ch. (1812—1861), archivář a dějepisec moravský.

[2]) Podíl Dědictví sv. Cyr. a Meth. na r. 1856: Josefa Flavia O válce židovské.

Moje manželka i paní Fikeysová (býv. p. Bočková) zvláštní úctu Vašnosti vzkazují. P. Fikeysova má od dvou roků dvě mladátka: Boženku a Vladimíra. Moje Zdenka, ježto Vám ruku líbá, pilně chodí k Voršilkám do učení, Vratislav[1]) pak do II. třídy na gymn. akad.

Račtež mne poroučeti vys. ctěn. panu hraběti Taroucovi, pp. Procházkovi, Kuldovi a jiným našincům mne pamětlivým.

Naději se oddávaje, že žádosti mé oslyšeti neráčíte, poručena se Vám činím a trvám v úctě veliké

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

A. V. Šembera.

Bytem: Landstrasse, Ungergasse N. 364.

Což pak se děje s písněmi Vašimi, že nevycházejí?!

42.

Šembera Sušilovi.

O překladě konkordátu. Chabý odbyt českých děl. Mapa Moravy. Dějiny české literatury.

Ve Vídni 26. listopadu 1855.

Vysoce ctěný Příteli!

Činím Vám upřímné díky za laskavost, s kterou jste překlad konkordátu pročísti, a za mnohá připomenutí, ježto se[2]) k poučení mému připojiti ráčil. Opravil jsem text z větší části dle návrhů od Vašnosti učiněných, osměluji pak se, a posílám jej Vašnosti poznovu, žádaje, byste jej ještě jednou běžně prohlédnouti a coby Vám vadilo, vytknouti za těžké sobě nepokládal. Neobtěžoval bych Vás zajisté více prací touto nemilou, domnívaje se však, že byste časem svým konkordát tento, když by zákonníkem zemským vyhlášen byl, poznovu sobě přečetl, předkládám Vám jej raději nyní, kdežto čtení Vaše užitek přinésti může, dokládaje, že v té formě, v kteréž jej ráčíte vrátiti, bez patrné změny přijde do tisku.

---

[1]) Vratislav Kazimír Š. (1844—1891). V mládí básnil česky, později se částí odcizil; vydavateli těchto listů za hlavní toho příčinu udával nepřátelské chování českého tisku k otci A. V. Š., když byl vystoupil proti RZ (1877 dd.). Byl redaktorem »Neues Wiener Tagblatt«.

[2]) m. jste.

Co se dotýče spůsobu psání [tak] spisovatelův starých, nemyslím, že bychom v tom u smýšlení svém byli na rozdílech. I já nemiluji té rozvláčnosti Kocínovy, Koldinovy atd., nalezli jste jí však nicméně v překladu mém, stalo se to buď nedopatřením, anebo tím, že nám u překládání zákonů, nejvíce pro lid méně vzdělaný a úřednictvo jazyka neznalé ustanovených, nade všechno na tom záleží, abychom byli srozumitedlní. Tím pak stává se, že mimoděk uběhneme v rozvláčnost, jakéž v originale třeba není.

Pročež kde koli se mi vidělo, že by se věc bez ujmy srozumitedlnosti kratčeji říci mohla, dle návrhu Vašnostina zkrácení jsem učinil. Ostatek přidal jsem tu na prospěch připomenutí některá, bych se v některých věcech omluvena učinil.

Překlad, jejž jsem Vašnosti předešle poslal, byl udělán prima vista, jako všechno tak překládáme, dávajíce rukopis ihned lithografovati, a čtouce jej znovu teprv lithografovaný. Také jej p. Rybička,[1]) jenž jest revisorem při zákonníku, nebyl ještě četl.

Nebyloli by Vašnosti jinak nepříhodno, račtež bez okolků ještě připsati a změniti, co by se Vám vidělo; čím více jiní vytknou, tím více se člověk naučí, a žádný, byťby mu Bůh sebe delšího živobytí popřál — se nedoučí.

Co mi ráčíte psáti o Písních národních, velice toho lituji. Jde to s tou naší literaturou chatrně. Obzor[2]) od nového roku přestane též vycházeti, nemaje snad více 300 odbíratelů; Živa i Památky[3]) drží se jediné pomocí museum. Ze mappa Mor. posud nevyšla, není mou vinou. Od r. 1851 ryjí se hory, ale jak zdlouhavě, když není rytců schopných. Teprv koncem tohoto roku budou snad hotové. Prvé ale hodlám vydati literaturu, však i tu jsou závady, jednak nedostatek času, jednak to, že dílo to závisí na jiném spisu, který by měl zaroveň vyjíti, a v němž prokázati míním, že památky jazyka našeho jdou až do času Krista Pána a do časů Julia Caesara. Toto pojednání nyní spisuji, ale přetrženě, maje učitelství, a redakci zákonníka sám jediný, ježto kollega můj p. Beck[4]) pracuje již od jara v minist. vnitřních záležitostí.

Cokoli o vydání a tisku literatury v Novinách se píše, pravda není; ovšem ale mám rukopis celý z hrubého hotový, a věk starší čte

---

[1]) Ant. Fr. R. (1812—1899), dvorní rada, dějepisec.

[2]) časopis pražský.

[3]) archeologické a místopisné.

[4]) Dvorní rada Antonín Jaroslav B., jež byl dříve český zákonník spolu redigoval.

nyní p. Erben.[1]) Chci se osměliti a i Vašnosti požádati, byste jej časem prohlednouti ráčil. Není spis příliš obšírný.

Moje rodina Vašnosti zvláštní úctu vzkazuje, a rovněž neračte opominouti, vzdáti úctu mou p. hr. Tarouccovi, pp. Procházkovi, Kuldovi atd. S tím jsem v šetrnosti veliké

Vašnostin oddaný přítel i ctitel

Al. V. Šembera.

43.

Šembera Sušilovi.

Posílá výtisk Konkordátu. Děkuje za výtisk „O válce židovské". Pracuje o překladě nařízení o pozemkových knihách na Slovensku.

Vysoce vážený Příteli!

Ve zdejší tiskárně státní tištěn jest Concordat ve všech jazycích zemských císařství Rakouského, určený nejvíce do Říma a vysokému duchovenstvu. I vyžádalt jsem sobě na představeném svém, p. min. radovi Hyovi, jednoho exempláře pro Vašnost, jejž Vám tuto na nepatrné znamení vděčnosti naší za onu laskavou ochotnost posílám, kterou jste se redakci k revisi textu českého propůjčiti ráčil. U kněhkupců vydání tohoto dostati nelze.

Zároveň činím Vašnosti upřímné díky za Josefa Flavia, jímž jste mne beze veliké zásluhy jménem ctěného spolku Dědictví sv. Cyrilla a Methuda ráčil obmysliti. Jest mi to kniha velmi milá a vzácná, v níž Vratislav u místě mne příliš zaměstnaného pilně čítává.

Na Vašnostin dopis poslední příležitě šířeji Vám odpovím; na ten čas jsem zanešen náhlým překládáním osmiarchového nařízení o knihách gruntovních na Slovensku, kterýž překlad do 15. t. m. do Budína odeslati se má. Mnohem raději však bych se s Vašností sešel osobně, bych s Vámi o tom a onom důvěrně pohovořiti mohl.

Račtež mne i dále v přízeň poručena míti a tu, kde náleží, v přízeň poručiti. S tím jsem, úctu velikou k Vašnosti chovaje,

Vašnostin oddaný přítel i ctitel

Al. V. Šembera.

Ve Vídni 9. ledna 1856.

---

[1]) Asi Karel Jaromír E. (1811—1870), básník a dějezpytec

44.

Šembera Sušilovi.

Dotazy stran jazykových rozhraní na Moravě. Zmínky o Miklošičově tvarosloví, básních Furchových, o vlastních výzkumech co do starověku Moravy.

Vysoce ctěný Příteli!

Po mnoholeté přetržené a protahované práci obdržel jsem nyní konečně od rytce mappu Moravskou „s horami vyrytými“; i nastala mi doba, kde teprv mohu rozhraní jazykové, rozhraní vod atd. na ni přenášeti. Sestavuje pak sobě ze zápisů svých rozhraní různořečí horáckého v kraji Brněnském, uhodil jsem na některé nesnáze; maje pak za to, že Vašnosti krajina ta alespoň z části bude známější, ucházím se k Vám s prosbou, byste pochybnosti mé na vedlejším listu vytknuté dobrotivě uvážiti, pokud možná je zdvihnouti aneb jinak mi laskavě poraden býti ráčil.

Jest to nesnadný úkol, vytknouti meze řeči takořka od místa k místu se měnící, však jinde dosti se mi to povedlo, na př. při rozřečí valašském, lašském, slovenském i hanáckém, toliko ta horáčina na straně Brněnské se nechce podati.

Až byste mi to naznamenal a mínění své napsal, račte to třeba odevzdati p. prof. Helzeletovi,[1]) jemuž v podobné příčině píši. Ostatek žádám uctivě, byste mi vše vytknouti ráčil, co byste na přiloženém výstřižku mappy vadného shledal. Pan pat. Fáborský ku zdokonalení práce mé v krajině Židlochovské znamenitě přispěl, z čehož jemu vždy povděčen zůstanu.

V listu svém jednom, daném mi l. 1854, připomenouti jste ráčil, že „u Telče“[2]) mluví se mjisa, pjivo a p. Nepamatujete se, v kterém neb v kterých místech se tam tak mluví? Jest mi vědomo, že se tak rozpráví v Čechách blíž Třeboně a na Moravě u Dačic až téměř k Jemnici. I rád bych meze tohoto starého důležitého nářečí (nepochybně ondy také rakouského) stihal.

Též bych Vašnost slušně žádal, kdybyste mi určitěji pojmenovati ráčil onu píseň národní, moravské jedné velmi podobnou, která prý se na Rýně v Němcích zpívá, a o které jste se v jednom z listů předešlých zmínil. Shledávám pilně takové upomínky Slovanstva někdejšího v západních krajinách poněmčených.

---

[1]) Jan H. (1812—1867), prof. techniky v Brně.

[2]) Srv. str. 59.

[3]) Srv. str. 61. zmínku Šemberovu.

Co se týče bádání mého o praobyvatelích zemí československých, račtež býti upokojené mysli. Jdu v tom cestou, od Kollárovy zcela rozdílnou — neomylnou. Resultatem budete časem svým překvapen, — potěšen i zarmoucen.

Středověk literatury české poslal jsem ku přečtení p. Erbenovi do Prahy; dlouho mi jej ale nevrací.

Oznámení o Miklošićově[1]) výtečném tvarosloví jazyka slov. ráčil jste čísti. Jinak zde v literatuře málo nového. P. Furch[2]) má několik svazečků aforismů pěkných a jiných básní — nemá však nakladatele. Brzoli pak pokročí Winiker v tisku písní Vašich?

Jak moje manželka tak i paní Fikeysova (Bočkova), kterouž jsem včera navštívil, Vašnosti zvláštní úctu vzkazují, děti pak uctivě líbají ruku.

Račtež se na všem dobře a šťastně míti a prominouti mi, že Vás tak často prosbami obtěžuji. Vys. ctěn. p. hr. Tarouccovi, prof. Procházkovi, p. Kuldovi a j. račtež oznámiti úctu mou. S tím trvám v šetrnosti všeliké

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

Al. V. Šembera

bytem: Landstrasse, Ungergasse, č. 364.

Ve Vídni 27. března 1856.

Na mappě Moravské chci vytknouti nětoliko [tak] rozhraní řeči české a německé a nářečí českého, moravského a slovenského, alébrž [tak] i rozbraní rozmanitých různořečí moravských, ježto jsou:

1. různořečí Žďárské (Jihlavské), kteréž jde asi od Poličky v Čechách ke Kruzburku, k Polné, a pod Jihlavou mezi Telčí a N. Hříší [tak]; (ulica, muža).

2. Znojemské, téměř v mezech kraje Znojemského (fl'nta), han (ano), bel (byli).

3. horské či Brněnské, počínajíc asi od Velké Biteše, Doubravnika, Sebranice a Letovic a jdouc až k Brnu a od Brna neurčitou čarou k Viškovu, dále pak rozhraním hanáckým k Litovli (hulica, tož, včilka, bele atd.).

4. podhorské od Loštic a Litovle v nižině Moravské až k Šilberku a Rudě.

5. různořečí hanácké.

---

[1]) Slovinec Frant. Miklosich (1813—1891), univ. professor slavistiky ve Vídni.

[2]) Moravan Vincenc Furch (1817—1864), básník, úředník státní účtárny.

6. různořečí polohanácké od Brna k Podivínu.
7. mor. slovenské.
8. valašské.
9. lašské či opavské.

Rozhraní různořečí těchto dá se z velké části dosti určitě vyznačiti, toliko různořečí horské či Brněnské činí mi nesnázi, neboť se zprávy z více stran mi o něm zaslané neshodují; a tudíž mi na tom záleží, abych je v srovnalost přivedl, a čáru, dělící Horáky z jedné strany od Moravců žďárských a z druhé strany od Polohanáků, jak Slováci u Podivína sousedům svým Pavlovickým až dále k Brnu bydlícím říkají, pokud možná určitě poznamenal. I co se týče čáry, oddělující horáky Brněnské od Znojmanů mezi Oslovany a Vladislaví, nemám zpráv dostatečných.

P. farář Heeger, nyní v Čechách, ondy v Doubravníku, psal mi, že rozhraní [tak] horáků počíná se u Boráče pod Doubravníkem, a jde čarou, které z paměti naznačiti neumí, k Sebranici a Kunstatu. S tím shoduje se i to, co mi o tom psal p. farář Neuwirth Letovický, jenž klade horáky od Letovic a Sebranic k Lisicím. Na odpor tomu ale naznačil mi p. dokt. Bílý na přiloženém listu rozhraní horské od V. Biteše přes Vratislavku až k Nedvědicím, a p. kapl. Dědek psal mi z Bystřice před několika lety, že na Lomnicku mluví se jako na Pernsteinsku. Mimo to podotýká p. far. Neuwirth v listu svém, že horácké různořečí zasahuje též ke Kunstatu a Olešnici, kdežto opět dle p. Dědka na Olešnicku prý se mluví téměř tak jako na Bystřicku.

Mínění podobně rozdílná došla mne o rozhraní horáčiny od Brna k Viškovu a k Biteši. Jak vyrozumívám z listu p. far. Šimbery Komínského, daného mně min. roku, mohli by se k horákům Brněnským počítati i obyv. jihovýchodně od Brna k Slavkovu. Psalť mi však p. Š. o tom jen mimochodem. P. far. Jurkovský pokládá za pokrajní místa, kdež se horáčina Brněnská láme, stranou ke Slavkovu: Dražovice, Letonice, Marhefy u Bučovic, Múřinov, Uhřice, Žarošice, Bohumělice atd.

Avšak p. dokt. Škorpík píše mi, že dle jeho zdání činí Horácké rozhraní pohoří táhnoucí se severozápadně od Brna, ježto ve svém hřbetě nese Pozořice, Račice, Studnice a Krasensko. Podobně pronesl se mi o tom také nebožtík učitel Konický Tauber, znatel různořečí tamnějších, jenž mi psal, že ve Studnicích, Odrůvkách, Novosadech či Nebštichu a Krasensku přestává pravá horáčina a počíná se „značný nástin hanáčiny“.

Co konečně se tkne hranice různořečí Znojemského (fl'nta, hl'ška, bel') a horáčiny Brněnské, psali mi p. kapl. Procházka Ivančický a p. kapl. Mlýnek Mohelenský, že čára jde po potoku Chvojnici vých. od Náměště, tak že v Březníku mluví se ještě po Znojemsku, v Kralicích ale po Ždarsku, t. j. téměř po česku, v Sudicích po Brněnsku. Na mé cestě konané tou krajinou l. 1843 praveno mi ale, že prý Znojemčina (fl'nta) zasahá až k Budišovu, k Tasovu, ano prý až k Bitéšce Osové. Neměl jsem však tehda času, abych sám to byl vyšetřil, co v tom pravdivého.

Poněvadž tedy při takovém odporu zpráv rozhraní horáčiny Br. jinak po mappě s upokojením táhnouti nelze, leč když k nim přikročí a se přidá větší zásoba vlastní znalosti krajiny a řeči, tedy Vašnost uctivě žádám, pokud Vašnostina známost v tom stačí, abyste linii zelenou, kterouž jsem na připojené mappě mezi horáky a nehoráky táhl, dobrotivě opraviti, doplniti a mne z toho svízelu dotčeného vyvésti ráčil.

Stranou k Viškovu naznačil jsem rozhraní podlé oka dle návrhu p. Škorpíkova; činí však to neúhledný klín od Studnic k Radčicím [tak], kdežto by v Jedovnici byli Horáci, v Radčicích Nehoráci (či jak je jmenovati?) a v Dědicích Hanáci. Aby se ale linie táhla od Brna podél silnice až k Rousinovu? Vašnosti znáte nejlépe tu krajinu a přelomky řeči, račte tedy vyměřiti. Někde se čára učiniti musí na této straně Brněnska co přechod horáčiny Kuřímské a Rajecké ku správnější řeči Zidlochovické a Pavlovické. Přirozené hranice bývají vody a hory, kéž by bylo možná i tu je vynalezti, zvláště na západ od Brna k Rosicím a Biteši, kde se mi ta figura nelíbí.

Rozhraní hanácké nad Viškovem chci vyznačiti tak, jak zelená barva ukazuje; ačkoli dle zpráv z více stran mi zaslaných Podivice by více blížily se k Horákům. Řeka Haná bude dle zdání mého až ku pramenům samým rozhraním nejpřirozenějším.

Douška.

Zaznamenávám sobě pilně místa na Moravě, kde se objevily hroby pohanské, popelnice a podobné věci, jakožto svědectví nejvyššího stáří osad. Také jsem dal na mappě mor. vyryti každé hradiště [tak], kdekoli jsem které nalezl, též z příčiny takového vysokého věku. Poněvadž by se pak snadno bylo mohlo přihoditi, že byste se na svých mnohonásobných cestách po Moravě byl dověděl o některém místě takovém, o kterém posud nikde psáno není, tedy bych Vašnost prosil, pakli by tomu tak bylo, abyste mi to neb ono místo takové dobrotivě pojmenovati ráčil.

Každá popelnice a každé hradištko jest diplom z časů Předcyrilských. Posud víme o takových památkách z okolí Rajhradského a Židlochovského, Mikulovského, Olomouckého a Holasovického v Opavsku.

S odpovědí není kvapu;[1])

45.

Sušil Šemberovi.

Zprávy o podřečích moravských.

Dopis neúplný a jinak porouchaný.

Nyní přejděme k té úloze, o níž Vašnosti ozvláště činiti jest. O Znojemském různořečí meze udati věc nad to jest těžka, ba nemožna jest. Zdálo by se, že pokud Znojemsko sahalo, potud též se říká jelto, hlžta[?], hlst[?], hnti, flnta. Ale což řekneme tomu, že v Lišni holca (ulice) se říká, že v Maloměřicích a Obřanech říkají žlčka, vedlčka, dumkař, bule, hlna, vujak, modlet, vuves; což dím řekneme tomu? Meze té bezitačiny či Znojemčiny musely by se od Zábrní začíti; ve Střelicích, Bosonohách a d. všady vysouvá se i či všady se bezitačí, a Němci podbrňáci v Modřicích a okolí činí hranice mezi těmi Bezitáky a mezi Doláky. Doláky jmenují se ti, jenž mezi Horáky a Slováky s jedné a s druhé strany mezi prvnějšími a Hanáky bytují. (Na mapě V. stojí Střelce, nyní Střelice plur.)

Jako meze předešlých vysouvačův hlásky i po l těžko udati — tam tedy jistě nejsou, kde je někteří páni kladli — tak těžko udati meze protinožců jejich, již totiž i po měkkých literách retních přisouvají a Italelé aneb podobně (Ikáči?) by zváti se mohli. Od českých hranic po jižném Jihlavsku se rozprostranují až ke Třešti, Nové k Říši a k Jemnici; ale jaké meze by se určitě udati měly, na vlas určiti neumím. Čepjice, pjit, slabjikář, mjisa, mjilej, atd. jsou nejnápadnější rozdílové v jazyku jich; při tom říkají stůňu, něs, ně; mušíš; od sluncete; větle = větev; a opět huši, voko, ač ne všady. Krava m. kráva; jedlu m. jedl, vezlu, páslu, m. vezl, pásl. Hranice by se daly táhnouti pořičím Želetavky a od pramenů jejích ku pramenům Dyje pod Třešti k Batelovu; tak se mně ovšem zdá; zdali se docela s pravdou potkávám neboli se s ní pomíjím, nebude tak lehko rozsouditi.

---

[1]) Ostatek, byl-li jaký, chybí.

Co se horáčiny týká a jejích s jinými podřečími mezování nejlépe asi bude držeti se pp. Bílého a Škorpíka . . .[?] by se táhla od Brna k Pozořicím a Lulči až k Vyškovu, Dědice k Horákům, Drnovice k Dolákům počítají. Se strany druhé mi docela neznáma jest. Povolal jsem veškerých alumnův a po dědinách jsem se otazoval na různosti a odličnosti ty; ale nemohli mně místnějších a jistých zpráv udati. Tuším nebude jinak než že k nějakému o těch věcech udání buď onoho buď tohoto pána přistoupiti se musí; zevrubné a dokonalé věcí těch vystižení badavosti bude zůstaveno, ač budoucnosti nejbližší; celé jistoty snad již se nedopídíte, anať povaha různá školami více a více mizí. Vím zajisté ze své zkušenosti, jak již před čtvrtstoletím v Jamolicích [1]) u Pravlova nebožtík učitel zdy [tak] na to stál ve škole, v opakováních nedělních a při schůzích zjevných, jež s odrostlými držel, — aby neříkali Jamolce nebrž Jamolice, hlsta atd., a tuším nyní sotva bude člověka tam, jenž by sobě ještě v tom liboval.

Co do Opavštiny shoduji se s tím, že laské podřečí vesměs béřete, všelikých našich v něm proměn nedbaje. Zní infinit. brzo ič, ač, brzo it, at, brzo ić, ać a podobně jiní odstínové; jsou místa, kdež se mluví byua, a opět kdež onen dotčený itacismus dobře slyšeti. Ale kdožby na ty proměny, jenž od místa k místu se nalézají, ohled bráti mohl; tu by posléze celičká mappa ze samých braniček a braneček sestávati musela.

Přicházím pozdě s listem a jak bohužel vyznati musím, nevelmi Vašnosti mohu posloužiti. Půjduli někam do těch krajin, o nichž Vám zabíhá, pilně se na to tázati budu, jakož i jiné poprosím o to, aby bedlivěji na to zřetel obrátili a jak možná věc vyšetřili a zaznamenali. Pro ten čas nezbývá leč list zavříti, lásce Vašnostině se odporučiti a znamenati se vší úctou Vašnostiným oddaným přítelem a ctitelem

Fr. Sušil.

V Brně d. 10. máje 1856.

Prosím poručení vyřiďte paní své a svým dětem a paní Fikejsové.

46.

Šembera Sušilovi.

[1]) na Ivančicku.

Žádá o prohlédnutí svých Dějin řeči a literatury české v části bohovědné. Osobní drobnosti. Dodatek o rozvrhu Dějin ř. a l.

Vysocectěný Příteli!

Z více stran vyzývají mne znovu, abych vydal spisy své o literatuře české, dle nichž přednáším. Chtěje žádosti této vyhověti, upravuji je nyní, pokud možno; jsouť však v nich části některé, jichž mně samému náležitě upraviti nelze, a k těmto částem náleží hlavně literatura teologická nového věku. Nejsa a dle studií mojich nemoha býti znalý věd teologických, jsem v nemalé nesnázi, maje podati v bibliografii přehled lepších spisů bohoslovních od r. 1780—1857 a nad to krátký obsah jich a úsudek o něm i o jazyku; v nemenší pak nesnázi jsem, maje v úvodu o literatuře pojmenovati výtečnější muže, učeností teologickou proslulé, neboť ačkoli znám osobně i ze spisů mnohé vlastenecké duchovní, o jich vědomostech bohoslovních nicméně úsudku vynášeti sobě netroufám.

V té případnosti obracím se tedy důvěrně k laskavosti Vašnostině, a přikládaje tuto onu část literatury, ježto spisovatele a spisy bohoslovecké nejnovější doby v sobě zavírá, Vašnosti přátelsky žádám, abyste ji dobrotivě prohlédnouti a vedlé možnosti opraviti, a dle potřeby rozmnožiti nebo zkrátiti ráčil. Zvláště bych Vás prosil, abyste sobě za těžké nepokládal, a ke spisům, ode mne uvedeným, které byste buď sám byl četl nebo odjinud znal, několika slovy úsudek připsal: na př. výtečný duchem náboženským, důkladnou vědoucností teologickou, správným plynným jazykem a pod. Zase bych Vás ale také žádal, abyste ke spisům, ježto by byly obsahu chatrného a do takového krátkého přehledu by nenáležely, laskavě připomenouti ráčil: budiž vynechán, a na jeho místě raději ten a ten spis lepší a zde opomenutý položen.

Zkrátka račte mi v tom býti dobrotivým rádcem i přísným censorem, jsa tím jist, že se vděčně i ochotně připomenutími Vašnostinými spravovati budu. Co tuto píši o teologii katolické, vztahuje se ovšem i na teologii nekatolickou a na literaturu vychovatelskou, též tu přidanou. Snadno by se přihoditi mohlo, že bych uvedl spis některý protestantský, obsahu jeho neznaje, který by Vám na závadu byl, pročež i tu račte býti laskavým Mentorem, bych nevědomky neklopýtnul.

Nemám nic proti tomu, kdybyste listů těchto i třeba p. prof. Procházkovi ukázal, zdaližby i on něco připomenouti neb vytknouti chtěl, neboť vždy jest mi milejší kritika předcházející nežli potomní,

zvláště když přichází od mužů národu milovných, kteří rádi blud prominou, vědouce, že není zúmyslný. Ostatek podotýkám, že mne ničím neurazíte, byt ste i sebe přísněji a ostřeji soudili.

Račtež sobě na mysl uvésti, jakby Vašnosti bylo, kdybyste měl podati přehled a posouzení spisů právnických a politických, a pojmenovati výtečné právníky české a lepší vzdělavatele věd státních? Rovněž tak vede se mi v bohosloví. Z té příčiny za to prosím, abyste ráčil i přihlídnouti, zdali jsem vědy teologické dobře rozvrhl, v náležitém pořádku sestavil a zdali jsem snad spisu některého nepoložil do jiné třídy, nežli kam náleží.

Poznamenání račte udělati po kraji, kde k tomu konci místa ponecháno; pakli by ale bylo širší nějaké změny potřebí, neračte váhati, napsati mi to zvláště. Chyby opisovačovy sám napravím. —

Litoval jsem velice, že navrátiv se z Čech na začátku září, s Vašností jsem se více neshledal. Byl bych rád s Vámi o mnohých věcech promluvil a zavedl Vás do některých domů, kde byste sobě byl liboval a kde by Vás velmi rádi byli viděli.

Co pak se děje s Vašimi písněmi Moravskými? Vyjde zase brzo svazek? Pro mnohá záměstnání neuvedl jsem posud ve skutek, o čem jsem se Vašnosti zmínil, ale pokusím se o to, nepůjde-li tisk ku předu.

Snad že na budoucí rok Zdenku svou učiním údem dědictví s. Cyrilla a Methuda. Posud bylo mi to nesnadné, neboť mám mnoho výloh domácích, a za sebe a za Vratislava platím ročně k ústavům vlasteneckým 25 zl.

Paní Fikeysova nebydlí více v sousedství našem; inžinýr Fikeys přešel totiž ze služby státní k železnici Linecké a jest nyní bytem v Pencinku blíž Vídně. Dne 13. bud. měsíce ledna bude tomu 10 let, co paní Fikeysova stala se vdovou. Bylyť tehda jiné časy, více citu národního a více šlechetnosti!

Byloli by Vašnosti příhodno, poslati mi rukopis nazpět okolo nového roku, račte ho do té doby připraviti dodavateli listu nynějšího, p. Žateckému, právníkovi. Pakli byste mi ho ale zamyšlel poslati dříve neb později, tedy to račte učiniti poštou povozní, poznamenaje na balíčku „Bücherdruck“, protože za balíčky, na nichž napsáno Schriften, asi čtvernásobné porto se platí. Pro ulehčení svědomí lze k věcem psaným nějaké starší noviny neb nějakou tištěnou brošurku přiložiti.

Poroučeje se co nejslušněji panu hraběti Tarouccovi a prof. Procházkovi, a pozdravuje přátelsky p. spirit. Kuldu a jiné známé smýšlení

vlasteneckého, v další přátelství se Vašnosti oddávám a trvám v úctě veliké

Vašnostin přítel i ctitel věrný

Aloys Vojtěch Šembera
bytem: Ungergasse č. 364.

Ve Vídni dne 19. prosince 1856.

Manželka moje Vašnosti úctu vzkazuje; Zdenka i Vratislav ruku líbají.

Abych odvaroval nedorozumění, toto ještě dokládám:

Historie řeči a literatury rozdělena je tak, že se podává napřed přehled dějin vůbec, krátký přehled dějin umění, pak řeči, na to literatury a na konec bibliografie. V této uvádějí se toliko lepší spisy o sobě vyšlé a časopisy; v článku o literatuře ale také jednotlivá pojednání z časopisů, když jsou znamenitá, na př. jazykozpytecká pojednání Šafaříkova [1]) v čas. mus. Tím způsobem mohlo by se i v článku o literatuře teologické v půlarších 33 a 34 vytknouti mnohé výtečné pojednání z té neb oné vědy teologické, ježto obsaženo jest na př. v čas. pro katolické duchovenstvo, v Blahozvěstu, v Hlasu jednoty katolické atd. Že jsem já toho neučinil, toho příčinu již výše jsem připomenul. Znateli věci nebylo by těžko, článek zde jen naznačený zdvojnásobniti a jádra mu dáti.

O působení jednoty katolické co do jazyka, připomenuto v článku o řeči.

47.

Šembera Sušilovi.

Žádá úsudek o svých názorech co do podřečí československých. Nepravé památky české slovesnosti. Kuldovy Pohádky.

Vysoce ctěný Příteli!

Jakož jsem Vašnosti v některém listu předešlém byl podotknul, sepsal jsem pojednání krátké o nářečích a různořečích československých, kteréž časem porozšířiti a s příklady jednoho každého různořečí tiskem vydati hodlám. Zamýšleje pak nyní z tohoto pojednání položiti kratičký výtah za úvod k Dějinám starší literatury české k tisku připraveným, byl bych tomu velmi povděčen a přál bych si toho, kdybych mohl slyšeti

[1]) Pavel Josef Š. (1795—1861)

prvé mínění Vašnostino o práci této zajisté ne nesnadné [tak] a obdržeti snad od Vás poučení v tom neb onom, co by se s obrazem, jejž jste Sobě o věci této za svou mnohonásobnou zkušenosti [tak] učinil v mysli své, nesrovnávalo. Dělímť totiž řeč českou na troje nářečí: české, moravské a slovenské (a nikoli na dvoje: české a slovenské, jak učinili p. Dobrovský [1]) a Šafařík, což dle mého zdání nemalé příčiny dalo Hurbanovi [2]) atd. že z nářečí toho jednoho chtěli udělati samostatnou řeč spisovnou). Nářečí mor. dělím opět na dvoje podřečí: západní a východní a každé na několik různořečí. Krom toho z nářečí mor. vylučuji netoliko slovenčinu v Brněnsku a Hradištsku, nébrž i valaštinu od Zlína a Vyzovic až po Radhošť a Beskydy a kladu ji k nářečí slovenskému. U popisování různořečí mor. obzvláštní nesnázi činilo mi ono, kterýmž se mluví jihovýchodně od Brna u Ždanic, u Koryčan a Pavlovic, jež jsem nazval poloslovenským (dolským), a ono, které panuje od Tovačova na východ k Lipníku, Bystřici Podhostýnské a Holešovu, kteréž jsem pojmenoval polohanenským. K tomu tedy zvláštní zřetel Vašnostin obracím a přátelsky žádám, abyste mi prostě mínění své pronésti ráčil, zdali se s tím snášíte, neb jaké jméno by snad příhodnější bylo, aneb kterak by se jiné snad rozdělení učiniti mohlo. Připomínám ostatek, že mám ještě zásobu materiálu z rozličných končin, kteréhož se <m?> v tomto pojednání neužil, a alespoň 70 rozdílných textů jedné bájky z Čech, z Moravy a ze Slovenska, kterouž bohda časem k širšímu pojednání přiložím.

Račte tedy rukopis tento dobrotivě přečísti a s hojnými poznamenáními nefrankovaný pod jménem knihotisku zpět zaslati.

Z dějin č. literatury, kteréž půjdou konečně do tiskárny, ráčíte poznati, že odpor Dobrovského a Kopitara proti pravosti některých památek řeči staročeské byl podstatný; píseň pod Vyšehradem a milostná Václavova jest nová, a glosy Vaceradovy náležejí do jiného věku, než se vůbec má za to.

Což pak činí Winiker s písněmi Vašnostinými? Pro samé zaměstnání nepřišel jsem posud k vyvedení toho, což jsem v loni zamýšlel. Snad konečně předce dokoná, co počal.

Pan Faborský poslal mi nedávno exemplář mapy k Fabiole [3]) náležité, z níž jsem měl nemalé potěšení.

---

[1]) Josef D. (1753—1829).

[2]) Josef L'udovít Miloslav H. (1817—1888), původce odluky od spisovné češtiny, v pozdější snaze o návrat k češtině zůstal téměř osamělým.

[3]) Wisemanův román z doby starokřesťanské, přel. V. Novotným a vyd. Dědictvím sv. Cyr. a Meth. r. 1857 s mapou střední Italie.

Mé mapy Mor. rytec posud neupravil.

Prof. Miklošic [tak] objednal jsi [tak] již před mnoha nedělmi u kněhkupce zdejšího Leona povídky [1]) p. Kuldovy, však posud z Brna nepřišly; i já posud jsem těch svazečků od Leona neobdržel, jež obsahují povídky Znojemské. Kdyby to Vašnosti nečinilo nesnáze, přímo bych prosil, kdybyste p. pat. Kuldy vyzvati ráčil, aby úplný exemplář pro p. Miklošice a povídky Znojemské k rukopisu nynějšímu přiložil a cenu mi oznámil, kterouž bych vdečně [tak] zapravil.

Račte p. hrab. Tarouccovi, p. prof. Procházkovi, příteli p. Kuldovi atd. mou úctu a pozdravení přátelské vyříditi a od rodiny mojí uctivé poroučení přijmouti. S tím se Vašnosti na všem dobře a šťastně míti žádám a trvám v úctě veliké

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

Al. V. Šembera.

Byt můj: Landstrasse, Ungergasse, N. 364.

Ve Vídni 4. července 1857.

48.

Šembera Sušilovi.

Názory o podřečích československých. Mapa Moravy. Starobylé a nepravé památky české slovesnosti pro Miklosiče.

Vysoce ctěný Příteli!

Děkuji Vašnosti upřímně za laskavá připomenutí, kteráž jste k pojednání o různořečích moravských přidati ráčil, a užijit jich věrně k dobrému budoucího toho spisu. Co ráčíte podotýkati o tom, že známky některé příliš rozprostraňuji jiné ale obmezuji, to ovšem tuším, že tak jest a bude a však mne [tak] nebude lze se tomu vyhnouti. Slyšev některou formu neb některé slovo neznámé v Brněnsku, položil jsem je za zvláštnost horáčiny Brněnské, nemoha věděti, zdali a jak daleko jinde rozšířeno jest; později dověděv se, že má totéž slovo platnost i v Jihlavsku a Olomoucku, přeložil jsem je za známku mor. podřečí západního; však možná, že zabíhá ještě dále buď do Čech neb na

[1]) vl. pohádky.

Slovensko, stíhati je ale zvláštním dopisováním příliš obtížné by bylo. Pročež to, co jste ráčil vytknouti, bude vadou pojednání mého, kteráž se budoucně bude moci opraviti, když by spolek nějaký dle plánu napřed navrženého (kteréhož já jsem sobě učiniti nemohl a priori) etnografii československou spisoval. Račte považit, jak pěkné podniknutí by to bylo, kdyby ve Vídni jednota se zřídila ku vzdělání národopisu veškerého mocnářství, podobná říšské jednotě geologické! A neměla by se povaha národů v Rakousku snad dříve a pilněji zpytovati nežli mrtvá země? Než nechme toho.

Co se týče Valachů mor., dlouho jsem přemýšlel, kam je položiti mám, než jsem se odhodlal, přiraziti je k Slovákům. Vímť dobře, že řeč svou jmenují mor. jako Opavané, však podobnější jest slovenské než lašské okolo Hranic, a mimo to pásmo Tater čili Beskydů, v nichž Radhošť se vypíná, vidělo se mi býti děliště přirozené, jako jest dále na Slovensku. Vezmu to ještě na potaz, zůstanu-li při tom, aneb se k předešlému rozdělení vrátím, k němuž Vašnosti mi radíte.

Jevíte přání, kdybyste mohl míti na cestě své feriální mapu Mor. po ruce. Já na ten čas na vydávání jí pomysliti nemohu, ač rytci mi slíbili, že opravy a doplňky, kterých od roka neudělali, nyní dokonají, tak že brzce tři listy úplně budou hotovy, a na čtvrtém (na němž část Slovenska) toliko tabulky scházeti budou.

Však žádosti Vašnostině milerád vyhověti chci; račte mi oznámiti, které krajiny chcete navštíviti, a já Vašnosti otisk listů příslušných ad usum privatum s radostí odešli [tak], jakož jsem již p. Šafaříkovi před lety podobně otisk zapůjčil k etnografickým a historickým studiím jeho. Všichni 4 listové křižují se pod Olomoucí, tak že Olomouc jest na listu 2., Jevíčko na listu 1., Brno na 3. a Přerov s Hradištěm na 4.

Toho, že v literatuře své hodlám básni „pod Vyšehradem“ a překladu „písně Václavovy“ povahy starožitné upírati, neračte se nikoli obávati. Přikročují k tomu s plnou jistotou a neučiním žádného pohoršení. Když pak ukáži, které jsou známky novověkosti písní řečených, tím více se na jisto postaví pravost ostatních památek starožitných: Libušina soudu, Evang. sv. Jana a Glos v Mat. Verborum. Kdo by ale pojal myšlénku, že by Rukop. Kralodvorský byl podvržený, byl by nedouk a věru člověk pitomý. Psáno sice, jakoby nebožtík Kopitar byl se nějak v tom smyslu pronesl, tomu ale není tak, Kopitar byl muž bystrý jako Dobrovský, cítě ale, že píseň pod Vyšehradem jest nepravá starožitnost, přenesl podezření též na Soud Libušin, způsobem tajemným do Museum zaslaný, na Glosy v Mat. Verb., o nichž

prvotně psáno, že jsou z r. 1102, kdežto jsou o 150 let mladší atd. Ostatek připomínám, že literatura moje vyjde co dílo soukromé mým nákladem a nikoli co kniha školní.[1])

Exemplář pověstí Mor.[2]) p. Miklošičovi jsem odevzdal a cenu dle Vašnostina návrhu zaznamenal i s onou za díl druhý mně svědčící. P. Miklošic i já Vašnosti slušné díky vzdáváme za dobrotivé obstarání.

Račtež na místech známých úctu mou vyříditi a se strany rodiny mé osvědčení zvláštní úcty přijmouti. Paní Fikeysová bydlí od podzimku v Pencinku u Schönbrunnu, pročež vědomosti nemá, že píši Vašnosti, jako prvé, když bydlela blízko nás.

S tím se Vašnosti v další přízeň poručena činím a trvám v stálé úctě a šetrnosti

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

Al. V. Šembera.

Ve Vídni 19. července 1857.

49.

Šembera Sušilovi.

Hilferdingovy zprávy o Bosně. 2. vydání Dějin řeči a literatury české. Obrana Rkpp. Národní písně Sušilovy.

Vysoce ctěný Příteli!

Tyto dni odevzdal mi p. arcikněz Rajevsky tři další sešitky zprav [tak] Hilferdingových[3]) o Bosně, jež Vašnosti tuto posílám.

Chtěje dáti co nejdříve po druhé do tisku díl první Dějin literatury, žádám Vašnosti i pp. prof. Procházky a Šmídka přátelsky, abyste si za těžké nepokládali a ráčili mi oznámiti, co koli jste v díle tom vadného shledali, bych to při druhém vydání opravil. Pana prof. Procházky mimo to slušně žádám, by mi zároveň laskavě věděti dal, kterého dne se narodil (r. 1811 v Brtnici?), a poznačil mi krátce své práce literární zejména v Časopisech, bych těch zpráv užil ke krátkému jeho životopisu v díle druhém, který též půjde brzo do tisku. Manzova tiskárna měla posud tolik práce, že tohoto dílu do měsíce prosince do práce vzíti nemůže.

---

[1]) Tato věta vepsána asi po ukončení listu.

[2]) Kuldových v před. dopise zmíněných.

[3]) Alex. Fedorovič H. (1831—1872), ruský slavista. — R. protoierej ruského vyslanectví ve Vídni.

Ráčil jste čísti obranu Libušina Soudu a Rukopisu kralodvorského, kterou p. Palacký napsal v Bohemii proti tajným osočovatelům památek těchto v časopise Tagesbothe aus Böhmen? Ježto p. Hanka mimo to žalobu k soudu na ty utrhače podal, mám za to, že dojdouce zasloužené pohany a snad i pokuty, konečně umlknou, a že odpor další proti pravosti obou rukopisů přestane.

Zároveň mne ale těší, že nepravost písně pod Vyšehradem a písně milostné krále Václava od p. Palackého a vůbec v Praze uznána jest, a to beze všeho hluku a pohoršení. „Pravda jenom krásna, ta jen důstojna milosti".

Toužebně čekám zase na další svazek Vašnostiných písní. Račte Winikra poháněti a jemu říci, že zde více odběratelů se shledá, jak mile dílo celé bude dotištěno. Kdož pak má napřed platiti, když není předvídati ukončení? Půjdou potom také exempláře do Kodaně a do Moskvy.

Račte úctu ode mne oznámiti p. hrab. Tarouccovi a přátelské pozdravení pp. prof. Procházkovi a Šmídkovi, též p. Kuldovi. S čímž se v přízeň Vašnostinu poručena činím a jsem v úctě veliké

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

Al. V. Šembera.
V Uherské ulici č. 364.

Ve Vídni 14. listopadu 1858.

Moje manželka i paní Fikeysová (Bočková), která nás tyto dni navštívila z Pencinku, Vašnosti úctu vzdávají. Zdenka v besedě Slovanské s panem Lukesem (recte Lukeslem[1]) tančila!

50.

Šembera Sušilovi.

Jubilejní řády ruské udělené slovanským učencům mimo Rusko.

Velectěný Příteli!

Přináším Vašnosti milou zprávu ze soukromého dopisu z Petrohradu do Vídně došlou, že J. V. car Ruský úkazem, daným v Novgorodě dne 8. (20.) září při slavnosti 1000letého založení říše ruské

[1]) operní zpěvák

Vašnosti pro zásluhy o literaturu slovanskou propůjčiti ráčil řádu sv. Anny třídy II. — Sláva jeho Veličenstvu!

Kromě Vašnosti jmenováni jsou z Čechoslovanů rytíři téhož řádu a též třídy pp. Erben, Hatala a Rieger,[1]) též moje maličkost. Pánové Purkyně a Palacký jmenováni jsou ryt. sv. Vladimíra třídy III., Kuzmany ryt. sv. Anny třídy II. s korunou, Řezač ryt. sv. Stanislava tř. II., Vrtátko a Francisci ryt. sv. Anny tř. III. Jezbera[2]) obdržel drahý prsten. Vesměs uděleno řádů pro zásluhy literární 33 národovcům vně Ruska bydlícím.

Přeje Vašnosti štěstí k tomuto vyznamenání, jehož nad jiné hoden býti ráčíte, žádám, abyste k tomu přihlížel, by zpráva tato do veřejnosti nepřišla, pokud od vyslanectví zdejšího v obecnost dána nebude. Račte se na všem dobře a šťastně míti, a mějte v laskavé paměti

Svého upřímného přítele a ctitele

A. Šemberu
Alserst. Herreng. N. 91.

Ve Vídni dne 30. září 1862.

51.

Sušil Šemberovi.

O řádě sv. Anny Sušilovi uděleném. Zmínka o překladě N. Zákona.

Velectěný Příteli!

Děkuji srdečně za to účastenství, jež béřete v záležitostech mojich. Já tu jinak soudím a nevím nijak, kterak mne mohl někdo vládě ruské navrhnouti, kteryžto jsem rozhodně proti katechismu jejímu psal,[3]) o ní velevlídně nesmýšlel, žádné knihy jí neposýlal, korrespondence žádné se žádným nevedl aniž čeho činil, co by mne bylo v očích jejích po-

[1]) Karel Jaromír E. — Frant. Ladislav Rieger (1818—1903).

[2]) Slovák Karel Kuzmány (1806—1866), protest. theolog a básník. — Frant. Řezáč (pseud. Polehradský, 1819—1879), kněz, spis. vychovatelský. — Antonín Jaroslav Vrtátko (pseud. Benátský, 1815—1892), knihovník Č. Musea, spis. — Slovák Jan Francisci (pseud. Janko Rimanský, 1822—1905), spis., vyd. slov. pověstí a písní. — Čech Frant. Jezbera (1829—1901), univ. prof. slavistiky ve Varšavě.

[3]) Časop. katol. duchovenstva 1860.

ručena učiniti mohlo. Naopak nejednou jsem ostře vytýkal nespravedlnost, které se proti katolíkům vůbec a Polákům zvláště dopouští. Tudy jest to pro mne nemalým ale také velenemilým překvapením a kdybych nějak tomu vyhnouti, to předejíti a z toho tak řečeného vyznamenání vytočiti se mohl, bylo by mně velepříjemno. O vyznamenání žádné nestojím, nejméně ruské a považuji to za neštěstí.

Ale co dělati? Věc ta již rozhodnuta jest a nad to se tají posavádě; kam zakročiti proti tomu? Nebude bezmála tu již pomoci, než trpěti, když bouře nad člověkem nastává. Leč poněvadž možna — račte mi toho laskavě propůjčiti — že se tím tepruv otázka činí, zdaby udělení řádu takového srovnávalo se s žádostí toho, jemuž se ho dostati má, tudy prosím račte mínění moje o věci té kde potřebí vynésti a vyjádřiti.

Leč an toto píši, přicházejí právě Noviny Pražské a v nich dotčená od Vašnosti vyznamenání od cáře ruského udělená; jméno moje však tam chvála Bohu chybí. Přestává tu všechno ohražování a bylo to bezmála žertem, že o mně někdo v té záležitosti zmínil [tak] a ten pán, jenž Vám z P. psal, za čirou pravdu onu rozprávku ujal. Mohl bych tedy také docela od listu upustiti; leč vidí se mi předce, že jste snad se mnou žertův netropil příčiny k tomu nemaje a že tedy slušno za dobrou vůli díky skládati, ač se strany jiné blud v tom zaběhl.

Lituji toho, že jsem ve Vídni déle se nezdržel a v bibliothéce veřejné do českých co jich tam jest biblí nenahledl; musím to jindá učiniti a porovnati ozvláště některá místa, o jejichž přeložení na váhách jsem. Při té příležitosti se mně můžete vysmáti, že jsem na předešlé straně věc tak vážně bral, kteréž zhola není a jenž lidem k žertu sloužila. Zatím se poroučím laskavosti Vašnostině a trvám co přítel a ctitel ve vší úctě Vašnostin

Fr. Sušil.

V Brně d. 2ho Října 1862.

52.

Šembera Sušilovi.

Jubilejní řády ruské.

Velectěný Příteli!

Jak z Vašnostina listu milého vyrozumívám, ráčíte na propůjčení řádů ruských mužům v Rakousku o literaturu slovanskou zasloužilým

zcela jinak hleděti, než všichni moji známí, s kterými jsem od týdně [tak], co zde ta věc známá, byl mluvil. Nikoho není tajno, že vláda naše předešlá (nynější nepřipomínajme) zásluh o národnost a literaturu slovanskou sobě nevšímala a nevyznamenávala nikdy nikoho, kdo byl národovec; r. 1854[1]) propůjčeno nesčíslné množství řádů, však nebylo mezi obdařenými ni jediného sebevědomého Slovana; nový biskup Tarnovský, Pukalski, salonovec, obdržel řád, ale Strossmayer, Zábojsky † Slomšek, Jirsík, Mojses a j. neobdrželi ničeho; mnoho prof. a akademiků Vídeňských poděleno řády, však Miklosić, tehda rektor magnificus, pominut: němčour Wieser v Brně, co sekretář komise vyvazovací, dostal kříž pro zásluhy, ale místodrž. rada Plaček, našinec, sekretář též komise v Praze, nedostal ničeho, ač byl (snad z tó příčiny) p. Bachovi[2]) knihu o vyvazování osobně podal; a takových příkladů mohl bych uvésti více.

Car Ruský, uděliv nyní tolika literatům rakouským řády, uznal jejich zásluhy (moje ovšem jsou velmi nepatrné) a obrátil tím zřetel k mnohým z těchto mužů zde nazad staveným — a tento akt každého Slovana těší.

Jak z poznamenání osob řády obdařených viděti, nehleděno tu ani k politice, ani k náboženství, ale jediné ku zřejmým zásluhám o liter. slov. a ke spisům vydaným, i Vašnosti tedy vyznamenán jste jediné co neunavený sběratel a vydavatel národních písní moravských (v Petrohradě jistě známých), co skladatel utěšených básní, a co spisovatel vůbec. Co Slovana „tělem i duší" a co „perlu na Moravě" zná Vašnost každý učenec ruský, který kdy do Brna přišel, a každý, vrátiv se do Rus s úctou o Vás a o Vaší literarní činnosti zprávu dává mezi známými soukromě a vedlé okolností i před ministry.

A tím se stalo, že Vašnosti R. car k nás všech velikému potěšení vyznačil řádem, kdežto zde se Vám posud nedostalo uznání žádného.

Nejen Vašnosti neucházel jste se o takové vyznamenání, a neposlal jste ničeho do Petrohradu, i při mně jest to tak, pročež i moje překvapení bylo převeliké. I mámť za to, že překvapeni jsou všichni řádem obdaření stejnou měrou a že nikdo z nich toho nejmenšího netušil.

Že se na nás bude všelijak hleděti, že nás budou zlí lide podezřovati [tak], že nenávist proti nám povstane pro tu přízeň od východu, o tom pochyby není. Ale což na tom? Kdy pak se na nás přívětivě hledělo? Nás jen chrání povědomí naší loyalnosti — a konec.

---

[1]) o sňatku panovníkově.

[2]) ministru.

Nechci sice Vašnosti přemlouvati, abyste o té záležitosti stejně se mnou smýšlel, ale pro Bůh Vás žádám, toho smýšlení, jež jste pronésti ráčil ke mně, proneste toliko k důvěrným přátelům, nikoliv ale snad k p. biskupovi neb u místodržitelství, kdyby tam kde o tom řeč byla, neb na to by se jen čekalo, aby nějaký špinil mohl v Presse neb v Mähr. Corresp. notnou ostudu z toho udělati.

Řádové uděleni jsou dle úředních novin „Severní Pošta“ ukazem, daným dne 8 (20) září t. r., a jest stavu duchovního mezi obdařenými kromě Vašnosti a kanovníka Kuziemského též prof. theol. Nikolajevič v Zadře. Zprávy v Nov. našich jsou posud neupĺné a chybné.

Dnes ráno zastřelil se tu MDor Jaroslav Šafařík, švakr Josefa Jirečka, z příčiny neznámé![1])

Přátel. pozdravení p. prof. Procházkovi.

V úctě veliké

Vašnostin oddaný příť. a ct.

A. V. Šembera.

Ve Vídni dne 3. října 1862.

52.

Sušil Šemberovi.

O řádě sv. Anny.

Drahý Příteli!

Byl to výliv prvého podivení, jímž předešlý list můj oplynul. Věc ta mne náramně překvapila a jak se obyčejně stává, ukázala se ve způsobu poněkud zvětšeném. Nemá udělení řádu sv. Anny bez koruny té do sebe významnosti, aby člověk dlouho nad tím hlavou kroutil. Ani ve snách mi nenapadalo, že by se mi něco toho dostati mohlo, a musím přidati, žádal jsem tytýž, aby zhola žádného vyznamení se mi nedostalo, poněvadž tak tím čistější láskou se k jazyku svému a vědám svojim vinouti mohu. Leč poněvadž se to již stalo — ačkoli v rukou ničeho ještě nemám — bylo by nevděkem neváţiti si toho. Račte býti tedy upokojené mysli, já se strany své nedám žádného vznětu k nedorozumění nějakému.

Poněvadž jste pak o věci té jednati započal a jak doufám věcem takovým o mnoho lépe než já nezkušenec rozumíte, buďte tak laskav a račte mi raden býti, co tu činiti přijde. Snad musí se žádati o ně-

[1]) z bolu nad náhlým úmrtím své nevěsty.

jaké dovolení u vlády naší a musí se to jistým způsobem státi; máteli pochvilí a můžete-li se uprázniti k nějakému řádku, račte mi napsati, co tu a jak činiti mám. Kde zakročiti, v jaké formě, snad-li taxy platiti a co toho ještě zbývati může.

Přátelé moji a příbuzenci z toho sv. Anny řádu mně uděleného velkou radost mají; počíná ta radost i na mne se odlívati a na každý způsob přibližuji se k lepšímu a zdravějšímu a střízlivějšímu o záležitosti té úsudku.

Leč to jisto, že z udělení řádu toho Vašnosti každý dobromyslný v národě se těší a Vám toho vyznačení z toho srdce přeje. Račte i ode mne upřímé přání přijíti a ujistěn tím býti, že mne to uznání zásluh Vašnostiných neméně než kde koho obradovalo. Bůh rač zachovati Vašnost mnohá a mnohá léta k blahu vlasti a rodiny!

Nemaje na ten čas jiného a nechtěje obtěžovati dále, končím přidávaje toliko, že trvám ve vší úctě Vašnostin upřímý přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d. 6. okt. 862.

P. Procházka úctu svou a upřímé svoje přání vzkazuje.

53.

Šembera Sušilovi.

Jubilejní řády ruské.

Nad oslovením napsáno: Pl. Tit. panu prof. F. Sušilovi.

Vysoce ctěný Příteli!

Včera byli jsme s p. Kuzmanym a Miklošičem pozváni k Jeho Exc. p. vyslanci ruskému Balabinovi, abychom přijali od něho řády J. V. carem Ruským nám propůjčené. Obdržev znak a diplom, podotkl jsem, že by také Vašnosti a p. Erbenovi zajisté bylo milé, kdybyste krátkou cestou došli dekorací svých, i nabídl jsem se, že Vašnosti i p. Erb. řády odešlu, když mi je Jeho Exc. svěří, což p. vyslanec ihned s potěšením učinil a řády mi odevzdal.

Posílám tedy Vašnosti tuto znak i patent s přáním srdečným, abyste mnohá léta ve zdraví a ku prospěchu literatury naší z vyznamenání tohoto se těšil a mne co zasílatele vždy v přátelské paměti zachoval.

Řád sv. Anny jest, jakož spatřiti ráčíte, jeden z nejpěknějších, i povyšilt J. V. car Ruský Vašnost netoliko na šlechtice (ad personam) ale i za kanovníka, což každý stvrdí, jak mile si znak na tužce [tak] okolo šíje zavěsiti ráčíte.

Račte býti tak laskav a pošlete mi potvrzení na zvláštním listu, že jste řád sv. Anny od J. V. cara R. Vašnosti propůjčený od Jeho Exc. p. vyslance a státního rady Viktora šlechtice Balabine obdržel. Mimo to napište Jeho Exc. krátký list poděkovací a žádejte v něm p. vyslance, aby díky Vašnostiny Jeho Veličenství a ministrovi osvěty p. Gołowninu v známost uvésti ráčil. Já pak oboje p. vyslanci odevzdám. Kdybyste to napsal rusky, bylo by ovšem dobře, jinak pomoci musí němčina. Pakli byste příležitě přijeti ráčil do Vídně, ovšem že byste osobně p. vyslance navštívil, což byste i v listu podotknouti mohl. Co se týče žádosti o povolení, abyste řád přijmouti a nositi mohl, řečeno mi, abyste ji podal k místodržitelství, odkudž se pošle ke státnímu ministerium, a od tohoto k ministerium záležitostí zahraničných, kteréž ji přednese cís. Pánu. Tím spůsobem protáhne se to někdy i 2 měsíce. Přiloží se diplom původní a německý překlad, každý na 15 kr. kolku. Naznačil jsem Vašnosti žádost, jak by asi zníti mohla.

Naději se, že snad zároveň obdržím nástin života Vašnostina a zprávu, zdali p. Šmídek[1]) oznámí zákonník občanský.

S tím se Vašnosti i p. Procházkovi a Šmídkovi poručena činím a jsem v úctě veliké

Vašnostin upřímný přítel i ctitel

A. V. Šembera.

Alsergr. Herreng. Nr. 91.

Ve Vídni dne 2. listopadu 1862.

54.

Sušil Šemberovi.

Řád sv. Anny a podobizna Sušilova. Ruské poděkování jeho.

Vysoce Vážený Příteli!

Což to rytířství má za sebou veliké následky! I v samých Rusích chtějí míti podobiznu či portrét! Posílám tuto dva ty portréty a prosím, račte jeden z nich odevzdati tam, jak bylo Vašnosti žádáno, u ruského

[1]) v »Hlase.«

vyslanství nějakému pánu; druhou pak prosím pro sebe podržeti, jak jste sám sobě přáti ráčil.

Doufám, že jste ráčil obdržeti přípisy moje v ruštině, děkovací list na J. Exc. p. vysl. a státního radu Balabina a nápotom vysvědčení o skutečném znaků a diplómu řádu sv. Anny obdržení. Račte svým časem zpraviti mne prosím jak asi ta ruština vypadala v očích rozených Rusů.

Toli prozatím. I poroučeje se do přízně Vašnostině a Vašnostiny rodiny ostávám Vašnostem upřímný přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně dne 13. novemb. 1862.

55.

Šembera Sušilovi.

Poděkování za řád i podobizna odevzdána. Vybídnutí, aby také některé spisy své caru věnoval.

Velectěný Příteli!

Vašnostiny oba milé dopisy, z nichž k jednomu přiloženo bylo písmo, svědčící ruskému p. vyslanci a ke druhému podobizna Vašnostina, náležitě jsem obdržel, a list poděkovací dne 15. t. m. p. vyslanci, podobiznu pak p. arciknězi Rajevskému jsem odevzdal, kterýž Vašnosti za ni zároveň se mnou slušné díky vzdává.

Zhotovení podobizny Vašnosti učinilo nesnázi a výlohu, čehož mnou nebylo zamýšleno, neboť žádost má i p. Rajevského vztahovala se toliko k fotografii malé ve způsobě lístků navštěvacích, o níž jsme pokládali za to, že ji míti ráčíte.

Já zamýšlím podati J. V. caru Ruskému na znamení vděčnosti spisy své, a vybídl jsem p. Erbena v Praze, p. Kuzmany'ho zde a p. Bleiweisse[1]) v Lublani, by totéž učinili. I oznamuji to Vašnosti, zdali byste i Vy nebyl hotov, totéž učiniti a poslati k rukoum vyslanectví (cestou posavadní) některá díla svá, zejména Písně moravské, básně, hymny, válku židovskou s přípisem krátkým J. V. svědčícím. Já jsem dal knihy svázati do anglického plátna se zlatým ořízkem; kůže

[1]) Janez Bleiweis (1808—1881), lékař a buditel slovinský.

jest příliš drahá, a odevzdám je buď, než odjedu do Prahy anebo k vánočním svátkům. Vuk Stefanović[1]) díla svá již podal.

Od p. Procházky, jejž srdečně pozdravuji, dopis s přílohami mne došel a obdivuji se jeho obratnosti v ruštině. Za zprávy gymnasiální díky činím.

S tím se Vašnosti přátelsky poroučena činím a trvám v úctě nezměnné

Vašnostin upřímný ctitel i přítel

A. V. Šembera.

Ve Vídni dne 27. listopadu 1862.

56.

Šembera Sušilovi.

Zpráva o žádané dogmatice Bulgakova. Odbyt Š. mapy Moravy. Útok na ni v Mähr. Correspondent.

Vysoce Vážený Příteli!

Vaše sl. tetička podotkla mi tyto dni, že jste se ráčil poptávati po Bulgakově[2]) dogmatice, zdali již z Rus došla; i byl jsem za tou příčinou u p. Rajevského, jenž mi pravil, že ji dávno již objednal, že ale těmi nepořádky v Polsku[3]) přerušeny jsou posavadní cesty a že teprv tyto dni obdržel zásobu knih jinou cestou, mezi nimiž ale dogmatiky žádané nebylo. Podotknul pak p. R. že neprodleně bude psáti znovu do Petrohradu, a že doufá, že kniha v nedlouhém čase dojde. Pakli by ale Vašnosti záleželo na tom, abyste měl tu dogmatiku neprodleně, tedy že hotov jest zapůjčiti Vašnosti svého exempláře, totiž 6 dílů prvního vydání do té doby, až by Vašnostin exemplář, totiž druhé vydání ve 2 dílech, do Vídně došel, načež by se exempláře vyměnily.

Ježto mi, jak sl. tetička podotkla, zamýšlíte s p. prof. Procházkou podati prenumeraci na mapu Moravskou, připomínám, abyste si ráčili v paměť uvésti, že jste mi 10. července r. 1857 na konto prenumerace této poslali Kuldovy Povídky v ceně 3 zl. 12 kr. a p. prof. Procházka poslal mi letos Brněnský katalog diecesanský, za nějž též ceny za

---

[1]) Vuk Stefanović Karadžić (1787—1864), srbský slavista.

[2]) Moskevský metropolita Michail Petrovič Bulgakov, klášterním jménem Makarij (1816—1882).

[3]) povstání polské t. r.

mnou pohledávati má. Já jsem měl za to, že p. Procházka vybral si peníze za ten katalog u knihkupce Nitsche, čehož se ale nestalo, jak od p. Nitsche jsem se dověděl.

Obávám se, že se mi s mapou Moravskou špatně povede. Všechna mysl obrácena jest k politice a žurnalistice a literatury a umění málokdo si všímá. Náklad jest veliký, stojít totiž kreslení a rytí s plotnami dvojími výše 2600 zl. a tisk, papír atd. 500 ex. státi bude výše 500 zl., tedy útraty vydání činí výše 3000 zl. nepočítajíc útrat mých cest po Moravě, porta po tolik let, mé práce atd. Aby se jen útraty řečené zapravily, potřebí 500 odbiratelů, a ti se nenajdou. Usnadnil jsem to tak, že by si ti, kdož nemají 6 fl. pohromadě, mohli po 2 neb 3 měsících vždy bráti jeden list, a měli by za 8 měsíců celou mapu. Však na šetření nyní málo se myslí, pivo a zábava bývá milejší. Od 19. t. m., co jsem počal program rozesílati, přihlásilo se podnes toliko 8 předplatitelů, 5 Čechů, 2 Mor. a 1 Charvat. Kdežto pak naši teprv se rozmýšlejí, mají-li si mapu Mor. zjednati, dělají na ni uličníci v Maehr. Corresp. paškvily. Vidíte, jak ten Mefisto jest činný, aby nás pohltil, a jak my jsme liknaví.

Poslal jsem oběma pp. biskupům Mor., všem mor. prelatům a kanoníkům [tak] návěští, posud ale nikdo se nehlásil.

Vašnostina sv. Matouše jsem sobě sice objednal, posud však nedošel z Prahy.

K novému roku přeji Vašnosti i p. prof. Procházkovi hojnosti všeho dobrého.

S tím se račte na všem dobře a šťastně míti a v paměti laskavé zachovati

Svého oddaného ctitele i přítele

A. V. Šemberu
Josephstadt, Lederergasse N. 23.

Ve Vídni, 31. pros. 1863.

57.

Sušil Šemberovi.

Odbyt mapy Moravy. Ruské spisy theologické.

Vysoce Vážený Příteli!

Především želám k novému létu týchž dober, kterých jste v předešlém přemilém listě mi želati ráčil; tolikéž i od p. Procházky vyřizuji.

Dáleji vzdávám Vám díky, že konečně jste vydal mapu země naší moravské a že již jednou ryzými jmény osady budeme nazývati moci. Chtěl jsem několik předplatců sebrati; ale již to činil p. dr. Vašátko a já sám jsem nyní k němu přistoupil i s těmi, jenž slíbili, že snad přidají se ku počtu tomu. Bude jich snad přes dvadcet něco, ovšem což to jest na Brno; ale račte považiti, že o novém létě právě nejvíce vydání bývá a tudyž že se každý ukrčuje a odvracuje od vydání, jež nevyhnutelna nejsou. Také a svrchovaně i to místo má, o čem dotýkáte, že nová generace v baživosti zabředá a v požitbárství se zapředá a to ihned z mládí ne bez viny našich matek a otců holým a čirým zábavám zvyká pilnosti a mravnosti nešetříc a neprohlédajíc k tomu, aby raději něco pro podporování dobrých účelů a literatury uschránila. Líto mi, že se Vašnosti tak špatně s odbytem vede nyní; ale nadějte se, že později s radostí nejeden napraví, čeho nyní hned zanedbal. Račte poslati navěští do Mikulova p. kanovníkovi Matěji Kittnerovi; snad on předce také odebere aspoň sám nějaký exemplář a možná že i jiný p. kanovník to učiní, snad p. Edvard Karlík nedávno tam z Brna přesazený, jemuž by také svědčilo, kdyby co bývalý náš pokladník Vašnostinou mapou se opatřil.

Nemohu také neskládati srdečných díků za to opatření Bulgakovy dogmatiky pravoslavné; nepotřebuji právě toho okamžení knihy té, ale ovšem brzo bych ji rád uviděl mezi knihami svými. Historii theologie ruské bychom všickni rádi znali, a nejvíce já od dávné doby po takové knize toužím; snad posaváde žádného díla takového není a bezmála jen v historiích literatury ruské obecných také ta stať se pojednává. Neosměluji se o takové dílo nejnovějšího vydání žádati, leč by snad právě druzí páni byli si vyprosili obstarání Ševyreva[1]) aneb kdo jiný tam nejnověji historii ruské literatury napsal. To je ten náš vykřičený panslavismus, že ani nejpotřebnějšími knihami se opatřiti nemůžeme. Račte příležitě se optati p. arcikněze Rajevského, mají-li Rusové obšírný komentár písma sv.; já žádného neznám; ohromný ten národ mohlby ovšem oplývati spisy takovými, ale kde semena není, darmo žní se dočkávati.

Z paskvil morav. Correspondenta mnoho sobě neračte dělati; list ten beztoho vážnosti nemá. Kritika na mnoze v rukou nedospělých se nalezá a holobrádci zasedají co sudí o věcech, jimž zhola nerozumějí.

---

[1]) Stepan Petrovič Ševyrev (1806—1864), dějepisec slovesnosti ruské.

Kniha sama o Moravě snad brzo spatří světlo Boží; přesná jména mají pro mne zvláštní zajímavost, an nyní čtu druhý díl o právu Slovanském páně H. Jirečka, jehož práce všelikého uznání hodna jest. Račte prosím neodkládati s tím dílem svojím.

Nezbývá mi leč projeviti všelikou úctu, ve které trvám

Vašnosti upřímný přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně dne 14. ledna 1864.

Prosím poručte mne své bl. rodině.

58.

Šembera Sušilovi.

Spisy Bulgakova. Slovanský čtenářský spolek ve Vídni.

Vysoce vážený Příteli!

Konečně došlo Makariovo Dogmatické bohosloví z Petrohradu a dnes obdržel jsem je od p. arcikněze Rajevského. I nemeškaje dávám je na poštu, věda, jak toužebně na ně čekati ráčíte.

Vydán byl také úvod k tomuto dílu o sobě, kterýž ale nedošel. Snad Vašnosti bude na něm méně záležeti. Oba tyto díly stojí 6 p. rublů aneb 9 zl. r. č. Vydání první stálo prý 10 rublů. P. Rajevský, odevzdávaje mi tento spis, uložil mi, bych Vašnosti zvláštní úctu od něho oznámil.

Račte k tomu přihlížeti, aby Dědictví Svatoprokopské na r. 1865 druhý díl Vašnostina výtečného díla vydalo, bychom se brzy dočkali ukončení celého nového zákona.

Nám tu jde nyní o zřízení slovanského spolku čtenářského, však nevím, jak se to podaří. Posud nemáme „hlavy“, a bez hlavy těžko utvořovati tělo. V novinách ovšem se nadělá parády s těmi a těmi jmény.

Račtež úctu mou zvláštní vyříditi p. prof. Procházkovi a všem věrným, a račte poručena míti v šetrnosti největší

Vašnosti oddaného ctitele i přítele

A. V. Šemberu.

bytem: Alsergrund, Berggasse N. 20.

Ve Vídni, 4. listop. 1864.

Moje rodina Vašnosti vzkazuje hlubokou úctu a Zdenka prosí, kdybyste jí ráčil oznámiti adressu slečny Kateřiny Tomáškové,[1]) již by velmi ráda psala.

59.

Šembera Sušilovi.

Spis Bulgakova.

Vysoce vážený Příteli!

Panu Rajevskému odevzdal jsem 9 zl. za Makariovu Dogmatiku a požádal jsem ho jménem Vašnostiným, aby Vašnosti zjednal také Úvod k tomu spisu, což učiniti přislíbil a hned do knížky zaznamenal. Vzkazuje Vašnosti zvláštní úcty.

Ježto z peněz zaslaných jednuška zbyla a Úvod z Petrohradu snad brzo nepřijde, tedy přebývající bankovku tuto navracuji.

Lístek přiložený račte dobrotivě slečně Katince[1]) dodati a na všem se šťastně a dobře míti. Naši se všichni poručeny činí i

s Vašnostiným v úctě oddaným přítelem i ctitelem

A. V. Šemberou.

Ve Vídni, 10. listop. 1864.

60.

Šembera Sušilovi.

Ruský obraz sv. Cyrilla a Methoda.

Velectěný Příteli!

Pan arcikněz Rajevský odevzdal mi několik výtisků obrazu sv. Cyrilla a Methuda s textem ruského slepce Gr. Širajeva, abych je rozdal svým známým. Osměluji se tedy a posílám Vašnosti a p. prof. Procházkovi po exempláři, maje za to, že se Vašnostem tou maličkostí zavděčím. Račte p. prof. Procházku přátelsky pozdravovati.

---

[1]) neteře Sušilovy.

S tím sebe i rodinu svou Vašnosti poručenu činím a jsem v úctě obzvláštní

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

A. V. Šembera.
Alsergrund, Berggasse N. 20.

Ve Vídni, 3. května 1865.

61.

Šembera Sušilovi.

Spis Bulgakova. Spisy Šemberovy „Západní Slované v pravěku", „Dějiny literatury české." Jazyková rovnoprávnost na středních školách.

Velectěný Pane a Příteli!

Jest mi potěšením, že mám po dlouhém přetržení opět příčinu, Vašnosti psáti. Ty dni odevzdal mi p. arcikněz Rajevský přiložený „Makariův Úvod v theologii pravoslavnou", jejž z Petrohradu s sebou přivezl a jejž tuto Vašnosti odesílám. Přeji, aby ten spis byl klínkem, by Vašnostin výtečný výklad evangelií zase brzo o svazek ku předu postoupil. Stojí 3 zl. 75 kr. r. č.

Navrátiv se po čtyřech měsících ze sněmu Českého do Vídně, obírám se opět tichými pracemi literárními, nad kteréž není. Bohužel jen, že nyní jest nesnáze, jakéž nebývalo prvé, díla sepsaná tiskem vydávati. Podal jsem spis svůj „Západní Slované v pravěku" již 2. ledna zdejší akademii, aby mi dala pomoc na tisk; však p. Miklosič, referent, posud zprávy o něm nepodal, nechtěje mi, jakož podobno, podpory propůjčiti z příčin nepodstatných.

Chystám také nové vydání Dějin literatury české, a to tak, aby jedni si mohli koupiti celé dílo, druzí pak poslední svazek 1. vydání, který jim schází (chci ušetřiti dvojnásobného tisku tohoto svazku). A však když uvážím, že min. roku ani 10 exempl. literatury se nerozešlo, a že vůbec nyní mladíci krom těch novin politických téměř ničeho nečtou, jak se mám odbodlati, abych dal dílo tak nákladné do tisku, a měl je(ho) pak se škodou ležeti, jako mapu Moravskou a Dialektologii? Velmi rád bych věděl mínění pana prof. Procházky o té věci, a zejména, zdali se domýšlí, že by se mezi studujícími v Brně opět exempláře rozešly. Nakladatele na literaturu bych nyní darmo hledal, a přece by dobře bylo, aby se podávala mladíkům jakási potrava

duchovní v jazyku národním, kteréž se jim vůbec nyní velmi málo dostává.

V provádění rovného práva jazyků ve školách středních v Čechách a na Moravě posud ničeho se nestalo, aniž se tomu lze diviti, uvážímeli, že sedí na místech rozhodujících vesměs osoby, kteréž na nich seděly již před 10 léty a před rokem. —

Račtež otázku mou v příčině literatury p. prof. Procházkovi laskavě vyříditi a mínění jeho vyslyšeti, vyřídě mu zároveň úctu obzvláštní se strany mé.

S tím se i s rodinou svou Vašnosti slušně poručena činím, a jsem ve vší šetrnosti

Vašnostin upřímný ctitel i přítel

A. V. Šembera.

bytem: Alsergrund, Berggasse, N. 20.

Ve Vídni, 23. dubna 1866.

62.

Šembera Sušilovi.

Spis Rajevského. Příspěvky Mat. Procházky do Š. Dějin literatury české. Diecesní katalogy moravské. Pražské posudky Š. Dějin lit. č.

Velectěný Pane a Příteli!

Vedlé žádosti Vašnostiny od p. prof. Procházky mi oznámené zašel jsem k p. arciknězi Rajevskému, optat se na jeho Euchologion,[1]) kterýž mi ihned s velkou ochotností exemplář odevzdal, doloživ, že jest mu zvláštním potěšením, můželi se jím Vašnosti zavděčiti. Odesílám tedy Vašnosti tuto knihu s modlitbami připojenými, a spolu adresu p. Rajevského, jestliže by Vašnosti vidělo, p. Rajevskému potvrditi, že jste spis žádaný obdržel. Račte psáti česky nebo rusky.

Pan prof. Procházka se opět ke mně velmi přátelsky zachoval, poskytnuv mi hbitě mnoho milých zpráv k dějinám literatury a to zejména dáta biografická několika spisovatelův brněnských, o něž jsem nejméně třikrát p. Dvořákovi[2]) nadarmo byl psal. Račte tedy p. prof. Procházkovi vyříditi mé srdečné díky a spolu podotknouti, že ten

[1]) Bohoslužebná kniha ruské církve, přeložená a vydaná Rajevským ve Vídni (1861).

[2]) asi red. Jindřichu D. (1840—1904).

sv. Vojtěch jen nedopatřením sazečovým dostal se do literatury místo sv. Prokopa.

Nevím, zdali mi asi také p. vikář Wurm[1]) z Olomouce odepíše, jehož jsem též před 14 dni za některé nepatrné zprávy k mapě Moravské žádal, a při té příležitosti na nesprávnost jmen místních v Olom. katalogu diecesánském a na němčinu v katalogu Brněnském notně spustil.

Ti mladí recensenti v Praze ani zdání nemají, co sepsání jakých takých dějin literatury práce stojí a času a najdou-li pak něco v knize, co jim není po chuti, cuchají drze spisovatele, sami ničemu se neučivše a ničeho nevykonavše, jako mi učinili p. Ferd. Schulz v Národních listech a p. Kořínek v Obzoru. Já nechtěje hádek množiti, posud jsem mlčel. —

Moje rodina se Vašnosti slušně poručenu činí a zároveň se mnou upřímně přeje, abyste se po nemoci přestálé brzo úplně zotaviti a Pán Bůh Vám k dalším pracem stálého zdraví i dlouhého věku popřáti ráčil. S kterýmžto přáním se v úctě obzvláštní <poroučí>

Vašnostin oddaný ctitel i přítel

A. V. Šembera.
Berggasse N. 20.

Ve Vídni, 11. května 1868.

63.

František Pojmon (1817—1902), tehdy kaplan v Německém na severozápadní Moravě, Sušilovi.

Nabízí se k rozprodeji S. Spisů sv. Otců. Chystaný spis o katolických obřadech. Národní ruch v jeho rodišti Polném.

V Německým na den sv. Fabiana a Šebestiana Mučedlníků.[2]) 1844.

Velectihodný Pane!

Službu svou vzkazuji a zdraví téhož i jiného všeho dobrého přeji Vašnostem věrně a rád. Domnivaje se, že by nevhodné bylo škrobených průpovědí, lichotivých n pochlebných slůvek, kde nelíčená důvěrnost, vlastenecká srdečnost panovati má: psal jsem jak mi na

[1]) Ignác W. (1825—1911).

[2]) 20. ledna.

myšli a na srdci leželo, v naději, že mé prosto- a dobro-srdečné řeči odpustiti ráčíte. Jak jsem v Brně u Vás byl, ráčil jste se zmíniti, jestli bych chtěl nějaký vytisk [tak] sv. Otců, abych je poprodal okolečím kněžím. Já nápřed domnívaje se, že mi je ku prodeji dát chcete, a věda jak mi věci podobné již po několikráte zle <se> vyplatily, odtahoval jsem se; pak ale dále, lepe [tak] porozuměv vůli Vaší, již jsem se styděl, abych upřímě se přiznal, říci, že chci. Prosím Vás tedy, ráčíte-li tak dobrotiv býti a mně nějaký vytisk poskytnout a poslat; tak prosím, aby ste je po někom do ustavu šlechtičen (vulgo Damenstift) k tamějšímu správcovi (vulgo Damenstifts Verwalter) zaslati ráčil.

Dále přišla řeč naše tehdáž i na to, že i Šmídek obmeyšlí spisek o obřadech církevních a svatých časech atd. jednající vydat, ku které věci i já ruky jsem přičinil, a po čtyry leta již látky sbírám. Obzvláště hledím vyroky sv. Otců kde možná použit, řeč k srdci řídit, nábožné city budit, jakož i lid náš více citlivý jest, než-li chladně rozůmkový. K tomu hledím řeč snadně pochopitelnou všude volit, a ohled brát jak v pojmenování tak i ve věcech na zvláštnosti po krajinách slovanských. Aby ale práce ta tím ráznější a jádrnější byla, chci ještě ale 3 roky čekat a každou věc lepe prohlédnout i z více stran a stanovisek. Co říkáte [tak], abychom oba Šmídek i já pracovali (máli on již mnoho hotového) a pak buď které lepší to ať se vydá, a nebo měli-by [tak] obě práce příliš od sebe se lišit, a za to stát, ať se obě vydají. Prosím ale Vás snážně [tak], jestli by ste mi mohl nápomocen býti s nějakými prameny, aby ste mi k této práci své podpory neodepřel; obzvláště prosím Vás, povědomo-li Vám, kde bych měl hledat, proč se jmenuje 3. neděle postní „neděle kejchavná", odkud a proč jmeno to? Potom co vyznamenává to, že na obrazech kohout stojí na knize [tak] v ruce sv. Víta, jaká příčina důvodna, jaký vyznam pravý má toho být? — Dále, kde naleznu důkladnou a hodnověrnou zprávu, proč na Petrově v Brně každodenně vyzvání o hodině 11té? Jest-li Vám něco blížšího [tak] o tom známo, prosím Vás, neračte si obtěžovat, mne s tím blížejí [tak] seznámit.

Maje za to, že příjemné Vám bude zvědět, že mnou rozseté semínka v mém rodním místě, v Polně, se ujaly a rostou, že se láska ku své řeči mateřské mezi obyvateli i skutky ohlašuje, vložil jsem do listku tohoto i pozvanku na druhou besedu. — Jak doslychám vypadla k uspokojení všech, a sebralo se 25 zl. víd. val. I knihárna česká, zápůjční, která ale ke škole přináleží, aspoň dle jmena, vzrůstá, a nemůže leda blahodějně působit. O kéžby každý dle možnosti a své

síly něco činil pro katolictvo a pro vzdělání řeči své mateřské, kterou s ním spřízněný lid slovanský mluví! Já aspoň jsem si předevzal ne mluvit, ale činit, co, kde a jak jen možná.

S Vami [tak] aby milost Pána Boha našeho ráčila po vzdy býti, to na Pánu Bohu žádaje zustávám se vší uctivostí dobrotě

Vašnostiné [tak] ochotně služný

Frant. P. Pojmon.

64.

Pojmon Sušilovi.

Dotazuje se na vydání svého spisu historickodogmatického. Otázka husitská. Spisek o sv. Filumeně. Článek o poutích.

Velectěný Milovaný Příteli!

Pán Bůh rač Vás žehnat. Konečně dohotovil jsem svůj spis, o němž jsem Vám již loni psal. Místo ale malé brochurky bude to hodná kniha, myslím asi 13 neb 15 archová. O práci same [tak] se tuto ani nezminím, čtěte a suďte.

Co se tisku týká, nevím si rady. Peněz nemám, sám bych to nezmohl. Mecenáš bude sotva k nalezení. Myslil jsem již na hraběte Tarouccu, ba zas na Jednotu katolickou v Brně. Nebude-li zbytí, budu muset přece Winikrovi do rukou vlezt; ale pak bude spis zdražen k jeho užitku, a ku menší rozšířenosti spisu. Mám za to, že by se dal na tři sešitky rozdělit při vydávání: I. Oddíl dějepisný a statistický, II. Dogmatické pojedání až svátost manželství inclusive, III. Od čísla VI. O očistci až ku konci; však ale tak aby stránky v nepřetrženém číslování běžely a všechny ty tři dílky jeden celek dělaly. Jen aby brzo již to bylo tištěno; neb mám za to, že jest spis tento dle okolnosti a potřeb času velice nám potřebný zláště [tak] zde v míchaných [1]) osadách, a já, když jsem ho psal, měl jsem více prospěch církve na zřeteli, nežli všechny jiné ohledy, a protož kdybychom ho mohli sami vydat tiskem, bylo by snad nejlépe, mohl by se nejlaciněji dávat. Já bych zde potřeboval asi 50 gratis vytiskû k rozdání, a vynesl-liby mně něco na penězích, obrátil bych peníze ty k Jednotě sv. Cyrilla a Methoda, aby mně naskočilo na těch 100 zl., co jsem se v 10 letech

[1]) roz. nábožensky.

co spoluzakládatel uvolil dát. Že mnohým na Moravě a zláště v Čechách nepříjde v hod, jest jisto; já pak nemohl jináče. Z strany J. Husy [tak] byl jsem sám dlouho v boji se sebou. Ve školách, v knihách nejistě, neurčitě o něm mluveno. Z jedné strany bojoval ve mně cit národní, uražena zdáulivě národnost, větší obecné mínění atd., a zdruhé strany nemohl jsem to nikdy dobře v souhlas uvest s citem náboženským, s církví. V takovéto rozepři sám se sebou byl jsem co student i co bohovědec (v církevní historii podobalo se přednásení Dra Wrby více k omluvě jeho, sprovázeno jsouc se záští a kyselostí proti Čechům a živlu Slovanskému). Sám, bych u sebe v pokojnou přesvědčenost přišel, vyhledával jsem všady, kde co o tom jednáno, a výsledek umístil jsem ve spisu tomto. Bůh dá, že i také mnohému jinému utlocitnému a zbožnému, vlasteneckému srdci přijde vhod a ku posile a ku rozní-cení lásky k církvi katolické.

Doufám od lásky Vaší jak národní tak i církevně náboženské, že mi u vydání tohoto spisku radou i co možná pomocnou rukou přispějete. —

Teď začínám pracovat o jiném podobném spisku v rozmluvách opět pro sprostší rozum. Při příležitosti račte se též panu prof. Heinischovi zmínit, zdali jaká náděje, že bude spisek o Sv. Filumeně, který jsem já jemu asi před půl druhým rokem zbotovil a zaslal, tištěn. Není-li nižádné jiné náděje, snad by bylo lépe, aby se přece některému knihkupci prodal; třebas jen za jistý počet tištěných exemplárů.

Připojené psaní, prosím, račte po někom dodat panu Těšíkovi,[1]) jesti v tom totiž opsáno pro Hlas Jednoty kat. pojednání o Poutích.

Bůh budiž s Vámi a zachovejž Vás ve své milosti a lásce.

Vám se vší uctivostí a uslužností oddaný

František Poimon.

V Německém na den sv. Matěje apoštola Páně.[2]) 1850.

65.

Pojmon Sušilovi.

O vlastním spise Přehled církevního dějepisu. Osobní zprávy.

---

[1]) Jan T. (1813—1880), kaplan v Brně.

[2]) 24. února.

Předrahý Příteli!

Bůh Vás pozdrav! List Váš od 12. března psaný jsem teprve 22. března obdržel. Pišu [tak] tedy bez odkladu. Není-li jiné pomoci s mým „Přehledem"; tedy ho prodejte Winikerovi, zač a jak rozumíte, co by mně buď za celé dílo neb co za tištěný arch dáti měl mimo 40 výtisků zdarma.

Se svatoj. dědictvím zdá se mi, že by nic nebylo; neb jak pozoruji, tam by nerádi dali do tisku knižku na Moravě sepsanou, a aké by se jím mé dílko příliš snad ostře psané být zdálo. Také bude lépe, když se budeme více ozývat na Moravě vydáváním knih.

Co do cifer ve spisku udaných, použil jsem nejvíce jedné německé knižky okolo r. 1845 v Schaffhausen vydané, jejíž název mně ale z paměti již vypadl. Když totiž pater Honsovit, lokální ve Frišavě nemocen byl, docházel jsem k němu, a vida knižku tu vytáhl jsem některá data z ní, po jeho smrti ale zmizela, a já nemohl se jí více dopídit. Porovnával jsem to místy s udáními v zeměpisu Zapovém od Matice vydaném; a Severo-Amerikánské správy [tak] uspořádal na větším díle dle missionářských dopisů v knižečkách od Leopoldinského ústavu vydávaných. Cifer udaných v „Obrana pravdy katolické proti odporům akatolickým od Václava Krolmusa.[1]) V Praze 1844" nemohl jsem nijak použit, neb se mi ani samy v sobě neshodovaly. Jakých zpráv jsem se já, zde o samotě žijící a od pramenů vzdálen, jenom na své vlastně koupené kniby odkázán a obmezen jsoucí, dopídit mohl, se vší pilností jsem jich použil. Prosím Vás tedy snažně za to, vidíte-li někde hrubší různění od nejnovějších zpráv, račte to poopravit. Co se dioeces v Německé říši týká, tam jsem to nalezl tuze popletené s těmi dvanácterkovými knížatstvími.

Nejnovějších udání v biskupských čili dioecesánních katalogách jsem neměl po ruce, aniž kalendáře od Růžičky v Praze letos vydaného, a teprv koncem unora [tak] rozeslaného. Tamější udání, že by tolik protestantů v Čechách, na Moravě a Slezsku bylo, nezdají se mi také všade doslovné, n. p. kde jest těch přes 2000 a koliksi set protestantů k Novoměstskému pastorátu patřících? Také mám za to, že veškerá statistická udání mohou jenom aproximativní býti. Vydíte-li [tak] za potřebné, tedy račte aspoň to poznamenáníčko do rukopisu připsat, že jsou to udání v rovných počtech a tudíž jen přibližovací.

---

[1]) pseud. Sumlork (1787—1861), spis. lidovědný.

Co do germanismů, nevím si již rady. Čtu pilně v Jungmanovu Slovníku, a že bibli nedám pokoje, spisek onen jistotně patrně dokazuje; — snad se mi tu povede tak jako v hudbě; neb když jsem se co chlapec půl třetího roku na housle učil, byl mi od učitelů konečně všechen hudební sluch odepřen, a já housle prodal a od té doby jich takořka v ruce neměl.

Jen aby brzo spisek „Přehled“ byl tištěn! — Co se mého zde živobytí týká, nechce mi jaksi zdraví sloužit, promrzuji se zde již, na duchu jsem jaksi stísněn. Protestanti zdejší že nedělají radost knězi katolickému, jest patrné, katolíci vlažní že rmoutí, a domovní uspořádanost zde že kaplanu jakořka život zošklivuje, že ani strava nebývá zdravá a záživna, že při vší šetrnosti sebe vidím pořád bez peněz, to a mnoho jiných podobných věcí dělá mne ku celému světu a životu nevšímavým, zádumčivým. Nechť je, jak Bůh chce, a jak dlouho on chce, kam on mne poslal neb pošle, a kde on chce bych byl, podrobuji [tak] se, a přináším vše za obět jemu.

Bůh buď s Vámi! Račte ve své lásce zachovat Vás líbajícího Vašeho upřímně věrného a k službám vždy ochotného

přítele a bratra v Kristu Pánu

Fr. Poimon-a.

V Německém 24. března 850.

66.

Pojmon Sušilovi.

„Přehled“ má býti poslán Dědictví sv. Jana do Prahy. Pobočky katolické jednoty založeny v Německém (s knihovnou) a v Krásné. Osobní.

Psáno ještě w, ačkoli v dopise 64. a 65. psáno v.

Velectěný, Předrahý Příteli!

Dopis Váš od 2. dubna jsem obdržel. Račte mi již odpustit schovívavě, a neračte mne oslyšeti v této ještě prosbě mé. Žádám a prosím Vás, abyste sobě nestěžoval na první list mého rukopisu: Přehled etc. pod mé jméno připsat: kněz církevní[1]) brněnské dioecese, nápotom přítomně připojený list, můžete ho třebas přečíst a pak zapečetit, na pana kanovníka Pešinu k rukopisu přiložit, v balíček složit a na poštu s nadepsanou adressou na p. t. p. kanovníka a Redaktora

[1]) psáno: cjrkewnj, ač jinde: í.

svatojánského dědictví franco zaslat, ku kteréhož zapravení přikládám zde v tomto listu 30 kr. stříbra. Bude-li na poště více požadováno, račte říci buď Šimberovi a nebo mně psáti a já mile a rád, co nad to bude potřeba, zaplatím.[1])

V známost Vám uvádím, že jsme zde v Německém též založili katolickou filialní jednotu, a já založil spolu malou knihovnu, která má patřit jednotě, a měla-liby se někdy rozejít, tedy ke katolické škole. Pro začátek dal jsem 20 rozličných knih, tuze zavázaných sám. Vedu též účty a půjčování knih. Až se jednota lépe uspořádá, neopominu dopis zaslat ústřední jednotě Brněnské. Také v Krásném zařažena již spíše je filialní jednota katolická, a právě jsem vypracoval tamějšímu panu faráři Kankovskému dopis na ustřední kat. jednotu Brněnskou, a oslovení udů [tak] při první schůzce. Oboje přepiše a pošle skrze dekanat do Brna ustřední jednotě.

Co se mého odmítnutí kaplanského štací v Tvarožně týká, buďte jist, že jsem neměl při tom můj vlastní prospěch na mysli, aniž že bych byl ze zřetele pustil prospěch církve. Příčiny mé a okolnosti zdejší dají se lépe ustně povědit [tak], a ještě lépe nahlížet, nežli napsat. Bůh sám mne řiď a veď a spravuj osud můj! Bude li vůle Boží, abych déle ještě zde zůstal, nepřijdu ani do Luk. — Přijdu-li tam, budu mít nejvíce na zřeteli Ihlavskou [tak] impresi, aby od tam tud nevycházeli [tak] nám nemravné, oplzlé písně, a od protestantských pastorů vydávané škandalni brožurky. Vůkol Brna je Vás více, tam by nebylo mne tak zapotřebí, jako blíže Ihlavy německé, jako já dle mého zdání myslím. Želání mně napsané přijal jsem s potěšením, ač můj svátek na den mého narození a křtu totiž 29. ledna světívám. Bůh Vás ve své milosti zachovej.

Líbaje Vás zůstávám

Vaším vzdy [tak] upřimným a věrným přítelem

Fr. Poimon.

V Německém 13. dubna 1850.

67.

Pojmon, tehdy lokální kooperator v Hlubokých Mašůvkách na Znojemsku, Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám. Osobní zprávy. Zakládání knihoven v okolí. Národnostní poměry ve školách a kostelích.

---

[1]) »Přehled církevního dějepisu a rozdílů v náboženství nekatolickém a římskokatolickém« vyšel 1857 v Olomouci.

V Mašůvkách dne 15. junia 1859.

Velectěný a milovaný příteli!

Zvláštní úcta, jakou k Vám v srdci chovám, mne k tomu pobádá i dohání, abych Vám k Vašim jměninám [tak] také své srdečné přání na jevo dal a aspoň několika řádky prostosrdečně osvědčil. Pán Bůh rač Vás ve zdraví na mnoha a mnoha [tak] leta ku prospěchu církve i ku blahu vlasti a vzdělávání našeho národu zachovati, a Vám svou svatou milost zde i věčně hojně dáti a vším spasitelným na těle i na duši žehnati.

Často si zpomínám na Vás, a na všechny. Nahlížím, že velká chyba v tom, že jsem já z Brna [1]) pryč. Co je ale dělati? Zde musím jakého takého hospodářství hleděti, a se co chvíle mrzeti. V zahradě ryju a kopu, a se pohybuju, a sesílil jsem na těle patrně. Kdybych v Brně jenom polovici toho zdraví byl míval, nebyl bych se dal nijak vyvábiti aneb vylákati ven. Jak jsem v Brně klesával, jak celý umdlený a vysílení [tak] po nutně potřebném odpočinku se ohlížel — a ten kašel jakých starostí nadělal! Zde jenom když mám velkou a nesnídám, to cítím slabotu, a to mně připomíná, že mně bylo potřebno z prací těch se vytrhnouti. Zde posud jsem mnoho nenapsal, mysl jest se zahradou rostržita a rozličnými starostmi zaneprázdněna, o kterých jsem spíše v městě nevěděl. Dá Pán Bůh ale, že jak počne dne ubývati po sv. Janu Křtiteli, tak bude má pilnost a chuť ku psaní růsti, jak to až potud vždy u mne bývalo.

Jak se mne záležitosti veřejné dotýkají, můžete z toho posouditi, že jsem o vojně [2]) nic nevěděl, až mně z Přímětické fary poslali list, že mám kollektu a modlitby se modliti. Předplatil jsem se tedy na Moravské Noviny, a aspoň od času k času se dovídám, jak věci stojí. Kurrendy mně se neposýlají a proto jsem ani nevěděl, že mám určiti dva kostelní správce, až mne o to děkan zvláštním listem upomínal. Dal jsem prositi slav. bisk. konsistoř, aby mně byly kurrendy také posýlány. Posláno mi od r. 1850—1858, a letošní předce nic. [3]) Hlas očekávám vždy dychtivě a těším se nad ním. Zde jsem už mnoho knih rozdal. Počátek ke školním knihárnám učinil: v Mašůvkách, v Plenkovicích, v Olbramově kostele a v Ješovicích. [4]) Podobně chci učiniti v Honarově, [5])

---

[1]) Byl tam od r. 1851 kaplanem u sv. Tomáše a redaktorem »Hlasu«.

[2]) v Italii.

[3]) V M. byla sice (od 1792) zvláštní duchovní správa (lokální kooperatura), avšak samostatná lokalie zřízena teprv 1860, jak zřizovány u filialních kostelův od 1783.

[4]) snad: Jevišovicích.

[5]) Únanově.

v Přímětičích, v nemocnici Znojimské[tak] a kde bude možná více. — Co sem přicházejí procesí německá,[1]) jest pozorovati, že mezi 10 obličeji nosí jich 9 ráz slovanský. Také jmena těch míst svědčí o tom, že to bývala místa moravská. V Přímětické farnosti v Kukrovicích[2]) vesnici, tam už o visitaci o tom mluveno, aby se škola proměnila v školu německou, poněvadž obyvatelé už také německy mluviti umí. Děkan, pouhý němec, nezdál se míti chuti, aby v to svolil. Podíval se na mne a pravil: „Lassen wir es noch, wie es bis jetzt war"; a tím to bylo odbyto. Já mu už před tím, při příležitosti, když se mu oznamovalo, že učitel v Přímětičích, kterýž, přežel, souchotiny má, — katalogy vede česky, a on se prohlásil, že býti mají a býti musejí německy, poněvadž jsou to všude deutsche[3]) Schulen, — dokazoval, že už ten název přestal, a tím i všechny ty konsekvence, a že nyní máme jenom Volksschulen, které tedy v německých osadách jsou deutsche Schulen, a v moravských osadách mährische Schulen. Ve Znojmě o generální visitaci pronesl se, prý, Jeho Excell. p. biskup[4]) ku kněžím u sv. Mikuláše (fara církevních kněží čili petrinů), že by bylo přáti, aby tam každou neděli ráno moravsky kázali, avšak oni se vymlouvali (nechtíce kázati moravsky), že tam tuším jenom německé děvečky jsou, a ti moravci, co jsou v Znojmě, že prý umí německy. Zde v okolí, zvláště k Rakouské straně, jsou kněží většim dílem pouzí němci. Možná že u dominikánů[5]) to předce přijde k tomu, aby se každou neděli kázalo česky (teď toliko přes neděli) a aby tam v postě se konávala česky křížová cesta. Okoleční šlechta není na panstvích z většího dílu. Posud jenom s p. baronem Vidmannem a s paní jeho jsem mluvil. Přijeli sem kaply navštívit, a přišli ke mně.

Pražské Noviny i Slovenské jsem obdržel do 14 máje, všechny najednou. Děkuji Šmídkovi za ně srdečně. Byly mně vítány, a prosím za pokračování, a také můželi, aby mně v některých novinách, kde to otištěno, poslal to nařízení arcibiskupa Pražského vzhledem barvy na mešných rouchách. — Pozdravují a líbám Vás, Procházku jednoho i druhého,[6]) Šmídka a Šimberu. Kde je teď Tarouca? Pán Bůh Vás opatruj!

Váš ctitel

Fr. Poimon.

---

[1]) M. jsou poutním místem.

[2]) německé to jméno Kuchařovic.

[3]) na rozdíl od latinských

[4]) hr. Schaffgotsche.

[5]) ve Znojmě.

[6]) Matěje a Jakuba (1818—1899), tehdy spirituála u Voršilek v Brně.

68.

Pojmon Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám a k 25. ročnici professury.

Psáno na listovním papíře s pozlátkovou ozdůbkou.

L. n. D. n. I. Xti!

Důstojný Pane,
Velectěný Příteli!

Výroční památka sv. Františka Regis-a se blíží a s ní spolu i slavný den jmenovin Vašich. Ježto mně nelze osobně přijíti, at aspoň listek ode mne k Vám zavítá a oznámí, že jako každoročně budu ho i letos se srdečnou radostí slaviti a zvláště při mši svaté na Vás pamatovati.

Letos má se také pětadvacátý rok Vašeho učitelského úřadování vděčně slaviti. Jestliže se Vaši žáci vůbec cítí zavázáni k vděčné uznalosti, cítím to já tím více, tím mocněji, tím vřeleji co žák svému učiteli, co kněz muži o vědu bohosloveckou zasloužilému, co slovan výtečnému pracovníku na národu roli dědičné.

Pán Bůh rač Vás mnohá ještě léta církvi a vlasti zachovati v blahoplodné činnosti, rač Vám své svaté milosti vždy v hojnější míře uštědřovati a vším požehnáním nebeským i zemským žehnati, někdy pak Vás slávy své účastným učiniti.

Přiložený skrovničký dárek, totiž 4 kolečka do breviáře, jedno kolečko do missálu a kolár, račtež laskavě přijmouti ode mne

Vám vděčně oddaného

Františka Poimona.

V Maršůvkách[1]) 14. června 1862.

69.

Cyprian Lelek (1812—1883), kaplan v Hlučíně v Pr. Slezsku, Sušilovi.

Posílá nasbírané národní písně a zve na sbírání do Slezska. Chystá čítanku a slabikář. Klácelovo odstoupení z professury. Spolky střídmosti.

---

[1]) tak také jmenují Maršůvky.

Velectěný Příteli!

Dlouhotrvajícím deštivým povětřím zdržen nemohl jsem Vašnostem požádané sloky spíše odeslati. Nyní Vám posílám všecky, i ty, co ste loni napsati ráčil, ant i mezi nimi několik jest takových melodií, které slabiky pod náležející noty postavené nemají. Některé nápěvy jsou dvakráte napsané, jako: Oženil se Severynek, aneb: Jak z vojenky přijechal, a vždy se jinač slyšeti dají, ačkoli mezi sebou jsou velmi příbuzné. Z tohobych jistil, že jakožto text jedné a té samé písně často se mění, podobně i melodie rozličným proměnám podrobené jsou. Tyto od Vás napsané melodie sem p. Tiffému [?] professoru Gymnasium Hlubčického předložil, když zde v Hulčíně byl, on některé za výborné uznal, o jiných ale pravěl, že jsou nedokonalé, že jim chybí Grundton; a tato hana trefila i melodii, Vámi velmi vychválenou, pod číslem 12 obsaženou: „Byl tu jeden člověk, bylo mu jakkolvěk". Touto [tak] udalost Vám oznamuji, Vám zanechávaje, jestliby ste ji doma v Brně opravil aneb snad ještě jedenkráte slyšeti žádal. Kdybyste příští prazdniny po Slezku polské písně sbírat přišel (což kdybyste činil, hojnou žeň bych Vám předpověděl na poli až posavad ladem ležícím), tedy byste mohl i nadejíti do Hulčína a některé melodie ještě jedenkráte od lepších zpěváček [tak] slyšeti. Jestli ale uznáváte, že těmto melodiem ničeho nechybí, tedy hned mohou býti vytisknuté. Já nyní nejvíce o to piluji, abych započatou čítanku ke konci přivedl, což v měsíci Lednu vykonati hodlám; potom teprv když jedna práce bude ukončená, chci sebrané písně v pořádek uvesti, která ostatní práce dlouho trvati nebude, ant jest velmi lehko, písně jenom odpisovati. Velmi smutně mne dojala ta zprava [tak], že Klácel se z své professury poděkoval. Ovšemť, že bude nyní více času míti na skládání nových knih, ale toto návěští nebude Slovanům k radosti. U nás ve Slezku o Slovanské literatuře ničeho není slyšeti. Naše bratrstva zdrželivosti od kořalky jen mezi Slovany se rozšířily [tak], mezi Němci se jaksi ujímati nechtějí. Můj slabikář posud nevyšel, teprv třetí arch jest v tisku dokončený. Když bude ta knížka dohotovená, neopominu Vašnostem 2 výtisky poslati. Pozdravení od p. děkana Richtera Vám oznamuje zůstávám Vaši [tak] slovanské lásce se oddávaje

Vašnostin ctitel i sluha

Cyprian Lelek.

V Hulčíně 18ho Října 1844.

70.

Lelek Sušilovi.

Vydání národních písní a censura. Knihkupectví Moslerovo v Hlučíně s českými spisy. Prostonárodní časopis „Holubice“. Rongeanství.

Drahocenný Pane Professore!

Dlouhý čas jsem mlčel, neboť nic paměti hodného se u nás nestalo. Vydání národních písní Slezkých Moravanův se opět zase opozdilo. Knihkupec Hulčínský Mosler chtěl je svým nákladem vydati, ale jiná případnost nás od jejich vydání odstrašila. Já sem sepsal krátké pojednání „O mučedlnictví Mečislavky a její společnic“. Censor Ratiborský předložený sobě tento spis za tři měsíce necensurovaný odeslal s tou výpovědí: „že on jest jenom censorem knih v Ratiboři, nikoli ale v jiných městech vycházejících“. Censor Opolský Kieschke jemu zase odpověděl, aby mu spis tento do německé řeči nejprv přeložil, poněvadž českého jazyka docela nezná. Takové obtížnosti ale časem svým přestati musejí, protož písně narodní jestli ne v Hulčíně tedy jisto kde v Rakousku vyjdou.

Zde v Hulčíně máme od lonského roku knihkupectví od Moslera zřízené, který se všemožně přičiňuje české knihy mezi lid rozšiřovati, a dlé [tak] mého udání sobě knihy české z Prahy přivesti dává. — Zatím ale v Ratiboři vyšla knížečka „Opis Slézka“ pro druhou třídu našich škol; dva zde přiložené výtisky račte láskavě přijmouti. Měli jsme také onmysl měsíčný spis „Holubice“ zvaný, jak z přiloženého návěstí můžete nahlídnouti, vydávati, ale jenom arch vytištěn byl, obsahující život svatého Hilariona poustevníka podle sepsání sv. Hieronyma. Příčiny ani nevím, proč se druhý arch netiskne. Zatím ale, já uznávám, jest takový časopis pro náš lid sprostý velmi potřebný; posavadní snažení Čechoslovanské málo do lidu vniklo, takový spis ale, jestliby dosti spisovatelův se k tomu sebralo, jistotně by bez učinku nezůstal. Protož bych Vašnostinu radu při tom rád slyšel. U církevních otcův, jako zvláště u Řehoře Velikého se mnoho pojednání nalezá, kteréby lid náš s tou nevětší ochotností četl. Kdy tento spis pokračovati bude, poprosím Vás také o nějaké příspěvky. Nyní ale veřejně v časopise o té věci se nezmiňujte, neboť to podnikání ještě jisté není. Rongeanství [1]) se u nás rozpadává, jedna hlava proti druhé zuří. Čerský proti Rongemu, Ronge proti Čerskému a Theiner zase proti Rongemu. Největší

[1]) T. z. Deutschkatolizismus (od 1844).

díl ale stoupencův ale přece Ronge má. Přestupování k té sektě už dávno přestalo, v Horním Slezku zvlášť takové církevky chřadnou a hynou. Jestli by ste si netroufal v Brně všeckých „Církevních hymnův“ rozprodati, račte mi as 10 Ex. zaslati, já myslím, že by se tu tolik prodalo. Zatím oddávám se Vaši [tak] slovanské lásce a upřímnosti

Váš ctitel a přítel

C. Lelek.

V Hulčíně 4ho Listopadu 1846.

71.

Lelek, farář ve Vodce v Pruském Slezsku, Sušilovi.

Zve S. k sobě. Posílá písně.

Mnohovážený Příteli!

Mnoho překážek mi v tom vadilo, že sem až posud požádané písně a nápěvy neposlal; hlavní příčina ale byla, že Váš list sem již za stracený považoval, poněvadž jsem ho právě dostál, když z Bavorova[1]) sem se právě do Vodky přestěhoval a to místo zapomněl, kde sem ho byl položil. Nyní ale očekávám od Vašnosti, že přijdete tyto prázdniny zase do Pruského Slezska a u mě několik dní ano i tydní zde ve Vodce se pozdržíte. Od 4ho až do 8ho srpna budu v Holomúci na kněžských exercicíích. Velmi by mne to těšilo, kdybyste v pátek 8ho srpna se v Holomúci vynajíti mohl, odkud bychom mohli se hned pospolu do Vodky ubrati. Jestli by Vám to nebylo možna, očekám Vašnosti v jiném čase. Protož Vám psaní obšírného nepiši [tak] Vás toho času jistě očekávaje. Poslaný mi 5tý svazek písní Moravských i prosodii[2]) sem obdržel. Ačkoli ste o mně přes tento čas snad nemnoho slyšel, předce sem pro národ náš neustaval pracovat, o čem Vás chci přesvědčiti, jestli Vás uhlídám. Zatím s velikou tužebností Vašnosti očekávaje zůstávám

Váš ctitel a přítel

C. Lelek.

Ve Vodce 24ho Července 1856.

Zatím Vám posílám 17 písní opsaných, ostatní Vám napíši.

---

[1]) kde byl kaplanem.

[2]) Sušilův spisek t. r. vydaný.

72.

Lelek Sušilovi.

Rozkvět Dědictví sv. Cyrilla a Methoda. Kalendář Moravan měl by míti také trhy hornoslezské a Jednota svatoklementská oddíl pro vědu a literaturu. Vážnost Sušilova u vlastenců českých.

Adressa na 4. str. 8°: Pánu velebnému professoru Sušilovi v Brně.

Drahý Příteli!

Srdečně děkuji Vám za psaní mi nadeslané. Těším se z toho, že Dědictví St. Cyrilla a Methoda stále se rozmnožuje, jak sem se mohl přesvědčiti, že v ostatních[1]) měsících zase o několik set vzrostlo. O dvou ale důležitých věcech Vám psáti musím.

Veliká potřeba jest u nás moravského kalendáře; protož rozdávání Moravana audům Dědictví St. C. a M. pruskoslezkým jest nutnost neodolatelná. Knihkupectví Henselové v Hlubčicích chce se na moje přednesení v to uvázati, moravský kalendář mezi lidem naším rozprodávati. Pro nás ale zaznamenání výročních trhův Hornoslezkých (z ředitelství Opolského) v kalendáři se vždy vyhledává; protož ptám se Vás, jestli by ste snad pro budoucí rok 1862 nekázal seznám [tak] těchto trhův do kalendáře umístiti. Neboť by tak jenom u nás prodejný býti mohl. Potom by se muselo 50—100 výtiskův toho kalendáře Henselovému knihkupectví n e k o l k o v a n ý c h[2]) odeslati, kteréžby teprv u nás pruským kolkem mohly naznačené býti, o čemž také u vrchnosti doptáváno jest. Kolky ale kalendářovy podle formy jeho se u nás zvětšují. Kalendář ve kvartu platí pět českych; v malém oktavě dva české, ve 1/26 jenom český. Prospěšno by tedy bylo, aby Moravan vycházel v také formě, jak ostatní knihy v Dědictví vyšlé; tedy by u nás jen dva české kolkova daň obnášela.

Jednota sv. Klementská[3]) by, podle mého mínění, mnoho užitku způsobila, kdyby při budoucím valném shromáždění zvláštní odděleni pro vědu a literaturu bylo ustanoveno, do kteréhožby všickni čeští a polští profesorové jak na universitách tak na gymnasiích, potom vydavatelé

---

[1]) = posledních.

[2]) Až do r. 1900 bylo všechny kalendáře (a denníky) v Rakousku pro veřejnost určené kolkovati.

[3]) Ústřední jednota katolická chystajíc oslavu 1000leté památky sv. Klementa v listopadě (23.) 1856 přijala onen název.

českých časopisův, i spisovatelé a konečně také všickni učitelé v národních školách zazváni byli. Já myslím, že by tak Vaše starodavní přání se vyplnilo a celá národnost by krásněji prokvětla. Já myslím, žeby všichni ti jmenovaní učení rádi Vás uposlechli, ant sem v rozmluvě s panem Dr. Krasou, redaktorem Času poznal, že ste v největší vážnosti u vlastencův českých. Tento Krása s radostným plesáním Vaše jméno vyslovil tázaje se mne, jestli Vás znám. Ostatně děkuje Vám za zaslaní ostatních sešitův Písní moravských zůstávám s úctou

Vašnostin oddaný ctitel

C. Lelek.

Vodka 21ho prosince 1860.

73.

Vincenc Janalík (1804—1855), administrátor v Miloticích u Kyjova, Sušilovi.

Děkuje za prohlédnutí svého spisu (asi: Která církev je církev Kristova?)

Mnoho mluvnických a pravopisných chyb, jako: žádál, ve mě, uvikl, byti atd.

P. J. Ch.!

Milý Bratře v Kristu Pánu!
Dobrý Františku!

Nemohu, ač nevyslovitedlnou radosti plesám, Vašemu předobrému, trpělivému, kat<ol>ictví milujícímu srdci dostatečně děkovati, za tu práci, kterouž jste sobě při vylepšování, a rozličného dosazování mého přeložení dal. Bůh, ten vševědoucí ví, že poněvadž se Vám jinak, krom modlitby odměniti sto nejsem, že má-li Bůh zalíbení ve mně bídném hříšníku, každodenně krom Vás i ještě za některé duchovní bratry se modliti sem uvykl, ač se s tím žáden chlubiti nemá.

Divno mi, že mě tak šanostlivě (až ku podivu obzvláštnímu, což jen dobrotu srdce jeví) a bratrsky napomínáte, abych knihy čtával. Tak jen bohabojný a pravdu milující muž mluví, jakéhož já ve Vás skutečně ctím a ctíti budu. Lituji srdečně, že tak pozdě, v tak chvalitebném zaměstknání se kochati počínám, a Církvi svaté užitečným býti se usiluji, ačkoli můj nedostatek přenáramný znám. Co mi od duchovní práce času zbývá, bývá nyní v čtení nábožných knih (n. p. Tomáše Kempenského) mé milé obveselení. A tak doufám, že později lépe se

po<mo>cí Boží podaří práce, při boku tak upřímného Bratra, kterýž láskavou pomůcku svou slibuje mi, což mi obzvláštní pohnutkou k pilnosti býti má. Kdyby se tedy přihodilo, žebych od velebné Konsistoře o něco požádán býti měl, s tím smělejším duchem se k Vám obrátiti o pomoc smýšlím. —

Dnes, hned po dosaženém opisu odsílám s vyhotoveným listem, pánu biskupovi do Olomouce přeložení, a nemlčím obtížnosti v cestu se stavící, což jak doufám každý moudrý uznati musí. Žádal sem též pána biskupa, aby, poněvadž kniha ta prostému lidu věnovaná bude, tisk zřetelnými písmenami, něco větší nežli obyčejně, vypadl. Těším se že přeložení toto v čas příhodném na světlo vyjde, nebo slyším, že v Kostelci při Holešově asi 8 rodin k protestantskému náboženství překročiti míní, což jen nedostatek vyučení ve víře, a snad i nedostatek opatrnosti a pastyřského umění znamená. Snad to tak daleko nepřijde jako v těch Kiselovicích?!

Peníze, které sem poslal, rád sem obětoval. Poněvadž ale ste jinač rozhodl, podzvoluji se též rád Vašemu usudku, a posílám dobromyslným pomocníkům 12 exemplářů: Katolické náboženství pravé utěšení, krom mého srdečného poděkování, a Pan Bůh zaplať.

Vám ale Bratříčku milý! co nejsrdečněji děkuji, a jestliže kniha ta někoho v katolictví upevní, od odpadlictví ostřihá, v ctnosti upevní, ať Božská prozřetedlnost Vaší dobrotě to připočítá. V bratrském políbení se odporoučím Vašemu přátelství, a znamenám se jako Váš vděčný a Vás milující bratr

Vincenc Janalík.

V Milotiích 7. ledna 1845.

Přeji Vám též ze srdce vyplnění Vašeho láskavého kněžského srdce žádosti.

Pán Bůh zaplať!!! Radost mou opsati nemohu! —

74.

Janalík Sušilovi.

Úsudek (asi) Tomáše Procházky o J. povídce (snad „Rodina Důvěrova"). Cvik v češtině. Opravy katechismu.

Adressa na str. 4°: Milotitz. Sr. Hochwürden dem hochgelehrten Herrn Herrn Franz Sušil Professor der Theologie in Brüun. Franco. Razítko poštovní: Franco. Gaya 1. Jun. Brünn 2. Jun. Přips. 6 kr.

P. J. Ch.!

Milý, cti a lásky hodný Bratře!

To jest radost! To jest radost! neb jsem se pravdy sobleda mého spisu dopídil. Již rok uplynul, co novella má v Moravě putuje, a žádný z čtenářů nenachýlil se k práci k ponaučení a k pokárani mému, až se to milovaným, vysocectěným, ale neznámým velebným bratrem Tomáškem stalo, nepochybně Vaším dobrosrdečným návodem, zač upřímné díky Vám i p. Tomášovi odsílám, prose Tomáška, aby se jen na mě nehněval, či jak sám praví, nehoršil, an jsem při zkúšce s maličkými dle s. Pavla (I Cor. XIII. 11) pokračovati se domníval nemyslev, že bych koho tím obrazil. Žeby ale matky d o k o n c e k zkouškám připuštěné býti neměly, pochopiti nemohu, považujíc, že snad matka tak dobře přirozeným právem k vzdělání dítek zavázaná jest, a přispívá, jako otec, ano v mládí dítek vidějí se mi její povinnosti o mnoho obtížnější nežli otcovské, mnoho záslužnější, zvláště když sobě matku co vdovu představuji, dvojnásobní povinnost na sobě mající. Proč by se tedy příležitostné nevinné radosti mateřské výhost dáti měl? Opakuji tedy Vaše slova: „Ostatně každý svůj vlastní úsudek má.“

Nemohu se též dosti nadiviti Vašim starostlivým slovům, mého vzdělání v mateřské řeči se teykající [tak]. Poznávám k mému nemalému zármutku, že pozdě, ach až příliš pozdě k cvičení tomuto se schyluji, abych se učelejším jak v slohu tak i ortografii stal. Proto jsem sobě také všecky povídky Šmidovi a Niericovi [tak] i jiných kúpil, též mluvnici Tomašem Burianem sepsanou, a slibuji i druhé vydání Slovesnosti [1]) a chrestomatii staročeskou co nejdřív najednati, abych, když již nikdy více za mistra v řeči mateřské se nevišinu, alespoň sprostákem nezůstal, ačkoli při mých obmezených schopnostech, a mnohonásobných stavu povinnostech mi to velmi těžko přichází, a to tím více, poněvadž v celém okolí nemám bratra, s kterým bych v těchto věcech v jednotu a společnost vkročiti mohl, což mě i překážkou k držení „Casopise pro kat. duch.“ jest.

Staloliby se, žebych po časi (ještě mám 65 exemplařů) IIhé vydání (Katol. Nábož.) s rozmnožením způsobiti sto byl, požádám dobrého Františka srdce, by napravení jak chyb, tak i dle možnosti, slohu, převzati ráčilo. Žeby ale v Olomúci nový katechysmus opravitele ne-

[1]) Jungmannovy.

nalezl, pochybuji, an tam p. Šembera professorem jest. Kdyby ale nejdůstojnější pán biskup cokoli rukopise se týkajícího mi odeslati ráčil, jistotně že Vás, milý, dobrý Františku o pomoc prositi neopomenu, aby dílo to katolíkům prospěšné, a k čtení příjemné býti mohlo.

Kéž bych tak dokonalý a svatý byl, abych Vám za Vaší [tak] dobrotu k spasení dopomoci mohl, každodenním upamatováním při drahé oběti na Vás!

Písní o kořalce jsem již byl opatřen, děkuji ale za nový exemplařek.

Pozdravujte upřímného pána bratra Tomáše a Vašeho hodného přítele dle příležitosti, s přídavkem, jak mě jeho recensí velmi těší, Vy ale přijmete bratrské políbení a díkavzdání od Vašého [tak] ač nehodného však vděčného bratra v Pánu

Vincence.

V Miloticích 1. června 1845.

Velmi túžím po krásné melodii na litanie loretanské. Možnéli by bylo takovou mne obohatiti k větší cti a chvále Matky Boží?

Prosím dovolte, bych mohl Vaše přežádúcí listy na poště vypláceti.

75.

Janalík Sušilovi.

Posílá práce k opravě. Nedostav lokalie Ohrozim (na Prostějovsku) chce se hlásiti do Studénky.

Milý Bratře v Kristu! Drahý Příteli!

Vaším ustním přislíbením pojistín a potěšín, posílám mou dvojnásobní prácičku Vašemu moudrému rozsudku a vylepšení. Jestli práce ta tisku a veřejnosti se hoditi bude, uslyším Vaší upřímností, kteréž se potom docele podrobiti zavazuji, uctivě prose, by ste zbytečnosti vyškrkl, a dle Vaší vůle přídavkami obsah rozmnožil, ozdobě sloh slušnou líbezností. Vidělali by se Vám má práce ne docela všední, tak bych měl zimního času alespoň slušné zaměstknání, ano byla by mně spolu i lékem pro truchlící srdce nad průpadností lokálky Ohrozimské oddemně [tak] požádané, kteráž majíc krom 3 lokálních i Tomáše Hanáka za žadatele, Studynskýmu lokálnímu dle consistorialního předložení zadána bude. Až by studynský lokální, v Šternbergském dekanátu, přesazen byl, míním se opět o Studýnku pokusiti.

Jak novellu „Katolické náboženství pravé utěšení“ pokřtíte, tak se vždy jmenovati bude.

Dne 24teho září stál sem se spolnúdem IIItí třídy Svatoj. Děd., obdživ[tak] již svaseček pod nazvem: „Útěcha, kterouž nalezá nábožný křesťan u vysokém stáří“.

Že s Vámi každodenně u oltáře stojím, chtěje nějakým způsobem Vašemu přičinění se vděčným prokázati, mohu jistotou říci, a vinasnažuji se, bych Vaší lásky vždy hodnějším se stal, znamenaje se nyní v bratrském políbení jako Váš vděčný přítel a bratr v Pánu

Vincenc Janalík.

V Milotičích 5. listopádu 1845.

76.

Janalík Sušilovi.

Potíže peněžní. Práce. Původ povídky „Přátelé“.

Adressa jako v č. 74, kromě razítka: Gaya 6. Jan. Brünn 10. Jan.

Milý Bratře v Kristu Pánu!
Drahocený Příteli!

Snad jsem Vás nejakým slovem v mém posledním psaní obrazil, že až posavad žádné odpovědi, ani hymen[1]) nedosahuji. Vím ovšem, že nemáte jenom mne na paměti, a že Vás obšírné povolání Vaše hojně baví; předce však jsem si myslel, žeby některá chvílka mohla odeslání hymen věnována býti. Jestliže by Vás co na mě mrzelo, tisíckrát se chci odprositi Vás, nebo nemínim žádného, tím méně Vás milý Františku obraziti. Každý den opisuji něco z dvanáctero přátelů maje příležitost nad Vaší trpělivostí se diviti, kterak bych mohl zúmyslně slovičko, ano jen písmenku pro zarmoucení Vaše postaviti. Že jsem oněch 50 fCM Matice neodeslal, byl sem příčinu v předešlém listu oznámil, kteráž nemožnost se ještě zvětšila tím, že bratr můj dal svého synka do gymnasium Kroměřížského. Před týdnem byl sem od něho žádan, abych synkovi nejaký kabát a nohavice etc. koupil. Pravda, že, poněvadž ho proti mé vůli do škol dal, mohlbych se ho odepříti; ale, předce jest bratr, a já nerád co komu odepřu. Nyní se mám čím bavit, a čeho se

[1]) Sušilova překladu Hymen církevních.

učit. Mám tu slovesnost a literatury české vybor, nežli tomu všemu pochopím, mnoho času uplyne. Aniž mohu dle vůle a žádosti se s tím zaměstknávat, maje každodenně mnoho práce povolání mého. Škola každodenní, církevní modlitba (breviarium), příprava na kázaní, cvičení, rozdávaní almužny a moho jiných maličkostí krátí mně čas bez toho kratinký tak, že mnohdykráte nevím, kam se den za dnem tratí. Nezahálím nikdy, vstávám ráno o 5ti i před pátou hodinou, chodě obyčejně o 9ti hodinách spáti. Ažby mi Bůh pomohl, pošli těch 50 fl. stříbra do Prahy. Prodámli mé povídky tiskařovi, budou ztržené peníze Matice věnovane. Že jsem oudem IIItí třídy dědictví Svatojánského, tuším sem již oznámil. Kněhkupec Holomucký Hoelzl byl mně před časem psal, žeby druhé vydání Rodiny Důvěrovy přijal, zač, nevím, a Vaše moudrá rada ukazuje na Skalicu, což lépe by bylo pro všeobecnost. Ale co činit, když odeslané spisi, totiž Důvěra a Přátelé, k ordinariátní cenzuře, by panem Kučkerem kanclírem[1]) Hoelcelovi schválené byly, a onen (Hoelcel) je odemně požádal? Nerádbych s kanclírem v rozbroj přišel aneb si u něho dobré oko pokazil. Uvidím, co se dá dělat. Nedivte se, že má moravčina němčinou tak hrubě zavání, nebo jsem trochu pozdě počal se cvičiti, a víte že sary[tak] osel se již málo naučí. Ne však povídka o přátelích celá z němčiny pochází. Kyd příběh o někřtěnci a o vrahovi, jejž sem krvobrodcem nazíval, pak o sv. Martinovi a sen života od právníka darem dosažený vyjmu, pochází všecko z mého srdce. Péro dobré, ostřejší a umělejší nežli mé jest mohloby z toho pěknou povídku utvořit. Snad ale i ta nebude nejvšednější?

Přikládám 5 fr. CM na Vaše hymny, prose o brské odeslání, abych je bratřím ukázati, a snad i udati mohl. Předce se kdosi najde i v našem dekanátu, že, ač jest tak málo milovníku materské řeči mezi nimi, je sobě zamiluje.

Opakuji ještě jedenkráte mé srdečné díky za Vaši práci při opravování, a když se jinačím způsobem nemohu odměniti Vám, alespoň tím se odměnuji čím moho, totiž mou modlitbou, máli u Pána Boha jakou cenu. Vás srdečně líbaje zůstávám do smrti Váš vděčný bratr

Vincenc.

V Miloticích 5. ledna 1846.

Pošlete knihy na poště, já rád zaplatím.

S Pánem Bohem.

---

[1]) olomoucké konsistoře (pozd. arcib. Vid.)

77.

Janalík, od 1846 lokalista ve slezském Skřipově, Sušilovi.

Nepříznivý posudek Tom. Procházky o povídce Přátelé. Pověsti o zbojníku Ondrášovi. Drobnosti z duchovní správy, nehoda při jízdě.

Psáno í (m. j) a j (m. g).

Milý Bratře v Kristu Pánu!
Drahý Příteli!

Líto jest mi, že ty knihy Vám takou mrzutost způsobily, a divím se, proč se to stalo? či snad nemůže každý se svou věcí vládnouti? Avšak myslím, že se to stalo naposledy, neb se dovtipuji, že mi dáváte láskavé napomenutí, akych se dříve cvičil, nežli bych se o spisování knih pokusiti chtěl. Kdybych byl předzvídal, že Přáteli našeho milého bratra Tomáše[1]) tak obrazí, nebylbych je tiskem vydal. Jeho censůra, ač ostatně pravdivá jest, mne velice bolela, kde knížečku tu ne vysoce učeným mužům, nybrž sprostým lidem jsem věnoval, kterýmž i něco méně zdařilá kniha se líbívává, jak se to i Přátelům přihodilo, poněvadž vydáni Přátelů u nás ve Slezku se nejen prostým lidem, nybrž jak dosleychám i velebnému duchovenstvu líbí. Kdybych byl předvídal, že se náš milý bratr Tomáš velice rozhorlí, nebyl bych se tuto zymu zaměstknával spisem: „Láska", kterýž, nechtěje Vás milý Františku ustavičně obtěžovat, jsem mému příteli Cooperatorovi Brázdilovi do Nákla před týdnem již zaslal, aby jej přehledl a opravil. Touto ale dnešní zprávou bolestně od bratra Tomáše pokárán, píši též dnes Brázdilovi, aby jestliže by rukopis se jemu v čemkoliv nelíbil, s opravováním se netrápil, abych snad opět po prstech nedostal. S tím se nyní a jedině při vydání Přátelů těším, že i Vy milý Františku pro mne trpíte, dopomáháním Vaším přeláskavým, aby i knihy menší cenu mající na světlo vyšly. Těším se tím, že v povídce nic nekatolického, nic nakažlivého se nenalezá, ačkoli lampou nazvána býti nemůže. Cítě dnes více nežli kdy jindy mou slabotu, potahnu se do stínu, ve kterém jsem mnohá léta, a to velmi spokojeně seděl, abych nedal žádnému příležitosti, na mne se hněvati.

Nemínil jsem milý Františku povídku jakou o Ondrášovi vydati, nýbrž Vám s opisem jeho života a skutků, jak se u lidí sem a tam zachovaly, posloužiti, poněvadž krom některých písní i tím mou vděčnost jsem chtěl prokázati Vám, a doufám jestliže nás Pán Bůh živiti bude že i dokáži.

---

[1]) Procházku.

Co mi Pán Bůh na rozkošnějším živobytí milostivě odjati ráčil, požehnává mi na druhé strance. Skřipovští fárníci nabývají lepšího ducha. Místo bálu udělal jsem jim jinou radost v masopustě. Pozoruje chudobu kostela mého, ohlásil jsem offěru. Dobrotivý Bůh pohnul chudobnou ruku k dobročinnosti, a sebralo se na ornat 69 f. 22 kr. W. W., přidal jsem do sta ostatní, a nyní se raduji, že na velkou noc nový ornát z Vídně míti budu. Vyhotovil sem též tento týden pěkný baldachyn, budu též i nešporník i velum míti, to vše od dobrodinců. 212 f. 30 k. W. W. zaslal sem do Vídně, abych ty jmenované věci (krom baldachynu) tam odtud podosahl. Děti se pilně učí, i rády, ač taká zyma jest, do kostela přicházejí. Opilci se napravují, i mládež s pomocí Boží šlechetnějším chováním mi radost působí. Nyní konávám s nimi (s fárníky) křížovou cestu, a mnozý se chystají o milostivém létě k jenerální zpovědi. U nás jest až posavad velká zima. Sněhu mnoho, tak že ustavičně na saních jezdíme. Byl jsem, jeda k nemocnému přes pole, vyvrácen, a tuším, že jsem si ublížil. Obávaje se, že se o plot v hlavu uderým, vyskočil jsem ze saní, nyní však pozorují, že mi na slabině cosi jako půl slepičího vejcete naskakuje, zvláště tenkrát, když mnoho s nasilím na kázaní mluvím. I krom kázaní a cvičení, když při stole píši, to cítím. Nebolí mne to sice, ale jest mi to předce obtížné, a obávám se, jak to dale vypadne, nebudeli to nějaká průtrž. Když na lůžku ležím, ničeho necítím a stratí se všecko, jak se ale na nohy postavím, opět to naskočí.

Pan Hrabě[1]) by byl až příliš dobrý, kdyby můj kostel ornátem opatřil, to však po něm žádati nemohu a nesmím. — Zjednal jsem též i 4 nové štoly, pěkného způsobu. Štoly, které sem byl při nakročení lokálky nalezl, byly skoro všecky na nic, žebych byl skoro neměl v čem zpovídati, aspoň ne tak, jak se sluší a patří. Ale mám silnou naději, že Pán Bůh i mému kostelu s pomocí svou přispěje. Všecko najedenkrát nemůže pěkné a slušné býti.

Ostatně milý dobrý Františku! těším se, že ostanete přítelem mým, ač povídka o přátelích nevipadla tak, jak jste ji snad očekával. Že se chyba do nápisu vloudila, nemohu za to. Také i za to nemohu, že píše tiskař všudy s i n, místo „Syn“.

Líbám Vás srdečně v bratrském obejmutí já vděčný bratr Váš

Vincenc.

Ve Skřipově 27. února 1847.

---

[1]) Silva-Tarouca.

78.

Janalík, od listopadu 1847 administrator v Miloticích, Sušilovi.

Nářky nad kancelářskými prácemi následkem změněných veřejných poměrů. Odbírání novin a j. osobní zprávy.

Drahý Příteli!
Milý Bratře v Kristu Pánu!

Neračte se nademnou a pro mne mrzeti, že jen tenkráte píši, když Vás potřebuji. Nevím ani kde mně hlava starostí stojí. Nikdy snad, co žiji na světě, nebyl mi tak čas krátký, jako nyni. Ustavičně ve dně i v noci až přes 10 i 11 hodin jako přikutý u stolečka sedě pracuji, píši, počítám, tu desateční nahrazování,[1]) tu ouroky fundační, kostelní, křížové & &, tu zase konsistoř požaduje opisy fundační, a tak ani hlava neochládá, a sem celý jako pomotaný, a nejen myslím já tak, nybrž každý správce duchovní na dědině, nebo jest svět podivný, a co ještě býti může, to ví Vševědoucí.

Sotva sem začal něco psat, musel sem péro položit, došly ke mně osoby o lístky růženecké žádat, a nežli se řeč naše dokončila, zvonilo poledne. Po obědě hned sem sedl ke stolku a pokračuji dále. Mnoho bych Vám o tom psati mohl, což konštituce donesla nám, ale poněvadž ničeho ze všeho toho chváliti nemohu, raději pomlčím, a jen to opětuji, co i jiní lidé praví: že lehko jest dům zbúřit, ale nemáli materiálu pohotově, těžko do nové stavby se pokusiti. Všecko tedy, všecko se rozházelo, a budou brzy dvě léta, a není ani jedinké věci, buď statní buď církevní, která by ouplně dohotovena byla. Ach jej! jej jej! to jest živobytí! Říkává se: bez práce nejsou ani koláče, a kněží neměli ještě nikdy toli práce, ale bez koláču. Zaslal jsem do Brna okolo 10. prosince okolo 36 archů tejkající se desátku. Dočkámli náhradu, bude dosti hojna, a bude moci v Miloticích kněz žíti, ale tuším, že to tak nebude, poněvadž onen statní měštan ač nerobotuje, předce všecky dáně s těžkostí bude sto zapravovati a nepochybně jejich předešlou poddanost na zpět žádati budou. Ale buď si jak buď, kdyby jen bylo dobře!

Mojím fárníkům (mnohým) zalíbil se Hlas církevní a žádali mne, bych jim k těmto novinám dopomohl. Domnívaje se, žeby od Vás vyslyšen nebyl, požádal sem pana kupce v Kijově, aby Hlas

[1]) t. j. výkupné za desátek obročníkům povinný, an zákony 1848 a 1849 zrušen.

zaopatřil. Zaopatřil tedy dva exempláře, a Vám zasílám peníze ještě na jeden exemplář, totiž na hlas církevní či jednoty katolické 1 f. 30 k. stříbra a na národní noviny 2 f. stříbra. Mne to těší, že lidé takové zprávy rádi čtou, a až budou celý ročník pospolu míti, dají si jej svázat, pro budoucí potřebu.

O německé novinny, prosím, o ž á d n é se nestarejte více, neb sem vešel do spolku s onym kupcem a patrem Superiorem [1]) v Kyjově a držíme společně tak nazvane noviny Lloyd. Musím též něco německého a světového míti... Zas musím péra se pustit, opět člověk u mne stojí — a opět ženich, a zase naučení a tak je pořád až do noci...

Smutnou novinu Vám donáším: Náš pán professor, Pater Hyacinthus Großmann, odebral se 29. října do lepšího bytu, ve Strážnici. Já nic nevěděl, až sem do letošího directáře nahledl. Dejž o Bože! ať odpočívá v pokoji!

Líto jest mi, že Vás zrak opouští, a doktorové málo Vás těší. Nejsme ještě velice staří, a již tací bidaci! Ale takým způsobem dříve dozrajeme. —

V čas cholery byl sem nápad cholerový dostal, ale nebyla to cholera, nybrž následek mého utrpení — jak Vám povědomo — bolest velikou jsem trpěl po několik hodin ve střevách, a s průtrží. Klistýr od lékaře, načež zvracení na způsob cholery následovalo, vyhojilo mne. Nyní sem Bohu chvala zdravý, ač ne více tak jak jsem kdysi býval. Ale co jest naplat. Když jiným o trpělivosti kážeme, sami též trpělivý byti se snažeti musíme.

Odpuste Drahý Příteli, že sem Vám se otížným stal. Těšiti se budu, že se s n a d? letos uvidíme, buďto v některé svatky neb v prazdniny. Když se Vám ničím odměniti nemohu za Vaši ke mně lásku, aspoň tím snažím se platiti dluh, že každodenně za Vás memento činí Váš vděčný a Vás srdečně líbající bratr

Vincenc.

V Miloticích 6. ledna 1850 večer.

79.

Janalík Sušilovi.

Drobnosti z duchovní správy. Sliby střídmosti. Překážky založení katolické jednoty.

---

[1]) piaristů.

Drahý Příteli!

Už kolikráte sem ke stolečku se posadil, abych na Vaše milé psaní, též i na list Jednoty[1]) odpověděl, a vždy jakás překážka naskytla se, kteráž mi bránila. Některý den stávám jako Císař Pán, až blíž 11té hodiny před polednem (od rána po Mši svaté) dávaje Audienc, že někdy ani nevím, co si počíti, ano i breviářek zůstal mnohdykráte ležet. Při tom vadne mé zdraví, zlástě nyní, když mnoho práce kostelní i domácí bylo. Měl sem postní kázaní a každý odpoledne v neděli křesťanské naučení, z něhož sem krátký výtah přiložil v rozmluvě, zdážby se Jednotě nelíbilo něco k tisku použiti.

Co se ale pozvání k Jednotě katolické týká, následující odpovídám. Kdybych pomocníka duchovního měl, který by mně rád pomáhal, ještě bych i o tuto chvalitebnou věc se pokusil; ale Bůh mne takým nenadělil, a já chatrný člověk nesu břemeno duchovní větším dílem sám. Co práce a jak mnoho konstituce kněžím přidala, zláště na větších farách, kde desátky bývaly a fundace sou, toho se nadíte. Jak lid, ne docela, ale mohu říci, spolovičky nedověrným se kněžím stal, myslím slyšíte. Já jen toto uvádím: Lonského roku došla nás kurenda konsistorní, bychom se fárníci na jistou listinu podepsali, že nechtějí, aby se jmení kostelní a fárské statem odjalo. Myslíte, že se chtěl kdo podepsati? — Ani jeden!!! začež mne srdce velice bolelo, an sem tak dotírně jak i srdečně k farníkům mluvil.

V čísle tuším 10tém b. r. Jednoty chválí Hlas i farníky Milotické (já sem se zastyděl) s ohledu slibu. Před 5ti lety bylo to ovšem překrásné a utěšující, ale nyní mnozí (ač ne velká část) vratili se ke svému vyvratku, rozsípaje zlopověstníci: že prý panáček (já) dovolil, což sem musel z kazatelně prohlásiti, a sebe zahájiti. S 1000 duší doufám, že věrně slib drží, k novému však slibu více duchovně (moralisch) nedonucuji, odpadlctví se obávaje, a káži jen o střídmosti. — Od počátku až do dnešního dne zaslal jsem do Ameriky 908 f. stříbra z Leopold. společnosti. Bylo nás už přes 100 oudů, přišlá ale konstituce i zde oučinkuje, a jest nás už méně.

No, Růženec se víc a více zmáhá, počet nábožně smeyšlících roste, snad proto, že nic se platit nemusí — žádný je (kněz) nezapisuje, jen každá růže 15 osob má svůj rejstříček. Co mi známo, bude osob v Růženci okolo 500. Poslední neděli v měsíci se s nimi v kostele modlívám, a lístky se střídají.

---

[1]) katolické v Brně

Mám také přespolní školu, kterou sám navštěvuji.

Nuže milý Bratříčku! sudtež, zdaž dle navrhu mi možno ještě více něco počíti, a zdaliž by to má plíca vytrvala?

V neděli kázat, cvičit ve škole, cvičit na křesťanském naučení, pořad s násilím mluvit, pořad kázat?

A pak kdyžbych i Jednoto zaraziti chtěl, a zarazil, kdo by mohl onen pořádek vésti jako opět já? Opět tedy já přednášet, já čísti, já radu, slovo vésti. A jiného člověka schopného nemám v obci. Něco jiného jest v městě. A kdyžbych se i zde obětoval, sejdou se ony osoby v určitém čase? Kdyby se scházeti měly? V neděli? Bývame od 2 hodin až blíž půl paté v kostele. Ve svátek bývají u mne po nešporách ještě hodinky nepoškvrněného početí Panny Marie. Ve všední den? Lidé sou prací zaměstknáni.

Na to všecko velebná naše consistoř ještě slovička neřekla.

Nemáme ovšem na hever čekati, ale tuším v té věci, kdyžby nebezpečenství hrozilo náboženství, mělaby i v naši diecesi jednota býti? Já tedy Drahý Příteli to takto udělám:

Farníci moji dostávají dva lístky Hlasu (já krom těch mám jeden), kterými se prozatím mohou čtením k té jednotě připravovati. Listy tyto se velice fárníkům líbí, chodí ustavičně z ruky do ruky. Když Jednota (jak dosavad) zajímavé správy, děje, opisy atd. obecenstvu zasílati bude, a na mnohé nebespečenství víře hrozící poukazovati bude, fárníci dobrosrdeční sami o sjednocení duchovního žádati budou, jsouce čtením Hlasu ponaučeni a povzbuzeni. Co troufáte? Na rok hodlám více výtisku odbýrati.

Kdyby byly peníze, rád bych Vás navštívil. Až jen ten desátek neb ta náhrada přijde.

S bratrským políbením Váš vděčný bratr

Vincenc.

V Miloticích 3. března 1850.

80.

Janalík Sušilovi.

Noví údové Dědictví sv. C. a M. Nesnáze peněžní.

Milý Františku!

Raduji se, že Vám opět psati moho. Můj Pán kaplan (znáte jej?) páter Jozef Vychodil požádal mne dnes ráno, abych ve jmenu jeho

k dědictví SS. Cyrilla a Methoda 10 f. stř. odeslal, nad čím sem se velice poradoval.

Též dnes ráno po roratech došla ke mně rodina, či bylo jich více, z Ratiškovic, diecese Brněnské, asi ½ míle od Milotic, prosíc mne, abych 10 f. s. do Prahy zaslal k S. Janu. A proč do Prahy a ne do Brna? tázal sem se. A je to jedno? Ovšem, pravil sem. No, tak udělají, jak se líbí. Mě se tedy líbilo do Brna, a už jest to zde.

Osob přistoupených k dědictví jest v počtu 10. Každá dala něco peněz, jmena jsou následující.

Na nějž se diplom vystaviti má, jmenuje se: Jan Koplík, syn Martina Koplíka, chalupníka z Ratiškovic fary Dubnanské 10 f., k němu se přivtělily osoby: 2. Martin Koplík otec. 3. Kateřina žena. 4. Františka Koplíkova. 5. Antonín Holeček chalupník. 6. Marina žena. 7. Alžběta vdova Holečkova. 8. Anna žena Blahova. 9. Marina dcera Bl. 10. Lucia Přibylova.

Prosím o diplom pro mého pána kaplana a onoho Jana Koplika.

Prosím též abyste si neobtěžoval p. p. Nitsch a Grossovi, za Výbor příkladů, který mne dnes, bez mé žádosti poslal, 1 f. 24 kr. CM doručiti. Škoda, že toho písma svatého už není!

Děkuji vřele milému Pánu Bohu, že budu sto, můj ne mály dlůh, totiž 1.490 f. Con. Münze pánu Děkanovi Pokornýmu [1]) zaplatiti. Desátek tak jak se sebral, mnoho však novým dotíráním sem odpustil opět, abych měl pokoj a neklesl do nemoci. Byly to pro mne přesmutné doby! ale už je konec. Až prodám něco obilí, založím si fundací za mého živobytí v Miloticích, Requiem a Conduct, a pošlu opět něco dědictví S. S. Cyrilla a Methoda Bůh žehnejž spolku našemu!!!

Líbám Vás bratrsky já vděčný

Vincenc.

V Miloticích 4. prosince 1851.

Nepohrdnou bratři mým rukopisem? Jak se líbiti bude.

Pospolu 21 f. 24 kr. — —

81.

Janalík Sušilovi.

Rozesílání knih z Dědictví sv. Jana. Není údem Jednoty brněnské a proč. Slavnost 25-letého kněžství v Újezdě.

---

[1]) faráři milotickému, který žil v Bzenci na pensi, placené z obročí milotického.

Adressa na str. 4°: Milotiz. Sr. Hochwürden dem hochgelehrten Herrn Herrn Franz Sušil, Professor der Theologie in Brünn. Razítko na 3kr. známce: Gaya 21. Jan. Jiné: Brünn 22. Jan.

Milovaný Bratře!
Drahý Příteli!

Byl bych na Váš utěšený lístek s odpovědí došel, kdybych nebyl s předsevzetím na odpověď P. Pána Pešiny čekal; zatím, místo odpovědi došel dekanálnímu úřadu oběžný list, v němž prosí, aby se všickni údové dědictví sv. Janského skrz dekanáty přihlásili, jak mnoho jich jest, aby jim po hromicích knihy zaslány byly. I naříká si, že má mnoho práce a starání s dědictvím. O mém[1]) synu Deodatovi — nečiní zmínky.

Domlouváte mně, že jsem k sjezdu kat. jednot nedošel. Ale kterak bych dojíti mohl, nejsa údem společnosti té, ač s Církví katolickou pevně spojen sem. Mám těch spolků několik u mně, jakož Leopoldynský, Růženecký, Afrikanský či Mariánský, Svatojanský a Cyrillovský, a radbych byl, kdyžbych těmto jen povinnostem úplně vyhověti s to byl.

Domlouváte mně též, že sem Vás o sjezdu v Ujezdě[2]) nezpravil. Stalo se to z příčiny, poněvadž jsem se domníval, že Hlasem jednoty katolické se všechno zdovíte. Co tedy v „Hlasu“ zaznamenáno nebylo, v krátkosti zde kladu.

Nemohl nám bratřím roku 1827 vysvěcenym náš milý bratr Tydl, děkan v Ujezdě, lépe posloužiti, jako tím, když nás po celé Holomoucké diécesi rozptýlených bratří k posvěcení chrámu ujezdského oběžným listem pozval. Již 25 let neslyšel sem o některém z jmenovaných bratří ani slovíčka a litery neviděl, a tu najedenkrát doletí list s podpisem bratří drahocených, s úmyslem: v Ujezdě se sejíti, — aspoň jedenkráte ještě, a nikdy více —! 21. září před večerem scházeli se bratří z blízka i z daleka, po druhykrát po vysvěcení, a nepoznali se všickni. Já si představoval každého tak, jak sem jej před 25 léty viděl, zatím, ach Bože! spatřil sem šedivé a skoro docela holé hlavy. Ptám se napotom, kdo jest tento pan bratr? A co mne neznáš? S podivením sem hleděl, kam se poděla podoba bratra ondy mladého. S vřelým políbením potvrdil se seznam. — — —

---

[1]) rukopise.

[2]) u Sokolnic, diec Brněnská, tehdy patronát arcibiskupa Olomouckého.

Pohnutelnější však bylo vejíti [tak] před večerem do kostela. Svatá tichost a pobožnost panovala zde — mnozí bratří, kteří ještě svatou zpověď před slavností nekonali, požádali spolubratra o vyslyšení. O Bože! před 25 lety navštěvovali bratří školu vysokou společně, a ejhle, toho dne vyděti bylo velebného bratra u kolen svého spolubratra sepiatýma rukama klečeti — aby od něho rozhřešení dosahl. Lampa osvěcovala kostel, světlo ustavičně u ostatku svatých na márkách ležících hořelo — hrobová tichost zde panovala, jen vzdechy — jistě že nabožné a vděčné slyšeti bylo.

Ráno, totiž 22. září, když Váš nejdůstojnější Pán Arcipastyř [1]) a též můj spoluvysvěcenec do chrámu Páně po onom processí vkročil, — — — a po ukončeném obřadu se na pontifikalní sedadlo posadil, vystoupil na kazatelnu milovaný náš spolubratr Tydl, řečí svou moravskou, německou i texty v latině citovanými tak nás dojal, že tuším žádné oko z bratří suché nezůstalo. — To byl den mého života třetí nejkrásnější. První při posvěcení na kněžství, druhý když sem kázal na Hostýně, a třetí tento den. Do smrti nezapomenu, jak blaho mně v Ujezdě bylo. To byl den, o němž se říci mohlo: Haec dies, quam fecit Dominus, exultemus et letemur in ea.

Mše svatá byla co nejslavněj konána ... při které sme všickni k stolu Páně přiklekli, abychom z rukou našeho spolužáka a Vašeho nejdůstojnějšího Biskupa, nejsvětější Tělo J. Ch. přijali, kteréž přijímání této slavnosti věnec postavilo, poněvadž jak kněží tak i věřící těla Páně se přiúčastnili.

Při mírném obědě povstal nejdůstojnější Pan Biskup, uprostřed nás sedící, a jako otec dobrý promluvil slova, plné útěchy, vděčnosti a sladké lásky k nám, poukázav na 25leté kněžství náše — podotknuv, jak dlouho ještě onen Pastýř nás na vinici jeho ponechati ráčí —? a vzbuzoval nás, jak na biskupa sluší, k nové horlivosti a k vytrvalosti až do konce. — Poněvadž tuto slavnost i náš nekdejší dostojný Pán představený [2]) Doctor Joz. Höchsmann, nynější kanovník brněnský a gub. rada, svou přítomností zvýšil, povstal po řeči Pána Biskupa jeden z bratří a děkoval mu ve jmenu všech za obdržená naučení ve školách, a v semeništi, což veledůst. Pán nejen s viditelně pohnutým srdcem přijal, nýbrž jako vyšší milostí puzen svou radost slovami

---

[1]) hr. Schaffgotsche, vysvěcený téhož r. 1827 (8. září) v Brně u sv. Michala (se Sušilem).

[2]) v olomouckém alumnáte.

dojímavými vyjevil, že nás dělníků na vinici Pane pracujících po 25 letech, ač ne všecky — ještě jedenkrát vidí... a doložil: Onen ale starý kmet (nar. 1766, ordin. 1790) důstojný P. Frant. Benyš, který Vás velební bratří se mnou k vysvěcení vedl, nyní vás sice jako já svým tělesným okem nevidí (neb již mnoho roků jest slepý), ale zajisté že jeho duchovní zrak až posud dobře vidí —, a jeho srdce, které Vás milovalo, Vás až posud miluje. At mu Bůh popřeje trpělivosti a po dokonaném boji odměnu za jeho nevšední práce, přičinlivost a působení. — — —

Nelze mi všecko perem napsati, co se v Ujezdě přihodilo, aby ale opis úplný byl, mělby se o to zběhlejší bratr pokusiti, či ustně Vám vykládati. Líbám Vás bratrský

Vincenc.

20./1. 1853.

81.

Janalík Sušilovi.

Omlouvá své nářky, nepřítomnost o sjezdě Jednoty a nepřispívání do Hlasu. Rukopis „Deodat" v Praze. Choroba oční.

Adressa na str. 4°: Milotiz. Sr. Hochwürden dem Hochgelehrten Herrn Herrn Franz Susebil Professor der Theologie in Brünn.

Razítko na 3kr. známce Gaya 27. Jan. Brünn 28. Jan. — I v tomto dopise ještě psáno: au a w.

Milovaný, Vysocectěný Bratře!

Divil ste se mému lamentování, an celé skoro psání mé o nemoci, chůravosti a platech zní, a předce tomu tak. Vám v městě je jako onomu, který v tuhé zimě aspoň někde za větrem na odsluní sedí, nám ale na venkovu třeba ustavičně jen trpěti a se starati, ne však a jedině o spasení své, nýbrž o zachování sebe, a ustavičně (skoro) přemejšleti, jak a kterak by drancování všelikerému nejlépe vyhověti mohl. Ale co je potom — to nic nepomůže, tedy raději o něčem jiným.

Diviте se, že sem k sjezdu katolických jednot nedojel. Ale cobych já chůravec byl zde dělal? Málo který den se vybere, abych na bolení, zvláště ráno netrpěl, což jest následek průtrže. A když člověk nedůživý jest, málo co ho těší. Pak znám mou slabotu stranivá vzdělaného ducha, v přirovnání k Vám a ke všem těm Velevzácným

bratřím, kteří při sejíti [tak] řečnili. Ta znamenitá převaha radila doma zůstati, aby mně to líto nebylo, že sem vzadu zůstal, a malého pokroku v umění a v řečnictví (či jak to mám říci) učinil. Povinnosti úřednické shrnuly se nad mou sylu na mne, a já jimi zahrabán sotva sem oddechu měl.

Nic prý do „Hlasu Jednoty" nezasílám. Kterak možno něco potěšitelného a jasného mysliti, když v duši a v srdci ustavičná mrakota jen panuje, tak sice, že bych skoro s Jonášem zvolal: Pane, lépe jest mi umříti. Pravím ale, skoro, nerepcu a neprotivím se soudu Božímu, věřím, že toto všecko k spasení mé duši prospívá. Když sem mohl dobré věci od Pána vzíti, proč ne i zlé? a protivné?

Jak prý to s mým rukopisem v Praze vyhlíží? tážete se. 29. ledna 1853 psal mi Velectěný Pan Pešina jak následuje: „Rukopis Váš, jedným z Vyšehradských pánu kanovníků censurovaný, právě včerá se vši chválou konsistoři zpět poslán byl." Od té doby sem o mém Deodatu nic neslyšel, a nerád bych se pána kanovníka tázal, co se děje s mým synem, a zdaž jej za mého živobytí uvidím, aby si nepomyslil, že sem nedočkavý.

Rád bych ještě jedenkráte Brno viděl —, jen to mi líto bude, že když bych letos do Brna dojel k. p. v maji, že se na Vás jen jedným okem dívati budu. Já sice oběma očima se dívám, ale jenom jedným vidím. Zůstaneli to tak až do smrti, Pán Bůh ví.

Zatím ale, nežlibychom se uviděli, poroučím Vás milosti Boží a jeho nejblahoslavenější Rodičce, abychom Vy a já sme te milosti došli v nebesích, ji viděti.

S políbením bratrským Váš vděčný bratr

Vincenc.

V Miloticích po nešporách sv. Jana Zlatous.[1]) 1854.

Donesly nám noviny Pražské zprávu, že Vaše podobizně v Vídni se hotoví. Jakáž to čest pro Vás! a pro mne, an se se mnou přátelite!

82.

Dr. Vilém Zlámal, ředitel zvěrolékařského ústavu v Pešti, Sušilovi.

Zvěděv náhodou adressu Sušilovu, spolužáka z gymnasia kroměřížského, vzpomíná oněch studentských let a vypisuje svoje další studie a osudy

[1]) 26. ledna.

— ve Vídni, v Italii, v Haliči za cholery, Sedmihradsku, Temešvaru a Pešti. Studentské plány v Kroměříži.

Pesth am 16. August 1845.

Theuerer, unvergesslicher Freund!

Accipe collöquium gelido Nasonis ab Istro!

Bald vierundzwanzig Jahre sind es, seit wir schieden, ein ungeheuerer Abschnitt im Leben eines Menschen! — und doch steht und stand Dein Bild mir immer so treu vor dem Auge meiner Seele, als wären wir eben jetzt erst geschieden. Wie oft sehnte ich mich nach Dir, wie oft schrieb ich in Gedanken bogenlange Briefe an Dich — bis jedesmahl das verhängnissvolle Wo und Wohin? mich bannte und die Sehnsucht verdoppelt zurückblieb. Heute ist ein glücklicher, überglücklicher Tag; heute erfuhr ich Deinen Beruf, Deinen Aufenthalt und noch sind keine 10 Minuten verflossen, dass ich das Dampfboth verließ, und schon sitze ich hier um — — die Ohnmacht der Worte zu fühlen, dass keines vermögend ist das auszudrücken, was meinen Busen füllt, was zur Mittheilung mich drängt.

Vierundzwanzig Jahre!!! Wo anfangen? was schreiben? Von mir? Mein Gott, das weiß ich ja alles. — Fragen und tausend Fragen schweben vor meiner Seele; fragen nur möcht ich und gleich die Antwort haben, kaum als ich gefragt! — Warum fand ich nicht Dich, statt Jenem, der mir von Dir Auskunft gab? Konnte der Zufall, dieser Kuppler so mancher Weltbegebenheit, statt jenem Bothen nicht noch etwas dazuthun und Dich statt Ihm aufs Dampfboth zaubern? Doch ich will mich begnügen, ich bin ja jetzt schon überselig und ein Mehr noch zu wünschen wäre Vermessenheit.

Also Ruhe, mein Herz! Denn zeichnen will ich Dir mit wenig Umrissen den großen Abschnitt schnell verflossener 24 Jahre aus meinem Leben, — flüchtig nur, denn alsogleich soll dieser Bothe auf den Flügeln — ach der bleiernen Post zu Dir fliegen und mir Antwort bringen von Dir, theurer, wiedergefundener Freund! — Doch wirst Du auch meines Briefes Dich freuen? Wirst Du so warm ihn empfangen, als warm er gefühlt wird? — Wirst Du — doch hinweg mit der Bedächtigkeit des streng-geprüften Mannes! Jüngling will ich jetzt seyn, mich auf die Fluren Kremsiers versetzen und mit Dir plaudern, als wären wir noch wie vor 24 Jahren. — Findet es in Deinem Busen keinen Wiederhall, bekomme ich keine oder eine trockene Antwort — — nun in Gottes Namen, so habe ich wieder einen Freund begraben.

Nachdem mir die unphylosophische Phylosophie[1]) [tak] des Wittgens' Kopf und Herz kalt und leer ließ, brach ich gewaltsam die Ketten und gieng mit Lauter nach Wien. — Kralik, Lauter und ich waren Schicksals- und Leidensgefährten durch ein volles Jahr. Lauter kehrte um, Kralik gieng zum Militär, und ich blieb — brachte mich mühsam, aber doch durch. Nach der Phylosophie trat ich ins Josephinum[2]) als Praktikant, betrieb mit Liebe und Eifer, dem ich mich gewidmet, und ward unter den Ersten, die als Unterärzte interim assentiert wurden, wobei mich das Loos nach Italien traf. — Schon in Wien mit den Vorkenntnissen der italienischen Sprache ausgerüstet, las ich mit seligem Vergnügen Petrarca, Dante, Alfieri Bocaccio [tak] u. s. w., von denen wir so oft, so herrlich schwärmten, nichts mehr bedauernd, als dass ich nicht mit Dir über so manches plaudern, nicht Satz für Satz, Schönheit für Schönheit mit Dir zergliedern und genießen konnte. Zum med. chirurg. Kurs an die Josephs-Academie einberufen, kehrte ich nach einem 16monatlichen Aufenthalt in Italien nach Wien zurück, packte die Musen ein und weihte meine ganze Verehrung der Göttinn Hygea [tak], damit Sie mir einst — Brod dafür gebe. — Dass doch in dieser prosaischen Welt Alles nur auf — Versorgung abzielt und abzielen muss! Meine ersten Lorbeern brach ich in Galizien in der Cholera,[3]) wohin ich nach beendigtem Kurs als Oberfeldarzt beordert wurde. Ich denke mit Vergnügen zurück, denn Hygea gab nicht blos reichlich Brod, sondern was viel mehr werth, was unschätzbar ist, Sie gab mir das Bewusstseyn einer mit Gefahr des Lebens treu und eifrig erfüllten Pflicht, und den Lohn, so manches Menschenleben gerettet zu haben. Nachdem die Cholera und die russisch-polnischen Unruhen[4]) beendigt waren, gieng ich mit dem Regiment (Bon Bianchi N° 63) im November 1832 nach Siebenbürgen, weil es da zu spucken anfing, indem Bon Wesselényi seine Rolle begann. Ein Spatziergang über die Karpathen im November und December bei 17—26° Kälte ist wohl nicht sehr einladend, wenn er aber überstanden ist, so hat es damit auch sein Gutes. — Siebenbürgens kalte, trockene Presbiterianer[5]) gefielen mir durchaus nicht und ich stellte das Gesuch nach Wien zum Thierarzney-

---

[1]) dvě nejvyšší třídy studia středoškolského (»Logika« a »Fysika«), obdobné asi nynější 7. a 8. třídě gymn.

[2]) med. chirurg. vojenská akademie ve Vídni.

[3]) jež tam 1830 poprvé dostala se (přes Rusko) do Evropy.

[4]) varšavské povstání 1830.

[5]) strana kalvinistů, již uznávají za duchovní vrchnost jen pastory (presbytery)

lehrkurs zu kommen, was ich auch erreichte, und so brachte ich die Schuljahre 1833/4 und 1834/5 in Wien recht angenehm zu.

Mit Kenntnissen bereichert ging ich nach Temesvár, wo ich die Stelle eines Garnisons-Chefarztes bekleidete, und wo ich bis 1838 blieb, in welchem Jahre ich ohne Protektion und ohne Geld — zu meinem größten Erstaunen — die Landes-Veterinär's Stelle von Ungarn erhielt. Diesen neuen Abschnitt meines Lebens zu beschreiben lasse ich auf ein andersmahl. Ich betrat einen ganz neuen Boden, den des ungarischen Beamten, mußte das seit 12 Jahren nicht gehörte und nicht gesprochene Latein hervorsuchen, um Relationen zu machen, und hier erst, Bruder, sah ich, daß ich meine Zeit im Gymnasio nicht ganz verlor, und daß wir zu den ausgezeichneten Schülern gehörten, denn mit leichter Mühe fand ich mich in die Copia verborum, während ich von der Grammatik und Syntax nur sehr wenig vermißte. Kaum ein wenig ins Geleis gekommen, wurde im Landtag 1839 das Gesetz gebracht: „Daß jeder ungarische Dienstbeamte ungarisch sprechen und amtieren müsse." Doch hier wärs umsonst zu verweilen, um Dir meine Lage zu schildern, denn Du hast nicht ungarisch gelernt — und Du würdest also alle meine Beschwerden nicht verstehen und für übertrieben finden. Zudem, daß ich nirgends noch unter die Letzten gehören wollte, kam noch der Umstand, daß ich mir fest vornahm, der Erste meines Faches in Ungarn zu werden, und hiezu gehörte v o l l k o m m e n e Kenntniss der ungarischen Sprache. Der Professor der Thierheilkunde und Director des k. ung. Thierarztinstituts starb gerade, als ich mit der Größe, ja Riesenhaftigkeit meiner Aufgabe bekannt wurde und als ich gerade anfing, am Erfolge zu verzweifeln. Diese Cattastrophe [tak], das Ziel meines Lebens uunerreichbar o. vielmehr erledigt zu sehen, spornte alle Kraft in mir auf und im October 1841 hielt ich meinen ersten Vortrag in ungarischer Sprache als Supplent, bestand den Concurs in deutsch-ungarischer u. lateinischer Sprache und trotz allerlei Kaballen [tak] u. s. w. wurde ich am 24. November 1843 als wirklicher Professor der Thierheilkunde und Director des k. ung. Thierarzneyinstituts beeidet. Und so wäre ich endlich post varios casus post tot discrimina rerum endlich im Hafen.

17. August.

Nun noch eines, und das sehr was Wichtiges! Seit dem Jahre 1831, als ich meine Studienrolle endete, wählte ich mir eine Lebensgefährtin, und nach 14 Jahren habe ich es noch keinen Augenblick bedauert, dass ich es gethan. Mein liebes, gutes, braves Weib theilte

treu u. redlich alles Gute u. Widerwärtige des menschlichen Lebens, u. oft war es ihre stille Ergebung in so manches Bittere, die mich zur Thatkraft anspornte, um unser Loos zu verbessern, oft wieder directe Aufmunterung zur Ausdauer, um zum Ziele zu gelangen — ein großer Theil des Verdienstes, daß ich mein Ziel erreicht, gebührt meinem braven Weib, denn allein stehend, o. an ein nicht der höchsten Achtung werthes Geschöpf gebunden, wäre ich vielleicht auf der ersten Stufe stehen geblieben, und zwar um so mehr, als es mir in physischer Hinsicht immer gut gegangen. — Meine Familie besteht aus 6 Kindern, wovon 4 Knaben und 2 Mädchen, wären alle am Leben geblieben, so hätte ich schon 11 Kinder.

Meine Erholungsstunden sind theils kleinen Schriftstellereyen, theils meiner Familie gewidmet, die mich so an sich gefesselt hält, dass ich nicht im Stande bin mich auf einige Wochen zu trennen, obwohl ich eine kleine Reise von 2—3 Wochen nothwendig hätte, um einmal des Schreibkastens und vielleicht auch der einschlägigen Gedanken los zu werden, und mich in den Ferien immer wieder für das kommende Schuljahr zu stärken. Erst vor 3 Tagen machte mein gutes Weib mit allen Kindern einen kleinen Ausflug nach Waizen; da ich wegen einigen [!] Schwerkranken mitzufahren verhindert war, so machte ich gestern einen kleinen Rutscher dahin auf dem Dampfbothe, und nachdem ich einige glückliche Stunden unter den Meinen zugebracht, segelte ich gen Abend wieder nach Hause u. hier war es, wo ich den Domherrn Baron Martenklotz[?] kennen lernte, u. durch ihn das Schicksal aller meiner Mitschüler, also auch das Deinige theurer Freund erfuhr. Wie schlug mein Herz so freudig, Dich nicht als Kaplan o. als Pfarrer zu finden, sondern auf einem Posten, Deiner Talente, Deines Fleißes und Deiner Kenntnisse würdig. Wie oft denke ich zurück, als Du uns Deine Projekte zu Trauerspielen u. dgl. bekannt machtest, wie oft erinnere ich mich Deiner schwärmerischen Liebe für die slavische Sprache, und aus all dem sollte nichts geworden sein? alles sollte vielleicht in der reichlich besetzten Tafel eines Pfarrers zu Grunde gehen?! — Gott sei Dank! Ich habe mich nicht getäuscht! aus einem so hoffnungsvollen Jahrgang wie es der unsere war (im Vergleiche zu andern war er es auch wirklich) ist doch Einer hervorgegangen, auf den — — — — — — — sein Jahrhundert —[1]) gewiss schon der literarischen Welt durch so

[1]) Kousek papíru vytržen.

manches Werthvolle bekannt geworden — nur ich musste bis jetzt über Dich in Ungewißheit sein, der ich Deine Fortschritte so gerne belauscht, über jeden Flügelschlag Deines Geistes mich herzlich gefreut und zu Deinem Ruhm so gerne gejubelt hätte. Nebst einer kleinen Skizze Deiner 24 Jahre erwarte ich ein Verzeichniss Deiner litterarischen Arbeiten (wenn Du mich nicht gleich mit den Produkten selbst beglücken willst) u. dann will ich auch hören, wie bald Dich ein Dampfboth auf der blauen Donau nach Pesth in meine Arme führt. Ein Mann wie Du, unabhängig, der, wo er immer hingeht (NB. in den Ferien), alles mit sich nimmt, d. h. sich selbst, dem es eins gilt, ob er hier oder dort den Musen Audience giebt, der kann doch sehr leicht auf einige Stunden Eisenbahn u. Dampfschiff in Anspruch nehmen, um einen Freund zu besuchen, der 24 Jahre sich nach Ihm sehnt. Das wäre ein Genuss! Das wäre ein Feiertag in meiner ganzen Familie! — Doch zu weit verirrt sich die Sehnsucht nach Dir, und ich — — schon wieder ein wenig — —[1]) Arm in Arm mit Dir bei Kremsier den Teufel zu beschwören volle Lust hatte, damit uns dieser gute Kerl unsere Luftschlösser ausbaue. Das war doch eine herrlich kindische Zeit! — Wie bedauernswerth ist jener Jüngling, der in den 17er und 18er Jahren nie eine Dummheit begangen u. gesprochen!

Ich sehe schon das 3te Papier zu Ende gehen und noch immer brauchte ich neues; es ist also gleich viel, ob ich jetzt abbreche o. ob ich noch immer zugebe — fertig würde ich doch nicht nach 14 Tagen, u. ich will ja, dass diese Zeilen abgehen. Dass Du schreibest, brauch ich nicht zu sagen — ob Du und wie Du schreibst, muss ich erwarten und bis dahin

Dein treuer Freund

Dr. Zlámal Wilh,
Prof. u. Direct. des Thierarzneyinstituts.

Meine Wohnung: Stationsgasse Nr. 600 im Thierarzneyinstitut.

NB. Lautern fand ich durch meinen Neffen auf und schrieb Ihm schon wiederholt u. so auch Er mir. Vale!

83.

Sušil hr. Bedřichu Silva Taroucovi.[2])

[1]) Kousek papíru vytržen.

[2]) Obyčejně píší Tarroùcca (sám Sušil, jak hned uvidíme). Podpis jest však zcela zřetelný: Tarouca.

Mecenáš tento již častěji tu jmenovaný (str. 58[2] a j.) jsa knězem byl se vzdal majorátních práv s výhradou důchodu (statek v Čechách u Olomouce a j.) a žil v Čechách nebo v Brně, kde v najatých místnostech (u nynější celnice, asi dům Dorethův[1]) měl bohatou knihovnu a cenné sbírky umělecké, oblíbeným studiím. (Srv. Fr. S. str. 200 a j.)

List Sušilův posílaný (jakož i další) po nějakém povozníku asi do Čech u Ol., podává mimo zmínku o knihách Bílého a Kuldově a o přiloženém dopise z Vídně účet drobných výdajů z hraběcích peněz.

Pane hrabě!

Posílám knihu, písně od p. Bílého[2]) učiněné; Kuldova ještě nevyšla. Jest to písní 400.

Dostal jsem 300 fl. stříbra pro Vás. Z nich již vydáno 80 fl. stříbra a tedy 220 fl. Vám odesílám, ač s básní, neznaje pacholka toho. Z těch 80 fl. dostal stříbra

P. Těšík[3]) za stravu za studenta Mlčocha	24 fl.
do. pro Ohérala resp. pro karance propušt.	10 fl.
Rohrer za písně dle úmluvy	10 fl.
Student Ivančický	9 fl.
P. Těšík pro ševce dle konta	21 fl.

a krom toho za nově dělané boty nebo za podšívané dal

---

[1]) Sušil napsal tuto žertovnou rýmovačku o jakémsi sporu hraběte s domovnicí:

K vášné tamto babě
Promlouvá pan hrabě,
Témuž milá náuka,
Hrabě Sylva-Tarouca.

Ach co jí to praví?
Ona sic se baví.
Viste jak se čepýří
Jako zajíc v měchýří.

»Nemohu já paní
Při takové sani,
Jakou vy jste napořád
Nemohu já bydlet rád.«

»Coše? já jsem sani?
Já jsem vášná paní,
Vášnější než která z dam,
Centů pět já váhu mám.

Vážím mnohem více
Než knih na tisíce
Co jste sobě shromadil,
Celý dům mně začadil.

Učinil jste švarně!
Namáhám se marně.
Aby učený ten puch
Přestal hubit mojich much.«

Na ta baby slova
Duše hrabětova
Zabrala se do plánů,
Stavět palác na ránu.

Aj, již tamto stojí
Nový palác dvojí.
Ach jest to jen přístěnek
Z hrabětových myšlenek.

K tomu illustrování potřebí, jehož pan redaktor sám provésti rač, jak nejlépe umí.

[2]) Jana, tehdy kaplana v Židlochovicích.

[3]) Josef, tehdy kaplan v Brně u sv. Maří Magd.

jsem ševcovi skrze p. Těšíka či raděj Těšíkovi pro ševce
ještě . . . . . 5 fl.

z čeho p. Těšík počet složí; a . . . . . 79 fl.
ještě 1 fl. rynský jest za mnou, jejž Vám hned až přijdete doručím.

Peníze jsou 2. stovky a 4. pětky. P. Kalivoda[1]) není doma a tedy až jindy Vám pošlu klíček.

Posílám Vám i to psaní z Vídně, aby jste [tak] jemu mohl psáti, že jste peníze obdržel.

V spěchu.

Váš

upřímný a oddaný

Fr. Sušil.

V Brně d. 9tého Juli 1845.

84.

Sušil Taroucovi.

Oznamuje úmrtí archiváře Bočka (srv. str. 38[1]) a žádá by přijel převzíti po něm knihovnu.

Na spěch.

Pane Hrabě!

Smutnou novinu oznamuji, že p. Boček archivár stavovský dnes ráno 13tého ledna umřel. Bylo by snad dobře, dojeti do Brna a mluviti o tom se vdovou po něm, že vezmete knihy všecky a všecky mince moravské po něm.

Váš sluha

Fr. Sušil.

V Brně 13. ledna 1847.

85.

Sušil Taroucovi.

Žádá o doporučení Štulcova životopisu sv. Cyrilla a Methoděje u arcibiskupa Fürstenberga. Missie jesuitů v Brně. Táborského dar gymnasiím. Honorář za práce pro Dědictví C. M.

---

[1]) pozdější opat rajhradský, tehdy profesor filosofického ústavu v Brně.

Pane Hrabě!

Drahý Příteli! . . . . .

Jak víte, věnovali jsme knihu p. Štulcovu Život sv. Cyrilla a Methodia[1]) nejdůst. knížeti arcibiskupu Olomouckému a onehdy dne 18. zaslána pokorná prosba a spolu skvostný výtisk spisu toho do Olomouce. Jest se ale obávati, že by odpověď dlouho nepřišla, a předce všecko na tom záleží, abychm brzy knihu tu rozeslali. Protož prosím račte — an jistě do Olomouce častěji pojedete — o to péči vésti, aby věc ta záhy ukončena byla. Snažně a snažně o to prosíme, celý Výbor Dědictví a doufáme tím spíše účinné přimluvy Vašnostiny, poněvadž se i Vámi co členem výboru honosíme, ano, poněvadž veškero Dědictví Vám nejvíce povinno.

Jesuité s velikým prospěchem u sv. Jakoba káží třikráte za den skrze dva týdne. Jsou tu tři pp. Kobler, Klinkowström, Schmude; nejlépe líbí se Schmude.

Co jsme při schůzi výborové ujednali s strany Dědictví, Vám jistě známo z Hlasu jednoty; není toho mnoho; p. Fáborský[2]) podělil gymnasia jedním výtiskem našich kněh za svůj honorář. Povšechně přijat návrh, aby 10 fl. za arch dávalo se honoráru tomu, kdož žádati bude.

Ku konci opětuji prosbu výboru, abyste sobě nestížil vážiti cestu do Olomouce aneb písemně obrátiti se na kancléře anebo někoho jiného, kdož by tu prospěti mohl. S tím ostávám ve vší úctě a plné vážnosti

Váš přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d. 28. Okt. 856.

Uznáteli za hodno, račte úctu všestraně vyříditi ode mne.

86.

Sušil Taroucovi.

Blahopřání k narozeninám. Opětovná žádost, zakročiti v Olomouci stran spisu Štulcova. Dědictví C. M. obdařeno z Říma odpustky. Němec hr. Bukuvky. Pobyt přes zimu v Čechách.

---

[1]) podíl Dědictví C. M. na r. 1857.

[2]) Srv. str. 57[1].)

Pane Hrabě!
Drahý Příteli!

Zlobiti trochu neškodí, ano prý i zdravo bývá. Tudy já se toho drže jménem všech přátel Vám ke dni narozenin Vašich přeji a srdečně želám na Všedobrém Pánu Bohu všecko to dobro, čeho Vám nejupřímější přátelé žádati mohou. Vím, že na věc tu nedržíte ano i se zlobíte, aspoň jste se zlobil, když Vám s přáním přišel. Leč v tom jsem se již opatřil nadeslanou a předchozí poznámkou, že totižto někoho trochu zlobiti neškodí. Toliko tedy prosím, aby zlobení Vaše vysokého stupně nedosahovalo; ba nemělo by ho ani býti, poněvadž pro dobrou vůli nespravedlivo nevražiti na někoho.

Ejhle to první a hlavní příčina, proč píši. Přijmětež s tou volí dobrou, z jakéž vyšlo přání to. Ale přijmětež také tuto prosbu, kterou na Vás skládám po druhé již. Z Olomouce ještě nás nedošla odpověď, přijme-li p. arcibiskup dedicaci. Protož prosím Vás, drahý p. hrabě, zajeďte do Olomouce a vypravte tam věc tu. Neoddalujte dlouho; čas svrchovaný jest. Smímli se nadáti, že to jistě vyplníte, tu žádost nejen moji, ale celého Dědictví, ba celého národu, poněvadž všecko již knihu tu očekává, knihu p. Šulcovu, sv. Cyrilla a Meth. život.

Z Říma již nám přišlo právě včera 7. dec., že plnomocnými odpustky obmyšleno jest naše Dědictví v ten způsob, jak Dědictví sv. Jana v Praze.

Slyšeti, že se p. hraběti Bukuvkymu lépe vede. Navštívil ho v Doleplasích p. praelat Starobrněnský; měl velkou radost nad tím, ale ještě větší, když uzřel spolu p. Křížkovského.[1]) Mně jest ho velice líto, že takového neštěstí se mu dostati muselo. Račte ho navštíviti v nemoci jeho; ovšem snad se to již stalo.

Doufám k P. Bohu, že jste zdráv a že také mladičká hraběnčinka zdráva; Bůh to dej. Že do Brna nepřijdete zimy této, mrzí mne z jedné strany chváliti; ze strany druhé postrádám a pohřešuji nejvíce já v dlouhých večerech nepřítomnosti Vaší bolestně.

S tím se Vám a Vašnostiným přeuctivě poroučeje ostávám

Váš přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d. 8. deceb. 856.

---

[1]) Pavla K., člena kláštera augustinianského na St. Brně (1820—1885). Zmíněný praelát byl Cyrill Napp (1792–1867).

87.

Sušil Taroucovi.

Oznamuje, že Těšík, farář a děkan (okr. školdozorce) v Nosislavi (srv. str. 130), stal se školním radou (školdozorcem moravským). Žádá otázati se olomouckého kancléře Königsbrunna, možno-li proti censurním výnosům brněnské konsistoře stran vhodnosti knih Dědictví C. M. právní cestou se brániti.

Vysokorodý Pane Hrabě!
Drahý Příteli!

Nemohu neoznámiti Vám, že p. Těšík stal se školní radou; a sice jak si můžete mysleti působením Rajhradského p. preláta.[1]) Věc to neočekávaná, poněvadž p. Těšík ani v návrhu nebyl, nébrž sl. konsistoř mermomocí jen o p. Deabisa[2]) stála.

Prosím račte se při své<m> v Olomouci pobytu otázati p. barona Königsbrunna co dokonalého znatele práv církevních, může-li se nám od sl. konsistoře zakázati, abychom vydali spis ten, o němž sami oni praví, že v něm nic proti učení církve není, pod tou závadou Es eignet sich nicht für unser Volk. Vůbec o mezech censury církevní a o mezech s. konsistoře a práva jejího na společnost naši knihvydavatelskou[3]) bych se rád a dokonále [!] poučil, abychom v marné boje se nevydávali. Dostali jsme, co Vy ráčíte z Brna býti, dvou dopisův od slavné konsistoře, kdež se nám vytýká, že jsme pro lid posud ničeho téměř nevydali, a že jsme brali ohled jenom na vzdělance. To se v obojím přípisu stává. O p. Bílého historii: ganz kirchlich, aber es eignet sich nicht fürs Volk und ist für dasselbe unverständlich. Indessen kann es doch dem Drucke übergeben werden. Všickni z výboru velice se nad tím počínáním horší a mnozí radí, abychom bránili se. Ale tu potřeba všecko dokonale znáti. Kdyby nějaké monografie stávalo Über kirchliche Bücherzensur a Über kirchl. Vereine, ozvlaště[tak] co Bücher či Schriften se týká.

Brzoli se těšiti můžeme z Vašeho příchodu?
Ode všech úctu ozvláštní.
S úctou ozvláštní tolikéž

Váš přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d. 27. apr. 858.

---

[1]) Kalivody.
[2]) býv. prof. theol. a spirituál alumnátu, tehdy farář u sv. Maří Magd. v Brně.
[3]) Dědictví C. M.

88.

Tarouca Sušilovi.

Odpovídá stran brněnské censury (viz předešlý list).

Pravopis docela chybný. Na př. začátek listu: Přida z Holomouce dom nalesl sem vaše mili psani a bilo mne velmi lito... lhostánich (lhostejných) atd.

V Čechách d. 3. Maje 1858.

Drahý příteli!

Přijda z Holomouce domů našel jsem Vaše milé psaní a bylo mi velmi líto, že jsem je nedostal o den dříve, poněvadž jsem s Königsbrunnem o rozličných věcech dílem lhostejných mluvil a raději vaši záležitost vyjednat mohl.

Uznáje[!] důležitost této věci hned jsem zase do Holomouce ke Königsbrunnovi <jel>. On ale neznal žádné speciální zákony, neboť oni se v praxi jen držejí starého zvyku a při censuře jen hledí, aby v knihách nic proti víře a mravům nebylo a kdyby kniha sebe hloupější byla, přece dovolení k tisku dostane. Aby ale Vaši žádost vyplnil, hledal v rozličných starých škarech, jak v Schmalzgrubera[!], Reiffenstuela a jiných, ale všude o právech biskupské censury se týkajících se jednalo jen všeobecně; až našel ve spisech Feraria[1]) vysvětlení zákonů aneb pravidel pro Congregaci indicis. Pro nás jsou dva articuli důležité, a sice ten zde přiložený, jenž biskupům neobmezené právo dává, a druhý, jenž censuru jen tomu biskupovi připisuje, v jehož Diecesi kniha vyjde. Protož kdyby nám v Brně překážky udělali, aneb kdyby byly při jisté knize k obávání, byla by lehká pomoc: nechá se kniha tato tisknouti v Praze nebo v Olomouci a tak kniha vyjde bez ohledu na brněnské Consistorium. To se rozumí jen proto, poněvadž Skarnitzel v Olomouci aneb Stýblo v Praze to dělají lépe a laciněji, než brněnští tiskaři.

A když kniha vyjde s aprobací arcibiskupa pražského aneb olomouckého, Brňáci taky budou tak chytří, že mají knihu za dobrou.

Pro jistotu bych ale přál, aby ste se sami přesvěčili, u Minoritů, Augustiniánů a v Rejhradě máte canonických knih dost, tam by ste tyto Regulae Congregationis indicis našli.

V nynějším pádu knihy Bílého se týkajícím nenalézám žádnou příčinu, aby kniha by nevyšla, neb biskup praví dessen ungeachtet kan[!]

---

[1]) Schmalzgrueber, B., Ferraris — spis. církev. práva (18. stol.)

das Buch gedruckt werden a my máme dle našich pravidel také právo nepopulární knihy vydat; všechno nemusí být pro sedláka.

Aby se nějaký krok proti Consistoři udělal, nejsem proto, niberz[!] my musíme vždy hledět, abysme s nima dobře vyšli. Kdyby věčina to ale žádala, že by se dala nějaká odpověd[1])

89.

Tarouca Sušilovi.

S bojiště rakouskoitalského, kam T. se přihlásil za vojenského duchovního správce, z nemocnice veronské stěžuje si, že mu nikdo z Brna nepíše, žádá o knihy Dědictví C. M. pro nemocné vojáky.

Pravopis pro zběžné psaní místy chybný na př. hiesige a hisigen, wenn a wen a j.

Veron den 29. November 1859.

Lieber Freund!

Obwohl ich schon viele Briefe nach Brünn geschrieben habe, habe ich doch bis jetzt von dort nicht eine Zeile erhalten, so daß ich in völliger Unkenntniß bin, was dort vorgeht. Besonders verdrießt mich, daß ich von Tesik[2]) nichts erfahren kann, da er meine Angelegenheiten zu besorgen übernommen hat, und ich fürchte daher, daß etwas versäumt werden könnte, da er sich wie es scheint um nichts kümmert; wenn er dieß wollte, hatte er diese Angelegenheit nicht übernehmen sollen. Von ihrer bewährten Freundschaft erwarte ich aber, daß Sie mich nicht wie die übrigen im Stiche laßen und mir antworten werden. Was meine hiesige Lage betrifft, wäre ich ganz zufrieden, wenn nicht die beständige Ungewißheit wegen der Auflösung des Spitals wäre. Heut kommt eine Verordnung, morgen wird sie wiederruffen [tak], und so geht es beständig. Vor einigen Tagen kam der Befehl, daß das 1te Feldspital und das 1. Aufnahme Spital bleiben soll und die andern aufgelöst werden. Heute habe ich aber mit einem Geistlichen des 17. Feldspital gesprochen, welcher mir sagte, daß die Auflösung sistirt sei. Da wir die Kranken von dort übernehmen sollen, wird sich bald zeigen, ob es wahr ist.

In allen hiesigen Spitälern, das heißt jenen, welche permanent sind, bestehen kleine Bibliotheken für die Kranken, aber für die Anschaffung ist nichts bewilligt, es bleibt daher die Sache dem Eifer des

[1]) List neúplný.

[2]) Těšík.

jedesmahligen Geistlichen über, welcher die Bücher aus seinem kargen Lohne kaufen oder durch Betteln herbeischaffen muß. Da aber die Geistlichen des hiesigen und des Mantuaner Garnisons-Spitals zufällig Ungarn sind, stehen sie natürlich mit ihrem Vaterland am meisten in Verbindung und werden vom St. Stephans-Verein[1]) reichlich unterstützt, hingegen fehlt es an böhmischen Büchern. Ich ersuche daher unser Dedictwy [!] diese Spitäler betheilen zu wollen. Ich glaube mich zu erinnern, daß über diesen Gegenstand im Allgemeinen ein Beschluß vorliegt und daß daher die Spitäler von Mantua und Verona als Mitglieder ohne Zahlung aufgenommen werden könnten. Sollte dieß aber nicht der Fall sein, bitte ich die Sache im kleineren Vybor [!] zur Sprache zu bringen. Wollen die Herren für mein Spital auch ein Exemplar zuerkennen, wäre es sehr freundlich. Die Bücher werden im Falle der Auflösung mit den übrigen, welche schon vorhanden sind, an eine der permanenten Filialen der Garnisons-Spitäler übergeben werden. Falls die Sache durchgeht, bitte ich die Bücher im Wege des Buchhandels an die Buchhandlung Hermann Münster in Verona zu senden, welche Buchhandlung dann das weitere besorgen wird. Vor der Hand wäre es hinreichend, wenn die Sache prinzipiel ausgesprochen sein wird, die Orte, die zu betheilen wären, würden sich dann finden. So wäre das Spital von Peschiera der Betheilung werth, da es immer überfüllt ist und zwei Drittheil unserer Kranken von dort herkommen, lauter Mähren und Böhmen. In diesem Neste sind Fieber, Dysenterie, Gelbsucht und Wassersucht an der Tagesordnung. Die Hälfte der in meinem Spital Gestorbenen starben an Dysenterie, die übrigen an Typhus und Lungensucht, diese letzteren waren im November fast ausschließlich. Dafür hat der Typhus fast ganz aufgehört. Im Typhus-Zimmer sind jetzt nur mehr 3 Kranke, alle andern Reconvalescenten oder todte. Meine Herrn Collegen Calvinischer und Lutherischer Confession verteilen Bibeln in großer Zahl, da sie diese umsonst bekommen, ist es ihnen daher sehr leicht.

Soeben als ich dieß schreibe, habe ich endlich einen Brief von Telik bekommen, aus welchem ich ersehe, daß alles in Ordnung ist und ich nichts zu befürchten habe. Leben Sie wohl und schreiben Sie bald. Meine herzlichen Grüße an alle Bekannten. Daß Šmidek so viel zu leiden hatte, tut mir sehr leid. Mit aller Hochachtung

Ihr getreuer Freund

Tarouca.

---

[1]) podobný našim Dědictvím, ovšem maďarský.

90.

Tarouca Sušilovi.

Žádaný cestopis nemůže psáti česky, jelikož prý není českého názvosloví pro obory umělecké. Záměry pro další cesty po Italii. Nesnáze peněžní. Drobnosti brněnské.

Pravopis docela chybný. Ponechány tu jenom některé zvláštnosti.

Florencie 10. února 1865.

Drahý Příteli!

V tomto psaní Vám píšu česky, ať to vypadne jak chce. Jest to opovážlivost, neb jsem již tak dlouho ode vlasti vzdálen, a jsou na konci tohoto měsíce právě dvě léta, že jsem poslední slova česká slyšel, a nemaje ani gramatiky ani slovníka, jde to dosti zdlouha a chatrně. Poněvadž vždy zápasím slovama, trpí při tom myšlenky, a vcelku to vypadá nemotorně. Proto prosím Vás vemte zavděk s dobrou vůlí a odpuste nesčíslné chyby. Snad Vám jest psaní v české řeči špatně spané [!] milejší[1]) než v německé dobře, a tak špatně to přece nebude, že by jste smyslu nerozuměl. Jestli nějaké slovo neb celou větou [!] vyjadřiti nemohu, podám to v závěrce německy. Pravíte, že nebožtík pán Cato senex se naučil literas grecas a podáte mně ho za příklad, ale tento pán Cato měl bez pochyby lepší palicu pro řeči než já. Všeho [!] se spíše naučím než řeči, to vidím taky při Italianskym. Chcete, abych sepsal můj cestopis česky, ovšem jest to má největší touha, ale jestli to dovedu, jest jiná otázka. Předmět, to jest krásné umění ve Vlaších, by byl také pro dokonalého Slovana těžký skrze terminologie [!], která v české řeči vyvinutá ještě není, jesto sotvá 50 let, co ji Němci v jejich řeči utvořili. Než se dá o tom něco psáti, by bylo potřeby sestaviti knihu jak byla Sulzer'ova Theorie der schönen Künste, která u Němců proklestila dráhu. Jesto reální a vocabularní slovník, věčím dílem vzato z francouské Encyklopaedie ode Dalambera a Diderota. Göthe se častěj odvolá ve své italienischen Reise na ni, a uzná ji za dobrou, ačkoli mu nestačí, tím méně by stačila pro náš věk. Jednak jsou pojmy a náhledy docela jiné, jednak se velice rozšířil obzor. Tehdáž se nic nevědělo o Byzantinského a Gothického umění. Pan Göthe se podívá s velikým oblíbením na řízeniny chrámu Venuše v Assisi, ale chodí mimo chrámu svatého Františka, on nechce

[1]) O tom, jak Sušil pisatele do češtiny nutil, srv. F. S. str. 348.

o tém Machwerk des finsteren Mittelalters nic věděti. Bylo to v roku 1786. Kdyby pán Göthe by udělal tu cestu nyní, a někdo by o této budově by tak soudil jak on sám těchdáž, by ho jistě měl za největšího barbára, a to vším právem, neb stavba a malba jest při té budově výtečná, a patří k nejdůležitějším ve světě. Zásluha, že se středověké umění ve Vlaších přivádilo k uznání, patří Němcům, dílem umělcům tak nazývané romantické školy (jenž jde paralelně z romantické poesie), to jest Schnorr, Cornelius, Koch, Fürich, Veit, Schadow, Overbeck a t. d., dílem učencům; začátek se udělal v začátku našeho století, s časopisem Kunstblatt, jesto pro všechny věky důležitý Archiv pro děje umění. Samém čassu cestoval německý Baron Rumohr v Italii a prošťoural všechny Archivy v zemi, obzvláště pro nejstarší dobu, to jest 13. a 14. století, důležité archivy v Pise, Florencii a Umbrických městech, obzvláště Perugia a Urbino, všechna jiná místa, jako Řím (skrze meškání papežů v Avignonu), Benátky, Bologna, Milan a Nápoli sjou [!] odvislá od Florencie a Umbrie a dosahnou těperv později důležitost (v 15 a 16 století). Pan z Rumohru vydal své výrobky 1827 pod titulem Italienische Forschungen 3 díly v 8°. A to jest základ kritického dějepisu pro všechny věky. V jeho stopách kráčel 1835 Dr. Förster s Michova, malíř a stavitel, nyní největší učenec v tom obzoru [!]. (Před několika dni jsem se s ním osobně seznámil.) Tento příklad sbudil Italiany Marchese Selvatico, malíř Mich. Ridolfo Lucca, Conservator a Prof., March. Roberto d Azeglio (bratr výtečného muže Massimo, jenž jest v jedné osobě nejvýtečnější žijící malíř krajin (v Italii), spisovatel románů a politických věcí, jenž vyznamenal se jako bojovník v bitvě u Vicenzy a byl ministrem piemonteským. Starec jest teď podesta v Miláně a žeď [!] Manzoniho, Padre Marchesi, dominikán v Turině, Pf. Bonaini v Pise, Prf. Milanesi zde. Konečně se všechny tyto síly spojily a vydaly Vasariho Životy umělců ze 16. století (první základ historický, ale velmi nekritický), s obšírnými poznamenáními, v kterých taky práce Rumohra, Förstera, Schorn, ne Schnorr, Gaye a jiných použity jsou, posavad 16 dílů 8°.

Ale právě pozoruji, že mně péro uteklo a že jsem s cesty zbloudil. Chtěl jsem mluviti o Terminologie [!]. Co se týká realní stránky této knihy, bych si troufal ji vyvést, není to těžké, neb podobných slovníků jest nyní hojnost v řeči německé, francouské, italské a anglické, a všechny tyto řeči rozumím dost pro ten účel. Poslední řeč t. j. anglickou jsem se naučil na cestě tolik, že čítám knihy umění se týkající s pomocí slovníka dosti běžně. Knihy velmi praktické tohoto

národu pro cestovatele mne k tomu přivedly, že jsem se toho naučil. Jak víte, jest tato řeč k rozumění velmi lehká, jinak k mluvení, o tom nemám ani pojem. To by byla práce, když se navrátím, velký potřebný aparat se nedá na cestě použiti aniž jest to potřeby pro mne. Filologickou stránku by musela převzít celá společnost, a vydání pražské Museum jakožto akademie řeči. Ja bych chtěl mít jen jeden silný díl v 4° neb regal 8° s mnohými dřevotisky dobrými v textu. Všechna slova, jenž se obyčejně ve všech řečech užívají a z latiny neb grecké řeči pocházejí a se větším dílem stavitelství tícají, jak architrav, capitel, abacus a t. d. neb středověké viála neb fiále atd. Tak sochařství se týkající, jak plinta (tabule, na nichž stojí socha) by se všechna podržela, jen nová slova, věčím dílem francouská a se malířství týkající jako nuance by se změnila. Teprv když tato kniha by byla hotová, by se mohlo mysleti na cestopis ve Vlaších v české řeči neb dějepis umění. Na cestopisu pracuji pilně, to se rozumí v německé řeči. Poněvač živost pojemu a vniku (die Lebhaftigkeit der Eindrücke) se nedá později navrátiti, jest to potřeby, aby se hned psalo (die Sache behält das Gepräge der Frische und Lebendigkeit), všechno, co se ale týká učenosti, se může dle potřeby později přidat. Můj plán v tom ohledu jest, aby ta kniha držela střed mezi obyčejným cestopisem a mezi periegetickou rukovětí (Reisehandbuch z. B. Förster, Burckhardt, Passavant u. s. w.) Cestopisy jsou větším dílem plédky[1]) a zvrchu (seicht und oberflächlich) a jejich účel jest více zábava než ponaučení, rukověti naopak jsou učené, ale suchopárné (trockene Wegweiser, gründlich und langweilig). Tyto dvě stránky bych rád spojil, ale tak, aby učenost neudusila příjemnost, poslední by byl hlavní účel. Kde by bylo více učenosti třeba, bych to nedal do kontextu, nýbrž do noticky. Hlavní věc by byly obrazy. Obraz praví s jedním pohledem více než 100 listů textu. Pro rozmanitost bych rád mimo kladl (einschalten) popsání krásné italské přírody, zahrady a t. d. A vynasnažím se, aby to vypadlo tak živě a graficky, jak možná. Jsou to ale pia desideria. Bůh ví, co z toho vyvedu. Duch povolný jest, pleť (Fleisch) ale slabá. Video bona proboque, deteriora sequor. Krom toho studuji národní dějepis a literární Italianů, ale posavade jsem v tom ohledu nic nepsal, k tomu by bylo taky čas, když se navrátím, národní dějepis dosti dobře již znám, méně literární. Co se týká národního, bych si taky troufal knihu vyvect, jen zběhlost v řeči

---

[1]) plýtké; zde i namnoze jinde psáno dle mluvy hanácké (očel = účel a j.)

schází. Dáli Pán Bůh, taky to provedu, ohledem řeči bych Vám, to jest nejen Vaší osobě, ale všechněm přátelům solidárně, bych rád udělal návrh, to jest Vám osobně, Prf. Procházkovi, Šmídkovi, Wurmovi, Maršovskému [1]), Haskovi (nevím, jak se píše [2]). Já bych nejméně každých čtrnáct dní na Vás, Pane Profesor, psal, ale ten list by byl pro všechny, a kdo by měl právě k tomu chuti a času, by mně odpověděl, a mne učinil pozorlivě [!] na chyby v mém psaní. By bylo to dle duchu času dělení práce (Theilung der Arbeit) a na jednoho to by přišlo řídko. Aby korektura by byla skrátka, bych psal s chemickým inkoustem a bych psaní [3]) mašinou votiskl, jde to velmi lehce (mit der Copirmaschine), potom potřebuje pán korektor jen říct: na stránce 1 v řádce 7 slovo neb sada neb věta a t. d. Rád bych byl, kdyby mně někdo s těch pánů odpověděl, jestli jste s tím dorozuměni neb ne. Taky bych potřeboval gramatiku a slovník, páni professoři Procházka neb Šmídek mohou nejlépe posouditi, co by se pro mne hodilo. Potom zaprosím p. Maršovského v mém listu na něho, aby tyto knihy pro mne obstaral.

Na ty kodexy ve vatikánské bibliothece, o nichž jste mně psáti ráčil, jistě nezapomenu, ale jste se obrátil na špatného komisionáře, na dobré vůli neschází, ale na učenosti, pokusím se a uvidíme, co vyvedu. Glagolicu dosti dobře znám. [4])

Mám s tím něco sa lubem, ale nevím, jestli se to podaří, o tom jednou budoucně, až věc dozraje a se ukáže, co na tom. (Přál bych, kdyby někdo, na koho páni, neňi nos do nejho strčel,[5]) ať se s těma hákama hlavu láme.) Musím Vás taky zaprosit, abyste měl trpělivost skrze ony vatikánské codexy, do Říma tak brzo nepřijdu, poněvadž ještě se nějaký čas ve Florencii zadržím, později půjdu ale nejprve do Napoli, Sicilie a Malty, potom teprve přijdu do Říma, kde delší čas zůstati hodlám. Na spáteční cestě navštívím opět všechna místa, kde sem byl, a taky ona, jenž jsem prve vynechal, k. p. Modena, Turin, Ferrara. V Benátkách taky zůstanu delší čas. Z toho lse viděti, že se tak brzo do vlasti nenavrátím. Krom účelu cesty má to ještě druhou příčinu. Stav mých peněžitých záležitostí jest Vám znám, že povinen jsem velké

---

[1]) Würm Ign. (1825—1911), duch. správce v Ochranově; M. řed. ústavu hluchoněmých.

[2]) míněn asi Dr. Fr. Hošek, prof. theologie v Brně.

[3]) psáno: spáni, jako dříve sjou m. jsou.

[4]) psáno glagolicí!

[5]) nesrozumitelné; snad: aby někdo, na koho páni případnou, nos do toho strčil a těmi háky (glagolskými)...

sumy platiti a protož spořiti musím, abych s tím jednou do konce přišel. Krom platu k Dědictví mám ještě raihradský dluh a fundaci v Ochránitelně. S těmi dvouma [1]) prvními, to jest Dědictví a Raihrad jsem myslel, že je letos odplácím a co se mne týká, jsem to dle předsevzetí vykonal. Uspořil jsem nejen tyto dvě sumy, ale ještě něco zůstane pro mne.

Ke konci roku se ale ukázalo, jak Vám ze psaní mého bratra [2]) vědomo bude, že důchody z panství to nevynáší a že já, a ti, kterým platiti mám, trpělivost míti musejí. Díky Bohu, jsou ty platy tak, že skrze ně k soudu pohoněn nebudu, a doufám, že ty zlé časy se polepší a že to, co jsem letos s tím zmeškal, budoucně vynahradím, ale přece ztratím s tím rok. Dokud zůstanu zde v Italii, lehčej spořiti můžu než doma, neb zde všechno jest cizí a neberu žádný podíl (nehme keinen Antheil an den fremden Angelegenheiten), jinak jest to doma, tam všechno mne zajímá, a přijdou všelijaké věci, kterým vyhýbati nemohu; když jsem vzdálen, lidé na mne zapomenou a dají mně pokoj. Proto nechci se navrátiti, než všechno aneb větší díl oplacen jest. S [tak] toho vidíte, že sám nevím, kdy zase dom přijdu, neb nejsem v tom ohledu v mém jednání svobodné (ich kann mich nicht frei nach meiner Absicht bewegen), nýbrž [3]) jsem vázán hospodářstvím mého bratra. Že tam odsud to, co mně patří, v čas nedostanu, nemohu bráti za zlé, neb není to následek nedbalosti, nýbrž [4]) všeobecné nouze v zemi vůbec. Když všichni [5]) trpějí, nemohu žádati, abych sám s toho sproštěn byl.

Děkuji Vám za ty věci, jenž Jste knihám přidal, jsem se z nich všelicos zdověděl. Jen ta Brochurka dramatická se mně nelíbí, jest velmi sprostá a beze všeho vtipu. Taková věc se může provést v užším kruhů dobrých přátelů, ale pro veřejnost se nehodí. Dělá to čtenářskému spolku jen hanbu.[6]) Wau Wau [7]) naopak se mně líbí. Viděl jsem z něho patrně, jak dlouho ode vlasti vzdálen jsem, o věci, často vtipu, ačkoli je rozumím a je za podařilé uznati musím, přece tak málo vím, kam cílejí, jak kdyby se ne Brna ale Timbuktu týkaly. Illustrace není

---

[1]) dvoma přetrženo.

[2]) majitele Čech

[3]) psáno: nibť

[4]) nybť

[5]) psáno, jak velmi často: šechny.

[6]) snad Illnerův »Kvas krále Vondry«?

[7]) satirický půlměsíčník směru českého německy psaný, red. Karl Flemmich.

špatná, naopak myslím, že jest lepší než u pražských Humoristických listů, a převyšejí daleko českého illustr. Časopisu (jméno sem zapoměl). Poněvadž Wau Wau docela nerozumím, taky nemůžu poznati, jakou barvu má, tolik vidím, že jest opoziční proti Ministerium a městské radě. Že D'Elvert již není měšťanostou, nýbrž[1]) Skene. Tu osobu docela neznám, ale mne zajímá jen vědouce, že jest velký přítel Wurmův. Myslím, že jest Wau Wau vydán od národní strany a by bylo to dobrá myšlenka, polemického časopisu v řeči protivníků psáti, tak jsou nuceni si ho všimnouti. Co se stalo s Pátkem? Schulkalender[2]) jest podařilý. Velkou radost mám nad spisem Brandlovým, by bylo k přání, aby brzo ve vydání Žerotínových spisů pokračoval.

Tímto chci dokončit a opakuji prosbu mou, aby jste nesčíselné chyby prominul. Mám na jednou pamatovat na pravopis, hledati v hlavě slova a si všimnouti konstrukcí a syntaxe, to jest příliš moc najednou a divím se, že jsem tolik dovedl. Prosím sdělte to psaní přátelům. S Bohem.

Ve vší úctě

Váš upřímný otitel a přítel

Fr. Hr. Tarouca.

91.

Tarouca Sušilovi.

Z důvodů peněžních nemůže cestovati. Drahota ve Florencii. Nápisy na středověkých obrazech. Doprava tisku poštou. Ign. Wurm na odchodu (do Olomouce?) Nové ministerstvo (Belcredi 1865?)

Datum opomenuto. List psán asi 1865 po listě č. 90.

Florenz den

Lieber Freund!

Ich danke Ihnen sehr für Ihr für mich in jeder Hinsicht sehr wehrtes [!] Schreiben. Was die Adresse betrifft, habe ich geglaubt, daß Sie es so machen werden, wie es allgemein üblich ist, daß man dorthin schreibt, von wo der letzte Brief datirt war, da der betreffende Hausherr und die Post unterrichtet werden, wohin sie die Briefe weiter senden sollen. Überdies glaube ich, wenn ich mich recht erinnere, Maršowsky geschrieben zu haben bei der gegebenen Adreße, nämlich

[1]) nibeř.

[2]) Jana Pátka, řed. normální školy a spojené s ní učitelské průpravny.

Florenz Montebello 18 zu bleiben, bis ich weitere Nachricht gebe. Ich bitte Sie und überhaupt alle Bekannten, welche mich mit einem Schreiben beehren wollen, in Zukunft es auf die angegebene Weise zu tun, Wurm werde ich gleich nach diesem Briefe schreiben. Vom Weiterreisen ist einstweilen bei mir keine Rede, da mir dazu das Geld fehlt. Hier lebe ich sehr wohlfeil, was auf der Reise nicht geht, da in den Gasthäusern, auf welche ich dann angewiesen bin, Wohnung und Kost wenigstens das Doppelte kosten, die Fahrgelegenheit, Trinkgelder usw. nicht gerechnet. Durchschnittlich muß man dafür täglich 8 bis 10 Gulden rechnen, wozu jetzt nur 3 Gulden hinreichen. Seit vorigem Jahre sind hier die Preise fast um das Doppelte gestiegen, was der große Verkehr und Transport der Produkte durch die neuen Eisenbahnen hervorbringt, da sich an einem Orte nicht anhäufen kann [tak]. Der Producent gewinnt dadurch und der Konsument verliert, d. h. bloß in fruchtbaren Gegenden, wo hingegen alles in ärmeren Gegenden, z. B. im Römischen durch die Zufuhr billiger wird. Viel tragen auch die bedeutenden Erhöhungen der Steuern zum Steigen der Preise bei. Wann ich weiter komme, werden die neuen Minister bei uns entscheiden, nämlich durch ihr Einwirken auf die Geldverhältnisse. Gott gebe, daß sie es tun, obwohl ich gestehen muß, daß ich wenig oder nichts von ihnen erwarte. Ich fürchte, es ist zu spät. Daß mein Brief über die Inschriften auf mittelalterlichen Gemälden Beifall gefunden, freut mich sehr, es wird mich ermuntern, fleißig zu sein. Leider ist in dieser Sache ohne Geld nichts weiter zu machen, und das habe ich jetzt nicht, und wann es damit besser werden wird, weiß Gott. Für mich wäre es von dem größten Interesse zu erfahren, was Šmidek und Brandl darauf geschrieben haben, ich bitte daher die Herren, mir die betreffenden Blätter in Briefen zu schicken. Dabei muß ich aber bemerken, daß die Post nichts davon wissen darf, daß die Briefe Druckschriften enthalten. Die Briefe müssen daher aussehen, als wenn sie geschrieben wären. Ich bitte daher das betreffende Numero so gepreßt zusammenzulegen als möglich, oder noch besser die betreffenden Artikel herauszuschneiden und zu schicken. Die Posten sind recht pedantisch und langwierig. Die Herren Trapp und Weber wollten mir einige ganz unschuldige Druckschriften schicken, die Sachen wurden aber von der Post abgewiesen. Sollten Sie auch Anstände mit der Post haben, so bitte ich die Sachen an Nitsch zu geben, der das Weitere besorgen wird.

Daß Wurm Brünn verlassen will, finde ich begreiflich, es ist mir aber nicht lieb, da auch Sie ihn ungern verlieren werden. Er wird

schwer zu ersetzen sein, wer soll den Posten [1]) bekommen? Ich muß es wissen, da ich ihn präsentieren muß. Ich hoffe, Wurm wird mir wenigstens darüber schreiben. Die Ausrede wegen der Adresse fällt nach diesem Briefe weg.

Wenn es jemanden aus den Bekannten möglich ist, bitte ich Sie mir über Ihr Verhältnis zum neuen Ministerium zu schreiben, einige wenige Worte werden genügen. Allgemein macht man sich große Erwartungen, auch ich theilte sie, nach verschiedenen kleinen Indizien verspreche ich mir aber gegenwärtig nicht viel. Wenn es nur nicht noch schlechter wird. Vederemo! [tak] Einmal müßen die Herren doch mit der Farbe heraus, sie haben sich ohnehin lange genug damit Zeit gelaßen. Wir wollen deßenungeachtet das Beste hoffen. Gott gebe, daß es in Erfüllung gehe.

Leben Sie wohl, ich grüße alle Bekannten und Freunde herzlich. Mit aller Hochachtung Ihr aufrichtiger Freund

F. Gf. Tarouca.

92.

Tarouca Sušilovi.

Stěžuje si, že mu nikdo z Brna neodepisuje. Nedorozumění s Kuldou, stesky na nepřátele. Jediný přítel v Italii, abate Orticoni.

Florenz den 5. Juli 1865.

Lieber Freund!

Ich hatte mir vorgenommen, weder Ihnen noch Maršovsky und am wenigsten Wurm zu schreiben, weil ich auf keinen meiner Briefe Antwort bekommen und daraus sehe, daß alle mir entweder nicht schreiben wollen oder nicht können. Würde es bloß im Wollen liegen, bin ich zu stolz, um mich Jemanden aufzudrängen, der mich nicht mag. Liegt es aber im Können, daß mich die Briefe nicht erreichen, ist die Correspondenz eine unnütze Mühe, ich werde sie daher aufgeben. Was das erste betrifft, glaube ich, wäre es freundlicher und anständiger gerade heraus zu sagen, dieses oder jenes ist mir an dir nicht recht, ich hätte dann Gelegenheit, mein Unrecht, wenn es obwaltet, einzusehen und die Sache einzustellen. Auf jeden Fall würden wir uns verständigen. Ganz besonders gilt dieß in Bezug auf Wurm;

[1]) v Ochranovně, na Taroucovu fundaci.

hier finde ich es am wenigsten passend, mir ein trotziges Stillschweigen entgegenzusetzen. Mit Kulda war die Sache auch so und wir sind in Folge dessen auseinander gekommen. Kulda befand sich in äußerst mißlichen Geldumständen, wie es ihnen bekannt ist, gegen alle anderen sprach er sich darüber aus, nur gegen mich nicht. Vielleicht wollte er mich schonen, da ich selbst in großer Geldverlegenheit war, da hätte aber sein übriges Benehmen gegen mich damit im Einklange sein sollen, statt deßen wurde sein Benehmen gegen mich ein gereiztes und oft sehr verletzendes, ohne daß ich wußte warum. Die natürliche Folge davon war, daß ich mich immer mehr von ihm zurückzog. Erst als er fort war, erfuhr ich von Wurm den Zusammenhang der Sache. Auf jeden Fall war sein Benehmen nicht recht, damals wäre es mir, unter den Umständen, in denen ich mich befand, auf einige Hundert Gulden auf oder ab nicht angekommen, wenn ich sie auch nicht gehabt hätte, würde ich sie mir ebenso, wie verschiedene Beträge zu anderen Zwecken leicht verschafft haben und sie wären jetzt ebenso gut bezahlt, wie jene bezahlt sind. Auch hat man es mir allgemein übel genommen, daß ich für sein Fortkommen nicht gesorgt, was aber ebenso unrichtig war. Was das Čecher Patronat betrifft, habe ich kein Recht darauf, sondern mein Bruder, dem natürlich die Patronats-Geistlichen näher stehen, als ein Fremder, den er niemals gesehen hat und der von vielen Seiten ungünstig beurtheilt wurde. Und was meinen Einfluß in weiteren Kreisen betrifft, mußte es Kulda mehr als jeder andere wißen, daß dieser durch meinen Anschluß an die slawische Partei gänzlich vernichtet ist, und noch so ist. Er wußte es ganz gut, wie man mir in allem, was ich unternahm, von allen Seiten hindernd entgegen trat, was ebenso wäre, wenn ich jetzt in Brünn wirken wollte. Es ist also kein Wunder, daß ich verdrießlich wurde und Alles aufgab. Besonders thätig gegen mich war damahls Chlumecky mit einigen Helfershelfern, welchen ich viele Gefälligkeiten erwiesen hatte und die sich für meine Freunde ausgaben. Ich brauche sie nicht näher zu bezeichnen, Sie kennen sie ohnehin. Chlumecky ist jetzt todt und die andern dadurch und die Zeitereignisse unbedeutende Leute geworden, dagegen bestehen noch eine Menge anderer Feinde, die mir übel wollen, ohne sich recht klar bewußt zu sein, warum. Sie bilden sich etwas ein, und das genügt ihnen. Nun genug davon.

Zunächst wurde ich durch den einzigen Freund, den ich hier habe, Pater Orticoni ver<an>laßt, an sie zu schreiben, Ich erinnere

mich nicht, ob ich Ihnen von ihm geschrieben habe, ich glaube aber nicht. Orticoni ist ein Abate wie Hunderte andere in Italien sind, nämlich der kein kirchliches Amt hat. Er beschäftigt sich mit Sprachunterricht, besonders mit Fremden, er spricht daher auch ganz geläufig Französisch und Englisch. Von Geburt ist er ein Corse. Seine Hauptstärke ist aber in den klaßischen Sprachen und der allgemeinen Geschichte. Bei der letzteren kömmt ihm sehr seine ausgebreitete Sprachkenntniß zustatten. Jetzt studiert er, obwohl über 50 Jahre alt, das Deutsche, was ihm aber sehr schwer geht. Aber er wurde dazu veranlaßt, weil er sich überzeugt hatte, daß die deutschen Philologen die gründlichsten von allen sind. Auf die Frau [1])

93.

Tarouca Sušilovi.

Vytýká brněnským známým (zvl. Ign. Wurmovi), že mu nepíší. V hudbě nemá záliby.

Florenz den 24. Oktober 1865.

Lieber Freund!

Es ist ordentlich ein Fest für mich, wenn ich aus der Heimath einen Brief bekomme, es wäre daher eine Undankbarkeit von mir, wenn ich Ihnen nicht gleich für Ihren Brief herzlich danken würde. Umsomehr, da es die Übrigen nicht der Mühe wehrt[!] halten, mir zu antworten. Ihre Entschuldigung, daß sie mir schreiben wollen, aber die Sache solange aufschieben, bis sie darauf vergeßen, ist eben nicht sehr schmeichelhaft für mich. Wenn einem an einer Person gelegen ist, schiebt man das Schreiben nicht auf, sondern schreibt gleich. Was den Herrn Ministerialrath in spe Wurm [2]) betrifft, bin ich noch immer ungewiß, ob ich ihn aus der Zahl meiner Freunde ausstreichen soll oder nicht. Es wird davon abhängen, daß ich endlich auf irgend eine Art erfahre, ob er meine 4 Briefe erhalten hat oder nicht. Jemanden auf den erhaltenen Brief nicht zu antworten ist eine Unhöflichkeit, aber es nicht zu thun, wenn man den anderen zum Schreiben auffordert, ist eine Beleidigung. Dieses bitte ich dem Herrn Ministerialrath in spe zu sagen. Wenn er mit dem, was ich geschrieben habe, nicht einverstanden ist, ist dieß kein Grund mir nicht zu schreiben. Ich halte

---

[1]) Další (nový list 8°) chybí.

[2]) Ignác; mělť i jinak pověst ne tuze pilného dopisovatele.

mich nicht für unfehlbar, und habe es in den Briefen wiederholt ausgesprochen, daß sich seit den sechs Jahren, welche ich vom Vaterlande entfernt bin, so vieles gänzlich verändert hat, daß ich mir von den jetzigen Zuständen kaum eine klare Vorstellung machen kann. Auch viele Personen haben sich in dieser Zeit geändert, und ein großer Teil der bekannten Leute ist gestorben, statt ihnen [!] wirken jetzt andere, die ich gar nicht einmahl dem Namen nach kenne, mein Urtheil über Dinge im Vaterlande ist daher sehr ungewiß, ich habe daher bei jedem Satze in meinen Briefen ein Wenn vorausgesetzt. — Sie schreiben von Geisler,[1]) daß er sich auf seiner Pfarre einsam fühlt und sich nach Brünn zurück sehnt, und sagen dabei, ich sei anders und mache mir aus der Einsamkeit nichts daraus, da irren Sie sich bedeutend, ich fühle das Drückende meiner Lage nur zu sehr. Ich halte es aber für meine Pflicht, in der freiwilligen Verbannung solange auszuhalten, bis ich das erreicht habe, was ich damit erreichen will. Aus diesem Grunde ist es auch für mich eine so große Freude, einen Brief aus dem Vaterlande zu erhalten, und es schmerzt mich sehr, wenn man mir nicht antwortet, worauf ich in anderen Umständen gar nicht achten würde.[2])

Daß eine Terminologie in Kunstsachen bereits besteht, kann mich nur freuen, es war aber unnöthig, mir meine Unkenntniß in dieser Sache übel zu nehmen. Sie wollten mir auch irgend etwas von einer musikalischen Composition schicken, haben es aber unterlaßen, woran Sie recht gethan haben. Die Musik ist, wie Sie wissen, für mich unzugänglich, Musiker sind daher die letzten Leute, die ich aufsuche. Anders wäre es, wenn es die Malerei oder Bildhauerei betreffen würde. In dieser Hinsicht habe ich einige wenige Verbindungen angeknüpft, so daß ich leicht über Aufträge in dieser Hinsicht Auskunft erhalten könnte. Voriges Jahr hat ein lüderlicher Musikus Namens Benvenuti neben mir gewohnt, welcher an einer Oper arbeitet, er kam aber damit nicht weiter, da er die ganzen Nächte mit Offizieren und andern dergleichen Leuten spielte und bei Tag schlief. Gewöhnlich ging er zu Bette, wenn ich aufstand. Leben Sie wohl und grüßen Sie alle Freunde, die es wirklich und nicht dem Namen nach sind.

F. Gf Tarouca.

---

[1]) Bedřich Geißler, do 1865 regens alumnátu, pak jako farář v Urbanově vstoupil do kláštera rajhradského, odkudž opět vystoupil.

[2]) Opětovné výtky, že mu brněnští přátelé neodpisují, nutno za těch okolností nazvati oprávněnými, třebas ne do té míry a do těch důsledků, jak citlivý hr. T. se domýšlel. Z posledních dnů života jeho je známo, že v horečných dobách i nejlepší přátele své, jako na př. M. Procházku, podezíral z úkladův o jeho bezživotí.

94.

Spisovatel Jan Bohuslav Müller (1823—1885) Sušilovi.

Podává zprávy o slovanských překladech Bible. Srv. F. S. 269.

Velevážený Pane Professor!

Sdělil mi p. Latta Vašnostinu žádost, abych se po rozličných překladech slovanských zde přeptal, i zašel jsem hned k p. Hankovi a následující zprávy od něho obdržel.

Ostromirské Evangelium od Vostokova by Vám mohl přenechati za tu samu cenu, za kterou se v Petrohradě prodává, dovozného sem nepočítaje, avšak si na cenu nemohl hned vzpomenouti, nýbrž mne na některý jiný den odkázal, až to ve svých spisech najde.

Vydal právě tyto dny Remešské Evangelium, v kterém se některá místa z Ostromirského nacházejí. Prodává se v knihkupectvích po 3 zl. stř., u něho k dostání za 2 zl. stř.

V Lipsku vyšel Nový zákon staroslovanský a ten samý v polském překladu pro katolíky. (U knihkupců)

V Berlíně celá bible protestantská v překladu polském a horno- a dolnolužickém, od biblické společnosti. (U knihkupců)

V Lublani ilirský překlad N. Z. (k dostání ve Vídni u Wenedikta).

Léta a cenu nevěděl mi o žádné sděliti.

Pravil mi též, že se chystá klášter Tepelský vydati polyglottu slovanskou Písma Svatého. Bylo by prý nejlépe, kdyby jste[!] se ráčil naň obrátiti aneb se svou prací k nim se přidružiti.

Staré, rukopisné překlady české chovají se v bibliotéce Drážďanské (nejstarší), Litoměřické a v Praze jak v císařské tak v musejní bibliotéce.

Nový ilirský překlad celého Písma Svatého má brzy na světlo vyjíti.

Vel. P. Vlček mi pravil, že se nachází ve Vídeňském Novém Městě velmi starý rukopisný překlad český Bible (tuším že z 12. neb 13. století), a že by snad nějaké ukázky z něho od p. Buriana[1]) k dostání byly.

Totoť jsou výsledky mého přeptávání, jest mi líto, že nemohu všechno určitěji a ku větší spokojenosti podati. Kdybych snad mohl i jindy v čemkoli jiném posloužiti, tedy to s radostí učiní

Vašnosti nejponíženější služebník

J. B. Müller.

V Praze 20. Listopádu 1845.

---

[1]) prof. češtiny na tamější vojenské akademii.

95.

Topograf P. Řehoř Volný (1793—1871) Sušilovi.

Dík za knihu „Hymny círk." 1846 Sušilem vydané a za milodar na Hostýn (o jehož vybudování V. velmi se zasazoval).

Hochwürdiger,
Hochgeehrter Herr Professor und Freund!

Genehmigen Sie den Ausdruck meines innigsten Dankes für das gütigst überschickte Werk „Hymny Cirk.", womit Sie sich ein großes Verdienst um die hl. Kirche und nicht geringere Ehre vor der Welt erworben haben. Mehr darf ich nicht sagen, um Ihre Bescheidenheit nicht zu verletzen, aber so viel ist gewiß, daß mich Alles in und an dem Buche entzückt. Gebe Ihnen der Allgütige Gesundheit und langes Leben, damit Sie durch Ihre ausgezeichnete literarische Thätigkeit die hl. Kirche auch in andern bisher vernachläßigten Richtungen durch neue Werke verherrlichen könnten. — Für das gütige Offert auf den Hostein danke ich vorläufig vom Herzen. — Unser p. t. Herr Abbt [!], der seine Empfehlung melden läßt, wird sich persönlich bedanken.

Kommen Sie doch bald hierher, und empfangen für Jetzt und für Immer den Ausdruck innigster Hochachtung

Ihres ergebensten

G. Wolný m. p.

Stft Raigern 24. März 846.

96.

Volný Sušilovi.

Dík za zásilku Básní (vyd. 1847). Suš. oční neduh.

Hochwürdiger, Hochgeehrter Herr Professor und Freund!

Genehmigen Sie den herzinnigsten Dank sowohl von Seite unseres p. t. Herrn Abbtes (der sich auch bestens empfiehlt) und des P. Anton [1]) als auch von mir für die neue, schöne Gabe, die Sie uns mit Ihren vortrefflichen Básně gemacht. Der Allgütige verleihe Ihnen Gesundheit und Heiterkeit des Geistes, damit Sie noch lange zu seiner Ehre, zum Nutzen der Wissenschaft und zum Ruhme der slavischen Literat. Welt

[1]) Rücker (1794—1860), prof. filos. ústavu v Brně; uspořádal knihovnu rajhradskou.

fortwirken könnten. Darum bitte ich Ihn tagtäglich, will es aber, wo möglich, noch inniger thun am 2ten Juli in der Hosteiner Kirche, deren hochheilige Patronin Sie in Ihren Gedichten eben so innig als schön feiern. Dort will ich auch insbesondere Ihr Augenübel der Mutter der (wie immer) Bedrängten in meinem unwürdigen Gebete empfehlen.

Kommen Sie doch bald nach Raigern, ich sehne mich sehr, recht sehr nach Ihnen. Vom P. Anton alles Beste und vom Herzen.

Mit vollkommenster Hochachtung und Liebe

Tuissimus

G. Wolný $\frac{m}{p.}$

Stft Raigern am 27. Jun. 847.

N. S. Für die Gabe (10 Exempl.) für die Hostein-Kirche wird Sie die Gnadenmutter lohnen; ich danke dafür bestens, und werde Ihren Willen freudig besorgen.

97.

Volný Sušilovi.

Žádané dějepisné příspěvky pro poutní knihu již odevzdal. Děkuje za blahopřání ku jmeninám (12. bř.)

Adresa na str. 4°: Sr. Hochwürden dem wohlgebornen Herrn Herrn Franz Sussil Consistorialrath, o. ö. Professor des Bibelstudiums n. B. am Theolog. Studium, wie auch Pro-Synodal-Examinator u. s. w. Brünn. Abzugeb. im Minoritenkloster ebenda.

Na 3kr. známce razítko: Raygern 3/4, pak Brünn 3. Apr. Na pečeti razítkem vytlačeno: Dobro.

L. J. Ch.

Euere Hochwürden, Hochgeehrtester Herr Collega und Freund!

In Folge der mich sehr ehrenden Zuschrift des verehrlichen St. Cyrill- u. Methudvereines vom 14. März d. J. erlaube ich mir Sie, als die edle Seele desselben zu begrüßen und Sie zu bitten, demselben meinen herzlichsten Dank ausdrücken zu wollen für das Vertrauen, welches er behufs der Materialien (geschichtlichen) zur Abfassung eines Wallfahrt-Andachtsbuches in meine historische Liebhaberei gesetzt und mir dieß schriftlich mitgetheilt hat. Ich bin leider! nicht im Stande, in so zierlich-böhmischer Sprache dem p. t. Verein selbst zu antworten auf diese seine Zuschrift und bitte demnach Ew. Hochwürden, das Dolmetschamt für mich bei ihm übernehmen und sagen zu wollen:

dass Alles, was für den beabsichtigten Zweck passendes in meinen Notaten sich vorfand, bereits vor einigen Tagen dem Mitbruder Hrn P. Gunther Kaliwoda, nach dessen gegen mich ausgesprochenem Wunsche, zur etwaigen Verarbeitung und Weiterbeförderung übergeben wurde. Wäre ich im Stande gewesen, mehr zu geben als möglich gewesen, so hätte ich mich glücklich geschätzt, indem es einem so edlen Zwecke gilt und einem Vereine, dessen Hauptglied eine mir so hochtheuere Persönlichkeit, wie die Ihrige ist!

Nehmen Sie daher das Wenige, als gutgemeint, mit Nachsicht an, und der liebe Himmel möge, durch Fürbitte der Mutter Gottes, das Fehlende mit Seinem hlst. Segen ergänzen!

Für die sehr gütige Erinnerung an mich bei Gelegenheit des St. Gregoriifestes und insbesondere bei Abfassung des sehr schönen hymnus an diesen hl. Kirchenlehrer (nach der Nachricht durch den p. t. hochw. Hrn. Minoriten Provinzial) bin ich Ew. Hochwürden tief verpflichtet, und erstatte hiefür meinen innigsten Dank, mit der Bitte, meiner — wie ich es in Betreff Ihrer thue — am Altare des Herrn gütigst eingedenk sein zu wollen.

Mit dem Ausdruck vollkommenster Hochachtung und Liebe

Tuissimus

P. Greg. Wolný $\frac{m}{p.}$

Stift Raigern am 2. April 854.

98.

Volný Sušilovi.

Dík za blahopřání k udělenému ryt. řádu Františka Josefa.

L. J. Ch. c. b^a V. M^a

Hochwürdiger, hochgeehrtester Herr Collega!

Auf Ihre gegen mich so oft schon bewährte Nachsicht habe ich gerechnet, als ich Ihr sehr werthes Schreiben, worin Euere Hochwürden Ihre mir überaus schätzbare Teilnahme bei Gelegenheit der allergnädigsten Berücksichtigung meiner literarischen Versuche von seite Sr. k. k. apostol. Majestät unseres Herrn u. Kaisers mir kund gaben, nicht sogleich beantwortete. Ich glaubte dies auch wohl persönlich thun zu können, aber verschiedene, unvorgesehen eingetretene Hindernisse

haben das Letztere vereitelt und so muss ich doch, obwol verspätet zur Schrift und zu Ihrer Güte Zuflucht nehmen und letztere bitten, meinen innigherzlichsten Dank für diese nachsichtsvolle Theilname und für die daran geknüpften sehr gütigen Wünsche mit der Bitte genehmigen zu wollen: daß Euer Hochwürden bei dem verabredeten Memento dann und wann auch gütigst erwähnen möchten: es möge diese allerhöchste Huld zur Ehre Gottes und zu meinem Seelenheil gereichen.

Nächsten Donnerstag, 24. ds., halten wir im Konvente und nur im engen Zirkel eine kleine Nachfeier jener größeren vom 13. ds.; darf ich Sie wohl bitten uns mit Ihrer Gegenwart zu erfreuen und zu beehren?

Mit aller Liebe, Hochachtung und nochmaligem Danke

Tuissimus

P. Greg. Wolný $\frac{m}{p.}$

Stift Raigern am 21. April 1856.

99.

Volný Sušilovi.

Vyřizuje vzkaz rajhradského opata, aby s farářem Těšíkem přijel za ním do lázní Gräfenberga.

Adresa na str. 4°: Sr. Hochwürden dem Herrn Franz Sušil, Consistorialrath und theolog. Professor etc. etc. daselbst. — Razítko v pečeti jako č. 97.

L. J. Ch.

Hochwürdiger Herr Collega und Freund!

Ich war gestern Nachmittags bei Ihnen, um Sie zu besuchen und Ihnen im Auftrage unseres p. t. Herrn Abtes auch zu sagen: daß er Sie herzlich grüßen und auffordern läßt ihm nach Gräfenberg, wohin er selbst am 15. ds. von hier abfuhr, ganz gewiß, und zwar mit Hrn. P. Těssik, baldigst nachzukommen. Er freue sich auf den Umgang mit Ihnen ungemein und sei vollkommen überzeugt, dass Ihnen die Kur sehr ersprießlich sein werde.

Da ich nicht das Glück hatte, Sie bei Hause zu treffen, und heute nach Raigern über eine Nacht verreisen soll: so entledige ich mich schriftlich dieses Auftrages in der Hoffnung, daß wir uns vor Ihrer Ferien-Abreise doch noch sehen werden.

Mit Herz und Mund Ihr ganz ergebener

G. Wolný $\frac{m}{p.}$

Brünn, 17. Juli 1857.

100.

Tomáš Bečák (1813—1855), exposita v Kyselovicích u Vlkoše na Kroměřížsku, Sušilovi.

Posílá svůj kancionál.

Psáno v, au (aučel, jednau, ale úctou). — V některých listech, jako č. 108., nápadně často vynechány značky diakritické.

Vysocedůstojný Vašnost Pane!

Rožnanský p. kooperator František Stejskal žádal mne písemně o jeden exemplar mého kancionálu, kteryžto bych jemu pod addressou Vaší Velebnosti zaslati měl. Žádám tedy snažně, aby Vaše Velebnost jeden exemplar s napěvámi[!] p. Stejskalovi doručiti a jeden co znamení mé hluboké úcty přijmouti ráčila a žádám jen aby se Vašnostem líbilo, svůj neúhonný osud [1]) sděliti, an se již opět druhé vydání započíná. Učel můj při tomto vydání byl jen: oslava Boží a dobro lidu, nebo prodávám jeden exempl. nevázaný za 36 kr. stř. s jednou [tak] a za 38 s dvěma obrazy, v kuži[!] vázaný za 54 kr., 1 fl. a 1 fl. 22 kr. stř. v rozličných vazbách.

Čině se poručena v laskavou dobrotivost Vašnostinovu[!] trvám se vší úctou

Velebného Pana nejoddanější sluha

Tomáš Bečák.

V Kyselovicích 17. 5. 47.

101.

Bečák Sušilovi.

Dotazy stran podpory časopisu Cyrill a Method, jejž 1849 B. s bar. Königsbrunnem a Jarol. Lýskem začal v Olomouci vydávati.

Psáno w, au.

Veleváženy Pane!

Velmi nás to zabolelo, že snahy, ku kterýmž se přec z Vaší strany první krok učinil, k spojení se s naším časopisem, právě Vaším odporem nejvíce v nivec se rozplynuly, nesdělivše nám ani dostatečných příčin Vašeho počínání. Donucen takřka od bar. Koenigsbrunna, žádám

[1]) tak m. soud.

Vás tedy snažně, račte mi co nejdřív možná aspoň následné otázky zodpovídati:

1. Co Vás vlastně k tomu kroku pohnulo?

2. Hodláteli Vy aneb někdo ještě z Vaší diecese s námi v nějaké užší spojení vejíti?

3. Aneb hodláteli aspoň náš časopis pracemi podporovati?

4. Co soudíte o dosavadní tendenci našeho časopisu, a čeho sobě snad přejete a nepřejete?

Přiložený katechismus račte přehlednout aneb jej toliko p. Procházkovi doručte, aby jej také v svém časopisu [1]) oznámil.

Někteří duchovní žádají, aby Cyr. a Meth. podával parafrastický výklad evangelických perikop, jakž se na neděle a svátky čítávají. Neráčil byste tuto práci, která docela do Vašeho oboru zasahuje, převzíti, a nám každý měsíc něco poslati.

Račte mi tedy co nejdřív psáti, poněvadž k poslednímu t. m. opět v Holomouci <se> sejdeme, abychom o našem časopisu rokovali.

Čině se poručena v laskavost Vaší [tak] jsem s nejhlubší úctou

Vašnosti nejoddanější

T. Bečák.

V Kysl. 22. 11. 40.

102.

Bečák Sušilovi.

Posílá svůj kancionál na ukázku k rozprodeji místo peněz (snad na Dědictví C. M.)

Psáno v, ou.

Vysocedůstojný Pane!

Nevím sice jistě, jaký exemplař jsem byl zaslal k Vašnostinému náhledu, bylli v koženném hřbetě čili jen v papíře. Pročež snad dobře učiním, když 20 v koženném hřbetě a 20 v papíře posílám. Můžete odběratelům 10—15 expl. ze 100 slíbit, anťby takto expl. v papíře as na 24 kr. a v kůži na 30 kr. přišel. Pokuste <se> i u kněhkupce Nitsche a Grossa, poněvadž už několikrát kancionály ode mne žádali. Nepůjdeli to nikterak, vezmu knihy nazpět a pošlu peníze.

[1]) Hlasu.

Těší mne velice, že mne navštívit hodláte; račte mi jen den nebo týden návštěvy oznámit, poněvadž i já s naším p. děkanem někam se odebrati zamýšlím.

Za „Růže a trní“[1] přijmete [!] mé srdečné díky. Bůh žehnej úmysl Váš, aby se s žádoucím prospěchem neminul.

Zatím trvám se vší úctou

Vašnosti nejoddanější

Tom. Bečák.

V Kysel. 16. 7. 51.

103.

Bečák Sušilovi.

Zásilka kancionálu. Roztržka se Slovenskem. Odpadlík Brázdil.

Vysocedůstojný Pane!

Poněvadž právě dnes zásilku kancionálů pro knihkupectví p. Nitsche a Grosse chystám, tedy i Vašnosti žádaných 60 kancionálků posílám, a sice 30 v papíře a 30 s kožennym hřbetem. V příští pondělek pujdu [!] hned do Kroměříže a promluvím s p. Braunem; budou-li věci v pořádku, tedy nebudu více odpisovat, jinák [!] ale o tom hned Vašnosti zprávu dám.

Pojednání Vaše dne 10. února jest mi posud neznámé, an se mi Hlasu ještě nedostalo, těším se však na to, an mne všecko vysoce dojímá, co se na rozkvět naší církve a na blaho našeho národu vztahuje. Bohužel však že mi novou ránu zjevujete, která hlodá tělo naše, myslím však, žeby se zjevným odporem ještě více rozevřela, jak nám to zuřivý zápas se Šturovinou okázal,[2] a že jen bratrské se sblížení duchem lásky docíliti se nechá, a to tím více, poněvadž vlastně jiného zbroje užívati nelze, zdar a požehnání musí shůry přijíti. — Pro dědictví[3] činím co možná, nechte jen stanovy vzlášt [tak] obtisknout a pošlete mi několik výtisků.

---

[1]) básně Sušilovy.

[2]) V »Hlasu« 1852 uveřejněny 2 přel. listy Fénelovy o církvi, podepsán Fr. S (Sušil?) Tamtéž poznamenáno k překladu Janalíkovy Věrné Rózy do slovenčiny, že podivno, proč Švábové si ještě nepřeložili také Schillera. »Novou ranou« snad míněna chystaná roztržka v »Mor. Nár. Jednotě« (srv. Fr. S. 196, 202).

[3]) sv. Cyrilla a Methoda.

P. Brázdil píše v kanceláři p. advokáta a notára Kozánka v Kroměříži, a chová se posud pokojně, aspoň ničeho neslyšet.

Čině se poručena jsem se vší úctou

Vaší Velebnosti nejoddanější

Tom. Bečák.

V Kysel. 14. 2. 52.

104.

Bečák Sušilovi.

Práce pro Dědictví C. M. Pešinova práce pro Dědictví svatojanské. Kancionály dodané.

Veleváženy Pane,
Drahocenný příteli!

Posílám Vám 30 fl. pro dědictví: rodina Jana Baichla, mlynáře v Kyselovicích 20 fl.; Tomáš Pěruška, farář v Moštěnici dekanátu Přerovského 10 fl.

Račte jen diplomy co nejdřív zaslat, a možnáli všecko, co dědictví pro letošek vydalo, rád bych, aby, jak daleko můj vplyv zasahuje, důvěru k našemu dědictví zvýšil, a k tomu nad jiné potřeba, aby se údům co nejdřív vyhovělo. Slovem, chceme-li prospívat, musíme Pešinu následovat, který je opravdu muž lidu a jemu lásku a důvěru vynutit zná. Byl jsem očitým svědkem jeho počínání, když u nás minulý měsíc po dva dni pobyl. Všude, kde přišel, hleděl především kněžstvo získat, pak nechal všechny údy dědictví sv. J. svolat, držel přiměřenou dojemnou řeč, obyčejně o zásluhách a slávě sv. Jana, pak podal semotam dosti malicherné dárky, obrázečky, modlitby, a to působilo, nebo ihned několik údův se přihlásilo.

Něco podobného musíte i Vy učinit, a pak to půjde i u nás; především ale potřeba, aby i náš lid naše sv. patrony lépe poznal a ocenil, a proto by snad velmi prospěšné bylo, aby se dědictvím životopis s. Cyr. a Meth. vydal jako i jejich podobizny, co by se lidu velmi líbilo — nebo sv. Ludmilou jste se velmi zavděčili — Vy ale sobě několik set obrazů sv. Cyr. a Meth. v menším snad jen a obyčejném obrázkovém formátě opatřte a pak s diplomem co dárek zasílejte. Šír Vám vyhotoví takových obrázků jak jsou v mém kancionálu 1000 as za 10 zl., to máte na mnohá léta.

Strany životopisu Poláškova[1]) byl jsem v Olomouci, ale velmi málo jsem tam vykořistil, udělám co možná. O Ječmínku[2]) se mi více podařilo.

Váš breviář mi vynutil potu, ale byl jsem rád, že to ještě tak vypadlo.

Žádaje Vám všeho požehnání pro Vaše práce jsem se vší úctou

Vaší Velebnosti nejoddanější

Tom. Bečák.

V Kyselovicích 5 10 52.

Poslal jsem Vašnostem následující kancionálky:
15. července 851 . . . 30 à 36 kr.
16. prosince 851 . . . 20 à 30 kr. a 20 à 36
14. února 852 . . . . 30 à 30 kr. 30 à 36
tedy ouhrnkem 130 exemplarů.
Nechci však nikterak, aby Vašnostem nějaká škoda z toho pošla.

105.

Bečák Sušilovi.

Příliš pomalé zásilky z Dědictví C. M.

Adressa na str. 4°: Kyselovitz. Sr. Hochwürden Herrn Herrn Franz Sušil, Professor der Theologie in Brünn. Minoritenkloster. — Razítko na 3kr. známce: Kremsier 30/10. Další: B. H. Lundenburg 30/10. Brünn 31. Oct. — Na pečeti razítko: Deus spes mea. Ł. B. Kalich, kříž, kopí a j.

Drahocenný příteli!

Už 5. t. m. poslal jsem Vám pro dědictví 30 fl. a žádal jsem z dobrých příčin, abyste mi co nejdřív diplomky poslati sobě neobtěžovali, ale žel až posud ani odpovědi žádné nedostávám. Nevím, cobych teď tomu říci měl. Při Vaší návštěvě jsem Vám tak důtklivě na srdce kladl, a v tomže psaní od 5. opakoval, jak Vám třeba šetřiti pořádné a rychlé expedice atd., ale vidím, že jsem sobě mohl uspořit slov. Zatím Vás může dobrá příčina vymlúvat, a mne to snad jen víc pobízne Vaše chyby napravovat, aby věc neutrpěla.

---

[1]) snad olom. prof. theol. (1757—1818).

[2]) osobnost hanácké pověsti.

Vaše laskavé zazvání do shromáždění nemohl jsem uskutečnit, nebo jsem byl právě celý ten týden chorav; ale budoucně přijdu.

Prosím Vás tedy snažně, pošlete mi, jakož i Předmostskému kaplanu, jehož jsem donutil, aby takřka Pešinovi jižjiž slíbených 50 fl. Vám raděj poslal, diplomky.

Bůh Vás uchovej na všem dobrém, an Vás líbá se vší úctou a šetrností

Váš nejoddanější

Bečák.

V Kysl. 30. 10. 52.

106.

Bečák Sušilovi.

Píše o svých knihách, jež poslal a posílá. Ohlášený návrat pastora Kubíka. Odpadlík Brázdil.

Vysocedůstojný Pane,
Příteli předrahý!

Již v septembru poslal sem Vám kněhkupectvím Nitsche-ovým Život Krista Pána, a první výdavek mojich Marianských kázání, a nevím co se stalo, že ani p. Nitsche ani Vašnosti jich přijetí nepotvrzujete. Zatím máteli věci, nic to nedělá.

Tuto Vám posílám 2hý výdavek kázaní a Salve Regina, zlomek to z mého výkladu Marianských pobožností, kteréž právě k tisku chystám, snad se tím zavděčíte čtenářům „Hlasu“.

Při tom Vám sděluji přeradostnou, v historii naší diecese řídkou událost. Na neděli čtvrtou po zjevení Páně ohlásil se u mně bývalý, od své konsistoře d. 28. června 1853 pro jeho dávné schylování se k církvi katolické, ačkoliv se mu v listině rozličné nedokázané neslušnosti vytýkají, suspendovaný pan pastor Josef Kubík se svou manželkou Žofií a čtyřmi dítkami: s Gustavem, Žofií, Amalií a Friderikou, k navrácení se do lůna církve katolické. Je tě to ten samý muž, který právě před 9ti léty tak mnoho k odpadlictví několika rodin Kyselovských[1]) přispíval, a tento muž, s celou svou rodinou nyní před obličejem Kyselovských odříká se plným srdcem svých bludů, a vrhá se v náruč

[1]) Srv. zmínku v dopise Janalíkově str. 109.

všemati[l] naší. Snad Vám podám o tom zevrubnější zprávy po skutečném přijetí v lůno církve, kteréž v slavnost našich blahozvěstitelů Cyrilla a Methoda [1]) slaviti hodláme.

Modlete se za nás.

Apostat Brázdil přijal ode mne už druhou theologickou knihu ke čtení. — O kéžby se Pán smiloval. O tomto nic nezmiňujte.

S Bohem Váš

upřímný

Bečák.

V Kys. 30. ledna 1853.

107.

Bečák Sušilovi.

Oznamuje nové údy Dědictví. Volba arcibiskupa. Nápěvy k písním kancionálu.

Vysocedůstojný Pane!

Tuto Vám posílám 20 fl. pro dědictví:

Růže sv. růžence farnosti Hruboprosenské v dekanátu Přerovském 10 fl.

František Bouchal, svobodný pololáník v Oseku dekanátu Lipenského.

Já už na měsíc postonávám, a nejsem spůsoben k nižádné práci, Bůh ví, kdy své[l] Mariánské kázaní dokonám, mám as 80 archů pohromadě a nelze mi to uspořádat; pak bych to také nerád podal konsistoři, pokud tam Kuhn hospodařit bude, což arci až do volby nového arcibiskupa [2]) potrvá. Kéžby nám Bůh dal muže podlé srdce svého, aby i nám zavítala lepší doba. Jak se to podobá — aspoň posud — nemá Váš biskup [3]) velké naděje, neboť většina kanovníků — mladší naskoro všickni — strojí se pro Fürstenberka. Staň se Pane vůle Tvá.

Poslal jsem Vám knihkupectvím p. Nitsche-ovým expl. mojich nápěvů, snad se Vám doručily, co pak o nich soudíte? jeden expl. jsem poslal také Vašemu p. biskupu.

---

[1]) tehdy ještě 9. března.

[2]) po kard. bar. Sommerau-Beckhovi.

[3]) hr. Schaffgotsche, jenž už od svých bohosloveckých studií náležel k olomoucké kapitole, o jehož postulaci na základě tom se úsilovně jednalo.

Mějte v laskavé paměti

Vašnostem oddaného ctitele

Bečáka.

V Kysel. 10. 4. 53.

108.

Bečák Sušilovi.

Děkuje za tři sešity celkové sbírky S. Sbírání pověstí se mu nedaří. Tom. Procházky „Putování Krista Pána“ a vlastní „Život P. n. J. K.“, jenž je v tisku. Báňskobystřický časopis „Cyrill a Method“. Povolání do olomouckého alumnátu.

Adressa na str. 4°: z Kyselovic. Vysocedůstojnému Pánu panu Františkovi Sušilovi professoru theologie v Brně. Minoritenkloster. — Razítko na 3kr. známce: Kremsier 2/9. Dále B. H. Lundenburg 2/9. Brünn 3. Sep. — Razítko na pečeti jako při č. 105.

Velebný Příteli!

Tři svazečky národních písní, nimiž[!] jste mne dobrotivě obmysliti ráčil, obdržel jsem tyto dni z Přerova, a srdečné Vám za ně skládám díky; můj exemplář, kterýž jsem knihkupectvím už byl dostal, dostane naše školní knihovna. Bůh Vám odplať Vaše snahy.

Strany pověstí se mi velmi málo podařilo; v mojich končinách nalézám jedinou pověst: Lukavec, propadlý zámek, ale tak slabých kořenů má v lidu, že sem[!] posud jen skromná dáta sebrati mohl, jež Vám časem svým zaslati hodlám, ale seč sem, učiním všechno k Vašemu účelu.

Putováním Krista Pána [1]) jste se velice lidu zavděčili, ačkoliv se — aspoň některým — sloh poněkud vysoký býti zdá, přece myslím, že se na takové žaloby ustavičně ohled bráti nemůže, anby náš lid i kněžstvo nikdy k něčemu lepšímu nenavykl; mne však putování na nejvýš překvapilo, an sem právě v tutéž dobu tisku podal rozmnožený a opravený: Život Pána našeho Ježíše Krista a Marie Panny podle sepsání sv. Bonaventury, a bylbych snad i tisk zastavil, kdybych se nebyl přesvědčil, že oba spisy i co do formy i stanoviska od sebe se liší a pročež sobě na ujmu nebudou; pošlu Vám co nejdřív jeden

[1]) Srv. str. 49.

exemplář, jakož i první sešítek [!] mojich Marian. kázaní. O Cyrillu a Methodu sem [1]) v Přerově mluvil, a bude se držet v dekanátě a snad i podporovat.

Snad Vám bude už známo, že mne náš nový arcibiskup hodlá vzít do semináře. Co tomu říkáte? Posud odpírám, ale on stojí na svém. Nevím věru, cobych měl počíti, neboť němci prý? se mne velmi lekají, a znám také jistou stranu, kteráž proti mne [!] agitovat i chce, aby mne zničila; jsem tedy v trapném postavení, a příští týden arcibiskup snad rozhodne. Možnáli přijděte na několik okamžení, velmi po Vás touží

Váš

Tom. Bečák,
z Kyselovic.

V Kysl. 1. 9. 53.

109.

Bečák Sušilovi.

Posílá své spisy. Změna místa. Sbírání pověstí nepokračuje.

Vysocedůstojný Pane,
Předrahý Příteli!

Tuto Vám posílám slíbené kázaní a život Krista Pána a Marie, že se obzvláště v posledním mnoho tiskových chyb nalezá, nedivte se, neboť jsem korigovat nemohl, an se kniha v den intronisace [2]) podati měla, muselo se na kvap tisknouti; v druhém vydání se to pak opraví.

Sedím posud v Kyselovicích, nevím co se mnou zamýšlí, mělibych Vám své přání pro budoucnost upřímě [!] vyjevit, řeklbych, žebych nejraději šel do Mor. Ostravy, kteráž nyní povýšením bar. Hoenningera na proboštví [tak] Kroměřížské uprázdněna jest, příští týden pojedu do Olomouce, a snad se má věc ihned rozhodne.

Sbírání pověstí jde mi velmi krušno, slíbená Vám pověst: Lukavec je tak chudičká a plytká, že ji až posud ani zaslati nemohu, ale seč jsem vyhovím žádostem Vašim.

---

[1]) časopise slovenském, česky psaném, vzkříšeném 1852 Báňskobystřickým biskupem Moyzesem a Sušilovci podporovaném (srv. Fr. S. 215 dd).

[2]) arcibiskupa Fürstenberga.

Zachovejte mne v laskavé paměti, an se v nejhlubší ukloně znamenám

Váš

Bečák.

V Kysl. 8. 10. 53.

110.

Bečák, superior olomouckého alumnátu, Sušilovi.

Přesídlení do Olomouce. Změny v zásilkách Dědictví C. M.

Adressa na str. 4°: Kyselowitz. Sr. Hochwürden Herrn Herrn Franz Sušil Professor der Theologie in Brünn. Minoritenkloster. — Razítko na 3kr. známce: Kremsier 15/5. Dále: B. H. Lundenburg 15/5. Brünn 16. Mai. — Razítko na pečeti jako č. 105.

Velevážený Příteli!

Uvádím Vám k vědomí, že se prvního června co představený do Olomúckého semináře odeberu, račte tedy od toho času, bude-li potřebí, na mne adressovany[!] věci do Olomúce zasílati, a všeckno od dědictví pro jiné údy na mne zasílané posílejte p. děkanu do Přerova, jenom věci pro Růžičkovu, komornu v Kroměříži, na děkanství u sv. Mořice tamtéž.

Ostatně jsem s nejhlubší úctou

Váš

Tom. Bečák.

V Kysl. 15. máje 54.

111.

Bečák Sušilovi.

Záměry stran oslavy sv. Cyrila a Methoděje. Pozvání na pobyt v alumnátě.

Drahocenný Příteli!

Vaším listem d. 10. března velmi důležité věci mi sdělujete, kteréž mne již ode davna zanímali[!], a pročež sem již o všech s naším arcibiskupem mluvil a co potřebí takměř již vyjednal, zláště strany Velehradu a přenesení svátku našich sv. apoštolů, což on také ochotně přislíbil. Za tou příčinou nařídil prelatovi Unkrechtsbergovi, aby hleděl

ostatky sv. Cyrilla v Římě[1]) dostat, a v tomž ohledu již také Sina[2]) kapli Velehradskou mi připustil — ovšemť že jeho záměry[3]) dále zasahují, což Vám ústně sdělím. O dědictví a uvedení naší řeči na gymnasiích promluvíme, až přijedete. Přálbych sobě, aby s Vámi, možnoli, přijel Dr. Bílý, jemuž právě teď list posílám. Jestli J. M. pan prelát Rajhradský při své návštěvě u arcibiskupa aneb někoho z kanovníků nezavítá, tedy ho ve jménu mém požádejte, aby náš seminář poctil, mámť slušný byt pro něj i pro Vás, kdokoli přijedete, což mi ale ještě před svátky oznamte, abych se dle toho mohl zachovat. Ohledem na dedikaci životopisu Cyr. a M.[4]) promluvím napřed s arcibiskupem, abyste snad v nesnaz[!] neuběhli.

Zatím Vás Bůh uchovej na všem dobrém, an trvám se vší úctou

Váš vřelý ctitel

Bečák.

V Olom. 19. 3. 55.

112.

Eduard Stuchlý (1817—1892), lok. kooperátor v Hlubokých Mašůvkách (srv. str. 101[3]), Sušilovi.

Oční neduh Sušilův. Pozvání do Mašůvek.

Psáno ou, v i w — jinak, zvláště v prvních listech, pravopis velmi chybný.

†

Pochválen budiž Ježíš Kristus!

Mnohovážený velebný Pane
Vroucně milovaný příteli!

Nepřetvářená žalost skormoutila mé upřímnou láskou pro Vás tlukoucí srdce, když mě došla smutná novina, že zrak Váš škodu utrpěl, a že chorobou tou sklíčen lékarské pomoci hledati jste musil ve Vídni. O jistě že mnohá něžná duše slovanská, zvlašt[!] pak moravanská před trůnem nevystížitedlného smilování za vyléčení Vaše srdečné modlitby k nebes vyšíně[!] vysílala! A hle! Pán snad opět poklad svých darů

[1]) byly v kapli rajhradského domu v Brně.

[2]) majetník statku velehradského.

[3]) asi: arcibiskupovy (klášter na Velehradě a j.)

[4]) srv. str. 132 d.

milostně odevře a nás truchlící zase potěší; an, jak mi dnes pater Šrámek útěchyplnou zprávu podal, neduh Váš nebude pro budoucnost nebezpečnějším, nýbrž že jest zhojitelný. O! kterak jsem nabyl z toho navěští radostí čistých, a pročež, an se doslýchám, že nějaký čas v Čučicích pobýti hodláte, protož i já Vás uctivě zvu, prosím, dotíravě žádám a na slovo v loni dané připomínaje vyzývám, byste i u mě třebas celé prázdniny ráčil přežíti. Mám krásnou zahrádku, jest v Maršuvkách[1]) také lázeň a vynasnažím se Vaší Velebnosti čas příjemně ukrátiti. Prosím račtež přijíti k poustevníku Maršuvskému, aby mé srdce nové síly a živosti nabylo.

Mohl byste z Čučic přes Kounice jet, a odtud by Vás Brabcův otec za dvé jen hodin do Maršuvek dovezl. O těším se, že mou nepatrnost potěšíte vzácnou mi Vaší přítomností; však račtež mi psáti, kdy, v který den na Váš příchod mohu se radovati. Pište mi poštou na Znojmo, neb jen půl druhé hodiny jsem od Znojma vzdálen. Račtež mi, Velebný příteli, mou srdečnost aneb srdečnou opovážlivost odpustiti a mou prosbu brzo vyplniti. Do Vaší nábožné modlitby duši mou poroučeje a ruce i srdce líbaje jsem a zůstanu Váš

nejoddanější ctitel a upřímný, vděčný žák a přítel

Eduard Stuchlý,
místní kooperator v Maršuvkách (Tief Maispitz.)

Dne 12. srpna 1847 při západu slunce.

Prosím upřímné pozdravení na p. Tomáše[2]) Ivančického, ať, o kyž! přijde s Vámi. Kyž! kyž! kyž! i snad předce! S pánem Bohem, Velebný pane.

113.

Stuchlý Sušilovi.

Pozvání do M.

Adressa na str. 4°: Znojmo. Velebnému Vysoce učenému pánu pánu Františkovi Sušil, professorovi Nového Zákona na ústavě theologickém v Brně. Brünn. U p. Minoritů.

---

[1]) tak v tomto listě psáno; v jiných Mašuvky neb Maršůvky.

[2]) Procházku.

†

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Velebný Pane
Drahocenný Příteli!

Čas prázdnin nastává, protož obnovuji již častěj, též i v květnu učiněné do Mašuvek na Vás uctivé pozvání, a kojím se tou nadějí, že letos nebude snad sklamaná má náděje[!]. Těším se na Váš ke mě[!] příchod, a na Vaše u mě přes celých sedm tyhodnů pobytí[!], a to tím více, an letos cestování do krajin slovenských a valašských snad pro Vás pro blízké bouře maďarské nejisté, Vaše ale v Brně přebývání pro choleru mohloby se státi nebezpečné; pročež obraťte se jen do Mašuvek, u mne Vás Pán Bůh na přímluvu mé patronky panny Marie zachová při zdraví. Neypříhodější[!] cesta vede přes Znojmo, a dostavník do Znojma jezdí v každý auterek[!] a pátek z hostince u tří kohoutů [1]) z Brna. Račte mi, milený velebný pane! oznámit listem, na který den do Znojma přijeti obmeyšlite[!], bych Vás tam toužebně očekával.

Připomeňte p. Weissovi Crhovi, jehož srdečně líbám, aby ke mě přijíti nezapomenul. Zaplať Pán Bůh za Eminenci; u p. Hajniše jsem propadl, [2]) jak mě to hned prvního dne prorokoval; račtež mu mou úctu vyřídit. S Pánem Bohem se mějte, Velebný Pane, dobře, odepište mi hned a přijeďte hned budoucí tyhoden, abych Vaší vzácné společnosti hodně dlouho použil, nač se těší Vám ruku i srdce upřímně líbajíc Váš

vděčný žák a bratr v Kstu a Slavii

Ed. Stuchlý. [3])

Dne 3ho srpna 1849.

114.

Stuchlý Sušilovi.

Pozvání na návštěvu.

---

[1]) u nádraží, až dosud tak nazývaný.

[2]) z dogmatiky, při farní konkursní zkoušce; snad mínčno žertem.

[3]) ps. švabachem, asi z úředního zvyku.

†

Pochválen buď Pán Ježíš!

Mnohovážený, srdečně milovaný Pane!
Drahý Příteli!

V duchu mém[!] obíral jsem se již několikráte touto myšlenkou: Budu psáti velebnému p. do Brna, aby, když nebyl jsem v prázdninách toho štěstí a radosti došel Vás v mé chyžce uvítati, abyste na svátky svatodušní přijíti ráčil; avšak nechtěl jsem více Vás obtěžovati listem prosebnjm[!], an jsem pochyboval, že byste **předce jednou po 4 letech** slib splnil. A hle! čehož jsem neočekával, oč prositi byl se osleychal,[1]) toho, té radostné novinky dostalo se mi lístkem Vaším. Těším se radostí dětinnou na příchod Váš a obstarám vše od Vašnosti nařízené. V sobotu před svátky, to jest 18ho května, bude již v poledne vozka a možná že já sám v Krumlově Vás, drahý Pane, toužebnou radostí očekávati, abyste toho dne do Mašuvek se mohl dostati; neboť z Krumlova jsou asi malé tři mile[tak] do Mašuvek.

Dovolteż ale Velebný Pane také, že o něco prositi budu a sice: Rádbych od V. p. p. Hajniše asi 8 stříbrných a 200 mosaznych Medaillek svěcených; pak asi 10 knížek o růženeové pobožnosti: tyto jsou k dostání v kněhkupectví pp. Nitsche a Große a sice po 20 kr. stř., peníze pošlu po svátcích; a to vše kdybyste mě ráčil s sebou přivésti[!]; též u Nitsche o městě Božím sv. Augustina, 5 djlů[!] 1 zl. 40 Cmze; tuto knihu potřebuji pro jistého ovčáckého mistra.

Neračteż se horšiti, že Vás souto komissí obtěžuji, a prosím za odpuštěnou; též ale za splnění této prosbičky.

Až do radostné pro mne soboty račteż se míti s Pánem Bohem dobře, a nezměňte více svého úmyslu, ale jistojistě přijděte, nač se těší, Vám ruce i srdce nejupřímněji líbající Váš

neyvděčnější žák a bratr v Kristu Pánu

Ed. Stuchlý.

V Mašuvkách dne 10ho května 1850.

Nejelliby pak s Vámi také ke mně v. p. p. Hajniš; račteż jemu vyříditi přátelské pozdravení a upřímné též pozvání. Aneb pater Cyrill Veiss at přijede, však mne v prázdninách také podvedl a nepřišel. Pozdravteż ho přátelsky. Aneb přivezte p. Kalivodu, co horlivého Slovana, ne? ano.

---

[1]) či osteychal?

115.

Stuchlý Sušilovi.

Životopis Pia VII ještě nedopsán.

V Maršůvkách dne 8/3 1857.

†

P. b. J. Chr.

Velebný Pane!
Velectěný Příteli!

Na otázku Vašnostinu odpovídám, že letošního roku „Život Pia VII“ do tisku dán býti nemůže, jelikož dílo dotčené nelze bylo ukončiti; a protož žádám, mějte mne vymluvna[!]; spolu však, abych danému slovu dostál, slibuji, dáli Bůh zdraví, do letošních Vánoc spis onen k posouzení předložiti. Tuto zprávu račtež vziti na vědomost, kdybych v úterek do Brna nezavítal. Divil jsem se P. V., neb ani slova nevěděl jsem. Prosím všem Vyborníkům [1]) srdečné pozdravení vyříditi, o Vaši pak lásku prosí želaje Vám vše dobré Váš vděčný žák

Ed. Stuchlý.

Kněhvazač ať dá pozor, v knihách našich [1]) jsou archy vynechané, jiné zase dvojnásobně; mám již 3 takové knihy; lid by to netěšilo, zvlášť u nás, který za málo chce mnoho a dobré.

116.

Stuchlý, farář a děkan v Nosislavě na Hustopečsku, Sušilovi.

Schůzka známých ve Velkých Němčicích u Židlochovic.

†

P. b. J. Chr.

Veledůstojný Pane
Velemilý Učiteli!

Na lístek mně doručený odpovídaje na vědomí dávám, že p. Praelat [2]) přislíbil do mlýna dne 31. srpna dojeti; avšak ještě dnes

---

[1]) Dědictví C. a M., kde spis měl vyjíti, ale nevyšel.

[2]) rajhradský.

opět jej chci vyzvati, aby nezapomenul. Včera domníval jsem se zastihnouti p. Fáborskýho a p. Kandusa v Němčicích, avšak jelikož nedojeli tamtéž, tedy dnes opět je vyzvu a kojím se nadějí jistou, že dojedou. Těším se velmi na Pouzdřansku a Palavsku[1]) švandu, jen toliko prosím, abyste ráčil čekati, an až o 1 hodině z Hustopeče dojeti bude možno. Do lásky a modlitby sebe čině poručena, trvám Vaším

vděčným žákem

Ed. Stuchlý.

Dne 29/8 1865.[2])

Srdečný pozdrav domácím ve mlýně.

117.

Sušil Stuchlému.[3])

Cholera překážkou cest za písněmi.

Adressa: Brünn. Seiner Hochwürden dem Herrn Herrn Eduard Stuchlý, bestverdiente Seelsorger in Tief-Maispitz, bei Znaim.

V Brně 4. září 1849.

Drahocenný Příteli!

Již dávno jsem Vám chtěl odpověditi; ale nalezaje se na cestách po 3 neděle po Moravě a sice v Olomoučtě, nebyl jsem s to, abych se na to uprázdnil; nad to jsem se strojil ke konci září k Vám, ba již v prostředku měsíce toho. Ale pan Bůh mění, co člověk míní. Cholera zuří v těch stranách, kam sem[!] putovati zamyslil; a tedy mně raděno, abych raději se vrátil do Brna, anoť by mně bez toho lidé ke službě té, totiž ke zpívání písní, státi nemohli. Jsem tedy teď v Brně již od 28. srpna. Rád bych se ovšem někam a přerád k Vám obrátil. Ale cholera i u Vás jest; a ačkoli všady jsme v rukou Božích, předce bych nerád na cestě zahynul, nébrž raději již doma, tak byli byla vůle Páně. Krom toho bych Vám jenom na závadě byl. Avšak pište mi, na čem jste.

S tím do Vaší lásky se poroučeje srdečně Vás líbám a ostávám

Váš přítel a bratr v Christu Pánu

Fr. Sušil.

---

[1]) osady na Hustopečsku. Šlo asi o výlet.

[2]) Nosislavy.

[3]) Dodatečně sděleno.

118.

Sušil Stuchlému.

Cestou do jiných krajů omlouvá se, že ke St. nepřijel.

Adressa jako při č. 117. — Psáno au, w.

Předrahý Příteli a Bratře v Christu Pánu!

Již sobě dlouho činím výčitky, že tak dlouho na list Váš neodpovídám; nevím také, jak bych svou, ať pravdu dím — v tom nedbalost před Vámi ukryti anebo ji obaliti a omluviti měl. Brzo na to, co milý Váš list mne došel, odejel jsem s redaktorem Matějem Procházkou na sv. Hostýn, na Velehrad, Buchlov a k sv. Klémentu u Osvětiman; byl jsem již dávno jemu to přislíbil, že ho na té cestě provodím, an bez toho všechny tužby srdce mého k těm místům mne posílaly. Již pak na té cestě jsem zatonul v Osvětimanech na fáře, kdež téměř každého roku bývám, jenom léta předešlého nebyl jsem. I musil jsem tam ostati a nepuštěno mne, až v sobotu na sv. Michaele archanděla.

Tu máte, drahý příteli, nákres cesty mojí a té příčiny, za kterou jsem k Vám nedojel. Doufám, že mne vymluvena míti budete, aniž mi toho za zlé položíte. Za to slibuji, dá-li pán Bůh, náhradu dáti budoucně.

Co bych Vám, drahý můj, psáti ještě měl? Víte zajisté, že p. Šimbera dostal lokálku předobrou v Komíně u Brna, aniž Vás tajno bude, že panna sestra p. děkanova umřela jest, při jejíž pohřebu i já jsem byl, moha tám lehko dostati se poštou, jenž [!] od 15. tohoto měsíce pořádně jezdí do Krumlova, a od tamtud do Lechvic.

S tím se do lásky a modlitby Vaší poroučeje a Vás upřímně líbaje ostávám

Váš věrný bratr v Christu Pánu

Fr. Sušil.

V Brně d. sv. Šimona a Júdy 1849.[1])

Pozdravujte srdečně p. Bedřicha.

119.

Sušil Stuchlému.

[1]) 28. října.

Vyzývá k práci pro Dědictví CM. (Srv. č. 115.)

Drahocenný Příteli a Bratře v Christu!

Přicházejí svátky,[1]) v nichž jsem u Vás vloni byl a tak laskavě přijat a tak mile chován byl. To mne nabízí, abych Vám psal a Vám prosbu předložil, a vím, anebo aspoň silně se naději, že mne neoslyšíte. Častoval jste mě vloni o svátcích; nyní na Vás jest, abyste počastoval duchovně národ náš. Činíte to ovšem a veškeři kněži to činí; avšak Vy musíte víc činiti a pérem musíte osvěcovati lid náš. Zarazili jsme dědictví sv. Cyr. a Meth., vydávati chceme knihy; kdož ale o nich má pracovati? To musíme unitis viribus všickni činiti. Není jinak; já jménem dědictví vyzývám Vás, abyste práci nějakou na sebe přijal; jakou? O tom prosím sám račte ponavrhnouti, anoť budete znáti potřebu lidu. Bylo by dobře, kdyby se někdo našel, jenž by o přírodě napsal; nevím, jestli Vy byste nechtěl přijíti práci tu? Bůh ve přírodě jest kniha, o které byste pracovati mohl. Než o tom příště. Kdyby ste o tom psáti chuti neměl, tedy sobě vyvolte spracovati některé dílo vyšlé skrze Mechitaristy z děl po tolik let vydávaných, snad historické, n. p. historii Pia VII. podlé Artauda z francziny do němčiny přeložené. Prosím, prohlédněte knihy ty mechitaristické a vynalezte sobě jednu, nechceteli o přírodopisu pracovati. O tom, Vás prosím, poučiti mě račte listem brzy.

Měl bych desateru chuť k Vám na svátky opět; leč bude již ve středu škola a tudy by to nestálo za to. Proto již Vás Pánu Bohu poroučeje a v duchu srdečně líbaje, ostávám se vší úctou

Váš upřímý přítel a bratr v Chr.

Fr. Sušil.

V Brně d. 18 máje 1851.

120.

Jos. Těšík[2]) Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám.

Psáno au, ey, w.

---

[1]) svatodušní.

[2]) Srv. 97[1]), kde však má státi Josef m. Jan.

Drahý příteli!

Dnes jest svátek mnohých Frantů,
Také u Vás gratulantů
Bude dneska jistě dost,
Mnohý z nich Vám milý host!
Ve fraku i v taláru
Budou řezat komplimenty,
A Vám k nohoum skládat centy
Všelijakých známých darů;
Aby srdce ulevili,
Řeknou, by Vám Pán Bůh milý
Propřál dlouhé živobytí,
Stálé zdraví, také štěstí,
Ovšem takové, co klestí
Neysnadnější cestu
Ku Božímu městu,
A pak ať Vám svítí
Jedenkráte na věčnosti
Světlo božské blaženosti. —
Ino kýž by Vám to Pán Bůh dal,
Také bych se nad tím radoval!
Měl bych k Vám sic take jíti,
Moje přání vyjeviti;
Opakoval bych však přání,
Co též řeknou jiní páni;
Protož příteli! já radši
Udělám mé přání kratší,
Přišel bych, však nemám frak, —
Přeji Vám, aby Vám páni
Gratulanti, jenž se shání,
Vytřeli dnes hodně — zrak![1]) —

Váš věrný přítel a ctitel

Jos. Těšík.

V Brně, 16. Června, 1847.

121.

Těšík Sušilovi.

[1]) Narážka na oční neduh S.

Zve do lázní gräfenberských (srv. str. 21).

Adressa na 4. str. 8°: Freiwaldau. Sr. Hochwürden Herrn Herrn Franz R. Sušil, Professor der Theologie in Brünn. Im Minoriten Kloster. — Na úkr. známce: Freiwaldau 25. Jul. — Dále: Eisenb. Hohenstadt 25. Jul. Brünn 26. Jul.

Velebný Pane!
Drahý příteli!

Odpuste, že Vám teprv dnes píšu; včera byl bal na Gräfenbergu, tudyž nebylo možno p. Prissnitze[tak] dostat k slovu. Právě nyní přijel do města, a hned jsem s ním o Vás mluvil.

Prissnitz mi pravil, aby jste se docela neobával, žeby jste snad zrak sobě více pokazil, nýbrž že Váš zrak se zostří a zlepší, jak mile v celém těle posilněn budete jeho léčením. Váš rheumatismus ztratíte bez toho. Tedy neváhejte, prosím Vás pro Pána Boha, a přijeďte sem, nedejte si od žádného nic nabulikovat, že by Vám léčení vodou na ujmu býti mohlo. Prissnitz má z toho tisícerou zkušenost.

P. professora Heinricha dcera jest zde; byla bláznivá (držená v Döblingu v blázinci), zde najednou oslepla; Priessnitz však zůstal docela chladným, tvrdě, že to krisis, a hle! najednou venku vedena otcem, probledla zase, a jest zdravá, včera tančila, až jí lítaly šosy! Jenom pojďte, já Vás očekávám; ale jistě! neučíniteli to, prohřešíte se nejen proti sobě a proti Bohu, nýbrž i proti vlasti, jenž[!] Vám přeje stálého zdraví a zdravých očí!!!

Noha mne bolí, až bych řval. Priessnitz však těší, že brzy bude dobře.

Již Vám nebudu psáti, nýbrž Vás očekávati. Já bydlím Freiwaldau No 146 bei H. Franz Greger. Hostů zde dost. Gräfenberg naplněn. Příliš draho zde není.

Pozdravujte všechny dobré přátele. I kdybyste viděl p. hraběte, vyřiďte mé přátelské pozdravení. Kdybyste jel, tedy zůstanete v Zábřehu (Hohenstadt) přes noc a ráno s poštou do Freiwaldavy. Pošta stojí 3 fl. CM.

Líbám Vás v duchu, a prosím Pána, by Vaši vůli k léčení vodou nakloniti ráčil, abychom tím vroucněji jemu napotom za udělení Vám uzdravení děkovati mohli.

Váš upřímný ctitel a přítel

Jos. Těšík.

Freiwald. čtvrtek před sv. Jakobem[1]) 1851.

Ti kalendářníci při „Moravanu“ ať si popílí!

[1]) 24. července.

122.

Jan Valerian Jirsík, kanovník na Hradčanech, Sušilovi.

Žádá o podporu jím tehdy redigovaného Časopisu katol. duchovenstva.

Adressa na str. 4°: Sei. Hochwürden, dem Hochgelehrten Herrn Herrn Franz Sušil, verdienstvollsten Doktor [tak] und Professor der Theologie zu Brünn. — Razítko poštovní: Prag 31. Juli. Brünn 1. Aug. — Na pečeti znak kapitolní s písmenami: J. V. J. — Páno ou, v, což i Sušil na adresse tužkou poznamenal: Orthographie ou, v.

Vysoce Důstojný,
Veleučený Pane a Pane!

Z přiležícího ohlášení ráčí Vaše Důstojnost poznati, oč se jedná, oč běží. Pomoci spisovatelů a hojných odběratelů jest potřebí, nemáli tento náš Časopis na vždy zaniknouti. Té pomoci žádám též od Vaší Důstojnosti, a prosím, byste ráčil stálým býti jeho pracovníkem a vzdělávatelem, a pro každý svazek něco přihotovil. Péro Vašnostino jest velmi ctěno a velebeno, a přispěje zajisté k zvelebení tohoto Časopisu. Druh práce stojí Vašnostem na vůli. Církev i vlast Důstojnosti Vaší za to žehnati budou. Přitom[!] prosím, byste i známých i podřízených svých ráčil jak k spisování tak i k odbírání téhož Časopisu dobrotivě povzbuditi. Koje se tou nadějí, že mne v tomto těžkém začátku mém bez pomoci nenecháte, do ochrany Boží Vás poroučím, a trvám s největší šetrností Vaší Důstojnosti

oddaným ctitelem,

J. V. Jirsíkem.

31. Lípna[1]) 1847.

123.

Jan Bílý (str. 49[4]), kaplan v Židlochovicích, Sušilovi.

Posílá jakýsi spis.

Velectěný učiteli a milovaný příteli můj!

Přijměte tuto skrovný dáreček, věnovaný Vám od kněze, který více než jedním svazkem připoután jest k srdci Vašemu ušlechtilému. Moudrost evangelická, kteroužto ste učil napájeti se po vědách prahnoucího, zrodilat v něm toto kvítko píle náboženskо-vlastenecké, kteréžto

[1]) července.

ovšem na proti ryzé, protříbené vědě Vaší na zkoušce obstáti nemůže: předce však Vašeho laskavého povšímnutí a úsudku sobě snažně vyprošuje.

S nelíčenou úctou a vroucí láskou poroučí se do lásky Vaší a modlitby kněžské

Váš upřímný

Jan Evang. Bílý,
kaplan.

V druhou neděli po Velikonoci[1]) 850.

124.

Bílý, lokalista v Předklášteří u Tišnova, Sušilovi.

Jak přivítán od farníků. Zve na vánoce k sobě.

Důstojný Pane Starosto!
Velectěný příteli!

V sobotu před první nedělí adventní uvítali mne farníci mojí[!] na hranicích města Tišnova a ve průvodu slavném mne uvedli do mého chrámu krásného, vznešeného. I p. farář Strýc a adm. Hanák vyprovodili jsou mne. A tudíž s novým rokem církevným chopil se trouby evangelické nový pastýř, aby k pokání probudil duše svěřené, oznamováním soudu Božího. Po přípravě adventní přijde pak radostná slavnost: Narození Páně.

Tato slavnost, aby způsobem dosud nevídaným a neslýchaným mohla se konati v prostranných klenbách této Svatyně klášterské: osměluju se Vaší Důstojnosti se vší úctou a přátelskou, ač poněkud ostýchavou láskou ten návrh předložiti, aby slavný hod Boží Vánočný po boku přítele osamotělého ztráviti sobě oblíbila. Aby pak, protože pěkné kostelné[!] roucha má chrám ten, onno[!] vánočné „Gloria in excelsis! a Verbum Caro factum est!“ slavněji zaznívalo: osmělím se též poprositi buďto p. bratra Kulíška[2]) z Díblíkova hradu, nebo p. hraběte, aby s Vaší důstojnou osobou na štědrý večer ke mně doraziti a při veliké mši sv. na hod Boží se mnou Vám assistovati si ulíbili. Co mám, to dám; a na sv. Štěpána byla by Jednota kat. v Tišnově, kdežto chtějí mermomocí uzříti Kuldu. Místopředseda Šlever pravil, že až mráz

[1]) 14. dubna.

[2]) Kuldu.

jich obcházel, jak byli dojati tou řečí Kuldovou, to prý ještě nikdy tak nezakusil. Jest-li prý by nebylo možno tohoto malého Pavla s mečem jeho slova také ke Květnici[1]) vylouditi brzo — a já hned přislíbil, že seč sem [!], k tomu přispěti hodlám. Pročež drahocenný příteli! nevím, jak sem Vám s tím přišel vhod, neboť vím, že rád tomu vyhybáte. Avšak kojím se nadějí, že čest a sláva Boží a láska k příteli, ještě pak více k těm duším, jimž by ste [!] za tisíce radosti způsobili, jsou mocnou pohnútkou, aby ste rozhodli dle návrhu toho, jejž Vám učiniti směl

Váš s vroucím srdcem oddaný ctitel a přítel

Dor. Jo. Bílý,
lokalný v Předklášteří.

Datum in Residentia nostra locali ad B. M. V. dictam „Porta Coeli!" — anno salutis MDCCCLIV. Sub annulo Doctoris.

125.

Bílý Sušilovi.

Žádá o zaslání zapomenutých archů korektury (asi svého „Dějepisu církve katolické"). Děkuje za (nepříznivý asi) úsudek o svých znělkách. O hospodářské knize Fr. Ronovského pro Dědictví CM. Zmínka o Kubínkovi.

Velebný pane professor!
Velectěný Starosto!
Drahocenný Učiteli můj!

Když jsem se posledně v blahodárné společnosti Vašnostině octnouti a blažiti směl: tehdáž pro samé v blahu se kochání pozapomenul sem u Vaší Laskavosti 3 archy z tiskárny, jichž dostávám pro nejposlednější korekturu. Ráčil ste jich sám osobně v rukou míti a tudíž nebude nesnadno Vaší Lásce na místo, kam byly uloženy, se rozpomenouti a ctiteli i Příteli Vašnostinu po tomto starém Merkurovi do kláštera na úpatí Květnice odeslati.

Ohledem té raddy, kterouž Vaše Věhlasnost po p. professorovi moji [!] poëtické nedochůdčennické maličkosti vzká<za>ti ráčila, ku mnohým zavázán jsem díkům, ačkoli mistr Klinkáč,[2]) mnohem lepším vládnoucí rýmem, ty Sonetty Cyrillo M—ské opsal a schválil: nicméně

„nonum prematur in annum".

---

[1]) Výšina u Tišnova.

[2]) Fr. K. (1831—1899), rodák tišnovský (»Květnický«).

Kdežto bych potom, stanu-li se poněkud zámožným do té doby mandelářem, nepřestanuv obcovati i s kalamářem, — potom k r. 1863 postaral se o to, aby neli s obrázky, alespoň bez nich vyšly ty znělky nikoliv v Moravanu, nýbrž v zcela zvláštní pro sebe parádní knížečce.

Ohledem té oekonomie p. faráře „Ronovského“,[1]) kterou v rukopise při sobě chovám, nevyšlo, ač sem dost napnutě naslouchal a ušima stříhal, ani slova z úst Vašnostiných ani p. prof. Matěje,[2]) slovútného to mistra na učení Brněnském a drahocenného Přítele mého: bezpochyby, že chuti nemáte takové spisy vydávati, ač škoda. Je to práce výborná. Já ji nyní[!] sám pro sebe opisuji, moha se z toho mnohému přiučiti v umění mandelářském, v kteréž snad přece bude mi se uvázati: a dá-li p. Bůh věku a žoldu i tiskem sám vydati pro školy naše vlastenecké. Nebo je velmi populárně, jak to Zahradníček z horumí, psána, jenom že orthografie unter Null-grad stojí.

Konečně jsem zapomenul vyřídit, že svatý Šebestian Kubínek[3]) vybízel p. praeláta Rajhradského,[4]) aby prý šel do Netalie. Když prý už je tam císař Pán: tak aby na neřáda Francouza táhli císař Pán s vytaseným mečem a Guntíř opat[4]) s vyzdviženým křížem; vždyť prý to sv. Kapistran také tak udělal proti Turkům. Škoda, že neřekl: „bez toho jste takový vyzáblec, jako sv. Jan.“

Odpusťte, že sem Vás obtěžoval a čtěním[!] Vás o drahocenný čas připravil.

S P. Bohem

Váš celým srdcem oddaný Přítel a Ctitel

Dor. Bílý.

na sv. Řehoře VII. 859.[5])

126.

Ondřej Radlinský (str. 57[3]) Sušilovi.

Vzájemné šíření knih. Časopis „Cyrill a Method“. Školské knihy pro Slováky. Příspěvky ze Slovenských Novin pro Jednotu sv. Cyrilla a Methoděje v Brně.

---

[1]) Podíl Dědictví CM. na r. 1864.

[2]) Procházky.

[3]) horlivý šiřitel náboženského čtiva (1799—1882).

[4]) Kalivoda.

[5]) asi 27. května.

Zvláštnosti pravopisné, jsouce význačné pro názory R, otištěny věrně.

Z Vídně dne 5. Jun 1850.

Velebný a Vysoceučený Pane,
Příteli můj veleváženy!

S radostí jsem přijal Vaše vzácné listy, jeden po poště a druhý od Veleb. p. klerika i s penězmi 5 zl. stř. za Poklady Kaz. Řečn. a s 11 výtisky Spisův sv. Otců do komissie. Velice mne těší Vaše důvěra, s kterou se ke mně obrácíte, kteréžto nakolik možná budu sodpovědati, zvláště včil, když od redakcie Slov. Novin k zemskému zákonníku v Pešti vysokým přípisem ministerium vnitřních záležitostí jsem povýšen, kdežto budu míti i více času i více přiležitosti blizko své vlasti všecky dobré spisy mesi Slováky rozšiřovati. Úfám se, že včil, když se v literatuře s Čechy a Morav. spojujeme, budú míti větší odbyt i Váše i Naše knihy; a proto mám naději, že z Vašich spisův nejen poslaných 11 výtiskův se mine, ale že ještě více bude třeba. Ráčtež se jen vždy zrovna do Peště ke mně obrátiti. — Moje modlitebná knižka, které se už 27 arch tiskne, a 6 obrazy okrášlena bude, snad bude míti odbytu i na Moravě, pročež jaknahle bude hotova, v důvěře a s prosbou k Vám pošlu několik výtiskův.

Z „Pravopisu Slovenského" posílám Vám 20 výtiskův, ráčtež je mezi Vašimi, kteří se v něm s námi srovnávají, rozpředati každý po 10 kr. stř. Jeden posílám Vám darem.

Ráčtež mi cenu ozná niti Spisův sv. Otců, bych věděl, zač je mám rozpředávati.

„Cyrill a Method" už zase bude vycházet, došlo nás už vyšší povolení. Odporúčím jej Vaší laskavé podpoře; a vrúcně Vás prosím, by jste do něho výborné Vaše práce doposílati ráčil.

Poněvadž mi Slováci nemáme ještě žádných spůsobných kněh školských pro menší mládež, učiníte mi veliké dobrodění, jestli mi za oznámenú cenu z každé školské knihy v Čechách a na Moravě vyšlé po jednom výtisku, čo aj po poště, došlete, peníze já potom odešlu.

Za peníze z Pokladův mně doslané srdečně děkuju.

S tím porúčeje se do Vaší další braterské lásky zůstávám

Váš vrúcný přítel

Ond Radlinsky.

Ze žádaných v jménu „Jednoty sv. Cyrila a Methoda" některých spisův a článkův, kteréby redakce Slov. Novin neupotřebovala a kteréby

se do kalendáře hodily, nemohel jsem dosavad ničeho doslati; nebo čo od dopisovatelův dostáváme, je obsahu politického a zvětša se v Novinách sděluje. Budúcně když budu v Pešti, budu hleděti, by se Vám ze Slovenska nečo takového doposílalo.

Ráčtež mi též poslati Slovník od p. Klácela vydaný pro čtenáře Novin, a cenu jeho mi oznámte, kterú hned potom odešlu.

127.

Radlinský Sušilovi.

Ochoten rozprodávati spisy S. Slovanská vzájemnost. Žádá o podporu pro své spisy.

Velebný a Vysoceučený Pane,
Drahý Bratre v Kristu i Národě!

Při ustavičných mých literarních trudech a zvláště při vnově podniknutém vydávání ruských propovědí (kázání) v prospěch jednoty všech Slovanův v jednu sv. Církev římsko-katolickou a v prospěch i rozkvět slovanské literatury namířených, jen téprv mi trochu času zbudlo, bych to, za čím mé srdce tužilo, vyplnil, totiáto: abych Vaši Velebnost několika řádkami navštívil, tím více, že jsem ještě dlužníkem Vaší Velebnosti.

Z Vašeho výborného díla mně v 10 výtiscích ještě do Vídne roku 1850 poslaného, „Spisy sv. Otcův", jsem posud jen 5 výtiskův rozpředal. Předával jsem je po 1 zl. stř., co tedy vespolek činí 5 zl. stř., které Vám zde přiložené posílám. Budu hleděti i ostatních 5 výtisků rozpředati, které jak bych nerozpředal, pošlu Vám zpátkem cestou některého kněhkupce. Ráčte z každého Vámi již vydaného díla poslati jakož i z každého, které budouce vydáte, posílati ke mně 3 výtisky. Jestli více by se takových požadovalo, to Vám zakaždým oznámím. Na mně naleznete vždy stálého odberatele Vašich díl, áno ani nezameškám je mojim rodákům příležitostně odporučeti; ant mně jako Slovanovi jest každý plod církevno- alebo vědecko-literární na kterékoli haluzi slavjanské urozený rovnako vítaný, at on jest povahy hodný; a protož zatracuji všecky ty hádky, které se posud bohužel! vedly a ještě sem i tam vedou: že ten aneb tamten kmeň slovanský nechce přijati nářečí druhého kmene, a zde rozumím Slováky a Čechy. Já jsem za to, aby se pro národ psalo v jeho vlastním nářečí, při tom

pak aby literati a učenější ze všech kmenův slavjanských se blížili k jednomu jazyku spisovnímu, k tomu totiž, který byl jednou všem Slovanům obecný a posud nejvíce podržel svůj původní typ slavjanský, a zdě rozumím jazyk ruský. Již jestliže bratři Češi vystavují slavjanskou vzájemnost v tom smyslu, aby se každý vzdělanější Slavjanin: Čech, Poljak, Chorvát, Rus atd. obeznamoval se všemi slavjanskými nářečmi, která však není praktična, není možná; nebo kteříže ze Slavjanův jsou tak zámožní, žeby sobě zaopatřiti ,mohli všecky gramatiky, slovníky, chrestomatie, spisy slavjanských nářečí? tím ovšem skůr, áno velice snadno se dá dosáhnouti oná slavjanská vzájemnost v tom smyslu: když každý Slavjanin vedlé svého vlastního nářečí bude se učiti jen jednomu a tomu samému slov. nářečí, které již většina Slavjanstva uznala za nejspůsobnější ke zavedení literárního porozumění všech Slavjanův mezi sebou. Kdyby se všickni vzdělanější Slavjani takéto jedině možné vzájemnosti ujali, měli by jsme za jeden rok jeden jazyk spisovní pro literaty — jaký by to byl zisk ne toliko pro Slavjanstvo, ne toliko pro spisovatele, než i pro Církev samu! Ideu tuto již mnozí horlivější Slavjani pojali a pojímají i vyučují se řad radem aspon na Slovensku, v Chorvátsku, Slavonsku a mezi Slovinci mnozí jazyku ruskému. Co se dělá v Čechách a na Moravě, není mi dosud známo, a však i tu jen to nejlepší úfám. — Za takovou vzájemnost já neunaveně pracuji i odhodlal jsem se vydávati kázání ruská v spůsobě, jako to opisuji v článku ke slavné redakci „Hlasu katolické jednoty“ poslaném s tou prosbou, aby byl uveřejněn. Článek tento již jest ve všech slovanských v Rakousku vycházejících časopisech výbornějších sdělen, i následkem jeho den po den přicházejí na mne radosti a požehnání plné listy ze všech končin mocnářství Rakouského a ponoukají mně čelnější mužové svoje služby ke sbírání předplatkův na tak vážné pro literaturu slavjanskou dílo. Pevně doufám, že i Bratři Moravané a Češi toto moje počínání naleznou za důstojné a že jej horlivě podpírati budou.

Přesvědčený o horlivosti Vaší Velebnosti v podporování všeho, co směřuje k blahu a rozkvětu Slavjanstva i literatury jeho, prv ještě, nežli bych se byl listovně k Vaší Velebnosti obrátil a Ji prosil o přivolení, opovážil jsem se Vaše čestné a slavné pověstné jméno vyložiti v onom článku, poslaném ku slavné redakci „Hlasu katolické jednoty“ tím cílem: aby, kteříby žádali na Poklady kazatelského řečnictva anebo na ruská kázání předplatiti, peníze svoje pro uspoření poštovních nákladův k Vaší Velebnosti zaslali. V čem pak jestliby Vaše Velebnost (co ale nemyslim) nesouhlásila, prosím po bratersky, at mně to pře-

hlednouti ráčí: já aspon z mé strany vždy jsem hotov k vzájemným úslužbám. Na teň případ ať Svoje jméno z onoho článku u sl. redakci vytřeti káže, prosím.

Jako doplatek k celoroční prenumeraci na „Hlas katolické jednoty“ zde pripojený 1 zl. stř. prosím odevzdati patřičné slavné Redakci. 40 kr. stř. byl jsem již před tím poslal, nevěda: jaký jest předplatek půlroční. Ráčte téže slavné Redakci, se zvláštním poctením ode mne, připomenouti, by článek můj obsahu velmi užitečného pro naši sv. římsko-kat. Církev, čím nejdřív ve Svém listě uveřejniti ráčila. Co že učiniti nezameškává, nepochybuji: ať onen článek již jak v „Katolických peštanských Novinách“, od spolku pro vydávání lacných knih vydávaných, tak i v Cyrillovi a Methodovi pod ochranou biskupa bystřického a pod dozorstvím samé konsistoře bystřické vycházejícím byl uveřejněn a došel obecné pochvaly. Myslím, že ani slavná Redakce „Hlasu kat. jednoty“ onomu článku Svůj list nezatevře, ale že jej v celém svém obsahu sdělí. Přesvědčen jsem o jejím církevno-loyalním smýšlení. To, že Slováci nechtějí českého spisovního nářečí přijati, myslím, nebude slavnou Redakci sdržovati od uveřejnění nadsmíněného článku. Však tento se vztahuje na všecky Slovany.

Ši exemplare s 1 i 2 svazku Pokladův mně od Vel. Vaší zpátkem poslaný dostal jsem. Prosím mně laskavě na známost dáti: zdaliž a kolik exemplářův mám Vaší Velebnosti poslati z 3 a 4 svazku těchže Pokladův v jazyku českém vydaného; při které příležitosti bych Vám odrasu poslal darem moje druhé knižky, jako: knižku modlitební o 38 arch. atd.

Naposledy obracím se na Vaši Velebnost s tou srdečnou prosbou: kdyby jste ráčili jako Předseda dedictví sv. Cyrilla a Methoda důrazně odporoučeti moje slavjansko-církevní podnikání všem členům tohože Dedictví, na kterýchžto zde znející můj list v obecnou známost celému slavnému shromáždení uvésti ráčte. O krátký čas i já vstoupím jako člen do tohože Dedictví a zavděčím se mu jedním exemplárem ze všech kníh mnou vydaných.

Ráčte mou úctu vyříditi všem s námi rovnako smýšlejícím bratrům slovanským moravským, s kterými budete míti příležitost se sejíti. Zdejší budinsko-peštanští Slované jmenovitě p. Palárik svůj slavjansko-bratersky pozdrav Vám zkazují.

Ráčte též Velebný Pane veleb. p. Klácelovi se srdečným ode mne pozdravením tu prosbu ve jménu mém přednésti: by i on můj článek, aspon jeho část literární ve Svém listě uveřejniti ráčil.

Ostatně poroučeje se do dalšího Vašeho přátelsva a přeje Vám ve všech Vašich pro rozkvět Církve a pro blaho národa konaných prácech všelikého zdaru a požehnání božského, zůstávám v braterském objetí a s úctou významnou Vaší Velebnosti

upřímný ctitel, přítel a brat v Kristu i Národě nejponiženější

Ondřej Radlinský,
kněz arcibisk. ostřihomského
redaktor zákonníka zemsk.

V Budíně 9/5 1852.

128.

Radlinský Sušilovi.

Posílá knihy na rozprodání. Vzájemnost československá. Slovanské knihkupectví v Pešti.

V Budíně dne 11/4 1854.

Velebný a Vysoceučený Pane;
Drahý Příteli!

Již jest tomu půl druha leta, že jsem Vám dlužen odpovědí na Váš z přátelského srdce pošlý a mně přemilý list od 6/6 1852; než ráčíte mně odpustiti toto odkládání, když uvážíte, co jsem během celého toho času, jak jsem mlčel, na poli literáraím sdělal. Toho svědkem budiž nové oznámení, programm a přehled 15 ročníků Pokladů kazat. řečnictví zde připojený i s návěštím o druhém vydání mé modlitební knihy.

Vděčím se Vám tu 1ým exemplárem II. Ročníka Pokladů kaz. řečnictví a 1ho svazku sbírky ruských propovědí i se slovárem rusko-německo-latinským. Příjmite vděčně. Posílám Vám takže po 5 výtisků z nadřečených knih do komissie s tou prosbou, by jste je rozpředati hleděli. Cena IIho ročníka záležejícího ze 4 svazků jest 5 zl. stř. a 1ho svazku sbírky ruských propovědí i se slovárem jest jenom 1 zl. stř.

Má nejhlavnější prosba směřuje tam: by jste Drahý můj Příteli! zde přiležící list i s balíkem obsahujícím v sobě Návěští modlit. knihy a Pokladů Jeho Excellenci p. Biskupovi osobně doručiti a primlouvati se ráčili, žeby Jeho Excellence Návěští jak modlitební knihy tak i Pokladů na všecky Dekanáty Svého biskupstva pozasílati čím dříve nařídila a k tomu svolila, žeby předplatitelům bylo volno své předplatky rovno na biskupský kancellář posílati, který by mi ji potom odrazu do určené

lhůty poslal. — Prosím Vás dále: ráčte jak v Brně tak i vně Brna, kde Vám bude možno, předplatitele na modlitební knihu sbírati. Ona se vydá v čistém českém jazyku spisovném v prospěch literární jednoty mezi námi Slováky a Vámi co našimi Bratří a v rozkvět našeho sv. Náboženství. Úfám, že přičiněním Vašim podaří se toto moje šlechetné namíření a že si Vy dáte na tom záležeti, pevně jsem přesvědčen; ant mi jest známa Vaša horlivost v rozšiřování dobrých slovanských knih a Vaše upřimné želání, by se Slovensko s Čechy a Moravou v jednom spisovném jazyku sjednotilo. K přání by tedy bylo, kdyby Bratři Češi a Moravané bratrům Slovákům ukázali, že sobě oni všímají jejich literárních plodů československých a je napomáhati chtějí. Konajte drahý Příteli k učeli tomuto, by kněždý úd Dedictví sv. Cyrilla a Metoda na onu převýbornou a velice lacinou modl. knihu předplatil. Takýto činný důkaz bude ovšem nejlépe učinkovati na bratři Slováky.

Žádaje i já stati se údem Dědictví sv. Cyrilla a Metoda pošlu v krátký čas příslušnou akciu, kterouž bych byl nyní poslal, než včil mám veliké výdavky do kněhtiskárny i čekám co den na predplatkové restance.

Mám naději, že to lépe již půjde s naší literaturou a zvláště s rozprodávánim našich kněh na Slovensku, když se v Pešti zřídí slovenské knihkupectví, na kterémáto se neunaveně pracuje. — Podlé Vašeho naříseni výtisky Čtení sv. Otcův, které jsem nemohl, zde odseknutý od Slovenska, rozprodati, daroval jsem chudobnějším čekancům slov. na Pešťanském semeništi, kteří Vám za to děkují.

Balík zde pripojený ráčitež oddati p. Pojmonovi redakt. Hlasu jednoty kat.

Bude mi velice milé, když Vás budu moci v Budíně o budoucích ferich uvítati a uhostiti, kam přijíti jste již r. 1852 byli slíbili. P. Palárik se Vám poroučí.

Ostatně při opětování mé prosby a mého želání poroučeje se Vašemu dalšímu přátelství zůstávám

Vašim opravdivým přítelem a bratrem v Kristu nejoddanějším

Ondřej Radlinsky.

Vertatur.

Paklík na p. Joz. Macháleka kooperatora prosím ráčte poslati do Uhersk. Hradiště k p. Karolovi Schaffelovi knihvazačovi pro bezpečné příležitosti.

Jiří Slota (1819—1882), kaplan v Šaraticích na Slavkovsku, Sušilovi.

Stěžuje si na vyloučení své z výboru Dědictví CM.

Adressa na 4. str. 8°: Ze Žeratic[tak]. Jeho Velebnosti Pánu Panu Frant. Sušilovi veledůstojnému Professorovi v Brně.

V Šaraticích dne 8/10 850.

Veledůstojný Pane Starosto
Dědictví sv. Cyrilla Methoda!

Vroucně děkuju Velebnosti Vaší za tu bratrskou důvěru, již jste mi prokázati ráčili tím, že jste mě vyvrhli z výboru Dědictví sv. C. a M. Odpustiti račtež, pakli to za pečet považuju, přiloženou na křivé a nepřátelské o mně zmýšlení[!] jistých, vší lásky Kristovy prázdných lidí. Zajisté k doplnění kalicha mého hořkého nemohli jste lépe přispěti jako zjevnou touto nedověrou (Mißtraungsvotum) přede tváří škůdcův mých, přede tváří tisíců lidí, jimž jméno mé neneznámé. Bohdá toho bych se nikdy neby! nadál, toho bych nikdy nebyl očekával od onné[!] strany, ježto se posud zdíleti zdála se mnou krutý osud života mého i těžká utrpení, jakováž jsem posud za Slavii mát mou i jejich podstoupiti musel; ježto se ku mně plápolati zdála láskou bratrskou nejupřímnější.

Že mě nepřátelé krve slovanské pohanem nazvali, že mi nepřáli skromničkého světla slunce ranního, anoť teprv vycházeti zdálo se na obzoru života mého zarmouceného: to ovšem těžce ranilo mou ubohou duši; ale snesl sem[!] to předc s onnon sílou, jakováž sluší katolika[!] i kněze. Že ale i Vy, jimžto zevrub známy jsou cesty moje, povrhli jste mnou před celou Moravou, v jejimžto[!] plemenu mrtvém, neméně nežli mnozí jiní, i já pomáhal jsem buditi víru i život, a dlé možnosti buditi je nepřestávám: že Vy buď z bázně aneb z jakýchkoli jiných ohledů odmrštili jste mě od sebe, jako obludu anebo stvoření ohyzdné, malomocné, to načisto rozdrtilo mé srdce, to zničilo ducha mého.

Zaplať pán Bůh! — Odloučen od domnělých přátel i zjevných nepřátel o samotě činiti budu to, k čemu mě povolal Bůh. V tichém úkrytu chci dokrváceti a rozpomínati se na vděčnou Moravu, chci pečovati o prospěch ústavu, k jehožto bytí, již v početí jeho, nemálo přispěla má mysel.[1])

[1]) Násl. Neboť vězte, že - přetrženo.

Tolik, silnou maje k Vám důvěru, veledůst. pane Starosto! chtěl sem Vám zděliti z bolu srdce mého. Zároveň však prosím Vás, aby jste byl pamětliv toho, že žádná ctižádost, jak nás obyčejně naříkají zlí lidé, nepohnula mě k řádkům těmto; nebrž náděje zklamaná, s kterou sem očekával, že mě přijetím do spolku svého, k spravování Dědictví, dodáte síly v trápení mém; a důvěrou touž měrou ku mě[!] vyslovenou povznesete ducha mého; z jehožto pokoření nepřátelé moji plesají na mnoze.

Tím se do lásky Vaší odporoučím a zůstávám

Velebnosti Vaší nejoddanější

Slota.

130.

Slota, od jara 1852, složiv v Praze zkoušku z české řeči a písemnictví, učitel gymnasia v Baňské Bystřici, Sušilovi.

Žádá o prohlédnutí slovenského rukopisného překladu Zjevení sv. Jana a o zaslání vody sv. Valburgy. Dědictví C. M., příspěvky a stížnosti. Nezdar spolku sv. Vojtěcha. Spory československé.

V konsovce jest někdy t, někdy ť. — I často nesprávně ve spěchu dlouženo. — Stopy slovenčiny ve výrazech i hláskách.

Důstojný Veleslovutný Pane!

Velebný p. duchovník Kulda mi na dva listy už neodpovídá a protož domnívaje se, že to buď nechce anebo nemůže učiniti, přinucen jsem obtěžovati Vaši Důstojnosť s následující prosbou. Nedávno doručen nám byl rukopis slovenský, obsahující výklad Zjevení sv. Jana, s tou prosbou, abychom jej přehledli a přehlednuvše a za hodný toho uznavše v tisku jej uveřejnili. Slušnost žádosti této uznavše s radostí přislíbili jsme učiniti tak a ihned mezi sebou uzavřeli, požádati Vaši Důstojnosť o práci tu, vědouce Vašnost jedině k tomu býti povolaného. Uznatili pak ráčíte, že rukopis tisku hoden jest, chceme jej potom buď Dědictví našemu v Brně anebo onomu v Praze odporučiti ano i odevzdati, ovšem pod jistými výmínkami, o které se v prázdninách sjednáme. Očištění a přepis rukopisu já sám převezmu. Pocházíť rukopis ten od nebožtíka Štefanoviče, zemana slovenského a druhdy v úřadech stoličných postaveného, jenž před rokem tuším 82 let stár jsa se světem se rozžehnal. Vytištění jeho, ježto více český

než slovenský [!] psán jest, mnoho hluku narobilo by na Slovensku a patrnou zadalo by ránu nešťastné a bezsmyslné straně Slovákův budinských. Prosím uníženě Vaši Důstojnost, aby jste mi co nejskoreji ovšem příznivou odpověď dáti ráčil.

Druhá prosba týká se vodičky sv. Valdburgy. Jedna vznešená rodina baňsko-bystřická má chorého na oči. Uslyševši o vodičce této, požádala mne o zaopatření jí. I v záležitosti této utíkám se k Vašnosti [!] a snažně žádám, aby jste mi dvě flašečky koupiti, po poště odeslati a též i známo nám učiniti ráčil, jakou cestou bychom ji napotom sobě zaopatřovati mohli. Cenu vodičky ihned po poště nejbližší po obdržení jí s poděkováním nejsrdečnějším odešleme. U příloze posílám 10 zl. stř. co vkladek do Dědictví sv. Cyrilla a Methoda za důstojného pana Štěpána Schwandtner-a, professora bohosloví v semeništi baňsko-bystřickém, a prosím, nemohouli mu knihy na minulý rok připadající zcela dány býti, aby aspoň Fabiolou obdarován byl.

U této příležitosti nemohu nepostěžovati sobě, že jste mi diplom tak špatně psaný poslali, že se pověsiti ho stydím, jakož i nad tím, že jste tolik ohlednosti ku mně neměli, aby jste mně [!] byli za zakládajícího úda uznali, ačkoliv posavad příslušný vkladek nesložil jsem, dobře vědouce, že to učiním, jaknáhle moci budu; vždyť jsem už, tuším, více na literaturu naši obětoval, než co nedoplatek můj činí. Neměl bych sice toho připomínati, aby se snad nezdálo, že se nestydatě vtírám anebo že žebru, kde se však sami toho nedovtipují, tam se to i po lopatě podati může. Já myslím, že jsem během pěti let tuším dosti mnoho k prospěchu Dědictví na Slovensku učinil a Dědictví mně k vůli nechce učiniti nic. Kolik zlatých já utratím při rozesílání knih až tam do nejzazšího kouta Oravy a po celém Zvolensku. Domníváte se, že mi každý zaplatí poštové [!], ano sám biskup ani se posavad jen nezpýtal, či je co dlužen, jakoby jeho knihy ku mně v povětří vždycky přiletěly. Z kalendářův na rok 1856 zůstalo mi přinejmín [!] 30 exemplářův a za 40 mi posavad nezaplaceno; proto jsem také Moravana rozšiřovati přestal. Stalo se také, že se knihy na minulý rok do Jablonky odeslané na cestě ztratily, což teprv teraz dozvěděl jsem se. Což to všecko já škodovati mám? Žádám teda Vaši Důstojnost, aby jste mi u „Dědictví“ náhradu oněch 30 exemplářův Moravana a těchto dědičných knih na rok 1857 v ten způsob vymoci ráčil, aby mi ony u Nitsche z knihy vymazány, tyto pak ještě poslány byly.

Ze sv. Vojtěcha nebude nic; a mělli by řízen býti spolek tento rukou Radlinského, lépe aby ho nebylo. Jeho neráznost a nestálost [tak]

už překonává trpělivost všelikou i těch, kteřížto z mírnosti neobyčejné posavade zastupovali ho. Co s naším československým dopisováním do jeho Novin zase v nejnovějším čase učinil, známot Vám zajisté. Od minulých prázdnin, kdež jsem ho schvalně [!] navštívil, už po třetí změnil úmysl svůj. Že to nečiní s ohledem na dobré národa, ale — nechci ho sice potvařovati — ale z [!] ohledem na sebe, ani já ani nikdo z rozvážlivých Slovákův nepochybuje. Tyto dni poslal farář Plošic fulminantný článek naproti němu do Školy a Života, statečný v něm veda boj za československou. Scitovský chtěl zříditi odbor slovenský při spolku sv. Štěpána a mně [!] učiniti ředitelem jeho; ale Radlinský a strana jeho zkasila i to, bojíce se zajisté mého principu česko-slovenského. Jsou ti Slováci — bars ne všeci — předce jen velicí darebáci. Důstojný Pane, kdyby jste byl svědkem počínání těchto lidí v každém ohledu, styděl by jste se býti Slovákem. Strana československá jest poněkud mírnější, statečnější, ale i tu u mnohých duchovní a mravný jejich ráz a povaha na takovém stupni stojí, že člověk jen s velikým sebe samého zapřením s nimi obcovati může.

Není teda divu, že se mi už ten život mezi nimi zhnusil, a že bych, kdyby možné bylo, dnes se do Moravy navrátil. Raději mizernym lokalistou mezi Vámi, nežli kanonikem slovenským.

Než čas už, abych přestal. Vašnostina dobrota promine mi, že jsem Vašnost tak dlouho nudil, a dovolí mi, abych se s obzvláštnou uctivostí značiti mohl Vaší Důstojnosti

nejoddanější a nejvděčnější duchovní syn

Jiří Slota.

V B. Bystřici dne 27/2 1858.

Srdečné políbení všem bratřím.

131.

Slota Sušilovi.

Vyzvání Dědictví C. M. k práci přijímá. Chce se hlásiti o faru. Biskup Moyses. Spolek sv. Vojtěcha. Rukopis Smetanovičův (či Štefanovičův, srv. dopis před.) Vzkazy Kuldovi. Voda sv. Valburgy. Hr. Silva Tarouca. Ještě spolek sv. Vojtěcha. Rád by se stal členem Hospodářsko-historické společnosti v Brně. Oslava památky sv. Cyrilla a Methoděje na Slovensku.

Milovaný Otče národa!

Nemohu Vám vysloviti, jakou radostí naplněn jsem byl, vida opět jednou písmo Vaše a čta srdečná slova Vaše. Co se týká žádosti „Dědictví sv. Cyr. a Meth.“, čili raději výboru jeho, s radostí jí vyplniti hotov jsem, ačkolvěk se teprv teraz ucházíte ku mně, když jste už všecky kouty povymetali a nikoho ku práci té dostati nemůžete; jakoby před tím Sloty ani na světě nebylo. I traufám[!] si k spokojenosti Vaší práci tu nesnadnou tím spíše provésti, čím více času, doufám, v novém povolání svém míti budu. Vězte totiž, že mám dostati fáru; aspoň zkázáno mi z Kříže, sídla obyčejného biskupova, že budu na prvé místo položen. Fára ta jmenuje se „Piargy“ po slovensku, „Berg“ po německu, a jest skutečně i německá. Risum teneatis: Slota na německou fáru! budete volati. Ale neodsuzujte mne bezohledně. Sotva kdy jsem nějaký krok učinil s takovou rozvahou, jako ten, když jsem se o beneficium toto ucházel. Patronem jest král. svob. horské město Kremnice, od něhož také jen asi ¾ hodiny vzdálené jsou Piargy. Farář kremnický jest muž 77 rokův starý, i budeli chtěť Bůh, jak snadno se budu moci farářem kremnickým státi. Staneli se to, pak se žádným ministrem čařiti nebudu; neboť kromě důchodův výborných, jest s místem tím obyčejně i církevná nějaká hodnost spojena; a pak ovšem i národně budu moci v lidu účinkovati, poněvadž správa duchovná utrakvistická jest. Nedostanuli Kremnici, žádati budu nějaké slovenské beneficium. Že se o fáru ucházím, k tomu mně nejvíce pohnula má častá chůravost, kteráž ze žluči a velikého namáhání pochází. Nebo katechetou býti na celém gymnasii podle nynějšího systému vyučovacího, není nic sladkého, vždyť člověk ani jediného dne, ani jen v tu boží neděli odpočinku nemá. Považíteli, že kromě toho dvě hodiny v ústavě děvčím vyučuji, snadno pochopíte mou professorskou přesycenost. A k tomu neuznalost od biskupa, ze všech stran košutáry obklíčeného a Slovákům od nějakého času zcela nepřejícího, neuznalost ze všech stran. Žádáteli věděti, do jaké kategorie kladou zde professora či gymnasialného, či theologického, jen nahlédněte do schematismu; vždyt nejsme od dvořenínův biskupských, rozumím kněží, ani jen za hodných uznáni Reverendi Domini nazváni býti, ale jen Domini, jako hoc který klerik, anebo tovaryš. To se děje pod samovládným Mojsesem v diécesi B. Bystřické, at nič o ostatné jeho správě diécesalné, at nič nedím o ostatných kouskách jeho nebiskupských, nad kterými by vám vlasy hore dúbkem stávaly. Než o tom lépe pomlčeti.

Narodovci naši ovšem rmoutí se nade mnou; a jen to jich upokojiti mohlo, že Piargy jen 5 hodin od Bystřice vzdáleny jsou, takže každý měsíc aspoň raz do Bystřice budu moci přiběhnouti, ovšem pres hory. A proč se rmoutí? Vysvětlím Vám. Záležitost spolku sv. Vojtěcha přenésla se k nám do B. Bystřice. Já sám vyzván od Pešt-budinčanův a vyslán od národovcův bystrických podniknul jsem cestu do Budina v minulých svátcích velikonočných, kde mi všecky listiny, ano i posavad učiněné příspěvky slavně u Paláríka u prítomnosti více Slovákův odevzdány byly. Co nestálého a bezrázného Radlinského k tomu pohnulo, snadno dá se pochopiti. Nemožnost provésti, co započali, poněvadž započali nemoudře, neprozřetelně, bez porady ostatních Slovákův a separatisticky. Podivná to věc, já největší zastupitel česko-slovenčiny na Slovensku, kterého by byli ještě před rokem v ližici vody utopili, musel jsem se státi prostředníkem mezi Budínem a Bystřicí! „Až nám ten odejde, co si počnem?“ táží se druh druha, neboť Slováci naučeni jsou fuky dělat, ale nič nepracovat. Zřejmým důkazem jest tuším dosti jejich literarný život. Zdali my to budeme moci napraviti, co oni pobabrali, a provésti, co začali, nevím. Dvůr biskupa baňsko-bystrického málo co jest příznivější národným záležitostem naším, jako ostřihomský, a byť by to i s tím nejsvětějším účelem spojeno bylo. Ostatně pokusíme se. Kanonik Červen postavil se v čelo věci, a odhodlán jest i k tomu největšímu odporu naproti biskupovi. „Nebudeli se chtět zaujati spolku sv. Vojtěcha Mojses, budeme jednati bez něho“ jsou slova jeho; nebo od tohoto spolku závisí naše duchovné bytí i nebytí.

Co se týká rukopisu Smetanovičova, totiž výkladu sv. Jana Zjevení, ten odevzdán jest profesorům bohosloví k prozření. Ale páni tito, nenavyklí žádné práci, nechali až dosavad ležeti rukopis na prozření jeho ani nemyslíce. Tato čeládka profesorská, zcela jiného druhu, než vzdělaní, rozumní professorové jiných zemí, dělá jen fuky, muky, ale skutek utek. Mám věru těch slovenských učencův i neučencův už až po uši. Mne [!] se zdá, že i tento rukopis mně jen zas za krky padne. Co se stane, nezameškám zděliti s Vámi.

Bratru Kuldovi vzkazuji, že jsem si práce dal nad míru, abych původného smrkavého tabáku žlutého pro něho zaopatřil; ale věc to nemožná; a to proto, poněvadž se ho předně nedostává a poněvadž se ho i prodávati obavají, aby nebyli zrazeni. Tak nazvaného Debrejského však půl libry dostane co nejspíše. Co nevidět i jemu písati budu. Zatím děkuji mu srdečně za službu mi z ohledu spisův žádaných pro-

kázanou. Byl by mi veliký vděk udělal, kdyby mi byl poslal ty spisky Gasserovy i v německém originalu. Možnáli mu to, at mi je zaopatří.

Vodička sv. Valburgy nespatřila světla božího v Baňské Bystřici; nedostali jsme totiž nič jiného leč střípky a množství kouskův tvrdého papíru, tak že to velikanské „Pozor!“ na víčku škatulky napísané zdalo [!] se nám býti Poimoniadou anebo Kuldiadou vulgo šelmovstvím. Já aspoň toho přesvědčení byl jsem až do Vašeho lístu. Mezitím písali jsme ku pramenu vodičky zdravé, a dostali jsme více flašeček za bagatell i s krásným dopisem velebné paní, s vodičkou manipulující. Frantovi [1]) však předce srdečné vzdávám díky za dar ten svatý, ač roztřískaný. O účinku vodičky nic se neprosléchá. —

Já nevím, jak s hrabětem [2]) do pořádku přijdu. Musel jsem za něho zaplatiti 9 zl. 20 kr. stř. jakožto předplatek na Cyrilla a Methoda, ale mi nic neposílá. Taktéž nemá se k tomu už dvě leta, aby mi darované knihy, jmenovitě Encyklopedii Welteovu a Wetzerovu, jakož i patristiku Rehákovu doplnil. Co dělá? Kam mám písati za ním? Kdybych věděl, že příchodem svým do Brna bych něco u něho i u Vás pořídíti mohl, navštívil bych Vás v posledných svých prázdninách.

Ještě jsem Vám něco pověděti dlužen zůstal, totiž, že jsem při odebírání záležitosti „sv. Vojtěcha“ přislíbiti musel, vysloviti v jednom paragrafu statut spolkových, že se každá dobrá kniha, či už v česko-slovenčině anebo v Radlinského slovenčině písaná bude, od Spolku přijme a vytištěna bude. To aspoň po nějaký čas, pokud fanatismus slovenský se z kotrb přepiatých nedoukův a holobrádkův nevykouří. Fanatismus tento jest tak veliký, že kolikrátkoli naň pomyslím, všecko se ve mně dvíhá [tak].

Milovaný Otče Moravy! Nebyloliby možná, abych aspoň nějakou památku za 14leté meškání a 10leté mozolné pracování na vinici Paně i národné na Moravě s sebou do hrobu vzíti mohl, státi se členem buď dopisujícím anebo čestným „Společnosti hospodářsko-historické v Brně“? Kdyby jste mi k tomu dopomohli, způsobili by jste mi velikou radost.

Jak se Vám páčil článek: „Slavnost Cyrillo-Methodějská v B. B. 1858“. Chtěl jsem tím článkem dokázati, jednak co by bylo povinností Slovákův k oslavení památky tisícročné sv. C. a M., jednak že i já po slovensku písati umím.

Než čas už, abych přestal.

---

[1]) Pojmonovi.

[2]) Silva Taroucou.

Líbaje Vás všecky se vší vroucností, a odporoučeje se i dále do Vaší lásky otcovské, jíž zasluhovati sobě nikdy nepřestanu, trvám s srdcem zcela Vaší Důstojnosti oddaným

vděčný syn

Jiří Slota.

V B. Bystřici dne 2. Junia 1858.

132.

František Hošek (* 1827 v Brně), doktorand ve Vídni, Sušilovi, svému bývalému učiteli.

Zprávy o studiích a životě v ústavě sv. Augustina čili Frintaneum a na fakultě. Drobnosti osobní. Fürstovy (srv. str. 58 s) české bohoslužby.

Ve Vídni dne 10ho prosince 1850.

Důstojný Pane!

„Slované jsou holubičí národ", protož také nemůžete se na mne hněvati, an jsem slovu svému, slíbiv totiž měsíčně psáti, nedostál. Či mohl by jste [tak] snad mysliti, že jsem na domov zapomněl? Věru, toť jste nemohl; jsem úplně o tom přesvědčen. Mnozí mi to sice často předstírali, však nechať jim odpovídají vzdechy mé, a já jim pravím, že nikdy nebyli v cizině, a srdečně jim želám, by totéž co já zkusili. Přiznávám, že jsem pro tu samou příčinu poněkud váhal (čím jsem si bez pochyby hromadu lidských řečí nadělal!?), v pravdě však nechtěl jsem spíše psáti, až bych něco řádného zkusil. Však což zajímavého psáti? Mám Vám líčiti život náš? Jest opravené vydání seminářského. Mimo ranní a večerní modlitby meditace, čtení z písma sv. N. a St. Z. a breviáře přednášejí zdejší direktoři denně o rozličných věcech, a sice Vidmer o sv. stánku, překrásně a s obrovskou učeností, Švec (vtělená dobrota) concilia, Anibas (spiritual) liturgiku a Simor (Maďar) à la Binterim Memorabilia (při jehož přednáškách dobrá polovice sladce spí). Též jest nám slyšeti sublimiorem exegesin St. Z. Dr. Kärle, a sice knihu Jobovu, učený to sice muž, ale žvástá jako .... Jaké to trápení, račtež si pomysliti, ani člověk při každém veršíku řecký (οἱ ὁ), chaldejský, syrský, arabský a latinský překlad učiti se musí. Dr. Kozelka vykládá I. list ke Kor. a skoro na ten samý způsob jaky [!] Vy, důstojný Pane, a protož ho také rád poslouchám. Mimo to přednášel nám z počátku Vidmer

hebrejsky, později arabsky, a nyní překládáme v obojím. Za 14 dní (máme skoro denně 1½ hodiny) přednesl nám hebrejskou mluvnici podle Evalda a tak, jak to bezpochyby žádný nedovede. Pravda, že jsme hrozně pracovati musili, bychom stačili. Dokončiv mluvnici počal nám vykládati Joëla; po první kapitoly [!] však začal jsem já sám překládati (pro sebe), v čemž i nyní pokračuji, přeloživ celého Joëla a až posud 5 kap. z Amoše; výklad k tomu podle Rosenmüllera a k tomu slyším Vidmerův výklad. Já bych ho skrz celý den poslouchal, an jednotlivé části tak probírá, že s tím i celé písmo sv. vysvětluje, a od něho jsme se mnohému přiučili, čehož bychom se sami nikdy nebyli nedomáhali. Z arabského jsme též přeložili as 4 listy a já již také začínám sám překládati. Toť jest takřka obligatní, o čemž pracuji. Mimo toho denně čtu několik kapitol z písma sv., při čemž mi velice prospívá Hanebergs Geschichte der Offenbarg, již jsem celou proštudoval; o obětích St. Z. Thalhofer, Die unblutigen Opfer, Hugs Einleitung a až do nynějška jsem přečetl 2 svazky Sepp, Leben Christi. Pravil kdosi o Seppovi, že jest „Fabelhans", však: „kdoby mně to slovo řekl, na toho se podívám". Potom chci študovat Bähr, Symbolik des mosaischen Cultus (k němuž jest Thalhofer takřka supplementum), a Hengstenberg, Christologie.

Toť v krátkosti popis prací mých. Kdyby jste mi laskavě raditi chtěl, čeho bych ještě študovati měl, velice tomu budu povděčen. Sepp nepatří mně; an bych ho ale později, až budu exegesku N. Z. študovat, potřeboval, tedy Vás, důstojný Pane, uctivě žádám, by jste mi ho půjčil, an si ho nyní koupiti nemohu, ač jestli ho sám nepotřebujete. K němuž račte přidati Herbst, Einleitung in das A. T. Já píšu také mým [!] rodičům, oni k Vám zajdou; bude-li Vám tedy možné nadřečené knihy jim odevzdati, tuť jich obdržím beze všelikých výloh, an otec můj skoro týhodně zdejším kupcům zboží posílá.

Co do zdejšího života obecenského, málo jsem ho až posud poznal. V. p. Fürth[1]), farář na nábřeží, jest rázný člověk, některé z vašich písní zpívají se nyní v kostele. Račtež si pomysliti, on chce při hrubé mši sv. všechno, co kněz zpívá, v slovanském jazyku zpívati a chce o dovolení k tomu žádati! Letos o zeleném čtvrtku, velkém pátku a bílé sobotě slavil všechno v slov. jazyku. Než více o něm až po druhé, co nevidět ho zase navštívím. Miklosic [!] přednáší o staroslovanském jazyku; půjdu také k němu. Máme zde Rusína, od něhož

[1]) tak m. Fürst.

hodlám se mnohému přiučiti. Jakýsi žid přednáší na zdejší universitě o 12 menších prorocích, chci tam také někdy jíti. Práce, jak jistě uvěříte, jest až nazbyt; pročež také pracuji denně až do 11—12 hodin, jestli toto vydržím, ví sám Pán Bůh, mně se zdá, že již něco na mne přichází. Někdy mne opanuje jakási trudnomyslnost a touha, že bych ihned utekl; a když se mi zle daří, jdu k Stáro-vi[1]), a tu si zazpíváme nějakou slov. píseň; já jsem i přeložil: „Běžela ovečka" do hebrejského. Tak musím někdy trochu veselosti mocí přitáhnouti, když jí není. K tomu ještě, co jsem zde, žádný ze spolužáků mi nepsal, tak že o našich záležitostech pranic nevím. Platí snad: Aus den Augen aus dem Sinn? Naproti tomu, kolikráte jsem na Vás, důstojný Pane, a na ně vzpomínal! Ó vy nevíte, co to jest, v cizině býti! Pročež, mohu hojných zprav[!] doufati?

Z listu, jejž Stára od Dohnala (ze semináře) obdržel, vysvítá, že si Podrásek již na professora hrá, neb píše Dohnal, „že prý nám při konkursu nasolí" jakož i Bílýmu! Považtež tu hloupost. Což bude Bílý také hebrejské študovat? — Jak se daří p. redaktorovi?[2]) Tisíckráte ho pozdravuji, Nedopatřením stalo se, že jsem jemu jeden díl breviáře sebou vzal; prosím za odpuštění; co nejspíše chci ho odeslati. A jak se Vám, přemilý důstojný Pane, daří. Vyjde brzy sv. Justín? písně? Důvěrně očekávám, že se nad ubohým vypovězencem smilujete. Jest v. p. Kulda v Brně? Ještě něco o Podrásku. Je zde z Olomouce jakýsi Poslušný, Vám bezpochyby známý (našinec), jehož jsem se tázal, zda-li přece Podrásek k něčemu dojde; k tomu se sešla celá Morava (t. jsme my tři), načež jsme také o tom nasolení mluvili. Poslušný se nad tím velice rozhorlil, pravě, že kdyby to domů psal, zajisté by odmrštěn byl, i kdyby snad již ustanoven byl. Však Bůh uchovejž, bychom to učinili. Já toto ale píši na důkaz, že také „soliti" můžeme. Jeho Excelencí jest zde, ve čtvrtek odjede odtud. Missionář Knoblecher přebývá a stoluje s námi. Feigerle bude bezpochyby za biskupa ustanoven, aspoň slyším, že ho navrhli, a biskupové čeští jsou mu nakloněni.

Mějte mne vymluvena, že tak roztrhaně, nelogicky píši, budoucně chci vše svědomitě napraviti a obšírněji o zdejších lidech a národnostech psáti, doufám ale také pevně, že mne brzy potěšíte. Stára se uctivě poroučí, bude také psáti.

---

[1]) spolužák H.

[2]) asi: Matěji Procházkovi.

Srdečné pozdravení všem drahým známým; mou úctu v. p. Heinišovi, bylo mi líto, že jsem se ani s ním rozloučiti nemohl; a p. p. Weiß-ovi (ač jestli se s ním sejdete), p. Křižkovskému atd. Odporoučeje se do Vaší laskavosti zůstávám

Vám, důstojný Pane, srdečně oddaný

Frant. Hošek.

D. List tento byl 10ho dohotoven, an bratr můj do Vídně přijel, tak se stalo, že ho nyní teprv odesílám. Slyším, že Vondrašek nějaké [!] písma u mne hledal, které Vám náležeti mají. Jaké by to byly? Ráčil jste se mne tázati o jakémsi časopisu, zapomněl jsem však jméno jeho. An mnoho o mythologii slyším, rád bych věděl, kdo mimo Šafaříka ještě o slovanské mythologii psal.

Jeho Excellenci přijde v pondělí domů, abych nelhal.

Ve Vídni 14ho prosince 1850.

F. H.

133.

Sušil Hoškovi.

Zprávy o známých (Kulda, Pojmon, Šmídek, Bílý). Nutnost práce náboženské. Fürstovo počínání. Zásilky knih a osobní drobnosti.

Drahý Příteli!

Potěšilo mne psaní Vaše nemálo, ač již ta holubičina, o níž píšete, se mi téměř vytratila byla. Ale listem Vaším jaksi se vrací a vrátí se, budete-li pilnějším v dopisování. Především musím Vás prositi, abyste liter větších užíval v listech svých, ohled bera na moje oči, kteréž ovšem nijak se nenapravily.

Píši na spěch a tedy prominete, že zlomkovitě všechno psáno bude! Nejprvé vězte, že p. Kulda tu již jest a při audienci u p. exc. bisk. propuštěn byl slovy: Seyen Sie so eifrig, wie Sie immer waren. P. Patra Pojmona jste již tu bez toho viděl, a tudyž víte, že on na rok povede redakci Hlasu jednoty kath. P. p. Kulda nechce se uvázati v redakcí, a dí, že jinak se o časopis ten statmi starati bude. Sám pak pro naše dědictví sv. Cyrilla a Methoda pracuje o životě blahosl. Sarkandera, jež má snad na rok 1851 vyjíti[1]). Dále má někdo

[1]) Na r. 1861. vyšel životopis bl. J. Sark. od Mat. Procházky.

pracovati o Putování Christa Pána; pak historii všeobecnou a věci jiné, jichž potřebí jest, ale pro něž není pracovníků posud. Co pracovníků u nás jest, jinak jsou zaneprázdněni. P. Šmídek píše do Denníka Víd., jenž jediný jest u nás časopis, jenž zastává církev katol.; také má se připravovati pro gymnasium za katechetu, tak mu od sl. konsistoře psáno. Dr. Bílý bude dělati doktorat v Praze a tedy nyní zhola ničeho psáti nemůže. Z vašinců, co s Vámi byli vysvěceni, nevím, kterému by se něco svěřiti mohlo. Pište mi, o kterém byste troufal. Snad prý p. Bystřický? Psal bych Vám o nich, ale o žádném ničeho nevím a žádný z nich u mne posud nebyl. Kdo poněkud schopnosti má, musí se přičiniti a zapřáhnouti, aby pro církev pracoval; víte bez toho, jak to v Čechách smutně vyhlíží a jak klonou k husitismu. Na nás v Moravě jest v jiném duchu psáti; musejník v rukou pantheistů jest, časopisové jiní zaprodáni husitismu; všady samy. negace, sám zápor, a víte zapíráním nic se nedovedlo posud dostavěti; bouráním jistě nikda palác se nevystavěl. V těchto smutných myšlenkách jste i Vy mne utvrdil, vykládaje, co p. Fürst dělá; toho věru nemohu schváliti. Mše sv. má býti zcela latinsky od kněze zpívána; a Řím jaktěživ jinak nepřipustí, aniž pak toho potřebí. Nevím, jak p. Fürsta přivésti, aby od toho bludného počínání upustil. Povstalo snad z nejčistější horlivosti; ale nevede k tomu, čeho při tom p. Fürst očekává, a jenom matenici větší působí.

Z kněh Vám posílám toliko 7 dílů Seppových; Einleitg Herbst nemám při ruce, vypůjčil si někdo ode mne. Jak vidím, máte práce dosti a ovšem nemůžete se dáti na jiná studia. Starý Zákon jest takové důležitosti a takového objemu, že mysl jím samým dobře na čas dlouhý zaměstnána býti může. Haneberg Vám dosti světla dává na dráze historie a úvodu St. Z., avšak ovšem i Herbsta i Scholze prodělati musíte.

Dnes právě vystoupil z theologie p. Bubeník z roku druhého. Pater Keil přijde snad za faráře do Křižanova, na místo děkana, přišlého do Olbramic; aspoň se tak povídá; na jeho místo přijde do Brna snad p. Dvořák z Telče; p. Baron u sv. Maří Magdal. aspoň si náději [!] tu dělá o příteli svém.

Prosbu skládám na Vás, abyste mi vypůjčil, možnáli, Jahrbücher der bibl. Wissenschaften von Dr. Heinrich Ewald. 1848, 1849, 1850. Nemůžete-li mně je poslati, tedy aspoň mně udejte pojednání v nich obsažená.

Pak mám dva svazky: ilirsko-němačko-talianski(ého) mali rečnik od Josipa Drobnića. U Beću (Vídni). Tiskom jermenskoga monastira

1847, 1848. Avšak vyšlo jich více, snad 4 svazky; tedy, prosím, kupte mně u Mechitaristů (jermenski monastir) 3tí a IV svazek. Nemusí to býti hned; avšak se Vám udá brzy příležitost.

Jestli jsem na něco neodpověděl anebo Vám dosti ve všem neučinil, odpuste. Sv. Justin (právě mně napadá) vyjdeli letos, nevím; sotva; teprvá se opisuje překlad! Ostatek není hotov ještě. Avšak o tom jindy. Poroučím se modlitbám Vaším!] a líbaje Vás srdečně ostávám

Váš věrný přítel

Fr. Sušil.

Prosím, poručte mě p. Stárovi a p. Poslušnému.

V Brně d 16. pros. 1850.

O mythologii slovanské psal Hanusch, o německé Grimm Jak., o slov. Rusové, jak viděti z II. sv. musejníka.

134.

Sušil Hoškovi.

Chystaná sbírka básní (Růže a trní 1851). Záchvat dny. Odpadlík Juránek. Dotaz na rozvrh bohoslovných studií ve Vídni. Vzkaz Stárovi. Porady s Václavem Štulcem stran kalendáře.

Drahocenný Příteli!

Právem mně vytýkáte, že zanedbávám odpověď dávati přátelům i těm, jenž mi převelmi milí jsou, jako Vy ve Vídni se nacházející kněží naši. Ale odpuste, přátelé drazí. Právě nyní vydávám — ač básně ty posud titulu nemají, poněvadž na vahách jsem mezi titulem: Zpěvy a hněvy a mezi titulem: Kvítky a výtky — právě, dím, nyní vydávám ty básně svoje netištěné (tištěných v Hlasu nevzal jsem) a udá se mi častěji, že ten neb onen verš přijde opraviti anebo jinak proměniti; práce to ovšm nepatrná, avšak předce velmi zaujímá prostoru času a k jiným přihlédati pracím nedovoluje. Opět a opět jsem čítal a čítám básně ty a proměnuji a zase smazuji proměnu, a již budu tomu rád, že týhoden tento skončí se tisk. Bude knížka právě tak velká jako první Básně, totiž stran 202 v podobném formátě a na témže papíru; avšak cena pro drahotu papíru o 2 kr. bude zvýšena a výtisk jeden za 50 kr. stř. se v knihkupectvích prodávati bude. Snad můžete několik exempl. odbyti? Leč o to nežádám, abych se nezdál uvalovati na Vás břemena.

A to jest jedna z příčin, pro kterou nemohl jsem psáti. Byl jsem ale tyto dny neduživ, pokoušela se o mne znova dna, a sotva jsem chodil; leč Bohu chvála potem vyšla nemoc ta, potem ovšem po 8 dní opakovaným, ač jsem při tom jen jeden školu promeškal.

Již tedy aspoň poněkud, prosím, za výmluvu příčiny tyto dvě přijměte a dobromyslně obé važte.

Ve Hlasu uvidíte, že 10 zl. odevzdáno,[1]) a spolu čísti budete: první desetinu, z čehož vyrozuměti prosím, že ovšem ještě zbývá mnoho desetin.

Žalostná Vás došlá zpráva o p. Juránkovi bohužel pravdiva jest. On, člověk poněkud surový, pohádal se byl kdysi a pobil s farářem a odbýval za to u vv. pp. kapucínů. Nyní na jiném štací umřel mu farář; ale za administratora jiný byl ustanoven. To dorazilo ho, an, jak sám pravil, s církví „pro hierarchův nelásku" na rozbroji trval; sám zajisté pravil také: že to byl poslední vítr, jenž ho co jabko (červivé) se stromu církve smetl. On sice v Jednotě sv. Cyrilla a Methoda byl, a v ní zůstal, když jiní kněží vystoupili; tedy k Slovanům se hlásil; ale obětivosti nikde u něho nebylo a láska ta jeho byla kouř a praskot bez ohřevného ohně. Škody neutrpěla sv. církev, než on sám; ovšem škoda té nesmrtedlné duše jeho, jenž v bludy mohla samochtíc se včepiti. Nezbývá než za něho modliti se.

Nedějí se tedy takové věci, o nichž jste se domníval, aniž co proslýchá o suspendování páně Kl.[2])

Prosím, napište mi plán theologických studií, jaký ve Vídni letos se zachovává a jak dále změněn a podržen bude; i u nás něco se musí státi; ovšem mne nejvíce zajímají, jaké studia biblická proměny dosáhnou. O čem letos čte na universitě p. prof. Kozelka? atd.

Prosím vel. p. Stáru, aby odpustil, že mu zvláště nepíši; společně jste psali, společně, prosím, odpověď přijměte. Psal bych Vám, vel. p. Stáro, arabsky, ale mnoho jsem z toho zapomněl a o vau conversivě bych sobě znova musel přečísti; tolikéž o jiných platí; ta nářečí zanechávám Vám k lepšímu chutnání; v Brně není jediné arabské knihy, nad to pak syrské a chaldejské; avšak vynasnažím se, abych, až přijdete do Brna, buď po arabsku buď chaldejsku a syrsku s Vámi pohovořil, kdybyste snad němčiny, latiny a moravštiny zhola zapomenouti měl, čehož Bůh uchovej.

---

[1]) Na Dědictví C. M.

[2]) snad: Klácelově.

P. Štulc stavoval se při svém z Vídně navracování zde v Brně a mluvil jsem s ním. Chtěli jsme a on též chtěl spojiti se při vydávání kalendáře, jelikož kalendář náš bez okras vyjíti musí, aby drahým nebyl. Avšak sešlo s toho, poněvadž knihkupec prohlásil, žeby on (v Brně) musel vydati kalendářík sám; tedy zůstáno na tom, že i dědictví s. Cyrillské v Brně kalendář vydá, jenž se i tiskne.

Nyní Vás obadva bratrsky objímaje a do modlit. Vašnostiných se poroučeje ostávám se vší úctou a láskou

Váš upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 18 Máje 1851.

Prosím poručení na v. p. Poslušného.

135.

Sušil Hoškovi.

Juránkův odpad. „Růže a trní". Úřední výstraha red. „Kathol. Blatt" a zabavení listu. Kalendář Moravan a Bílého „Historie Moravy".

Drahý Příteli!

Čím to jest, že Vy neodpovídáte? Napsal jsem Vám velikánský list a o všech věcech, co Vás mohly zajímati, oznámil jsem; načež jsem Vás prosil, abyste mi o theologickém studium jak rozděleno bude, zvláště pak studium biblické jaké proměny vezme, věrnou zprávu dáti si nestížil. Napsal jsem, ač nemýlím li se, několik slov arabských a hebrejských i syrských a chaldejských pro Vás oba dva a zvláště pro p. Stáru, poněvadž v těch řečích tak velmi sobě zalibujete. A Vy na to všecko nic nedbáte a již téměř dva měsíce neodpovídáte. Čím to jest?

Dotčený bývalý kněz p. Juránek onehdy byl u p. provinciála minoritského s dvěma svědkama a že přestupuje k helvetské víře, vyjadřil se. Na to p. provincial: Ich nehm's zur Kenntn.ß. P. prof. Sušický ale ubolévá nad tím, že jedině po kancelársku s ním se dála ta věc, a chce s ním promluviti a kdyby možná bylo, jej obrátiti a navrátiti církvi; o čemž pochybuji, že by se dáti mělo t. j. že by prospěchu nějakého mělo dojíti; ač ostatek chvalna věc ta.

Růže a trní vyšly a o nich též jsem Vám byl psal již před 6 či 7 nedělemi. Jsou to revolučňata, povstaly básně ty, zvláště sonetty, když najížděno na církev; za časů pokojných nebyly by takového ohně nabyly. Přijde pak na to, jaký oheň to jest, zda svatý či nesvatý, a rád bych slyšel od Vás, co o něm, o tom ohni, soudíte; ač máte-li kdy obývati se takovými balatkami, důležitějšími zaměstnán jsa věcmi v obor bližší sahajícími.

O redaktoru[1]) Katholisches Blatt aus Mähren vězte či víte, že poněvadž béře artikuly dráždivé proti npp. biskupům, že mu vyhroženo se suspensím, nedá-li si pokoje s takovými dopisy; nevím, co činiti bude; uloženo mu též, aby dříve každý dopis censurovati dal anebo aby pod takový dopis pokaždé podepsal jméno toho, jenž ho napsal; čemu on se příčil a z té příčiny na poradu i do Vídně jel; vrátil se, ale mne dokona jest tajno, na čem se ustanovil. Vy bez toho o všem budete lépe zpraven než bych já Vám říci mohl.

O spolužácích Vašich na ten čas ničeho nevím, někteří z nich Vám již bez toho psali; aspoň jsem já jim nařídil, aby neopomenuli toho.

Kalendář našeho dědictví tiskne se a bude co první kniha vydáván spolnúdům, při čemž i 100 výtisků rozdáno bude knihy p. Bílého: Historie Moravy, jež on byl dědictví daroval, jak jste bez toho četl ve Vesně i v Denníku.[2])

Právě se dovídám, že 2 či 3 čísla Kath. Blatt aus Mähren byly od policie zabaveny [!], poněvadž prý brojí proti úředníkům, že nemají víry, v čemž se s pravdou větším dílem neminul; ale nevěra nechce za takovou nyní[3]) považovati se, ač jsme slyšeli, že se z toho chlubila a posavade čest si z nevěry dělá; ale veřejně nechce co taková potupena býti, ač, ať dím opět, na Boží tělo dobře svou nevěru a neohrabanost okázala. Leč nechme toho.

P. arcikněz Reißenhofer mrzí se, že vel. konsistoř prý vyjednává a vyhrožovala a posavad tak činí s p. Davidem,[1]) ač jemu (arciknězi) ničeho o tom neoznámila, jakoby již byl za pometlo. Tak prý ti mladí lidé (P. .....[4]) starých si nevšímají. Ač pak p. arcikněz ničeho již dávno nepracuje a všechno musí místo něho zastávati p. Keil, předce ještě čest a slávu žádá míti.

---

[1]) Koop. Dawid.

[2]) Vídenském.

[3]) vepsáno před řádek.

[4]) nečitelné jméno.

Čas jest, abych skončil. I líbám Vás oba upřímě co přátele a bratry své, ostávaje Váš

a Váš upřímý bratr v Christu

Fr. Sušil.

V Brně d 21 Junia 851.

Poručte mě p. Poslušnému; a pište hned, aspoň brzy; nevím zajisté, čím jsem zavinil, že mi tak dlouho žádného slova, ba odpovědi dlužné nepíšete.

136.

Anton Stára,[1]) doktorand ve Frintanen, Sušilovi.

Radost z ukončení přednášek, zármutek, že nemůže na prázdniny.

Tento a násl. dopis Hošků psány na jednom archu.

Wien am 29. Juni 851.

Hochverehrter Herr Professor!
Euer Hochwürden!

Wie viel schöne und neue Sachen würde ich Euer Hochwürden schreiben, wenn ich nur Etwas wüßte! Es gibt zwar viele schöne Sachen, aber sie sind nicht neu, und unter den neuen Sachen sind gerade nur so viel schöne, daß mir keine einfällt, die Herr Professor nicht selbst wüßten.

Doch Halt! mir fällt etwas Neues ein, was auch in seiner Art recht schön ist, aber freilich nicht so wichtig, daß es das europäische Gleichgewicht bedeutend stören könnte, nähmlich daß gestern Hr. Pr. Kozelka seine Vorträge aus der höheren Exegese geschlossen hat und was noch viel schöner ist, daß auch Dr. Kaerle morgen Schluß macht mit seinen orientalischen Vorlesungen.

So werde ich endlich vom Schulbesuche befreit! Was ich darüber froh bin! Diesen Monat werd' ich die Examina[2]) machen, aber rigoro-

---

[1]) rodem Brňan (1826—1907), 1855—1869 professor St. Z. v Brně, spisovatel německý. Ačkoli spisovné češtině se nenaučil, smýšlením byl české věci nakloněn. Když r. 1906 po dlouhé vzdálenosti na poslední své dny přestěhoval se do Brna, navštívil staré české středisko, Čtenářský spolek, v němž kdysi s jinými mírnými Němci rád dlíval, a projevil vydavateli t. l., jenž jej po místnostech provázel, nemalý svůj údiv, že ho již nikdo nezná, ba že německý hovor jeho budil u přítomných tolikou pozornost.

[2]) v ústavě samém, před rigorosy na universitě.

sieren werde ich nicht mehr können, da ich noch nicht tanti bin, was mich nur deßwegen ärgert, weil ich die Ferien verliere; hätte ich früher gewußt, daß ich eine so starke Neigung für Ferienluft bekommen würde, so würde ich die Sache practischer angegriffen haben. Künftig werde ich klüger sein. Wie gerne wär' ich bei so manchen Primitien gewesen u. s. w. Es geht halt nicht, geht nicht und geht nicht.

Der heilige Franz von Regis[1]) hat uns dießmal einen Streich gespielt, aber es wird ihm nicht fernerhin gelingen! Angenehme Ferien, Herr Professor! nach angenehmen Prüfungen!

Möge sich Ihre Hand nicht bemüßigt fühlen, einen 2[2]) zu mahlen (das „h" scheint als ein h protractionis angesehen werden zu müssen, wenn sich auch alle deutschen Professoren dagegen erklären sollten! Da setz' ich meinen Kopf auf, wie man das überhaupt gern thut, wenn man sich nicht überreden kann, gefehlt zu haben.)

Indem ich Euer Hochwürden herzlichst grüße, bin ich wie immer

Ihr dankbarer Schüler

Stára.

Bitte, dem Hr. Pr. Weiß meine Empfehlung auszurichten.

137.

Hošek Sušilovi.

Omluvy, že nepsal. Churavost.

Důstojný Pane!

Mea culpa! Mea maxima culpa! Měchem (či pytlem) oděn celé tělo zahrnu popelem a prachem, bradu chci škubati, zkrátka všechno, co staří Židé činívali, i nad to chci činiti, bych Vás zase smířil. Já se věru ulekl, že tomu již 6 neděl, co jsem neodpověděl. Však mohl-li jsem se kdy omlouvati, nyní vším právem. Chci totiž ke konci tohoto měsíce rigorosovati a tu mi bylo obírati se variacemi oblíbené u nás písně: „každá liška svůj ohon chválí" t. j. bylo mi študovati písma zdejších p. professorů, a poněvadž se učenost také na kopovým [!] počtem archů zakládá, uvěříte, že jsem ohromné práce měl a posud mám. Budu-li hotov — s jistotou tvrditi nelze; musím se předně ještě zkoušce z vyšší exegesky podrobiti, a za druhé — a toť jest to nejhlavnější

[1]) jmeniny Sušilovy, k nimž asi zapomněli blahopřáti.

[2]) známku »nedostatečně«.

jsem[t] již po delší čas jakýmsi neduhem prsním velice sklíčen. As před třemi měsíci vyvinula se mi malinká oteklina pod srdcem, kteráž nyní, rozšiřujíc se přes srdce, až skoro ke krku dosahuje a hrozí celá prsa zachvátiti. A jaké to študování při takovém stavu! Ptal jsem se nejslovutnějších lékařů, všelicos mi radili, nic však nespomáhá, ano bolestí co denně přibývá.

Mně se zdá, mane, thekel ... Budu si to věru za velkou milost Boží pokládati, udržím-li se do konce tohoto měsíce na nohou. Kdybych však s pomocí Boží ke konci tohoto měsíce (30.) rigorosoval, přijedu bez prodlení domů a protož bych rád věděl, jak dlouho by jste v Brně zůstati ráčil. Jestli mi nebude možné rigorosovati, budu jistotně psáti. Až dotud, přelaskavý důstojný Pane, buďte s Bohem a račtež také někdy v modlitbách Vašich pamatovati na bídného a mizerného

Fr. Hoška.

Ve Vídni 1ho července 1851.

138.

Sušil Hoškovi.

Zásika knih bohoslovných, předplacení Vukova slovníku, dar Miklosićova díla Monumenta linguae palaeoslov. e cod. Suprasl. (1851).

Na spěch.

Drahocenný Příteli!

Pospíchám poslat Vám druhého díla Semischova s nádějí, že slovu svému dostojíte a jej brzy v určitou lhůtu pošlete. Musím při tom prositi, abyste mi poslal též Leben Christi von Sepp, a pak čehokolí ze Star. Zák. nepotřebujete, zvláště pak Schubert, Briefe a Bähr Symbolik a snad i Lexicon bibl. atd.

Prosím, račte mě praenumerovati na srbský slovník od Vuka Stefanoviče. P. Miklosić mě poctil výtiskem svého Codex Suprasliensis starosl. Rádbych mu poslal po Vás (dovolíteli) všecky knihy mnou vydané, pokud jich mám; snad skrze Vašeho p. Otce.

Leč zatím Vás líbaje

Váš

Fr.

V Brně d 24 Okt 851.

139.

Sušil Hoškovi.

Zásilka bohoslovných knih. Miklosić.

Adressa na str. 4. 8°: Velebnému Pánu Panu Františkovi Hoškovi doktorandu ve Vídni.

Velebný Příteli!
Předrahý můj Pane Fr.!

Děkuji za poslané knihy, ač lítujíc[!], že Winer již v starším vydání se nalezá. Byl bych ale nejvíce potřeboval Seppa, poněvadž v tovaryšské škole přednáším nyní nový zákon, či historii Nov. Zák. a proto musím prositi, abyste mi ho možnáli hned nebo co nejdříve poslati neváhali. Z Ebrarda jsem proti ustanovení svému, že docela jenom s Justínem se budu obírati, počal čísti a nemohu přestati, tak mne zajal.

Nic nepíšete, co p. Stára dělá, již-li hotov, a také-li nyní s Vámi k historii přistoupí; srdečně ho líbám.

Tuto přikládám věci na p. Miklošiće, prosím, zaneste je tam k němu; máte nejlépe příležitost s ním se oznámiti. Od něho si kupte gramatiku staroslovanskou; on v ní největší mistr jest; Hanka jen stín proti němu. On (p. Mikloš:ć) vydal ji ve svazcích po německu.

Zatím Vás líbaje ostávám

věrný bratr v Chr.

Frant. Sušil.

V Brně d 4 Novemb. 1851.

Frant. Tomášek[1]) študuje ve Vídni práva.

140.

Hošek Sušilovi.

Semischovy názory o sv. Justinu, zmínka o některých spisech bohoslovných. Obsazení biskupství ve sv. Hippolytě. Překlady z Koranu, z hymnův Efremových, makam Haririho; práce o sv. Justinovi pochválena.

---

[1]) synovec S.

Ve Vídni dne 16 listopádu 851.

Důstojný Pane!

Především opět vroucí díky skládám za laskavé přepůjčení Semiše, při jehož odeslání mne ta nehoda potkala, že jsem jej z pošty nazpět vzíti musil, an zde žádných věcí bez pevné obálky nepřijímají, čímž jsem se značně opozdil. Jakkoliv Semiš mnoho dobrého do sebe má, předce mne několik hrubých omylů až domrzelo. Chci mlčením pominout, jak o inspiraci píše, an náhledy své nikterak dokázati nemůže: to však, žeby sv. Justin inspiraci co ἐκστασις byl pojal, pokládám za hrubou lež; neb jedině proto, že na řečeném místě slovo „ἐκστασις" se nalézá, jedině proto pravím, jej Montanistem býti souditi, to mne domrzelo. Non oculis (αὐτοψίᾳ) vidit Jesum sacerdotem, sed ἐν καταστάσι ὢν, ἐν ἐκστάσι [tak] revelatione ipsi facta. Quis non videt de interna mentis visione (חָזְיוֹן) sermonem esse; a podobným způsobem soudil o trichotomii (zlomek „de resurrectione" nechci sv. Just. přivlastniti), o kacířství Apollinaristickém, o coelibátu atd. Těšil bych se velmi z toho, kdyby mně lze bylo, s Vámi, důstojný Pane, o sv. Justinu pohovořiti, an se také honositi mohu, že jsem na některá místa přišel, kterýchž Semiš při vší obšírnosti své přehlídl.

Posílám tímto mimo Seppa ještě Bährovu symboliku II díly a Thalhofera, ostatní budoucně. Jestliže Vás Ebrard zajal, což teprv Bähr; on převelmi zahanbil dílem svým katolíky. Vydal také: „Der Salomonische Tempel" (čekám, až agio poněkud klesne, abych si to jakož i Šteklovo dílo: Die Opfer d. A. T. koupil), v němž některé věci, obzvláště co se sv. stánku dotýká, změnil. Těším se již, až ho přečtete, na Váš úsudek. Thalhofer jest mladík, a tím jsem všechno řekl. — Knihy p. Miklosičovi přináležející jsem teprv onehdy obdržel; posud jsem však k němu jíti nemohl, an málo kdy se doma nalézá, a my jen v jistých hodinách vycházíme. Co nejspíše však k němu půjdu. Knížka o sjezdu kat. jednot, kterouž jste mi p. dvornímu faráři[1]) poslati ráčil, byla velmi porouchána, tak že jsem zde jinou vázati nechal, obdržel jsem od něho 2 zl. stř. Velmi zhusta a sice od lidí obyčejně dobře zpravených povídá se, že náš[2]) p. biskup do Sv. Hippolyta se dostati má; nevím však, co o tom souditi; jak sem přijel a my s dr. Šwecem[3]) k pokloně přišli, ptal se: Wissen Sie nicht, was der

[1]) Moravan Feigerle; stal se pak biskupem ve sv. Hippolytě.

[2]) Brněnský.

[3]) Moravan, prof. dogmatiky.

Burgpfarrer für Hoffnungen hat? A při tom se praví, že jej ministerstvo co prvního navrhlo. Hned jak jsem se z prázdnin navrátil, tázal se mne dr. Widmer o tom, tvrdíc[!], že to má z dobrých pramenů. Již několikráte jsem chtěl o tom psáti, jsa té naděje, že snad jistějších zpráv o tom míti budete.

Přislíbil jsem, že bych něco z Koránu pro kalendář[1]) vypracoval, však čím dále o tom přemýšlím, tím méně se mi to líbí. Kdyby se i dosti stručný nástin podati měl, zaujal by však velmi mnoho místa, an přemnohé věci dosti obšírného vysvětlení potřebují, což by se lépe pro vědecký časopis hodilo. Račtež mi psáti, co o tom soudíte. — Za to však mám něco jiného za lubem. Přeložil jsem vloni některé hymny sv. Efréma ze syrského, mezi nimiž jest výborný jeden zpěv P. Marie a sv. třech[!] králů, tak něžný, že bude pravou okrasou kalendáře. Pozůstává as z 50 slok po 4 řádcích. Mát pak syrské básnictví do sebe tu zvláštnost, že si může básník podle chuti slabyky (samohlásky) buďto přidat nebo vynechat, místo rýmu počítají se slabyky a řečený hymnus počítá jich 7 do jednoho verše. Na ukázku: b°jaldech d°abro nuchro d°nach = 7 slabyk: Narozením syna tvého světlo (slunce) vzešlo. Toť jisto, že týž způsob v českém překladu podržeti, naprosto nemožno. Jiná báseň téhož skoro obsahu má zase tu zvláštnost, že se rymuje naskrz na o j i t t. — Úmysl můj strany toho jest: Já hymny ty přeložím do českého (neb latinského?) a vy je ráčíte vzdělat?! Račtež sám o tom rozhodnout a mne zpravit. — Též nyní se obírám čtením Haririho a sice: makamy v překladu od Rückerta. Není to báseň výborná jádrem, však formou a uhlazeností. (Možná že ji p. hrabě[2]) má.) Toť by byla pravá okrasa literatury naší, práce však ohromná; mnohých věcí ani nelze přeložit, kteréž by se musely podlé našeho genia vzdělat. Budoucně více o tom. Jak brzy p. Stára rigorosovat bude, nevím; já se ho ani o tom neptám, neb víte, že jest to lechtivá věc; to však vím, že potom dogmatiku študovat chce. Já nyní veřejně čtu práci svou o sv. Justinu; nevím sice, jak se líbí (p. Stára obyčejně, — však nechám toho!), včera ale byl jsem u dr. Widmera (kdež se napřed čte), a tu se tak chvalitebně o ní vyjádřil, že jsem se až styděl, aniž mohu všecko napsat, co mi řekl. (Morava!! ne já! Neví to, jak se samo sebou rozumí, ž á d n ý, a prosím Vás úsilovně, by jste list ten h n e d spálil.) Zůstal jsem u něho skoro 2 hodiny místo ½ ho-

[1]) Moravan.

[2]) Tarouca.

diny, a mezi tím přišel p. Tomášek, jemuž jsem byl po obdržení listu Vašeho psal, aby nás navštívil, nemohl mne však dočkat, přislíbil ale, že co nejspíše přijde. Já se srdečně na něj těším. — O mnohých jiných záležitostech budoucně a více. Prozatím se laskavosti Vaší uctivě poroučí

srdečně oddaný

F. Hošek.

(Ještě jednou prosím, by to zůstalo tajemstvím, láska k Vám mne k tomu svedla, ale psal jsem..!)

141.

Sušil Hoškovi.

Spis Semischův. Pověst o odchodu biskupa Schaffgotsche. Pro úřední nepřízeň zrazuje od návštěvy přednášek o cyrilštině, jejížto studium jinak důtklivě doporoučí, a od uveřejnění nějaké práce své. Radí dále překládati syrské hymny a Koran. Pochvala H. od představených. Starosti o synovce Tomáška. Osobní drobnosti.

Drahý Příteli!

Pospíchal jste se Semischem, a já posaváde nedotekl se knihy té; den krátek jest a oči moje slaby; děkuji p. Bohu, že již nastane sv. Tomáše den nejkratší a že dne — ač jen co prý komár zívne — přirůstati počne. To však dobře o Semischi vím, že na přemnohých místech sv. Justina dobře nepojal, a dávno mu již spravedlivě vytýkám, že sv. Justina proti všeliké pravdě Apollinaristou činí. O jiných věcech píše p. Semisch rovně často poklesává, jak jste Vy dobře poznamenal.

O sv. Hippolytu — dí se teď, an věc rozhodnuta, že prý to Slované roztrousili, chtíce p. exc. Šaf. raději jinde viděti; v tom se jim však velice ukřivďuje.

Ku p. p. Dr Miklošićovi snad jste již šel s těmi knihami, a těším se, že jste snad se odhodlal blíže poznati cyrilštinu, ač pak bych Vám sotva radil veřejně jí obcovati a čtení v nich frequentovati, pro příčiny, jichž se domyslíte. Z týchže příčin neradím, abyste nyní již něco vydal byť i sebe menšího — aspoň v slov. jazyku nikolivěk a odstupuji zhola od prosby, již jsem na Vás vznesl, abyste nyní již přispíval ku podnikům literárním našim. Avšak proto přiučujte se Cyrilštině, bez ní nemožno vniknouti v ducha jazyka našeho; a ne-

zanedbávejte nikterak syrské a arabské literatury. Syrové mají tak krásné hymny církevní, pokud já jich znám; jsou z nich některé i v Thesauru hymnolog. od H. A. Daniele, Lipsiae 1846, mezi nimiž i podobná hymna té, o které mně píšete, nebo začíná podobně: B^{e}jaldech d^{e}abro r... [?[1]]. Připojil je k hymnům lat. Ludov. Splieth; při některých jest i přeložení. A známa Vám bude kniha p. v. Pia Zingerle Die heilige Muse der Syrer. Docela se s Vámi shoduji a Vás prosím, abyste hymny ty syrské — tuším ponejvíce od sv. Efrema — přeložil; rým v nich není a tedy Vy ovšem sám a sám můžete provésti věc tu tak, abyste hotov byl s ní — krom věcí z arabštiny — (korân překládejte podobně z arabštiny pro nás; sotva ho má přeloženého národ který slovanský; dobře bylo by, abychom byli první — ke cti církvi naší) abyste, dím, hotov s ní byl po dvou létech.[2]) Mám z toho velikou radost, z myšlénky té, a myslím, že to bude úloha Vaše, napájeti národ náš vodou z východních pramenův a studnic váženou. Co mi píšete, abych to u sebe v záňadří nechal, pozdě přicházíte s tím; já jsem sice s ničím nevytasil se o Vás, avšak exc. p. biskup když ho vítali vv. pp. petrovští, pravil jim, že všickni Vás za nejprvnějšího ze všech frintanistů pokládají, ovšem všickni p ř e d s t a v e n í. Že já z toho nesmírnou radost mám, snad Vám nepotřebí vypravovati.

Co se Frant. Tomáška dotýče, rád bych věděl, zdali již předce zmoudřel a zbylli již té vady, která na celém národu našem lpí, té mínim lehkovážnosti. Prosím, příležitě pozorujte, abyste mi aspoň dáli Bůh ve ferich úsudek o něm povědíti mohl; nebo ač já všechnu náději skládám, že dvě neb tři léta, jež byl jako v zajetí, ho napravila, někdy přece napadá mi Naturam expellas furca atd.

Pište mi předce častěji; listy Vaše radostí mne naplňují, a ovšem pište mi i to, co byste snad ostýchal se psáti; vím zajisté že můžete říci 2 Cor. 5, 12 οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν, a věřím, že jen ἀγάπη συνέχει Vás. A proto mi jen radost učiníte vším, co se Vás týká.

Odstěhoval se již p. Dr. Janiček z alumnátu k jeptiškám Uršulinkám. Domnívali jsme se, že tam přijde p. Geissler, což by bylo mu mohlo zdraví zachovati. Zatím jinak sedlo ... Pozdravujte srdečně pp. Stáru a Poslušného. Já pak líbám Vás ostávaje Váš

věrný přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 17 Decembr 851.

---

[1]) Páno syrskými písmenami nemasorovaně.

[2]) až ukončí studia a zkoušky ve Frint.

142.

Hošek Sušilovi.

Fr. Tomášek. Miklosić. Poznámky o vlastní osobě a budoucnosti. Z boje o günther ianismus.

Předrahý, důstojný Pane!

Že mne Váš přemilý list nemálo překvapil a hojně potěšil, o tom netřeba slov šířiti; že jsem pak tak dlouho s odpovědí odkládal, toho vinnu [!] nese Tomášek. Byl totiž teprv jedenkráte u mne, ačkoliv věrně přislíbil, že častěji docházeti bude; já pak chtěje Vaší docela spravedlivé, starostlivé žádosti zadost učiniti, očekával jsem ho denně, bych aspoň poněkud obšírněji o něm psáti mohl, nepřichází však a tudíž nic jiného nezbývá, než listem ho opět přivolati, jak jsem to před tím učinil. Když jsme se ponejprv sešli, nepoznal jsem ho, tak velice zdál se mi proměněn; živý a jarý jest, jakým vždy byl, zdá se mi však, že velmi, velmi zmoudřel a že co do obcování dobře pochopil slova: estote prudentes, aspoň jsem jich několikrát slyšel z úst jeho; a jakkoliv rád hovoří a vypravuje, svých záležitostí však nerád se dotýká, jakoby se ráděj více u sebe uzavíral, lehkovážnost jsem nižádnou na něm nespatřil a že mu čas zajetí velmi dobře prospěl, patrně viděti jest. Při tom jest rázný a stojí na svém; tak k. př. koupil si při svém přibytí klobouk, který jak se říká, již as před 5 léty z módy vyšel. Budu Vám častěj o něm psáti, jak mile jen zase s ním mluviti budu, radím Vám však, opatrně činiti, by mne co vyzvědače v podezření nevzal, čehož, možné snad že již skutečně stalo [tak], se obávám.

P. dr. Miklosiče jsem již poznal; daru Vašemu byl velice povděčen a srdečnou úctu svou Vám skládaje přislíbil též, že jakmile opět něco vydá, neopomine na důkaz úcty své exemplář poslati. Grammatiku jsem od něho koupil, při čemž mi přislíbil, kdybych někdy vysvětlení nějakého potřeboval, ochotně ho uděliti. Na Slovník Vukův jsem též předplatil, jak mile vyjde a příležitosti se mi naskytne, obdržíte ho. — Nyní však obracím se k vlastním záležitostem svým. Že mne naši představení p. biskupovi zde chválili, a možné že poněkud příliš, muselo mne více zarmoutiti než potěšit; neb omne nimium vertitur in vitium, a když kdo mnoho rád mluvívá, obyčejně také více méně pravdy se nemile dotýká; a takto myslím, že se i zde stalo. Znáte mne, důstojný Pane, že se nerád upejpám, aniž přílišné neb nepřílišné pokory do sebe nemám, odstup pak také všeliké přílišné vychvalování

ode mne; a myslíte, že mi to prospěje? nikoli! neb povstane tím zbytečného povyku, nadělá mi trochu závisti a konečně pozná a ví každý, že nejsem žádné miraculum ale zcela obyčejný človíček. Psal jsem Vám sice, že mi dr. Widmer chvalné svědectví projevil, tím však úmyslem (kdybych tak pokorným byl, zajisté bych to nebyl učinil) veden, by jste poznal, že se jakož o pokrok a vzdělání tak i o čest a slávu vlasti naší a dioecese podlé možnosti domáhám. Jsemť pořádný u životě svém, hloupým zcela nejsem (toť negativně — positivního nemohu nic udati), študuji podlé síly své, bych s pomocí Boží někdy aspoň poněkud dostal [!] úkolu svému, a hle! na tomto prostém a jednoduchém základu chtěli by mne nemírně vychvalovati? Snažně Vás tedy prosím, by jste podle toho příležitostně náhledy o mně nepravé a přehnané opraviti ráčil; jest to mrzuté, neprospěšné ano i škodné.

Však mám ještě něco za lubem, a sice tajemství, pravé tajemství v následujícím příběhu: Když jsem ukončil čtení své o sv. Justinu (jest u nás obyčejem, že p. dvorní farář své zdání podá a sice soukromně), pravil mi p. Feigerle následovně: „Ich habe Ihnen mit viel Vergnügen zugehört (hladě mi při tom tváře), sie haben mir viel Freude verursacht, nur Schade, dass sie Ihren angenehmen Vortrag nicht werden anwenden können, ich glaube wohl schwerlich, da ich Ihnen sagen muß, daß sie Se. Exzellenz zu Ihrem Sekretär bestimmt hat, und ich hoffe, das würde für ihre Brust das Beste sein.“

Hle toť to tajemství vážné! (že však ním [!] také zůstane, o tom nepotřebuji ani pochybovati!? já jsem o tom nepověděl žádnému, Vy, důstojný Pane, jste první a však také poslední, a kdybych ve Vás nekonečně nedůvěřoval a nejvroucnější úctu k Vám nechoval, věru nebyl bych se s tím nevytasil [!].) — Já byl jako omámen a ohlušen a nebylo mi možné, jen slovíčkem odvětit. Co však Vy o tom soudíte? Něco podobného by mi nebylo ani ve snu napadlo! — An však překvapení to ustoupilo, jsemť nyní již zase zcela upokojen, neb: „znáte p. biskupa a tudíž snadno Vám bude posouditi jakož ono vychvalování, tak i událost tu poslední.“ —

Pracuji nyní dále, jakoby se nebylo nic nepřihodilo, a nedám se ničím mýliti, ostatní zanechám Pánu Bohu; při tom však upřeně zřetel svůj obracím k zástojům orientalským, jichž se, nechať se cokoliveк stane, nezpustím. Očekávaje co nejspíše Vašeho usudku o věci té, musím též o obšírné vyložení některých slov ve Vašem posledním listu <prositi>: „neradím ... aby jste n y n í již přispíval k podnikům našim literárním“. (Přednášky o cyrilštině slyšeti, jako vůbec jakékoliv čtení

nedovolují nám pravidla našeho ústavu.) Vůbec prosím, byste mi bez obalu psáti ráčil, a takto důvěru mou opět důvěrou odměnil; opětuji, důvěra k Vám mne přiměla, bych to zjevil, co žádnému jinému bych nebyl učinil.

Však pro dnešek budiž dosti. — Vyšla zde včera brošurka: Theologische Fäuste v. L. Croy, v nížto se dr. Schwetza nerázně[1]) dotýká, z strany filosofie Günthera,[2]) pravě[!] jsem ji dočetl. P. Stára a Poslušný se Vám uctivě poroučejí (P. Stára ještě nerigorosoval, myslím ale, že již co nejspíše), což též z celého srdce činí zůstávaje

Vám vždy oddaný

Fr. Hošek.

Míním tak<é> brzy p. prof. Weissovi psáti, an se u nás rozličné věci děly a dějí, které pro bývalého úda ústavu velmi zajímavé jsou.

Ve Vídni dne 8 ledna 1852.

143.

Sušil Hoškovi.

Zpráva o budoucím sekretářství H. Nepravdivé pověsti o přesídlení biskupově. Odštěpení Slováků. Překlad Koranu, Efrema S., dějiny mučenníků východních.

Předrahý Příteli!

Mám-li začíti o tom, co se mi nelíbí, zrovna dím, že věc ta, již exc. p. bisk. s Vámi zamýšlí, zhola po mé chuti není. Já bych Vás nejraději viděl v Brně co professora theologie a nejspíš Starého Z. Což tam ten sekretariát? Theologie u nás a vůbec u Slovanů tak chuda, tak stojí na stupni přenízkém, že bez zardění o ní mluviti nelze. Měl jsem radost z Vašich studií převelikou — a nyní má býti zmařena; to mne ovšem velice bolí. Leč člověk míní a Bůh mění; kdož ví, co záměrům těm řekne svrchovaný Pán Ten. Prozatím činím dokona, co ste mi poručil, žádnému ani v nejmenším o věci té se nezmíniv.

---

[1]) tak; snad: nehorázně.

[2]) Anton G. (1783—1863), rodem z Litoměřicka, žil skoro 40 let ve Vídni v soukromí, vypomáhaje v duchovní správě a jsa censorem pro spisy filosofické i právnické. Snaha smířiti theologii s novou německou filosofií, zavedla jej ku značným odchylkám od nauky katolické. Odsudku jejich r. 1857 se G. podrobil.

Jiná věc nemilá jest, o níž jsem Vám byl psal, že tenkráte, když mnoho povídáno o přesídlení našeho excb.[1]) do Sv. Hippolytu, že pověst ta a její roztrušování Slovanům připisováno, že totižto by se rádi prý zbavili Jeho, a že tedy pověstí tou chtěli přijměti ba přinutiti pána Excb., aby z Brna tam žádal. To mne velmi dojalo; nebo věřte, ač tak řečení Slované n. p. hr. Tarouca zdá se nebýti v pohodě s p. bisk., předce nikdy jim na mysl netanulo výmysly nějakými věc pošinouti a posunouti; a všickni, jež já znám, pravili, že jim milejší p. Šafgotsche nežli p. Feigerle, jehož vystřednosti (jak pravili a jak dokázal v jakémsi s p. Häuslem sporu) se velice obáváno. Toli o věci té, a ovšem vidíte, že netajím se s ničím před Vámi.

O Slovácích víte, o jejich vzdornosti proti nám Čechům (tak se nehanbím nazývati, ač jsem sotva jednou v Čechách byl), o separatismu jejich a o jeho záškodnosti i pro ně i pro nás. Jsouť i u Vás Slováci v Pazmaneum[2]); jak ti smýšlejí? Jest to neštěstí a nebláha pro nás Slovany, že namísto spojení více a více rozpojení a rozdělování mezi námi valně pokračuje, a místo lásky vzdor, nenávist, závist a jak ty nepravosti slují do srdcí se vhnizďují. Co z toho má pojíti? Kdy požehnal Pán lidem nesvorným, on kníže pokoje? Ty půtky v slovanských Víd. novinách odkrývají hrozné věci a téměř stydno jest mi patřiti k národu tomu, jenž mezi literáty a snad výtečníky svými takové pohoršlivce počítá. Nedalo by se skrze Pazmanisty něco činiti? Vydá dědictví naše provolání na Slováky, aby je úsilně k jednotě s námi vzbudilo — ač nebudeli to pouhé větru honění —; nepropůjčili by se nám v tom k rozesílání ti vel. páni ve Vašem ústavu? Potřeben katalog redaktorovi Hlasu, katalog duchovenstva v Uhřích; nemohliby tou cestou ho dostati? Prosím neváhejte zpraviti mne o věcech těch.

Jak dovídám se z Vašeho listu, Vy velmi napřed jste před p. Stárou v rigorosech a proto ukládati opovažuji se Vám práci, totižto 1) o překladu a výkladu Koranu z arabštiny jsem již psal a věc tu úsilně Vám na srdce kladu;

2) z syrského prosím abyste převedl všecky ty spisy v jazyk náš, jichž byl přeložil do němčiny benediktin Zingerle (Pius) jakožto: Efréma Syra spisy vybrané, písně (jenž jsouce bez rythmu ovšem v prosaických řádkách převedeny býti mohou) a zvláště pro naše dědictví akta mučenníků východních, jež týž p. Zingerle

---

[1]) biskupa.

[2]) Kněžský seminář pro Zalitavsko nazvaný, jako Frintaneum, po zakladateli.

z syrského byl přeložil. Pracujte dle pohodlí, avšak snažně prosím především na se vzíti poslední úlohu pro naše dědictví.

Napsal jsem již toho přemoc a proto činím konec. Buďte pamětliv těch věcí a proseb, jakož i mne samého na modlitbách Svých a našeho dědictví. Líbám Vás ostávaje se vší úctou

Váš věrný přítel a bratr v Christu Pánu

Fr. Sušil.

V Brně d 2 Unora 1852.

Poručte mne pp. v. Stárovi a Poslušnému.

144.

Hošek Sušilovi.

Nevěří, že bude povolán za bisk. tajemníka. Práce z východních literatur. Odštěpení slovenské.

Důstojný Pane!

V milém listu Vašem od 2ho t. m. začal jste o věci v jistém ohledu nemilé, kteráž po vaší chuti není — a tím věru vyslovil jste i mé opravdivé i se záměry mými dokona se shodující mínění. Jakož však věc ta jista jest, tak jistě též já v ní[!] buď málo ba skoro zhola nedůvěřuji, ano pokládám ji za nestávající. Neb člověk míní a Bůh mění, obzvláště když uvážíte, že k uskutečnění přemnoho času ještě zapotřebí, a ostatně slovem tým[!] p. biskup mně ničehož nepřislíbil, v žádném ohledu tedy vázán není. Kdyby mu však kdy dostáti chtěl, tut se zajisté jistí lidé o to postarají, by se nestalo; a co se mne dotýká, jsemť úplně přesvědčen, že úmysl ten nepovstal z náležitého uvážení a že ho nyní snad již ani nestává. Nenít to bez důvodu, což píši; račtež jen poněkud okolnosti naše uvážiti a zajisté se se mnou shodnete a tudíž nenít se čeho obávati. Ostatně bude-li toho zapotřebí, promluvím o věci té budoucně zřetelněji a obšírně. — Co do uložených mi překladů milerád, srdečně, uposlechnu. Smýšlím však o tom takto: Co do koranu nebudeť možná, ve zvláštní knize (co zvláštní spis) ho vydati, a myslím, že by nejvhodnější bylo, vydávati ho v částích a sice v Musejníku s poněkud obšírným výkladem, tak dalece totiž, jak toho věc sama i s ohledem na čtenářstvo požaduje. Měl-li by vyjíti o sobě, tut bude kniha velká a drahá, a málo kdo si

ji koupí; a při tom mám tu výhodu, že mohu práci tuto pominouti a dle vůle Vaší k spisům sv. Efrema přihlídnouti. Posud však žádných k tomu pomůcek nemám, ani překlad ani original, dobrý slovník a což nejhlavnější nyní, hodných dluhů a žádných peněz a toť víte, že věci toho druhu přemnoho stojí. Promluvím však o tom s dir. Widmerem, má-li bibliotéka naše syrský original a potom chci podle možnosti pracovati; podle možnosti pravím, neboť víte, že nám při našich studiích málo času zbývá, obzvláště an na nás ustavičně dolehají, abychom pospíchali (a z té příčiny se obávám, že mně dr. Widmer nebude chtíti syrský original půjčiti, kdyby i v knihovně se nalézal); ano i řeč sama bude mi v mnohém překážeti, an se mi nyní skoro žádné příležitosti nedostává, v českém se cvičiti, tak že na mnohé věci zapomínám; a přece, budu-li chtíti nějakou práci podniknouti, jsemť pevného úmyslu, musíť to něco (aspoň relativně) dokonalého býti. Neračtež však rozkládání těžkostí těchto v smyslu tom bráti, jakobych se tím uložených prací sprostiti chtěl, odstup to ode mne, neb pro naše dědictví pracovati pokládám za čestnou a záslužnou úlohu, to však chci tím připomenouti, byste nyní aspoň a v nejbližší budoucnosti důkazu prací mých neočekával. Však i o tom budoucně více. An orientalní literatura tak bohatá, krásná a klasická jest, tuť věru žádoucí, aby se také více zřetel k ní obracel, a někteří z mladších by mohli opravdu řeči ty studovati a potom v nich pracovati. K tomu však potřebí drahých pomůcek a tu mi zase napadá p. hrabě;[1]) neboť jak sám uznáte, bylo by žádoucí, aby jich více na tomto poli pracovalo a já samotným nezůstal. Prosím Vás snažně, kdyby p. hrabě jednou do Vídně jel, račtež ho požádati, by se u mne pozastavil, já bych o věci té s ním pohovořil, a při tom též prosím, kdyby Vám příležitostně možné bylo, poznati, jaké as poklady orient. literatury u nás (v Brně) se nalézají, k. p. p. prof. Klimek, bibliotéky klášterní aneb jiné, privátní osoby; jest to důležité pro budoucnost. — P. Stára v pátek 6ho února rigorosoval a byl tak jako já klassifikován, totiž per unanimia bene; jsem tomu věru rád, že se to již jednou stalo, an jsem již velmi napřed, a an bych s pomocí Boží rád ku konci května, neb v červnu druhé odbyl.

Nerozumné počínání Slováků mne na nejvýš domrzelo a litoval bych toho, kdyby dědictví nějaké provolání neb něco podobného v tom učinilo; neb jsemť úplně přesvědčen, že to nejenom pouhé větru he-

[1]) Taroucca.

nění, ano žeť toho nejsou hodni. Slováci zajisté jsou marnotratný syn v sv. ev. a nyní již tak hluboko klesli, že jim takými prostředky pomoci nelze; jest to nemoc, která až k jisté krisi proniknouti musí, a dokud ta nenastoupí, jest všechno marné. Předneste jim důvody nevývratné, představte nebe i peklo ano i proste jich na kolenách, oni! — hanáckým flegmatismem prevedou [!] „věrnou Rosu“ [1]) do Slovenského!! Nouze a bída jich musí napraviti, nikoliv rozum, an toho nechápají, a literatura jejich, ta se ani 10 let nedočká, jak jsem pravil, marnotratný syn — a potom, — jsmeť katolíci — a bratři. Rozumných jest velmi málo, u nás žádný a v pazmaneum znám jenom jednoho, tak že působení skrze ně samo sebou nemožné jest a katalog duchovenstva jest jenom in loco k dostání; ostatně nevím ještě, jestli by některý z nich katalog své dioecese neměl a zdali by ho prodati chtěl. Pište mi o tom, bude-li Vám toho potřebí. Jediné co bych v této záležitosti této schválil, jest vážné, důstojné a žádných osobností se netýkající, po časi [!] opakované (jako hlas svědomí) důrazné slovo v novinách v kterýchkoli. Vše ostatní pokládám za zbytečné. Jak vidíte, musím konec činiti. Račtež mi brzo a často psáti, já taktéž učiním. Vroucí úctu p. Stáry a Poslušného. O mnohých jiných věcech budoucně. Prozatím se do Vaší laskavosti, důstojný Pane, poroučí

srdečně oddaný

Frant. Hošek.

V. V. 11/2 1852.

145.

Sušil Hoškovi a Stárovi.

Potíže v práci pro cborobu oční. Missie v Brně. Orientálských knih v Brně není. II. ročník bohosloví v Brně. Osobní.

Drazí přátelé a Bratři v Christu Pánu!

Symboliku jste studovali anebo aspoň četli, a tedy víte, co znamená barva červená a proč právě červený papír beru ku psaní milovaným přátelům svojim. Ale může papír ten znamenati také stud; ačkoli zas styděti se nemusím, že jsem na příklad kněh Vašich přečísti nemohl, nébrž raděj očím mým by to lépe slušelo styděti se nežli

[1]) Janalíkovu.

obličeji ostatnímu. V skutku nemohl jsem posud tak jakbych žádal použiti kněh Vašnostiných a proto prosím, abyste mi jich déle ponechali; já potom Ebrarda odevzdám p. kaplanu Lednickému, o němž se praví, že snad do Zabrdovic přijíti hodlá.

Dávno jsem již chtěl optati se, zda není ve Vídni antiquarsky knihy historia Vet. Testti od Buddea; chválí se všady a já bych jí bez mála potřeboval; nebo od letoška přednáším historii Zjevení Božího dle Haneberga; v prvním kursu bylo o novém Zákoně; nyní v II. přednáším o starém Zákoně a ovšem tedy práci mám, jenž mne velice těší; škoda, že Kurtz teprv jeden díl vydal.

Srbský slovník od Vuk Stefanoviče již vyšel a prosím, račte mi ho obstarati a příležitě poslati.

Sv. Justin nedopsán a tedy nemůže vyjíti; kdybych měl lepší oči, již by byl světlo Boží spatřil; ale tak musí chudák ležeti a očekávati až na další čas.

Jeho Excell. p. biskup otevře zítra o 3tí hodině u pp. minoritů missie moravským a na hoře Petrově německým kázaním o 5té hodině; ovšem tedy mnoho práce má; i alumnové se v těch missiích přiúčastní, leč nevím, jak; pro gymnasisty p. Madlener zvláštní missie držeti bude.

Kněh arabských a syrských v Brně zhola není; a nebude jinak, leč abyste ve Vídni, dokad tam jste, sobě přeložil akta mučedníků východních, jež p. Zingerle z syrského přeložil; na té knize prosím nejdříve pracovati pro naše cyr. method. dědictví; myslím, že povinen jste v tu práci uvázati se a že se Vám i vyplatí; nebo dědictví dá Vám velký honorár, to jest poděkuje se Vám písemně; ač pak víme, že Vy ani toho žádostiv nejste, předce my jsme žádostivi knihy té, a tudy není jinak, leč optati se u p. Dr. Wimmera[1]) a s ním se poraditi.

Ich bin so froh, daß EH.[2]) wenigstens noch deutsch können u. über der Arabischen Sprache etc. etc. dasselbe nicht vergessen haben; česky ste se bez toho sotva trochu přinčil a snad i co jste uměl tam zapomínáte.

Theologů jest v II. roce pět; učí se mimo to, čemu se jindy učili, též patrologii a nyní též historii Zjevení Božího; za to kapitolky[3]) docela přestaly. Těch pět dostalo sami[!] eminence, i ode mne i od

---

[1]) tak, asi m. Widmers.

[2]) Stára.

[3]) N. Zák. nazpamět.

p. Hayniše. P. Bílý pojede po svátcích ku 3tímu rigorosu, z dogmatiky do Prahy, an druhé již byl odbyl. V. P. Vokřál docela okřál a zdráv jest nyní; dal mnoho na přelití zvonů na Petrově, a budou tam míti krásné hrany. P. Hofmann vegetuje; hrozný apetit prý má, avšak mysl docela ho opouští i paměť. „Wie geht es Euer Gnaden?“ Tu udělá kříž a začne se modliti Otče náš. Tak prý to dělá.

Tak již popsán růžový list a obadva Vás srdečně objímám a líbám, se vší uctou ostávaje

Váš věrný přítel

. Fr. Sušil.

V Brně d 22 března 1852.

Poručení p. Poslušnému.

146.

Hošek Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám. Rigorosa a jiné práce.

Důstojný Pane!

Že k Vám, důstojný Pane, vroucí úctu chovám, že na všem, co se Vás dotýká, srdečného podílu beru, a že vždy z celého srdce želám, by Vás všemohoucí Bůh všemi milostmi svými a dary nebeskými podle neskončené dobroty své obdařiti a požehnati ráčil: o tom jsemť přesvědčen, žeť jste nikdy nepochyboval. Žeť to však dnesky opakuji, má svou příčinu zrovna v onom dnesky. Kdybych v Brně byl, vím zajisté, že bych zanechav všeho mluvení, se osmělil, Vás srdečně obejmouti! Odpuste tedy, že to nyní činím — a v to vše, vše jiné, cokoliv možné zahrnuji. — —

An jsem již o mé[!] vzácné osobě začal, záslušno se mi vidí, i o ní pokračovati. Že jsem, díky Bohu, druhé rigorosum z historie a práva odbyl, bude Vám bez pochyby známo; a že se mi při tom dobře dařilo, za to děkuji Pánu Bohu. Hodlám se nyní do dogmatiky pustit, ačkoliv se právě s jinými věcmi obírám, jako: Trebisch: christl. Weltanschauung a A. Wagner: Geschichte der Urwelt.

An jsem v poslední době ustavičně a bez přestání študoval a nikam nepřišel, nemohu pro nynějšek žádných zpráv podati; ostatně doufám, že p. Buel také k Vám zavítal a obšírně vypravoval.

P. dr. Häusle onemocněl těžce a sice tak, že ho předevčírem musili zaopatřit, až do pátka očekávají lékaři nějaký obrat, buď k lepšímu aneb k smrti, čehož se velice obávají. Direktora vrchního nemáme až posud; a jak z nejlepších pramenů vím, žádný ještě neví, kdo ním[!] bude, což, jak mi ten nejlepší pramen povídal, se ještě nikdy nepřihodilo, ačkoliv to věc pro nás předůležitá.

Slyším Phillipsa[1]) z církevního práva, tyto dni chci se také podívat na Pachmanna a Redwitze.

Budu opět co nejspíše a obšírně psáti a k tomu doufám Vás v prázninách navštíviti. Ještě jednou tedy všeliké dobro srdečně želaje (připomínajíc též vroucí přání Poslušného), zůstávám Vám, důstojný Pane, srdečně oddaný

Fr. Hošek.

Ve Vídni dne 15. června 1852.

Hochwürdiger Herr Professor!

Zu Ihrem Namensfeste, das Sie noch oft erleben mögen, wünscht Ihnen mit ganzem Herzen alles Gute

Ihr dankbarster Schüler

A. Stára.

Ich bitte, den H. Herrn Prof. Weiß & Prochaska mich zu empfehlen.

Wien am 15. Juni 852.

147.

Sušil Stárovi a Hoškovi.

Dík za blahopřání. Akta východních mučeníků. Chlapecký seminář. Jubileum církevní. Dotaz stran právníka Fr. Tomáška. Kázaní na Petrově. Podíl Dědictví C. M.

Euer Hochwürden! H. P. Anton!

Hatten die Güte Sich meiner zu erinnern, wofür ich Ihnen den herzlichsten Dank sage. Halten Sie es mir zu gute, dass ich Ihnen zu

[1]) Konvertita George Ph. (1804—1872) z nejlepších kanonistů. Pachmann byl mezi právníky znám svým vtipkařstvím v přednáškách.

Ihrem Nahmensfeste nicht gratulire;[1]) ich thue es jetzt und wünsche Ihnen Alles Gute mit eben jener Liebe und Aufrichtigkeit, mit der ich glaube dass Sie mir Ihre Wünsche ausgesprochen haben.

Und Euer Hochwürden H. P. Franz!

Nevím, že bych Vám byl kdy gratuloval; já tedy nyní Vám jako p. patronovi Antonovi najednou všecka želání přináším za všecka ta léta, v nichž jsem Vám negratuloval, nejenom předešlá, ale i budoucí, kdybych snad mimo vůli na ně zapomenul. Prosím Vás oba o lásku Vaši a přízeň, a abyste též nezapomenuli, že modlitby Vaší mně velmi potřebí.

Nejlépe jest nepsati, jak jste Vy učinil, a tak dlouho nepsati, až člověk zapomene na věc, o které mezi dopisovatelu řeč byla. Psal jsem o sv. aktách mučenníků východních, jež přeložil do Němčiny [!] p. Pius Zingerle, benediktin v Marienbergu v Tyrolích; Vy jakoby nic, děláte se nevida a nevěda, také dobrý způsob všeho se zbýti, co člověk by nerád činil. Vezměte, prosím, tu práci před se, ač můžeteli — ; nemůžeteli a jest-li moje prosba na Vás neskromna, prosím, odpuste mi podle té lásky, jížto se chlubím od Vás míti. Leč o tom ústně; snad před posledním juliem přijdete do Brna.

U nás již rozesláno jest provolání o budoucím ustavení semináře pro pacholíky. Věc přepotřebna, ač někteří kněží nerádi jsou, že prý to bude daň nová. Což dělati? Církev Boží nemůže býti bez sluhů, od jinud jich není, musí je tedy sama sobě vychovati a bude jim dvakráte matkou. Jubileum též rozepsáno od 28 junia do 28 julia.

Tak krátký byl list Váš, žebych [!] mysleti mohl potřebu býti i svůj list skončiti. Leč Vy dovolíte, abych na Vás složil péči nějakou tajnou. Juristé nyní nemají prý žádných zkoušek a žádných vysvědčení nedostávají prý; rozpuštěni prý budou 24 julia; prosím pro upokojení mysli mojí se příležitě na věci ty otažte a o nich zprávu dejte; přislíbil jste bez toho již mi brzo psáti obšírněji nežli se v listu dálo.

Měli jsme též pobožnost Marianskou a musel jsem i já a veškeří professoři theologičtí kázati na Petrově němčině o 3/4 7. Povídají prý lidé, že nejšpatněji kázali professorové theologie. To tě věc pěkná!

Der Herr Onkel byl tady a diví se, že mu dokonce nepíšete; jest nyní sám opět, an p. Novotný zatím do Dalečína dán na pomoc

[1]) 13. června; má asi býti: gratulirte.

nemocnému faráři. Měl kan., ba biskupskou generální visitaci v pátek 10ho Junia; zde mi vykládal s bolestí, že otec jeho po nedlouhém čase po smrti matčině se oženil s osobou nevelmi dobré pověsti (snad s učitelovou dcerou) a že jinak nikterak nechtěl dáti na radu ani synovu ani jiných přátel. Že p. Augustin již v Čechách farářem jest, víte bez toho.

V dědictví našem tiskne se Putování Krista Pána; bude to život Christa Pána a spolu i popis Svaté země, bude to i s mappou svaté země. Dáme ji rýti ve Vídni; ale nevím, na koho se v té věci obrátiti.

Leč již končím — jenom prosbu předesílaje, abyste všechnu úctu a všeckno přání i též v. p. p. Poslušnému vyřídil. Objímaje Vás veškery se vší úctou a láskou trvám

Váš věrný přítel v Chr.

Fr. Sušil.

V Brně d 24 Junia 852.

148.

Hošek Sušilovi.

Škorpík a biskup Schaffgotsche. Tento o českých kněžích. Akta východních mučeníků. Seminář. Kolping.

Důstojný Pane!

Není hůř, jak když je zle!
Nechť to řekl, kdo řekl. —

Tak se i mně dělo, a toť i příčinou, proč jsem hned bez prodlení, na perutěch[!] větru, na Vaše přemilé psání[!] neodpověděl. Panující zde vedro z jedné strany (kteréž vždy nemilosrdně na mne působí) a pád přes schody z druhé strany přitahly[!] mi dosti patrnou churavost, kteráž však, díky Bohu, již se tratí. Byl bych onehdy obšírněji psal, myslil jsem však, že Vás p. Buel při pobytí svém v Brně navštíví; zatím se stalo, že s Vámi ani nemluvil, čehož, jak mi pravil, velice lituje. Musím se však věru patrně diviti, že jste se nikdy nezmínil o věci, anaž mne velice potěšila; a sice p. Buel, jehož někdy navštěvujeme, s radostí srdečnou nám vypravoval, že se mu podařilo, J. Exc. s p. Škorpíkem smířiti, a onehdy teprv nám četl p. Škorpíkovo psání, zvláště pak vlastní slova J. Exc., „že nejvíce vědy a příkladného působení a života naleznul při slovanských kněžích“! Že jsem se i já

z toho srdečně radoval, netřeba připomínati, obzvláště když pokračoval: „und jetzt will ich weiter arbeiten, daß es nicht H. Bílý ebenso geschieht, und ist es geschehen, so versichere ich Sie, daß die erste Professur in Brünn H. Bílý ganz gewiß zu Theil wird!“ Pán Bůh požehnej, pravím z celého srdce, ať nastoupí jedenkráte pravý poměr biskupa ke kněžím svým, zláště [!] nyní, kdež toho taková potřeba. Vím sice dobře, že s tím, co se až posud stalo, nemožno tabula rasa učiniti, a též dobře znám mnohé jiné věci, o nichž netřeba zde dlouho šířiti, a že by se i konečně říci mohlo: a co z toho?... však také dobře vím, že život v ustavičné opposici jest nepřirozeným — a zkrátka ptám se, možno-li, aby slovo Páně: Milujte nepřátely své, zůstalo vždy jen pouhým, všeho významu prostým slovem. — Než, co Vás takými věcmi trápím? — Že z takovéhoto přiblížení mnoho dobrého vykvésti může; nebude snad žádný upírati, zvláště obrátí li zřetel na naše dědictví, jež nevyhnutelně požaduje, aby se nejvýtečnější síly v Brně sestředily, atd. mohlo by se o tom dosti namluviti, a protož by mne to velmi bolelo, kdyby snad kdo nyní nevčasnou kyselostí aneb nevhodnou opposicí všemu tomu překážel; a totoť jest j e d i n ě, co jsem říci chtěl. Pomněte a rozvažte, že nejsem žádný sanguinik za jedno; též že o věci soudím, pokudž mi známa, a za třetí jsem posud churav a pročež potřebuji laskavého prominutí, přesvědčen jsa, když není a = b = c, také že není a = c. Však o tom všem až někdy, a dá-li Pán Bůh brzy, ústně a všestranně, an mne to věru mrzí, že o poměrech takových bez všelikė známosti jsem. —

Nyní však o aktách sv. mučenníků východních. Já jsem přislíbil v práci tuto se uvázati, a slovu svému chci tak [1]) s pomocí Boží dostáti; má-li se pak již to státi, nechať se to stane dle možnosti dokonale. Nechci ani připomenouti, co mne nejvíce k tomu vede, jen tolik pravím, že i slib více mne vázati nemůže, jakož pevně stojí úmysl můj, v práci tu se uvázati. To svědčiž o vůli mé. O možnosti fysické jakož i morální ústně, ačkoli nemohu říci, kdy se to stane; neb co do prázdnin nevím dosud pranic jistého. Umínil jsem sobě sice celý srpen zde pobýti a študovati, nyní však přicházím vždy více k přesvědčení, že to fysicky nemožno bude. To však již nyní jistiti mohu, že před posledním juliem přijíti též zhola nemožno, a pročež Vás snažně prosím, by jste mi brzy oznámiti ráčil, jakým as způsobem a kde čas ten trvati budete, abych, možno-li, s Vámi se někde setkati

[1]) asi: také.

mohl. Zvláště bych však žádal udati, jestli v tom čas[!] též do Brna přijdete (k. p. k exercicím, kdy budou?), abych aspoň věděl, kam psáti, bude-li nemožno přijíti.

Raduji se srdečně jakož z dědictví, tak i ze semináře pro pacholíky; z ohledu však toho odpírati, že to bude nová daň, jest kněze zajisté nehodno; kdo málo má, dá také málo, a bez obětí se málo co ještě provedlo, a oběti přinášeti jest ustavičným naším povoláním (nemyslím jedině na oltář); a potom pohleďme na Irsko! Věří-li, že kněží lidu k spasení potřební, jak mohou býti nerádi daně[!] tak záslužné! Odjinud zajisté kněžstva nedostaneme! — Myslím, že by to bylo úlohou jednot našich kat. rázně věci té se ujmouti.

Novinky zde? — řekl bych skoro pražádné!

My nemáme posud dvorského faráře a vyššího direktora, a Linečtí také dosud nemají biskupa. Jestli mne však nemýlí čich, bude bez pochyby Kutšker[1]) dv. farářem a spolu naším directorem. Kolpinga[2]) jsem zde slyšel řečniti a musím upřímně vyznati, že, kde on vystoupí, spolky tovaryšské se zarazit musí; jestiť taká síla, pružnost a pravda v slovech jeho, že všudy prorazí. Phillips včera přednášky své ukončil oznamuje při tom, že Guido Görres na smrtelném loži. Nade Güntherovou školou stahují se černé mraky a sice z vysoka; bude-li bříti, aneb dokonce uhodí-li, Bůh to ví! však dost o tom... Já se také velmi tomu divím, že Herr Onkel se diví, proč mu dokonce nepíši! Herr Onkel se mnohdy věcem divil, jimž se jiní pranic nedivili. Však

Vysoké čelo velkých duchů prý znamení!
Veliký nos, ach! hrozné to tušení!!

Když já k vůli takovému „knoflíku“ musím si sednout na Šemíka! já jenžto jezdit neumím. Však nechme ho! Vurm mi také psal a jen z pouhé čisté lásky! potřeboval totiž pro kostel Führichovu křížovou cestu a tu si na mne zpomněl. Dal jsem mu ale! ten na to bude pamatovat!

Nenapsal jsem dnesky dlouhé psání!? Však očekávám také krvavě zasloužené pochvaly. Pp. Stára a Poslušný srdečně se poroučejí. Já pak, očekávaje na krátce laskavé odpovědi, zůstávám jako vždy oddaný

Hošek.

Ve Vídni dne 16/7 1852.

---

[1]) Jan Rudolf Kutschker (1810—1881), syn slezského tkalce, později kardinal arcibiskup Vídeňský; panovník jej byl osobně poznal 1848 v Olomouci.

[2]) Kněz Adolf K. (1813—1865), zakladatel tovaryšských spolků.

149.

Sušil Hoškovi.

Akta východních mučenníků. Změněné smýšlení biskupovo o českých kněžích. Obavy o synovce Fr. Tomáška. Güntherova škola.

Drahý Příteli!

Už je zle, už je zle, a bude hůř,
Už pro nás chystají v Košinách vůz.

Píseň národní netištěná a sotva bude; a proto jako zvláštní vzácnost za motto vzata.

Jaká otázka taká odpověd, to jest jaký dopis taký odpis; Vy ve verších a rýmech; já toliko v assonancii pro pouhou uctivost k městu Vídni, aby se nezdálo, že Brno chce přeštichovati velkou Vídeň. Podivno mi, že ste[!] sobě v tom velkém a Vámi neprožitém horku osedlal Šemíka, když právě jiným stoná; ale to je Brňátkům, jenž ve Vídni jsou, zvlaštním darem uštědřeno, aby, když druzí spějí, oni létali, stráž držíce nad rodinou. Zaradoval sem se v skutku nad tím; nebo to mi dává jistotu, že netoliko syraká akta nyní, nébrž později také písně svaté Syrův či Syřanů přeložíte, čeho v plné míře zasluhují, jakož i velkou službu by ste tím prokázal vlasti či církvi naší ve vlasti. Já se tomu již napřed raduji.

Nepsal jsem Vám o věcech, o nichž Vám povídal p. Buell, poněvadž sem zapomněl anebo jsem si tu věc pro ústní podání co dobrý katolík zanechal. Tak se věc ta jistě má. J. Exc. ráčil p. Bílému již to všecko připovědíti, jakož Vám to p. B. oznámil. Bohu P. buďte díky, že se jeho Exc. nyní přece oči otevřely, že my ničeho nežádáme, leč církev oslaviti ve vlasti a udatně bojovati proti vrahům jejím tutějším.

Pro to velké horko sotva budete moci mnoho dělati ve Vídni; tedy, prosím, seďte[!] sobě ne na Šemíka nébrž na železnici a dojeďte do Brna asi 30 neb 29 neb 31 julia; já posavade nevím, kdy se vydám a kam nejprvé na cestu. Ozvláště toho nevím pro Frant. Tomáška, jenž měl se mnou cestovati aspoň k sestře jeho do Uher za Trenčínem, ale nevím, co se tomu Frantovi přihodilo. Strach mám o něho! Nepíše ani mně ani sestrám, na toli listův již se všech stran jemu posýlaných. Co to jest? Zdali nová hanba a nová pokuta za starý hřích? Či se utopil? Či jest nemocen? Prosím Vás snažně, buďte laskav[!] a

jděte do obydlí jeho Landstrasse, Marokanergasse Nro 530. 2. Stock Thür N. 14. a optejte se, co a kde Franz Tomašek, a pokud možná hned mi odpovězte; jest to věc pro mne a pro nás jeho příbuzné předůležitá. Prosím Vás o to snažně; a čirou pravdu mně povězte, já na všecko i nejhorší připraven jsem.

Budu Vám, dáli Bůh, psáti, kdybych Vás neměl a nemohl viděti; ač po Vás toužím jako ta v písni ovečka po zelené trávě. Kdybyste jenom polovice lásky té měl, tedy byste jistě došel do Brna co nejdříve.

Nad Güntherovou školou ovšem se mračí, že p. Arnoldi[1]) zakázal p. N... ovi [?] přednášeti dle zásad jeho, z Říma dojed. Uvidíme, jakým spůsobem to bude. Mattes a Michelis snad nejvíce tím vinni, že zle oslynula filosofie ta v Římě; leč Řím nedá tak ledabylo výrok až po prozkoumání tužším.

Chválíte se, že jste napsal všecky 4 stránky; a ač i v tom sem Vás téměř dostihl, abych ale, jsa v Brně, Vám Vídeňákovi předek nechal, tedy již nyní zavírám, nedopsav celou stránku a Vás bratrsky líbaje, trvám

Váš věrný přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 18. Julia 852.

Poručte mě nejvroucněji p. Stárovi (jehož strýc se za faráře dostal, jak Vám známo) a p. Poslušnému.

150.

Hošek Sušilovi.

Blahopřání. Fr. Tomášek. Kutschker. Cesta do Gräfenbergu.

Důstojný Pane!

List Váš milý ode 19ho t. m. jsem obdržel, a abych vyhověl žádosti Vaší a též abych se přesvědčil, zda-li starost Vaše přílišna [!] o Fr. Tomáška aspoň poněkud podstatna jest, odebral jsem se hned druhého dne do jeho bytu; však nebyl doma. A čeho jsem se dopátral, jest: že se ani neutopil, aniž jest nemocen; nébrž bez pochyby dobré mysli a tudíž nemá kdy na domov pamatovati, a tím méně psáti. Tázal jsem se, kdy doma bývá, a řečeno mi, že nemohou mi nic s jistotou udati, an někdy v ten čas domů přichází a někdy zase v jiný. An

[1]) biskup Trevirský.

jsem tedy poznal, že mi tím způsobem nebude možné doma ho lapiti, zanechal jsem mu písemně a sice skoro doslovně, jak jste Vy psáti ráčil, že v takových starostech o něj vězíte atd. a že by tedy dokona záslužno a vhodno bylo, aby bez prodlení psal a že též očekávám s jistotou, že nás také navštíví, a to tím více, an to přislíbil („ačkoli jsme již na Tobě zkusili, že na přislíbení mnoho nedbáš . . .“), a za druhé vypůjčené od p. Starýho již před půl rokem písně české navrátiti má. — Psal-li tedy — nevím! jen to vím, že k nám nepřišel! ačkoli již od toho času celý týden uplynul. Lituji toho, že nepřišel; měl jsem totiž filippiku pohotově, o níž jsem se domýšlel, že by byla kamenem pohnula, a hle! filippika se již vykouřila a Tomášek také. Pochopuji dobře, jak se takové věci státi mohou, totiž že člověk zapomíná na své; neboť příčinou jestiť ustavičné potloukání se v cizině, jenž člověka znenáhla svojím[!] odcizuje, a tuť se stává, že ti „svojí“ mnohem více pamatují a se starají, a tulák ten již skoro ani nepochopuje, jak jim také vrtochy přicházeti mohou; a že zdejší život roztržitý také k tomu přispívá, patrno. Mať to ovšem také své meze; a když se ty přestoupí, tuť jest filippika na pravém místě, jižto držeti nyní Vám ponechám, an ho bez pochyby brzo k Vám dostanete.

(Že jsem slova ta z listu Vašeho: „Zda-li nová hanba a nová pokuta za starý hřích“ nenapsal, rozumí se samo sebou.)

Ostatně budou zýtra propuštěni a nedostávají žádné vysvědčení, an zkoušky nedělají, ale každý má knížku, v níž zapsáno, jaké přednášky slyšel, což ode professorů potvrzeno.

Že p. Kutšker z Holomouce za dvořského[!] faráře a našeho direktora ustanoven, bude již bez pochyby vůbec známo; byl také již onehdy zde, pobyv několik dní.

A nyní ještě novinku, týkající se mé nepatrné osoby; já se totiž odeberu na 4 aneb nejvýše 6 neděl do — Gräfenberku!!!

Co soudíte o tom? Sotva budu více času potřebovati, abych se radikálně zotavil, a což mi nejvíce na mysli tane, bych se dotčenou manipulací náležitě otužil a k trvanlivé práci uzpůsobil. Psal jsem již také J. Exc. a očekávám denně odpověď; ačkoli nevím, co tomu řeknou aneb co si o tom mysliti budou. Tudíž se ovšem stane, že, dá-li P. Bůh, Vás spíše neuhlídám, leč ku konci septembra, jestli sám před tím časem v krajinu tu nepřijdete! Kdy by jste ještě nyní psáti ráčil, velice by mne to těšilo, však bych musil prositi, by se to brzy stalo, an v pátek (30ho) na večer odejíti chci, a sice rovnou cestou do Freivaldova. Kdyby jste pak nyní nepsal, buďte tak laskav, a pište

od jinud opět proti vůli své do ciziny vyhnanému! P. Stára také se odebere s počátkem budoucího měsíce domů. —

Neračte snad mysliti, že jsem na smrt nemocen; nevím ani, jak se to stalo; že jsem se o to poradil s lékařem, patrno; skutečné jestit to: že bych se rád z onné[!] polovičatosti (to je slovo! aby tě!) t. j. z ustavičného kolísání mezi zdravím a nezdravím vybavil, t. j. jestli Pán Bůh dá, v něhož z úplna důvěřuji. —

Již tedy končím, snažně Vás ještě žádaje, by jste také někdy pamatovati ráčil na Vašeho s celou duší

Vám oddaného

Hoška.

d 26/7 852.

Račtež odpustiti, píšu na spěch!

151.

Hošek Sušilovi.

Blahopřání. Feßler ve Frintaneu Hošek vedle studia dogmatiky básní. Biskup Brněnský nezvolen za Olomouckého arcibiskupa. Stesk Bílého ve slovenském „Cyrillu a M.“

Ve Vídni dne 12/6 1853.

Důstojný Pane!

„Mea culpa“ musímť bohužel z hlubokosti srdce volati, avšak dostačí jen volati, přesvědčen jsa, že Vám dosti na tom, vyznám-li jen bez obalu vinu svou. Ani nevím, jak se to dělo, že jsem Vám tak dlouho nepsal; bez pochyby se nám zde předobře daří; o čemž bych však sám velmi pochyboval, zkrátka učení se o věci té posud hádají, adhuc sub judice lis est. Studuji nyní dogmatiku, a na důkaz, že jsem v II. roku theologie kapitolky[1]) na zdař Bůh neštudoval a že mi při každé příležitosti nějaký citát při ruce jest, odvolám se na slova: „odpusť nám naše vinny, jakož i my odpouštíme naším vinníkům“ a takto doufám, že jsem nálezem ze sv. písma při svou šťastně provedl!?

Nyní teprv, očištěn a nevinný co novorozeňátko, osměluji se o krok postoupiti a II předměty předložiti: předně totiž gratulací: a

[1]) N. Zákona.

to upřímně srdečné přání, by Vás milosrdný Bůh všelikou blahostí obdařil, zde již jako i jednou na blahoslavené věčnosti; po čemž nejvroucněji toužíte, nechať se v plné míře vyplní, zkrátka, milost Boží budiž vždycky s Vámi a Vy, důstojný Pane, po dlouhá, dlouhá ještě léta mezi námi ku působení všelikého dobra. Toto a vše jiné z celého srdce! —

Druhá záležitost jsou peníze, o nichž ku konci počet kladu. —

U nás nic, pranic nového, jak v domě, tak i vůbec. Za directora jsme dostali Dra Fesslera[1]) známého; učený to pán, snad až přes příliš; nyní přednáší u nás o sv. Klémentu Ř., jehož teď vykládá, při které příležitosti mi krásný překlad Váš dobré služby koná. Pracuji nyní o dogmatice, velmi příjemné; nemohu ji však do konce července ukončiti, jest to náramná práce. A nyní, prosím, slyšte a smějte se mi podle libosti: já jsem si také zasednul na Šemíka!! Z čehož soudím, že buďto svět již dlouho státi nemůže, aneb že teprv nyní přicházejí na mně [!] Flegeljahre! Ano, smutná to pravda, ale pravda přece! A k tomu ještě, že bych se s ním ještě více obíral, kdyby mne dogmatika tak nemořila a nesušila, neb pomyslete si: dogmatika a Šemík! raději Šemík a flangirovat (slovíčko to Jungmann nemá, za to si vezmu já na něj [!] patent), to by ještě procházelo, ale tak musil ubohý Šemík již po nějaký čas ustoupiti. Však ale, počkej, co nevidět si ho zase osedlám! — Teď, prosím, smějte se mi z celého srdce, ale Bůh uchovej, by jste mne rozkřičel, sice bude mi slyšeti: hle, Saul mezi proroky! Vás samého až někdy s něčím na ukázku oblažím (jak vidím, již se mne chytá Dichterstolz!) An již o věci té mluvím, musímť poznamenati, že, jak pozoruji, valných stoupenců nalezáte, řekl bych však jen až příliš věrných: za to mnohé básně v Cyrillu jsou zajisté, bez odporu, mizerné v pravém smyslu. (Ejhle kritikář.)

Však ale, jak se Vám daří, důstojný Pane, co u Vás nového, jaký život; já pranic neslyším, a doufám, ač budete-li psat, obšírných zpráv. Že náš p. biskup volen nebyl, i zde mnoho podivení způsobilo, an se to za jisté očekávalo; nemáme však podrobnějších zpráv o volbě. Pamatuji se, že p. Bílý v jednom čísle Cyrilla cosi pravil, jakoby nové křivdy byl zakusil, aneb cos podobného (nemám Cyrilla při ruce), co to bylo, co se opět stalo? Zkrátka, u Vás musí byt novin až hrůza, o nichž my zde ani pomyšlení nemáme. P. Stára je mnohými pracemi

[1]) Josef F. (1813—1872), později biskup v St. Pölten, proslavený m. j. činností tajemníka při sněmě Vatikánském pro vynikající znalost theologie i řečí, což při rokování mezi příslušníky různých národností s různou výslovností latiny zvlášť bylo důležito.

takřka obsypán, sice by byl také psal, mám od něho nejvroucnější přání přednést.

Budoucně a co nejspíše obšírněji. Prozatím poroučeje se laskavosti Vaší zůstávám

s vělikou úctou

Fr. Hošek.

Posílám tímto následující intencí ..... 56 intencí po 12 kr. stř. činí 11 zl. 12 kr.

K tomu jsem obdržel od Vás jednou 5 zl n. stř. a 6 ex. Trní a Růže à 50 kr., začež jsem koupil Vukův Slovník srbský, který, jak se mi podobá, stál 6 zl. stř(?) Podle toho by zbývalo pro Vás 4 zl. stř.

Mimo toho [!] ještě kat. jednota něco dostane, poněvadž ale se mi právě peněz nedostává, posílám prozatím 10 zl. stř., ostatek as za 14 dní. Račtež odpustit, já myslil, že p. Buel ve středu t. j. 15ho odejede, zatím se opozdil; a slíbiv mu, že psání na Vás mu odevzdám, nemohl jsem již jinak učinit.

F. H.

152.

Sušil Hoškovi.

Adressa kněžstva Brněnskému biskupovi. Zněny v kněžstvu. Dr. Bílý. Dar 10 zl.

Drahý Příteli!

Praví kdesi Jean Paul, že u paní a slečen nejde o to, jak a čím se kdo vymlouvá, nébrž jenom o to, že se vymlouvá. Nevím, jestli Vy ste [!] větu tu Jean Paulovu znal; ale znal-li jste či neznal, dost na tom, že jste podle ní se mnou jednal a mne za nějakou starou skrošnu pokládal. Jestli jste v tom spravedlivě jednal, věru o tom sám souditi budete, učený Pane!, přeučený Pane, měl jsem říci, poněvadž také víte, kde v písmě stojí Otčenáš, či raději měl jsem povědíti: poněvadž znáte to, čeho ovšem každé dítě židovské nezná.

Avšak kam směřují ty výtky moje? Vy jste Pán svobodný — ať nyní o učenosti a obratnosti Vaší pomlčím — a tudy nemám práva žádati nějakého listu od Vás. A v skutku, neočekával jsem listu od Vás žádného, pro mnohé příčiny, z nichž jedna jest ta, ze které Vy se domýšlíte, že toli novin a novot u nás dáti se muselo. Nemyslím zajisté jinak, leč že se Vám pravilo הִשָּׁמְרִלְךָ atd., jak to stojí Deut. 12,

30,[1]) jenom že onino goimové jsme my, jimž Bůh nevím jakou prý pěknou řeč dal, jenž i se Slovem či logem jakousi příbuznost má.

Však nechme toho a přistupme k novinám, jichž se Vy na kopy u nás domýšlíte, ano jich není ani mandel jediný. Že p. biskup volen nebyl, o tom Vy lépe budete příčiny věděti od p. P.[2]) olomucké diecese; všelijak o tom u nás bádají. Brněnské však kněžstvo zadalo adressu p. biskupovi na ukázání radosti, že nám zachován byl, kterou jsem ovšem i já podepsal. Concepoval ji snad na vyzvání neb aspoň na pokyvnutí jiného pána F. Knorr a on sám (s sebranými podpisy) a Kail a Vávra došli s tím ku p. biskupu, jenž o ničem nevěděv, srdečnou radost měl i slzami projevenou.

Umřelo kněží u nás letos již 24, hrozná to summa, mezi nimi také p. farář Brtnický; na Brtnickou fáru přijde p. Blaha, katecheta Jihlavský; p. Dvořák, katecheta, žádá do správy duchovní a p. Weiss starší v Brně odstoupí; tedy troje katechetství oprázní; Bílý se těší, leč, myslím, nadarmo; zapsán jest co πᾶν λόγος (slovo = λόγος = דבר) a to slovce pán, po řecku psané, se slovem či slávou spojené,[3]) má prý takové moci do sebe, že člověka i nejsilnějšího nejinak než morová rána k smrti porazí. A proto השמרלך a já i za tou příčinou neočekával jsem listu od Vás. Co jedno slovo nepravé natropí hlupot a nesnází! Leč musím se předce poděkovati i Vám i p. Stárovi za přání a přeji Vám sám všeho dobrého na p. Bohu. Pište někdy, kdy Váš svátek jest, abych buď psáti buď aspoň obzláště den ten světiti mohl; páně Stárův připadá s p. biskupovým a tudy mně z paměti vyjíti nemůže.

Co jste poslal 10 zl. stř., odevzdal jsem p. Pojmonovi na zapravení Májové Pobožnosti, kterou jsme dali tisknouti a která ještě s dluhem 30 zl. stř. visí. Dali jsme tisknouti 2.000; rozebráno asi 600 toliko; a proto dluh ten; nad to světlo a jiné věci,[4]) a lid, který se v Brně moravským klade, chudým jest. Odtad to, že ne k dědictví, nébrž na Máj. Pob. obráceny peníze ty, za něž jménem všech díky vzdávám.

Leč dochází papír a musím skončiti, ač sladko gadati s Vámi. Líbám Vás obadva srdečně a p. Posluš. se poroučím ostávaje

Váš upřímý přítel

F. Sušil.

V Brně 5/7 53.

---

[1]) »Varuj se . . .« (snad: naší strany.) Narážky nejasné (i v č. 154.)

[2]) Poslušného.

[3]) Pansláv.

[4]) při májových pobožnostech!

Posílám thesky Bílého; věnovány byly p. biskupovi, jenž mu dal 50 fl. stř. na útraty, za to na mši svatou jednu; to jinak než Vy po 12 kr! ustřihl jsem titul a dedikací, aby tíže nepřidalo.

153.

Sušil Hoškovi.

Dar 8 zl. Zamýšlená cesta do Vídně. Národní písně. Osobní novinky z diecese. Zkoušky Matěje Procházky a Karla Šmídka z češtiny.

Velectěný Příteli!

Osm zl. obdržel jsem na stř. či raději na stříbrném papíře a nemohu neděkovati za ně. Jednotu katolickou se<m> při tom obmyslil a jejím jménem děkuji též; 2 fl. 48 kr. oddal jsem patrovi Pojmonovi, aby přidal k sumě, jíž chce zapraviti dluhy. To by dobře a v pořádku bylo. Ale nyní!

Viděti a dokonále[!] poznati jest, že se Vy právě s filosofií obíráte, že na přemýšlení navykl jste a někde za příkladem kabbalistův pod literou více hledáte, nežli slovo samo sebou obsahuje a obsahovati může. Vyčítáte mi jaksi, že nedověřuji, že jako nějaký mystik nejmystičtějším mluvím mysterie a že Vy celým namahánim svojím a veškerou učeností svou nemohl jste vniknouti ve skrýši těch útajův. A co já na to? Já se Vaší důmyslnosti těším, že ste ubádl, co jsem já věděti chtěl; a věru mohu čísti v listu Vašem, že dobře jsem tak a nejinak psal. Ale o tom, dáli Bůh, ústně; nebo budeli mně možna, dojedu do Florisdorfu a odtud snad i do Vídně, podívat se na tu důmyslnou tvář Vaši! Leč bez žertu, rád jsem tomu, že psal jste mi to, čeho právě věděti žádala duše má.

Ferie nastávají; 1. 2h. 3. a 4 budeme míti exercicie. Po nich nevím kam napřed. Mám roztištěno nyní; písně moravské se tisknou, a 3 svazkové z nich vyšli. Poněvadž pak ještě bych mohl nějaké písně sebrati, tedy přidávám i letošní ferie ku zbírání písní. Aspoň to nebylo nadarmo, an vidíte, že pěkně vytištěny jsou tuto ve třech svazcích. Bude ještě takových pět. Aby nepřišly tak draho, pomale vycházeti je činí nakladatel. Posílám posavadné tři svazky na důkaz, že nebyla nedověra ani nic jiného, a že jste můj! Leč já směle mluvím či žertovně? Avšak pravdivě. Vy ovšem kdy nemáte s nimi se obírati; ale myslím budete míti radost, že tak pěkného úhledného vydání se dočkali[!] Přikládám i 2 výtisky májové pobožnosti, pro Vás a pro patra kapucína, co vydal knižečku pro vojáky; prosím, vyřiďte mu moje díky.

Noviny, noviny! Co to za noviny? Tak počíná píseň moravská jedna. A vím, že sem Vám do noty trefil. Leč já nevím ničeho kromě těchto několika novin. 1. Že p. Bečvář stal se farářem a děkanem v Budějovicích; fára mimo výbavy [!] o 1800 stříbra má pole a mnohé fundace; přijde na 2600. Jest tedy velikým pánem, obdržev fáru, jichž mnoho není. 2. Do Ochoze za administratora přijde p. Pátek, jemuž se snad Ochozská lokálka i dostane. 3. U Augustianů v Brně drží se exercicie od p. Sartoryho. 4. Týž u nás v pondělí započne v alumnátě; ač prý se toli jich nehlásilo letos. 5. P. Procházka udělal již konkurs z češtiny (v Praze). Písemné domovné vypracování bylo Všestranný rozdíl jazyka v Libušině soudu a v Rukopise kralovodvorsk. Na konci Junia byl při ústním zkoušení v Praze. Tázali se ho k. p. co a odkad koncovka v genitivu plur chlapóv (že óv jest demonstrativum jak na p. v řeckém a latinském plur. filiis = fil-eis, alarum = al-earum). Píši to, poněvadž ste zmínil o p. Šmídkovi. Bylo by mě zajímalo dověděti se, jaké asi otázky jemu i doma i ve Vídni předložily se. Teď již novin nevím. Seminář počne na rok již; chlapci budou bývati u alumnátu v tom domě v prvním patru [1]) a budou choditi veřejně do školy do gymnasia. Pater Blaha přijde za faráře do Brtnice, p. Dvořák od katechetství odstoupí a tudy oprázněji dvě místa. Jednoho dostane Fil...[2]) (či jak se píše); bojí se p. biskup, že by p. Bílého nepotvrdila vláda. Leč Vy snad lépe víte věci ty než já. Musím již skončiti. Líbám Vás srdečně, Vás i Vaše dva Moravany, p. Stáru a Posluš., všem se poroučeje

Váš upřímý přítel

F. Sušil.

V Brně d 26 Julia 853.

154.

Hošek Sušilovi.

Vykonaná zkouška z dogmatiky, nastávající z morálky. Jednání o českých učních ve Vídni (Kulda a Fürst). Dotaz o radu, jaký předmět si zvoliti pro nastávající dissertaci.

---

[1]) v dominikánské ulici č. 4., kde později 1882—1907) byla benediktinská knihtiskárna. Z I. poschodí semináře byl potřízen průchod do tehdejšího alumnátu. Po roce vystavěna pro seminář nynější budova.

[2]) nečitelné.

Ve Vídni 4ho listopádu 853.

Důstojný Pane!

Tentokráte snad, doufám, nebude zapotřebí omlouvati se, že jsem dlouho již nepsal! Ale budiž tomu tak, možná, že mi to prospěje pro budoucnost.

Jak známo, študoval jsem dogmatiku a poštěstilo se mi v pondělí (31ho) ji z krku odbyt, že jsem tudíž před rigorosum psáti nemohl, laskavost Vaše připusti, aniž po jistých (zlých) myšlenkách pátrati bude. Mám z toho srdečnou radost, kdo to nezkusil, neví, co to za práce; Bohu vřelé díky, že jsem již toho prost. Při rigorosum se mi dařilo dobře (mohl bych říci velice dobře, ale nesluší sebe chváliti); ptali se mne o purgatorium, zjevení (Scheiner překrásně), o hříchu dědičném (Švec, velmi důmyslně valnou část dogmatiky při tom se mnou projel) a o milosti (Fessler, přísně zkouší, pouštěje se dosti hluboko do zástoje, jejž si obral, a kdybych nebyl dobře študoval, nebyl bych mohl při něm tak obstáti, jak se vskutku stalo.) Tu tedy v krátkosti výsledek prací kolikaměsíčních. Bohu díky za to!

Nyní mi zbývá toliko morálka, s níž, popřeje-li Pán Bůh zdraví a síly, as za 5—6 měsíců hotov budu. Obyčejně studují našinci zde písma prof. Tepletza, já však nevývratně jsem odhodlán, jich neštudovati, co mi zajisté mnohých mrzutostí při rigorosum nadělá, ale budsi; nechci marně čas s nimi utrácet. — Nového u nás pranic, co by Vás jen poněkud zajímati mohlo. O sjezdě jednot kat. potěšil jsem se po nějaký čas s přibylými sem poslanci. P. Kulda mluvil s Fürstem o záležitosti zdejších učedníků, což jsem i já učinil; bude (Fürst) se zdejším arcibiskupem obšírně o věci té jednati a při tom mu podá písemné obšírné pojednání o tom. To jest podle našeho zdání cesta nejlepší, aspoň posud; a tudíž Vaše jednota u záležitosti té ničehož podstoupiti nemůže, až jak uslyšíme, co p. arcibiskup rozhodne. Očekávám výsledek dobrý a sám jsem také o tom s dr. Švecem obšírně rozmlouval a neopominu příležitostně opět promluviti. Liguriáni opět se navrátí sem, což jistě tvrditi mohu, a Fürst bude muset někam na venek, což ovšem ztráta patrná.

Guardian zdejších kapucínů se Vám co nejsrdečněji poroučí; častěj ho potkávám, ani by jste neuvěřil, jakou radost jste mu posláním spisů Vaších způsobil. Šlechetná duše! —

Do Florisdorfu jezdívám teď v neděli a ve svátek; že od Tomášků vši úctu atd. vyříditi mám, rozumí se samo sebou. —

Teď ale žádám Vás o laskavou radu a podporu. Jak známo, musí každý pro universitu nějakou thesku vypracovat, při čemž volno aspoň zástoj k. p. historii atd. vybrati. Já však bych rád utile cum dulci spojil, k čemuž připočítám k. př. thesku: de conciliis Moraviae a j. p. P. Dr. Švecem [1]) bych toho dosáhnul, že vyvoliv si sám nějakou takou thesku, i na universitě by mi ji povolili; já se s ním již o tom shodnul. Jedná se tu tolikéž o hojnost dostatečnou pomůcek a dosáhnutí i použití jich! Tot nejhlavnější! V tom tedy mi poraďte. Předně: račtež mi několik takých statí ponavrhnouti k. p. o moravských bratřích atd., vůbec, jež by se i Vám líbily aneb jež by jste za prospěšné, dobré, užitečné atd. uznal, a za druhé, jakých pomůcek při ruce a jak a jestli možno jich dosáhnouti. O záležitosti té prosím račtež mi obšírnou zprávu podati. Jak patrno, hlavně mi záleží při tom na hojnosti pomůcek, an práce ta podle přesvědčení mého aspoň poněkud důkladná býti musí. Též neračte zapomenout, nám přislíbené časopisy: „Ewalds Jahrbücher u. Litteraturblatt“ příležitostně poslati, nejsnadněj po bratru mém (Josefstadt No 24); také p. přednosta Ambrož mi přislíbil, u Vás se zastaviti, udá li se mu příležitost sem něco poslati.

Jak slyším, odbýval se letošní sjezd jednot [2]) s neobyčejnou slavou [!]; skoro všechny zdejší časopisy podaly o něm zprávy; p. Kutschker, s nímž jsem o něm mluvil, měl z něho patrnou radost; divil se při tom, že u Němců a v holomúcké dioecesi nic podobného. —

Ale teď již ku konci! Srdečnou úctu pp. hraběti, Procházkovi (και συ... při השמר) atd. My oba se Vám, důstojný Pane, co nejsrdečněji poroučíme. Prozatím

Váš oddaný

Fr. Hošek.

155.

Sušil Hoškovi.

Za předmět dissertace radí oběti starozákonné. Dissertace Dra Bílého. České názvosloví theologické, česká mluvnice. Zásilka knih. Pokles stříbra.

Drahocenný Příteli!

Z toho, že Vám posílám knihy s poděkováním, snad pomyslíte sobě, proč asi jich posílám. Myslím, abyste vzal o obětích staro-

[1]) Moravanem.

[2]) katolických v Brně.

zákonních ohledem na Novozákonnou obět k bedlivému prodělání. Vlastenecký předmět to ovšem není; ale neméně důležitý pro nás; u nás o takových věcích nikdy se nepsalo. Materiálu máte dosti; avšak předce věci mnohé záhadny jsou, což člověka ku probadání pobízí. Nad to tím v zalíbeném Vám předmětu a v tom pracovati budete, jehož se Vám druhdy snad dostane.[1]) Než buď tak nebo onak o budoucnosti Vaší, já toliko prohlídám ku potřebě naší, a prosím, abyste návrh ten přijal. Utile cum dulci chcete; i toho se Vám dostane; zajisté bude potřeba vzíti ohled netoliko na staré národy, nébrž i na novější, n. p. Germány, Slovany. O oněch má Grimm Mythol. pag. 30—51, čehož Vám zapůjčiti mohu; o Slovanských žertvách obětech oběrách poraďte se s Miklošičem; v Grimmu o tom sice též něco stojí a i v Hanusch Mythologie der Slaven, Lemberg 842, leč velmi málo, a já nevím Vám u věci té posloužiti. Přijde o tom Vám samému badati a pátrati a věc ta důležita dosti jest; ale materiálu neznám; ač pak prozatím věc ta jakožto do úlohy nyní nepatřící s krátkem odbyti může se. Ale tím sobě propravíte cestu k sepsání o obětech St. Z. ohledem Slovanův. (Grimma bych poslal hned, mám II. vydání 844; leč zajedno nevím, jestli již jinou látku jste sobě nevyvolil, zadruhé snad tu knihu ve Vaší bibliothece naleznete.) Připomínám spolu, že předmět, o němž Vy jste chtěl pracovati, p. Bílý vypracoval pro svůj doktorát a na tom jest, aby ho vydal v jazyku českém. Kdyby ale universita Vám předepsala předmět, myslím, abyste především o témže a ne o jiném pracoval.

Co se písem páně Weissových[2]) týká, prosím obraťte se na něho. On ovšem sotva bude míti opsány, avšak snad Vám je vypůjčí od některého žáka svého.

Terminologie theologické není; rozumějte nově vydané. Ale pokud s filosofií se stýká, jest něco v terminologii gymnasijné od p. Šafaříka vydané, dílem největším ale ve Štítném nachází se. Grammatiky české nyní nepotřebujete, aniž dosud máme takovou; nejlépe študovati staročeskou p. Šafaříkovu v I. díle Výboru l. 1845 vydanou spolu se všeslovanskou p. Čelakovského, co právě nyní vychází v Praze, ba již vyšla, již dostanete Maticí. Od p. Miklošiče jest výborná Lautlehre der slaw. sprachen.

Posílám Evaldovy Jahrbücher 4 ročníky a Menzlův Literaturblatt 1852 ač nevázaný, prosím, aby neztratilo se číslo některé. Evald jest

[1]) professura S. Z.

[2]) prof. mravouky v Brně.

můj, Literaturblatt patří hraběti Taroucovi. S poděkováním posílám 1. Thalhofera, 2. dva díly Bährа, 3. Ebrarda. Přiložený pakétek, prosím, doručte Josefovi Tomáškovi;[1]) budu mu psáti co nevidět. Obrázky aby dal každému z bratří a sester svých; ač lépe snad, aby Frantovi schoval, až ho propustí. Hišamar lechá[?] posud platí; za to stříbro padá, Bůh zachovej pokoj![2])

S tím zavírám a Vás oba srdečně líbaje ostávám upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 20 Novemb. 853.

Prosím poručení p. Poslušn.

156.

Hošek Sušilovi.

Opakuje žádosti předešlého listu stran dissertace, české mluvnice a j.

Ve Vídni 21/11 1853.

Důstojný Pane!

Psal jsem 4ho t. m. a ačkoli o záležitosti, o které jsem laskavé odpovědi v krátce očekaval, však až posud marně. Věda pak, že obyčejně braká odpověď mne docházívá, myslím, že se list můj snad ztratil. Pročež ve vší krátkosti opětuji nejhlavnější obsah jeho. Předně nejponíženější zpráva o mém rigorosum z dogmatiky 31. oktobru odbytém, což však, bohužel, žádnou změnu ve stavu východních záležitostí nezpůsobilo. Za druhé ne méně ponížená prosba o zaslání přislíbených Jahrbücher Evaldových a Litteraturblattu. (Přikázal jsem již bratrovi mému[!], aby k Vám zašel; nevím však, stalo-li se.) Třetí věc, ne méně důležitá, má se takto: jak známo, musí každý k dosažení doktorátu nějakou práci zdejší fakultě odevzdati, kteráž se od děkana ustanovuje. Já bych ale chtěl utile cum dulci při tom spojiti, a tím rozumím, abych to již německý[!] řekl: einen vaterländischen Stoff(!) A tudíž jsem žádal o Vaši laskavou radu, by jste mi navrhl nějakou takou látku (aneb i látky, in num. pl., na vybrání) a spolu i pomůcky, především domácí, a možno-li jich podosáhnouti. Nemohu sice pro tento čas s přeučenou důkladností do věci té se pustiti, ale — řekl bech tak

[1]) Synovci S.

[2]) Hrozily zápletky na východě (válka krimská).

alebo tak, ale řeknu, že — co není, může ještě být; a pročež považuji to z ohledu poněkud širšího a obecnějšího; co nyní bych pracoval pro universitu, mohlo by až někdy i látky podat a upotřebnit[!] se pro jiné účely! Ohled tento má největší váhy, a toť spolu i utile i dulce!! fakulta zdejší sice ustanovuje práce ty; však ale mám to již skoro jisté, že se mi po vůli stane, aniž při tom autonomie její něco utrpí. Z té příčiny jsem tedy žádal o Vaše přispění, a doufám, že oslyšen nebudu. — Však ještě toho není dost! Prosím, udejte mi nějakou mluvnici českou, dobrou a možné-li i vědeckou; i tu musím dobře prodělat a po ní Schleicherovu staro-slowánskou[!]. Jak vidíte, chystám se tedy opravdu do zbraně! — Nyní se obírám morálkou; leží přede mnou: Werner, Probst, Dickhoff, Stapf a Ligouri. Myslím, že jich dost, však místo co bych Stapf-ovu prodělati měl, mnohem lépe by mně prospělo a spolu i práce ulevilo (což věru povšimnutí hodno, an bych tím více jinými se obírati mohl), kdybych měl písma p. Weisse! Bylo-li by možné, velice by jste se mně zavděčil zaopatřením jich! Neb něco latinského prodělati musím; Stapf ale se mi nelíbí, písma zdejšího professora tím méně (i sám p. Švec mi pravil, abych jich nečetl!) a takto bych tedy jen čas nimi[!] promárnil, kdežto bych tím způsobem, jak doufám, něco lepšího dosáhl.

Tedy ještě jednou, možné-li, a nedělá li Vám to žádných obtíží aneb snad i mrzutosti, prosím, by jste sobě neobtěžoval, mi v tom také přispěti. Kdybych věděl, že lépe, jemu samému (totiž prof. Weissovi) psáti, učinil bych to!?? — Račtež mi též oznámiti, nevyšla-li spolu i theologická terminologie? — Nového Vám nemohu nic psáti. Obávám se velice zmatků těch východních, a následků jich, jak církvi tak i národu nepříznivých. Nám především tolik na stálém pokoji záležeti musí! — Z Florisdorfu od Tomáškových nejvroucnější úctu. Chodívám tam v neděli a ve svátek; včera ještě jsem s Josefem skoro celého půl dne ztrávil; o Frantovi ničeho!

Pp. Stára a Poslušný (bude myslím na druhý měsíc dišputovat, a jest skoro již jisto, že morálku [1]) nedostane, za to se mu snad navrhuje St. Zákon, což ale přijmouti nechce — až po druhé více o tom —) se Vám co nejvroucněji poroučejí; což i já činím, zůstávaje prozatím

Váš oddaný

Fr. Hošek.

---

[1]) na fakultě olomoucké.

Právě nyní přicházím z místa as 3 hodiny od Vídně vzdáleného, kdež „paní dobrého pastýře“ do kláštera nově zřízeného uvedeny byly; a kdež jsem se i sešel s — p. Dudíkem! [1])

157.

Sušil Hoškovi.

Seznam poslaných spisů. Pro mravovědu radí Summu Tomáše Aq. Připomíná práci o aktech východních mučenníků. Žádá opatřiti mu staroslovanský breviář a missál.

Drahý Příteli!

Poslal jsem Vám dříve Literaturblatt v. Menzel Hgg 1852 nevázaný čísel 104.

Ewald Jahrbücher J. 1849. 50. 51. 52. čtyry ročníky.

Ebrard wissensch. Kritik der Evangelien I. B.

Symbolik mos. Cultus & Bähr 2 Bde.

Thalhofer über unblut. Opfer 1 B.

Připojuji nyní také Winera Realwörterbuch, an ho snad potřebovati budete. Děkuji i Vám i p. Starovi za tak dlouhé čekání.

Osmělil jsem se připojiti 4 podobizny pro p. Jos. Tomáška a jeho sestry a prosím, an tam často jezdíte, račte mu je doručiti. Jest to present od p. hraběte T.[2])

Co do moralky zapomenul sem přidati, že Summa sv. Tómy z Aquína Vám nejlepší službu prokáže, tak že ani skripet nebude potřebí.

Že mě těší to Vaše k vlastenskému studiu prohlédání, ovšem dobře víte; leč já prosím držeti se syrského a dbáti o akta, jež ze syrského přeložil p. P. Zingerle; kdo ví, jestli napotom budete textu syrského míti; ve Vídni ovšem nalezá se.

Žádoucno, abychom tu v Brně měli staroslovanský breviář a missál a sice i od těch, již užívají cyrillice, i od hlaholitů. Prosím, dokud ještě ve Vídni jste, prohledejte k tomu, nebude to snad toli[!] peněz státi. Kdybych já s peníze ty nebyl, tedy snad p. hrabě T.[2]) pro

---

[1]) mor. historiografem.

[2]) Taroucy.

sebe zakoupí. On Vás navštíví; tyto dni hodlá do Vídně, maje tam po práci. Od něho se dovíte věcí těch, jež bych Vám byl psal.

Již tedy Vás P. Bohu poroučeje a srdečně líbaje ostávám

věrný přítel

Fr. Sušil.

V Brně 1 prosince 853.

158.

Sušil Hoškovi.

Posílá spis d'Elvertův a své písně.

Drahý Příteli!

Zkrátka!

Posílám, ač věru nerád, poněvadž žádám, abyste o obětech napsal pojednání, tuto knihu od p. d'Elverta histor. Lit. Geschichte, v níž se dovíte o věcech oněch, jichž dověděti se chcete. Dále musíte sám se obrátiti na p. Chytila, aby Vám zapůjčil rukopisů o novokřestěncích; pravil sem mu a žádal jsem ho; zatím on ale čeká na Vaši písemnou žádost, abyste ho ujistil a ubezpečil.

Připojuji 4tý svazek písní mor., jeden pro Vás či raději pro p. kapucína, a tři druhé, prosím, p. Tomáškovi Josefu pro něho a pro jeho dvě sestry račte odevzdati.

Nového zhola ničeho nevím. Nepíši Vám o p. Chytilovi více, poněvadž posaváde myslím, že raději o těch obětích napíšete disertaci. Kdybyste předce na něho psáti obmýšlel, tedy — snad dosud jest jenom Landschaftskanzellistou.

Posílám druhý (853) ročník Menzlova Literaturblattu.

Objímám Vás oba se vší ochotou a láskou

Váš upřímý přítel

Fr. Sušil.

Pozdravení.

Obdržel sem poštou v křížové obálce thesky p. Poslušného; děkuji a vyřiďte mu i spolu službu ode mne.

Psali mi z Floridsdorfu, že se jich sestra kamsi dostala v Uhřích, já o věci té zhola ničeho nevím; rádbych věděl, co a jak.

159.

Hošek Sušilovi.

Látka k dissertaci.

Ve Vídni 21. ledna 1854.

Důstojný Pane!

Oba Vaše listy milé, též i knihy poslané jsem obdržel. Pro dnešek, an se mi právě času nedostává, jen několik slov. Lituji, že navrhnuté mně látky: „o starozákonních obětích“ přijmouti nemohu, an to předmět obtížný a též i přenáramné obsáhlosti jest, a já na jakoukoli práci na nejvýš jen až 6 neděl obětovati mohu; z čehož patrno, že za čas ten nelze věc tu jen poněkud hlouběji promysliti; ač bych toho jistě dovedl, že by mi práci tu za dostatečnou přijmuli, pro sebe bych však z toho nemohl žádného užitku doufati. — P. p. hrabě mi slíbil pomucky k jinému předmětu poslati; očekávám však toho marně. Pročež Vás snažně prosím, aby jste jej na to ráčil laskavě upamatovati; pak-li by to ale s látkou tou z jakékoli příčiny nešlo, tuť bych ještě navrhl: o moravských bratřích; při čemž by mně, jak patrno, nejvíce šlo o domácí zdroje a pomucky! (Komenia hist. Fr. M. doufám zde dosáhnouti.) A nepodaří-li se i to, tak mně nic jiného nezbývá, než přijmouti jakékoliv látky zde — i zcela lhostejné! Prosím tedy opětně, byste sobě neobtěžoval, mi o tom co nejspíše (neračtež se horšiti!) nějaké zprávy podati, an se nyní již rozhodnouti musím. Od Tomášků všelikou úctu. — Budoucně více a obšírně. Prozatím, očekávaje laskavé odpovědi, ostávám

se vší úctou

Fr. Hošek.

160.

Hošek Sušilovi.

Pro zaneprázdněnost nemožno dissertaci o obětech S. Z. vypracovati. Pomůcky k práci o Novokřtěncích. Podobka Sušilova. Fürst na faru.

Ve Vídni 1ho února 1854.

Důstojný Pane!

Opět jen několik slov! Knihy poslané jsem obdržel a odevzdávám je na patřičné místo.

Nerad toho vidíte, že nechci pojednání o obětech na se vzíti — tomu rád věřím, pročež jsem již i v předešlém listu napsal, že toho

lituji. Ale račte jen uvěřiti, že mi to zbola nemožno. Abych i svědka na to měl, promluvil jsem o tom s p. dr. Švecem; on sám by byl předmět ten velice schválil, připustil mi však nemožnost, uvázati se v práci tu. Rád bych si všechno do konce tohoto roku školního odbyl; ale jakých to prací ještě mám. Švecovi musím při korrektuře pomáhat; mámť as 20 hochů (císařských jokeyů) vyučovat v náboženství, tak že nyní znaven a celou školu mám; častěj přichází na mne kázat a v zpovědnici též musím vypomáhat (z čehož patrno, že já zde též i o praxi dost a dost mluviti mohu), k tomu morálka a pastorálka, v nichž jsem až dosud valných pokroků neučinil, an k morálce zvláštního donum perseverantiae zapotřebí, an žádná, a mám jich 5 před sebou, dostatečná není — — a k tomu by jste ještě žádal, pojednání napsati tak ohromného obsahu. A při tom by se snadno státi mohlo, že by o předmětu tom předepsali, bych sv. Otců až do VIho století k tomu cíli prohlídl. Já naše pány znám! A s tím bych mohl za 6 neděl hotov býti? Ano, kdybych teprv po letošních prázdninách promovoval, toť by byla ovšem jiná. A kdo ví, nestane-li se to! aneb dokonce, kdo ví, budu-li ještě promovovat. Stojí to 150 zl. stř. a já jsem toho přesvědčení nenabyl, stojí-li doktor za to! Ostatně ještě posud nevím, jestli se mně ta práce historická povolí, o čemž Vám teprv as ve čtrnácti dních zprávu podati mohu, a nepovolí-li se, tuť ovšem zbytečná všechna starost. Co se však věci té samé týká, jest mi něco poopraviti. D. p. hrabě, když tenkráte u mne byl, sám mi navrhl, že se o pomůcky ty postará a je co nejspíše pošle. Že jsem tomu povděčen byl, netřeba připomenouti. Obzvláště s p. Chytilem sám a osobně promluviti slíbil. Pročež mi bylo divno čísti, že Vy jste ho ráčil požádati, začež srdečně děkuji; an jsem však já Vás o přímluvu Vaši neprosil, mysle, že mi všeho potřebného p. hrabětem poskytnuto bude (přislíbil mi i nejnovější spisy o novokřtěncích a jmenovitě knihu tu, již v Hamburgu nalezl!), vypadá to jako hrubianství z mé strany, což mi nemilo, ant jsem v tom docela nevinnen. Žádal jsem Vás v posledním listu, by jste mu to ráčil připomenouti. K tomu ještě něco! Před několika dny přinesl mi sluha Rauchovy tiskárny 10 v ý t i s k ů Vaší podobizny!

Ovšem, že mne to překvapilo, a kdyby nebyl spolu přinesl zvláštní lístek, na němž napsáno, že se od p. hraběte mně odevzdati mají, nebyl bych je mohl přijmouti.

Nevím však, co a jak s nimi! Bylo by mně tudíž velmi milo, kdyby jste ráčil nějakým způsobem příležitostně poptati <se>, a

výslovné ustanovení jich mi sděliti. Ovšem že neopominu, toho potom šetřiti a díky mé uctivě vysloviti.

Z několika slov stalo se jich více než několik. P. Poslušný již odejel; čím se stane, dosud neznámo. — Budu li přece pracovat o novokřtěncích a dostanu-li jen 2 neb 3 z uvedených u d'Elverta knih, toť bych již nepotřeboval p. Chytilových rukopisů.

U nás také nic nového; bojíme se velké vody, až se kry pohnou. Redemptoristé co nevidět se opět tu usadí a p. Fürst dostane faru. Ostatní až po druhé. — Srdečně se Vám, důstojný Pane, poroučeje, ostávám

se Vší úctou Vám oddaný

Fr. X. Hošek.

Bylo-li by Vám opět libo, několik štipendií po 12 kr. přijmouti, zaopatřím je.

161.

Hošek Sušilovi.

Ve Vídni 17/2 1854.

Důstojný Pane!

Alea jacta est! Před několika dny byla mi od děkana fakulty theol. písemně odevzdána thesis: historia Anabaptistarum in Moravia. Musím se přiznat, že mne práce ta nyní netěší, pro ty mrzutosti, jichž mně natropila. Sám bych nebyl nikdy na ni přišel, kdyby se nebyl p. hrabě beze mého přičinění nabídl. Nuž — uvidíme! P. quardian Čepka Vám za poslané písně co nejvroucněj děkuje. — Včera nás navštívil Hain, kaplan v Brně, a vypravoval nám o jakési pověsti v Brně roztroušené, že v. p. Procházka se stane direktorem normálky, a tudíž někdo z nás (však ale bezpochyby: já — prý) katechetou na gymnasium! Nevím, co na tom, an jste nikdy o podobné věci nepsal — nemožné však to není — jak samo sebou patrno. Posito ale — co bych tomu měl říci, nevím; to ale již nyní vím, že nebudu míti chuti, mimo náboženství ještě jiný předmět vzíti a pochybují též, že bych to vydržel, denně až i 5 hodin přednášeti, o tom velice pochybuji! a tudíž by arci nic jiného nezbývalo, než jíti někam za kaplana. Ovšem, ovšem — ale co na plat, jsemť již na to zcela připraven. Než o tom až později více, a k tomu i o jiných věcech, s touto spojených. P. dr.

Švec, jehož jsem se o tom ptal, nevěděl o ničem, a doufám, že spíše oznámí, pak-li co obmýšlejí.

Právě co toto píši, obdržel jsem z bibliothéky universitní: Fischer: von der Wiedertäufer etc., ostatní díla tam nemají; až za několik dní podívám se do císařské knihovny, naleznu-li tam něco; o tom budu psáti obšírněj. Musel-li bych pak psáti p. Chytilovi, jest mi ovšem zapotřebí věděti jeho byt, an bych psal bratrovi, aby mi s listem k němu zašel.

Z domu smutné zprávy. Bratr starší těžce nemocen; Pán Bůh sám ví, jak to s ním vypadne; k tomu při nynější nesmírné nouzi stratili mnoho peněz, a kdyby se to mělo opakovat, přišli by o všecko; mámť po zemřelém otci něco od nich dostat, patrnoť však, že nemají-li sami nic, i já ničeho nedostanu!

Stíhá nás neštěstí jedno po druhém.

P. Poslušný již byl odejel, a nevíme dosud ničeho, co s ním! Mohu se spolehnout na to, obdržeti od p. p. hraběte[1]) přislíbený spis o Nkřest, jejž u sebe chová, kdybych ho potřeboval? A co s těmi 10 ex. Vaší podobizny? Bylo by milé, něco jistého o tom slyšeti.

Prozatím srdečně se Vám poroučeje ostávám

se vší úctou oddaný

Fr. X. Hošek.

162.

Sušil Hoškovi.

Ředitelské místo na hlavní škole po Vinc. Žákovi. Dissertace a promoce Hoškova. Studium spisů Miklosičových. Příbuzní Sušilovi. Uchazeči o ono ředitelství.

Drahý Příteli!

Co věděti žádáte, tuším již víte, mohl jste zajisté mluviti s p. hr.[1]) Pověst ta, kterou u Vás roztrousil Brňák kaplan, Váš spolužák, shola nepravdiva jest, a nevím v čí hlavě se vylíhla. P. Procházka Matěj nikdá nemínil za direktora dostati se při normální hlavní škole; a věrn an nyní až potvrzen bude[2]), si o 900 stech zl. stř. bude státi,

[1]) hr. Tarouca.

[2]) za gymn. professora.

měl by zaměniti to za 600 zl. stř.? Jistěby toho ani jiný kdokoli, buď i třebas budoucí dochtor neučinil.

Ta byla snad jediná věc, o níž Vám psati přijde, anoť otázky jiné, jež jste učinil, ústních odpovědí došly. Na čem ste se ustanovil, zhola nevím; ale myslím, že jste již psal panu Chytilovi o zapůjčení potřebných Vám věcí, jestli předce onu thesku vyvoliti musíte. Mně jak víte bylo by milejší bývalo, kdybyste byl vzal o žertvách Starého Zákona, již proto, aby se něco o Starém Zákoně u nás pracovalo a poněvadž myslím, že to Vaše pole bude. Myslím! Ale nevím aniž kdo na světě ví, kam Vy dostanete se na rok. Bude-li co prázdno, též se neví; ač veškeři jsme smrtedlni a Morana lehko nás umořiti může; podle toho jak věci nyní jsou a stojí, nezdá se. Aspoň p. Klimek[1]) neustoupí, an letos víc a více okřívá a téměř docela omládl; spíš já potáhnouti bych musel; to jisto, že do lázně musím pro ustavičnou zimu a holé mravence, jenž ševelí a procházejí se v nohou mojich.

Vidíte, že nemnoho příčiny spíchati; avšak doktorát předce udělejte a dojista promovujte, poněvadž doktor je — doktor, vždy má titul svůj a čest svou — nébrž poněvadž Vy to dioecesi dlužen jste, že na Vás 4 léta čekala; aspoň jí té cti dopřejte, jenž před světem z titulu toho jí plyne.

Dovolte, abych Vás poprosil o věc dvojí; jednu abyste se naučil od Dr. Miklošiće věcem, jež přednáší, nemožno-li veřejně do jeho přednášek choditi, tedy aspoň privátně. Druhá věc, abyste ve Floridsdorfě optal se, proč mi nepíší, a jmenovitě o sestře Marii Horvathové a manželu jejím nepíší; nevím, jak a kam se stěhovati budou a jak brzo do Floridsdorfu přibyti mají; jak asi má se ta ubohá, majíc manžela churavého. Rád bych psal do Uher Horvathům, ale nevím jestli tam dosud, anebo kde se nachází [!]; prosím, tedy vymozte mi list z Floridsdorfu v nejbližším času.

Žádáte, abych Vám věci nové psal. Odkud je věděti? O direktorát zmíněný nikdo z kněží se neuchází, tedy J. Exc. p. b. povolal p. direktora v ústavu hluchoněmých, aby se o místo to ucházel, což on i učinil. Z jiných pánů žádal to p. Pátek a p. Hořička, oba učitelé na hlavní škole. Praví se, že to obdrží do jista p. Lang, direktor Vám ovšem známý. P. d. Žák již se stěhuje a zatím věci direktorské odevzdal p. Chmelíčkovi.

Projádřil se p. Šembera professor, že prý nemůže dostati posud, ač tři léta uplynula, Růže a Trní, dovoluji si Vás obtěžovati abyste

[1]) prof. S. Z. (str. 26[2]).

přiložené psaní s knížkou tou mu poslal příležitě aneb sám půjda někdy snad okolo doručil.

Očekávaje brzkého nějakého listu a oba dva bratrsky líbaje ostávám

Váš upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 12 Března 854.

163.

Hošek Sušilovi.

Dissertace. Čekaná návštěva Sušilova. Budoucí úřad H. Překlad syrských hymnů. Dissertace. Biskup Schaffgotsche pochvalně o H. Richersova theorie clohistická a jahvistická.

Ve Vídni 5/4 1854.

Důstojný Pane!

Váš milý list od 12. března byl mi teprv 27. března doručen (bezpochyby neměl bratr spíše příležitosti); mimo to chtěl jsem počkati, až p. Stára třetí rigorosum z historie a práva odbyde[!], pročež mne mějte vymluvena, pak-li tak pozdě odpovídám.

Nemýlím-li se, psal jsem v posledním listu svém, že alea jacta est, že totiž mi již uloženo, sepsati historii novokřestěnců v Moravě. Byl bych rád žádosti Vaší vyhověl, ale račtež uvěřiti, že nebylo možné, o čemž, dá-li Pán Bůh, obšírně ústně! Byl jsem totiž v neděli ve Florisdorfě (jak mi řekli, psali již?!), a tu jsem slyšel k nemalé radosti své (myslím to úpřimně!), že máme naději, Vás na několik dní zde spatřiti! To by byla radost! Ale při tom již Vás musím snažně prosit, by jste spíše přišel, než na pondělek velikonoční. Já bych tak myslil, že by se to snad nejvhodněj státi mohlo na bílou sobotu, ačkoli nevím, co by Vás k tomu přimělo později teprv přijíti. Tedy ještě jednou: račtež to nějak již zpravit. Náš p. biskup je zde; též nám vypravoval, že p. H. Lang bezpochyby se za direktora do normálky dostane; při tom nám i spolu oznámil (ačkoliv jsem to já již věděl), že pro nás beze vší pochyby nic prázdno nebude! Co na plat? a co dělat? To nemohu říci[!], aspoň positivně; negativně však, t. co nebudu dělat, to již nyní mohu říci: totiž, ani nebudu bědovat, ani se neoběsím a do vody již dokonce neskočím! Více však věru nemohu říci. Že bych tomu rád byl, kdyby se mi St. Z. bylo dostalo, pro mnohé příčiny,

o tom jste přesvědčen; Bůhtě však můj svědek, pakli-li[!] mně kdy jen napadlo, na něčí smrt neb odstoupení jen pomyslit; ačkoli by se zdálo nápadné a skoro pravdě nepodobné! Však je tomu přece tak! — Však ústně více o tom; jak i o věci jisté, sem náležící. — Že na sv. Efréma nezapomínám, tohoť důkazem, že jsem si již koupil Castelli-ho slovník syrsko-latinský vydaný od Michaelis! Tomu budete povděčen!? Syrský originál však musím nevyhnutelně míti; pak-li se nepoštěstí dosáhnouti ho někde u nás, doufám že mi ho zaopatří p. dr. Švec! Divíte se snad tomu? aneb snad by jste se chtěl škaredit? Ten člověk tam dusí Němce a Maďary jako kočky a troubí s panslavismem ze střech!! Prosím! holubičí národ, a takové věci! to by byl nápad![1])

P. Chytilovi jsem posud o zapůjčení potřebních[!] věcí nepsal; nevím jeho byt atd. Pokud jsem litteraturu onu poznal, budeť toho zapotřebí, ant chci as 12—15 archů sepsati, což našim pánům zajisté lichotiti bude.

Račtež si pomyslit, p. hrabě[2]) měl za to, že práce ta přijde do tisku, což mne nemálo překvapilo! — Censor ji jednou přečte, podá o ní své zdání, ostatní hlasují podle toho a práce se uloží a bude ležet až třebas na věky! Myslím, že toto zvláště p. Chytilovi nemilé nebude! Než jakým způsobem bych spisy ty dostal? Míním[!] bratra svého k němu poslati, ten by převzal věci ty a mně odeslal; ovšem že bych ho i písemně o to požádal. Aneb radil by jste mně něco jiného?

Včera mi vypravoval p. direktor Widmer, že se setkal s naším p. biskupem a že dlouho a velmi velmi chvalitebně o mně s ním (totiž s p. Widmerem) rozmlouval! Jak pak se Vám to líbí, anebo co tomu řeknete? Však i <o> tom mnohem více ústně.

Ráčíte psáti, bych „Růže a trní“ s přiloženým listem p. Šemberovy[!] odevzdal; psaní však žádné přiložené není, ač je-li v balíčku samém?! Knihu odevzdám bez pochyby sám s radostí. — Však ale jest mi spíchati, by psaní ještě dnes na poštu se dostalo. P. biskup též dnes odjede. Mnohé jiné věci si ponechám, až Vás ve Florisdorfě uvítám; ale ku konci ještě něco pranového — račtež si pomyslit, jakýsi p. Richers psal knihu o St. Z. jednající a jak samo sebou patrno, mluví také o částech těch, jenž se jehovistickými a elohimskými zovou, a tu praví, že kdež v Genesi se nalezá Jehova, tuť že <se> tím rozumí druhá osoba Božská, Christus, a že tedy elohim značí první, Boha Otce!!

---

[1]) Věty nejasné

[2]) Taroucca

Však i o tom obširněj ústně. Pročež, nebude-li zhola nemožno, račtež přijít a sice brzo, s radostí Vás, důstojný Pane, bude očekávati

Vám vždy oddaný

Fr. X. Hošek.

164.

Sušil Hoškovi.

Nemohl jeti do Vídně. Akta vých. mučeníků. Překlad Flavia Josefa. Příbuzní. Lázně. Amnestie.

Drahý Příteli!

Těšil sem se na Vás; splynulo to na prázdno. Myslím, že sem se nedojetím do Vídně nezachoval žádnému. Ale nemohl jsem již pro užívání léků; pak sem též kolikráte se položiti musel; nad to 3. bál sem se, že se pohádáme s příbuznými pro Frantu; 4. čtvrtou příčinu mohu též udati. Byl bych asi 50 fl stř. vydati musel. Anoť musím do koupele a snad do dvojího (do Karlových Varů i do Teplic), musím střádati, an nejméně 200 fl stř. potřebovati budu při té veliké drahotě. Ty věci veškery — nejvíce ale churavost a ta bázeň vády — mě přiměli [!] k tomu, že sem potěšení toho se odřekl, s lidmi mými a zvláště s Vámi se sejíti. Chtěl sem s Vámi mnohé věci mluviti. Nejprve o tom, abyste hleděl letos, dokad ve Vídni jste, ze syrského přeložiti akta o mučedlnících východních; později kdo je Vám bude půjčiti moci? Bylaby to věc překrásna, kdyby dědictvím vyjíti mohla akta ta. Já nyní opravuji staročeský překlad o válce židovské Flavia Josefa; jest to dosti špatný překlad, tak že docela z nova na přemnohých místech překládati musím, ano že by snad lehčeji bylo, překlad z brusu nový učiniti.

Druhá věc jest povědíti Vám, že ste snad kvapně prořekl se o Starém Zákoně Vámi obdělánu býti mohoucím; to Vám více ke škodě než ku prospěchu poslouží. Leč co se stalo, již nemůže se odestáti a nebude proto snad tak zle velice.

Lidé moji ve Floridsdorfu se snad rozhněvali na mne pro listy jim psané, v nichž jsem velmi se vysypal proti Frantovi. Věru kdo ví, jakou zlost se [?] on odjakživa činil, co nyní pro tu hanbu[1]) já a pater

[1]) uvěznění.

Tom. Procházka trpíme, jakou bolest sem snášeti musel, že sem i do nemoci pro to padl, nebude za divné považovati, že sem tak z hruba tesal.

Co do Vaší thesky již nic neříkám a spokojuji se se vším, co ste učinil. Snad jste se již obrátil na p. Chytila skrze svého bratra, a doufám, že nebude od toho, aby Vám nepůjčil věcí, jichž má.

Škoda že jsem Vás nemohl viděti, anoť nyní před jesení sotva sejdeme se; okola 14. julia hodlám do lázně; letos již k tomu svrchovaný čas, an jsem v loni zanedbal.

Právě čteme o tom, kterak se mnohým politickým vězňům stala milost od císaře pána; snad i Fr. T.[1]) mezi nimi jest. Leč toho brzo se dovíme. Zatím Vás upřímě objímaje

trvám přítelem

Fr. Sušil.

V Brně 24 Aprila 854.

165.

Hošek Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám. Rigorosum. Dissertace. Budoucnost. Ign. Wurm.

Ve Vídni dne 17/6 1854.

Důstojný Pane!

Přicházím pozdě ovšem ku dni 16ho, což prosím by jste laskavě prominouti ráčil, s přáním zajisté srdečným, by Vám všemohoucí Bůh všeho, cokoliv si žádá šlechetné srdce Vaše, na přímluvu sv. Františka, uštědřiti ráčil; požehnal snahám a prácím Vaším a hojně odměnil a popřál mnohá léta blahonosného účinkování. Nepatřteż tak na slova ta, alebrž více na upřímnou mysl píšícího je, jehož oddanost a úcta se nezměnila.

Byl bych rád něčeho od Vás se byl dozvěděl, ale žádný mi nemohl nějakých zprav[!] podati; tak že nyní již po dlouhý čas ničeho nevím. — Co se mne dotýká, ráčíte již vědět, že jsem 29ho května z moralky rigorosoval; chvála Bohu: nyní pracuji o dissertaci; a byl bych již spíše psal, ale měl jsem as po 14 dní jakousi zimnici, jenž mne dosti trápila. Jak se mně daří, jaké vyhlídky atd., krátká odpověď: zcela proti vůli a chuti; jsemť velice nespokojen a rozerván. Mimo

[1]) Tomášek.

mnobých odporných událostí, jenž se rodiny naší dotýkají, připadá mi jakási [tak] domů jíti. Musím se upřímně přiznat, že kdybych i hned co professor 800 dostal, že toho nebude toli, co nyní mám! Toť první. Za druhé a nejdůležitější. Jak známo, beze vší pochyby p. Nöttig [1]) se dostane za kanovnika a p. prof. Weiß za rektora semináře. Co by z toho pošlo, patrno; odtud nejvíce ty strachy atd. atd. atd. Psal bych o tom více; dílem však nemám mnoho kdy; a dílem nolui per chartam et atramentum.[2]) Je to případnost.

Wurm psal onehdy p. Stárovi a tu cosi podotkl, že prý by se z něho brzo státi mohl pravý Boleslav. Toť zajisté mystická tajnost a tma. Darmo hlavy si lámat.

Ptal jsem se v posledním listu svém, chcete-li, bych Poslušnému vaši podobiznu poslal, nevím však posud ničeho. Též bych rád se od Vás dozvěděl, jak a co udělat, když budu mít své thésky hotové, komu je také mezi jinými, o nichž se to samo sebou rozumí, poslati, ku příkladu p. praelatovi v Rajhradě, na st. Brně, atd. atd. Tomu bych byl velmi povděčen!

Udá-li se příležitost, račtež laskavě p. Chytilovi díky mé a úctu vysloviti; pospíším si, abych mu výpisky jeho co nejspíše navrátil.

Po p. Jos. Tomáškovi [3]) poslal jsem 4 svazky historie filosofie [4]), za něž srdečně děkuji.

Spolu posílám nové dílo p. quardiana L. Čepky; prosím račtež ho odevzdati p. redaktorovi, [5]) by se na to podíval a v hlásku nějak oznámil, pakli by kdo se přihlásil a předplatiti chtěl; cena bude obnášet as 50 kr. na stříbře. Prosí též, by se nehoršil, že posílá toliko korrekturu, an nemá posud hotového výtisku.

Co nejspíše budu opět a obšírně psáti.

Prozatím laskavosti Vaší <se> odporoučeje zůstávám

se vší úctou oddaný

Fr. Hošek.

166.

Sušil Hoškovi.

Věnování dissertace biskupovi. Cesta do lázní.

---

[1]) pozdější biskup Brn., tehdy (od 1847 II., 1853 I.) představený alumnátu.

[2]) písemně.

[3]) synovci S.

[4]) asi Ritterovy.

[5]) Hlasu.

Drahý Příteli!

Od díků musím začíti a tuším nejlepší dík, když Vám na Pánu Bohu tolikéž žádám všeho dobra, čehokolivěk srdce Vaše želavo jest. Leč nevím, jak se Vám povede na rok a kam Vás dají; ptáti se na ty věci, nejde; a sám se jich člověk nedoví. Také zbytečno dělati sobě starosti, děkujte Bohu, že zdráv jste; věc jedna z těch jista jest, že p. N.[1]) kanovníkem bude, miláček roku Vašeho, z čehož bezpochyby velikou radost máte. Ale věc ta druhá, co navrhujete o představeném rektoru či regentovi, to v tajnosti jest a dotčený pán, jemuž to Vy ráčíte přisuzovati, o tom zhola věděti nechce.

Thesky své věnovati biskupovi svému téměř všady obyčejem jest. Ptejte se na to písemně kanovníka Panšaba, zdali to smíte učiniti. S podobiznou, o které pravíte, můžete dělati, co chcete; mně do ní nic není.

Knihy moje prosím vezměte zpátky a pošlete je po příležitosti bratrovi svému anebo je sám přineste; Tomášek sotva dojede do Brna, ač bych velice rád ho viděl!

Nové dílo p. quardiana Čepky odevzdal jsem.[2]) Ale praví, že toho učiniti nemůže, dokad není titulu knihy té; titulu zajisté a obsahu potřebí, máli kniha ohlášena býti; potom učiní mu tu službu s obtíží spojenou, poněvadž sám ku policii a nevím kam ještě jíti a platiti taxu musí. Leč Vy račte jenom o titul a obsah postarati se a zapečetěný exemplář bratrem Vaším p. Pojmonovi[2]) poslati. Dím zapečetěný, poněvadž mne list Váš došel bez pečeti odevzdán byv mně v alumnátě, kde nevím kdo mohl do něho nahlednouti a snad i nahlédl; ač pak tam nestojí věci, které by nemohly všem hlásány býti. Zarazila mne ta věc poněkud, když jsem list otevřený viděl a potom četl.

Vidí se Vám slova, co se píší v onom listě o Boleslavovi, tmavá. Leč tu se Vám přihází, co i jiným, že sebe nejméně člověk zná. Vy sám bolestíte, oboléváte a Boleslavem také již jste, an onen pán teprv jím býti hodlá.

Já mám zkoušky 7 a 8ho julia a pak budu hleděti do koupele, abych se toho nevzácného v nohou mojich hosta nějak zbavil. Ale odkad vzíti peníze? Při té nesmírné drahotě? Deset zlatých...[3]) za byt na týden! To je hrůza! Cesta tam, stravování atd. Věru bude [tak] muset sobě vypůjčiti od — Vás, proto že sám pravíte bohat býti. Vidíte

---

[1]) srv. str. 247. [1])

[2]) redaktoru Hlasu.

[3]) nečitelné.

opět, že není dobře hned se vším ven z úst, nébrž dobře něco chovati podtají. Píšete, že psáti budete brzo; prosím pište též jestli — (Vy se jistě něčeho jiného domýšlíte) Vás ještě v Brně uhlednu.[1]) Zatím Vás srdečně líbaje jsem

Váš přítel

Fr. Sušil.

V Brně 20 Junia 854.

167.

Sušil Stárovi.

Omluvy, proč nepřijel do Vídně: nemoc a příbuzní.

Euer Hochwürden!
Theurer Freund!

Ich bedaure, dass Sie so viele Anstalten für mich zu der vorgehabten Reise getroffen haben, weil das Alles, wie figura zeigt, unnöthig geworden. Jedoch bin ich als derjenige, der die Schuld davonträgt, ganz erböthig die Unkosten zu bestreiten und den Schaden gut zu machen.

Doch ich will Sie, lieber Freund, mit Possen nicht weiter behelligen, da mir bei meinem Zustande vielmehr Klagen als Scherze einfallen. In meinen Füßen grappelt es immer mehr und mehr, und ich muß dieses Grappeln heuer so Gott will in einem Bade begraben. Dann hat mich aber der Fall mit meinem Neffen Franz so herabgebracht gehabt, dass das schlechte gelbliche Aussehen meinen Freunden und auch den Ärzten, die ich in anderer Hinsicht berathe, sehr auffiel. Jetzt Gottlob ist es in Hinsicht des Aussehens und des Teints besser; nur das Grappeln kann nicht weichen.

Es ist mir sehr leid, dass ich nebst meinen Anverwandten, die ich bei Gelegenheit herzlich zu grüßen bitte, Sie nicht habe begrüßen und umarmen können. Aber ich mußte mediciniren und zu andern Ursachen kam auch die, daß ich mich wegen Franz mit der ganzen Freundschaft oder vielmehr Verwandtschaft zu verfeinden fürchtete.

---

[1]) Hošek, vrátiv se toho roku po promoci, byl 1855—1864 professorem pastoralky v Brně, předmětu to, jenž se mu snad nejméně hodil. V dopisech zmíněné práce zesyrátiny neprovedeny, naděje neuskutečněny Vydal tolliko »Život a spisy sv. Augustina« a »Novokřtěnci na Moravě«. Dlouhá léta žije v Meraně beze všech styků z vlastí.

Ob ich aber durch meine scharfen Briefe dem zuvorgekommen, ist freilich eine andere Frage.

Ich bitte mich im frommen Andenken zu behalten und verharre in aller Achtung

Ihr aufrichtiger Freund

F. Sušil.

Brünn 23t. April 1854.
Von Prof. Weiß Alles Gute.

168.

Karel Wittek (1824—1902), sourodák Sušilův z Nového Rousinova, od r. 1867 prvý ředitel českého gymnasia v Brně, Sušilovi.

Změna gymnasijního studia a zkoušek. Prof. Grysar. Vzkaz Šemberův o rytci map (srv. str. 57). Srv. Životopis K. Wittka od Fr. J. Rypáčka v 36. školní zprávě I. českého gymnasia v Brně.

Psáno j a v, jednou g a třikrát w. Ve všech listech vyskytují se chyby proti správné kvantitě samohlásek, z nichž ovšem některé nutno přičísti chvatu (sam, přal, uctý, výráz a vyraz).

Důstojný, vysoce učený pane professor!

Že po tak dlouhý čas nedostal[!] jsem slovu svému, tím větším dílem vinnen jest nedostatek času. Nebo mimo 4—5 hodin, které každodenně ve škole strávím, domácí prací tak zanešen jsem, že mi sotva oddechnouti lze, to tím méně, poněvadž pílím, bych co nejdřív hotov byl. Avšak nevím, co s námi, t. j. s kandidáty gymnasialního učitelství, díti se bude, pravdivá-li jest pověst, jenž po Vídni koluje; i zdá se, že o pravdivosti její[!] pochybovati nelze. Praví se totiž, jak třeba i Vám již známo bude, že minister osvěty úmysl má se poděkovati, a že snad pod řízením jeho nástupníka studia docela reformovaná budou. Toto domnění zajisté bezdůvodné není, když pohledneme na ošklivost, v jaké stávající organisační návrh gymnasialních studií zvlášť ve vysokých domích stojí. A kdo by také se domnívati chtěl, že by ti páni své synky tak trápiti dali, ježto sami bez takového trápení k nejvyšším důstojnostem přišli? — Toho všeho ale dle náhledu mého potřeba nebylo, kdyby žádoucí reformace s takovou přenáhlenosti[!] se byla nestala.

Praví se také, že by na místo Thunovo povolán byl v. Baumgartner[1]), a tu k pravdě podobné jest, že by filologie (zvlášť řecká) do pozadí vtlačena byla.

[1]) Nestalo se, B. povolán za ministra obchodu.

Co se mých professorů týká, tedy Dra Grysara, pf. filologie lat., zvlášť vyznačiti musím, co muže netoliko velmi učeného, nýbrž i vlídného a učitele dokonalého, u kterého že mnohému se naučiti možná, upříti se nedá.

Ještě podotknouti musím, že skoušející komisse žádná nestává, a kdo ví, bude-li jaká zřízena, poněvadž se taky povídá, že zákon straniva státních zkoušek na vysokých školách vyzdvížen [!] bude, co by pak snad i u nás se stalo, tak že snad bývalý [!] konkursy by zase zavedeny byly. Co do ostatních osobních poměrů mých, tedy že příliš lesklé a závidění hodné nejsou, tvrditi netřeba. Doufám však, že přec nějak se proderu a k žádanému cíli přijdu. [!]

Příčinou mapp, o kterých jste mi říci ráčil, jsem s prof. Šemberou mluvil; on ale mně řekl, že o nalezení rytce není, a že bude-li Vám v tom něčeho potřeba, Vám s radosti [!] k službám bude.

Račte, důstojný pane, přijati výraz neobmezené úcty

Vašého [!] vděčného sluhy

Karla Wittka.

Ve Vídni dne 6. unora [!] 851.

Račte též láskavě pozdravovati vd. p. Procházku.

Wieden, Karoligasse No 367, Stiege 1, Stock 1, Thür 7.

169.

Wittek Sušilovi.

Nesnáze hmotné.

Psáno vesměs v a j.

Vysoce Učený, Velebný Pane Professor!

Kojím se nádějí, že dlouhé mlčení mé nebudete míti za nevšímavost a zapomenlivost, a že velká síla prací, nímiž [!] zanešen jsem, mne u Vás, Velebný Pane, zajisté omluví. Však i tím bych se nebyl dal ode psaní zdržovati, kdyby se v osudu mém taková změna byla dála, že bych Vám byl mohl radostnou zprávu podáti. [!] Mělť jsem sice naději k tomu, ἀλλὰ τἀνθρώπινα τοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κεῖται. Na návrh mých professorů byl jsem ministerium vyučování k potvrzení za supplenta na gymnasium Teresiánském předložen, tam ale návrh odmrštěn s tím poukázáním, že je-li druhého supplenta třeba (neboť jeden byl potvrzen), jiný ustanoven býti má, poněvadž mně vláda již

nápomocná byla. Tak také to místo jiný obdržel. Na to byla zase dvě místa k obsazení, a sice na gymnasium académickém pro latinu v třídě 5. a 6. — Poněvadž na opětné navržení mých professorů školní rada na předešlé ministerialní rozhodnutí se odvolával, ponaučil jsem ho, že mi od vlády dosavád žádná pomoc nebyla [tak], nýbrž že jsem jen remuneraci za lonskou službu dostal, načež on, dotčený návrh že k ministerium zašle, mi přislíbil, což, jak slyším, i professorům řekl. Mezitím místo v třídě 5. obsazeno bylo; na návrh však mě se týkající ještě žádné rozhodnutí s hory nepřišlo. Poněvadž ale druhý běh již dosti daleko postoupl, pochybuji, že má naděje se vyplní.

Ke všemu tomu přijde, že mi dosaváde nebylo možná nějakou privátní hodinu nalézti, tak že den ode dne do truchlivějšího stavu přicházím.

Velké štěstí jest, že mi aspoň z jedné strany pomoženo bylo. Před nějakým časem totiž zde nějaký pán byl, jehož sina [!] jsem lonského roku učil (nyní ale je v Prešpurku), který se po mých nynějších poměrech snažně vyptával a mi na své jmeno [!] v jednom zdejším kněhkupectví úvěr zaopatřil. Tak jsem byl aspoň té starosti zbaven, jak se potřebnými knihami zaopatřím. Nabidl [!] se on mně sice také, bych, kdybych do nesnáze přišel, jemu psal a že mi s radostí pomůže; k tomu se ale docela odhodlati nemohu.

Jednu ještě náději mám. Neboť professorové u ministerium zakročiti chtějí, by mi aspoň pro nynější běh něčím nápomocné bylo. Svolí-li ministerium k tomu, čili nic, Bůh sám ví; že ale se nepředá, je jisté. Z toho všeho již, že v nejlepším stavu se nenacházím, snadno, Velebný pane, nahlídnete.

Nového něco rád sice [!] bych Vám psal, ale skutečně sám nic nevím, poněvadž o noviny se starati času mi nezbývá. Povětří ustavičně téměř ošklivé a deštivé máme.

Že ze stálého zdraví se radujete, doufám a Vám od pana Boha žádám.

Přijměte, Velebný pane professor, výraz nezměněné úcty

Vašého vděčného sluhy

Karla Wittka.

Ve Vídni 9/5 851.

170.

Wittek Sušilovi.

Je supplentem na gymnasiu. Vyzván hlásiti se do Těšína.

Psáno vesměs j, ale w.

Velebný Pane!
Vysoce učený pane professor!

Řeknete snad, že již jsem na Vás zapoměl, poněvadž tak dlouhý čas o sobě slyšeti nedám. Avšak jindy-li jsem se nedostatkem času omlouval, nyní to tím více učiniti mohu. Nebo, co Vám třeba ani již neznámé nebude, musíme všichni, jenž jsme dříve supplovali, v běhu tohoto půl roku skouškám se podrobiti, tak abychom až k velkonoci hotovy [!] byli. Z toho již poznáte, jak prací zanešen jsem; k čemu ještě přijde, že na Jozefovským [!] gymnasium v 5. třídě řečtinu suppluju. Arci jen 4 hodiny v týdni přednáším, ale za to mám ½ hodiny cesty do školy. Ostatně mám jak v předešlém běhu 100 zlatých na stříbře od ministerstva povoleno.

Tak teda předce jedenkráte k cíli přijdu a asi za 5 měsíců se Vám, Velebný pane, zase ukázati doufám, zbyde-li [!] mi totiž tolik času, bych do Brna přijíti mohl.

Director Gabriel se mne dal ptáti, jestli bych měl chuť do Těšína jíti, a mne hned o odpověď žádal, by on hned k tomu pracovati mohl, abych hned po skoušce definitivně stanoven byl. Dosaváde jsem mu ještě odpověď nedal, poněvadž mi ku psaní přijíti možna nebylo; chci to ale asi zejtra učiniti.

Za 7 neděl budu o domácí práci žádati. Nebylo by nazbyt, kdybyste jednou, Velebný pane, při mši svaté na mne si zpomenouti ráčil, aby mne Bůh svým duchem osvítil.

Že se, velebný pane, ze stálého zdraví těšíte, doufám, ačkoliv bych sobě přál, bych v tom jistotu měl.

Konečně račte přijati vyraz [!] neobmezené úcty

Vašého vděčného sl.

Wittek.

Ve Vídni dne 25/10 851.

Račte mne poroučeti v. p. prof. Procházkovi.

171.

Wittek Sušilovi.

Dík za podporu. Žádost do Těšína. Moravský školní rada.

Psáno vesměs w.

Velebný Pane!
Vysoce učený Pane Professor!

Přede vším jiným dovolte, bych za láskavý dar Váš Vám své srdečné díky vzdal. Nemohu zapírati, že mi neočekávaný sice, ale velmi vhod přišel, zlášt[!] nyní, kde se mi potřeby den ode dne množí, příjmy ale sotva k opatření tělesných potřeb stačí.

Co se budoucího stanovení mého týče, tu jste, Velebný Pane, dobře tušil, že jsem již do Těšína zadal. K tomu ale mne všelicos přimělo. Předně jistota, že hned po skoušce stanoven budu, kde bych třeba jinák [!] zde zadržen ještě dále až ku konci školního roku supplovat mohl. Za druhé Vám nebude neznámo, že školní rada na Moravě všecka uprázdněná místa vypsal a jak slyším 2 i také již obsadil, co by se až do mého času snad se všemi stati[!] mohlo. Dále nevím, jeli zvláště ku přaní[!] pod moravským školním radou sloužiti; nebo, jak se o něm praví, velmi rád klevety slýcha, a malo[!] kdo s ním se srovná. Konečně jest i k obávaní[!], že by mne třeba i na nějaké německé gymnasium do Uher poslali, čemu bych tuze rád se vyhnul. Ostatně víte, že proto, že do Slézka pujdu[!], tam pro celou budoucnost zůstati nemusím, a zatím příležitost míti budu, jazyk mateřský pěstovati a — budeli tak vůle Boží — k příští činnosti se připravovati. Ačkoliv i mne[!] by milejší bylo, bych v své bližší vlasti pracovati mohl. Neračte se tedy mrzeti a pomyslete, že někdy člověk i u vzdálenosti cíle, po němž touží, dosáhne.

Račtež výjev neobmezené úcty přijmouti a dále v lásce své zachovati

Vaše[!] Velebnosti vděčného sluhy.

K. Wittek.

Ve Vídni 8ho Novbr. 851.

172.

Wittek Sušilovi.

Jmenován skutečným učitelem. Nesnáze hmotné.

Psáno v, třikrát w.

Vysoce důstojný i vysoce učený pane professor!

Již dříve bych se byl odhodlal Vám, důstojný pane, psáti, kdybych dílem nebyl velice nevrlým býval, dílem také nedostatek, jejž

jsem na jakýkoli Vás zaujímati mohoucí předmět trpěl, mne ku mlčení nebyl přinutil. Horáíte-li pak se ale již nade mnou, tedy doufám, že list ten ještě sto bude, Vás udobřiti [!] a mi Vaší [!] dřevnější přízeň zase vydobyti.

Přesvědčen jsa o podílu, jenž vždy ráčíte bráti na osudu mojim, spěchám Vám, důstojný pane, zděliti, že jsem včera překvapen byl novinou, že dle předvčerejších vídenských novin za skutečného gymn. učitele ustanoven jsem. Bylť tedy den včerejší pro mne arci velice důležitý, jejž jsem — pán bůh ví — drahný čas už s nedočkavostí očekával, věda, že celou mou budoucnost pojistiti má. —

Dosavad se mi zde dosti špatně vedlo, jelikož jsem s měsíčním platem 30 zlatých vystačiti měl, a to při nastoupení na novou života dráhu, kde se mi tak mnohé věci nedostavalo, jíž [!] jsem předc míti musil. Nyní však doufám, že za krátký čas se poněkud zotavím.

Ostatně, co jsem zde něco uvykl, též spokojenějším se býti cítím, nežli na začátku jsem očekával. Nicméně však bych sobě přál, bych zase v mé drahé Moravě žíti mohl. — Zdráv, chvála pánu bohu, jsem, an osvobození od neustálého namahání - se mi o zdraví tělesné více pečovati dovoluje, nežli mi to ve Vídni možné bylo. Dejž bůh, bych touž zprávou z ohledu Vášho [!] zdraví potěšen byl!

Račte zachovati v dobré paměti a láskavě přijíti výraz nejhlubší a nezměněné úcty

Vašého vděčného sluhy

Karla Wittka.

V Těšíně dne 19. června 852.

173.

Wittek Sušilovi.

Žádá, by jej přijel sezdat. Školská práce.

Psáno vesměs w.

Vysoce důstojný Pane!
Vysoce učený Pane Professor!

Poněvadž doba onna [!], kdežto stav svůj změniti, t. j. se oženiti míním, se přiblížila, nemohu Vás, důstojný pane, Vás neupomenoti na Váš slib, totiž by jste mne čest mne sezdati proukazati račil [!]. Avšak se obávati musím, že oslyšán budu, an Vám možno nebude se na jakou

cestu dáti. Za den svatební totiž určitý jest 14. b. m., a oddavky předsevzány budou ve farním kostele ve Friedlandu blíže Misteku, kdežto nevěsty rodiče ubytováni jsou. Ostatně Vám oznámiti musím, že nevěsta jest děvče docela chudobné, s kterou však pro jiné ctnosti duševní že šťastným budu, doufám. Nepřekáží-li Vám tedy, důstojný pane, povinnosti úřadní, tož bych Vás prosil, by jste mou prosbu vyplniti a mne ihned o tom spraviti ráčil. Neboť bylo by tehdá i zapotřeby, bych i já potřebné přípravy zřídil.

Co se mého úřadu týká, tedy jsem týhodně 18 hodin ve škole zaměstnán, a totiž 4 jazykem řeckým v třídě IV. i VI., pak 10 hodin jazykem řeckým i latinským v třídě VIII., kde také ordinariat mám. Že tím způsobem dosti prací zanešen jsem, snadno nahlídnete. — Při všem tom však chvála Bohu, dobrého zdraví užívám.

Račtež, důstojný pane, i dale[!] přízeň svou zachovati a brzo několika řadkův[!] účastného učiniti

Vašého vděčného sluhy

K. Wittek.

V Těšíně, dne 1/11 852.

174.

Wittek Sušilovi.

Narození a křest syna. Učitelská zkouška z řečtiny.

Psáno vesměs v.

Vysoce učený,
velebný pane professor!

Nemohu opominouti Vám, velebný pane, jenž vždy netoliko slovem ale i skutkem podíl na osudu mém bráti jste ráčil, zprávu dáti, že jsem v běhu měsice[!] předešlého ve Vídni zkoušku z jazyku greckého dokončil a v ni dobře obstal[!]. Avšak i v jiné pro můj dům radostné a blahodarné události že Vaší přivětivé všímavosti dojdu, přesvědčen jsem, a protož i tu Váro sděliti meškati nechci. Desátého totiž měsice minulého mně má milá žena porodila syna, který všelikého neduhu prostý od svého narození až do dnešního dne, jako i matka, chvála pánu Bohu, z žádoucího zdraví se těší. Poněvadž ale 12ho téhož měsice jsem do Vídně odjeti musel a kmotři od Těšína vzdáleni jsou, tedy křtiny na čas po mém se- navrácení z Vídně odloženy byly, a

tak se přihodilo, že dítě mé nadobyčejného štěstí, totiž od našeho [!] nejdůstojnějšího pana knížete-biskupa Vratislavského,[1]) kterýž pravě [!] z příčiny posluhování svátosti biřmování přítomný byl, křtěnu býti účastným se stalo.

Nemohu list svůj končiti bez vyjádření svého srdečného přání, abyste, velebný pane, kdyby snad [!] úmysl aneb nějaká příhoda Vás v nastávajících prázdninách do našich končin přivedla, neopominul nás navštíviti, a sice u nás, ne však, jak jste posledníkráte nám k žalosti učinil, u někoho jiného se ubytovati. Doložiti však musím, že jen do polovice toho měsíce zde v Těšíně zůstanem, pak ale do Fridlandu se odeberem, kde však že ne méně, jak u nás samých, srdečně vítán budete, Vás ujistiti mohu.

Konečně Vás, důstojný pane, ve svém a ve jménu ženy své o další přízeň a náklonnost prose, mám čest vší úctou se psáti

Vaší Velebnosti vděčný sluha

Karel Wittek.

V Těšíně dne 4ho Augustu 855.

175.

Wittek Sušilovi.

Dotaz stran uprázdněných míst na gymnasiu brněnském.

Psáno jednou au a w.

V Těšíně d. 20. Juli 856.

Důstojný Pane!

Nepochybuji na hotovosti Vaší mi mou opakující se nedbalost prominouti, ačkoliv i hned přiznati se musím, že pro nynější navalení prací snad i déle povinnosti své zadost učiniti bych byl odkládal, kdybych okolnostmi nucena se neviděl, k Vám prosbou se obrátiti a k tomu ještě o brzkou odpověď Vás snažně žádati. Věc jest ta. Po vypsání uprázdněných míst učitelských na gymnasium Brněnském uzavřel jsem o jedno z nich žádati, co jsem také učinil. Po nějakém čase ale pravilo se, že ona místa se neobsadí. Poněvadž ale o hodnověrnosti té věci se dověděti nemožno, a mně z všelikých důležitých příčin mnoho na tom záleží, tož jsem si umínil k Vám, důstojný Pane,

[1]) Förstera, dle něhož i hoch nazván Jindřich.

své útočiště vzíti a Vás prositi, abyste se (co Vám zajisté snadné bude) dověděti se příčiniti[!] ráčil, co na oné věci pravdivého jest, — když ale nic, zdali mezi oněmi, jenž pro ona místa navrženi jsou, já se nacházím neb ne.

Zdali pak i letos náděje, již jste, důstojný Pane, v posledním písmě svém ve mne[!] vzbudil, že totiž snad v nastávajících prázdninách se sejdeme, splane? Že nám všem srdečně vítán budete, bez pochyby přesvědčen jste. Asi do 14. budoucího měsíce já sám v Těšíně meškati budu, pak ale, jak obyčejně, ostatek prázdnin se ženou ve Fridlandě ztrávím.

Že můj synek vyššího[!] stáří nežli 8 týdnů, bohůžel[!], nedožil, Vám snad známo bude, jako i ztvrzovati netřeba, že ztráta jeho srdce naše těžce ranila.

Nového Vám nic psáti nemohu, leč že v Těšíně spokojeným se býti necítím a že bych, čím dřív tím raději, jinam se odebral. Však ale, jak Pánu Bohu se líbí. —

Za láskavé zaslání překladu prvního zpěvu Odyssey Homerovy p. prof. Procházky[1]) a Vašého pojednání o prosodii české, nimiž jste mne velice obradoval, Vám srdečně děkuji a nadezvanému pánu byste díky a poručení mé vyříditi ráčil, prosím.

Konečně račte, důstojný pane, láskavě přijati poručení manželky mé a prosbu o další v přívětivé paměti zachování

Vašeho vděčného sluhy

K. Wittka.

176.

Wittek Sušilovi.

Dík a rozpaky pro jakýsi dar. Báňsko-Bystřičtí a M. Procházka. Rodinné.

V Frydlandě d. 28. srp. 1861.

Veledůstojný Pane!

Přede třemi dny mi lístovním[!] poslem doručený Vašnostin laskavý dar, za nějž tuto nejsrdečnější díky vzdávám, velmi mne překvapil a do nemalých rozpakův uvedl, zvláště proto, že ve mně myšlénku vzbudil, že jsem snad (jakkoliv si toho vědom nejsem) slova v dotýčné

[1]) v programě gymnasia brněnského, ovšem německého, 1855.

prosbě[1]) pronešená dostatečně neuvážil a tak snad bezděky k lichému úsudku o sobě příčinu zavdal. Čehož ovšem velice bych litoval, a to tím více, poněvadž bych tím způsobem pro budoucnost takměř k mlčení odsouzena se cítil, kdykoli by mi s Vašností se raditi nebo o nějakou pomůcku prositi potřebí bylo, co by se snadno často stati [!] mohlo. Toliku ale zajisté jsem se přiučil (v čemž jakouž takouž útěchu nalézám), že budoucně více na pozoru se míti a jazyk svůj na uzdě držeti musím.

Vašnostina zpráva o skvělém zadostučinění, jakého se mému velectěnému p. colleg. Procházkovi za všecky dřívější nezasloužené hanebné útoky v Bystřici od tamějších Slovanů dostalo, tuze mne potěšila, a osměluji se snažně prositi, byste mu, Vašnosti, mou gratulaci a zároveň srdečné pozdravení vyříditi ráčil.

Co se mne a mé rodiny týká, dosavade se všichni z úplného zdraví těšíme a doufáme, že nás Bůh i na dále pod svou mocnou ochranu vezme. Manželka má jako i všeci příbuzní Vašnosti svou úctu vzkazují, a Otilka, která po vyřízení jí Vašnostina vzkázání nic jiného nežli „kde jste a co tam děláte", ptáti se nevěděla, uctivě ruky líbá.

Opětuje vroucné díky své, ostávám s neobmezenou úctou, Veledůstojný Pane,

Vašnostin ke všelikým službám ochotný sluha

K. Vítek. [tak]

177.

František Blaha (1813—1879), tehdy professor náboženství na gymnasiu jihlavském, Sušilovi.

Pro přípravu na zkoušky nemůže uložené práce pro Dědictví zatím převzíti.

Jednou psáno w (Dědictwí).

Drahocenný Příteli!

Vaše laskavé psaní jsem pravě obdržel v takový čas, kde jsem mnohými prácemi zaneprazdněn byl, a protož doufám, že mě [!] odpustíte, když jsem se s odpovědí až přes čas od Vás určený spozdil. Že jsem své postavení změnil,[2]) jest factum, že jsem však své smýšlení strany

[1]) neznámé.

[2]) Byl vychovatelem v rodině markýza d. Piatti v Loosdorfu v Dol. Rakousích.

záležitosti Vám povědomé nezměnil, též. Až do Brna přijdu, což se jistě v čas velikonočných svátků stane, povím Vám obšírněji, jak se to stalo, že mi náš p. biskup navrhl místo katechety na Jihl. gymn. prozatímně převzíti. Nyní ale k věci samé, strany které hlavně odpověď míti chcete. Žádáte odemně [!], aby [!] Vám dílo dle Gott in der Natur etc. pro dědictví Sv. Cyr. a Meth. vypraconal. K takové práci já se nyní z dvouch [!] příčin zavázati nemohu. Předně z nedostatku času, neb jsem se zavázal ku konkursu z náboženství pro horní gymnasium a k tomu se musím ještě státní skoušce ze 2 pro gymnasia předepsaných předmětů podrobiti. Musím tedy pilně pracovati, chcili tyto věci za 2 roky vykonati. Druhá hlavní příčina jest ale, že se dosti jazyka česko-slov. mocným býti necítím, což již k. p. z toho psaní poznati můžete,[1]) a protož i v tom ohledu mnoho pilnosti a cviku v řeči spisovné a vědecké mi jest potřeba. Každý nepředpojatý musí uznati, že já při nynejších [!] okoličnostech nejsem v stavu ještě jinou povinnost na sebe vzíti. Neb u mne platí tá [!] zásada: Kdo slovo dá, musí ho splniti. Ostatně se domnívám, že se s dílem mně ponavrhnutým ještě čekati může, a jestliže by ve 2 letech žádný k této práci se nepodhodlal, tedy by já po tomto čase se pokusil žádost Vaši splniti. — Ostatně račte mou úctu p. hr. Tarouccovi a ostatním známým vyříditi, Vás ale v duchu líbaje, ostávám se vší uctou [!] a láskou

Váš upřímný přítel

Fr. Blaha.

V Jihlavě dne 12ho břez. 851.

178.

Blaha, tehdy farář a děkan v Heralticích, Sušilovi.

Očekává jeho a Karla Šmídka návštěvu.

Důstojný Velectěný příteli!

Den ode dne očekávám od Vás spravu [!], kteráby mě [!] příchod Váš do Heraltic oznámila. Jelikož se to až posud nestalo, opakuji tedy mé pozvání v minulém roce učiněné, a těším se tou nadějí, že mě v společnosti Prof. Šmidka, jejž srdečně pozdravuji a na slovo dané připomenouti prosím, svou návštěvou poctíte. Račte mi tedy jen oznámiti,

[1]) Je tu kromě vyznačených chyb ještě několik jiných (s odpovědi, příjdu, svátku, poznáti a j.) Tak i v dalších listech.

v který den byste se na cestu z Brna — po železnici do Rosic — a odtud poštou do Třebíče vydati ustanovil, aby Vám příležitost do Třebíče k Vašemu přijetí do Heraltic v pravý čas odeslati mohl.

Těšiloby mě velice, kdyby několik dni v přátelském obcování s Vámi a s mým dobrým přítelem Šmidkem trvati mohl. Protož buďte ujištěn, že Vás toužně očekávati bude

Váš upřímný přítel

Fr. Blaha.

V Heralticích dne 10. srpna 1862.

P. S. Poštovský posel týdenně 3krát do Třebíče dochází a sice: v pondělí, ve středu a v pátek — račte při odesílání Vašeho [!] laskavého psaní na tuto okolnost ohled vzíti.

179.

Blaha Sušilovi.

Děkuje za výtisk překladu sv. Matouše a sděluje, že choroba krční polevila.

Velectěný Příteli!

Přijmete[!] moje upřímné díky za Vaše laskavé psaní od 25. listopádu m. r. a za Exemplář sv. Matouše mě[!] zaslaný. Bude mi dílo toto vždy milou upomínkou na Vaše v Heralticích pobytí o minulých prazdninách. Kojím se tou nádějí, že Vám i budoucně obtížno nebude k nám do hor a jmenovitě do Heraltic zavítati, z čehož by se všichni přátelé a ctitelé Vaši ve zdejší krajině upřímně radovali. — Co do mé choroby v krku Bohužel až posud nejsem úplně v pořádku a zvlášť před svátkami vánočními v nemalé nesnázi jsem byl — jelikož jsem velice ochraptěl — avšak Boží pomocí jsem všecky práce vykonal a přese to všecko se cítím nyní o něco lépe. — Zpráva, že prof. Šmidek úplně se pozdravil, velice mě potěšila, prosím račte mu a p. prof. Procházkovi všecko dobré ode mne vyříditi.

Račte mě ve Vaší lásce zachovati a zůstávám se vší uctou a láskou

Váš upřímný přítel

Fr. Blaha.

V Heralticích dne 7. ledna 1864.

180.

Blaha Sušilovi.

Blahopřeje k čestnému kanovnictví. Doufá ve změnu chování k naší straně.

Velevážený Příteli!

Račte přijmouti mé srdečné blahopřání k Vašemu povýšení k důstojnosti čestného kanovníka při stoličném chrámu v Brně. Překvapila mne táto[!] novina, ne snad, že se Vám této hodnosti dostalo, nýbrž proto, že jistá až posud nám méně příznivá strana aspoň[!] poněkud v 11. hodině Vaše všeobecně uznané zásluhy pro vědu a církev — neřku i vlast — uznala a dlouholetému přání Vašich[!] přátel a ctitelů — co do Vaší osoby — vyhověla. — Jest se nadíti, že na dotyčném místě spravedlivější zásady k naší straně budoucně k platnosti přijdou, a protož toto překvapení více nežli v jednom ohledu radostné a vítané bylo.

Při sklonu tohoto roku přeju Vám od srdce, aby Vás Buh[!] ještě mnohá leta nám i vlasti zachovati ráčil.

Jaké plány máte pro tento školní rok a nastávající budoucí prázniny? Těšilo by mne, kdybyste na nějaký čas k nám do Heraltic zavítal.

Opakuji mé srdečné blahopřání a do Vaši[!] lásky a přízně se odporoučeje, zůstávám

Váš upřímný přítel a ctitel

Fr. Blaha.

V Heralticích dne 30. prosince 864.

181.

Blaha Sušilovi.

Děkuje za II. díl N. Z. Adresa císaři na moravském sněmě. Blahopřeje k čestnému doktorátu. Choroba.

Velevážený Příteli!

Srdečné díky Vám vzdávám za Vaše laskavé psaní od 29. října jakož i za dary, kimiž[!] jste mne a mé sestry obmysliti ráčil. Sestry byly radostně překvapeny, když jsem jim zaslané od Vás věci odevzdal,

a děkují co nejvřeleji za Vaše na ně se zpomenutí. Neméně i já jsem se těšil z II. dílu pisma[!] svatého a přál by Vám a sobě, aby Vám Bůh dobrotivý tak dlouho života a zdraví prodloužiti ráčil, abyste dílo toto, nimž[!] jste literaturu naši tak velkolepě obohatil, ukončiti mohl. —

Již jsou 2 roky, co jsem Vás v Heralticích neviděl, těšilby se velice s[!] toho, kdybyste aspon v letošním roce tuto návštěvu opakoval a do Heraltic zavítal. Mnoho se stalo od té doby, ač nemnoho potěšitelného, a jak nyní věci stojí v politice, nevím, jestliže se něčeho lepšího dočkáme. Sněm moravský v nynejším sestavení — aspon mnoho nádeje nepodává. S rozhořčením přijalo obecenstvo slovanské na Moravě jednání levičáků a částky[!] velkostatkářů, když se jednalo o adrese, která se k návrhu p. arcibiskupa olomuckého měla Císaři pánu na důkaz důvěry a vděčnosti podáti[!]. S toho souditi lze, jak velice veřejné mínění jest proti valné částce poslanců našich s levicí souhlasujících. Jestit to ovoce volebního řádu z doby Šmerlingově[!], nimž naše zájmy tak špatně se zastupují. Vederemo.

Zpráva o Vašem povyšení k důstojnosti doktorství mě velice potěšila a se mnou všecky Vaše přátele a ctitele, a sice tím více, jelikož Universita německá[1]) to byla, která Vás touto hodností poctila, přijměte tedy — ač trochu pozdě — mé srdečné blahopřání k této nové důstojnosti.

Co do mých domácích poměrů málo mohu zděliti, jsem sice tak dalece zdráv, že jsem až posud povinnostem svým — desti obtížným dostáti mohl, nicméně neduh v ohryzku a trubicích od roku 1863 ještě úplně odstraněn není — ano k tomu se přidružil ještě neduh v játrech, — nepůjdeli to v ohledu posledním až do jara ku předu — nezbývá mi dle mínění lékařova nic jiného než lázně karlovarské navštíviti a tam pomoc hledat. Moje matka — nyní v 83. roku věku svého — takřka jen živoří, zlašt[!] v zimní době, a sestry obstarávají domácí záležitosti.

Pánům Procházkovi a Šmidek-ovi račte mé srdečné pozdravení vyříditi. Od Vás zprávu stran příchodu do Heraltic v tomto roce očekávaje a Vaší lásce se odporučeje, zůstávám se vší uctou a láskou

Vaším upřímným přítelem a ctitelem

Fr. Blaha.

V Heralticích dne 10. pros. 1865.

---

[1]) vídenská, o svém jubileu.

182.

Blaba Sušilovi.

Děkuje za dárky a zve na zotavenou k sobě.

Drahocenný Příteli!

Balíček s dary Vašností nám zaslanými sem došel, sestry a já Vašnosti vzdáváme srdečné díky za toto radostné překvapení nám učiněné, věci nám zaslané budou vždy milou upomínkou na Vašnostina pobytí mezi námi.

Avšak poznámka, kterou jste stran Vaši[!] churavosti učinil, mne nemile dojala, tím více, an Mor. Orlice později tuto zprávu též podala a ochuravění Vašnostiné[!] co povážlivé poznamenala. Ač dle poslední zprávy bohudíky se Vám lépe dařiti má, jsem přesvědčen, žeby delší pobytí na venku ve vzduchu zdravém a čistém Vaše úplné uzdravení urychlilo. Činím tedy ten návrh, abyste na nějaký čas sem do Heraltic přišel a až do úplného zotavení zde zůstal. Jelikož v Třebíči a Brtnici snadno lékařské pomoci k nalezení, odpadla by i taková překážka. Račte tedy můj návrh na uváženou vzíti a mně pak zprávu dáti, na čem jste se ustanovil.

P. prelát Novořížský těžce onemocněl, Dr. Fric z Jihlavy byl povolán, a nalezl stav nemoce velmi povážlivý; avšak od 19. t. m. veliké nebezpečenství odstraněno. Já jsem bohudíky zdráv — ač né[!] úplně, doufám, že nastavající[!] jaro vše vyrovná.

Sestry se Vašnosti odporoučejí a děkují za Vaše laskavé na ně se zpomenutí. Já však opakuje své díky a Vaší lásce a přízni se odporoučeje zůstávám se vší uctou

Vašnostin upřímný přítel

Fr. Bláha.[tak],

Heraltice dne 25. dubna 1868.

183.

Adam Špaček (1805—1884), kooperator v Batelově, Sušilovi.

Žádá opravu svého překladu povídky. Česká cvičení s Kampelíkem v alumnátě. Moravská Národní Jednota a její kalendář Koleda (srv. F. S. 202.)

š a ň označuje tečkou místo kličky. Píše: ncyvíce, neylepším, neydříve.

Velebný Pane!

Za otce a vůdce Slovanů mezi kněžstvem, aspoň mladším, Vás považuje, nemohu se na nikoho s takovou důvěrou obrátiti, jako na Vás. Již před několika léty přesadil sem povídku, jíž mi pán baron Dobřansky z Plandrů blíž Ihlavy [!] zapůjčil, maje úmysl, abych našeho nekatolického [!] patrona čtením ji [!] na jiná myšlení stranu náboženství přivedl. Ovšem že si toho náš patron ani nevšímal, a ani jeho katolické sestry ji nečtly. Když tedy tito lidé dobré vůle baronovy nepoužili, učinil sem to já a na češtinu přivedl ji. Ale práce ta zůstala ležeti, nebo nevěděl cesty, jíž bych ji do světa pustiti měl.

Pánu pokladníku našeho dědictví Karlíku učinil sem v jednom psaní o této práci zmínky, a on mi náději dal, „že se na mé dílo ohled vezme". Těchto pár slovíček probudilo ve mně myšlenku překlad opravovati, ač to těžká práce, poněvadž sem již textu před sebou neměl, a první překlad jen zběžně dělal. Nezbývalo mi tedy nic jiného, nežli dle doslovného překladu vyhledávati smysl průpovědí často v překladu zatmělých. Kromě toho byl to také, jak se mi zdá, jen překlad z anglického jazyka, a v něm smysl místami [!] nesrozumitelný, zvláště v 8mém oddělení, kde takové rozmluvy se nachází, kterým jen dobrý bohoslovec porozuměti může. Této kapitoly sem se nejvíce bál, an v ní dvojí obtížnost pro mne se nacházela, totiž špatný překlad německý a slabost ve vědě bohoslovecké. Ale s důvěrností na vyšší pomoc pustil sem se předce do díla. V 8mé kapitole musel jsem všecky síly sebrati, abych ji tak postavil, by aspoň smysl v tom byl; že sem tu mnoho ze své skrovné zásoby theologické vědy přidáti [!] za potřebné uznával, vyznati musím; proto nelze tuto kapitolu za překlad považovati; a odtuď se stalo, že sem na titulu nenapsal překlad, nýbrž jak tam psáno.

Kdyby v této [!] povídce 8mé kapitoly nebylo, nebyl bych ji pro dědictví naše ani opravoval; že ale v § 2 statut dědictví přijímání zábavných spisů, v nichž obrana nebo utvrzování [!] některé katolické pravdy, jíž se časový odpor týká, vysloveno jest, a tato kapitola v sobě to obsahuje: proto sem ji pro dědictví strojil, ač povídka sama v sobě velmi zajímavá jest. Prosím tedy, račte sám posouditi, dostává-li toto dílo onomu §, a uhodl-li sem v té kapitole smysl církevní.

Na místo předmluvy napsal sem v zadu něco o výkladu biblí; napadlo mi to právě když sem na kazatelnici 4. neděli v postě jíti měl, a po odříkání Credo při velké mši tutéž neděli pořád se mi to více objasňovalo. Proto stojí to také v zadu, an již dílo přepsáno bylo. Že by to buďto po předmluvě spisovatelově a neb někde v 8. oddělení po-

vídky státi mělo, mám za to. Račte i to posouditi, jeli mé mínění o výkladu biblí pravé; neli, račte to přetrhnout.

Co se řeči týká, šetřil sem dle možnosti populárnosti, ačkoli nelze mnohým substantivům se vyhnouti, sice by to ještě mnohou práci stálo.

Nevím dobře, jak se má v povídkách participií užívati. Poněvadž se v povídce všecko jako minulé vypravuje, užíval sem, když dvě časoslova po sobě následují, prvního obyčejně in praeterito participio, místama také in participio praesenti, zvláště tam, kde jednání hned následovalo, ač i toho veskrz není šetřeno. Důkladného učení gramatikalního sem nedostal, bylať to jen vlastní pilnost a krátké navedení Kampelíkovo,[1]) při čemž on i my ještě od vicerectora p. t. Penningra stíháni jsme byli. Též bude chybně nad časoslovem in perfecto buďto scházeti čárka nad a, a neb státi, kde býti nemá. Račte, prosím, tyto chyby opraviti.

Některá průpověd je zatmělá, ale, jak sem z německého překladu pozoroval, stálo[!] se to schválně, aby to nemělo určitého smyslu; to viděti v řeči Arthurové[!] kde stojí toto 0 znamení na straně olůvkem.

Po straně nechal sem místo, kamby se chyby poznamenati a lepší průpovědi napsati mohly.

Pospíchal sem s prací, abych Vám ji, Velebný Pane, k velkonočním svátkům posláti[!] mohl, věda, že tu račte míti pochvíli, anžto my nejvíce práce máme. Jestliže bych Vaší laskavosti hoden byl, račte mi, prosím, své mínění o této práci v několika slovech napsati, a zdali by se dílo pro dědictví hodilo čili nic. Jsem sice červ, ale rád pořád vrtám, a zaháleti mi nelze, ač pomálu pracuji, ale snád[!] in inanum —!

Knihu „Leben und Geist des hl. Franz von Sales“ posud nemám; mohl by mi ji snád pater Blaha z Brna přinest, abych věděl, dostatečen-li sem do díla toho se pustiti. Že ascetiky miluji, nezapírám.

To mi snád pater Blaha od Vaší Velebnosti ústně vyřídí, jak to stojí s Jednotou sv. Cyryla a Methuda, jeli živa a hodna, aby se podporovala. Proti koledě[2]) od ní vydané nic bych neměl. Budeli se ale stranu náboženství pořád neutralně chovati, nevím. Že sobě pan Mat. Fr. Klácel u vysvětlování slova „Inquisice“ lepší vědomosti získati a neb práce ušetřiti, ne ale to zlé při ní na církev uvalovati měl, neupírám. Tu mohl jen Dubenského pastora knížky v roku 1848 proti F. Soukupovi ospravedlnění vydané, použíti, a bylby v nejlepším

[1]) externistou v alumnátě 1831. Srv. životopis K. Hlídka 1900, 353 dd.

[2]) kalendáři.

smyslu(?) vysvětlil, co inquisice byla. Mne[!] se zdá, že pan Klácel lepším jest básníkem nežli historikem, aspoň ne katolickým. Já zase sobě myslím, že každý soud pro vinníky jest něco strašného, byťby i samy[1]) Andělé ortele vynášeli. A víme z písma svatého, jak hrozný bude soud pro hříšníky, až zasedne na soudnou stolici ten, jenž byl a jest pouhá láska. —

Račte mi tedy, prosím, aspoň zkázati, mám-li při Jednotě setrvati čili od ní odstoupiti, a možno-li onu desítku snád české matici postoupiti, a neb co činiti mám. Zpátky ji nechci a ani nedostanu.

Odpusťte, že tak dlouhým psaním Vás zaneprázdňuji, doufám však, že neračte důvěru na zlou vykládati stranu

Vaší Velebnosti oddanému bratru v Kristu

Adamu Špačku;
Coop. v Bat.

Na den sv. Isidora[2]) 851.

Velebný Pane!

Když toto psaní již napsáno bylo, dostal sem od v. p. patera Tomaše Podlahy, kaplana v Červené Řečici v Čechách za Pelhřimovem, psaní, a v něm 10 fl. stříbra pro dědictví svat. Cyryla a Methudia s tou žádostí, aby budoucně vydávané dědictvím knihy[!] do Batelova posílány byly, odkudžby se lehce do Horní Cerekve, odsud do Pelhřimovu[!] na děkanství a pak již rovnou cestou do Řečice zasílaly. Prosím tedy, račte je panu pokladníku doručiti, aby co nejdříve ve hlasu jednoty pro ujištění patera Podlahy otištěny byly.

Adam Špaček.

184.

Špaček, lokalista v Palupíně, Sušilovi.

Stěžuje si, že pozdě dostává podíly Dědictví. Život na novém působišti.

Pochválen buď Pan Ježíš Kristus.

Velebný Pane,

Velectěný Bratře v Kristu Ježíši Pánu našem!

Ne žebych tu žalobu níže přednešenou za hlavní příčinu tohoto psaní kladl, obracím se s tímto psaníčkem na Vaší[!] Velebnost, nýbrž

[1]) Napsáno napřed: sami, pak i doplněno v y.

[2]) 4. dubna.

bych Vám, jako otci,[1]) mé zde bytí popsal, obracím se na Vás. Žaloba jest: že od dědictví našeho ničeho nedostávám, dokud se s psaním na náležité místo neobrátím. Tři obrazy dostal sem, až sem se hlásil, nevím už ani kde. Pak se mi dostali tři z Batelova, ač sem žádal, aby se mi počtou [!] do Palupína posílalo, cokoli se dědictvím vydá. Nyní [!] již ze všech stran slyším „putování Páně“ [2]) chváliti, v Batelově již to dávno přečteno mají, a já opět nic. Snad se na mne zapomělo. Nebyloby divu. Vždyť jsem na poušti. Dům pustý, všudy do něho teklo, kostel pustý, sama škvrna a chudoba, sama pavučina a nečistota. Již jest vybílen a ozdoben, dal sem z mého 73 zl. ⅌. Dvůr neb dvoreček pustý, ani kročit nebylo možno, již sem sám ho porovnal. Drvárna žádná, již sem si ji postavil, hrabě slíbil mi střechu, ale hned z jara, posud není žádná. Chlév pro krávy pustý; dnes sem ho dláždil sám a sám. Pole plné skál [!]. Dal sem vydobyt; ještě množství trávy musím přemoct a vykořenit. Zahrádka pustá, ohradil a zryl jsem ji sám, živí mne již 8 neděl. Osada chudá, ale co pravím. Vždyť jsem již od svat. Václava 1852 měl dnes druhou mši svatou v černém rouchu. — Ostatní mrtví byli žebráci a dítky. Co sem se lokálním stal, již sem vydal 1400 i více ⅌, proto mám i 100 zl. stříbra dluhu a předce nejsem chudý. Já se divím, že jsem ještě bohat. Uměl jsem jako kaplan hospodařiti, a předce sem, mímo [!] přízni, na 200 zl. stříbra na učedníky vydal, byli to syrotci [!]. Velebný Pane, chlubím se, a nemám se chlubiti. Činím to jen proto, abych Vám velikou dobrotu Božskou zvelebil, že mne z prachu a lejna vytáhla a na stupeň příliš veliké důstojnosti postavila a — obohatila. In te Domine speravi, non confundar, ach kdybych směl doložiti — in aeternum, sed peccavi super arenam maris. In iniquitate conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea.

Ač bídu Vám píšu, předce sem spokojen až na to, že z duchovního života, který jsem jako kooperator vedl a jedině študiím čas věnoval, často sem vytržen. Mnohokrát sem již v duchu děkoval Bohu, že sem jako kaplan bedlivě študoval a obzvláště na kázaních pilně pracoval. Zajisté kdybych 40 let knězem ještě byl, nenaučil bych se jako samostatný tolik, co sem se jako kaplan v 17 letech naučil.

Mám apoštolské: Praebe te ipsum exemplum bonorum operum míti na mysli, a já myslím, že k tomu ne jen duchovní povinnosti patří, nýbrž i tělesní práce, způsob hospodářství, denní pořádek, pořádek

[1]) Byl o rok mladší Sušila!

[2]) od Tomáše Procházky.

domácí, zřízenost domu, ve všem čistota, a o to s potem na celém těle pracuji, tak sice, že 2 krát i třikrát převlíkat se musím. Buď Pánu Bohu chvála! čím více tělem se namahám, tím zdravějším jsem na těle i na duši.

Jako kaplan byl sem jedině duchovním, teď i člověkem světským, co se prací týká.

Nerozumím-li dobře textu apoštola Pavla k Tim.[1]) a nemám-li v těchto věcech snažiti se býti příkladem, račte mne pokárat. Od Vás, velebný kněži, příjmu míle[!] rád pokárání, ale ne od hlupáků, z nichž mi jeden, vida mne kopati, řekl: To se na ně nesluší; vždyť jest psáno: Na nemocné ruce vkládati budou, a dobře se míti budou. Já řku na to: Nemocní. On odšel.

S Bohem Bratře v Kristu! s Bohem! Pamatujte v modlitbě na mne. Potřebí mi toho.

Váš vroucný ctitel a služeb.

Adam Špaček,
lokalní.

V Palupíně 21. srpna 853.

185.

Špaček Sušilovi.

Posílá ruskou knížku po zemřelém Rusovi.

I zde ještě psáno ě = ě.

Pochválen buď Pán Ježíš Christus!

Velectěný p. t. velebný Pane, a příteli!

Odesílám Vám celé dědictví po jednom Rusovi zemřelém v Batelově.[2]) Kyryliku dobře neznám, zkrácením nerozumím, pro mně[!] tedy knížka neužitečna. Na odměnu (neračte se smáti) za krásné pojednání o ruském katechismu[3]) Vám ji posílám, důvěřuje se, že jest obsah její římsko-katolický, nikoli schismatický, a že sem římskému katolíku, ne pak odtrženci na smrtelné posteli rozhřešení udělil, které bych po předeslaných otázkách a daných mi odpovědích ani jinák[!] nebyl odepříti se odvážil. Radujte se v Pánu, jakož i já se v Něm a zdaru

[1]) uvedeným slovům: Praebe . . .

[2]) dřívějším působišti Š.

[3]) v Časop. katol. duch. 1860.

slovanstva raduji. Bůh Vás zachovej, byste spatřovali dlouho ovoce snažení synů vlasti věrných, anžto jste ráčili kdysi vídati jen beznádějná poupátka.

S Bohem, s Bohem!

Váš upřímný ctitel

Adam Špaček,
lokalní.

Na den obrácení sv. Pavla 1861.[1])

186.

Hermenegild Jireček (1827—1909) Sušilovi.

Žádá o návrh moravského zpravodaje „Vesny".

Vysoce vážený Pane!

Nejsa Vašnostem ani od osoby ani ode jména leda z několika listův Vesny co redaktor její povědom, nepokládal bych sebe za oprávněna, abych se k Vaší Důstojnosti obracel písemně, kdyby mne k tomu nevedla záležitost, kterou jsem se jal zastupovati, a která že Vašnosti opravdu a velice na srdci jest, jak z Vašn. dávného národního smýšlení a činného působení, tak ovšem z nynějšího k ní a k našemu zde počínání blahosklonného mínění hluboce jsem přesvědčen.

Tím vědomím pobídnut vznáším na Vaší [!] důstojnost srdečnou prosbu, abyste mi v prvních počátcích těžkého podniknutí mého raden i pomocen býti ráčil. Vímť, že nejen před zákonem odpověden jsem, ale mnohem více před obecenstvem a literaturou. O svých silách nemnoho zmůžu, ač z celé duše k práci lnu; s raddou[2]) i pomocí láskavých příznivců troufám sobě dobré vykonati dílo.

Na míru rád bych tomu byl, kdybych měl Moravu v listu svém co nejdůstojněji zastupovanou; kdybych měl nepřetržitý obraz jejího duchovního života; k tomu především vyhledávám trvalého spojení s Brnem; okolností nedokonale znaje, musím v tom spolehnouti na radu muže, kterýž takovou dáti chce i bezpečně dá.

Kdybyste Vašnosti neztížili sobě zpraviti mne o muži, kdoby vstoupiti mínil s redakcí Vesny u stálé dopisovatelské spojení, vysoce

---

[1]) 25. ledna. Z Palupína.

[2]) Tak, ač níže radu.

byste mne ke vděčnosti povinna učinil. Přál bych sobě muže nejen ve věcech zběhlého, ale především řádně smýšlejícího; obracím se k Vaší Důstojnosti, jsa bezpečen, že Vašnost jen takového mně navrhnete; s důvěrou neobmezenou spolehám na Vaší laskavost.

Podpisuji se s vysokou úctou

Hermenegild Jireček,
redaktor Vesny.

Ve Vídni 10. května 1851.

187.

František Doucha (1810—1884) Sušilovi.

Lituje, že S. pro churavost nemohl mu vyhověti, snad příspěvky pro sbírku básniček, již chystal a do níž mu Kulda přispěl. Vrací rukopis S-vých národních písní a obyčejů.

Adresa na str. 4. 8°: Obdrží Velebný Pan Fr. Sušil, professor bohosloví v Brně. Dopis byl asi vložen do balíčku s rukopisem.

Milý příteli!

Zarmoutila mne zpráva, že jste byl nemocen; i přeji Vám srdečně rychlé zotavení, — srdečně, jakož ho sám žádostiv bývám. Líto mně též, že jsem za touž příčinou nemohl obdržeti vyplnění prosby mé; snad se to bude moci státi ještě někdy jindy; jen se dokonce, prosím, nenamáhejte! Zdraví vše druhé předchází.

Díky vzdávám p. Kuldovi za ty básničky, z nichž mi některé již známé byly. Jest užitečné, že v tom pracuje; toliko, neměl-li by za zlé, bych podotknul, aby sobě neobtěžoval, na budoucnost básničky své zde onde více urovnati a vyhlazovati, a pak jemnějšími výrazy nahraditi některé, jež při čtení s dítkami, zvláště vzdělanějších stříd[1]) velice vadí; vím ze zkušenosti, že se na taková nedopatření některých spisovatelův mnohdy trpce, i s posměškem ukazuje. Některou z těch básniček milerád s malou opravou do své sbírky přijmu; neboť bych rád, aby dítky poznaly o jednoho pracovníka více, o ně pečlivého.

Posílám Vám rukopis Vaší sbírky morav. národních písní a obyčejů, pro který jsem sám u Tyla byl. Líto mně, že tu sbírku nemohu

[1]) Tak psáno; tvar ten se tu a tam ujímal, v letech sedmdesátých na př. i ulice v Prostějově byly tak označeny.

na delší čas u sebe podržeti; ale nepochybně se mi toho čísti dostane v tištěném národopisním [!] díle, na které se těšíme. Nebylo-liž by možná, učiniti z toho výpisky významů k doplňkům Jungm. Slovníku? Jest to důležité. Sám bych to byl učinil, kdybych byl mohl podržeti déle rukopis, kdybych se nechystal na venek,[1]) a — kdybych neměl před sebou jiných prací.

Pozdravení všem našincům.

Buďte zdráv!

Váš upřímný přítel

Frant. Daucha. [tak]

V Praze 26. května 1851.

188.

Tomáš Hájek (1823—1910), kaplan v Napajedlích, Sušilovi.

Přihlašuje se za úda Dědictví C. M., moha však příspěvek poslati až později.

Otištěno věrně, se všemi chybami.

Velectěný, Veledůstojný Pane!

Radostí se zářilo oko mé četa v novinách, k jakému výtečné: cíli se šlechetní, schopnostmi nadáni, Moravané spojili chtíce spojenými silami pracovati na vinnici Páně a takým spusobem zdaru pojistiti símě božího. Jestli to povinnost jednoho každého blížnímu u provozování dobrého díla nápomocným byti; pokládám já to tím více za svou povinnost, k tak šlechetnému ončelu „k zdaru a vzdělání mých krajanů“ dle možnosti mé pomáhati, neb jsem katolík, kněz, Slovan, Moravan. V těchto slovech jest mé a mnoho jiných spoludruhú smejšlení obsaženo. Pročež doufám, že uvěříte, Velectěný Pane, mi, když pravim: Milerád přistoupím k dědictví moravskému, jak medle jen okoličnosti to dovolí, bych aspon 10 fl. stříbra složit mohl. Já doufám, že v běhu roku 1851. se to s pomoci boží stane. Nechci slov šířiti, odkuď ta má nynější nemožnost pochází; sám víte, do jakých nehod v těchto letech duchovenstvo katolické přišlo; a právě v techto letech jsem já vyšel na vinnici Páně.

---

[1]) Jsa pro stálou churavost v deficienci, býval zván na šlechtické zámky.

Ráčtež přijmouti tuto mou odpověď na Vaše vybídnuti v hlasu jednoty katolické.

V uctivosti Vašnosti oddaný

Tomáš Hájek,
kaplánek.

V Napajedlích dne 14. Července 1851.

189.

Karel Šmídek Sušilovi.

Ustanoven za učitele náboženství na jihlavské gymnasium. Přestálá nemoc. Záměr do budoucna.

Důstojný, Vysoce ctěný Příteli!

S velikou radostí Vám oznamuji, že dekret, nímž [!] povolán jsem na gymnasium Jihlavské, už mi jest doručen, kdež se spolu nejdůst. p. biskup velmi chvalnými slovy o mé dosavádní duchovní činnosti zmiňuje. [!] I uznávám, že jest to nyní mou povinností, bych Jemu své díky složil. Obracuji se tudyž na laskavost Vaši, byste mne spraviti ráčil, je-li nyní p. biskup doma neb na visitacích, a kdy bych do Brna přijíti měl; ovšem tento týden sotvy, neboť právě povstal jsem z velmi nebezpečné nemoci, níž jsem byl sklíčen, totiž zanícením krku ode neustálého kázaní. [!]

Na svém novém stanovisku ponořím se úplně v církevní vědy, abych s pomocí Boží prospěl Církvi a drahému národu a potřebám našeho věku. Obdařtež mne i dále svou radou, Svou pomocí a Svým přátelstvím, abychom „spojenými silami“ plnili velikou úlohu naši.

Račtež, prosím, poctíti mne byť i několika řádky co

Svého upřímného ctitele

K. Šmídka,
koop.

V Hustop. na den sv. Bonaventury 1851.[1])

190.

Jan Šavel, professor bohosloví v Č. Budějovicích, Sušilovi.

[1]) 14. července, v Hustopeči.

Prodej knih Sušilových. Příchod biskupa Jirsíka.

Psáno w.

Velectěný příteli!

Račtež odpustit, že po tak dlouhý čas již mlčím, neodpovídaje ani na Vaše drahocené [!] listy, tak že mlčení mé za nezdvořilost již by se vykládati mohlo, čekal sem [!] tak dlouho, až bych část svého dluhu zapraviti mohl.

Odesílám Vám zde 15 fl v stříbře, které jsem [!] za Vaše „svatý [!] Otce" obdržel. S několika zlatými zustanu [!] ještě v dluhu (jak se mně zdá s 3 neb 4 fl), hodlám je poslat co nejdříve.

Snadno uhodnouti můžete, že několik exemplářů mně ještě zbylo, které odbýti míním na rok.

Hymny církevní nenachází podobného uznání jako Otcové.

Vaše „růže a trní" se mně i zdejším bohoslovcům nad míru líbí, mohl byste z nich něco sem zaslat; však prosím až po prázninách. Neračte se hněvat na mně [!], že ty peníze tak rozkouskuji, věru! nemohu jináče.

Co ste psal o našem p. biskupovi, že stranou něho již Němci s Čechy brojí, na tom není ani za mák pravdy. Myslím, že zde najde u obojí strany stejného uznání. Tůze [!] se prodlužuje jeho příchod, praví se, že teprv koncem října přijde.

Prosil bych, abyste mně ráčil zaslat jakési poznamenání, kolik kněh sem již od Vás obdržel, co sem zaplatil a co jsem ještě dlužen. Já sem velmi nepořádný člověk.

Naše zkoušky počaly dnem 21. srpna a koncem toho měsíce se zkončí. Málo mladíků se hlásí do bohosloví.

Bůh Vás žehnej a dej Vám vše dobré!

S velkou uctivostí zůstávám

Vaším vděčným a poslušným přítelem.

Ján [!] Šavel,
professor.

V Českých Budějovicích 23. srpna 1851.

191.

Kaplan Jakub Procházka Sušilovi.

Překlad Montalembertova Života sv. Alžběty (vydán Dědictvím C. M. 1855). Šíření „Moravana".

Velebný Pane Professor!

Dle mého domnění by se pouhý toliko překlad života sv. Alžběty z Montalamberta[!] pro náš lid nehodil, protož jsem sobě umínil spis tento obdělat. K tomu konci mě[!] již p. Šmídek radil, abych si zaopatřil německý překlad, který prý již pro obecný lid přepracován jest. Avšak v seznamu kněh nalézám více překladů téhož spisu, nevím tedy, který z nich ten prostonárodni jest.

Na Vaši otázku, jak daleko jsem v práci té pokročil, se upřímě přiznávám, že jsem hrubě ani ještě nezačal, an jsem toto minulé léto při opravování našeho chrámu Páně velmi zaneprázdněn byl; doufám však, že nyní již bez překážky v práci pokračovat moci budu.

Kalendář „Moravan" dle možnosti své rozšiřovati chci. 30 exemplářů jsem již převzal od p. Suchánka, rozprodajíli se brzo, budu žádat o jiné. Zatím zůstávám s povinnou úctou

Vaší Důstojnosti oddaný

Jakob Procházka.

V Pavlovicích dne 19. října 1851.

192.

Jak. Procházka Sušilovi.

Život sv. Alžběty.

Důstojný Pane Professor!

Život sv. Kateřiny Senenské, jak jej Malan sepsal, se dlé[!] mého důmění pro obecný lid nehodí, odesílám jej tedy nazpět. Zároveň připojuji i kratičkou předmluvu k životu sv. Alžběty, prosím však, byste ji, nebude-li přiměřena, dle svého uznání přeměniti ráčil.

U překládání Montalembertova životopisu sv. Alžběty jsem německého překladu nepoužil. Četl jsem v časopisu „Neue Sion", že životopis tento dle Mont. v řeči německé od Werfera pro lid přepracován byl; psal jsem tedy o něj; místo něho mě však byl poslán jiný německý překlad a to teprv, když jsem již byl s překládáním ku konci dospěl. Později mě sice byl i Werferův spis doručen, ten jest ale až příliš zkrácen.

Chystám se již delší čas do Brna, nevím však, jak brzy se tam budu moci vypravit. Odporoučeje se tedy zatím do Vašich modliteb a Vaší laskavé přízně, zůstávám

Vaší Důstojnosti zvláště oddaný

Jak. Procházka,
kaplan.

V Pavlovicích dne 10. listop. 1854.

193.

Sušil Jak. Procházkovi.

Posílá na překlad 2 životopisy sv. Frant. Borg. (vydán Dědictvím C. M. 1860).

Drahý Příteli!

Posílám Vám tuto předce jednou Život Fr. Borgie od Bartoliho 2 díly a spolu jeho život od Ribadeneiry, jehož nevím máteli či nemáte; máteli, tedy, prosím, odešlete brzy nazpět Ribadeneiru,[1]) poněvadž se mi zdá, že ste cosi pravil o latinském Životě téhož svatého. Bartoliho jsem vypůjčil z bibliothéky v. pp. minoritů; Ribad. z alumnátu.

Nyní tedy, prosím, račte pilně pracovati o Životě tom, abychom při Dědictví nepřišli v nesnáz co tisknouti. Přiloženou kosmologii, prosím, dejte p. faráři, že mu ji posílám.

Nového nevím, leč že z Ameriky psal p. poběhlý kněz, druhdy katolický, jenž byl v Želeticích posléze kaplanem. Chce se vrátit a žádá p. biskupa o ochranu. Jeho lítost jest ale více politická než náboženská. Uvidíme. S tím ostávám Vás srdečně líbaje a do modlitby se poroučeje

Váš věrný přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 26 Novb. 856.

194.

Kateřina, Marie, Josef a František Tomáškovi strýci Sušilovi.[2])

[1]) Psáno po obakrát: Ribadan.

[2]) Srv. Vilém Kalab, Nové příspěvky ku poznání Fr. Sušila v ČMmor. 1911, kde otištěny velmi zajímavé listy Sušilovy k těmto dětem po sestře jeho. V životopise F. S. jsem jich použíti nemohl, an řed. Sigmund Horvath, syn Marie Horvathové, ro-

Neť Marie o seznámení se se svým příštím manželem Horváthem.

Chybný pravopis v listech obou neteří nahrazen správným. Marie píše w, ß = s s dvěma čárkami (místo kličky). Jméno Horváth psáno různě.

Mnohovážený, velebný pane Strýčku!

Kdykoli jsem Vám psala, tedy jsem to nikdy tak těžke a s tak bolným srdcem nečinila jako nyní — — neb jsem Vám, velebný pane Strýčku, kterého co mou zemřelou drahou matičku ctím a miluji, ještě nikdy tak něco důležitého pro celý čas života mého — svěřiti neměla. — Doufám tedy, že dobrotivost Vaše mne laskavě vyslyší.

Asi před dvěma měsíci měli zde husaři würtembergští Concentrierung, kteří v okolí Hradištském již dvě léta leží; z té příčiny odtáhli zdejší vojáci do nejbližší dědiny a do Kunovic přitáhla z Napajedel celá eskadrona. Bytů pro důstojníky jestit zde velmi málo, a museli tedy na faře, v hospodě a též my jednoho poručníka[!] přijat,[1]) a totiž hned na celý měsíc, což nám velmi obtížné padlo. — Stranila jsem se od důstojníka toho co možné, a nehovořila jsem s ním nikdy více, než což jsem, by mne snad za nezdvořilou nepovažoval, za dobré uznala. On ale naproti tomu vždy společnost mou vyhledával, a zdálo se mně vždy, že by mně rád něco svěřil — což jak jsem zpozorovala, jemu jsem tím více vyhýbala. Když tedy viděl, že nikdy sám se mnou mluviti nemůže, svěřil se nevlastnímu švagrovi mému, zdejšímu rektorovi, že totiž mně hned od prvního okamžení velmi nakloněn jest a že, an nyní od vojska propuštěn, v císařskou službu vstoupí, kdyby v tom má a rodičů mých vůle byla, mě za manželku pojal. — Já jsem tomu, an mně to rektor vypravoval, nedůvěřovala, neb, ačkoliv muž ten již sedlý jest (neb již 30 let stár), přec jsem to za pouhý žert považovala, a pročež jsem rektorovi ani žádnou odpověď nedala. Když pak měsíc ku konci došel, tedy se všem zdvořile odporučil a odjel do Napajedel. Při odchodu žádal ale rodiče, zdali, když skrz Kunovice někdy pojede, nás navštíviti může, což mu i rodičové v nepřítomnosti

---

zené Tomáškovy, tchán prof. Kallaba, k opětné žádosti mé o nějaké rodinné zprávy o nich se nesmínil, napsav jenom několik údajův o vztahu příbuzenském, odjinud mi známých. Prof. Kallab moje opisy listů zde otištěných měl v rukou, ale v oné práci jich nepoužil, jelikož »není v nich zpráv nových, které by vysvětlovaly dopisy Sušilovy«. Po té překvapil mne návrhem, abych mu celou svoji sbírku listů Sušilových vůbec svěřil k uveřejnění, k čemuž ovšem nedošlo.

[1]) poručíka.

[2]) otec se byl znova oženil.

mé dovolili. — Stalo se, že hned za pět dní do Veselí jel (Horváth se jmenuje) a se u nás stavil, právě když František doma byl. Já jsem Františkovi chování Horváthovo ke mně pověděla, a pročež on jej přísně pozoroval. — Když odjel, pravil mně František takto: „Já jsem Horvátha co možné zkoušel a co jsem poznal, zdá se býti velmi hodný člověk.“ Ten samý den nám též vypravoval Horváth, že na třetí den stran jeho civilní služby do Uher pojede, a poněvadž František též ten den jet měl, odjeli tedy oba z Hradiště v společnosti a zůstali u Josífka v Angru na noc. Jak se s bratry trochu obeznal, tedy prý je (jak mně František psal) žádal, by mně psali: „zdali jemu nakloněna jsem?“ — což oni učinili. Nevěděla jsem, an to nyní z pouhé pravdy šlo, co začít — utekla jsem se jedině k Bohu všemohoucímu, modlíc se, by mne v záležitosti té, v které celé mé časné blaho spočívá, darem Ducha svatého osvítit ráčil — rozvážíc při tom mé, bohužel! dosti smutné postavení a odevzdala jsem se docela do vůle Boží. — Najednou ale přijde psaní od Horvátha z Peštu na rodiče mé, an se kontrolorem se 600 stř. stal, zdaliž oni tomu dovolují, pak-li já jemu nakloněna jsem, bych se jeho manželkou stala. — Mezi tím časem se rodičové na chování jeho přeptávali a vždy vše chvalitebné slyšeli, tedy přečtouce list jeho mně pravili: že by, zdali já to svolím, velmi rádi viděli, an by se též starosti jejich trochu ulevily. — Tu jsem si, milovaný pane Strýčku, nic jiného nepřála, jen u Vás asi s hodinu být a Vás v této tak důležité záležitosti o Vaši radu prositi, poněvadž to ale možno nebylo, tedy jsem se opět k Otci nebeskému utekla. — Ve třech dnech přijel Horváth sám a žádal rodiče ústně o mne, a já vidouc, že to přání jejich, a že on ba vskutku tak hodný muž jest, s ním snad šťastná budu — přivolila jsem tak dalece tomu, až co Vy, velebný p. Strýčku, tomu řeknete? — neb vždy myslím a se zajisté nemýlím, že na místě matinky mé mluvíte. Horváth ale, též i rodičové pravili, že, an oni to dovolili, i Vy, velebný p. Strýčku, proti tomu nic míti nebudete. — Pročež Vás, milovaný p. Strýčku, poníženě prosím, by Jste mne jen pár řádky poctil a mně vůli Vaši oznámiti ráčil. — Co mne u Horvátha nejvíce rmoutí, jestit, že on rozený Uher jest — neb jsem si vždy přála, kdybych někdy do toho stavu vstoupit měla, by nastávající choť můj vlastenec byl — myslím si ale, že jest to osud můj. —

Prosím Vás, milovaný pane Strýčku! račte mně odpustit, že jsem se osmělila Vám tak mnoho psát — neb již jedině Vás na světě mám, komuž se snad docela svěřit smím. — Musím též podotknout, že od

prvního listopadu se opět k Rousinovu, na chobotský mlýn, který na blízku Lulče leží, se stěhovat budem; tamější mlynář bude na našem místě. František mne prosil, bych se, až do Brna pojedu, u Vás, velebný p. Strýčku, přimluvila a Vás prosila, by Jste mu jen pár slovy psaní jeho sodpověděti ráčil, by se sladkou naději kojit mohl, že Jste jemu provinění jeho odpustil. — Račte tedy přijmouti vřelou sestrovskou prosbu mou a račte odpustit křehkost — kterouž více k nerozvážnosti a věku mladému jeho připočítati lze. — Ubezpečuji Vás, milovaný p. Strýčku, že toho bratr můj velmi lituje — neb mně pravil, že to bude vejstrahou pro celý život jeho.[1]) — Pročež doufám, že dobrotivost Vaše, která s námi vždy tak otcovsky nakládá, i nyní prosbu tuto milostivě vyslyší. — Konečně se osměluji Vás, dobrotivý pane Strýčku, prositi, by Jste laskavě aspoň jednu Mši svatou za mne obětovati ráčil, by Otec nebeský volení mé požehnal. — Od rodičů mých následuje vroucné pozdravení. Já ale se odpóroučím milosti Vaší a budu se blahou nadějí kojit, že poctíte jen pár slovy Vaši Vám mnohokráte ruce líbající

poníženou neteřu

Marii Tomáškovu.

V Kunovicích dne 22/10 1851.

195.

Marie Tomáškova.

Další zprávy o snoubenci.

V Kunovicích dne 26/10 1851.

Mnohovážený, milovaný pane Strýčku!

Z jednání Vašeho opět poznávám, že se mne při každé příležitosti, obzvláště ale nyní, při posledním a tak důležitém kroku života mého, tak otcovsky ujímáte a pročež nemohu nic jiného činiti, než za tak laskavé a moudré počínání Vaše Vám, velebný pane Strýčku, srdečně děkovati a Boha všemohoucího prositi, aby Vás nám ještě po mnohá léta v stálém zdraví zachovati ráčil.

---

[1]) Byl se 1848 na studia universitní proti vůli S-ě odebral do Prahy, tam byl údem »Českomoravského bratrstva« (s přezviskem Chlopicki), zapleteného do květnového spiknutí 1849 a unikl vyšetřování jen útěkem z Prahy do Uher, pak vřaděn do vojska, propuštěn, 1853 po vyšetřování uvězněn.

Horváth jestiť **katolík**, to jsem věděla spíše než se svěřil, že se manželem mým státi chce, sice, ubezpečuji Vás, milovaný p. Strýčku, bych zajisté nebyla svolila. Vypravoval totiž jednou ve společnosti, že otec jeho evanjelík byl, matka ale katolička. Otec prý ji velmi miloval a ponechal prý jí tedy vychování dítek jejich, a ona prý je ku katolickému náboženství vedla.

Rodičové jeho již zemřeli. Otec jeho byl prý obroční aneb důchodní, to jistě nevím, na panství jednoho hraběte. Měl bratra, který co honvéd ve válku uherskou sloužil, též i sestru, která již vdána byla, měla snad již malého synáčka, — od roku 48tého ale neslyšel pranic o žádném a vše jeho poptávání bylo prý marné. Myslí si tedy, že se snad oni všeci obětí ukrutného tyranství, tehdy tak v Uhřích panujícího, stali. Má tedy jedině strýčka, bratra totiž matky jeho, který v (Steinamanger), nevím vlastně jak se to píše, poštmistrem jest a který, jak on praví, jemu ve volení jeho žádnou překážku činiti nebude. — Místo, kde vlastně kontrolorem býti má, se jmenuje po německy (Prywitz), na moravsky mně to nemohl říct. Jestiť to ještě na Slovensku, na blízko Nitry. To mne ještě velmi těší, že to na Slovensku jest, že tam pouhé Maďary nejsou. Horváth mně ale přislíbil, že se moravsky učit bude, doufám, že to učiní — neb to i hraběti Almassy, který mu k službě té dopomohl, přislíbit musel, an na Slovensku řeči moravské nevyhnutedlně zapotřebí má. Že službu tuto tak honem dostal, nevím, mám-li za divné řízení Boží aneb za pouhou náhodu považovati. On totiž hned jako (Wachtmeister) zadal o nějakou civilní službu, mezi tím časem se ale stal poručníkem. Byl asi týden od nás pryč, tu mu přijde dekret, že se asistentem se 400 stř. stal, který dekret i Františkovi ukázal. Při tom ale pravil, že, an nyní co důstojník vyšší službu požadovati může, si (Urlaub) vymůže, by aspoň na 14 dní do Peštu zajel a to u hraběte Almassy vymohl, a stalo se, že za 12 dní co kontrolor se navrátil. Tentokráte ale ještě sebou dekret neměl, pravil totiž, že na pluk jeho počtou dojde, jestiť to ale již 10 dní a posud nic z Opavy (od prvního října jsou husaři přesazeni do Slezska) nepíše — obávám se tedy, že se mu snad něco nepříjemného přihodilo. Bůh to uchovej!

Vejminky neučinil Horváth žádné, neb mu otec pravil, že já žádné jmění nemám a že se tedy velmi mejlí, zdaliž si mne bohatou představuje — načež on odpověděl, že se posud na bohatství neptal a že si totiž ne peníze, nýbrž mne vzíti chce. — Jestli to šlo od srdce, tedy jedná dosti šlechetně. Nemám velké příčiny na upřímnosti

jeho co pochybovati, neb každý, kdo jej zná, chvalitebně o něm mluví, možná ale též, že se může přejinačit — což Otec nebeský snad nedopustí. Tak k. p. nám vypravoval ostravský [?] poštmistr, který se zdejším rektorem z přízně jest a s Horváthem celý rok velmi mnoho zacházel, že na něm žádnou jinou chybu nezpozoroval, leč že velmi náhlý jest; ale on to již jednou otcovi řekl, an mu o jeho vojácích vypravoval, a doložil při tom, že když mu vyhne nejlepší učiní. Musím též podotknout, že Horváth již hned před revolucí v Uhřích husarem byl, a stal se, an pod velitelství Košutovo všechny husarské pluky přišly, důstojníkem. V roku 49 byl ale zároveň s druhými co sprostý voják asentován.

Již od dětinství mého matky nemajíce, jsem dosti zkusila a nejednou jsem trpce cítila, jak dítě, jsouc ještě bezrozumné, tak dobré matinky zapotřebí má — však tak jako nyní jsem milovanou máti mou ještě nikdy nepohřešovala. — Vidím Ji, jak by byla o to pečovala, abych jen spořádaně z domu vypravena byla — byla by zajisté vše vynaložila, bych jen na ničem nouzi netrpěla. — Nyní ale se musím se vším spokojit a nebudu ani nic žádat, než co mně dobrovolně dají, an dobře vím, že se zde přísloví: „co nejde od srdce, nejde ani k srdci“ říct mohu. [!] — Kdyby nám aspoň byla to nechala, co jsme po naší předrahé stařence měli, ale i to již nemáme! ale co naplat — musíme již vše s trpělivostí snášeti. — Odpuste mně, milovaný pane Strýčku, zdali jsem Vám snad s tím nepříjemnou hodinu připravila, srdce mé jest již velmi přeplněné a nemám pražádného, před kým bych mu trochu ulevila. — Prosím Vás, velebný p. Strýčku, kdyby Jste mne snad ještě pár řádky poctil, o tom nic nezmíniti. Nyní přijměte ještě srdečné díky za laskavost Vaši, kterou Jste bratru mému propůjčiti ráčil. Bůh Vám vše mnohonásobně vynahraditi račiž! Od prvního se budeme stěhovat do Chobota a první cesta má bude do Brna, těším se věru na okamžení, kde Vás, milovaný pane Strýčku, opět zuhlídám.

Nyní, můj předrahý pane Strýčku, Vám ještě jednou za vši lásku ke mně srdečně ruce líbaje, zůstávám Vám vždy ve všem poslušná a

ponížená netera

Marie Tomáškova.

NB Katy nechá poníženě ruce líbat, od rodičů mých vroucné pozdravení. Otec nechá za odpuštění prosit, že on nepsal, neb, an již za dva dni se stěhovat budeme, má mnoho zameškání. Prosím, račte

odpustit mému špatnému psaní, neb jsem musila večer psát, an ve dne též mnoho práce mám.

196.

František Tomášek.

Studium, potřebné knihy a jiné výlohy.

Nečetné pravopisné chyby (knih, Vašich a pod.) opraveny.

Ve Vídni 23 Října 1851.

Předrahý Pane Strýčku!

Váš mi milostivě zaslaný list od 16ho t. m. sem, ač dosti pozdě, totiž 22ho, dostal, jak Vám dokáže recepiss; co tomu opozdění příčinou bylo, nevím, divné mi však bylo, že jsem ho do kollegium a ne do obydlí dostal, kdežto přec moje adressa dosti zřejmě napsána byla. Děkuji Vám srdečně za projevenou s ním ke mně lásku a důvěru, a vynasnažím se jí co možné hodnu býti.

Co slyším za předměty, sem Vám spíše zdělil; neopomenu teď odporučené od Vás mi čtení páně Phillipsova navštěvovati; on také přednáší velmi zajímavý předmět, jak Vám známo bude, „Deutsche Reichs- und Rechtsgeschichte". Zapsati se však k němu nemohu dáti, poněvadž lhůta byla až do 15ho t. m. určena. Proto ale mohu a budu jeho čtení navštěvovat, jakož i přednášky páně Fornasarovy o literatuře vlaské. Historii církevního práva ale přednáší professor zmíněného práva spolu v tomto.

Vy ste mne láskavě vyzval, bych Vám zdělil, čeho potřebuji; nejvíce knih. Zapomněl sem dílem mnoho, a pak stav mnohých věd se změnil následkem událostí nedávných. (Statistika, věda finanční atd.) Professor Pachmann vydal církevní právo a jeho dějepis. To bych rád měl. Stojí 5—6 zl. stř. Občanského zákona mi velmi třeba; rád bych totiž co den ode dne podle kommentára professorova tento zákon studoval, což při 1400 paragrafů a množství suplementních dekrétů nejprospěšnější jest. Pročež si ho zejtra koupím. Jiných knih bych prozatím nepotřeboval a tím více nekoupil, kdyby mi i možné bylo, poněvadž, nejsa posud zcela oznámený v úkolu mojím, lehko bych něco planého mohl skupovat. Pročež myslím toho na další ponechati.

Z Vašich mi laskavě poslaných peněz (20 zl. stř.), za které Vám poníženě děkuji, sem upotřeboval dnes a včera 6 zl. st. Koupil sem si totiž vestu, dva šátky na krk, jedny rukavice a lampu. Zimní kabát dostanu z domu, prozatím mi Josef ze svých jeden půjčil a jeden mi (lehký letní) daroval. Obuvu bych měl dosti, ne však obleku. Potřebuji nevyhnutelně nějaký lehký kabát.

Nevěda, kolik mi otec měsíčně zasílati obmýšlí, a poněvadž on se rád opozdí, nechci se z peněz vydat, a proto sem Pachmanna posud nekoupil a míním ho teprve koupiti, až pro oba tyto pády budu míti jistotu. Pak budu v stavu Vám, Předrahý Pane Strýčku, můj budget měsíční předložiti, a budu Vas o Vaši další milostivou podporu prositi.

Jedoucímu mi z domu otec 15 zl. stř. dal, z kterých sem se hned třetí den ve Vídni vydal. 3 zl. 20 kr. na železnici, 5 zl. za obydlí, 3 zl. za klobouk, 2 zl. 30 kr. za immatrikulaci a bylo po penězích. Kdyby nebylo Josefa bývalo, nebyl bych věděl, co začíti. On mi pomohl a věru rád, bratrsky mi pomohl.

Konečně Vám srdečně děkuji za Vaši mi proukázanou, upřímnou starost o moje duševní i tělesné zachování a dovoluji si Vám pojistiti, že sem Vašich mi před časy udělených porad v cizině často s vroucím vděkem spomínal, nalézaje tam v cviku Vaší mi před několika lety laskavě udělené rady „pracuj a modli se“ velkou útěchu a spokojenost sám se sebou. To samé je a bude po čas života moje heslo.

Ostávám Váš

poslušný a vděčný synovec

Frant. Tomášek.

197.

František Tomášek.

Denní potřeby. Přednášky Phillipsovy. Horváth.

Ve Vídni 10ho Listopádu 1851.

Předrahý Pane Strýčku!

Vaše mi láskavě zaslané psaní i s obsaženými v něm penězy (25 zl. stř.) sem obdržel a srdečně Vám za oboje děkuji. Ráčil jste

se mne ptáti, mnoho-li mimo měsíčných 5 zl., kterých od otce dostávati budu, mi měsíčně třeba bude? Oběd mne denně 12 kr. stř. stojí, tedy měsíčně 6 zl. stř. Na snídaní, večeřu, prádlo a jiné maličkosti co do papíru atd. potřebuji jistě ještě jednou 6 zl. Byla by tedy moje ponížená a důvěrná prosba na Vás, by ste mi měsíčně 12 zl. milostivě posílati ráčil. — Ptál[!] ste se mne, co mne nejvíce zajímá a těší. Poznávám opětně z této otázky Vaši starost outlocitnou o mne, a lituji, že Vám nemohu leč pérem děkovat. Ze čtení, kterých poslouchám, mne nejvíce zajímá čtení p. Phillipsovo pro jeho krásné přednášení a velmi zábavný a zajímavý předmět. V posledním svém čtení nám přednášel o rodině starých Němcův, kterou Sippe nazýval (odkudž Sippschaft), o právných a vnitrních její poměrech a konečně o krvině a následovně o Sühne a Fehde. Zajímavé je jeho etymologisování. Tak nám vykládal o původu jména často užívaného Karl. Karel veliký prý ho dostal od svého otce, který jsa na cestách a dostana zprávu, že jeho manželka syna porodila, prý řekl, „že ho to těší, daß es ein Karl (ident. mit Kerl) ist.“ Možná, že je to stará a známá Vám pohádka, ale mně i velkému dílu posluchačů byla novou.

Co mne těší? Posud mne nic více netěšilo, než že na svobodě jsem, a Vaše láskavost a náklonnost. Zábavy posud neznám, aniž po nich bažím, po léta jim odvykna; a nemám konečně peněz pro divadla neb zábavy obecné, které bych snad chut měl navštívit. Ač známých tudy mám dost, nenavštěvuji žádného mimo mladého Zelinku, syna majitele kunovského mlýna, jenž právě rigorosa dělá právní, a toho leda jednou neb dvakráte v týhodnu. — Do kostela chodím, jako katolíku patří. — Od sestry Marie sem slyšel, že si má brat Horváta. Znám ho od vidění. Zdá se mi být hodný a spořádaný a Marii velmi nakloněný. Byl minulý týden v pátek tudy ve Vídni s Josefem mne navštívit, ale jen na 6 hodin. V poledne přijeli a na večer o 7 hodinách jeli zas nazpět. Ptal ste se Josefa, jeli Horvát katolíkem? Co do toho Vám mohu zdělit, že byl až do svého 16ho roku v jednom kláštere, nemýlím-li se v Pečuhu (Fünfkirchen) ve školách. Že není chlubným aniž křiklounem, pozná každý, ježto on nemnoho mluví. Že Marii k vůli do civilní služby přestoupil, ač ho to mnoho práce, cestování i peněz stálo, je jisto. Co do zámožnosti jeho, má do 3000 zl. stř. jmění. Já, co věrný a upřímný bratr Marie, musím říct, že sem ni v řeči ni v jednání jeho, pokud sem totiž měl k tomu příležitost, čehož pozoroval, coby mohlo poškvrnit jméno čestného muže. Víc nevím.

Konečně Vám za láskavý Váš list opětně děkuji a Vaší náklonnosti se odporučím

Váš poslušný a vděčný synovec

Frant. Tomášek.

198.

Kateřina Tomáškova.

Cesta a pobyt v Privici.

š = s s dvěma čárkami.

V Prývidci dne 23tého/2 852.

Předrahý, velebný pane Strýčku!

Naše psaní sme den ode dne odkládali, bychom Vám něco znamenitého o Prývidci popsali; vyskytlo se však něco, pro mne velmi hrozného, co Vám později popíšu.

Nyní musím naši cestu popsati. Jak sme se od Vás, milovaný pane Strýčku, v Brně odloučili, dojeli sme šťastně do (Gänserndorfu), čekali 2 hodiny na vídenský vlak, s kterýmžto náš drahý František a celá rodina Zelinkova nás doprovázeti přijela. Paní Zelinková však nedojela, ty dvě děvčata, mladí dva Zelinci a starý pán, ten však se odebral brzy a jel do Hradiště. Byl to věru radostný den pro mne, že sme mohli zase pohromadě býti. — Do Břetislavi sme dojeli o desiti hodinách ráno, naši bratříčci a Zelinkovi zůstali do odpoledne, o třech hodinách sme zase my je na železnici doprovodili, kdežto oni do Vídně, my zpátky do Břetislavi jeli. Město Břetislava se mně velmi líbí, též Mary i Horváthovi. Viděla sem i Dunaj, který zrovna podle města teče. Trnava jest také pěkné město, tam sme byli v chrámu Páně, ten jest podobný v Brně Petrohradskému. Odtut sme dojeli do Rypína na noc a druhý den o 11 v noci šťastně jsme Pryvidcu uviděli. Zde se mně ještě dosti líbí, to jediné však, že zde nikde tak čisto není, jak v domech též na ulici, jako v Moravě, co se čistoty týče, to tak brzy druhou Moravu nenajde. — Taky jsou zde tři kostely, v tom třetím sme však ještě nebyli, neb jest $^1/_4$ hodiny vzdálený, co jen bude pohodlnější počasí, taky se tam podívám, včil je tady krutá zima tak asi osm dní, u jednoho kostela jest klášter u Piaristů, ten jest krásně malovaný. My bývame na rynku, zrovna na proti kanceláře, kde Horváth píše. Větším dílem zde všechno slovensky mluví, též v kostele jsou slo-

venská kázání. Děvečka naše jest slovenka, půl hodiny odtuť, mne vždy jmenuje Kyšasonka a Mary paní velkomožná.

Musím tedy popsati, co se se mnou minutý týden v pátek událo. Ve čtvrtek pravil Horváth: dnes pojedem do Bojnic na návštěvu k jednomu známému komissařovi, který spíše zde bydlel, My sme se oblékli a jeli, byli sme od jeho paní vlídně přijati, on ale nebyl doma. Kde ten komisař bývá, jest koupelné místo, asi půl čtvrt hodiny odtuť leží městečko Bojnice, na německy Bajmotz, tam jest pěkný zámek, již velmi starý, dosti ještě zachovalý. Druhý den v pátek k nám poslala paní apatykařka, jestli se nám líbí, že ona pojede do Bojnic do koupel, aby sme s ní jeli. Horváth pravil, aby sme jen jeli, že jest příjemně se tam koupat, poněvadž ta voda přírodní teplá teče a jako krystal čistá jest. Apatykařka je taky s tou komisařkou známa, proto sme naše povrchní šaty tam odložili a šli se koupat. Jsou tam komůrky, kde se zase obléct může. Tam kde se koupe, jest čtverhranné, s kamením vydlažené místo, když stojí, tak jde voda mně až pod krk, jest to velmi příjemné. Ta paní a my dvě sme se tak koupaly a paní komisařka se na nás s chodby dívala a mluvila s námi. Najednou se otvírají dvéře a p. komisařka praví: můj muž jde! To říci, jako kdyby nás elektrika projela. Mary byla blízko komůrky, ta tam hned vlezla, já sem byla až na prostředku a p. apatykařka taky vzdálena od mne. Já tedy jsem[!] se velmi ulekla a chci taky honem za Mary běžet, v tom mně ale voda podrazila nohy a já celá tam padla — jak mně bylo, to ani nevím, přec jsem měla aspoň tolik síly, že se sem sobě sama pomohla, ostala sem a šla celá ulekaná do komůrky, tam se mnou třepala zima, po chvíli pak mně bylo lepší, pak jsme se oblékly, šly k té paní komisarce, její pán se velmi omlouval, že by to zajisté nebyl udělal, kdyby věděl, že se tak uleknu, tam prý ale jest ten obyčej, že se páni i paničky dohromady koupají, jsou všichni oblečeni, též my sme byly oblečeny v sukních i v kabátkách, ale přec jsem se velmi styděla. Pak sme jely domů, to mne bolela velmi hlava a pořád mně bylo na nic od toho leknutí, položila sem se hned do postele a usnula, ráno na to mně již bylo docela dobře. Děkovala sem Bohu, že sem tak šťastně tomu vyvázla, mohlo to hůře vypadnout, kdybych sobě nemohla pomoct a tak sama se tam byla koupala. — Nebyla bych více tak šťastná bývala Vás, milovaný Pane Strýčku, a vše moje drahé ještě jednou spatřiti, též i naši milou Moravičku! Náš přemilý, dobrotivý Bůh tomu chtěl, bych ještě déle se mezi mojimi drahými těšiti mohla.

Ostatně sme všichni posud zdraví. Noviny, co by Vás zajímati mohly, nevím žádné.

Ještě jsem zapomněla napsat, že jsem viděla též pevnost Leopoldov a u Fryštaku sme jeli přes Váhu, též později zase přes Nitru, když jede do Bojnic, musí též přes Nitru jet. Před naším domem jest velká kašna a velmi dobrá voda tam teče až s[1]) jakýchsi hor.

Nyní Vás pod ochranu Boží odporoučeje a Vám mnohokrát ruce za všechno líbaje, zůstávám

Vaše poslušná neteř

Katy Tomáškova.

199.

František Tomášek.

Sušilovy básně, Čelakovského Mudrosloví, Palackého dějiny husitství. Přednášky. Výdaje. Příbuzní.

Ve Vídni 19ho března 1852.

Předrahý Pane Strýčku!

Co sem se s Vámi rozloučil, obíral sem se trochu naší literaturou. Četl jsem Vaše básně a nemohu zatajiti, že čta jich, kolikrát city překonán sem zaplakal; sonettem Vašim, památce mojí nebožky matky věnovaným, hluboce dojmut zaplakal sem nekonečnou vděčností k Vám pojat, nemoha si jinak odlehčit. Jak se Vám odsloužit, nevyrovnaný Strýčku? Báseň tato rozmohla ve mně žal pro strátu matky nevyslovitedlným spůsobem.[2]) Neméně mne dojaly Vaše sonetty za předmět mající nákazu národu našeho, marné pudy a snahy škodné naše kárající, láska, jakouž vlast a národ náš kocháte, jakož i pravda, kterouž nám kážete. Slovem, pro mne jsou Vaše básně kniha neocenitedlná a nemohu Vám dosti za láskavý tento dar děkovati.

Čelakovského přísloví a pořekadla sem z Matice dostal a velmi sem potěšen nímy [!], je to však dílo, kteréž dobře poznat, mnoho času třeba. Antošovo přísloví, dělat píšťaly etc., má tam variantu, totiž: lýčí dřít, pokud je míza. Lépe sem přebral poslední díl Zapova Zeměpisu s dodatky, jehož statistická data, převraty od několika let zjinačená, mi právě vhod přišla.

---

[1]) z vyškrabáno.

[2]) z přepsáno.

Palackého druhý díl bojův Husitských sem bedlivě četl a mnoho analogie v chování Čechů v posledních letech sem našel; charakter se aspoň ničím nezměnil, což ovšem není divu, poněvadž, jak mi známo, mnozí z tak zvaných vůdcův národu v našich časech si vzory z oněch brali. Obdivoval sem krásnou jeho řeč.

Přednášky p. Phillipsovy navštěvovat mi, jakož každému, kdo zapsán není, pod trestem relegace zapovězeno; nicméně od známých stenografické spisy vypůjčit dostávám. P. Phillips byl asi před 3 neděly [!] nemocen a celý týden nepřednášel, aniž jak sem slyšel přednášky jeho velmi navštěvovány jsou, což snad rozjíždění studentův domů připisovati možno.

Posledního tohoto měsíce končí se první běh a Vy ste mi laskavě slíbil na prvního příštího měsíce mi měsíčné zaslat pro měsíce duben a máj. Já ale pro první běh nejsa osvobozen od placení školního platu, na druhý týden ho položit mám. Otec, na něhož sem se v této záležitosti obrátil, mi odepsal, že mu teď není možno mi pomoci, poněvadž čtvrtroční musí platit, že mi ale rád později pomůže. Pročež Vás, předrahý Pane Strýčku, vroucně prosím, by ste mi láskavě co možná brzo nadzmíněné měsíčné pro duben a máj milostivě zaslati ráčil, abych později nepřišel v nebezpečí stratit půl roku. Děkan juridické fakulty, u něhož sem se poradil v této záležitosti, mi zdělil, že po prvním semestru mohu se hlásit teprv ku colloquium pro osvobození od placení školního, že ale mi nemůže dovolit pro první běh colloquium dělat. V druhém běhu, dáli Bůh, osvobozen budu. —

Děvčata mi z Prividze asi dvakráte psaly, jakož i Horvát; co sem poznal z listu, se tam Marii velmi nelíbí; není prý nad Moravu na čistotu. Krajina se oběm [!] líbí, jsou tam na blízku teplice Bojnica, kamž prý jednou zajely. Minulý týden byl zde zlatník z Prividze a donesl mi lístek od nich, však nic zvláštního mi nepsaly, leč že Marie byla ale dva dni chorá a že posud touží po Moravě.

Předevčírem byl zde Josef a zůstal zde na noc; nocoval u Zelinků, poněvadž u mne není místa a od Zelinků není než několik kroků k nádraží, a pak se zdá, že pan Josef se tam dobře baví. V krátkosti bude assistentem,[1]) jak sem slyšel od Zelinky i od jednoho ingenieura. Přeju mu od srdce. Měl tady s jedním mechanikem velkou disputaci o magnetickém držáku (mag. bremse) a přisvědčil mu onen a vyjádřil se chloubně o Josefu.

---

[1]) Severní dráhy, nad jejímž nádražím ve Vídni shotovil elektrické hodiny; JUDr. Ondř. Zelinka, pozdější vídeňský starosta, rodák z Vyškova, byl jejím předsedou.

Včera sem byl u Hoška; je zdráv, jakož i Stára. Hošek se nemůže posud knih z Matice dopídit; ptal se mne, jak já sem si jich zaopatřil, a já se neodráhal jemu poradit. Rmoutil se nad tím, že od Vás již dlouho listu nedostal.

Konečně Vás opětně o laskavé brzké zaslání měsíčného prose, zůstávám, Vaší milosti se odporoučeje,

Váš vděčný a poslušný synovec

Frant. Tomášek.

200.

Marie Horváthová.

Příhody na cestě do nové domoviny. Prodej rodinného majetku v N. Rousinově.

V Pryvidcy dne 23tého[1]) 1852.

Milovaný, velebný pane Strýčku!

Vždy sem odkládala psaní, až bych aspoň krajinu zdejší poznala, též bych, an nyní s Horváthem déle žiju, Vám, dobrotivý pane Strýčku, spokojenost mou vyjeviti mohla. — Především jiným tedy musím vyznat, že, zdali Horváth se nepřemění, sobě lepšího manžela přáti nemohu — — slovem, nalezla sem Jej tak, jak sem sobě Ho představovala — Bůh dej, by si jen vždy stejným zůstal — tedy bych věru spokojena byla. —

Cestu a dobrodružství naše by bylo zdarma popisovati, an to již beztoho Kati činí.[2]) Ve středu 11ho února sme šťastně o 11 hodinách večer do Pryvidce dojeli, přijda do bytu našeho, sem se takořka zachvěla, neb tou [!] čistotu co v Moravě máme, zde pohřešuji — i pomyslela sem si v duchu: věru jestit jen jedna Morava — to však Moravička přemilá — — i Horváth pravil, že co se čistoty týče, ještě nikde tak čisto jak v Moravě nenalezl, pravil též, že by to co nejvřeleji přál, by sme se jen na blízko Moravy dostali — a tedy to věra k obávání nemám, že by kdy do nižších Uher žádal.

Ještě nikdy sem se tolik nenasmála, což na cestě z Trnavy do Pryvidce. Již hned v Trnavě v hostinci sem nabyla velký titul od

[1]) února?

[2]) srv. č. 198.

kočisty, který z Pryvidce pro nás dojel, totiž: „paní velkomožná“, a kasa naše se náramně menšila (vzdor tomu, že sem v Břetislavě ani železných hrnků, ani za krejcar něco jiného byla koupila —), tedy sem k Horváthovi pravila: „paní velkomožná a šeinů[1]) nic“ — přijeda do Ripina, kdežto sme noclech dělali, tu nám již vzdor tomu, že sme jen v celej naší casy 2 zl. stř. měli, (Euer Gnaden) říkali, já a Katy sme již od smíchu nic nemohli, však na tom ještě dosti nebylo, druhý den sme na poledne do Topolčan přijeli, kdežto Horváth známého hospodského má, pravil nám tedy, že si asi 4 zl. od něho vypůjčí, neb sme již jen 5 kr. stř. měli — sotva sme do hostince vjeli, již nám (Kellner) vstříc přišel a z voza nás zdělával, to šlo jen pořád „paní Urozenka“, tu sem si myslela, až jen Horváth bude chcet peníze, však ten velký titul přestane — ale zatím Horváth 4 zl. vypůjčil a já sem přec „paní Urozenka“ zůstala, a (Kellner) mně opět do voze pomáhal. — Věru, na tu cestu nikdy nezapomenu, co sme tu vše zkusili! Však i cesta ta na mne velmi zle oučinkovala, neb celý týden sem churavá byla, nevím, zdali to snad od nastuzení původ svůj mělo nebo snad od tesknoty — první dny mně věru velmi teskno bylo. —

Onehdy sme teprv naše první návštěvy učinili a byli sme všude velmi vlídně přijati, dnes sme na oběd ku paní Apatykářce pozváni, jestit to velmi hodná paní, též i její pán, nebylo nám možné se jim vymluviti. Včera byl zase Horváth pozván za svědka jeho kancelářskému sluhovi ku sňatku, musela sem tedy já jakož i Katy též na svadbu jíti. —

Takž sme tedy poslední masopust strávili. Včera sme byli v kostele u Piaristů a dnes ve farním. Kostel Piaristů jest věru velmi krásný, zvlášť velmi pěkně malovaný, též i farní nejni špatný, ještě malý jeden kostelíček, jest ale asi 1/4 hodiny vzdálený, pročež nyní tam slouženo nebývá.

Krajina zdejší jest věru zajímavá a romantická, těším se již na to, až nás, milovaný p. Strýčku, navštívíte, a doufám, že se Vám zde líbiti bude. Mladý Zelinka nám též přislíbil, že nás s Františkem na letnice navštíví, myslím, že jistě přijdou.

Nyní sem již viděla 4 velké vody, totiž: Moravu, Dunaj, Váhu a Nitru. Když sme přes Nitru jeli, vzpomněla sem si na slovenskou píseň: „Nitra, milá Nitra, ty slovenská Máti, ked pozrem na tebe, musím zaplakati.“ Jest to věru krásná píseň.

---

[1]) šajnů, peněz.

Nyní, milovaný pane Strýčku, přijměte opět naše srdečné díky za všecka nám v tak velkej míře proukázaná dobrodiní — Bůh všemohoucí Vám odplať mnohonásobně již zde na světě, pak ale životem věčným. My se ale vynasnažíme, bychom se toho dobrodiní vždy hodnými stali.

Jak jste ráčil Horváthovi posledníkrát říci, bych stran prodeje tej hospodky na Strýčka pekaře psala, tak sem to učinila, by jen nějakého dobrého kupce hledat nechal, psala sem též, že i Vy mu snad stran tej věci psát budete, prosím Vás tedy, velebný p. Strýčku, neníli Vám to obtížné, by Jste to učinil, neb od Vás to má větší cenu. — Horváth nechá mnohokráte ruce líbat, byl by též rád psal, však jestiť nyní v kanceláři zapřáhnutý, že mu věru možné nebylo, pravil ale, že to co nejspíš učiní. Otci musím též dnes psát a to nejvíce stran těch státních papírů, neb Horváth, chudák, posud od jeho Strýčka peníze nedostal a tedy sme nyní ve velkej nouzi, nemůže tedy Otci spíše až 1ho března a to sice jen polovičku poslat. — Nyní, dobrotivý pane Strýčku, ještě jednou díky naše opětujíce, zůstáváme

Vaše vděčny a poslušny

Marie a Karel Horváth.

201.

František Tomášek.

Národní poměry v Lednici u Břeclavy. Prodej rodinného domu.

V Břeclavě 8ho června 1852.

Předrahý Pane Strýčku!

Za příčinu [!] že peněz nemám se posud v Lednici, kamž sem na svátky přijel, nacházím a míním na boží tělo ve čtvrtek v noci do Vídně se zas odebrat; pročež Vás vroucně prosím, by ste mi měsíčné milostivě do Vídně co nejspíš zaslat ráčil, jestliže ste snad již mi ho zaslal, Vám srdečně děkuji. —

Dle Vašeho napomenutí sem se ohledl v Lednici a v okolí, jak se naší národnosti zde vede: zle jak všudy.

Škola v Lednici, ač tam polovice obyvatelův Slovákův jest, pouze německá jest, ani učitel ani pomocník (oba deutschböhmi) moravsky neznají. Učitel, bývalý muzikant u knížecí bandy, je nepřítel všeho slovanstva, k tomu prvním raddou a obecním písařem a lidem

pro svůj velký vplyv na strach. Jsa zabaven písařstvím, o školu nedbá, vyučování pomocníkovi zanechávaje: skouška a visitace se, jak bývalý vrchní sám pravil, jenom k vůli hostině držeji.

To samé o kostele platí. Kázaní co neděla německé. Slováci němčinu nemilujíce, před kostelem stojíce hovořejí, po kázaní do kostela jdouce i při mši sv. se blízko dvéři [!] držejí.

Před sv. Duchem, jakož i spíše před velkonoci, šla deputace Slovákův lednických k faráři tamějšímu, žádající, by ve svátcích pro ně moravsky se kázalo, odkázaní byvše od něho na kaplana, kterýž jim to slíbil, za odplatu drželi oféru a hojně obětujíce, kaplanovi svou vděčnost proukázali (někteří i po 1 fl. stř. dali).

Při ouřadech se skoro všecko německy píše; jediný notár Zahrada z Hodonína Slovákům všecky spisy česky vystavuje, ač nevelmi se zdá býti v češtině pevný; četl sem několik jeho spisů českých: píše německými literami a pravopisu málo zná. Myslivští a zahradničští [!] mládenci, nejvíce Češi, rádi si při sklence zazpívají vlasteneckou, mají i něco českých kněh. — Počet Němcův v Lednici se v posledních letech zmnožil: stavění zámku mnoho vídenských tovaryšův tam přivedlo, kteří oženivše se mistry se tam stali, však i Čechové se mezi nima nacházejí.

Slovanský živel v Lednici klesá nemaje ni ve škole ni v kostele podpory, ba v obou se pracuje na zněmčení nebohého našeho lidu.

„Ba, matku Slávu v tuhou rakev složit chtějí,
A jaré síly synův, ty spějí.“

Josef mi oznámil, že máte [1]) kupce na hospodu a že dával 9500 zl. v/v. Tyto dají po 4½% ve spořitelni ročně 162 fl. stř. nebo 405 zl. v/v. čistého výnosu, a toli, co mi známo, teď nenese hospoda. Budeli jaké zprávy [!] třeba, spotřebuje se třeba celý výnos roční neli více (jestli se letos neprodá) a tak bude 162 zl. ztraceno a kdo ví, jestli ji kdo na rok drážej koupí. Toto moje mínění stranu prodeje, ovšem jen majícího ohled na užitek domu, a ceny [!] jeho v penězích. —

Marie a Horváth Josefovi psali, nic však zvláštního: Katy přijede na začátku příštího měsíce.

Josef svoje assistenství pořád očekává. Co se škol týče, Vám budu v nedělu z Vídně psat. Prozatím Vám oznamuji, že církevní právo v druhém běhu u Pachmanna slyším a že i u Phillipsa sem zapsán.

---

[1]) Záležitosti pronajatého rodinného hostince s polnostmi v Novém Rousinově č. 25 obstarával Sušil, maje na něm s Tomáškovými podíl po rodičích.

Vaší lásce se odporoučí

Váš vděčný a poslušný synovec

Fr. Tomášek.

202.

František Tomášek.

Phillipsovy přednášky. Prodej domu. Chystaná změna manželského práva v Rakousku.

Ve Vídni 18ho července 1852.

Předrahý Pane Strýčku!

Ctěným Vaším listem od 6ho t. m. ste mi oznamil, že kollegia 7ho skončíte a 20ho že budou zkoušky, mezi tím že hodláte někam zajet. Toť příčina, že sem Vám posud nepsal.

Že mladý Görres umřel, bude Vám od jinud známo; p. Phillips, sotva zprávu telegrafickou dostana o jeho úmrtí, se odebral do Mnichova (minulý pátek). Nadějem se však, že se brzo navrátí. Výborné bylo jeho čtení o času Ludvíka 14ho, jehož domácí život nazýval „haeresis morum", o Fridrichu IIhém, Josefu IIhém a dále až do roku 1815. Praktické následky rozkolnictví Tomasa, Jansena, van Estena[!], Hontheima (Febronia [1]) v oboru církevního práva, dějepis mravů minulého století, stav věd, filosofie a práva nám tak obšírně a zajímavě líčil, jako by se toho člověk věru nikde nedočetl. O Josefu IIhém nám všelico, což sme posud neslyšeli, zdělil. O čemž však více ustně. — Co se týče mě[!] patřících peněz z hospody, sem ovšem slíbil jich Otcovi půjčit, však ale poradil sem se v této věci Josefa, který mi též pravil, že budeli (co ovšem brzo se stane) assistentem, svoje peníze Otcovi půjčí. Že by mi byla Vaše laskavá rada v tomto pádu prospěšnější bývala, to ovšem, ač trochu pozdě, nahlížím. Rozmejšlel sem nad touto záležitostí a ustně Vám zdělím, jak dle mého mínění mi i Otci potrženo býti může. Co se týče sestrám připadajících podílů, byl sem a sem posud toho mínění, že bude nejlepší peníze na ouroky na jistém místě uložit.

Tento týden v sobotu míním, budouli kollegie ukončeny, se do Brna nebo raději do Rousinova odebrat, odkudž bych na 26ho do

[1]) Thomasius, van Espen, Hontheim, osvícenští kanonisté, Jansenius ml., původce jansenismu.

Brna dojel; sám posud nevěda, odjeduli v sobotu, za jisté drším, že se na 26ho t. do Brna dostavím.

Josefovi sem psal dvakráte; nevím však, dostal-li moje psaní, poněvadž mi posud neodpovídá, a sice před i po prodaju hospody, aby se uspokojil pro směnku.

Konečně Vás, předrahý pane Strýčku, musím zas prosbou obtěžovat; potřebuju totiž na cestu do Moravy a na zaplacení malého dluhu 10 zl. stř., a vroucně Vás prosím, byste mi laskavě brzo pomoci ráčil.

Vaší lásce a dobrotě se odporoučí

Váš vděčný a poslušný synovec

Fr. Tomášek.

Ještě jednu novinu:

Díl občanského zákona, jednající o stavu manželském, bude přepracován zcela dle canonu Tridentského concilia, což nám p. Pachmann jsa oudem komisse k tomu účelu sestavené zjevil.

203.

Kateřina Tomáškova.

Nemoc bratra Josefa. Osobní zprávy.

Předrahý, milovaný pane Strýčku!

Píšu též několik řádků. Josefa nemáme doma, slaví jeho svátek v Štyraku u Bagary, kterýž minutý týden zde byl a ho sebou vzal. Sem vskutku tomu ráda, neb Josef špatně vyzíral, byl nemocen s krypou[?], jak to často u něho bývá, krvácel někdy 5 krát za den, tedy již jak vosk vyhlížel, trochu se tam zotaví na čerstvém povětří, budou snad honit, mají zajíců i druhé zvěře dosti. Snad víte, že se Bagar odstěhoval z Veitše[?], bývá nyní v Retteneggu a jede se po železnici jen do Spittalu pod Semeringem. Bohu díky, že Ste již zase ozdravil. Já ještě mezi nama nejzdravější jsem, buď Bohu chvála. Jak to bude, nevím, ráda velmi bych Vás, předrahý pane Strýčku, viděla a nevím, jak se toho štěstí dopídit. Dojedete snad k nám do Vídně? Neb možná, že mně pán Josef[1]) dovolí k Marii, což bych ráda byla, an se tak velice na mého synovca těším, obzvláštně když mne již volat umí.

---

[1]) bratr, jemuž obstarávala domácnost.

Verunka [1]) zde byla, těší se též, že slibu Vašemu zadost učiníte, an prý Ste jí slíbil, že též k nim dojedete. Ona byla v Maria-Celu na pouti a jela s Josífkem a Bagarem až do Spittalu. Jak sem já před 5ti neděli z Bohumína jela a se u Verunky stavila, dojel tam pan Pastor Hurban se Slovenska a těšilo mne to velmi ho učit znat, byla též jeho paní a švagrová sebou.

Nyní spěchaje končím, an děvečky nemám, ta musela domů, an Otec onemocněl. Šťastnou cestu a navrácení Vám ze srdce přejíce, zůstávám mnohokráte ruce líbaje

vděčná netera

Katerina.

Ve Vídni 27 Srpna 852.

204.

František Tomášek.

Vězení.

Psáno inkoustem na (modrém) dopisním papíře.

Sidit v temnicě
Dobryj molodec...

V Hradci Králové 1ho října 1854.

Předrahý Strýčku!

Přiložený list, který Josefovi přináleží, buďteš tak láskav bez prodlení jemu zaslati. — Mnoho mi osud uložil, vazba Vašeho synovce je tuhá, velmi tuhá — krutější tím více, že mezi vrahy, loupežníky, ba i parricidami zavřen jest, od rána do večera těžko pracovati, s takým lidem obcovati musí, a posměchům a týrání všeho druhu vystaven jest. Zdráv jsem, ač obyt tak uzpůsoben jest, že člověk časem zhynouti musí. Nevím, zdali čas mi vyměřený vydržím, leč doufám v boha, že mi snad spíše pomůže. — Zkoušel sem v nocích spánku prázdných dobře své svědomí co do příčiny odsouzení mého a věřte upřímně, nenalézám úpadku — jestli jinak soudnost moje zdravá. Dáli mi bůh dočkati vysvobození a Vás, předrahý S., zase obejmouti, zdělím

[1]) roz. Vrbíkova, provdaná za sběratele pohádek Matěje Mikšíčka, přítele Sušilova, úředníka Severní dráhy.

Vám příčinu mého odhousení a Vašemu osobnému úsudku ji ponechám. Slyšel sem, že soudruzi moji při příležitosti zasnoubení císařově [!] propuštěni byli, snad též zapomen [!] nebudu.[1])

Konečně (neb děje se to po tajmu — psaní totiž zakázáno — a nemám co zbytečného psáti) Vás objímám a srdečně líbám zůstávaje

Váš vděčný synovec

Cyril Franta.

205.

František Tomášek.

Dóm milanský. Četba. Nedostatek.

V Miláně 14ho listopádu 1856.

Předrahý Strýčku!

Píšu Vám, a rád bych Vám mnoho psal, leč co bych rád, nedostačí papír ani řeč, a o mé bídě — škoda papíru a času. Je tu v Miláně, jak Vám vědomo, tolik velikolepých výtvorů uměleckých, že by ovšem nescházelo Vám čeho popsat. Neznaje všecky ty krásy, velikoleposti a skvostnosti krasovědecky oceniti a popsat, nezbývá mi než osobní city, jakéž mnou při pohledu toho neb onoho předmětu ovládaly, sděliti, skorem se obávaje Vám se tím obtížným státi.

Nejznamenitější stavení v Miláně je bez řeči gothický hlavní chrám, duomo di Milano, Vám z obrazů známý; podivný to chrám, ba sám o sobě div.

Není to — zevnitř aspoň — ze zašlé starověkosti strmící, pošmurný, temný dom, jak na příklad chrám sv. Štěpána ve Vídni neb sv. Víta v Praze, než, ač gothická budova, příjemný, lahodný oku krom velikosti čistotou, skvělostí, skvostností a majestatností svou. Obdivoval, trnul sem zíraje na množství štíhlých bílých věží, svěžích soch, oblouků, klenutí a jiných okras, srdce se houpalo, prsa se dmula radostí nad tolikou krásou.

Zdá se, jakoby věčné mládí ochvívalo svatyni tuto a podobá se mi, že skvostný, oku příjemný tento pohled nejvíce bílému mramoru, z něhož chrám tento budován je, připsati dlužno. Jinak by zajisté po

[1]) Stalo se teprve na jaře 1856, ale nebyl propuštěn docela, nýbrž opět zařazen k svému pluku v Miláně.

tolika století vyhlížel, jinak by k oku a srdci mluvil, kdyby ze sprostějšího, ba snad i z jinobarevného staviva zbudován byl. Málem všecky sochy jsou tak úplně zachovány, jakoby právě z rukou mistrův byly vyšly.

Jinak je uvnitř. Tam panuje gothické ono temno, které spojeno s velikostí rozměrů, vysokostí pilířů ducha poráží, úzko plodí. Sklenné obrazy, z nichž okna pozůstávají, nepropouštějí světla, a tak uvnitř temno. Bělost, skvělost mramoru se tratí, olova barvu na sebe berouc, k tomu pronikající zima — nebe pod mračny pozdě na podzim.

Nemoha pro zkažený zrak sklenné obrazy, jež sem podotkl, rozeznati, nemohu Vám nic o nich sděliti krom velikého překrásného obrazu v okně nad hlavními vraty. Je to — pakli sem se nemýlil — nanebevzetí panny Marie. Obraz to překrásný, nebeským duchem vanoucí. Zacházející slunce právě straně této přálo a bylo mi, jak když v pošmúrný čas překrásnou duhu se udá zříti. — Měl-li malíř účinek ten v úmyslu, dlužno vyznati, že se cíle nechybil.

Nepříjemný mi byl pohled na sochu sv. Bartoloměje. Pro anatomy, jako curiosum, může míti ovšem třeba velkou cenu, ale co výtvor křesťanského umění já — ač jen dle citu svého soudím a rád bych se dal, jeli jinak, poučit — ho nepovažuji. —

Nechtěje zameškat krásného pohledu s věže na okolí Milánské, zaplatil sem, lezl sem a dolezl sem se vyhlídky přemilé. Tu se rozprostírá Lombardská veliká rovina, pásmem vysokých hor od severu ovroubená, mezi nimiž několik velikánů jak mezníků stojí — historická listina, na níž krom tolikera i náš národ zapsán. Tam ona pole, kde dobouřila Fridrichova síla, tam Alessandria, všem cuzím [!] v postrach — tam Pavia, Melegnano, Severo, kde staletý boj, nedokonán ještě — kropil mát syrou zem. Mihaly se přede mnou obrazy četných vojsk spůrných feudalův, pyšných vojvod, statečných měšťanův; zbořeniny měst, Milána — a zas přeutěšený obraz jeho. Očarován, překonán tolikerou krásou, spomínkami, uchvácen duchem svatyně této, šel sem. —

O životě společenském v Miláně Vám ničeho nemohu sdělit. Sám jsa o sobě, vyloučen ze společnosti civilní jako voják ve Vlaších, vyloučen jako sprostý z kruhů vzdělanějších vojínů, trávím čas čtením. Již v Lublani sem si koupil Tassův Jeruzalem, s nímž sem se po dva měsíce bavil. Teď právě čtu Manzoniho „Snoubence". Do divadla se podívat mi nedovolila posud kapsa. Do umělecké výstavy sem posud nemohl, proto že jen až do 3tí po poledni je otevřeno a teprv po třetí,

kolikráte až o 5té mohu vyjít; a o dovolení požádat se mi posud nezdálo býti příhodno. Tak sem posud málo Milána poznal.

Poněvadž plat můj na potřeby moje nedostačí, jsem přinucen Vás, předrahý Strýčku, žádati, byste mi z mého podílu na pozustalosti nebožky matky 20 zl. láskavě zaslal, a to co možná brzo. Poslal mi sice Josef na začátku minulého měsíce 10 zl., z těch sem se až na malý zbytek vydal. Nechci více od něho žádati, leč by mi ze své vůle poslal, nevěda, bude-li mi kdy možno za to, čím mu povinován jsem, se odsloužiti, takž i Vám. —

Bůh ví, vrátím-li se kdy! Podobá se, jako by mi nebe toho nepřálo, co mi nejmilejší, zač sem — předvídaje nehodu svou, jí, žaláři ba horšímu vzdoroval — rodinu a vlast. Zdraví mé také již trochu nestálé, hlava pololysá, bída za mnou, bída se mnou, bída přede mnou! Nuž budiž! Pokud snesu — snesu, ale cítím, že časem již klesám. —

Konečně, odpuste láskavě mým darebným řádkům. Nemaje s kým o věcech kromslužebných promluvit — psal sem své myšlenky, jaké právě byly, ulehčiv si tak.

Váš vděčný synovec

Frant. Tomášek.

206.

František Tomášek.

Kroky o propuštění z vojska. Postní slib. Jitřní v dómě. Četba.

V Miláně 25 ledna 1857.

Předrahý Strýčku!

Čekal sem dlouho s odpovědí na drahý Váš list, který mi s obsahem 20 zl. od Kateřiny zaslán byl, a předně Vám srdečně děkuji za láskavá ke mně slova, jakož i zaslané mi peníze.

Záležitost propuštění mého ves rozum i čas můj zaujala; kolísaje v nejistotě — každého dne konečného rozhodnutí čekaje, ode dne ku dni sem odkládal na milé Vaše řádky odpovědět, a tak se mi nahromáždilo tolik co Vám psáti mám, že sotva v stavu budu vše Vám za jedno zdělit.

Předně vězte, že p. plukovník mi slíbil, že z jara, snad v měsíci březnu — na dovolenou až do vřadění do reservy odeslán budu. Jak sem toho docílil, z následujících řádků poznáte.

Nemoha nijakým způsobem zde ničeho docílit a znaje, že ani Josef ani Kateřina při vší vůli své mi nepomohou, poznal sem, že je třeba po lidech se ohlednouti, jež by i vůli i moc měli mi pomoci.

Psal sem tedy Drovi Zelinkovi, žádaje ho, by se u svého bratrance — kapitána Müllera od generalního štábu za mne přimluvil, kterému, co poručíku generala Benedeka, lehká věc moje propuštění na dovolenou vymoci. Stalo se dle vůle mé.

Pan kapitán Müller mne poctil několika řádky, kterýmiž mi radí, bych se u mého bývalého představeného v kanceláři Maršala Radeckého, p. majora-auditora Strauba, jenž nyní co vládní radda a direktor policie v Miláně dlí, v záležitosti této přeptal a o podporu prosby mé žádal.

Zašel sem tedy k panu Straubovi, který mne vlídně přijal a — abych nešířil slov — mi přislíbil, pana plukovníka o propuštění mé na dovolenou požádati, o čemž sem pak já p. kap. Müllerovi na vyslovenou mi vůli vědomost dal.

Konec mnohému psaní a čekání byl, že mi včera od pana poručíka pluku bylo řečeno, že z jara se vší jistotou budu propuštěn.

Tolik dobrého; ale i nemilou zprávu Vám musím sdělit. Došel sem dopis od pražského soudu, kterýmž se pluk vyzývá, útraty vyšetřování mého ode mne dat zapravit. Je to summa 93 zl. 47 kr. Včera sem byl od pana auditora předvolán a ptán, mám-li jakého jmění, načež sem mu odpověděl, by se o to cestou služební poptal, že mi známo, že slova má v tomto pádu nic neplatí. Psalo se tedy do Slavkova a bude od obce Rousinovské záviset — budu-li platit čili nic. Vystaví-li mi listinu nemohovitosti, pak ne, v jinakém pádu ovšem nic nezbude než platit. Leč o tom Vám později zprávu dám. Zatím Vás však prosím, pakli něco z peněz za dům v Rousinově na hotově, 100 zl. na zapravení dluhu toho připraviti, aby snad záležitost tato propuštění mému nevadila.

O slavném přijeti J. J. VV. jistě z novin vše, co se dělo, víte — a popsání slavnosti této mi prominete.

Na radu Vaši u J. V. císařského o propuštění zakročiti — jsem se přeptal, mnoho-li v tom pro mne svobody stává, bylo mi však od p. vládního raddy Strauba řečeno, že jen panu plukovníkovi v tom pádu za mne prosbu zadati přístojno. Tolik sem ovšem nemohl, maje již jinak slíbeno — žádati. —

Slib, jakýž Josef a Horváth do rukou Vašich složili, i já s radostí skládám, dokládaje, že již od nového roku se masa v pátek zdržuji, a se budoucně zdržovati slibuji.

Svátky vánoční sem v spomínkách na milou rodinu moji, na drahou Moravu přežil.

Při vší té skvostnosti a kráse, jakáž zde v kostelích obyčej [!], nebylo jak u nás; oko neuvidělo radostných tváří, ucho neuslyšélo radostných zpěvů — mocného shonu lidu křesťanského — jako u nás.

Místo toho úzkostné ticho — a to ha jitřní — krom unisona mnoha kněží, čtoucích dle ambrosianského obřadu, a za responsoria lecjaké arie z oper na varhany. Italiani nynější si to tak snad přejí — ale mně se to zdálo býti předce neslušné — ať nedím hůře.

Tak sklamán v naději své, v jakéž sem se ohledem na vysoko radostný, poetický den ten kochal, promoknut zevrub i zevnitř (neb právě pršelo), klusal sem se sklopenou hlavou — do práce.

Poptával sem se zde na časopis Civiltà cattolica, leč navzdor všemu ptaní nenašel sem ho.

Krom Promessi sposi sem četl „Italia percorsa e descritta“ od Ignatia Cantúa, malý to spis, ale dle mého úsudku dobrý.

Končím, slibuje brzo více Vám psáti a v náději Vás na jaře obejmouti.

Váš vděčný, poslušný synovec

Fr. Tomášek.

207.

František Tomášek.

Slíbený návrat. „Božská komedie“ v divadle. Choroba Tomáše Prochásky.

V Miláně 17ho února 1857.

Předrahý Strýčku!

Poslednikráte Vám snad z Milána píšu!

Byla mi dána soukromná vědomost, že transport, s kterýmž do vlasti odeslán budu, již budoucí týden odjede; takovým způsobem bych ku konci února do Kroměříže, kde se teď záloha pluku našeho nachází, dojel.

Těším se z celého srdce návratu mému a použiju čas, jakýž mi ještě v Miláně trvati bude, bych ještě viděl cokoliv mi viděti bude volno a hodno. —

Minulou neděli sem byl v divadle Ronchi, kde se provozovala Dantova božská komedie. Krom mechanismu, který chváliti dlužno, nebylo to nic zvlášního, neboť deklamace byla slabá.

V obrazích předvádí „l'autore del meccanismo le immense e recondite bellezze di cui si adorna l'opera della sublime immaginazione di quel sommo“ a jakž takž dostojí slovu svému, a sice v třetím zpěvu dell' Inferno „esponendo copia del quadro di Michel' Angelo B. rappresentante il giudizio universale — — ricavato dalla D. Commedia“.

Neznajícímu báseň tuto, mihaly se mi v paměti obrazy z Telemacha, jehož sme, již tomu dávno, v Ivančicích s p. Tomášem [1]) překládali.

Jaký vpliv [!] tato a podobná provozování na obecenstvo, a zvláště na mládež mají — lépe než já posoudíte; že však takému podniku vše chvála sluší, nikdo neodepře.

Neznám jiná vlaská města a kraje, leč zdá se mi, že Lombardové nyni [!] aspoň v nejednom způsobu nad jinými krajany svými horují. — I vláda uznala sílu ducha národního lombardského, jak z posledních nařízení J. V. císaře vysvítá.

Oh! kdež sme my ještě za nimi! Jak člověk při pohledu na cizí bohatství vlastní chudobu cítí! Sbohatnem-li i my? —

V posledním Vašim [!] listu mi píšete, že pater Tomáš [1]) je churav. Lituji ze srdce může [!] tohoto ctihodného, učitele mého, moha lépe jiných zásluhy jeho o vlast a mládež naši oceniti. Lituji, že cnostná Jeho obětavost, nežistná [!] horlivost Jeho tak smutného konce na Blažku se dožíti musela, a prosím Vás srdečně vši moji vděčnost a úctu Jemu vyjádřiti, jakouž Jemu po návratu mém ústně vyjeviti pevné předsevzetí moje. —

O jisté peněžité záležitosti Vám ničehož nemohu psati. Nepřišla posud odpověď ze Slavkova.

Nevím, co začnu, až se vrátím; nemaje však mnoho potřeb, doufám si jakkoliv povšedního chleba získati.

A s tím končím zůstávaje

Vašim vděčným synovcem

Fr. Tomášek.

208.

František Tomášek.

Přípravy na návštěvu Sušilovu. Vojenská dovolená. Hudební produkce o květné neděli.

Bez data, z Vídně.

---

[1]) Procházkou — Telemach asi Fénelonův.

Předrahý Strýčku!

Kde kdo se těšil na Vaši návštěvu k velkonoci; pravím kde kdo a to vším právem; paní Šemberová, zdověděvši se o zámince Vaší, neopominula o tom kde komu vědomost dát.

Tak se stalo, že prý u p. Fikejsů se na návštěvu Vaši těšili, ba že i konferenci drželi, jak by Vás skvostně uctít a přivítat; Bočkova Zdenka prý celých čtrnáct dní studovala, vždy se radila, ba i písebně consultovala nejslavnější kuchařky a cukrářky, jak Vám co nejvzácnější, nejchutnější tort upéci. A co já vím, co se ještě mezi těmi paničkami mluvilo, na čem se usnesly, ustanovily, přestaly! A teď vše zdarma! Pomněte jenom, z čeho se budete musit zodpovídat! — Na mne paní Šemberová, která návštěvu Vaši za jistou měla, toli doléhala, bych Vás všemožně k tomu přiměl, na svátky do Vídně dojet, že sem jí konečně přislíbiti musil, Vás pěkně, uctivě pozvat a o všech těch přípravách Vám zprávu dat, což i přítomnými řádky konám. —

Minulý pátek sem byl v Kroměříži, kdež se mi prodloužení na dovolenou dopřálo. Je mi radostí Vám zdělit, že Dr. Zelinka úplně svému slibu dostál. Nejen že se postaral o protekci jeneralovu, dal mi i bezplatný lístek do Hulína i nazpátek. — A paní jeho, slyševši o žádosti mé, sama udělala jeneralovi návštěvu a poprosila ho, by se mne ujal; což se i stalo a sice, jak sem již pravil, s dobrým výsledkem.

Bylo nám líto, že ste na svátky se jinak rozhodl; leč, co se dotýče koncertů, byl byste již pozdě byl dojel. Neboť na květnou neděli byl poslední. Dávala totiž zpěvácká akademie: „Tenebrae factae sunt“ od Palestriny — Surgite populi od Durante — pak kusy náboženského obsahu od Orazia Vecchi, S. Bacha, Mozarta, Leisninga, Händla a Mendelssohna.

Večer pak v divadle u korutanské brány dávali „Samsona“ Händlovo oratorium.

Nevím, co Vás zdržuje na svátky v Brně neb vůbec na Moravě, ale jinak Vám musím dat za dobře, neb v tomto týdni by bylo, krom kostelních slavností a hudby, málo, ba nic, co by Vás bavilo. Gallerie jsou zamčeny, divadla eo ipso — návštěvy také před svátky nesluší — a bude-li ve svátky krásné počasí, bude hledět každý na venek.

Tak tedy na svatodušní svátky! Těšíme se srdečně Vaší návštěvě a přejíce Vám všsho zdraví a zdaru jsme

Vaši vděční synovci

Josef i Frant. Tomáškové.

209.

František Tomášek.

Adressa bratra Josefa. Zamýšlená návštěva tohoto a Sušilova u Horváthů. Tomáš Procházka.

Ve Vídni 27ho augusta 1857.

Předrahý Strýčku!

Milý Váš list nás předvčirem došel, a jelikož Josef právě u Bagara meškú, nemůžem Vám nic dále udat, leč že v pondělí na druhý týden do Štěpánova jistě pojede. Tam byste mu tedy vědomost dáti mohl, pakli zamýšlíte ho tam navštívit. (Adressa J. T. abzugeben in der Directions-Kanzlei des Eisenhütten-Werks Stefanau.) Další pak ústně umluvíte. On, jak sem Vám psal, Horváthovi dojista slíbil návštěvu na vinobraní; Vy též, jak ste nám sdělil, a milé by Josefovi bylo, kdyby ste cestu tu spolu konali.

Zpráva o Pat. Tomášovi nás k velké lítostí pohnula; nemyslili sme zajisté, že tak zle s ním stojí; rád, ze srdce rád bych svého učitele navštívil a co mi okolnosti a kapsa dovolí, ještě letos, snad po prázdninách do Ivančic zajedu.

Konečně Vám přeji dobrých prazdnin[!] a zůstávám snad až na shledanou

Váš vděčný synovec

Fr. Tomášek.

Pakli Štěpánov mimo cesty necháte prosíme Vás, byste nám do Vídně psal stranu návštěvy do Nitry.

210.

František Tomášek.

Ozdravění Sušilovo. Kuzmányho chystaný časopis. Beda Dudík o češtině? Úmrtí synů Bilkových. Šemberův způsob šířiti české spisy.

Bez data.

Předrahý Strýčku!

P. P. Šembera Vám vzkazuje svou službu a těší se Vašemu okřátí. Ptal sem se ho na časopis, který p. Kuzmany [1]) vydávati obmýšlel;

---

[1]) Karel K. (1806—1866), slovenský básník i vědecký spisovatel, zastával napřed jednotu spisovného jazyka, pak se přiklonil ke slovenčině.

a byla mi odpověď, že posud p. K. se náděje nevzdal — ale dostatečný počet prenumerantův se nesešel. P. Šembera mi slíbil, že bude stranu té věci jednat dle Vašeho a p. prof. Procházky přání. —

Žádal mne p. Šembera, když sem mu oznámil, že Vás Josef v těchto dnech navštíviti hodlá — abych se postaral, aby Josef na zpáteční cestě knihy z dědictví pro jeho p. Š. dcerku Zdenku vybral a jich sebou dovezl. Prosím Vás tedy, předrahý Strýčku, máte-li Moravana a život J. Kapistrána při ruce, byste jich Josefem zaslati ráčil.

P. Šembera byl velmi rozzloben na D. Dudíka — krom jiných, ne právě ke cti sloužících řečí — prý se jmenovaný historiograf vyjádřil: „Mit dem Böhmischen ist jetzt nichts", ba ovšem pro takého, der in Geschichte macht.

Zdravého sem našel p. Šembera i s rodinou.

Leč p. Bilkovi[1]) ve čtyrech nedělích oba synkové zemřeli — velmi ho to prý hněte; neměl než ty, chudák.

Líbil se mi trochu terroristický způsob, jakým p. Šembera odběratelů našich kněh vyhledat zná. Objednal v jednom knihkupectví 10 exemplářů Mikovcových Starožitností a při jedné schůzce dal si jich od mužův jak Dr. Dvořáček atd. i s prenumeračními lístky odebrat.

O „Elendě" Vám budoucně více musím psáti.

Zatím i s Kateřinou Vás líbám.

Váš vděčný synovec

František.

na spěch

211.

František Tomášek.

Blahopřání ku jmeninám. „Moravské noviny". Výlety slovanské mládeže.

Předrahý Strýčku!

Přijmětež srdečná naše přání k svátku Svému. Bůh Vám dej zdraví, a žehnej prácím Vašim pro blaho vlasti a národu! At pravda zavládne v národu našem, at se otčina naše oslaví a k důstojnému mezi národy místu dospěje. At zkvete símě Vámi sázené, at sejde a dozraje v tisícero zrno, at se ujme stromek Vámi tolik pěstovaný, a zroste v mohutný strom — národnost naše! a strom ten at jako skála stojí,

[1]) Petr Bilka (1820—1881), majetník vyšší vychovatelny ve Vídni.

a hrdě v rozkvětu svém hlásá jméno pěstitele, jenž tolikou láskou ho pěstoval, jméno Vaše! — Doufám, že mi brzo dopřáno bude osobně k Vám do Brna zavítat, neb co sem slyšel, budu ve věcech železnice v Brně <míti> práci.

Knihy p. Raj. [1]) sme obdrželi a nové budem hledět obstarat. — Odpověď p. Šmídkovu, na koho sluší, dodáme. Novin mnoho, a přec ničeho, co bych Vám zděliti mohl; noviny bez toho čtete, že měl Sultan zimnici, a kde jaký výroční trh, toho se možno v Moravských novinách dočísti. A stojí-li to zač se hádat, je-li zimnice — ne — psina — je-li psina nemocí? a následovně Sultan churav? Celý svět se o tom hádá, jeli churav čili nic, tu slavné oraculum Brunense se vytasí — „Sultan má psinu!“ O moudrosti přemoudrá!

Zdejší slov. mládež si už dvakrát v y l e t ě l a, neb jak tomu jiní říkají v y š l a do Vídenského lesa. Jedni dělali v ý l e t y, druzí v y c h á z k y. Pravil sem, aby dali při svou p. redaktorovi do Brna rozhodnout, to je judex & arbiter, němuž [!] ani sám ten obluda Bonapart se nevyrovná.

Než dost o panu redaktorovi. O výletech Vám Kateřina bez toho psala; já sem podílu neměl, mám práce nad míru.

Končím, a do lásky a náklonnosti Vaší se odporoučeje zůstávám

Váš vděčný synovec

František.

Ve Vídni 15/6 860.

212.

František Tomášek.

Změna místa. Knihy od protoiereje Rajevského pro Sušila. Mechanické práce Josefovy. Ministr v. Bruck.

Psáno na dopisním papíře 4°, na němž vytlačeno: Dr. Zelinka, Hof- u. Gerichtsadwokat Wien.

Předrahý Strýčku!

Píši Vám na spěch v kanceláři jen několik řádků. Jsem již od nějakého času pln naděje, že konečně mi místa žádoucího ve světě se mi [tak] dostane. Umřel totiž právní konsulent od severní dráhy — dráhy

[1]) Rajevského.

to, jak Vám známo, Moravské, kdež i Josef slouží, a má se mi dostat býti adjunktem. Že velmi nedočkavě si toho přeji, uznáte, aniž mi třeba bude výhody Vám šířeji líčit, jakéž mi tím budou, neb aspoň by mohly býti.

Ucházel sem se u našeho starého pána [1]) o protekci, neb jeho slovo v tomto pádu rozhodne, a přesvědčil sem se, že mu milejší sem, než sem se snad sám domeyšlel. Opponoval ze začátku, představuje mi, že mohu být advokátem; co že tak zvláštního získám, pakli se mi i místa toho dostane; až pak konečně, uznav platnost důvodů mých, mne propustil, sám pak zůstav, vyvolal: toho, onoho, 5 sem si jich vychoval, kteří byli po vůli a dle přání mého, a teď i posledního z nich snad ztratím. Věřte, bylo mi měko[!] v okamžení tom a co si na slova ta zpomenu, pokaždé líto mi ho, po Vás a rodičech snad největšího mého dobrodince; neb kolikrátkoli sem ještě, a cokoli sem po něm žádal, ničeho, toť svatá pravda, mi neodepřel.

Po několika hodinách mne opět před očima maje: jděte, pravil, k generalnímu sekretáři a hleďte si svého, já nemohu odporovat přání Vašemu. — Suďte sám, není to příliš od muže mi teprv od dvou let představeného? Skorem se musím obávat, že nevděčným budu, pakli od něho půjdu, a pakli k tomu do opravdy přijde, bude okamžik loučení mého s ním věru strastný. Bůh mu nahradiž tolik dobroty! —

Že se Vám, předrahý Strýčku, knih ještě nedostalo, dílem tím se děje, že p. Raj.[2]) právě ty, které si přejete, rozpučeny[!] měl, dílem že ho není vždy doma, a často návštěvy své opakovat v krátkých lhutách nevidí se mi z mnoha příčin za příhodné.

Byl bych tam tyto dni zašel, pro dešt mi však nevhodno bylo; zejtra však je neděle a mám čas, zajdu tedy a požádám ho; prosím Vás však nezazlíti na mne, že se Vám žádaného posud nedostalo.

Josef pokračuje s motorem, a zkoušky posud dobře se daří. Též jedny hodiny pro severní železnici uhotovil, které na severním nádraží chvály došly.[3])

Kateřina na oči trpí. Má nátchu v nich a nemůže se jí sprostiti. Z Uher ale žádné zprávy už od tří měsíců. Poslali sme Zihovy[4]) vázaného na jeho svátek 24/4, posud žádné odpovědi.

---

[1]) Zelinky.

[2]) Rajevský.

[3]) Srv. str. 288[1]).

[4]) t. j. Sigmundovi (Horváthovi; srv. str. 276[2]).

Obranu p. Šmídkovu sem dal i p. Šemberovi čísti; rozumí se samo sebou, že každé slovo p. Šmídkovo podepíše. Jinakých novin nemám.

Úmrtí neb lépe samovražda p. Brukova mnoho povyku zde nadělala. O processu terstských kupců[1]) nic jistého se neví, ač musím vyznati, že se i málo o věci ty starám.

Líbaje Vás i s Josefem a Kateřinou

jsem Váš vděčný synovec

Frant.

Ve Vídni 5/5 860.

213.

František Tomášek.

Radost z dosaženého místa. Slov. beseda a komik Burgerstein.

Předrahý Strýčku!

Když se člověk šťastným cítí, je mu třeba přítele, komu by se zdělil, s kým by, abych tak řekl, přílišné břememo svého blaženství poděliv, sobě ulehčil.

Pracoval sem celý týden s namahánim a dnes o 9té hodině z kancelářu [!] jda, tolik štěstí domů nesu, že mi věru potřeba, tolik štěstí, tolik blažícího břemena s Vámi, přemilý Strýčku, děliti. Neb, táži se, kdo byl věrnějším a kdo je větším mým dobrodincem? Nebyl-li ste Vy, jenž od dětinských let mých dílo bohumilé nade mnou konal? Kdo mi byl matkou, když mi matky nebylo? Kdo mne v srdci svém nosil, když mne svět odsoudil? O přijmětež, přemilý Strýčku, díky mé, díky nekonečné! —

Včera sem požádal dobrodince svého, Dra Zelinku, jemuž dnes pro uprázdněné místo adjunkta právního konsulenta u severní dráhy candidáta vybrati bylo, by se o mne zastal; měl sem ovšem konkurentův, jimž i více spůsobilosti pro místo uprázdněné odepříti nebylo; dva doktorové práv o službu tu zároveň se mnou žádali. Nevím, co chvalného o mně pronešeno býti mohlo, neb co se pro mně [!] říci dalo, aby mně přednost příslušela. Dr. Zelinka mi ovšem vysvědčení dal,

[1]) Po válce 1859 vyšetřovány podvody ve vojenských dodávkách, při čemž i ministr financí v. Bruck jako podezřelý volán za svědka; požádav za propuštěnou z ministerstva a dostav ji podřezal si žíly.

nad něž lepšího sem si přáti nemohl, představoval mi však opět, co tím místem získám, že mohu býti advokátem, notářem atd. Vzdal se konečně námitek svých, uznav, že, byť bych třeba časem svým k způsobilosti pro úřad takový dospěl, ovšem málo naděje stává místa takového dočkati. Uvidíme, co se dá dělat, mi konečně řekl. Já sem na poslední okamžení, mohu říci, žádost zadal, a dnes už, čeho sem věru na dobro neočekával, Dr. Zelinka mi zprávu donesl, že direkce severní železnice mne za koncipienta a provisorního adjunkta právního svého konsulénta přijala. Služba má zatím 700 zl. a na obidlí [!] 150 zl. obnáší.

Těšte se tedy, přemilý Strýčku, štěstí mému, které konečně jen Vám děkuji, a račte mi zachovati i v postavení, do kteréhož mi vstoupiti je, lásku a náklonnost svou, o kterou srdečně Vás prosí

Váš šťastný synovec

František.

Ve Vídni 12/5 860 v 11 hod. večer.

ps. Bez pochyby zůstanu ještě asi 1 měsíc u Dra Zelinky, bych vše, co mi sluší, spořádal. Budu hledět na druhý týden v neděli neb na svatodušní svátky do Brna k Vám zajet, slíbit však na jisto posud nemohu. Marie psala, že jsou všecí [!] zdraví.

O dosažení služby mé nové by se i hezká humoreska psáti dala. — O tom více ústně.

List tento od soboty v kapsi nosím; maje hlavu plnou pochybování, nechtěl sem ho poslat, až budu míti „čorno na bíloji", čehož se mi konečně dostalo.

Knihy bez pochyby máte; 2hý díl Besědi [1]) nedošel a protož se Vám nedostane.

Končím líbaje Vás

jsem Váš vděčný synovec

Frant. Tomášek.

17/5 860.

Před včírem sme byli na besedě; tentokráte i Josef. — Nedá se upříti, že tato beseda, ovšem nad ty, jež ve zvyk vešly, vynikala — tak obecenstvem jakož i umělci a pořádkem a slušností; pan Burgerstein však — podnikatel — opět dokázal, že jen sprostácké rýmy umí psat — špacírem facírem atd. —

[1]) Psáno azbukou.

214.

Kateřina Tomáškova.

Vyjížďka z Blanska do sloupských jeskyní a k Macoše.

5/9 1860 z Blanska.[1])

Předrahý pane Strýčku!

Přijmitež vroucné díky za zaslané listy; nevím, jak zasluhuji tak mnoha pozornosti — bolelo mne to i velice, že ste u mne omlouval se a nečetl list na mne psaný od sestry a švakra, nyní ho chci přikládati a vidím k nemalé mrzutosti, že sem ho předce zapomněla v Frustthalu u Milinky, neb včera sem zase došla k Tonynce do Blanska. Do Frustthalu jest skoro hodina cesty. Marie lituje, že nedojede nikdo od nás, i Horváth i Ziha prý plakal, jak mu maminka zdělila zprávu tou [!]. Zkrze pana Kremsra si nedělejte žádné myšlení, že by ste ho byl urazil; on spíchal, neb na ulici čekal na ně nějaký p. Sasavský. V neděli sem byla ve Sloupě, však jen na požehnání v kostele a právě pan pater Procházka odbýval ho, poznala sem jej hned. Na třech kočárech nás tam odtud jelo, přítelkyně od p. Kremsrové z Brna, její strýček a dcerka, pak Ingenierka z Rajcu, velmi milá to češka, rozena z Příbramu a my ostatní všichni. Den byl krásný, přijeda blíž Sloupa, k pověstné propasti, slezli sme s vozu a rozložili se na trávníku, pojedli něco, an sme si sebou jídlo vezli, a šli pak po odpočinku do jamy či jaký to název má. Překvapilo mne náramně, co oči mé viděly — chodeb toli — a tak ozdobené, jak by ruka lidská byla utvořila je, vše klenuté a co nejpodivnější, že ve dvou chodbách v podlaze nachází se trámy, jakoby spojovaly dvě zdě dobromady, od nejstarších dob prý nikdo se upamatovat nedovede, že by trámy tam se byly kladly. Voda kape se stěn, sedá a tvoří se z ní kámen, podoben kristalu. Dojda k propasti, pustili tam naši vodiči kamene — ozvěna byla skoro strašná, kterou činily kamene po zdi dolů letící; až pak za dlouhou chvíli bylo slyšeti pád kamena do vody, která prý dolu vždy se drží a jak mnozí z našich průvodčích jistili, i rybník s mnoha ryby se tam nachází. Pravilo se nám, že kdyby sme chtěli vše prochodit, 8 hodin by k tomu třeba bylo. Mokro tam bylo velké, a podivné, že sem slínovitá, místama voda na vrchu stála. Též nám místo ukázáno bylo, kde před nedlouhým časem kosti

[1]) Napsáno od Sušila tužkou.

snad ještě z předpotopního zvířete vykopané byly. Vyjda ven sme poseděli ještě a nastoupili cestu zpáteční přes Jedovnice a Lažánky.

Ve čtvrtek minutý týden sme šly my tři paničky či ženské k Macoše. Jda okolo výtoku Punkvy, blíže Macochy již, zastavivše tam, zočila sem na první pohled jména mladého Šembery a Kubíčka, kteří 8 dní před námi zde byli, i u Macochy sme je nalezli, jakož též ostatních známých. Hrůza obejde jednoho při pohledu do hlouby té, kteráž 88 sáhů obnáší, chvojí a kamene sme dolů házeli, a ozvěna mezi skalami byla podivná. Jaké všeliké divy chová příroda zde na Moravě v sobě, málo však má obdivatelů; málo se oceňuje, mnoho i našinců raděj do ciziny putují, tam citem a divením rozplývají nad cizí vnadou, nad cizí krásou.

Pán Franta [1]) tedy laskavě dovoliti ráčil delší pobyt na venkově — použím ho však až do pondělka; do Rousinova se podívat chci a musím, též bych již ráda zašla i do těch Mouchnic budeli možné, a pak s přima do Vídně.

Slečně Tonynce psát budu, přiložím list hned k Vašemu, jak ste mi dovoliti ráčil, a prosím, kdyby ho tá[!] pajmama doručila.

Frantovi zítra neb možná ještě dnes psáti budu. U paní Grossmanky jest výborná koupel sýrková[!], může si spravit jak teplou chce, kdyby sme ji ve Vídni měli, toť by byla zpráva!

Odepsal snad již po druhé František náš, nepíše nějaké noviny? Mně již trošku smutno po bratrech, co ten zvyk činí! —

Nyní končím, nemaje zajímavého co psát a také papír nestačí již. Líbajíc Vám, předrahý pane Strýčku, ruce

jsem vděčná netera

Kateřina.

Poručení od paní Kremsrové, p. Grossmanky a pánů jejich.

Pečetím v zámku Blansku list a náhodou pečatko též S., an sme u paní Šmidové.

215.

Kateřina Tomáškova.

O své návštěvě u Sušila v Brně a u příbuzných v Pouzdřanech.

---

[1]) bratr.

Ve Vídni 27tého září 860.

Předrahý pane Strýčku!

Nejsrdečnější a nejhlubší díky Vám vzdávám za dobrodiní a lásku, kterou ste mi proukázati ráčil při pobytí mém v Brně. Bůh dobrotivý Vám vše stojnásobně[!] nahraď a uděl, co si sám přejete. Byly to pro mne hodiny slasti a blaha plné, ježto stráviti o blíž[!] Vás mi Bůh dopříti ráčil. — Nemohu popsati city, které se mne zmocňují při úpomince na Vás! city to nejhlubší vděčné lásky, které chová dítě věrné k rodičům svým. O! přijmitež ji tedy, tou upřímnou lásku, neb nemoha prozatím jiným odměniti se, Bůh milý zachovejž Vás ve zdraví! Jak mi se zaryli hluboko v srdce Vaše slova, plná dobrotivosti, laskavosti, jakéž matka k dítkám mluvívá, tou samou mírou slova vážná, napomínání, jakéž moudrý otec dává dětem svým, jichž miluje. Bůh všemohoucí nám vše nahrazuje Vaší láskou, čehož sme ztrátou předrahé maminky pozbyli. Díky Jemu a Vám za vše.

Ve středu večer o půl 8mé sem šťastně domů dojela, pán Franta za stolem sedě četl, Josef na procházku zašel, po chvíli došel. Jsem ráda, že zase domácnost sem převzíti mohla, an mi[!] již zapotřeby bylo doma. Zdraví chvála Bohu oba bratří jsou. V Pouzramech[1]) sem se stavila a chci Vám popsati, čehož si přejete věděti. O sedmé hodině ve středu ráno dojeda na nádraží Bránovské[2]), zeptala sem se o cestu ku mlýnu Pouzramskému a zaměřila přímo k němu. Zaklepu na dvéře, slyším silným hlasem: dál! vejdu a tu právě všichni u snídaní za stolem seděli. Pán Rajmund vyskočil a plu radostí vykřikl: Tetinka Tomáškova z Vídně! Stará Tetička, ubohá, hned se dala do pláče, že prý si vždy přála vidět děti po milované sestřenici své Pepince, že aspoň vidí nejmladší z nich. Srdečně mne uvítali, i host, kterého tam mají, paní Švalbovou, sestra neb švakrová Rajmundovy maminky, jest tam již po několika neděl. Hned se mi sloužilo s kávou a otázek Bůh ví jakých dávalo, před vším pak, proč Vy, předrahý pane Strýčku, je nenavštívíte? Pravila sem, že mnoho zaměstnání máte, zvláštně letos ani nikam nejedete, tetička však neustále opakovala, jak ji to bolí, že tam nejdete. Jiných podobných věcí nechám, bych tím spíše na Rajmunda přišla. Co sem za několik hodin ztrávených tam zpozorovati mohla, myslím, že Rajmund tím jest, co všemožně se namáhá osvědčiti, totiž vlastencem hodným; a vše to jest k poděkování naší milé

[1]) Pouzdřanech (Pausram).

[2]) Vranovice (Branowitz).

Praze. Nedoufám sice, že spíše bez všeho citu pro národnost byl, ale Vídeň, Vídeň! mu byla na zkázu! Ubytován byv u německé baronky, která, jak jsem slyšela, pánu studentovi se kořila — pak obcování s německými studentami, návštěvy u rodin takových, vyhýbání se nás, an sme mu do svědomí mluvili, ještě cit onen více uspávalo; v Praze vše naopak — rozžala oheň lásky k vlasti, doufám, trvanlivě; což upřímně přeju. Nikdy sem neslyšela od něho slovo o literatuře české, tentokráte ale hned věděl, co nového vyšlo, podal mi vše k prohlédnutí, co sobě koupil za peníze, jež od otce pro vyražení dostal; též mnoho časopisů, i beletrystyckých. Po přečtení je rozdává mezi náš slovácký lid, o čemž sem se sama přesvědčila u jednoho melce, jemuž též mladý pán, tak ho nazývají, daroval noviny. Též mi nazpamět něco z Vašich „Růže a trní", Kollárové „Slávy dcery" povídal, jakož překlad z uherského „Sczozát" do slovenského velmi hlubokým citem a nadšením přednášel. Čejkovského „Poklad královský" mně daroval, i mně ho četl — radostí mi srdce zaplesalo a já v duchu přála i jemu domlouvala, by skutečně tím zůstal, co sem s radostí na něm seznala. Chyba však, že si nerozumijou otec se synem, k tomu otec slabý nezná iponovat[!] jedináčkovi. — Sotvá to kdy jinak bude, neb Rajmund již příliš dospěl. Slepou láskou učinil ho rozmazánkem otec a tetinky. Při tom jest prchlý, živý, i hned rozčilený, možná i jak otec praví, nerozvážlivý, kárání ale nevčas, jak sem to pozorovala, ho ještě horším učiní. Toli můj slabý rozum usoudit dovedl. Raj. na druhý týden snad se odebere do Čech opět, zastaví se u Vás, pak posoudíte Vy, předrahý pane Strýčku, zdaliž sem uhodla. Bratři Vás srdečně pozdravují a ruce líbají, já to samé činím a připojuji přání, by ste se zdráv z Prahy vrátil.

Vaše vděčná netera

Kateřina.

Nestačil mi již papír, bych více psala, též spěchám zkrze poštu, by list včas odešel. Povětří jest špatné, vítr náramný.

216.

František Tomášek.

O chystaném příchodu Sušilově (na Bachovy Pašije).

Předrahý Strýčku!

Hodlal sem, jak sem Vám přislíbil, dnes do Brna zajet, bych Vás do Vídně na návštěvu, kterou ste nám poněkud přislíbil — do-

provodil. Byl sem však tento týden v Opavě a Přerově a tím sem na dobro ztratil 3 noci a dva dni; — studování mi se, abych tak řekl, co den množí, pročež mne mějte už, prosím Vás, za omluvena — neb nemám věru času, bych na nejisto (totiž jestli by se mi dostalo separátního coupé ve voze -- neb ne — bych mohl cestou studovat), zas celý den nasaditi mohl. Dnes Vám po poště cedulky na cestu do Vídně i odsud do Brna — rekomandovaným psaním zašlu — numerované místo do Bachových pašií též už mám — a jistě Vás v pondělí večer očekávat budu; pojedu do Gänserndorfu Vás vyhlídat a odtud Vás do Vídně doprovodím. Věřte, že mi srdečně líto je, že Vás celou cestou doprovoditi nemohu; ve všední den mi, jak Vám známo, třeba do kanceláře — musím více pracovat, nežby můj díl po spravedlivu byl — leč o tom víc ústně.

V pondělí 14ho tedy můj list rekomandovaný Vám dojde; — zatím srdečně Vás líbaje

jsem Váš vděčný synovec

František.

Ve Vídni 13ho dubna 1862.

217.

Jan Krbec (1791—1857), zpovědník u sv. Víta v Praze, Sušilovi.

Žádá o pomoc při sestavování kancionálu a pro nové vydání Písma.

Změkčovacím znaménkem (u c, e atd. = č, ě) jest ve všech K-ých dopisech obyčejně tečka místo kličky. Co do pravopisu dosti často chybí tyto a jiné diakritické značky, na př. čárka nad i, nikoli však důsledně.

Veledůstojný Pane Professor.
Laskavý Pane Vlastenče.

Přicházím — jak jsem již v Blahověstu opověděl — s upřímnou prosbou, abyste ráčili při vydávání kancionálu laskavě pomocen býti. Jestit k tomu právě Vaší pomoci velice potřebí; nejprve pro obsáhlou známost té věci, tak že není, kdoby tomu oukolu tak všestranně dostál, jako Vašnost; mimo to nastala mně nová, nepředvídaná práce, ještě mám opět na novém vydání Písma sv. pracovati, což ovšem všecku mou sílu i pozornost zajme, tak že mi nebude možno cos jiného podnikati; posléze jest má žádost, abychom ve všech literárních věcech s bratry Moravany společně působili, alespoň ve věcech církevních.

Neračtež tedy příchylnou prosbou mou pohrdnouti; kterážto v následujícím záleží:

a) Abyste ráčili kancional od r. 1764, jejž co základ vzíti míníme, přehlédnouti a ze jmena udati, které písně by měly vypuštěny býti;

b) které by se měly opraviti;

c) které by měly odjinud — starší a novější přijaty býti;

d) jaký pořádek kancionalu mělby se zachovati.

e) Posléze, poněvadž název „Zpěvník" nevyznačuje příhodně sbírků písní, nýbrž jiného kořene jest, a některým se zdá býti název „Písenník" příhodnější i správnější — co ráčíte sám o tom mysliti.

Snadby bylo příhodno ty věci znenáhla v Blahověstu aneb jiném časopisu v známost uvésti? Než račte činiti dle své libosti. Zdejší přátelé, zlašt[!] Votýpka a Marek hodlají též pro kancional sbírati a neopominu zaslané sbírky jakékoli časem Vašnosti cestou knihkupeckou sděliti.

Co ráčíte říkati naší biblí, že se na 5000 exemplářů skoro již odbylo, a veliký díl na Moravu.

Míním teď znova všecko přehlednouti. Prosím, abyste mne ráčili na to neb ono, dle své známosti těch věcí, pozorna učiniti; neb poněvadž jsem ke všemu sám byl i jsem posud, a síla i pamět mne opouští, třeba mi velice přátelské rady i pomoci.

Vydání má býti latinkou, garmontem; a tisk bez rozdělení veršů *) toliko s poznamenáním jich po straně, aby se ušetřilo místa, poněvadž největší vydání dělá teď papír. Ten samotný dělá teď na arch 63 fl., ještoprve jeden arch se vším všude přišel jen na 55 fl. Odtuď také láce té biblí. Nyní bude muset býti dražší, ačbych nerad — o mnoho.

Začne se tisk nepochybně s N. Zák., to jest Váš školní předmět: pročež doufám jistého přispění dojíti.

My se zde velice radujeme z každého pokroku, kterýž se na Moravě ve věcech vlasti, at jest to stránky literární, církevní, aneb jakékoli <děje>. Oučinlivost katolické jednoty nás skutečně překvapila. Zde nás moří strana odporná — německá; sami ničeho nedělají, a nám — překážejí.

Musím ještě připomenouti, abyste si ráčili mého pojednání o řeckém Aoristu povšimnouti v „Časopisu (páně Jungmannově) k prospěchu času přiměřených oprav na Gymnasiích" r. 1850, str. 237 umístěného. Dle toho byloby třeba i v textu N. Z. leccos opraviti; k. p. Mat. 1, 25

*) leč v Žalmích a příslovích td., kde se podržeti musejí.

„nepoznával“ místo „nepoznal“, což pak již i v latinském (cognoscebat) dobře vyznačeno jest.

Račte se míti dobře, všecky známé vlastence pozdravovati a neodepříti žádosti

upřímného spoluvlastence

J. Krbce.

8/11 51.

218.

Krbec Sušilovi.

Daruje své spisky Dědictví C. M. Kancionál. Bible. Časopis katolického duchovenstva, nedostatek pracovního dorostu.

Velebný pane professor.

Jsa nemálo churav, odpovídám trochu zdlouhavěji na předešlé dva dopisy v jednom.

Předně týkaje se Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, račte dobrotivě jako předseda za mne oustně tu věc pořídíti, žebych rád toho nechal při tom, jak jsem panu Bílému psal a určil: Já dávám ty do knihkupectví Nitsche etc franco porto odeslané knihy darem Dědictví sv. Cyr. a M. beze všeho ohledu a výminění, tak že může Dědictví s nimi naložiti zcela dle libosti. Toliko bylo připomenuto, kdyby snad bratří Slováci cos podobného založiti obmýšleli a zakládali, aby se jim k témuž cíli a týmž způsobem to 3tí sto „O bezženství“ vydalo.

Ceny byly zde:

O bezženství 40 kr.

Zelinář 10 kr.

Pořádek 6 kr.

S tím se tedy lásce bratrské oudů sv. C. a M. poroučím.

Druhé, týkaje se kancionalu, jest u nás stav obležení, a protož nelze se scházeti a spolky tvořiti. Pracujem tedy každý pro sebe a kde třeba si dopisujem. A tak jsem to i myslil u Vašnosti. Račte jen své mínění o tom dále v Blahověstu uveřejňovati. Že nikdo neodpovídá, ukazuje srozumění. Votýpka pracuje; Marek (Jan z Hvězdy) pracuje a tak to přec k něčemu se schyluje. Že jsem tehda nejmenoval jich více, a zvláště našeho Vinařického, byla příčina, že jsem jen na ty se

chtěl odvolati, kteří mi byli jisti a již sami se k práci přihlásili, jakož nedávno Marek. Vinařický byl jinými věcmi zanešen, a teprva ho, an se sám nehlásí, pozvu.

Posléze týkaje se nového vydání bible, nechal se text Procházkův[1]; neb v tom chvatu sotva jsem mohl některá poznamenání stlouci, an se tisklo a dělalo; ano zde onde se ustoupilo i nazpět. Nemělť jsem, kdoby byl pomohl: ale bylo zaváží[!] na nohách dosti, že nebylo lze ku předu, ovšem pak k zadu. Těžko v takových věcech s lidmi jednati, o kterých se musí říci, že sami nevědí, co chtějí. Allioli[2] má uznání papežské, a přec se jim nikdež nelíbí a jest i — hereticus. Než o tom dosti.

Nyní teprva procházím text, počínaje od Nov. Z. od Matouše. Lístek z a p u z e n í se podrželo, že ani Jungmann nic lepšího nemá, a také to slovo tehdejšímu stavu ženy velmi příhodné jest; jako as, když u nás se říká: „Vyhnal ženu.“ „Rozvodní“ jest aequivocum, tedy „lístek rozvedení“ mohlo by ostáti. Jan 5, 46 může se ἀν pouhým ť vyznačiti: věřilit byste. Slovem, byloby mnoho, mnoho co opravovati: ale jediný člověk, bez přítele, kterýžby připomenul, poradil; slabé oči, stará hlava, k tomu churavost, jakť jest to těžká práce. Jak pak bychom Mat. 5, 22 snesitedlně dali? Zde se šlo i nazpět, také pro návyk lidu; a také od Vulgaty nelze upustiti, jako tam ἑλικία statura. Račtež si mého pojednání o Aoristu povšimnouti.

S naším Časopisem, nevím, jak to půjde. U nás jest všecko pode vší[!] míru skleslé; a k tomu nesmírná neouroda — my staří klesáme do stavu nečinnosti a nových sil se nepřirozuje. Což tedy? Žeť ty[!] Pánové nevěřili a ničehož k rozmnožení české církevní literatury a literatorů nepřičinili, spíše zabíjeli, rušili. Posledním ruchem se trochu hnuli: ale nyní zas mohou — chrápati a na svém jediném koníku, jako jest herka německá, klusati. Z Brna se žádá o 300 exempl. bible, ale přišlo se pozdě, jižť není k dostání, leč pojediné vázané exempláře.

Račte se míti dobře! a přece ještě jednou na to pomysliti, nebyloliby možno starý kancionál projíti a které písně by se nehodili[!] — poznamenati. Zůstávám s ochotností

k službám

Jan Krbec.

18/11 51.

---

[1]) Františka Faustina P. (1786).

[2]) Německý překlad Písma.

219.

Krbec Sušilovi.

Překlad Písma. Kancionál. Jméno Method.

Tento list až na některá slova psán švabachem.

Velectěný pane professor.

Povstávaje ze své nemoci, jenž mne téměř po 6 týhodnů v pokoji i posteli držela — byl to následek vychlazení, Grippa — chápám se péra, abych slibu svému dostál a na Vašnostino poslední (27. listop.) odpověděl. Bylit[!] mi ty řádky velmi milé i vzácné pro poznamenání těch míst Písma sv. z Mikulovského rukopisu. I poznamenal sem si je obzvláštně rudkou, maje oumysl vzíti na ně při nastávající opravě, pokud jen možno bedlivý ohled. I zdajít se mi některé velmi příhodné i treffné a spolu pravé. K. p. Sk. 16, 13 jest modlitebnice dle řeckého (προςευχη), jenž znamená modlitbu i místo k modlení, jediné pravé. Ale že Latiník překládá oratio, odtud i našinci všickni, pokud dle něho překládali, mají „kdež se zdálo býti modlení“ a podobně. I sami Bratří kladou „kdež býval obyčej modliti se“. Ač starší Severínka (1529) a snad i jiné staré vhodněji překládá: kdež se nám zdálo býti „místo“ — příhodné k — mluvení, což poslední zas chybné jest a vzato dvojsmyslné oratio místo modlitby za mluvu. Tu se tedy nedostávalo známosti hřeckého jazyka. Ale že i Bratří méně smysl věci pochopili,*) může býti divno tomu, kdo neví, že se i oni staršími překlady, dle latinského utvořenými, řídili a je zde onde i proti hřeckému ponechali. Že cyril. dobře položil modlitebnica, není divu, neb on překládal dle hřeckého. Ale Alliolimu právě to naši přílišníci (ultra's) vyčítají, že podobným způsobem od vulgaty odstupoval; měl prý se slova držeti a pokud třeba dole vyložiti? Já zas mu vyčítám, že nestejně si počínal; tu si povolil, tam zas těsně slova se držel. I přál bych, aby byl toho uvolnění v stejné míře všudež užíval, totiž kde vulgata — ne jiné čtení, ale patrný omyl, nesmysl má. K tomuto počítám já Mat. 6, 27 ἐπὶ τὴν ἡλικίαν [!] — ad staturam suam cubitum unum. Spojení slov a oumysl mluvícího patrně ukazují, že ἑλικία [!], ač jinde taky staturam, seu longitudinem corporis, na tomto místě však dlouhost života či věku znamenati musí. Neb Pán chce říci, že nelze člověku vším svým pečováním toho nejmenšího způsobiti; tedy týkaje se vzrůstu či

*) přeloživše: »kdež býval obyčej modliti se«.

postavy, byloby dost pídě, palce přidati, což teprv celý loket; i kdož jest hned o loket větší? Ale i namítá se: což se měří dýlka živobytí na lokte? Zajisté! Tak aspoň měří (cum grano salis) prostý rozum i prostomluva. Známét jest naše starověké přísloví: Sv. Lucie (padalo dle času as na 25. prosince před opravením kalendáře) noci upije; na nový rok den delší — o slepičí krok; na tři krále o krok dále. Nejedná se tu o míru délky místa či prostory jednoho kroku, a tam jednoho lokte, nýbrž o dýlku času, coby udělal krok a — naměřil loket. Pozoru hodno jest, že to hřecké ἐλικία [!] ukazuje na naše „veliký, velikost", jehož i my v obojím, i o postavě a délce prostory i o dýlce času a věku užíváme. — Týkaje se historie českého biblictví, činím pozorna na knížku „Bibliotéka českých biblí od 13. věku až do 1820" od Frant. Novotného z Luže. Dle domnění našich literatů — Palackého a jiných — měl i Hus veliký podíl na redakcí bible svého času, jakž potom vytištěna byla; než třeba prý to ještě více osvětliti. Takby nám tento nešťastný muž v literatuře více byl prospěl než víme aneb jen myslíme.

Moje pojednání o aoristu indikat. račte již míti. V budoucím sešitku našeho Časopisu [1]) (v únoru) bude o tom obšírněji jednáno; račtež mi i své mínění o tom projeviti. Myslím, že bude tím naší věci dobře posloužено, avšak i naší cti, jelikož tu dosaváde Němci v tmě makají, kdež my plného světla požíváme. Zajisté náš ohlas k tomu přičiní, že i taky naši sousedé svůj omyl či raději zmatek naznají.

Začínám již nové vydání bible opravováním předešlého a sice s Novým Zákonem. Račtež tedy býti tak laskav a projíti z nenáhla Nový Zákon a zaznamenati mi místa, kde by dle Vašeho mínění bylo co opraviti. Neb, chvála Bohu, dobré vůle mám dosti, i trochu známosti věcí, kteréž sem předešlým vydáním nabyl a dále ji rozmnožil i posud zdokonalil: a však, jak jsem již dříve pověděl, potřebí mi přátelského připamatování, ježto má stará, šedivá hlava již velmi zapomětlivá jest, a slabé, zmožené oči též snadno přehlédají a nedopatřují. Obětujtež některou prázdnou chvílku té dobré věci. Rád bych, abychom měli teď dokonalejší opravu textu: a jak mnoho tu opravovati jest, vidno již z těch několika řádek, co o té věci mluvíme. Jindy povím o svém plánu, jak opravovati míním.

Týkaje se „Kancionálu", sdělil sem Vašnostino mínění o sjezdu k poradě v tu věc některým přátelům, a každý ještě se mnou se

[1]) katol. duchovenstva.

srovnává, že to neprůvodno i méně k věci samé příhodno jest. Protož račtež se s námi na tom dobrotivě snésti, abyste přijmul kus práce, bez obledu na jiné, kteříž snad tutéž částku před sebou mají. Potom se práce srovnají a jedna z druhé doplní. Tak bych tedy žádal, abyste vzal na sebe Písně r a n n í a v e č e r n í. Poznamenejte, které vynechati a které skrátiti (k. př. Jak překrásně slunečko vychází — totiž dle mého zdání), a kterých a jak třeba opraviti; i opravte hned, co a jak myslíte. Máteli co jiného, nového neb starého, svého neb cizího — přidejte. Přikládám odpis písně německé, podobné naší: Jak překrásně slunečko etc. Přikládám taky: Příspěvek k lepšímu poznání slovanského slovesa etc.

Mějte se dobře, milý Pane, Bůh Vás i nás silni! Pokroky v Brně a na Moravě zajímají naši pozornost a snad i probudí ospalost a rozjaří činnost. Dejž Bůh, my jsme velice ochablí. Co učiní Dědictví sv. C. a M., bude i mně vhod, i přičiním se dále, pokud síla stačí, tomu ústavu prospěti. Ale proč říkáte: Methoda? Nejmenovalt se Methodus, nýbrž Methodius, tedy Method dě, jak Anton Antoně. Starší psali Methoděj, lépe Methodij, jakby Rus řekl a psal. Poněvadž to jméno teď právě v lid se uvádí místo „Strachoty", třeba mu je právě podati. Zůstávám s náležitou šetrností i ochotností Vašnostin

J. Krbec.

27/12 51.

220.

Krbec Sušilovi.

Kancionál (účast Pickova a Vinařického). Bible.

Velevážený Pane Professor!

Odešlu s těmito řádky otisk z našeho Časopisu: o Aoristu, podobný onomu v časopisu gymnasialním[1]) otištěnému. Dávám při tom věděti, že opravu písní večerních přijal pan Picek[2]), kteréž mu jako netheologovi budou snažší: račtež tedy dobrotivě pracovati na ranních, a možná-li k tomu přijmouti Adventní a Vánoční? My zde opravujeme takto: děláme poznamenání na zvláštní papír, citujíce píseň, verš neb slovo,

[1]) Srv. str. 314.

[2]) Básník Václav Jaromír P. (1812—1869).

které se opravuje. A posléze teprv se to vtahne do nějakého k tomu cili odhodlaného tištěného exempláře. Panu Vinařickému jsem psal; ale on jest zaměstnán převelmi jinými pracemi, — t. pro ministerium cultus —; nicméně praví, žeby přeložil hymny nerýmované, pak-li již Vámi přeloženy nejsou.

Byloby třeba, abychom, týkaje se opravy bible, dále o tom mluvili. Přikládám tentokráte i vzor, jakbychom rádi nové vydání ustrojili, totiž poznamenáním veršů na straně, a nepřetrhováním kapitol na verše; k tomu literou latinskou, jak na vzorku viděti.

Račtež se dobře míti. Přeju dobrého zdraví, i šťastného zdaru v pracech Vašich.

Vaší Velebnosti k službám

Jan Ev. Krbec.

1/3 52.

221.

Krbec Sušilovi.

Bible. Kancionál. Stížnost Slováků.

Venerabilis Domine.

Nechci opominouti příležitosti, která se mi podává milou přítomností p. Bílého, k odpovědi na poslední řádky 31/12 51. A tedy hned do věci samé, totiž týkaje se Písma. I já uznávám, že nemožno všudež dostihnouti každý ostín řeckého textu, ale mním, že dosti na tom, když se to u větším díle a v hlavních věcech státi může. Tak, ku př. řecký optativ a conjunctiv všudež vyznačiti, jest zlástě[l] nám Čechům, a Slovanům vůbec, těžko i nemožno. Někde také brání zláštnost našeho jazyka za Řekem do slova jíti. K. p. Jdi, nechoď, kdežto Řek má oba aoristy. „Uzdravoval je“ říká Čech, ač má Řek aorist, protože tu více činů po sobě konaných se představuje. t. d. Protož kde nelze dostihnouti, přibližujme se pokud stačíme. Mat. 3, 10. ἐκκόπτεται není enallage, jakž Vulg. má, a dle soudu nejnovějších, ani příslovně povídáno, nýbrž, potažmo na předešlé κεῖται řečeno (οὖν), co se již vyplňovati počínalo, totiž vyměšování nehodných království Messiašova, pročež lépe jak díte, vytíná se. Act. 26, 31, πράσσει. V naší stojí nečinil, poněvadž Vulg. má fecit, potahujíc ta slova na jediný skutek Pavlův v chrámě, ješto dle Řeck. se praví, že Pavel vůbec vším svým kázáním, usilováním nic zlého nečiní, jakoby: „co dělá, není nic zlého“.

A protož tak mají Bratří, překládajíc [!] dle ř.

Jan 1, 45 jest arci v řeckém napsal, ale Čech snad jen proto položil „psal“, poněvadž napsal žádá, aby spolu přiloženo bylo, co napsal, ješto se zde jen o napsání mluví, tedy museli položiti psal. Kdyby stálo „psal, že přijde“, nemohloby [!] se to omluviti, a museloby se změniti v napsal. Podobně kdyby se jiného slova užilo, k. p. dal či vydal svědectví, aneb „pověděl, předpověděl, zmínil se o něm“. Tak tedy, míním, musíme i na zvláštnost svého jazyka ohled bráti. Chtěl jsem dále i optativ a conjunctiv ř. proštudovati a s naším způsobem mluvení porovnati, ale nevím, kda k tomu přijdu, jsa velmi churavý a k tomu jinými věcmi zanešený. A právě, an toto píšu, napadá mi, že i nám také třeba ještě rozdíl ustanoviti mezi k. p. jsem zanešen a jsem zanešený, kterýž já velmi cítím, ale někteří znamenití našinci nechtěji leč ono „zanešen“ trpěti. Act. 9, 13 nečtu ἀκήκοα, nýbrž ἤκουσα v novějších, jen recept má ἀκηκοα. Slyšel-sem [tak] vyslovuje ouplně ἤκουσα, poněvadž slyším jest ukončené a tím více slyšel-jsem; ἀκήκοα (perf. att.) vyznačuje více, totiž jako mám slyšeno, či ze slyšení. Joan. εὑρήκαμεν (1, 45) myslím, že nelze lépe vyznačiti než: nalezli-jsme, aoristem, poněvadž perf. εὑρήκαμεν znamená určitěji jako: „Mámo nalezeného, máme ho“, kamž se arci pustiti nemůžeme. Act 9, 13 ἐποίησε, myslím, že třeba říci učinil, poněvadž je to aorist a vztahuje se na jisté činy Pavlovy dotad proti křesťanům spachané [!]. A. 4, 13 ἐπεγίνοσκόν [!] jest, mním, dobře a živě vysloveno jako ἐθαύμαζον; divili se — jeden přes druhého, a tak i ἐπεγίνοσκον, poznávali je jednoho i druhého i jeden po druhém, t. přicházeli k poznání, rozpomínali se, pamatovali se na ně, znenábla je poznali (nach u. nach): nicméně musíme i můžeme dobře při poznali zůstati, ješto je výsledek poznání. Ac. 16, 22 zdá mi se ἐκέλευον s naším kázali podobný míti význam, více ukončený, tak jako εἶπον (imperf.) řekl. Dí i náš lid: Co říkal, kdež my díme „co řekl“. Záleží na tom, jak posluchač neb hledič (jako tamto u ἐκέλευον Lukáš), věc šířeji neb úžeji, a více méně ukončeněji si myslí, jakoby: když je svlekli, dávali rozkaz k bičování. Jan 5, 45 ἠλπίκατε, myslím, že jest vrubně dáno „naději máte“, poněvadž to perf., jakoby: „naději jste složili, složenou máte“; položili taky dobře, ale, propter perf., jest ono ouplněji vyznačeno. Jo 20, 29 πεπίστευκας máš uvěřeno, víru, tedy nejinak, než věříš. To zajisté zapomněl jsem ve svém pojednání podotknouti, že perfectum také přítomným časem vyznačovati se může i musí, ač to z celka samo se rozumí, jelikož

udáno, že perf. znamená něco do nynějška trvale ukončeného.

Praesens narrat. již latinář velmi zhusta vyložil perfectem či aoristem (k. p. Matt. IV.), tím více my Slované, ješto nám jen u příliš živém a blízkého, téměř přítomného skutku vypravování toho času užiti přáno, nepak o tak vzdálených věcech, jako jsou děje biblické, jež překládajíce lidu k srozumění a naučení podáváme. Jinak by bylo představování na theatru. Že při vypravování místo praes. užíváno u nás futuri (exacti) k. p. potom „najde“ místo nachází neb našel (Joan 1, 46), jest známo. Ac. 10, 11 myslím, že třeba podržeti „viděl“ neb říci „v tom vidí“ místo „i vidí“; neb u nás se vůbec povídá aoristem neb imperf. a jen dramaticky se představuje živě přítomným časem, co minulo. Podobně činí latiník. Myslím tedy vůbec, že nám má býti pravidlem, překládati dle řeckého (neb dle vulg.) věrně do slova, a jen kde toho náš jazyk žádá, aneb kde nedostačuje — třeba tuto alespoň dle možnosti se přibližovati a tamto dovoleno se uchýliti, by se i našemu jazyku dosti učinilo. Činím taky pozorna, že naše české výklady proto tak neb jinak, rozdílně od čtení ř. položeno mají, poněvadž se přísně Vulgaty drželi, v čemž ani my nemáme svobodno co měniti, leč jen v poznamenání opraviti. Odtud tedy někdy — i nesmysly, kterýchž nikoli vykladačům, nýbrž čtení authorisované Vulgaty připočísti třeba. Z krátka připomínám, že jak jsem nahlédl do všech našich biblí, ve všech vydáních, od nejprvnější až do nejposlednější (Proch.), jest toliko jeden překlad do slova; toliko že se postupem času zde onde slovem hnulo, buď k lepšímu vyznačení smyslu aneb že se vzalo novější a známější za zastaralé. Bratří měnili více (ač jak díte i bezpotřeby), poněvadž měli před sebou čtení řecké. Dosaváde nejsme v tom stavu, abychom mohli zcela nové přeložení utvořiti, a naše práce jest — jen zde onde slovem aneb lepším pořádkem slov pomoci. Když se budou vydávati výklady na Písmo, jmenovitě na N. Z., třeba vzíti za základ čtení řecké a na Vulg. jen ohled bráti. Dobře taky s tím dílem ještě trochu počkati, až se i čtení řecké obecněji ustálí. Já měl na mysli k tomu cíli způsobiti překlad český N. Z. a vydati: ale teď — musím na novém vydání dle Vulg. pracovati, což mi velmi těžko jde, poněvadž má churavost netrpí trochu většího namáhání. Mám tu výklad na N. Z. knihy hist. od Bavoříka Augusta L. B. de Berlepsch 4 sv. Ten má výsledek všech novějších, dokonalých protest., tak že netřeba tolik jich kupovati a před sebou míti. Béře mnoho ohledu na staršího: Fritzsche a dokonalého Vinera (Grammatik des neutestamentl Idioms, kterouž mám před rukama, 5 vydání 1844), a

z nejnovějších ha vyborného a mírného Mayera. Zatím snad vyjdou i katolická díla, nucena i zdokonalena onými [!] protestantskými.

Místo „tělo“ σαρξ dáti zas „p l e t“, zdá se mi téměř nemožno, poněvadž toto v lidu našem zcela neznámo, ono tak obyčejno, ve všech knihách, katechismu, t. d. přijato se nalezá. Připadá mi podotknouti, že naše p a k a řecké δε jednoho významu jest, ano i do γαρ enim padá: kdo pak je to? Wer denn, jakož i δε; pročež ho latiník V.[1]) nezřídka s svým e n i m, e r g o vyložil. Na naše t třeba lepší pozor míti než dosavad; užívát se ho beze všeho pravidla, na mnoze bez potřeby i proti smyslu. Též naše i čeká, zlášt [!] v Písmě, na — vycídění. Nalezá se ho příliš mnoho, mním, že ho u starých všudež a jedině užíváno, kdežto my nyní novější a klásti musíme. I jest a u c h. Ač se ho i z počátku tak (i v obecné řeči) užívá as jako řeck. svého δε pokračujíc a jako znova sobě zakročujíc. Máteli, laskavý vlastenče, o St. Z. ještě[2]) něco k poznamení, zašlete mi, neb počínám se Starým Z., nechav N. Sphaerulae jsou (dle hebr.) skutečně k u l i č k y či k n o f l í k y, jakž je k. p. u květin pod kalíšky vidíme, a lilia jsou kvítky (jak mním) ze zpod těch kuliček, na kterýchžto seděli [!] číšky či kalíšky. All.[3]) jest tu na omylu, klada, dobřeli se pamatuji, Scheiben, což by mohlo býti o k r ú h l e. Činím též pozorna na rozličné čtení Act. 16, 13 ἐνομίζετο — εἶναι putabatur či solebat esse, a ἐνομίζομεν — εἶναι putabamus — esse. Skoroby mi první lepší se zdálo, a tu by zůstalo m o d l e n í, ještoto druhé žádá m o d l i t e b n i c i. Od tud [!] rozličné výklady. Naši starší mají: místo k — mluvení (oratio) potom opravili: m í s t o k m o d l e n í. Exod. 38, 7 viz 27, 8 prázdný a d u t ý cavus 39, 3 snad pestrým, květovaným? opere polymitario z mnoha nití jako Damast., jinde plumario vyšívaný (26, 1. et 31.*) Dle hebr. byloby snadno určiti, ale Sptuag a V. nadělali tu míchanice. Budeme tedy dělati co možná a ostatek nechámе časům budoucím. Zláště třeba n e j e n j a z y k ř e c k ý, k čemuž jsem snad pohnůtku dal, ale zlášt i hebr. na základě slovanském pěstovati, k čemuž já nepostačuji, protože stará hlava již netrpí takového namáhání, jako požaduje takové nové študování hebrejštiny, aniž jest k tomu času, ježto žádá více let i téměř celé živobytí, a mého jest již na mále.

---

[1]) Vulgaty.

[2]) ps. ještoto.

[3]) Allioli.

*) Obé se v hebr. jedním slovem vyznačuje; חֹשֵׁב, cogitans, artifex tuto: opere artificis — Kunstweber.

Teď ještě něco o kancionálu. Račte si povšimnouti, co o tom píší Slovenské Noviny (číslo 39. 1852). Račte jim na to sám aneb skrze někoho odpovědíti v Nov. Moravských, neb zdá se, že tam našich časopisů dokonce nemají, sic by se byl o kancionálu dříve co třeba dověděl. Pozvalit jsme všech Slovanů, zlášť a jmenovitě i Slováků k tomu dílu hned z počátku a oni ničehož o tom neví. Máme se stříci, co Slovákům k ourazu slouží; copak to má as býti? Vyčítají nám jinde, že jsme neustupní, od nich se bočíme, nebeřem na ně ohledu, ješto my o ničemž nevíme, aniž nám co podobného napadá, aniž nám známo, co od nás jmenovitě chtějí a čeho se nám varovati a co vyobcovati, ježto by je a jich ucho tolik uráželo. Myslím, že z nich mluví nerozum aneb nadutá Maďarština či lépe, nákaza maďarským hrdým duchem, a čeho sami plni jsou, to přičítají nám, na nic takového ani nepomyslivším. — Mním, že i při oupravě kancionálu šetřiti třeba zvyku lidu, a nechati nedotknuto, co jen poněkud ostáti může, a raději, co špatné jest, vyloučiti. Napadá mi taky uvesti příklad, odkud v kancionálu některé neshody. K. p. v advent. „Stojí tluka u dveří, každý mu otevři". Že to pěkný obraz, patrno: ale u dveří má jednu slabiku více, a to odtud, že říkali a psali staří: u dřvi, což sice nepadalo přísně na otevři, aneb to otevři na ono, ale dávalo stejný počet slabik. Tak to vyložil náš dobrý znatel Hanka. Potom: kdež dva nebo tři — sberou se ve jmenu mém, opraveno nepochybně, jakž se domnívám, v jmeni či jmenu mém se sběří. Ač na to se musím ještě Hanky otázati. Jungm. nemá o tom ničehož.*) Teď zpívají někteří: „v jmenu mém se sešli". Podobně na u padá někdy ou, což odtud, že staří říkali a kladli ú. Ku konci: Protož se připravme — varujme. Snad bylo „ostaňme" t. d. Račtež dobrotivě našeho kancionálu se ujmouti a poněvadž Slovákům bližší jste, račte i na jejich kancionály, zlášť od Hollého, ohled vzíti, ano, možnáli, Slováky vyzvati, aby se i se svým zbožím vytasili. — Čekám, že mne p. Bílý, ještě před svým odchodem navštíví a tyto řádky s sebou vezme: pakli ne, půjdou po poště.

Abych ještě jednou na Slováky přišel, horšejí se na nás, že jich nepodporujem, a jmenovitě nikdo z Čech na jejich pešťanský časopis nepředplatil, ješto přec as — 19 Moravanů předplatilo; že knih jejich nekupujem t. d., tolik čteme v soukromých dopisech. Ale mybychom se jich mohli tázati, mnoholi oni nás podporovali, nerku penězi, ale

*) Myslil - sem, jak od metu, metám, meci, mecí: ale od seberu, sbírám se to nikdeš nenalezá. Tak Hanka.

pracemi do časopisů. A když mermomocí nás nechtějí a na nás tolik zanevřeli, proč se nepřidají alespoň k Vám, jižto jim bližší ste? proč chtí nový časopis pro sebe zlášt, ješto by Vaše časopisy pro Vás i pro ně dosti práce daly. Týkaje se nás, my nemáme ještě tolik síly, abychom se mohli na dvé i tré roztrhovati, mámeť nyní sami s sebou co dělati a sotva tak ten život udržujeme. Tedy by mělo napřed jedno se důstatečně zmoci, a pakby teprva byl čas dále se rozvětovati [!] — na dvé, tré t. d.: ale u nás Slovanů se obyčejně naopak děje, místo od kořene a pně do větví, chceme od větví ke pni a kořenu. Bohu to žalováno! Račtež se dobře míti. Přeji dobrého zdraví k důležitým pracem. Žehnej Bůh bratřím Moravanům. Radujem se srdečně z jejich bujarého rostu. U nás teměř stará ospalost, totiž ve světě theolog., vládnouti počíná, což namnoze novému pobožnůstkářství přičítáno býti může. S Bohem. Zustávám se náležitou šetrnosti i ochotnosti [!] k službám

J. Krbec.

29/4 52.

222.

Krbec Sušilovi.

Churavost K. Nápěvy kancionálu. Bible. Tom. Procházky Putování P. J. Překlad Eusebiových církevních dějin.

Důstojný, Veleváženy Pane Professore.

S potěšením přijal jsem Vašnostiny řádky ode dne 22/10. Delší Vaše mlčení nemýlilo mne; přičítalt jsem je tomu, že jste pracemi téměř zasypán, já pak týmž časem byl jsem pořád churav a ke všemu docela neschopen. Ano již jsem skoro všecku naději mimo sebe pustil, že bych mohl co důležitého pracovati a vyříditi, než právě teď na zimu trochu pookřávám a opět se pera chápám.

První práce mělaby arci býti druhé vydání bible: ale k té se mi dosud nedostává síly a dobrého pomocníka; potom — naši nedbají, myslíc [!], že toho pro lid není třeba.

Druhá, neméně důležitá práce mělaby býti kancionál. Ale k tomu jest třeba nejprve, jakž dobře soudíte, vydání nápěvů, podle nichž by se potom text spravoval. Ale ke všemu tomu třeba času, sjednocených sil a — mnoho nákladu. Děláme tedy, co můžeme, ale nápěvy musí dříve a pro sebe vyjíti. Neb, ať nic neříkám o tom, že dle nich se musí taky oprava textu díti, coby byl platen kancionál, kdyžby neměl

varhaník žádného navedení, kterak zpěv řídit a provázet? Tuťby ležel kancionál jako mrtvý. Naše varhanictvo jest dosavad velmi necvičené v zpěvu kostelním, a k tomu tak mechanické, že co nemá před rukama hotovo a téměř vypuntíkováno, toho se samo nedovtípí. Protož se docela s vyrčením Vašnostiným srovnávám, aby byli[!] napřed nápěvy obzlášť pro varhaníky vydány.

Týkaje se toho, co o některých místech Písma sv. a o překladu jeho dotýkáte, přiznávám se, poučen dosavadní zkušeností, k tomu, že nám Čechům netřeba nového překladu, leč toliko střídmé jednoho neb druhého slova aneb některé povědi — opravy. A to se musí díti dle Vulgáty, s ohledem na text původní. Protože Vulgata jest v církvi latinské textem authentickým, ovšem v smyslu juridickém, tak as jako náš německý zákoník v srovnání s ostatními vydáními v jazyku českém, vlaském, maďarském t. d. Ale to nebrání u výkladu hleděti na text původní i u překladu, poněvadž taky tento někdy jen dle řeckého co do pravého smyslu pochopiti se může. K tomu jest teď u vydání textu řeckého téměř hotová anarchie, takžeby člověk nevěděl, dle kterého vydání se říditi. Nejmrzutější práce jest, kde Vulgáta má chybný smysl aneb pravý nesmysl. Tu arci nezbývá ničeho, než dáti v textu smysl Vulgaty a dole v poznámkách výklad dle čtení původního. K. p. Mat 6, 27 ἡλικία[!], kteréž zcela chybně i nesmyslně latiník vyložil, místo aetas, věk, slovem statura; a jiných více. V takových zcela nepochybných místech mohliby arci, dle mého zdání, biskupové povoliti, aby se pro lid hned pravý smysl podal do textu, poněvadž oni svou approbací beztoho za nic jiného nestojí, než že tam nic proti víře a mravům obsaženo není. A takovéto opravy byliby[!] spíše pro víru; a sotva by se jich v celém zákoně N. nalezlo 10. Než nelze se o to s nimi hádati. Dále taky myslím, že překlad k církevní potřebě, pro kostel, musí se všemožně slova držeti; na to tedy při těch částkách, kteréž se v kostele čtou, či při perikopách třeba zření míti: ostatně mohloby se více k smyslu hleděti.

Konečně bysme potřebovali taky Písmo a zlášť Nový zákon pro kněžstvo, a ten aby byl dle původního čtení s ohledem na Vulgátu, a sice aby vyhověl jak vědě tak i praktické potřebě. A tu práci, kdožby mohl prospěšněji na sebe vzíti než Vašnost? A poněvadž k tomu mnoho času i práce třeba, z druhé pak strany nikdo na to nechvátá, mohloby se něco důkladného vyvésti, kdyžby se k tomu ostatek života obětovalo. Já mám to neštěstí, že všecko u mne šlo na chvat a téměř tryskem, a tak posaváde, a to na konci věku.

Týkaje se futura v citovaném místě (A. 7, 55) a v jiných mnohých (Math. 4, 5. 6. 8. 9), tu nám Vulgata sama pomáhá, ještoť bychom ztíží mohli v tom řeka následovati; protož beze všeho ohledu postavme vidit, viděl. Ale při tom nevyhnutedlno také intendens musí býti pohleděv. A však jest i v řeckém: ἀτενίσας, a na to εἶδε, oba aoristy. Než já se mýlím, a jedná se tu o místo A. 10, 11. I tu dobře následovati Vulgatu; zajisté zúmysla interpreta v i d i t, ještoť mu bylo těžko po předešlém c e c i d i t měniti časování. Při té případnosti, žeby se překládalo z řeckého, museloby se et vyložiti i, da. d a s i e h t e r.

S potěšením pozorujeme zde pokroky vašeho dědictví. Kniha, již Veleslavínem vydaná, C e s t o v á n í P á n a J e ž í š e t. d. jest dobrý přídavek k Písmu sv. K tomu by bylo třeba, aby se ještě připojily mappy jak pro starý tak i pro nový Zákon, a k tomu všecka jména míst, s poznamenáním, kde o nich v Písmě zmíňka [!], a třeba i seznamenání jmen osobních. Toby dalo něco málo archů, a sloužiloby k výkladu a srozumění bible. Německé podobné spisy a mappy mohly by sloužiti za vzor. Mappy čím větší a zřetelnější, tím lepší.

Já zas dohotovuji církevní historii Eusebiovu, též Veleslavínem vydanou, s potřebnými poznamenáními a opravami; však tak, aby starý překlad zůstal. Nevím ještě, kudy s tím na svět. Snad dědictvím? Snad obojím — Českým i Moravským? Vezměte to v uvážení a dejte radu. Myslímť, že po bibli není pro lid užitečnějšího čtení nad historii církevní a v jistém ohledu nad onu Eusebiovu, poněvadž tak stará jest a hned z první církve původ svůj má, v nížto se všecken církevní život teměř v tom způsobu již nalezá, jako dnes. Očekávám od Vaší dobroty, že mne příště zpravíte, cobyste, týkaje se toho vydání, za dobré uznal.

Přeju dobrého zdraví i žádoucného zdaru všech předsevzetí a prací, zůstávaje s náležitou šetrností

Vašnosti k službám

Jan Krbec.

V Praze 6/12 52.

Ještě musím podotknouti, žeby bylo lépe, aby kněžstvo zavádělo Te Deum, jak jest v Kancionálu dle římského zpěvu, bez rýmů.

P. S. Týkaje se barona B.[1]) i já se v tom srovnávám, že jeho náhledy mají obyčejně o s t r u h y, ale zdá se náhledy a výklady cizí

[1]) Berlepsche (str. 322).

věrně uváděti, a to se nám hodí. Místo Mat. 5, 32. 19, 9 nevím, nevztahujeli se na Deut. 22, 13 etc. totiž o smilství před manželstvím, ano tak se vykládá.

223.

Krbec Sušilovi.

Kancionál. Bible. Vydání Eusebia.

Adresa na str. 4°: Důstojnému Panu panu Fr. Sušilovi. professoru biblického učení do Brna. — Pravopisných značek chybí v tomto listě ještě více než v jiných.

26/6 [1])

Důstojný pane professor.

Pan př. Procházka, který mne dnes dopoledne navštívil, hodlá zejtra zas odjeti; a protož jen zkrátka několik slov na Vašnostiny milé řádky. S kancionálem to velmi zdlouha jde; ano začínám pochybovati, že mi bude možno tu věc provésti, jelikož mne téměř všecka síla k práci opouští. Nejinak, ano ještě hůře to stojí se sv. Písmem. Myslí se, že ho není lidu třeba, a já — nemíním se v tu práci uvázati. Toliko pro sebe dělám na upravení českého překladu dle původního čtení N. Z. a studuji k tomu cíli znova celý N. Z. Týkaje se předešlého vydání, mnou redigovaného i vypracovaného, znám já nejlépe jeho nedostatky i vady: a však přec se musím diviti, že v těch okoličnostech ještě tak a ne mnohem hůře vypadlo. A však o tom někdy jindy. Že se některým zdá býti málo poznamenání, nedivím se: ale mohu jistit, že jsou, kterým se jich zdá, jmenovitě v N. Z., nazbyt. Tak jest těžko všem a všemu vyhověti. Však se snadno může shledati, že jich Procházka nemá více; ačkoli neupírám, že by jich mělo více býti. Než týkaje se geografických výkladů, a třeba i historických, ty by měli[!] v obzláštní knize[!] býti podány.

Eusebia chci rád Vašemu Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje obětovati a navždy darovati. Nejpotřebnější vymínky dal-sem p. Procházkovi; ostatní podám později, až uvidím, jak vypadne zápis. Však tento nemá nikterak Vám překážeti. Požádal sem taky Brno a Holomouc o rozeslání zápisních listů. Račtež se o to postarati, aby se ty listy

[1]) Rok nepřipsán. Dle zmínky o přítomnosti prof. Matěje Procházky v Praze (srv. str. 320) možno snad se dohadovati, že list psán 1853.

tam podržely, a mně toliko počet zapisníků oznámen byl. Zápisy na Moravě připadnou Vám, o českých rozhodnu později; což Vám dám věděti. Tisk se povede, týkaje se formátu, liter a orthografie, jako posud u Vašeho dědictví. Kdyžbyste chtěli míti latinku, a snad i další krok v othografii: té, dé, místo tě, dě[1]); d a r u j a partic. místo daruje, daruju, darujou místo daruji - jí, podle, take — bez čárky, jsem Vám rád po vůli; dejte mi o tom jistou zprávu. Jak mile byste určili formát, papír, množství nákladu, zaslal bych Vám návrh výloh. Zatím budu tedy očekávati, jak se usnesete a co určíte aby se dělo, a vůbec budeli Vám mé podání vhod a příjemné. Doufám, že se zatím taky dovím o výsledku zápisu, a takby se mohlo hned s tiskem počíti. Tisk by se musel zde díti, a redakcí musím sám vésti, jen proto, žeby se jiný do toto díla nevpravil. S Bohem! Račtež se dobře míti! Přeju i dobrého zdraví i šťastného zdaru všeho předsevzetí. Zůstávám se vší ochotností i šetrností

Vaší Důstojnosti k službám

Jan Ev. Krbec.

Za Májovou Pobožnost srdečně děkuju.

224.

Jan Hraběta Sušilovi.

Hlásí se za úda C. M. Dědictví.

Otištěno zcela věrně pravopisem rkp.

Vysoce vážený, Důstojný Pane!

Jako vždy se vinulo srdce mé k našemu národu slovanskému vůbec, tak zvláště soudružná Morava byla a jest předmětem mé vážnosti a lásky. V letech mladosti své, z Rakous přes Moravu se vraceje r. 1820, nejkrásnější dny této cesty strávil jsem nedaleko od Kroměříže, poznav tam ten dobromyslný lid, jenž radost měl z toho, že tak dobře moravsky mluvím.

Jediná-liž mluva přelíbezná
Moravana s Čechem nepojí?

[1]) Nejasno, jaký rozdíl tu míněn; nad c je tečka (místo kličky) ve všech čtyřech případech, jen t a d po obakrát poněkud jinak psáno.

Však nicméně jiným ještě svazkem toužím býti spojen s milou Moravou; pročež přikládaje 20 f. prosím, abych přijat byl mezi údy Dědictví Sv. Cyrilla a Methoda. Nemohu skončiti tyto řádky, abych vroucí nevzdal díky za duchovní potravu a rozkoš, kterouž jsem přečasto čerpal z Vašich spisů. Bůh žehnej dalším prácem, kterými ještě literaturu naši obohatiti hodláte.

Buďte ujištěn, že s neobmezenou vážností jsem a setrvám

Vaší Důstojnosti nejoddanější ctitel

Jan Hraběta,
rodilý Čech, král. sask. capellan,
examinator synod. prof. a director
katol. progymnásium v Drážďanech.

V Drážďanech d. 3. unora 1852.

225.

Jan Kopp, farář v Horních Dubňanech, Sušilovi.

Harmonisace lidových písní.

Euer Hochwürden
Hochverehrter Herr Professor!

Bei meiner neulichen Anwesenheit in Brünn gab ich das (etwas übereilte!) Versprechen, zu einem Theile der mährischen Melodien eine entsprechende Clavierbegleitung zu setzen. Ich bin nunmehr so frey, einige Nummern Euer Hochwürden zur gütigen Beachtung einzusenden. — Die Ansicht, die mich bei der Abfassung derselben leitete, ist diese. Sehr viele dieser Melodien sind uralt, und zwar desto älter, je mehr sie sich in der Anlage und Gliederung vom modernen Bau der Arien und in der Tonverbindung von den jetzt allein üblichen Dur- und Moll-Tonarten unterscheiden. Es wäre demnach nach meiner Ansicht ein sehr lächerlicher Mißgriff, wollte man sie nach jetziger Manier begleiten, so wie es lächerlich wäre, wenn z. B. Otakar II. im schwarzen Frack mit Lorgnette und Uhrkette aufträte. Der einzig richtige Weg — glaube ich — ist, daß man die Melodien als cantus firmus ansehe, und dazu eine 2te und 3te etc. Stimme im einfachen oder doppelten Contrapunkt setze, indem die begleitenden Stimmen einzelne Bruchstücke des cantus firmus theils nachahmen, theils zu demselben ein in Bewegung und Notengeltung contrastirendes Gegenthema bilden. Natürlich muß das in sehr bescheidenem Maße geschehen, damit die Haupt-

melodie dadurch nicht verdeckt oder alterirt werde. Auf diese Art wurden bekanntlich seit dem Beginn des mehrstimmigen Satzes bis zur vollen Ausbildung der jetzigen Arie die (geistlichen) Motette und die (weltlichen) Madrigals (namentlich in der Periode des Palestrina, der Gabrielli, des Orlando di Lasso etc.) behandelt.

Ob dieß, und in wie fern es mir gelungen, ist freilich eine andere Frage. Vielmehr lege ich auf diese meinen Versuche nicht das mindeste Gewicht, und zweifle auch nicht im geringsten, daß sich Andre finden werden, die diese Aufgabe ungleich besser lösen werden. Meine einzige Absicht ist, hiezu eine Anregung zu geben und den einzuschlagenden Weg zu bezeichnen. — Noch muß ich mich rechtfertigen, daß ich es wagte, überall ein Schlußritornell anzuhängen: dieß schien mir wegen der durchgängigen Kürze der Strophen nothwendig: um jedoch die Originalität der Melodien nicht zu beeinträchtigen, bildete ich sie durchaus nur aus Bruchstücken der Strophe selbst, und suchte sie im Charakter mit denselben homogen zu erhalten.

Da mir Herr Pater Krischkowský sagte, daß er sich mit derselben Arbeit beschäftige, so sistire ich vorläufig meine Arbeit, da ich nicht zweifle, daß er ungleich Besseres liefern werde. — Es war auch von einer beabsichtigten Publication die Rede; hievon möcht' ich unbedingt abrathen. Bei dem gegenwärtigen Stand des Geschmaks oder Ungeschmaks in der Musik würden unsre wunderschönen Melodien beim größern Publico nur dann Gnade finden, wenn sie als „Transscriptions" à la Liszt oder Kullak etc. erscheinen würden, das heißt, als Melodien umgeben von ein paar Millionen 64tel und 128tel Noten, die im Bereich der sieben Oktaven untereinander, nebeneinander, übereinander und gegeneinander rennen, hüpfen, sausen, brausen, trillern und stürmen, wo dann mitten aus diesem Chaos die einzelnen Töne der gemißhandelten Melodie mühsam hervortauchen, rari nantes in gurgite vasto! Und dazu sind sie wahrhaftig doch zu gut. Wahrhaftig, ich kann mich an vielen derselben nicht satt singen und spielen; ja oft kann ich sie gar nicht los werden. Um so mehr freue ich mich auf die erste Sammlung (vom J. 1835), die mir Hw. Krischkowský versprochen. Ich bitte Ew. Hochwürden, ihm gelegentlich nur zu sagen, er brauche sie bloß zum Hausmeister ins gräflich Serényi'sche Haus zu geben; da erhalte ich sie sicher.

Ich hoffe sehr bald nach Brünn zu kommen, und werde so frey seyn Ew. Hochwürden zu besuchen, um die große Angelegenheit der alten böhmisch-mährischen Kirchengesänge zu besprechen.

Genehmigen schließlich Ew. Hochwürden den Ausdruck meiner unbegrenzten Hochachtung, mit der ich mich zu zeichnen die Ehre habe

Euer Hochwürden ergebenster Diener

Johann Kopp.

Ober-Dubian, 13. März 1852.

226.

Kopp Sušilovi.

Lidové písně.

Ober-Dubian am 30. April 1852.

Euer Hochwürden
Hochverehrter Herr Professor!

Vor allem andern muß ich um Vergebung bitten, daß ich Ihr verehrtes Schreiben so spät beantworte. Ich hatte nämlich die Absicht, in der Osterwoche nach Brünn zu kommen; deshalb unterließ ich das Schreiben in der Hoffnung, Euer Hochwürden persönlich zu sprechen; da dieß nun nicht geschehen konnte, so muß ich wohl schon schreiben, wenngleich ich den Plan, nächstens nach Brünn zu kommen, nicht aufgegeben habe.

Durch die gütige Zusendung des I. Heftes der Lieder haben mir Ew. eine große Freude bereitet. Ich behalte mir vor, bei meiner nächsten Ankunft in Brünn meinen Dank an Ew. Hochwürden und an den H. Grafen Taroucca mündlich abzustatten.

Beiliegend übersende ich wieder einige harmonisirte Melodien. Ich muß vor allem andern bemerken, daß dieselben vor Erhalt Ihres werthen Briefes schon fertig waren, weil ich sonst die Schlußritornelle u. s. w. ausgelassen hätte.

Mit großem Vergnügen erfahre ich aus Ihrem Briefe, daß Ew. Hochwürden eine neue Auflage der Lieder beabsichtigen; nur wäre ich nicht für eine „Auswahl", sondern für eine vollständige Ausgabe, in einem Bande. Die Kosten würden bedeutend vermindert, und die Ausgabe wäre für die Besitzer unendlich bequemer, wenn die Noten gleich ins Buch selbst zum Text eingedruckt würden, was um so ausführbarer wäre, als zu den meisten Liedern nur Eine Zeile nothwendig wäre. — Ich theile nämlich die paar hundert Melodien in 3 Classen. Die erste Classe (die zahlreichste) bilden diejenigen, die einer

Dur-Tonart angehören, einen regelmäßigen Rhythmus haben und leicht zu behalten sind (z. B. No. 1, 38, 61, 135 des I. Heftes, No. 32, 42, 79 etc. des II. Heftes[1]). Da braucht man nur die Singstimmen abzudrucken, wie dieß im separaten Notenheft ad II der Fall ist und jeder halbwegs geübte Spieler kann die Begleitung improvisiren. Zur II. Classe gehören die Melodien, die aus einer reinen Moll-Tonart gehen. Die sind beinahe noch leichter zu begleiten, weil sie das Eigenthümliche haben, daß sie fortwährend in der Tonart bleiben, ohne in die nächstverwandte Dur- oder Moll-Tonart zu modeliren. (Solche sind im II. Hefte: No. 17, 22, 24, 72, 73, 78, 101, 105, 132, 143, 144, 154, 202, 210, 220, 224, 239, 252, 270, 272, 276, 282, 295, 317, 321, 326, 343, 405.) Für die ist eine Zeile ganz hinreichend.

Zur III. Classe gehören (und das sind eben die interessantesten), die nach den alten (Kirchen-) Tonarten gebildet sind, die man wohl auch — wiewohl fälschlich — die griechischen nennt (dorische, äolische, jonische etc.) Diese Classe zerfällt in dieser Sammlung wieder in zwei Abtheilungen: Zur Iten gehören jene, die sich seit Jahrhunderten unverändert (oder wenigstens in der Hauptsache unverändert) erhalten haben (wie z. B. im 2ten Heft No. 119, 133, 135, 174, 191, 206, 243, 280, 298, 305, 309, 379, 452, 458, 471, 475, 483). Zur zweiten solche, die eine Veränderung erlitten haben (z. B. im 2. Heft: No. 29, 45, 81, 85, 112, 113, 129, 127, 172, 173, 231, 257, 361, 375, 378, 394, 395, 408, 415, 481, 476) — als sich nähmlich unsre modernen 2 Tonarten (Dur u. Moll) im 17. und 18. Jahrhunderte festsetzten, und die alten 8 Tonarten völlig verdrängten, da gewöhnte sich das Ohr ganz an die neuen Tonfolgen, und man fing an den alten Gesängen an, zu ändern, um sie der neuen Weise zu accomodiren. Da die meisten der alten Tonarten kein subsemitonium haben, indem zunächst unter dem Grundton ein ganzer Ton liegt, so erhöhte man denselben, um so ein semitonium modi zu erhalten. Dieß Schicksal hatten sogar die liturgischen Gesänge. Man hört z. B. fast überall jetzt:

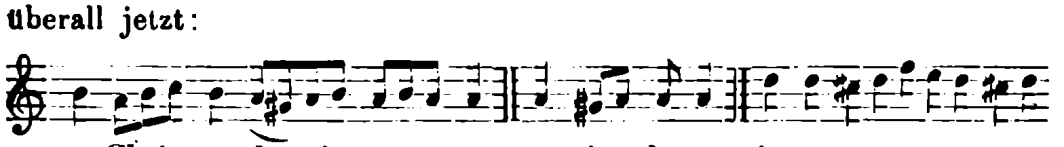

[1]) Roz. 1. a 2. sbírky (z r. 1835 a 1840). Koppovy návrhy týkají se nové, velké sbírky.

statt:

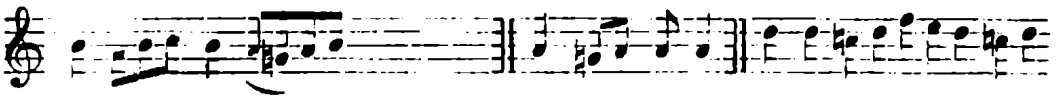

Noch mehr Abänderungen wurden nothwendig, seit man anfing diese Kirchen- oder weltlichen Gesänge mit der Orgel, dem Spinett etc. zu begleiten; denn die alten Tonfolgen wollten zur modernen Harmonie, zur harmonischen Ganz- und Halbcadenz etc. durchaus nicht passen, und so wurden sie nach und nach abgeändert und bis ins Unkenntliche verunstaltet.

Zu diesen durch Abänderungen entstellten rechne ich (aus der II. Abth.) die No.No. 29, 45, 81, 85, 112, 113, 129, 127 [tak], 172, 173, 231, 257, 361, 375, 378, 394, 395, 408, 415, 481, 476. An manchen davon habe ich die ursprüngliche Gestalt — wie ich glaube — wieder aufgefunden. Manche davon, z. B. 172, 361, 378 u. s. w. blieben mir, trotz aller Mühe, ein undurchdringliches Räthsel, so daß ich noch immer glaube, sie seyen nicht genau nachgeschrieben. Von besonderem Interesse für mich ist, wo zwei verschiedene Lesarten einer und derselben Melodie angegeben sind, wie (im II. Heft) No. 18 und 20. In No. 18 ist noch wenig geändert (nur die zwei cis), in No. 20 dagegen ist so willkührlich verfahren, daß die Einheit der Tonart ganz zerstört ist.

So liegt den beiden Varianten No. 238 a, b ganz sicher folgende ursprüngliche Melodie zu Grunde:

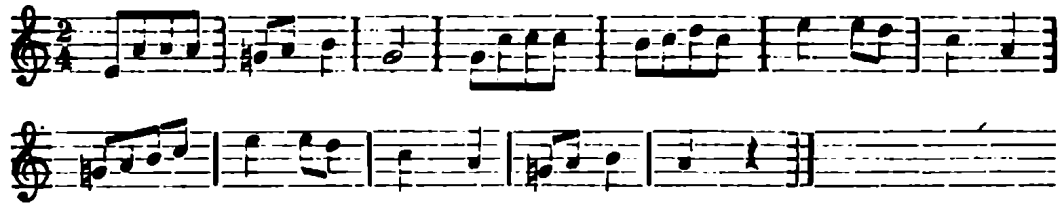

Das ist genau im modus doricus plagalis (nur hier transponiert): die Lesart b ist noch ziemlich treu; hingegen sub a hat schon eine gewaltsame accomodation an die Moll-Tonart. Der gleiche Fall ist z. B. bei No. 113 und 225. item No. 10 im I. Theil und No. 9 im II. Theil.

Nun also: zu den Melodien der III. Classe (von denen ich jetzt so viel geschrieben!) wäre es wünschenswerth, die Begleitung mit abdrucken zu lassen, weil meiner Überzeugung zu Folge ein gewöhnlicher Musiker gar nicht im Stande ist, sie leidlich zu begleiten. Übrigens würde es aber gar nichts machen, wenn auch diese bloß einzeilig, d. h. ohne Begleitung gedruckt würden: denn das unisono

(ohne Begleitung, oder mit Instrumentalbegleitung im Einklange) ist ja eigentlich ihre ursprüngliche Gestalt. Und, um die Wahrheit zu sagen, ihr eigenthümlicher Reiz, ihre Anmuth und Naivetät liegen eigentlich in der bloßen Melodie. — Man muß daher bei der Harmonisirung sich sehr in Acht nehmen, daß man der Melodie nicht weh thue; daß man die hingehauchten Schmetterlingsfarben nicht plump abstreife. Da diese alten Tonarten uns fremd klingen und gleichsam zwischen mehreren Tonarten zu schweben scheinen, so muß man auch dieses Unbestimmte in der Harmonie wieder zu geben suchen. Und darin liegt meine Entschuldigung gegen die Anklage, als hätte ich dem (wunderschönen) Liede: „Ų súsedûw“ etc. eine fremde Tonart aufdringen wollen. Die ersten Takte liegen so gut in der D mol Scala, wie in jener von F dur. Um diese Unbestimmtheit nicht zu stören, ließ ich den I. Takt ohne Begleitung und begleitete die übrigen mit solchen Intervallen, die beiden Tonarten zugleich angehören. — Würde man aber mit F dur anfangen, und dann mit D mol schließen, so hätte man in Einer Melodie zwei Tonarten, was ein musikalischer Unsinn wäre. Denn die Melodien der alten Tonarten kennen gar keine Ausweichung in eine andre (verwandte) Tonart. Die Ausweichungen entstehen erst durch die Harmonisirung; sie sind nur scheinbar, d. h. sie liegen nicht in der Melodie, sondern nur in der Harmonie. So ist z. B. die Begleitung des „Otče náš milí [!] Pane“ bald in D mol, bald in C dur, bald in A mol u. s. w., während die Intervalle des Liedes immer im tonus primus authenticus verbleiben.

Ich weiß, daß diese meine Behauptung mit der gewöhnlichen Ansicht, als wären unsre alten Kirchen- und weltlichen Lieder in der Mol-Tonart geschrieben, und als könnte ein und dasselbe Lied in der einen Tonart anfangen und in der andern schließen (!) im Widerspruche ist: aber Jeder, der sich etwas mit der Geschichte des Volksgesangs befaßt hat, wird mir beipflichten müssen. Doch über solche Sachen läßt sich viel bequemer mündlich erörtern.

Also meiner langen Rede kurzer Sinn wäre: Bei der neuen Ausgabe der Lieder wäre am wohlfeilsten und bequemsten, wenn die Melodien gleich ins Buch zum Text gedruckt werden möchten (da brauchte das Oktavformat nur ein wenig größer zu seyn), und zwar in der Regel nur einzeilig (wie das erste Beispiel auf beiliegendem Probeblatte); u. ausnahmsweise einige wenige zweizeilig (wie das 2te Beispiel) und etwa eins oder das andre dreyzeilig, wo dieß durchaus nothwendig erschiene. Auf diese Art würde das Buch um

einige wenige Bogen dicker werden, u. man ersparte die kostspielige und dabei unbequeme Musikbeilage. [1])

Doch ich hoffe in der ersten Hälfte des Mai nach Brünn zu kommen, und da wollen wir die Sache mit gehöriger Breite besprechen.

Was die besprochenen Kirchenlieder etc. betrifft, so las ich unlängst im österr. Volksfreund, daß man in [2])

227.

Sušil Beneši Methodu Kuldovi jakožto jednateli Dědictví C. M.

Káže úpisem zajistiti pohledávku Dědictví u hr. Taroucy.

Na spěch k veřejnému přečtení.

Drahý Příteli!

Čas, abychom uvedli v pořádek záležitosti veřejné při našem dědictví. Prosím Vás tedy, abyste vystavil pro p. hraběte úpis na tisíc zlat. stř., jež dluhem jest našemu dědictví. Chtěl jsem to jenom vzkázati po p. Procházkovi; ale on se ostýchal to vyřizovati; snad se Vy nebudete báti to čísti před p. hrabětem. Čas jest, aby se to stalo; uvidíme, jestli Vy poslechnete starosty, jak pravíte, že toho potřebí jest, a jak p. p. Tomášovi píšáváte.

Já tedy poroučím, aby do pondělka toho nejblíž příštího, 28 junia 852 úpis ten vyhotoven byl. Se vší úctou

Váš

Fr. Sušil.

25 Junia 852.

[Kulda k listu připsal:] Tak kategoricky dovedl Sušil, star. Děd. C. M. rozkazovati; ovšem potkal se vždy s ochotným poslušenstvím.

228.

Kulda, od přátel Kuliškem nazývaný, Sušilovi.

---

[1]) jako byla ve zmíněných dvou vydáních.

[2]) Ostatek nezachován.

Na kopečku [1]) po Vašem odchodu dne 12. června 1855.

Velectěný Starosto a Rane!
I když nechci na pegasu jet,
Přece proti vůli mojí hned
Mocná vůle Vaše vždy se stane.
Z rozkazů Vám síla jaká's plane
Anaž ostří básníkovi hled,
Tak že chudáku též naposled
Za veršíkem veršík z péra kane.

Jsout však řádky ty jen nové zjevy
Úcty mé a poslušnosti k Vám,
Ač jsou bez pochyby — jak vždy — plevy.
Vy pak račte dáti důkaz nový
Zmužilosti, kterou dobře znám —
A tak čtěte verše Kuliškovy.

229.

Sušil Kuldovi do Chlumu v Čechách.

Kancionál a brněnská konsistoř; úkol Kuldův. Nový překlad církevních hymnů. Wurm u Olomouckého arcibiskupa stran kancionálu a sbírání písní. Životopis Tomáše Procházky. Odchod hr. Taroucy na bojiště.

Drahý Příteli!

Pořád jsem odkládal se psaním, až by nějaká odpověď od slavné konsistoře nás došla na protokol schůze, která se 10. máje odbývala. Ale poněvadž nadarmo již tak dlouho čekám, nebudu Vás déle zdržovati v očekávání a napíši toli[!] co vím.

Nejprvé o kancionálu, jakožto věci předůležité. Psal Vám bezmála nástupce Váš u zanedbané mládeže, kterak se strhla v naší konsistoři slavné velká bouře hned 12. máje proti kancionálu námi strojenému, ač tehdáž ani ještě protokol náš žádán nebyl. Jeho Exc. četl návěští krátké o věci té v Blahověstě a s tou se v sedění dotčeném vytasil; načež prý zvláště p. Hammermüller bouřiti počal. I došel p. děkan Tidl ke mně hned za horka a abychom prý nějak předešli hromobití s Petrova na nás osnovanému snažně dorážel. Já abych šel ku p. biskupu a mu rozpověděl, že ještě nevydáváme, ba že se ještě jenom o práci jedná; aniž také co se dálo, dálo se s opovržením nějakým aneb zanedbáním Jeho Excellence; sl. konsistoř Pražská že s námi jednala co dědictví sv. Jana Nep., nikoliv co konsistoř, jíž my v Moravě podrobeni nejsme. Nad to prý abych zadal žádost, aby také pro mne sbírka od učitelů svatých písní se dála, jak to skrze slavnou Pražskou

[1]) »Na kopečku« (nad Lužánkami v Brně, nyní Beyschlägerova ulice) nazývalo se místo tehdejší polepšovny neboli ochranovny (»tam co bývají ti zlí kluci«, říkalo se v Brně), působiště Kuldova.

konsistoř se bylo dálo. Na to poslední ozvláště[!] doléhal, ale při tom na tom stoje, že nesmí vyzrazen býti, jakoby byl úředné tajnosti pronesl. Tak on p. děkan Tidl. Já jsem váhal a zpěčoval se jíti ku p. bisk. Exc., poněvadž se mohl mne otázati, odkud ty věci vím, an o nich toliko v sezení konsistorním řeč byla. Ale na druhý den jsem se předce rozhodlal a šel jsem, vyložil jsem věc jak stojí ústně a došed domů zpátky, napsal jsem, jak se rozvila a jakou měrou nyní se povahuje. Při tom jsem žádal, v té písemné žádosti, aby slavná konsistoř veškeré duchovenstvo provolala ku podporování mne, když se ve feriích ve sbírání aneb aspoň v poznávání vydám, kde se co zpívá a jakých nápěvů se užívá. Odpověď na to posílám Vam tištěnou, an přikládám lístek z kurrendy naší vystřižený, z něhož poznáte, čeho Vám potřebí.

Čas bude tedy již ruce přiložiti ku práci; a tudy, prosím, račte se v obdělávání kancionálu svatováclavského vydati. Ovšem, měl jsem Vám udati písně, které by se zpracovati měly. Kancionál svatováclavský jest velmi obšírný a má náramně mnoho písní, kteréžto množství zhola zbytečno jest a mysl a tělo zpěvákovo by obtěžovalo; vzrostlaby zajisté kniha, jíž by ani člověk unésti ani písní těch v paměti zachovati nemohl, ana kniha ta má také modlitby do sebe přijíti. Věc tu jsem složil na p. Křížkovského, aby mně udal nejlepší melodie, že potom se podle melodie té čistě napsané text opraví a obdělá. Dosavád nepřišel k tomu pro jiná zaměstnání; a já jsem exemplář svůj jemu zatím odevzdal, tudy nemaje ho při ruce jsem ani výboru toho učiniti nemohl. Leč Vy máte exemplář kancionálu toho a sám máte dosti vkusu a zběhlosti, že se sám výběru odvážiti můžete. Zatím nejkrásnější písně z Václavského kancionálu, ku každému cyklu a ku každé době toli, koli asi novější kancionálové mají, vyberte a spracujte, což Vám, jak vím, věc přelehka jest. Místněji o věci té musíme ještě jednati a musí ovšem rozsah, obměr a objem ustanoven býti a sice vůbec pro celý kancionál a pro zvláštní části zvláštně. O tom bohdá buď písemně buď i ústně jednati budeme, nejlépe v Praze v auguste, kamby jste[!] netoliko Vy, nébrž i jiní vel. páni sejíti se měli, jimž na kancionálu záleží a kteří nějakou měrou přispěti mohou k tomu, aby kancionál ten v každém ohledu žádostem lidu vyhověl a již ne tak lehko nějaké opravy vymáhal. Tudy se mi vidí, že jediný p. Děkan onen, jenž od slavné konsistoře Pražské vyvolen jest, málem jest pro tak veliký účel; strom jediný nečiní háje, a což ostatné slavné konsistoře řeknou? Leč o tom musíme ještě promluviti a snad také o záležitosti té dopisů více potřebí bude, aby vše před se jíti mohlo.

Já nyní vydávám hymny církevní v II. vydání, opraveném a rozmnoženém. Hymny breviáře jsou ve dvou přeloženích, jambickém a trochaickém, ovšem v rýmovaných převedeny; co bylo v prvním vydání, to předěláno a k blahozvuku připůsobeno. Kde v breviáři již rým, tam jeden překlad obyčejně učiněn toliko, ač i tu při některých dvojím překladem slova latinská pronesena. Jak věc ta vypadla, můžete z přiloženého překladu či z opravy překladu toho souditi. Jest to S t a b a t m a t e r, kteréž jsem znamenitě proměnil, ale poslati nechtěl, poněvadž nevím, zdali ještě předce v té spůsobě, jak nyní se nalezá, do kancionálu přijde, čili nějakou proměnu podstoupí. Nevím, nepřicházím-li s tím pozdě.

P. Wurm byl u arcibisk. (nejd. p.) v Olomouci a povídal mu o kancionálu donesa mu ode mne žádost, aby při shledávání písní nábožných ráčil duchovenstvo k službám mně nakloniti. Se zlou se sice potkal, poněvadž nebožt. p. Bečák poručil kancionál chlapeckému semináři a vskutku nemalý peníz mu donáší. Posléze ale předce pravil, aspoň že věc tu v úvahu vezme, zvláště když byl p. W. pravil, že by z prodaných v dioecési Olomoucké kancionálů se nahradilo, co by vydáním nového kancionálu dioecése Olomoucká škodovala. Což p. W. slíbil, ač k tomu ovšem práva nemaje, poněvadž úd jeden za celou společnost ručiti nemůže aniž v závazky takové vcházeti, které se škodou společnosti spojeny jsou. O tom prozatím toli.

Co se děje se spisy a životem neb. Tomáše Procházky? S tak chvalnou horlivostí jste započal; bojím se, že snad Vás chuť opustila dále v tom pokračovati.[1])

P. hrabě Tarouca všecky věci odevzdává museu, nábytek veškeren prodá, byt již vypověděl, půjde do Italie co dobrovolný kněz spitalný a bude nemocné ošetřovati. P. bratr jeho, držitel panství českého, vzal na sebe dluhy jeho, aby zmatek z jeho odchodu nevzešel. On tedy sotva k Vám přibude. Za to p. Procházka a já, dá li Bůh, se b e z m á l a dostavíme, o čemž ale ještě místněji vědomost dáme. P. Wurm jest na žinčici, jak již víte. Pozdravují Vás všichni; p. redaktor Hlasu dovolává se slíbených dopisů. Ostávám ve vší úctě

Váš upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d sv. Petra a Pavla[2]) 1859.

---

[1]) Kulda zde poznamenává: Následkem slov těch dal jsem se do práce, ač velice zaměstnán, a poslal jsem životopis do »Moravana« kalendáře.

[2]) 29. června.

230.

Sušil Kuldovi.

Kuldova práce pro kancionál.

Velebný Pane!

Dne 19. junia při veřejné schůzi výboru Dědictví sv. C. a M. přišla posléze otázka na kancionál, jenž nákladem a snahami obojího dědictví světla Božího spatřiti má. Poněvadž o věci té ještě mnoho vyjednávati přijde a jmenovitě o počtu písní na každou dobu církevního roku připadati majících se rozhodnouti musí, aby práce nadarmo vedeny nebyly; uznalo Dědictví naše úlohu tu na Vaši Velebnost vznésti a V. V. spolu splnomocniti, abyste o věci a záležitosti té s Dědictvím Pražským[1]) a jmenovitě s vpp. Drbohlavem a Bradáčem a Dr. Frenclem ve jménu Dědictví Brněnského vyjednávati ráčil. Ostatně vp. Maršovský již hned a jiní vv. údové našeho výboru při Pražské schůzi katolických jednot d 24 sept. atd. Velebnosti Vaší více o tom ústně povědí a prosbu složí jménem Dědictví našeho, abyste těžkou úlohu tu milerád na se přijíti si neobtěžil.

Frant. Sušil
starosta téhož Dědict.
Ignat Vurm
jednatel.

V Brně na sv. Prokopa[2]) 1860.

231.

Kulda Sušilovi.

Vydání životopisu a básniček Tomáše Procházky.

Důstojný Pane!
Velectěný příteli!

Rok 1863 blíží se, a k tomu roku slíbil jsem, že spíši život našeho Tomáše Procházky. V nemalém kancelářnictví, jež vikářství a zvláště dozorství nad školami s sebou nese, skutečně jen s namahánim značným životopis přítele a učitele svého téměř dokončil jsem; nyní

---

[1]) sv. Jana.

[2]) 4. července.

však nevím, zdali se bude moci ještě nyní — a zdaliž vůbec bude se moci přijmouti do Moravana; tuším, že požaduje 4 archy nejméně v kalendáři tom, a zkrátiť bych si ho nerad dal, ješto jsem, pokud možno, až přílišné stručnosti šetřil. Dále — také básničky Tomášovy opsal a sestavil jsem pro tisk, kteréž ovšem do kalendáře nehodí se, dílem proto, že některé z nich již Hlasem uveřejnily se, dílem ale proto, že jich značný svazeček jest. Vydati je tiskem slíbil jsem jeho ctitelům v Ivančicích — a sám o jich prospěšnosti v lidu našem přesvědčen jsem.

Tudyž táži se předně: zdali Vaší Důstojnosti a celému výboru Dědictví našeho na tom záleží, aby životopis Tomášův umístil se v kalendáři budoucím na rok 1864? — v případu tomto bych rukopis ovšem ochotně zaslal co nejdříve; — zadruhé: Kdyby se pro svou obšírnost nehodil do kalendáře, aneb kdyby vůbec již se tam umístiti nemohl, je-li totiž kalendář již dotisknut: ráčíte-li prokázati mi lásku tu, byste životopis přečtl, nežlibych ho v Praze vydal i s básněmi jeho?

Blíží se doba, kdy snad v Praze v čas sněmu déle potrvám, a doby této užil bych k tomu, by se knížka ta vytiskla.

Kdyby však v kalendáři se měl tisknouti život, potřebí bude také asi 300 otiskův pro Ivančice, jelikož jest se nadíti, že rozšířením jeho v mém a Tomáše rodném městě působení jeho blahodatné takořka pokračovati bude.

O to však každým způsobem snažně prosím, byste mi laskavě co nejdříve náhledy a přání své projeviti písmem neobtěžoval Sobě, an, jak zmíněno, nepochybně před 8. lednem do Prahy odeberu se — dá-li Pán Bůh. —

Naději se, že se těšíte dobrému zdraví, jehož národ náš potřebuje u Vás.

Bylbych psal Vurmovi, co pořadateli Moravana, avšak nevím, zdaliżby jej list můj zastal, a zdaliżby měl kdy odpovídati.

Pozdravení srdečné p. prof. Matěji Procházkovi a všem našincům.

Všeho blaha na Hospodinu žádaje Vaší Důstojnosti poroučí se ve přízeň sklonnou

s úctou oddaný přítel

Beneš.

Na Chlumu dne 10. prosince, 1862.

232.

Kulda Sušilovi.

Životopis Tomáše Procházky.

Velectěný Příteli! Důstojný Pane!

Z rozmanitého k novému létu potěšení mi přišlého v popředí jest radost mi způsobená vítaným listkem Vaším, v němžto svolujete k tomu, abych Vám rukopis svůj o životě našeho Tomáše předložiti směl ku přečtení. Nenadál jsem se, že listem tím poctěn budu, an mi p. Vurm v záležitosti té byl psal; a tudyž neváhaje poslal jsem rukopis příležitostně p. řediteli v ústavu pro hluchoněmé, a nepochybuji, že jej p. Vurmovi již doručil, a tuším, že již také Vaší Důstojnosti p. Vurm se o něm zmínil. Každým způsobem bych byl rad [!], byste mi tu obět přinesl, a těch několik archů přečtl proto, že ovšem několikráte o Vaší osobě zmínka se činí, čemuž nemožno vyhnouti se, a tudyž bych rad, byste se přesvědčil, že ryzou toliko pravdu vyslovil jsem tamto. Sestřenici mojí Teresii netřeba již rukopis ukazovati, jelikož jsem od ní písemně některá data přijal, jmenovitě pak z posledních Tomáše dob; a více mi nemůže zděliti, jakož mi říci dala Mikulášem Hansem. Ráčíte jistotně svoliti, aby se 400 výtiskův zláštních [!] smělo vyhotoviti, pakliže starosta jednoty katolické Ivančické nevyjedná větší počet s p. Vurmem, k němuž jsem jej v záležitosti té byl odkázal; ráčíte zajisté vědět, že otiskův těch pro Ivančice a památku Tomášovu tam jest nezdatně potřebí; mají výtiskové ti státi se prvním zdrojem k zamýšlenému pomníku jeho, a já soudím, žeby Dědictví naše po právu té se mělo oběti podrobiti, an mu Tomáš rukopis značný [1]) byl věnoval.

Dne 7. odeberu se na nějaký čas do Prahy, kamž již povoláni jsme do sněmu. Přeji, aby i ve sněmu Moravském dobrá věc naše zvelebila se a zvýšila, pokud v poměrech nevalně příznivých bude moci státi se.

Bratrskou úctu p. prof. Matěji Procházkovi a všem našincům, jmenovitě p. p. doktorům kollegům Hoškovi a Stárovi. Vurma srdečně pozdravuji.

Najdu-li v Praze nakladatele, vydám písně a básně Tomášovy o sobě; a pak nebudu váhati zaslati je Vám.

Díky hluboké vzdávaje za přání k létu novému navzájem i já přeji na Hospodinu Vaší Důstojnosti všelikého blaha pro vlastní osobu a pro

---

[1]) Putování Krista Pána. 1853

všechen národ náš. Bůh račiž Vám dlouhého dáti věku ve zdraví nerušeném. Račtež mne zachovati v přežádané a mne blaživé přízni Své sklonné.

Líbaje Vás poroučí se

nejoddanější ctitel a přítel

Beneš.

Na Chlumu dne 1. ledna 1863.

233.

Kulda Sušilovi.

Blahopřání ke kanovnictví.

Vysocedůstojný Pane!
Velectěný Příteli!

Sotva mi „Politika" Pražská přinesla zprávu radostnou, že Jeho Veličenství císař Pán Vás vyznamenal čestným kanovnictvím v Brně, ihned spěchám, abych slovy nelíčenými a nejerdečnějšími projevil svoje přání k nové hodnosti této, kteráž, ač pozdě, hlásati má milému národu našemu, že Vaše zásluhy, všelikou podobnou hodnost převyšující, spravedlivého uznání docházejí i u trůnu panovnického, jakož ho dávno měrou nejvrchovatější docházely po vlastech slovanských, jimžto Pán Bůh račiž drahocenný život Váš ještě dlouho k prospěchu a k útěše zachovati ve zdraví stálém.

Račtež úctu mou vysloviti důst. p. prof. Procházkovi a všem našincům se mnou se radujícím, mne pak v přízni své uchovati

co ctitele nejvřelejšího.

Beneš Method Kulda.

Na Chlumu dne 17. prosince, 1864.

234.

Jan Soukop (1826—1892) Sušilovi.

Žádá o posouzení svých pohřebních písní.

Veledůstojný, vysocevážený pane professor!

Již r. 1851 vybízel mne náš p. farář, abych se pokusil u skládání písně pohřební, kteráby více v duchu církevním zlášt[!] pak dogmatickém se pohybovala, než mnohé toho druhu písně, na mnoze po venkově

uvedené, kteréžto prázdnou často sentimentálností vyšperkované, málo katolického rázu do sebe mívají a proto i při pohřbu nekatolíků beze všech okolkův užívané býti mohou. I odvážil jsem se nesnadné této úloze dle skromné síly své ponekud [!] vyhověti, maje hlavně na zřeteli stanovisko katolické vůbec, zlášť pak článek o budoucím vzkříšení. Spolu jsem se vynasnažil naznačiti vděčnost, jakovou matce církvi za tolikeré milosti zavázáni jsme, jimiž nás od kolébky až k rovu doprovází. Jak dalece se mi práce ta podařila a jestli by se hodila k. p. do „Hlasu" neb do Kancionálu a nebo jestliby vůbec zasluhovala uveřejněnu býti, neosměluji se vyříknouti, nýbrž očekávám, kterak ji Důstojnost Vaše posoudí, oč tuto pokorně prosím. Co do formy, snad mnoho přemnoho nedostatků se shledá; trvám zatím té naděje, že naleznu ponekud omluvy, an beze všeho dřívějšího návodu sám a sám, bez porady často přežádoucí na tomto poli se nacházím. Velice by se mi zavděčila Důstojnost Vaše poukázáním dráhy, jakovou bych se časem zdokonaliti mohl.

Obé [!] přiložené písně uvedl můj p. farář ve čtverozpěv; jednoduchý nápěv čtverozvučný pro klavír tuto jsem připojil.

V naší a Jedovnické farnosti se již těchto písní užívá.

S osvědčením nejhlubší úcti [!] a vážnosti

Vaší Důstojnosti nejoddanější

Jan Soukop
cooperator.

Ve Sloupu 27ho července 1852.

235.

Soukop Sušilovi.

Žádá o opravu čtyr básní svých.

Ve Sloupě 11. října 1861.

Veledůstojný Pane!

Pan prof. Procházka, kteréhož co nejuctivěji pozdravuji, upozornil mne na některé vady mých básní, jež, jak Vaší důstojnosti vědomo, vydati hodlám počátkem příštího roku, v svatvečer památky tisícileté. Co do básní rýmovaných pokusím se sám, bych naznačených vad, pokud toho dovedu, odstranil, jelikož v tomto druhu veršování více cviku mám, než ve verších metra antického. Laskavostí p. prof.

Procházky otevřely se mi teprv oči a vidím nyní v básních těch poklesky, kterých jsem dříve ani netušil. Nedůvěřuje pak sobě samému a obávaje se, bych při vší dobré vůli i pozornosti křiklavých nějakých vad bez opravy státi nenechal: osměluji se tímto Vaší Důstojnosti co nejsnažněji poprositi, byste přiložené čtyry básně klasickému pilníku Svému podrobiti a pak opět poštou (přes Blansko) laskavě zpět poslati ráčil.

Neopovážil bych se tohoto kroku, kdyby mi blahosklonnost Vaší Důstojnosti ke mne[!] odvahy nedávala, a kdybych sám si pomoci mohl.

Zároveň dovoluji si vysloviti co nejpovinnější díky za „Literaturblatt“, který pilně studovati budu a pak s poděkováním vrátím. Hlubokou úctu Vašnostem jak od p. faráře tak ode mne vzkazuje

Vaší Důstojnosti nejoddanější ctitel

Jan Soukop.

236.

Soukop Sušilovi.

Veršování časoměrné.

Ve Sloupě 17. Okt. 1861.

Veledůstojný pane!

Výtečná ochota, s kterou jste žádostnému přání mému tak rychle vyhověti ráčil, ukládá mi povinnost přemilou, bych své nejvroucnější díky Vaší Důstojnosti bez meškání složil. Zvláště pak vyslovuji hluboké své díky za laskavá pokynutí, vysvětlivky i opravy, kterými se mi dostalo vítaného světla u strojení veršů časoměrných, a lituji velice, že vzdálenost mi na závadě jest, bych si častější porady a poučení ústního vyprositi směl. Vyznávám na novo, jakož jsem již v nedávném listu vyznal, že jsem posud ponejvíce přízvučnými verši se zanášel a že básně časoměrné Vaší Důstojnosti zaslané jsou prvotiny moje druhu toho, a že při vší nedostatečnosti dosti píle mne stály. Vůbec přichází mi tento způsob veršování mnohem nesnadnější býti způsobu přízvučného. Nicméně se všemožně přičiním, bych pilným studováním návodu Vaší Důstojnosti k Prosodii — i Anthologie i v tomto oboru básnictví se zdokonalil. Hlubokou úctu od p. faráře oznamuji a setrvám

Vaší Důstojnosti vděčný ctitel

Jan Soukop.

237.

Soukop, farář v Doubravici, Sušilovi.

Blahopřeje k čestnému doktorátu vídenské university.

Vysoce důstojný pane a
předrahý učiteli můj!

Račtež dovoliti, abych se připojiti směl k přečetným ctitelům Vašnostiným, kteří se z nového velevzácného vyznamenání Vaší Veledůstojnosti srdečně radují, modlíce se Pánu Bohu, aby drahý život Vašnostin na oslavu Církve sv. i vlasti ještě na mnohá léta v neskaleném zdraví milostivě prodloužiti ráčil.

Kojím se milou nadějí, že brzo čarokrásné údolí či pořící Svitavino navštíviti ráčíte i oblažiti toho, jenž v něm obývá,

Vaší Veledůstojnosti vděčného ctitele i žáka

Jana Soukopa.

V Doubravici 2. srpna 1865.

238.

Ondřej Caban Sušilovi.

Posílá členský poplatek pro Dědictví CM. a Mor. Nár. Jednotu.

†

Dvojctihodny, a Visoceučeny Pane Učiteli,
Pane, a Bratře Najvzácnejší!

Maje od dávna žádost pristúpiti do Dědictva SSv. Cyrilla a Methoda pod prednostenstvím Vaším postaveného, a krasně zrostajíceho, aby mojej túžbe vyhovel tu posílam: 10 zl. v striebre, prosíce Vás, aby ste mňa za spoluúda tretí tridy prijati, a vstupnym lístem ubezpečiti ráčili.

Sem ešte pripojujem i inych 10 zl. v str. jakošto prvoročé vkladné do Moravské Národní Jednoty, prosíce Vás, aby ste dle potreby vše iné obstarati ráčili. Bude mne velmi mnoho na tom záležeti, aby co skór doplnil summu 100 zl. a tak zakladatelem Národní Jednoty se stati mohel. Škoda že kňazstvo jest vylúčené višším rozkazem ze spolku tohoto, ktery vplyvem Vel. Duchovenstva len blahonosnejším i pro Cirkev sv. byti mohel.

Odpuste mojej smelosti, kterou neprileżiti Vám se stati jako neznámy[1]) opovažujem. Nech to slúži na důkaz mej k Vám velké uctivosti a důvěrnosti, kterauž vrelou modlitbou u Boha za Vás podporúvam. Boh Vás živ! pre blaho rodu a Cirkvi. Zůstávam v najvrelejši ucte

Váš nehodny Ctitel

Ondrej Caban
farár komjaticky pri Nitre na Slovensku.

V Komjaticech dne 18 10bra r. P. 1852.

239.

Kaplan Antonín Dudík (1824—1892) Sušilovi.

Ohlašuje úda Dědictví CM.

Velectěný dvojíctihodný pane professor!

Zdraví a mnoho dobrého vám na pánu Bohu žádám.

Byl‘ jsem opět tak šťastným, získati jednoho ouda pro dědictví sv. Cyr. a Meth.

Jest to „Jan Foukal, podsedník z Roštění, dědiny patřící k fáře Kostelecké děkanství Holešovského, jenž mne požádal, bych tu úlohu vzal na sebe, vám vysocevážený pane professor! slušně oznámiti, že chce s celou svou rodinou přistoupiti v III. třídu téhož dědictví. Protož odesílám vašnosti tuto dvojnásobný vkladek totiž 20. zlat. na stř. ve jménu jeho, s tou srdečnou prosbou, byste mu ráčil co možná nejdříve po poště odeslati, dostaneli ještě ten obraz a kalendář. Což by ho arcit těšilo. Pro budoucnost budou se mu knihy posílati opět poštou, jelikož v děkanství Holešovském jest již více oudů, a tudy nevystoupí porto vysoko pro jednoho.

Prosím o vysvětlení otázky, jak pak dlouho dostane se novým oudům tohotož roku za podíl obraz a kalendář, ježto posud dědictví vydalo?

Odpuste[!], že vás důstojný pane professor obtěžuji listem tímto; ale mám důvěru, že jej laskavě ode mne přijmete. Mějte se blaze.

---

[1]) se — přetrženo.

S Bohem

ctitel váš

Antonín Dudík

kněz círk. v Kostelci u Holešova.

V Kostelci dne 18. ledna 1853.

240.

Dudík Sušilovi.

Osobní zprávy. Dědictví OM. Očekávaná návštěva Sušilova. Národní kroj ve farnosti. Chystá kázání a katechese do tisku. Olomoucké hradby se opravují.

Dvojí ctihodný a důstojný pane professor!

Dopis Váš dto 12. března t. r. mne nad míru potěšil, spolu ale zavázal mě k povinné slušnosti, povděčnost svou několika řádky Vám tuto projeviti. Jak ten čas vážený pane professor ubíhá! Již 10 let od té doby, kdežto mi co filosofu druhého roku popřáno bylo, Vás často vidívati a s Vámi při jednom stole jídávati. Jak se vše mění! Vy ráčíte být povýšen u výšší [!] stupeň důstojnosti, p. pr. Kalivoda jest zhola praelátem, bratr můj Beda ve Vídni jakýmsi pánem, já ale — bídným kooperatorem v Hrubém Týnci. Než jsem knězem a toto jest zajisté vysoká důstojnost v očích věřícího srdce. — Tážete se milý pane professor, jak mi v Týnci? Inu prosím Boha o svatou trpělivost a dar osvícení, bych křížky Bohem na mne časem seslané statečně nésti mohl. To neštěstí mám, že jsem již u třetího faráře a na žádném nenálezám [!], co by mi v mém věku a přání blaze posloužiti mohlo. Nějakého vědeckého vzdělání, lásky k vlasti a k mluvě mateřské jakož i bratrské lásky darmo hledám od těch pánů. Takto jsem na sebe, na svoji sílu, mámli jakou, odkázán, i tu kladou se mi překážky v cestu. Rád bych uvedl kancionální zpěvy v chrámě, než tomu odpírá p. farář, rodem sice banák z Hřebčína u Olomouce, ale jenž všecko, co národního, za bláznovství pokládá. Ostatně nekoná žádných povinností co duchovní pastýř v chrámě, ve škole, u lože smrtelného, nýbrž si drží kromě mne, jenž jsem potřebný, ještě jednoho takřka co svého zastupitele. Že to konsistoř povoluje při nynějším nedostatku kněžstva, jest mi podivno. — Letos bude náš arcibiskup visitirovat právě naše děkanství a pak holešovské. 24. dubna bude u nás generální visitací; 22. udělí se na Sv. Kopečku apoštolské požehnání a později stane se totéž na sv. Hostýně.

Tedy něco o našem dědictví. Patrno, že ruka Páně je v tom; neboť počet oudů množí se jako písek na moři. Jen že ten pořádek není takový, jakby sobě každý šlechetný žádal. Jak pak pane professor! nestalli se již ten návrh, kdyby konsistoře taký[!] na sebe něco přijaly, jak to viděti při dědictví Svatojánském? Dokud kněhkupectví bude obstarávati zásilky, nebude dle mého zdání nikdy dobře, protože ono tuto věc považuje za mimořádní. — Mi se odeslalo, oč jsem byl prosil; než v kalendáři pro rok 1855 stojí, že pro tento rok každý spolunoud dostane: „Moravan"; Mapa země Pal. Obraz sv. Cyr. a Meth. (Toto posud vyšlo r. 1855.) Nevím tedy, jeli to dobře.

Těším se již napřed, že mne letos svou přítomností v Týnci poctíte. Domnívám se, že i ve fárnosti naší bude některé zrnko národní, ač musím se přiznati, že k velké mé bolesti náš lid — fárnost naše — národní svůj kroj, obzláště[!] mužští, brzy naskrz již odložil, tak že se u nás již s hanákem v červených kalhotech, v plášti a klobouku více nepotkáte, nýbrž s pánem v burnusu, pantalonech a čepici. I německý duch straší u nás. Neboť ve škole učí se děti němčině a sedláci nálehají[!] ve svém nerozumu na to. Ach! milý pane professor! jak rád bych s vámi pohovořil a s Vašich ust rozhodná slova uslyšel, jaký to bude? Co se mého zaměstnání dotýká, tedy umínil jsem sobě, s boží pomocí vydati jeden ročník kázaní; mám jich již brzy pohromadě. Pak pracuji školní katechese s příklady.

Ostatně nového psal bych Vám z kraje našeho, než vše při starém. Hradby u Olomouce se začnou zase opravovat na znamení, že nechce to k pokoji se chýliti.

Tedy budu se těšiti na příchod Váš, jen račte mi oznámiti, v který asi čas může se to stati[!], abych při domě zůstal. Přijměteż hlubokou moji uctu a nejvřelejší pozdrav.

S Bohem

sluha

Antonín Dudík
Cptr.

V Hrubém Týnci dne 23. března 1855.

241.

Dudík Sušilovi.

Posílá 1. díl svých tištěných kázání. Překlad Akt sv. mučeníků.

Mnohoctěný, veleváženy, důstojný pane professor!

Již několikráte ráčil jste mi podati důkaz své lásky a náklonnosti k mé osobě, což mne velmi těší. Kterak bych neměl tedy i já na Vašnosti pamatovati? Pročež osmělil jsem se, Vám mnohovážený pane professor! toto moje skromné dílko odeslati na památku. Ovšem památka tato jest neúhledná a nevím, nálezne-li u Vašnosti schválení, než buď jak buď, aspoň mám dobrou vůli zavděčiti se. Račte tedy tento první díl mých řečí přijmouti.

Než věru! budete se snad tázati, jak to vyhlíží s překladem „Echte Akten h. Martyrer"? O milý pane professor! až posud leží to — ladem. Ovšem rok bude, co jsem knižku byl od Vašnosti obdržel; než co platno, když v tom roce tak slabá byla má síla? Smlouva byla učiněna, že ke konci roku 1856. všecky 3 díly „Kázaní" v manuscriptě po hotově budou, ale jak mnoho a mnoho mně jich scházelo! Tak tedy se úmysl můj tak notně opozdil. Než Bůh dá, že se přece brzy již do překladu pustím. Prosím tedy, mějte mne vymluvena. — V náději, že račíte[!] býti zdrav, dávám Vašnosti srdečné

S Bohem

v nejhlubší úctě

Anton Dudík
Coop.

V Týnci 18 19/11 56.

242.

Dudík Sušilovi.

Posílá překlad akt vých. mučeníků („Pravé dějiny sv. mučeníků východních" 1858), který chce věnovati rajhradskému opatu G. Kalivodovi.

Důstojný, veleváženy, dvojíctihodný velebný Pane!

Všecko kráčí k svému cíli. Podobně dosáhl jsem i já s pomocí boží onen cíl, jehož jsem sobě přispěním Vašnostiným byl vytknul. Překlad „actorum martyrum" je hotov, jehož spolu s III. dílem svých kázaní tuto posílám.

Račte, Velebný Pane, tuto mou práci přehlédnouti a pak dle uznání pro dědictví upotřebiti. Hodiny celého roku k odpočinku pro mne určené vynaloženo na tuto práci. Bylbych tomu rád, kdyby vysocedůstojný opat Rajhradský Guntherus věnování tohoto spisu při-

jíti ráčil. To ostatní, prosím Vašnosti pane professor, račte mi písemně sděliti.

V náději, že se z dobrého ráčíte těšiti zdraví, očekávám v brzce nějakou od Vašnosti správu [!], kteráž mi velevítána bude. Můj srdečný pozdrav bratru[1]), jeli už v Brně.

S Bohem

Vám oddaný

Anton Dudík
Coop.

V Týnci dne 16. ledna 1858.

243.

Dudík Sušilovi.

Česká prosodia a mluva. Zanechal úmyslu připravovati se na doktorát bohosloví. Spisuje povídku. Honorář za překlad akt mučeníků.

Vysocectěný, Velebný pane professor!

List Váš, jehož jsem byl obdržel, velikou mi působil radost. I neprodlévám, na důkaz hluboké své úcty k Velebnosti naň odpovědíti.

Přede vším račtež přijíti ode mne srdečný dík za poslanou knížečku o prosodii české. Četl jsem sice pojednání vaše o tomto předmětu v kalendáři, než vyznati musím, že jen povrchně. Nyní pak pustím se do toho s chutí, abych aspoň nechybně rozeznával slabiky dlouhé a krátké. Člověk přichází často do příležitosti, nějakou báseň v mateřčině složiti, a pak není to nic pěkného, pakli neví, jak to začíti a dokonati. Poznávám, milý pane professor, že naše řeč přece jen tuze hluboko klesla a zanedbávána jest byla!

Bohu budiž chvála, že dle Vašnostina vyjádření a vážného soudu překlad dobře se mi podařil. Ovšem poklesků a chyb je tam dosti; než bych se jich budoucně chránil, jest mi toliko na vlastní pilnost se spoléhati, an znatele jazyka našeho na blízku nemám. Díky Vám upřímné, že jste mne na to neb ono upozorniti ráčil! Zajisté budu se těchto vad vždycky varovati. Jungmannův slovník mi arcit schází, ale pomůže-li Bůh, budu hleděti si ho koupiti. Mám slovník Šumavského.

Měl jsem sice úmysl na doktorat theol. študovati, než jsem se z toho již vyspal. Nejhlavnější příčina je dosti slabé moje zdraví. Onoť

[1]) Dru Bedovi D., jenž jako Sušil bydlel u minoritů.

vyžaduje častého pohybování-se a procházky, než při študování bych se úplně zkazil. Raději budu pracovati jiným a dle mého náhledu vydatnějším způsobem pro náš lid.

Můj bratr — jehožto račte ode mne pozdraviti a jemu oznámiti, že mu budu brzo psáti — ví o tom, i Vám to sděluji, že jsem se pustil do spisování povídky na základě pravdivé události v Rusích. Mám již 8 půlarchů. S pomocí boží chci ji letos dohotoviti a pak, bude-li se hodit, pro naše dědictví určiti. Času žebych měl nazbyt, to nemám, ježto v duchovní jsem zprávě [!], ale mámli pohodlnou chvílku, tedy pracuji dále.

Velectěnému panu opatovi Rajhradskému Gunterovi jsem psal doloživ ponížcnou prosbu, budeli nakloněn věnování mé práce přijmouti. Bude-li chtíti, možná, že se Vás, mnohoctěný pane professor, tázati bude, kterak Vy o věci té soudíte.

Strany honoráru co mám říci? Těžko u vlastní věci soudcem býti. Byloby mi to vhod, kdybyste to s á m rozhodnouti ráčil. K tomu jest to jen překlad.

Toliko s u b r o s a podotýkám: za arch 4 zl. a 6 gratis exemplářů. Bez toho dal bych jednu nebo druhou školu, kdežto jsem co katecheta pracoval, za ouda do dědictví zapsati. — Prosím upřímně, byste v otázce této více ku prospěchu dědictví nežli mé osoby prohlédati ráčil.

Děkuji ještě jednou za laskavý Vašnostin list, jehož sobě na památku uschovám. Přijmetež [!] ode mne hlubokou úctu a srdečné pozdravení.

Svého milého bratra pozdravuji též upřímně.

Tím tedy uzavíraje svůj list ostávám

Váš povděčný ctitel

Anton Dudík
Cpt.

V Týnci dne 3. března 1858.

244.

Dudík Sušilovi.

Děkuje za práci překladu akt muč. věnovanou. Vzpomíná S-ovy návštěvy. Úsudek o kroměřížském semináři. Pověsti o synodě v Olomouci.

Mnohoctěný, důstojný pane professor!

Bylo to pro mne překvápení[!] milé, když jsem při návratu svém z domu otcovského ve svém pokojíku Vašnostin dopis byl natrefil. Okamžitě jsem jej přečetl, a všecko sloužilo k uspokojení mému. Nyní pak maje za svatou povinnost, odpovědíti Vám, odesílám tuto několik řádků v sladké náději, že jich laskavě přijmete.

Předně vřelé a srdečné činím tuto díky Vám, velemilý pane professor, za ostudu a práci, jakou vynaložiti neobtěžoval jste sobě strany skromného mého překladu. Bude mi to mocnou pohnútkou, hlouběji vniknouti v ducha drahé naší mluvy. Kvitanci, jakž udána, odesílám tuto. — Jak pak, pane professor, zdali sobě spomínáte na nocleh, jehožto jste ráčil u mne míti? Až budu farářem, vše se slušně vynahradí. Vaše cesta, jakouž jste vykonal skrze tři neděle, se mi líbí, než stýskáte sobě, že výtěžek velmi chatrný. Možná ale, a tím musíte se těšiti, jak podotknuto, že zásoba národních písní již vyčerpána.

Nového u nás velmi málo. Zajel jsem sobě k otci do Kojetína, kdež jsem celý týhoden strávil. Byl jsem při té příležitosti též v Kroměříži. Právě přijížděli študující ze všech stran, mezi nimiž mnoho chovanců semináře menšího. Podíval jsem se na tento ústav a vnitřní uspořádanost jeho. Byl tam veliký zmatek. Ještě se staví, tedy nepořádek dosti veliký. Snad Vám bude známo, že tito chovanci — snad lépe káranci — budou míti domácí študium, mladí kněží, jáhni a podjáhnové,[1]) budou jejich prof. Ubožáci, mají učit, a sami potřebují vůdce!

---

[1]) Podjáhni asi sotva, jáhni v těch případech, kdy ukončivše bohovědná studia byli ještě tak mladí, že ani s dispensí nemohli býti vysvěceni na kněze a ustanovováni proto na čas za praefekty semináře (internátu s gymnasiem); vzhledem k tomu, že tehdy se na studia středoškolská chodilo kolem 12. roku a později, ač ovšem odbývány někdy dvě třídy za rok, nebyly případy takové právě časté. Didaktická a vychovatelská průprava arcit byla jako na jiných ústavech skrovná, vzdělání odborné se začátku záviselo docela na píli a nadání jednotlivců.

Chovanci dlouhá léta nosili, jako bohoslovci olomoučtí, černý úzký talár, t. ř. kleriku, a to celý den, i při hrách (lepší žáci již od vánoc 1. třídy), za opasek červenou stuhu, venku až do let sedmdesátých nízký cylindr (začež jim od vlasteneckých uličníků nadáváno »brotkařů«, jinak, pro černý šat, »kavoňů«); lepším žákům udělována tonsura v 2. třídě. Kněžstvo i obecenstvo, považujíc talár více za roucho liturgické neb aspoň úředně kněžské, namnoze soudilo jako Dudík; zvláště urážeło, když tu a tam některý chovanec — dle dávaného příkazu — nosil se tak i doma o prázdninách. Kdo si nepřiměřený, ba přímo nezdravý úbor ten pro hochy smyslil (na útraty jejich, ne ústavu, jako v alumnátech), vysvitlo by snad z úředních listin; říkávalo se toliko, že arcibiskup se tu řídil tím, co byl viděl v ústavech italských. Ani jinak nebylo po celá desítiletí o potřeby hmotné, o přiměřenou výživu, pohyb na čerstvém vzduchu atd., ani učebné

— Víte-li, jak nazývá lid tyto chlapce v klerikách, s tonsurou a kolárem? Sit venia — posrané panáčky!! Věru tím se nezvelebí duchovenstvo. Arcivojvoda Maxim. má taky seminář pro svůj řád, a chlapci nechodí ve vysokých botách a s kolárem. Pro chlapce se tato věc nehodí, což pro dospělého muže a kněze odznakem býti má. Než ostatně „videant“! Dále povídá se, že náš metropolit před svým odjezdem do Říma provincialní synodu slaviti chce. Avšak kde jsou napřed pastorální konference jako v Budějovicku? Co asi na světlo přinese synoda Vídeňská? Ostatně nejsem více s to novin podati majících nějakou do sebe zajímavost. Jsem nyní tak dalece zdráv a to je nejlepší poklad, jehožto i Vám, pane profossor, z hloubi srdce svého přeju. Že můj bratr opětně obdarován byl zásl. penízem od Würtemb. krále, třebas Vám známo Těší mne to. Račte ho, budeteli s ním rozprávěti, ode mne v bratrské lásce pozdraviti.

Tím tedy ukončuji svůj list a odporoučeje se do Vašnostiny lásky a přízně znamenám se

v hluboké uctě Vám docela oddaný

Anton Dudík
Coop.

V Týnci dne 9. října 1858.

245.

Jan Fáborský, kaplan židlochovický, Sušilovi.

O rytbě mapy Palestiny, již F. byl pro Dědictví CM. nakreslil (srv. č. 38).

Důstojný Pane Profesor!

Došel mne dnes list od p. t. prof. Šembery. Ačkoliv mi píše, že zároveň i Vašnostem list odeslal, uznávám za hodno dopis jeho na mne též Vám zdělit, nechtě o své vůli s ním vyjednavat. Já jsem — dle jeho náhledu — docela pro rytbu do ocele, an to mnohem více nestojí, a mappa je mnohem krásnější. Poslal mně na okázku litografovanou mappu Černé Hory. Kdyby měla palestina tak vypádat[!], veliké cti bychom ní[!] nedošli. Je to jarmareční škrabanice.

---

valně postaráno — sotva tak vinou arcibiskupovou, jako jeho rádců, kteří buď sami potřebám těm nerozuměli anebo netroufali si neochotných činovníků jeho většími požadavky obtěžovati. Praefektům totiž nevedlo se tuze lépe, a jen osobní svědomitostí a obětovností většiny z nich umožněn zdar ústavu dobrého, ale nedostatečně vybavenčho.

Pročež se s ostatním výborem ráději pro rytbu do ocele račte usjednotit. Ostatně z dopisu P. Šembery vyrozumívám, že to ve Vídni s rytbou vůbec bledě stojí, a že bychom snad mnohem lepe[!] byli udělali, kdybychom se na někoho byli obrátili do Prahy. Mappa nákladem Matice České — Okolí pražské — vydána[!] je non plus ultra, a dělá Matici velikou čest. P. t. prof. Šembera v dotčeném listu — zlášť[!] ku konci — jaksi nemile naříká na nedostatek výtečných rytců. Co jest to pro celou Vídeň[!] asi tři neb čtyři?!! Prosím, račte mi hned odepsat, co a jak? by již jednou pořádek se mohl udělat.

Též jsem psal p. Šemberovi, že mu Dědictví Sv. Cyrilla a Methoda poštovní a jiné útraty se srdečnými díky vynahradí. Duvěřuji se, že s tím budete srozuměni. — Peníze na plotnu by se mu arcit musely odeslat jak píše 15 zl. stř.

Od p. Dr. Škorpíka jsem posud neobdržel ničehož.

S nejhlubší úctou Vašnostin

Jan B. Fáborský.

In festo Conversionis Scti Pauli[1]) Seelovicii 1853.

246.

Fáborský Sušilovi.

Rytí mapy.

Důstojný Pane Professor
Velebný Pane!

Včerá[!], přijda z Brna domu[!], obdržel jsem list od prof. Šembery. Píše mi, že plotnu měděnou koupil, musel však k zaslaným 15 zlatým ještě 3 přidati (stojí tedy 18 zl. stř.) Zdražení to se stalo tím, že od 3 let, co on byl dal plotny pro Moravu dělati, cena mědi znamenitě postoupila. Ujišťuje mne však, že je plotna velmi pěkná. Přiložil konto, jež Vašnostem odesílám.

Rytec Knorr Čech již práci započal. Nevěda sobě však v písmu měst (větších, menších, dědin, atd.), pohoří, kopců, řek, rovin atd. pomoci, ant já začátečník ne přísný všude dělal rozdíl, poslal mi mappu zpět, prose mne, bych mu neprodleně dal vysvětlení. Dnes jsem již

[1]) 25. ledna.

počal opravy a dá Bůh v sobotu mu vše odešlu. Pracuje prý pilně. Poprosím ho, by sobě pospíšil.

Poslal bych rytcův list též Vašnostem, potřebuji ho však k opravám.

Vaší Důstojnosti s nejhlubší úctou oddaný

Jan Boj. Fáborský.

V Židlochovicích in festo Scti Longini Martyris[1]) 853.

247.

Fáborský Sušilovi.

Objednávka tuše na kresbu mapy.

Fáborský píše list na 3. str. papíru, na němž mu psal Schnepf do Židlochovic s adresou na str. 4°. Adresa na str. 2 zní: Židlochovice. Důstojnému Pánu Panu Františkovi Sušilovi, řádnému professoru bibl. studií, do Brna. Minoriten, příležitostně.

Důstojný Pane!

Byl jsem požádán, k p. Obdržálkově [1] stručné historii Černé hory (pro letošního Moravana) vykreslit chemickým tušem (inkoustem) mappu. Svolil jsem pod tou výminkou, když mně p. t. hrabě Taroucca zaopatří chemický tuš (NB. ne inkoust, jenž brzo vyschne a tím nepotřebným se stane; tuše sobě mohu však natřít dle potřeby a libosti) a příhodný k témuž kreslení papír. Pan Hrabě byl tak láskav a šel se mnou k Schnepfovi, který vše ve Vídni objednal (zdá se mi, že mu p. hrabě odporoučel zlášť Raucha) a mně zaslat připověděl. Včerá mi však na písemnou poptávku tuto poslal odpověď.*) — Vertas, rogo perhumile.

Byl bych psal na p. hraběte, vím však, že není v Brně, a Kuldu by posel nenašel; pročež se neračte horšit, že se vždy obracím na Vašnost.

Rád bych, kdyby p. t. Kulda vše u Perny objednal a mně co nejspíše zaslal, bych se do práce pustit mohl. Per několik mám, jen papíru a tuše mi zapotřebí. Papíru as 3 archy, z nichž každý by byl nejméně jednou tak velký, jako je litografovaná mappka Černé hory (příloha ke Slovenským Novinám). Též prosím, by se p. t. Kulda u Perny přeptal a mně laskavě sdělil, jakým způsobem se tuš chemický tře — zdaž jako tuš obyčejný.

---

[1]) 15. března.

S nejhlubší úctou

Vaší Důstojnosti oddaný

Jan Boj. Fáborský,
kaplan.

*) Brünn 28 Juny 1853.

Ew. Hochw.

Beantwortend Ihr Geehrtes vom 28. d. M. mache Ihnen bekannt, dass die lithografische Anstalt in Wien keinen solchen Tusch verkauft, und ich des Umdruks Papier[!] wegen, es zu bestellen keinen Auftrag von H. Grafen Sylva Tarucca hatte, weswegen ich Ihnen beydes nicht schicken kann.

Ich glaube, Sie werden Sich am besten an hiesigen Steindrucker Perna wenden, von dem Sie es jedenfalls erhalten werden.

Ergebenster

V. E. Schnepf.

248.

Matěj Procházka Sušilovi.

O své zkoušce z češtiny.

Vysoce učený Pane!
Drahý příteli!

Zkoušku klasurnou již jsem dne 23. t. m. odbyl, a snad dostatečným prospěchem. Měl jsem dvě úlohy: 1. Jaké pomoci poskytla neb poskytuje novější literatura česká k seznámení se se starou klassickou literaturou řeckou a latinskou. 2. Překlad asi dvou listů z německého díla Weberova: Andreas Hofer. Toto poslední, věřte mi, více mně zatopilo, nežli první úloha, jelikož k tomu žádných pomůcek a má zásoba slov posud pohříchu dosti skrovna.

V pondělí bude dopoledne ústní zkouška. Hodlám tedy odpoledne o 2. hod. s tlakem párovozným opět do Brna odjeti a snad již o desáté neb jedenácté hodině před půlnocí již v Brně býti. Na štěstí vzal jsem sobě klíč od domu sebou, jinak bych se tam nedostal.

Zprávu o Vašem díle již jsem Šestákovi odevzdal.

Úctivě a přátelsky Vás líbaje zůstávám

Vám vždy k největším díkům povinnovaný sluha a přítel

Matěj Procházka.

V Praze dne 24. června 1853.

249.

Matěj Procházka Sušilovi.

Úpisy na státní půjčku. Spisy pro Dědictví CM. Dílo o královně Dagmaře. Drobnosti.

Brunae — In festo S. Ignat Loyol.[1]) 1854.

Důstojný pane professore!
Veledrahý příteli!

Subskripci na státní půjčku již se stala, a sice takto:

Prof. Sušický	podepsal	800	zl. stř.
„ Hainiš	„	800	„ „
„ Klimek	„	200	„ „
„ Veiss	„	200	„ „
„ Janiček	asi	400	„ „
Noettig	asi toli[!] co Janiček Geissler[2])	100	„ „

a pro Vašnost pana Professora osmělil se prof. Weiss podepsati — 200 zl. stř. Tolikéž podepsal jsem i já. Tuším, že budete Vašnosti s tím docela spokojen, aniž třeba pro tuto sumu se strachovati nedostatku pro vlastní potřeby, jelikož suma ta za čtyři léta se zaplatí a sice malou ujmou měsíčného. Netřeba tedy Vašnostem, by sobě o těchto prázdninách v něčem ujmu činili. Ujma služného započne koncem měsíce září.

Jelikož matice česká 15.000 podepsala, ujednali jsme mezi sebou, aby i naše dědictví 5000 na státní půjčku dalo. Tuším, že Vašnosti s tím srozuměn budete.

An právě jsem přemýšlel, mám-li peníze pro Vašnost vyzdvihnouti a do Teplic zaposlati, obdržel jsem druhé drahocenné psaní Vašnostiné [!]. Učiním tedy, jak Vašnosti přejete, aniž peněz těch vyzdvihnu.

P. provincial mimo pozdravení Vašnostem vzkazuje, že před 15. tohoto měsíce nelze mu z Brna odejíti; nesejde se tedy více s veleváženými a důstojnými pány, o nichž v psaní Vašnostiném podotčeno.

J. Exc. nejdůst. náš p. biskup na státní půjčku podepsal 36.000 zl. stř. Náramná zajisté to suma! Nikdo nepochopuje, kterak ten pán to zapraví, aby v domácnosti své nepřišel v nesnáze. Rajhradští podepsali

---

[1]) 31. července.
[2]) Professoři a představení bohosloví.

40.000 zl. V největších nesnázech, jak snadno pomysliti lze, jest hrabě Sylva-Taroucca, který, jak Vašnostem vědomo, téměř krýcara nemá a přece by rád lojalním se býti osvědčil.

Asi 7. měsíce srpna přijede do Brna Štulc se životopisem žádoucím SS. Cyrilla a Methodia; tak aspoň ujišťoval hraběte Tarouccu zvláštním psaním. Kalendář již čtvrtý arch se tiskne. Dílo Jak. Procházkovo teď teprv mohu zase dále prohlížeti, protože jsme tímto dnem, co Vašnostem píši, školy ukončili.

Dr. Dudík byl tyto dny v Brně a zůstavil mně dílo v dánském jazyku, v němž národní písně danského lidu o královně Dagmaře, bývalé dceře vévody Brněnského Ottona IV. r. 1213 smrtí sešlé, se obsahují, maje za to, že mezi řediteli fabrik Brněnských snadno nalezneme takových, kteří jazyka danského takou znamost[!] mají, že by nám — t. j. našemu dědictví pro kalendář — je mohli přeložit. Jsouť obsahu romantického. Jmenovitě se v nich vyslavuje krása a dobrota oné královny.

Farář Keil již se navrátil do Brna a cítí se o něco lepším; Šuderlu až posavád jsem neviděl, tolik ale se dověděl, že mu lázeň prý nic neprospěla. — Úroda jest u Brna velká, o ceně však teď velmi kolísavé nemožno nic jistého psáti. — Tomeš[1]) míní již tohoto měsíce do Luk odjeti. Snad pojedeme spolu, totiž buď 5. neb 7. t. m. Kulda bude administratorem. Zůstanu asi 8 dní v Jihlavě.

Poslal jsem Vašnostem také vyzvání Matice české ku pracím pro Album. Nevím, dostal-li jste ho[!] či nic, jelikož o něm nezmiňujete.

Jinak nejsrdečnější úctu všech ctitelů Vašnostiných v Brně vyřizuje trvám

Vašnostem oddaný přítel

Mat. Procházka.

250.

Matěj Procházka Sušilovi.

O cestě do Terstu (srv. F. S. 352).

Adresa na str. 4°: z Sloupu. Důstojný a veleučený pán pan František Sušil, professor theologie, starosta Dědictví ss. Cyrilla a Methodia, čestný rada konsistorní atd. v klášteře Minoritském v Brně. Brünn. — Razítko na 5kr. známce: Blansko 9/9 — Brünn 9-9.

---

[1]) Šimbera.

Důstojný pane starosto!
Drahý příteli!

Obdržel jsem psaní Vašnostino, ale nezaradoval jsem se příliš. Je to veliký rozdíl platit za cestu do Tersti[!] 15 zl. pour plaisir a zase za ní[!] platit (také pour plaisir) asi 58 zlatých. Ovšem že možnost v Maribořе[1]) se zastaviti, jest velmi lákavá, avšak tím delší a útratnější byla by cesta ta. Já pak se bojím jednak že nevystačím s penězi svými, budu-li chtíti také do Olomouce, pak že příliš mnoho času ztratím, jelikož by ta cesta napotom na 6 neb 7 dní se protáhla a já přece ku pracím svým ještě velmi opozdilým nejméně čtrnácte dní potřebuji. Mám tedy chuť a nemám.

Už před obdržením psaní Vašnostina ustanovil jsem se na tom, že v pondělí příští aneb v úterý zase do Brna se vrátím, abych s větším úsilím mohl o své úloze pracovati. Při tomto ustanovení hodlám setrvati již také proto, že se domnívám, že nynější pošmourné a deštivé počasí aspoň do té doby jistotně bude panovati, a já bych nerád v dešti cestoval. Prosím račte tedy až do té doby strpení míti a mne v Brně očekávati. Vyjasní-li se na den Jmena Panny Marie, vydám se hned ten den na cestu.

Pozdravují Vašnost všickni Sloupenští, zvlášť[!] pak pozdravuje pana starostu

Vašnostin ctitel

Matěj Procházka.

V Sloupě dne 8. Sep. 860.

251.

Matěj Procházka Sušilovi.

Nemůže vyhověti pozvání do Jemnice.

Veledůstojný Pane kanovníku!
Drahý příteli!

Právě když jsem se chystal k výletu do Adamova, došlo mne velevzácné psaní Vašnostino, vyzývající mne do Jemnice. V prvním okamžiku radostně rozechvělý Vašnostinými slovy, chtěl jsem skutečně v týž den ještě (v neděli 22. t. m.) do Jemnice poštou odjeti. Ale

[1]) u biskupa Slomška.

uváživ, že jsem ještě nedávno při svém návratu z Pernštýnské Bystřice, odkud jsem o třech hodinách v noci odjeti musel, se značně zachladil, a žebych jeda celou noc ještě více a snad i nebezpečně se zachladiti mohl, pustil jsem mně jinak milou myšlénku o výletu do Jemnice mimo sebe a vyjadřuji zde toliko ještě srdečné díky jak veledůstojnému panu arciknězi za laskavé a pro mně[!] velmi čestné pozvání tak Vašnostiné Veledůstojnosti za drahocenný mně poslaný list. Snad co letos se státi nemohlo, provede se snadněji na přesrok.

Se vší úctou trvá jak veledůstojnému panu arciknězi tak Vašnostiné Veledůstojnosti

oddán

Mat. Procházka
prof. gym.

V Brně dne 23. září 1867.

252.

Friedrich Chrysander (1826—1901), vydavatel a spisovatel hudební, Sušilovi.

Sbírka národních písní a překlad jich do němčiny. (Srv F. S. 246.)

Adresa na 4. str. 8°: An den Hrn Herausgeber der Mährischen Volkslieder, durch gütige Vermittlung der Verlagshandlung K. Winiker in Brünn. — Razítko (Freimark — 9 Kreuzer): Mainz 15. Sept. 1853 6-7. — Frankfurt 15. Sept. 1853 9½-5½. — Brünn 18. Sept

Hochgeehrter Herr,

Meiner wahren aufrichtigen Meinung über Ihre ausgezeichnete Sammlung, die in der S.[1]) Musikztg ausgesprochen ist, weiß ich hier nichts zuzufügen, als den Ausdruck lebhaften Dankes für die mir bereitete Freude. Auf das Ganze komme ich in einem weiteren Zusammenhange zurück. Es mangelt mir aber die Kenntnis der Sprache der Lieder u. also viel. Daher bitte ich sehr, wenn Sie es irgend über sich gewinnen können, wenigstens Einiges zu übersetzen oder übersetzen zu lassen. Sollte es nicht gerathen sein, diese Verdeutschung in einem Octavbande nachträglich herauszugeben, die Lieder in der Reihenfolge, welche sie in der großen Sammlung einnehmen, außer den Lesarten begleitet mit Bemerkungen über die eigenthümlichen Sprach-

[1]) Süddeutschen.

laute, über Accente, Rhythmen, musikalische Instrumente u. dgl. Bei meinen vergleichenden Zusammenstellungen verschiedenster Nationalgesänge finde ich immer mehr, wie wichtig besonders die Erwägung der sprachlichen Eigenthümlichkeiten (überhaupt die ganze Gliederung der Sprache) ist; eine üppig entwickelte Sprache, wie z. B. die finnische, hat gleichsam alles Tonmaterial in sich absorbirt u. läßt Gesang gar nicht neben sich aufkommen.

Im Fall eine Übersetzung sich nicht publiciren lässt u. Sie besitzen dieselbe vielleicht handschriftlich — wollten Sie mir da dieselbe wohl zu Benützung überlassen, oder da solches vielleicht zu gewagt wäre, mir das Treffendste auf meine Kosten abschreiben und mit einigen gütigen Bemerkungen begleitet mir zukommen laßen. Durch Schott's Söhne in Mainz, oder durch die Buchhandlung von Oertzen u. Schlöpke in Schwerin wird solches sicher an mich gelangen.

Ich habe, außer Artikeln in der M-Ztg,[1]) nur eine kleine Schrift veröffentlicht, die ich Ihnem zusenden werde; sie wird aber Ihrer Nachsicht sehr bedürfen.

Verzeihen Sie mir meine zum Theil merkwürdige Bitten, sie kommen von Jemand, dem Ihr Geschick und Fleiß und der Reichthum, über den Sie gebieten, Hochachtung und Bewunderung einflößen.

In hochachtungsvoller Ergebenheit

Fr. Chrysander.

Schwerin d. 12. Spt. 1853.

253.

Chrysander nakladateli Sušilovy sbírky národních písní.

Opakuje přání v předešlém listě pronesená.

Adresa na 4 str. 8°: An die löbl. Buchhandlung K. Winiker. Brünn. K. Mähren. fr. — Razítko: Schwerin 17/5. — Hagenow-Rostock III R 17/5. — Brünn 20. Mai.

Schwerin im Großherzogthum Meklenburg 16. Mai 54.

An die löbl. Buch- und Kunsthandlung d. Hrn K. Winiker
in Brünn.

Die Anzeige von F. Suschil's Mährischen Volksliedern in der Süddeutschen Musikzeitung ist von mir verfaßt, ich erhielt die 3 ersten

---

[1]) jmenovaná S. Musikzeitung.

Hefte von der Redaction zugesandt. Der betreffenden Nummer legte ich einen Brief bei an den Hrn Herausgeber, auf welchen mir nichts erwiedert u. der vielleicht garnicht befördert ist. Die in Ihrem Verlage erscheinende Sammlung gehört nämlich, wie ich aus der Vergleichung fast aller gedruckten Sammlungen der verschiedensten Völker hinreichend erfahren habe, zu den allervortrefflichsten sowohl dem Gehalte wie der Anordnung nach. Deßhalb werde ich nächstens in der Zeitschrift f. d. Alterthum von Wolf und in der Süd. Musikztg u. in selbständigen Abhandlungen noch wiederholt darauf zurückkommen. Ich sprach darum gegen den Verf. den Wunsch aus, einen Theil derselben ins Deutsche übertragen zu sehen, mit einer ebenfalls deutschen Einleitung zu der ganzen Sammlung, das Verhältniß zu andern slavischen Gesängen, den Vortrag, die Volksfeste, die übl. Tänze u. musikal. Instrumente betreffend. Mit derselben Bitte wende ich mich nun an Sie, und möchte für die Abfaßung, wie sie jetzt beliebt ist, raten, dem Ganzen wenigstens ein genaues nach den Liederanfängen geordnetes Register mährisch und deutsch beizugeben; deßgleichen eine Einleitung in beiden Sprachen, die sich über die obengenannten Gegenstände zu verbreiten hätte und auch, was fast das wichtigste, über die Art der Melodienaufzeichnung Nachricht gäbe. Ebenfalls könnten anhangsweise die verbreitetsten Lieder hervorgehoben u. deutsch gegeben werden, aus jedem der 10 Abschnitte die charakteristischen, wenn Sie es nicht vorziehen, diese verdeutschten Lieder in einem kl. Octavbande (mit Angabe der Quellen, d. i. der betreffenden Nummern in der großen Sammlung) zu vereinen, um so die Bekanntschaft mit dem ganzen Liederschatze zu ermöglichen u. Ihrem schönen Unternehmen mehr Freunde zuzuwenden. Aehnlich hat Neßelmann jüngst die litthauischen Lieder gesammelt und eine kleine Auswahl besonders drucken lassen.

Diese Vorschläge werden Sie mir sicherlich nicht verargen, auch dann nicht, wenn Sie durch anderweitige Rücksichten gehindert sind, mir zu willfahren. Sollte insbesondere die Publication der Übersetzung Schwierigkeiten finden und Sie davon abstehen müssen: so erlaube ich mir die Bitte, mir entweder das Originalmanuscript oder abschriftlich dasjenige mitzuteilen, was vorhanden ist und meinen Zwecken, so genau wie möglich mit den mährischen Liedern bekannt zu werden, entspricht, also Übersetzung u. s. w. Ich werde Ihnen für alle Fälle die verlangten Garantien u. für die Mühewaltung eine Entschädigung gewähren.

Die Fortsetzung der Sammlung, also von Heft 4 an, bitte ich auf Rechnung der Buchhandlung Oertzen u. Schlöpke in Schwerin mir sobald als möglich zugehen zu lassen. Directe Zuschrift wird unter einfacher Adr. an mich gelangen; ich sage im Voraus meinen Dank, wenn Sie mich bald mit einer Antwort erfreuen mögen.

Mit Hochachtung ganz ergebenst

Fr. Chrysander.

Wenn Sie Samml. anderer slavischer Nationen auf dem Lager haben, so bitte ich mir die Preise anzugeben (wenn Melodien dabei sind); Sie finden an mir einen Käufer.

254.

Kanovník Matěj Kittner Sušilovi.

O jakémsi zakročení u švagra Vorla v Ivančicích (srv. str. 50 [1]).

Psáno švabachem, s několika chybami pravopisnými. í psáno j, j — g, ou — au, ß — ss nebo s s dvěma čárkami, v — w.

Drahocenný Příteli!

Hned po obdržení Vašeho psaní pospíšil jsem si, Vaší žádosti zadost učiniti, a ještě toho dne jsem na mého Pana Švagra Vorla v Ivančicích psaničko odeslal, takže jej dozajista ještě před určitým dnem, 20tého 9br, došlo. Vám jsem ale dříve psáti nechtěl, až bych byl od švagra odpovědi dostal. Na tu ale ještě do níčka čekám, a protož také nevím, jak celá ta záležitost vypadla. Vy snad již známosti o tom míti budete. Již několikráte jsem se k tomuto psaničku chystal, ale pokaždé jsem to zase odložil, doufaje, že snad ještě zejtra této očekávané odpovědi se dočkám.

Poněvadž mně kompetenti všickni byli neznámi, protož jsem se v mém psaní jen na Vás odvolával, důklady, jak jste mně je popsal, švagrovi rozložil a jej ubezpečil, že přesvědčen jsem, že Vy byste se jeho dozajista tak neujímal, kdybyste o jeho hodnosti etc. sám přesvědčení neměl. Co jsem tím pořídil, neboli nic, doníčka nevím a každodenně ještě zprávy od Pana švagra očekávám. Vás ale jsem již déle nechtěl bez odpovědi zanechat, abyste snad, kdybyste také od tamtud žádné zprávy neměl, sobě nepomyslil, žebych žádostí Vaší byl snad opovrhnul.

Tak daleko jsem měl včera psaničko dopsané, když ke mně Padorwský [1]) Ssauer přišel, jenž se Vám mnohokráte poroučeti nechává. Odložil jsem tedy neskončený list, doufaje, že snad do dneška nějaké zprávy z Ivančic dostanu. Ale i dnes ještě nic nedošlo, tak musím hledět, abych psaničko dokončil, a jej dnes na poštu dostal.

Nového Vám nic psáti nevím, krom toho, což Vám nápodobně z Novin známo jest. O Vašem vynacházení a zdraví jste se v Vašem psaní nezmínil, doufám tedy, že jste neměl příčiny, o nějaké změně se zmíniti, a že tedy ještě v starém stavu se vynacházíte. Já chvála Pánu Bohu pořád ze stejného a stálého zdraví se raduji, jakož i také Matka a sestra, kteréž se Vám obě uctivě poroučejí.

Srdečně Vás objímám, a v té naději, že Vám, jak jen zprávu z Ivančic dostanu, tedy v krátkém času zase psáti budu, zůstávám

Váš upřímný přítel

Matěj Kittner.

V Mikulově dne 29tého 9br 1853.

255.

Guardian Leo Čepka Sušilovi.

Posílá svou knížku a děkuje za darované spisy (srv. str. 231, 247 d.)

Převelebný a Veleučený Pane!

Abych přímou a velikou uctivost svou k Vaší Převelebnosti dosvědčil, drznul jsem se poslati maličký a z ohledu slovesného obsahu k Vaší vznešenosti chatrný dárek, tu modlitební knížku pro vojáky; mínil jsem tím i povinnost svou vykonati, odtud povstavší, že Převelebnost Vaše přeloženým hymnem Svým, Ave maris stella — spravení mého mi usnadnila; toto ale plnění povinnosti mé posláním moravských národních písní a Krbcova bezženství Převelebnost tak vrchovatě odměniti ráčila, že se nikdy nebudu moci dostatečně odplatiti, proto v citu uznané nemožnosti tím příměji a srdečněji Převelebnosti Vaší děkuji. Když prosím, byste tento vyjev[!] povděčnosti rád přijati ráčil, připovídám, že nepřestanu k nebes Pánu hluboké vzdechy pozdvihovati, by dlouho a čerstvě Vás nám zachovati a tím k blahu nám přispívati ráčil.

---

[1]) Pardorf (Bavory).

Když díkův činění opětuji, zůstávám

Převelebnosti Vaší ponížený sluha

P. Leo Čepka
kapucín.

Ve Vídni dne 19. Října 853.

256.

Farář Karel Kandus Sušilovi.

Žádá o překlad nár. hymny.

Několik pravopisných chyb.

Předustojný Veleučený Pane!

Přiloženou „Volfshymnu" podal mi Novo-Městský podkrajský ku překladu pro lid náš moravský. Mně však to není dáno, a pro zachování cti a dustojnosti řeči naší máterské nevím se jinam jako na Vaši Velebnost s tou velikou prosbou obrátiti, byste ráčil tu práci na se vzíti, a překlad láskavě zas na mne[l] odeslati, by ku tisku ještě včas mohl podán byti.

Vím, že mně Vaše Velebnost pro tuto mou smělost nezazlí a prosím o dobrotivé povolení, bych se v nejhlubší pokoře mohl značiti

Vaší Dustojnosti oddaný sluha a ctitel

Karel Kandus,
farář.

V Običtově 18 13/4 54.
Post Saar.

257.

Minorita Sebastian Čapka Sušilovi.

Děkovný list na rozloučenou.

Několik pravopisných chyb, m. j. Páne m. Pane.

V Praze dne 1. října 1854.

Velectěný Pane Professor!

Nemoha se ústně s Vámi, důstojný Pane, rozloučiti a Vám za Vaši dobrotivost děkovati, činím to písemně, a tedy srdečně děkuji za

tu přemilou laskavost, kterou jste mně vždy tak dobrotivě prokazovati ráčil; dopřejeli Bůh, že bych se zase, jak doufám, do Brna navrátil, tedy všecko vynaložím na to, bych se Vám, vroucně milovaný Pane, zavděčiti mohl. Račte zatím toto ujištění mé vděčnosti laskavě přijati. Bylbych dřív psal, ale nezdálo se mně, že byste již v Brně byl a protož jsem čekal až na začátek školního roku, neboť jsem dobře věděl, že zase putujíce[!] pilně po milé Moravě, sotva den na jednom místě se zdržujete. Byl jsem v Bystřici na svatém Hostýně, byl jsem v Pavlovicích a v Prosenicích, a všady mně pravili, že jste tam právě byl; když jsem neměl nikde to štěstí, Vás, velectěný Pane, náhodou někde nalézti, tedy aspoň se těším, že Vám teplice[tak] u Trenčína dobře k zdraví sloužily. Z Prahy bych Vám něco psal, ale nevím nic obvzlášního[!], prosím však poníženě, byste pánům professorům Procházkovi a Weissovi mé uctivé poručení laskavě vyříditi ráčil.

S hlubokou úctou zůstávám povždy

Vaší Velebnosti srdečně oddaný

Sebastian Čapka.

258.

Čapka Sušilovi.

Zpráva o hledaném Pešinově Moravopisu, Sušilových sv. Otcův a Moravských písní, o tisku českého Písma v Praze.

Četné pravopisné chyby.

Veledůstojný Pane!

Poctěn dopisem Vaším myslil jsem, že za týden, neb jistě za dvě neděle Vaší důstojnosti odpověd dám; zatím k nejvyšší mé mrzutosti nebyl jsem v stavu ani do konce května odepsati, bych dostatečnou odpověď dáti mohl. Protáhlo se to z příčiny onoho Moravopisu. Není ho ani v archivě kapitolském, jak mne důst. p. kanovník Pešina ujistil, ani v bibliothece, do které jsem jen jednou za týden přístup měl. Pan p. Štulc mně poradil, že bude v Museum, avšak ani tam ho není. Pan Hanka chtěl mně aspoň poraditi, kde leží; díval se do knih, zdáliž by to nebylo někde poznamenáno, a když se nic nedozvěděl, tedy pravil, že snad bude v brněnském Museum. Napadlo mu též, že snad bude opis ve farním archivě u sv. Vojtěcha, neboť prý Bolelucký ten

rukopis sobě opsal a tam snad uložil. Tázal jsem se na to, a dostal přislíbení, že to pan farář prohledne, zdali tam je; zatím až posavad žádné nemám odpovědi. Přihodilo se však, že jsem tyto dni se sešel s důst. p. kanovníkem Pešinou, a tu on mně vypravoval, že si zpoměl na to. Ten díl Moravopisu, který ještě nevyšel, leží v brněnském Museum, ale prý podle vyjádření pana Dra Volnyho nemá toli[l] ceny do sebe, by s prospěchem vydán býti mohl, a to prý příčina, proč dosavad tiskem nevyšel. Tedy se, Velebný Pane, sám o tom přesvědčíte, hodí-li se ten rukopis k vydání či ne.

Pan Hess rád by vydání Svatých Otců apostolských přijal, ale nyní mu to nemožno, neboť má mnoho jiného k vydání. Kdyžbyste tedy ráčil trochu posečkat, až by poněkud s tím byl v pořádku. — Co se týká písní Moravských, ubezpečoval mne pan Pospíšil, knihkupec, jenž české národní písně vydává, že ještě ten rok u Vinikra v Brně vyjdou. P. Pospíšil vydává, jak Vám jistě známo, obzor literatury a tedy se již dříve sám písemně Vinikra na Vaše písně tázal. Ten mu odpověděl, že se pro slabý odbyt s vydáním opozditi musí, tento rok však dozajista celé vydání ukončí. P. Pospíšil řekl, žeby snad byl p. Vinikr lepší odbyt měl, kdyby svazečky nebyly tak úhledné, nýbrž ráděj sprostější. Pan Hofmann, u kterého jsem napřed byl, vydává výhradně jen nápěvy bez všech textů. Velebný pán Krbec se s vydáním písma svatého již nezabývá, ale p. Hess mne ujistil, že se písmo svaté nyní již tiskne v arcibiskupské knihtiskárni u Rohlíčka.

Račte, Velectěný Pane, dobrotivě odpustit, že tak pozdě odpověd posílám, která Vás ještě k tomu neuspokojí. Mrzí mne to na nejvíc a dychtím po příležitosti, v které bych Vám oddanost svou a lásku lépe dosvědčiti mohl.

Nemýlím-li se, v pátek jest den Vašeho narození a v sobotu Váš svátek; přeju tedy z celého srdce Vaší důstojnosti vše milé a dobré a prosím Boha, by Vás ještě mnohá a mnohá léta svátek Váš světiti nechal, byste takto Jemu ke cti, všem pravdivým vlastencům k radosti a celé vlasti k prospěchu co jasná, přeušlechtilá hvězda svítiti mohl předlouhý čas.

S hlubokou zůstávám úctou

Vám srdečně oddaný

Sebastian Čapka.[1])

[1]) Nedatovaný list psán v Praze 1855 kolem 10. června.

259.

Josef Jireček (1825—1888) Sušilovi.

Navrhuje vydati Pešinovo dílo o Moravě Dědictvím C.M.

Ve spěchu někdy psáno í m. i.

Důstojný Pane!

Zanášeje se studiemi v historii literatury české, probral jsem právě tištěné spisy Pešiny z Čechorodu. Tu jsem přišel na jednu věc, která pro dějepis náš a zvláště pro Moravu velikou důležitost míti se mi zdá, ačkoli o ní nikde ani u Jungmanna zmínky nenacházím. Pešina jako děkan Litomyšlský r. 1663 vydal známý Prodromus Moravographiae, jakožto předchůdce a summovný výtah většího díla, dějepisu Moravy. Tehdá dílo to, jak z předmluvy i Prodromu i Martis Moraviae vysvítá, česky (patrio sermone) sepsané již měl, až na čtvrtý díl, kterýž měl obsahovati topografii moravskou, hotové. Kamž se dílo to, dle Prodromu soudíc, zajímavé i vážné, podělo? Zdá se mi, že ho potkal týž osud jako i jiné spisy katolických spisovatelů z předešlých století, t. že přišel v zapomenutí. Podle toho ale, že Pešina co kanovník Pražský umřel, měl bych se domnívati, že se snad rukopis v bibliotece a archivu kapituly Pražské, posud nedosti probraném, nachází.

A nyní k tomu, co mne ponouká, abych Vašnosti o tom psal. Kdyby se rukopis ten našel, byla by věc úvahy hodna, zdali by se nákladem dědictví sv. Cyrilla a Methodia vydati neměl. Pešina nestál ovšem na stupni nynějšího dějezpytu, nicméně mnohem výše než Hájek, ba na rovni s přítelem svým Balbínem. Sloh jeho český, soudíc z Prodromu, rázný jest a výtečný, zvláště kde souvisle vypravuje. A co nade vše, jest psán duchem jistě katolickým. Toto předkládaje, prosím Vašnosti, abyste toto jakožto starosta spolku vzal v laskavé uvážení, a shledáte-li za dobré v Praze dotázku učinil. Pokládal bych se za šťastného, kdyby jednání takové vedlo k žádoucímu cíli, a opět přišel jeden důkaz na jevo, že nejen husitstvo, české bratrstvo, a co se k tomu pak připlichtilo, národní vědomí mělo a k zvelebení vlasti pomáhalo, ale že i straně katolické nemenší zásluha a chvála přičísti se musí.

Račte přijmouti osvědčení srdečné mé úcty a oddannosti [!], s kterouž trvám

Vašnosti ochotný

Jos. Jireček.

Ve Vídni 7. Nov. 1854.

260.

Jireček Sušilovi.

Spis Pešinův. Duchovenstvo a spisy Matice České. Helfertův spis o Husovi. Almanach J. V. Friče „Lada Nióla".

Velectěný Pane!

Odkládal jsem s odpovědí na Vašnostin list od 24. Nov. m. r.[1]) dokudbych nemohl určitě poněkud psáti o některých věcech v něm dotknutých. Předně co se týká Pešinova Moravopisu, měl bych za to, žeby nejpřiměřenější[2]) cesta byla obrátiti se ku kanovníkovi Pešinovi, který jistě všecko podnikne, aby slávu jmenovce svého rozmnožil. Zároveň by neškodilo psáti Litomyšlskému p. děkanovi Frant. Paul-ovi, nenachází-li se co v tamějším archivu.

Spravedlivé příčiny ke stížnostem, které v posledních ještě dobách o některých spisech od Č. M. vydaných duchovenstvu se naskytaly, uznávám jistě v plné jich míře, a pobadnut listem Vaším, psal jsem přátelům svým do Prahy, aby se věci té ujali a nešvarám takovým učinili přítrž. Podle zprávy, které jsem tyto dni od prof. Tomka dostal, naději se nejlepšího. Doufám též, že konečně zvolí do sboru Matičného některého kněze. Pohříchu je v Praze mužů hlubokou theologickou vzdělaností a zároveň láskou k národu vynikajících nemnoho; vlažných v obojím ohledu dost. Neopomenu Vašnost zpraviti, ažby se co skutečně stalo.

Přání Vaše strany česk. vydání Helfertova Husa a Jeronyma myslím, že brzy bude vyplněno. Pan původce pracuje od delšího času nejen na českém sepsání, ale i také na tom, aby vydání to bylo skutečně nové, užitím nových pramenů. Je to věru divné, jak obecné předsudky se rozplývají! Husa pokládali za hlavního podpůrce a křisitele literatury, a to i nejlepší katolíci, kteří ostatní jeho počínání zvykli zatracovati. A předce při lepším přihlednutí není tomu tak. Husovskými bouřemi zanikl daleko krásnější rozkvět literatury, nežli kdy bouře ty spůsobily. Popatřeme jen na Štítného, proti němuž Hus pravý pidimužík. Než o tom by se muselo napsat celé pojednání. Já bych nic jiného nepřál, než aby se díla Husova vydala; vidělo by se pak, co stojí, a úsudek o něm bylby daleko snadnější, věru ne k prospěchu jeho.

---

[1]) asi odpověď k listu č. 259. Dle toho nedatovaný tento list psán 1855.

[2]) Napsáno: nepřiměřenější.

Vidíváte-li Vašnosti patera Škorpíka? Psál jsem mu v letě zároveň s poděkováním za Tichomořské missie od Jeho Excellencí; téměř myslím, že list můj jeho nedošel, že ani hlasu o sobě nedává.

Račte mne zachovati v laskavé paměti.

Vašnosti upř. oddaný

Jos. Jireček.

Byloby dobře, kdyby se i v Moravě někdo ozval proti Fričovu neřádnému almanachu. My ve Slovenských novinách učinili svou povinnost, a jinam jsem o tom psal.

261.

Jireček Sušilovi.

Chystaná Obrana Rkk.

Veledůstojný Pane!

Společně s bratrem[1]) pracujeme nyní na obraně našich rukopisů. K odbytí jedné výtky Feifalíkovy přál bych si věděti, jak lid moravský okolo Hostejna horu tuto jmenuje, zdali Hostýn či Hostén či snad Hostejn (ajn), což se mi zdá nejpodobnější. Vašnostem to jistě neznámo nebude, i prosím tedy k vůli věci, o níž se jedná, snažně, abyste mi ráčili pokudmožná [!] oznámiti, jak jméno vlastně v ústech lidu zní [!].

K odbytí mnohých výtek výborně mi posloužila Vašnostina sbírka moravských písní.

Doufám, že se nám s pomocí Boží podaří, tento mizerný pokus politickonárodní zhatit. Hned po novém roce chceme, aby tisk se započal.

Prosím o vyřízení přátelského pozdravení vel. pánům Šmídkovi a Procházkovi ode mne i od bratra.

Osvědčuje upřímnou svou úctu zůstávám

Vašnosti oddaný

Jos. Jireček.

Ve Vídni 22/12 860.

Psaní račte laskavě adressovati úřadním mým titulem do ministeria kultu a vyučování.

---

[1]) Hermenegildem.

262.

Jireček Šušilovi.

Žádá „Moravana“, kde otištěn napomínací spis Tetourův. Nové práce.

Veledůstojný Pane!

Před několika lety uveřejněn byl v „Moravanu“ staročeský spis napomínací pana Tetoura z Tetova. Náhodou se stalo, že jsem jej přehlédl, aspoň k němu neobrátil té pozornosti, kteréž zasluhuje. Teprv nyní vynořují se mi zpomínky naň, kdež Zprávu a naučení pána Jana Hasišteinského z Lobkovic kritický přehlédám k vůli svým pracem historicko-literárním. Pokud se pamatuji, jeť spis Tetoura téměř identický se Zprávou páně Lobkovicovou. To by vedlo ovšem k tomu, že tento není původním její skladatelem, anobrž že poučení staršího užil jen a jménem svým je synu svému připsal. Z toho následovalo by, že napomínací ten spis byl obecný mezi šlechtou českou, a že jej otcové uvykli synům dospělým zůstavovati. Podobného rázu jest Rada otce synovi (Výb. I, str. 909), ježto obyčejně panu Smilovi Flašce připisována bývá.

Kdyby se domněnka ta dala dolíčiti, nabyli bychom tím zase důležitého poučení o mravech a spůsobech statečné šlechty staročeské. Bezděky tane mi tu na mysli překrásná duchovnája knížete Monomacha.

Nyní pak přijde prosba má. Kněhkupeckou cestou jsem posud, nevěda určitě léto, dotčeného ročníka „Moravana“ dosíci nemohl. I obracím se k Vašnosti s prosbou, ač možno-li, abyste laskavě spůsobili, by mi ten arch nebo co toho více jest, kde se Tetourův spis vytištěn nalézá, s naznačením ročníku pod křižovou [!] obálkou byl poslán. Nemíním, abyste se Vašnosti sami tím trudili; některý z mladších přátel mých, Vašnosti blízko stojících, snad mi tu prosbu vyplní a čeho třeba opatří.

Letošní zimu ztrávil se<m> pracuje na německém spise o školství rakouském z uložení úředního, i musil jsem tudíž, ač dosti nerad, literární práce své odložiti. Nyní bohdá budu moci přistoupiti k rozboru starých převodů Nového Zákona, kterým bohdá učená společnost v Praze pomůže na světlo. Vedle toho snáším ponenáhlu materiál k historii literatury naší. Chtěl bych zajisté, dá-li Bůh zdraví a prázdně, něco pořádného napsati. Mnoho mám už nashromážděno; ale vždy mně vadí vzdálenost od pramenův, ačkoli sobě seč moha pomáhám.

Nad to pak mně úřední povinnosti i nejlepší druhdy úmysly přetrhují a maří.

Přijmetež[!] prosím osvědčení upřímné úcty, s kterouž zůstávám

Vašnostin oddaný ctitel

Jos. Jireček,
odb. rada v minist. vyučování
(Wipplinger Strasse 29).

Ve Vídni 27. bř. 1868.

263.

Jireček Sušilovi.

Spis Tetourův. Sušilova zásilka bibl. rkp. z r. 1406. Ferd. Schulze nález listu Komenského. Sušilova nemoc.

Veledůstojný Pane!

Vašnostin list velmi mne mile potěšil, a neodepsal-li sem časněji, vinno tím jen veliké zaměstnání, které mi tentokráte i velkonoční svátky zhatilo. I otisk Tetourova naučení jsem obdržel. Vidím nyní po bedlivém zkoumání, že pan Jan z Lobkovic předce[!] jest původce naučení toho. Tetour*) dal je, jako to činilo panstvo naše staré bezpočtukrát za 16. a 17. věku, synům svým toliko přepsati; nepřiložil ani tolik péče, aby to, co pán Jan k jednomu synu mluvil, venkoncem zpluralisoval ke svým třem rozencům. I toto ujištění jest pro mne věcí velmi důležitou, důležitější nadto[!] tím, že mi list o to k Vašnosti psaný spůsobil Vašnostino nabídnutí strany nového Zákona, jež nejen s ochotou, anobrž s nejvroucnějšími díky přijímám. Jmenovitě na přepis z l. 1406 se velice těším i doufám, že mi rostoucí jaro dopomůže k poklidu, aby[!] práci rozzačatou přivedl k ukončení. Nejraději bych to učinil tak, že by se nejstarší texty vydaly celkem. Učená spol. česká od vydání toho nebude. I Palacký i Gindely slíbili mně v tom podporu v ý s l o v n ě; a jiní bohdá také od toho nebudou. Lhůta tří měsíců mi jistě postačí. Recepisse osměluji se na přiloženém listu připojiti.[1]) Kdyby bylo potřebí něčeho více, prosím o pokynutí, i vše s vděkem vyplním. Co se týče posílky, mám za to, že poslání po v o z n í p o š t ě jest

*) Tetour byl hejtmanem slezským za Matyáše Korvina. L. 1311 ovšem zmatečný anebo moravice »kléskou«.

[1]) Nezachováno.

nejjistější, leč by se někdo ze známých právě cestou do Vídně hodil. Prosilbych, abyste oba rukopisy v jeden balík složiti dali a špagatem svázaný a zpečetěný mi (bez vyplacení ovšem) pod ouřední adressou mou (J. J. Sektionsrath im Minist. für Cult. u. Unterricht. Wien Bureau: Wipplingerstrasse 29) poslali. Tou cestou obyčejně rukopisy dostávám.

Tyto dni byl zde Gindely i přinesl mi zajímavou zprávu, že Ferd. Schulz v Praze napadl na neznámý posud latinský list Komenského, v němž K. příteli jistému po žádosti jeho vypisuje své literární práce, mezi nimiž výslovně uvozuje i také básnické vzdělání žalmů, jichž torso v Praze Šafařík byl objevil. Račte si pomysliti mou radost, že se má domněnka tak pěkně zplnila.

Co mi psáti ráčíte o stavu Svého zdraví, lituji toho srdečně a rovněž z té duše přeji, abyste brzy brzy zotavili a ještě dlouho dlouho nám se zachovali.

S tím konče zůstávám Vašnostin

upřímně oddaný ctitel

Jireček.

Ve Vídni 17. dubna 868.

264.

Jireček Sušilovi.

Potvrzuje zásilku tří rkp.

Veledůstojný Pane!

Posilka Vašnostina řádně mne došla, což zatím na spěch oznamuji, abyste byli bez starosti. Přídavek byl mi milým překvapením. Zejtra odešlu potvrzení zúplněné.*)

Zatím pronášeje srdečné své díky za pomoc, kterou ste třemi těmi rukopisy studiu mému poskýsti[!] ráčili, zůstávám

Vašnostin oddaný ctitel

Jireček.

Ve Vídni 21. dub. 868.

*) Osvědčení.

Nížepsaný vyznávám tímto listem, že jsem prostřednictvím veledůstojného pana Dra Fr. Sušila, čestného kanovníka kapitoly brněnské,

rytíře řádu c. ruského sv. Anny II. třídy, professor[!] studia biblického na bohosl. ústavě v Brně, obdržel k použití půjčkou následující tři rukopisy staročeské:

1. Nový zákon s připojenými některými knihami starozákonnými, psaný l. 1406 na jemném pergam. Poč. ziuota Berankovua Mathus skrze proka řkucieho — hospodin z Syon genz bydli w Jeruzalemie.

2. Žaltář a breviář český na papíře v 4° poč. Blahoslaweny muz kteryz neodssel w radie... — domu spasenie odboha stalo se jest allelnia.

(Oba rkpsy z kapituly Mikulovské.)

3. Nový zákon se zpravidlem, náležely druhdy rodině z Tetova Tetouru, nyní konventu bratří menších (minoritův) v Brně, psaný na pergameně 4° Poč. Prva přiemluka s Je'o[s] we čtení S. Matusie — od vysokosti pekel vywedl ge. Dále připojeno naučení synům od Balt. Tetoura.

Zavazuji se, že nejpozději do polovice měsíce června letošního, t. j. za tři měsíce, všecky tři rukopisy navrátím zase k rukám veledůstojného pana prostředníka anebo toho, ku komu mně on ukázati ráčí.

Ve Vídni, dne 22. dubna 1868 (šedesátého osmého).

Jos. Jireček,
c. k. odborní rada v minist. kultu a vyučování.

Jen na kvap: už se mi prohlednutím kvapným rkpu 1406 vyvalily některé resultáty, o kterých bohdá v krátce Vašnosti šíře psáti budu. Díky. opětné, odvděčím se nejlépe literární těžbou.

Vašnostin oddaný

J.

265.

František Machay, professor bohosloví v Nitře, Sušilovi.

Díky za knihy. Přihláška údů Dědictví C.M. a odběratel Hlasu. Setkání v lázních Trenčínských a nemoc. Omluva, že list psán slovensky.

Otištěno věrně, až na některé nejasně psané značky. Velmi časté bezpotřebné čárky rozdělovací neotištěny.

†

Vysoce učeny a důstojny pane,
Pane a Přiteli mne předrahy!

Bednu knih spolu aj s Listečkem Vašim od 1° Sept. danym, 16° Octobra jsem skutečne do ruk prijal. A můžete sebe mysleť, jak

veliké bylo prekvapeni, áno úžasnuti mé, když jsem tak velikou, rozličného obsahu, zásobu prevýbornych knih spozorůval! — Nemůžem se prevýšit, abych se Vás ne ptal: i čo že ste to chteli s námi učiniti? tolikou priznivostí a láskou nás nezaslouženych obsipajice. — Já dle velikodušného zaslíbeni vášho očekával jsem jenom nekolik ostařelych časopisů, kalendářů a tim podobnych knih; a hle! Vy ste nás s nejvybornejšimi nynejšiho času spisí a pokladmi duchovnymi obohatiti ráčili. I jak že se Vám za tak veliká dobrodeni odměníme? jak se Vám aspon odvdečime? Rozmýšleli a rokovali jsme mezi sebou o tem víckráte, chtíce Vám aspon částku útrat na knihy nam zaslany učinenych v penezich vynahraditi; mezitim hledic na naši chudobu z jedné stránky, ponevadž sme se presvědčili, že nám ne lze s dostatečnou a slušnou odmenou se Vám odvdečiti; z druhé stránky ale rozjimajíce Vaši prízeň a dobrosrdečnost, abychom Vás snad neurazili, upustili jsme od tohto úmyslu nášho a sjednotili se v tem predsevzeti, aby jedenkaždy z nás, ktery se účastnym stál dobrodeni Vášho, dle sil a moci své se Vám budoucne odsloužiti vynasnažůval. — Vaši hojná odmena dle mého náhledu už do včilku v tem pozustáva, že ste nám poskitnuli blahonosné prostredky a zdroje k rozšíreni království božiho na naši zemy slovenské, k poznáni vašich výtečnych a mnohoslíbných učinkováni, — a k sbliženi se naši prítelské k Vám přítulnosti; budoucne ale hojnejši odplatu záslůh vašich naleznete v tem, keď spisí a knihámi vašimi nás uzrete privedenych k jednote literarni, naklonenych k podporováni Vašich plodin cirkevno-narodnich, a s Vámi k jednému svatému cili spolupůsobícich. I dejž p. Bůh všemohouci, aby se to čim skůr uskutečnilo!

Knihy dle úmyslu Vášho a rozsoudku mého rozdelil a rozdal jsem z vetšiho dilu mezi chudymi, však ale hodnymi a nádejeplnymi chovanci Seměnište nášho, nezapomenůvše pri tem aj na jinych dobřesmýšlejících mužů, kterích jsem též účastnich učinil. Všetci tito Vám za dobrodeni srdečné díky — skladají; zvláštne chovancové naši Vám rúce líbaji, a ostatni spolubratry Vás prítelski pozdravují a boškávají. — Slíbené sv. Písmo slovenské od „Palkoviče“ ve dvůh svazcích Vám přítomne s ochotnosti po Počte odesílam, mezitim nemyslim, že byste v nem nejakou radosť a potešeni najsť mohl, jsou tam mnohé nepravidlnosti. — Přitem ešte se osmelujem s důvernou prosbou Vás unúvať v nasledujicích:

1e Aby ste mne, František Machay, kneze Biskupství Nitránskeho v Uhrích, Dozorce Nauk a dočasného Učitele Bohosloví na biskupském Semeništi Nitránském do Dedictvi SS. Cyrilla a Methoda

za spolnúda IIIi Tridy přijat a při vyplneni z mé stránky povinnosti, jeho dobrodeni budoucne účastného činiť račili. O jaké dobrodeni též prosí a se k Vám utíka aj

2e Titus Pisečny, Řadu sv. Františka knez a Slova božiho Hlásatel v Nitre. K kterému cíli pripojujeme 20 zl. stríbra, každy po 10 zl. str. prosíce Vás uprímne, by ste je na patřičné misto odevzdati sebe nestežuval. Prám čo toto pišem, prichádza ke mne zbožny Řeholnik, Patrícius Ravasz, Řadu sv. Františka kněz, včil kaplan v mestečku Komůatice v Arci Biskupstvi ostřihomskem v Uhřích a žáda též prijaty byti po

3e Do Dedictvi ss. Cyrilla a Methoda a preto zasila podobne 10 zlatych střibra

4e Prosim Vás zaopatřiti na mou stránku „Druhy Všeobecny Sjezd" Důvernikův Jednot Katol. na Morave, za priloženych 24 kr. str. — Čo se zásilky budoucne týka, myslim, že ji knihkupec obstarávať bude, kterému by jsem radil, aby vetší zásoby po železnici, ne prostredne kroz Jednatele v Prešpurku, čo s vetšimi jak útratmi, tak aj obtižnostmi spojeno jest, ale rovno do Nitri na mňa atressuval, s doložením, že „Jornok" jest ostatňá stanica železnice, kdě se veci do Nitry zaslany vykladaji, a bezpečnym Rýchlikem každodennym do Nitry dováželi.

5e Vás pekne prosim, by ste byl tak dobrotivy, půlročny predplatky na „Hlas Jednoty Katolické" s účtem 1 fl. 52 kr. CM. patříčnému pánu Redaktorovi dorúčiti a Jej požádať, aby spomenuty Časopis se začátkem roku 1855o na mne v jedném a na „p. Jána Košela clerika a v druhem roku Bohoslovi Poslouchače" též v jedném výtisku zasilať ráčil do Nitry v Uhrich. Vyrozumíce z drahocenného Listečku vášho, že idúc domů z lázní Trenčanskych, v kterych to veliké štesti se mi dostalo, s Vaši predrahou osobou se obeznámiť, čo mi večne milé a radostno zůstane — ste prechladnul, a následkem tehož na bolest oči trpite, hořkym mne naplnilo zármutkem a spolutrpnostou, prečo prosim skrušene p. Boha Darce všiho dobrého, aby Vás čim skůr uzdraviti a nám pre rozkvet a blaho jak sv. Cirkve, tak aj národa našho dlho a to velmi dlho štestlivého a úplne spokojného zachovať ráčil. — Aj já pridouc domů z lázni zas jsem úpadnul do predešlych mdlob a nápadí zimnyčnymi až dosud trápeny len tak jsem postonával, a v tem vezi aj příčina, proč jsem Vám skůr odpoveď dati nemohl — mezitim buď p. Bohu chvála už včil — přeměnivše Lekáře — začinám k sebe přichádzeť a mám nádej, že o nekolko dni úplne zdravy budem. — Moj soudruh Mikuláš Tisó, kterého ste v Teplicech s palicou poznal,

takovou už nepotrebuje, lebo noha se mu zahojila, ale na slabosť žaloudka též ešte trpi. Pozdravuje Vás srdečne a všetko dobré praje. — Mnoho a to velmi mnoho by jsem Vám měl psat, ale mi okolnosti nedovoluji — preto odkládám to na druhy krát; včil Vás ešte len o to srdečne prosim a žádam, aby ste mi ráčil odpustiti, že tak neskoro odpovédam, a že pri skúseni velikého dobrodeni Vášho ešte se osmelujem Vás unuvánim obtežúvat; jak aj o to Vás prosim: aby ste se nepohoršil na mé v písani nepravidlnosti, neb pred tim, čo jsem už aj pred Vami vyznal, nebyl jsem přítelem česko-slovenčiny, psával a vzdelával jsem se len v naši slovenčine, a preto ani mluvnice české neobracel; včil ale, čo se nám oči otvorili, vidouc, kám vede rozkolnictvi; čo srdce naše za jednotou zatoužilo a zaplesalo: ne měl jsem času zásady a pravidla mluvnická sebe osvojit a privlastnit, a preto len tak na spamet, skoro celkem jenom po nasky t. j. po slovenskí s Vami mluvit a dopisovat prinúteny jsem; mezitim věrim, že se srozumime při dobré vůli. — Naposledy když ešte nejsrdečnejši díky za dobrodeni Vám opetujem, uprimne Vás s mnohými našinci objimám, libam a se vši úctou a oddanosti zustávam

Váš verny pritel a bratr v Xtu pánu

František Machay,
Professor.

V Nitre 23. Novembra 1854.

266.

Machay Sušilovi.

Pro přípravu na zkoušky může životopis sv. Štěpána napsati až ve dvou letech. Zásilka knih Dědictví C.M. do Pešti.

†

Důstojny a Vysoce Váženy pane!
a mne predrahy Přiteli!!

Váš drahocenny List, spolu i s knihami jsem ešte 9o Zaři dostal. Za vaši velkodušnou lásku a ke mne náklonnosť nejvrelejšé diky Vám skládám. Velmi by jsem byl rád Vám hned v tedy dat odpoveď, ale dvě přičiny mi to nedopustily. A sice nejistota tehdejšiho mého postaveni; a nevedomost z ohledu žádané odpovedě.

Aby ste mna ale rozumel, prinuteny jsem Vám na krátce aspon postaveni mé podotknut. Z rozhovoru nášho v Teplicech se rozpomenete, že jsem se chtel chistat na prísnou skušku z věd biblickych; ponevadž jsem ale bohoslovi ne na všeučilišti, nibrž v Nitre poslouchal, z východnych — aramajskych reči, jakšto z arabské, syrské a chaldejské — žádné vedomosti jsem nemel, pretož mi bylo velmi težko se do tychto chitit: — nicmene predce s pilnou usilovnosti a vytrvanlivosti jsem dne 8° Rijna jak z viš spomenutych vychodnych a ešte dvůh biblickych Reči, tak i z celého studium Biblicum v Pešti prísnou skušku se žádanym výsledkem odbavyl, a tak prevelikou tou terchu z hlavy zložice na dosavadnem postaveni mem ustáleny budu moct pokračovat, jinač by jsem byl byval prinuteny ze Semenište ven vystúpit, lebo náš p. Biskup žádá, aby každy Učitel byl Doctor. Musim se tedy včil ešte i z ostatnych věd bohosloveckych prísne skuške k obsáhnuti Doktorstvi v Bohoslovi podrobit, co pri dobrém zdravy za 2 roky odbavim. Toto jsem Vám oznámit musel prv nežby jsem Vám rovne na žádost Vaši odpovedet mohl, z ohledu pripravováni Životopisu Sv. Štefana I. krále nášho. Jestli totižto s vydánim Jeho Životopisu velmi ponáhlat ne minite, s velikou a srdečnou radosti se úvažu v práci. Na základe vydaneho latinsko-mađarskeho Životopisu Sv. Štefana — ktery původne pochádza od Hartvika biskupa a spisovatele z 12° stoleti — námerom našim primerane začnu pracovat pod tou výmenkou, jestli opraveni reči a slohu na seba prijmete a s vydanim aspon za dva roky poshovete, lebo skôr na žáden spôsob hotovy nebude. Já by jsem chtel Životopis tak rečeno původne vypracovat a Data len jako pramene použit. Životopis Sv. Štefana od spolku Mad. výdany je velmi neúplny — áno jako sám tén spolek uznáva — su to len pramene — z kterych Životopisec čerpat má. — Co a jako o veci této myslite, prosim Vás čim skôr mne sdelit — zatad se chitim Grammatiky společne spisovneho jazyka nášho — ponevadž, jako srdečne vyznat musim — dosud jsem ešte mluvnici československé se neučil.

Druhé, co ste mi v Liste spominal, jest, abych Vám oznámil, na keho zasilat máte knihy pre odsek slovensky spolku Sv. Stefanského v Pešti určené. Dohováral jsem to p. Radlinskému v Budine, ano i mnohé jiné veci jsem mu na paměť uvedl, vyhovaral se, jak vedel, ale duvody na stránku svu len velmi slabé donesl. Príslibil mi svate, že Vám hneď pisat bude. Zdáliž už splnil slíb? nevim. Na každy pád Vám oznamuju: že knihy — jak budete chtet — slobodne môžete

zaslat na p. Radlinskeho, Redaktora katolickych Novin od spolku sv. Stefana vydávaných. Býva v Budině in Festung, Landstraßgasse Nro 104. Hledal jsem aj p. Palárika, ale jsem ne mohl byť s nim. Bavil jsem se cely tyden v Pešť-Budine od 3—10° Rijna, a ščastlive jsem všecko pořidil, a to byla příčina, proč tak neskoro na Váš List odpovidam — lebo jsem o ničem jisty nebyl. Vinobráni se už u nás skončilo, a velmi skrovne vypadlo — ale co jest, to jest dobré víno. — Pozdravuji a boškávaji Vás naši národovci: Tóth, Tisó, Steffány, Šuchter. Já ale keď Vám ešte ráz srdečné díky za Vašé dobrodini činim a o skorou odpoveď z ohledu zminenych záležitosti důverne prosim — vše dobré z Vysosti Vám prajice a Vás vrele líbajíce, se vši uctu zustávam

Váš Verny Ctitel a Xtu pánu Brat

František Machay,
Professor Supplens a Predstaveny Nauk.

V Nitre 16° Rijna 1855.

NB. Jestli by se mi vaši důvery k prepracovani Životopisu Sv. Stefana podle zminenych náhleduv dostalo — prosim Vás upriměne, pošlite mi spominané Látky naňho se vztahujice — oznámte cenu jejich a já Vám všetko vdečne zaplatim.

267.

Machay Sušilovi.

Potvrzuje půjčená díla, slibuje uloženou práci a děkuje za darované knihy.

†

Důstojny a vysoce učeny pane,
Pane a Přiteli mne nejdražší!

Dobrodini a neustála přizeň Vaši ke mne jest tak veliká, že ji jenom cítiti, nijak pak vysloviti, tim méň odmeniti mohu. Abych však nevdečnikem nebyl, za svatou povinnosť si pokladám Vám oznámiti a verejne seznati: Že mne od Vás půjčené knihy, jakožto: Rerum Hungaricarum Monumenta Árpádiana od Endlichera. — „Elisabeth (Gisela) Herzogin in Baiern, erste Königin von Ungarn“ od Dra. Joan. Ránoldera. — A „Geschichte der Magyaren“ od Gr. J. Majláth, jsem skutečně do rúk prijal. Tuto posledni, vyňavše z ní udalosti k vytknoutému cíli potrebné, pritomne Vám s nejsrdečnejšim podekúvaním zpátkem

odesílám; dvě ale vyše spomenuté dle dobroty a láskavosti vaší i dél ešte k užitku mému podržuji; jakové Vám neskůr bez chyby neporušené prinavrátim. — Co ste mi byl láskavě sdělil z ohlédu Sv. Jmricha a Sv. Ladislava ouplne se shoduji s Vaši mysli. S radosti se pousiluji dle možnosti vyplniti blahoplodná práni Vaši. Práce té jsem se už i chytil a nekteré udalosti posbíral. Usporádani celého Díla mi dosť dlouho potrvá jak pre ne zběhlosť v spisovné řeči a nedustatek k tomu potřebnych vědomosti, tak i pre množství jiných prác a zanepráznení. O jistote ale vyplneni slibu mého nic nepochybujte. Jen o to Vás uprímne prosim: nevyzrazujte mňa, že jsem se na to vzal. Neb může byti, že pred soúdem Vašim neobstoji práce má, a potom by to zle vypadlo. Ne jináč bych se musil i jinych ešte, ze závisti a neprajnosti veci naší povstati mohoucích prekážek obávati. Máme my na našem Slovensku mnohé dobré duše; ale máme, Bohužel! i mnohých hadů, kterí jedem svým všichno, cokolvek Slovanského jest, otráviti a znivočiti chtejí. Pred takými musime pozorliví byti!

Velikou vdečnosti jsem Vám zavázan za „Biblicky Dejepis Zjeveni Božiho v St. Zákone", prám jsem tou knihu chtel u kněhkupce objednati, a Vy ste ma s ňí prekvapil. Ne méň radosti mi spůsobili „Sv. Bernarda Duchovní pohledy do hlubiny lidského Srdce" jako i „Ave Maria" Chronosticha mne od Vás darem zaslaná. Co že ale mám říci o prevybornych Dílech, jakymi ste nás ze stránky Dedictví SS. Cyrilla a Methoda obohatili? Už Vy to tam jen víte vybrati, co zdokonáluje ducha, pozdvihá srdce a všeobečné potešeni spůsobuje! Za co ne jen já, ale i všichni Ondy Vám vrelé diky skladají, privolájice: „Pán Bůh Vám zaplatiž a udel svého svatého požehnáni."

Ráčte mi dobrotivě odpustiti, že Vám tak neskoro odpovídám. Pričina jest, že jsem Vás nechtel dvakrát unúvati; posuď ale jsem „Geschichte der Mag." vždy potrebúval.

Ne mohu se zdržeti, abych Vám důverne neoznámil, že Vam za vinu pokladati musim Vaši velikou a neobmezenou sčedrosť. Pri tolikerych obětčch a dobrodinich, jakova Ste Vy do včilku mne preukázati ráčil, ešte i útraty počtovské, od kněh na mou prosbu mne žaslanych, nesti, to jest už predce mnoho! Kdybych se ne bál, že urazím Vaši skromnosť a lásky plné srdce — hneďky bych Vám náhradu pripojil. Mezitim včil si to na jinou príležitosť ponechávám.

Ponevadž jsem už celkem pred Vamí otevrel dúverné srdce mé, pevne věrim, že z ohledu toho vymlúvite neodbytnosť mou a vyhovite ešte nasledujícím poníženym prosbám mym:

1. Odevzdati půlročny predplatek můj na Expedici „Hlasu jednoty katolické v Brne“ 1 zl. str.

2. Doručiti pánu Eduardovi Karlik jakožto Pokladnikovi 20 zl. stř. co vklad do Dedictvi dvůh novych oudů.

3. Nařiditi Kněhkupcum Nitsch a Große, aby budoucne podle pripojeného Seznamu nám knihy spolu zasilali. — Venceslavovi Žák ale mohou pripojiti tich Zásilke, co v Trnavě bývaji, k p. Fr. Belluš, Lad. Lukács atd.

Ostatne, když Vás ponižene odprosuji pro spůsobená Vám unuvání; jako též že tak pozde odpovídám a tak neskoro knihu odesílám; ne mén i proto: že Vám jenom tak tak po nasky — bez všelikého okolkuváni — píši: radostné svátky Vánočné, jako i šťastlivý nový rok a hojné požehnání božské Vám srdečne preji a do lásky Vaši se odporúčejíce pri bratrském pozdravení a boškávaní se vši uctou pri dobrem zdraví zůstávam:

Vaši Důstojnosti

Vždycky věrny v Xtu Pánu a Národe Brat

František Machay.

V Nitře 19. Dec. 1855.

Pozdravují Vás a všechnich věrnych Bratru, zvlašte p. hr. Sylva-Tarouca, Karlika, Pojmona a Kuldu — mimo mňa — Fr. Tóth, Tisó, Šuchter, Steffány, Caban — a jini.

NB. Chtel jsem List tento s prilohami i s penezí v Knihě „Geschichte der Magyaren“ pod jednou obálkou zaslati; — mezitim prinúten jsem penize v Liste osobytne a knihu osobytne — v které prílohy najdete — na Počte odevzdati. To poznamenávám proto, aby ste vědel, coho se držeti, jestli List prítomny skůr než knihu dostanete. Pán Bůh Vás živ a hojností všeho dobrého naplni.

Fr. M.

268.

Machay Sušilovi.

Proč nemůže život sv. Štěpána psáti. Než Sušilova Marie.

†

Důstojny a vysoce učeny Pane Professor

a Starosto Dedictvi, Pane a Přiteli mne nejdražši!

Težko jest statečnému člověku jedenkrát dané a upevnené slovo zrušiti a odvolávati; ale o mnoho težší ešte a špatnejší jest: s nepre-

možitedlnymi překážky márne chteti zápasit, a skrz to jak sebe samému, tak i jinym ne užitek ale škodu a potupu, zmatek a mrzutost spůsobiti. Aby se to aj nám neprihodilo, ačkolvek velmi težško a po mnohem premyšleni, naposledy sem se predce odhodlal, Vám nejvzácnejší Pane a drahocenny Príteli! uprimne, co aj s jak velikou bolestí a skormúceností srdce, vyznati: že zaslíbeny Životopis Sv. Štepana krále pri nynejších okolnostech mích vypracúvati stalo se mne úplnou nemožnosti. Dilo, aby se Dedictvím Ss. Cyrilla a Methoda na světlo vydati mohlo, jako to dosvědčuji všecké knihy dovčilku ním vydaný, musí byti dokonálé, jak z ohledu reči a slohu, tak i z ohledu samého předmetu a uspořádanosti. Požádavky tyto dle mého domnení jsou podstatny, nevyhnutedlne potřebny. Jak mnoho ale mne na nych schází! smutnou sem se presvedčil skúsenosti, když sem odhodlane na Díle tem pracovati započal. V řeči česko-slovenské jakživ jsem před tim nepísával; nasledovne ani té obratnosti ne mám v ní, která pri všelijako-rozmanytých vyvynech potrebná jest. O slohu ani zmínky činiti ne chci. Len skutkem jsem presvedčen: že jest to celkem jiné, vypracuvat Kázeň pre lud aneb krátky do Novin napisati článek, jako se uvázati do Díla víš udaného! K čemu, abych ho dle Názoru mého a dle jiných podobných Díl, k. p. Zivot Sv. Alžběty, Život Sv. Vincencia de Paula, Vita S. Caroli Borromaei a. t. d. vypracuvati mohl, pri úplnem pokoji a hojnosti potrebnych prameni a žridel, predce bych ne jeden aneb dva ale snaď aj pět roku potrebúval.

Už ale jaky že jest pokoj můj? Jsem Predstaveným naúk pri chovancich našeho Semenište biskupského; z ohledu toho zaneprazdneny bývám všelijakymi povinnosti. Jsem Professorem obojího Zákona, jak mnoho práce mám, sám vedeti ráčite. Nastáva budouciho roku dle usnešení Praelatuv ve Vidni t. r. premena v přednášeni Věd biblickych, s ní nastávaji aj nové práce a obtižnosti. Musim se ochotne chystati dle naloženi Pána Biskupa k prísnym skuškám z ostatniho Bohosloví. Naposledy prinúteny jsem ešte aj to podotknut, že jsem z vůle Jeho Excellencie Pána Biskupa našého ddo. 3o Nov. t. r. Vybavovatelem poslední vůle (Executor Testamenti) nikdy nezapomenutedlného Dobrodince mého, dne 2o Nov. v Xu Pánu pobožne zesnulého, nekdy Farare Nitranského Štepana Szúlyovszky ustanoven. A ponevadž Jeho pozůstaly Majetek vícetisícú zlatych obnáši, jak aj pomery nekteré dosti zamotany jsou: mám s tim mnoho práce, dopisúvaní a běháni. Ani nádeje nemám, žebych se do roka z toho vyslobodil. — Tak též co se pramenů dotyče, měl jsem pevnou nadej, jako jsem Vám to spominal,

že August Balogh, Farar Kočkovsky Biskupství našého, vydá obširné životopisi Svatích Uherskych, které v Nemčině vypracuvané má, že jich budu moci použiti; mezitim pre nedostatek Predplatiteluv a s tim spojenych útrat tiskovych vec tá jest odložená a snad aj na vždy pochovaná! Škoda by bylo zmaříti 14roční namahání a práci Jeho! Jest on rodem Slovák, bolest! že ne aj srdcem, mohl by nám dobre ve veci této posloužiti. — Toto jsou hle pričiny, pre které Vás musim srdečne a poníženě prositi: aby Ste mna od povinnosti prejaté oslobodíti ráčil. Ne ráčte mne to za vinou pokladati ani se na mňe mrzeti preto; lebo ne lenivost, ne netečnost má, ale ze závistlivych okolostojičnosti vyplivajícá nemožnost jsou pričiny toho. Co Vám včil, barz s největši bolesti srdce a velikym zapyřením, predce ochotne oznámiť za svatou povinnost si pokladám, aby ste se o nekého jiného ešte za času postarati mohl. — Pri této príležitosti Vám i to oznámiti za slušné pokladám, že mezi Žádateli Fary Nitranské se i já nachazim, jakovou či dostanu či nic, v Semeništi predce víc stálosti ne mám, ponevadž tu žádné radosti ne cítim.

Propůjčeny mne knihy: „Rerum hungaricar. Monumenta Arpadiana“ jako i „Elisabeth Herzogin in Baiern, erste Königin von Ungarn“ Vám s vrelym podekůvanim nazpátek zasýlám.

Netř vaši, spolu i s p. manželem jsou zdravi, uprimne Vás boškávají, a vjedno so mnou šťasny a blaženy novy rok Vám srdečne přejí. Už si i Vinohrad koupili — jestli pridete do Nitry, budeme se miti kde zabaviti.

Náš velky Probošt Štepan Greguška — na kterého se istotne rozpomenete, nebezpečne onemocnel, ani nemáme nádeje, aby vyzdraveti mohl. — Ostatne Vás a všetkych našich vrele líbam a všichno dobré od P. Boha i s ostatnimi bratry srdečne preji a do prizne Vaši se poníženě odporučejice se vši uctou zustávám:

Vaši vysoce učené Důstojnosti Poníženy Služebnik a verny bratr

František Machay.

V Nitre 28/12 1856.

269.

Machay Sušilovi.

Omluvy pro nedodaný rukopis o sv. Štěpánu.

Důstojny a vysoce učeny Pane,
Pane a Priteli mne nejdražši!

Trese se mi ruka, chveje se celá bytnosť má; pobúrená jest mysl, skormuteny duch můj ne od toho času, čo sem bratrské lásky plny List Váš dostal a s prenáramnym pohnutim čital; ale od času toho, čo sem já učinenému slibu mému nedostavše, mé vypovedeni Vám zaslal. Lituji srdečne a želim bolestne: že jsem Vám nejviš cteny Pane veliku bolesť, a mrzutosť spůsobil! Rdim se, že jsem prekvapne, neprozretedlne udelal, vezmouc na seba to, čo jsem hodne a slušne vyvésti v stave ne byl, ne tak pre nedostatek sil, jako pre nepredvidané težké a závistlivé okoličnosti! To byla pričina, proč jsem Vám hned na Váš spravedlivě bolestny a velmi smirlivě i otcovsky poučujici List neodpovedel. Do včilku se nemohu na tolko utišiť a uspokojiť, aby sem bez treseni se mysleť a pisať mohl. Ani včil ne vim, čo k uspokojeni vašemu, čo k vymluveni mému predněsť bych mal. Zákon kresťansky veli, urazenému dostiučinit. A ponevadž já mu dokonale zodpovidať nepostačuji: zúfať bych musel, kdyžby Vaše smyrlivá láska nebyla mi napred odpušteni udelila. Dekuji Vám z celého srdce za vaši dobročinnost, a prosím eště ráz za úplné odpušteni!! Prijmite mě do predešlé lásky vaši: a já se budoucne vynasnažim také hodnym učinit. To jest mé práni, a želáni nejvroucnejši! Preji Vám spokojené dny celého živobytí vašého. Nech Vám P. Pánuv a Darce všeho dobrého jak tu na zemi, tak v nebesich hojnou odmenu udeli za všecky práce a namáhani Vaše!

Pri této priležitosti se osmeluji Vás dúverne prosiť, aby ste ráčil pritomné penize na určená, a na druhé strane poznačená mista odevzdať. Horlivosť Vaše za rozšírúváni všeho dobrého Vám jistotne nedopusti, aby ste se pre to unuváni na mne stežuval.

Pozdravují a všecko dobré od P. Boha Vám prejí PP. Tvrdovci, Tóth, Steffány. Pán Horváth i so svojou Paní jsou zdraví, boškávají Vás s uctou.

Já aj delé se do Vaši prizne a lásky porúčejíce pri srdečném Vás líbáni so vši úctou a dobropráním zustávam: V Nitre 19o Červene 1857.[1]) Vaši vysoce učené Důstojnosti

nejuprimnejši Ctitel a bratr v Xtu Pánu

František Machay

---

[1]) I jindy klade M. datum před podpis.

270.

Machay Sušilovi.

Úmrtí Cabanovo (srv. č. 238). Zásilka knih údům Dědictví C.M. Slotův učitelský časopis. Odluka Slováků. Seznam údů Dědictví C.M.

†

Důstojný a výsoceučený Pane,
Pane a Příteli mne predrahý!

Zasilajíce Vám Seznám tých údů Dedictví SS. Cyrilla a Methoda, pre kterých knihy na rok 1861 vydané pod mojou Adressou do Nitry po Počte odesláti snažne prosim; spolu Vám aj to ne mohu neoznámit: že, — bárz Vám istotne už známo jest, — prevelebný nekdy Pán Ondrej Caban Farár Komjatický pod Číslom 908im zapsany eště 1860o r. dne 2o Mája, potom, jako nám všetkým na dedičnej roli spolupracujicím své posledné pozdraveni a požebnáni zanechal, v svatej oddanosti-se do vůle Boží oddal svou spravedlivou duši do ruk jej Stvoritele. Nech Mu je večny pokoj ve večnosti a mezi namy na svete blahá památka! Tak tedy pre Neho knihy se už vic nech neposílají. — Pre velebného pána Josefa Kompánek pod Číslem 4386im kaplána v Pruská městečku ráčte narídit pod jednou obálkou na pána Františka Strakovich, Farára v Lednici, znejicou budúcne zasílat. — Zdáliž P. Titus Písečny, Č. 2299. Fr. Vitus Kopečny, Č. 2445 a Fr. Venceslav Žák, Č. 3063. oznámili, kde se jim maji knihy zasilat? nevim. Jestli ne oznámili, nejbezpečneji bude buďto do Prešporku na P. Barnabáše Kužilek, buďto do Trnavy na P. Gvardiana adressované zaslati.

Jako že se ráčite mívat? My Slováci v Uhrách sme včil jako holý v trni. — Prám je u nás Pán Jiri Slota, Farár Tužinsky, robi kroky z ohledu dalšiho vydávani „Slovenského Národniho Učitele“. Bude istotne vychádzat, a to v Nitre, pod Jeho správou. Premeny nekteré duchu času a požádavkam včilajšim primerené a nevyhnutedlné se v nem stanu. To ale všetko svazek jednoty literárnej medzi namy a Čechmi ne len neporuší, jako Nám to nespravedlive vytykano býva, ale radnej upevní. Kterí nás z rozkolnictvi a Pán Boh ví z jakých zlých námerov obviňuji, tí okoličnosti naše neznaji. „Nevedia čo činia“. Nám ide o život aneb o smrt. Jestli tuto eště hneď okúsit nechceme, čistej slovenčiny se pridržat musime. Ta nás prevede jedine k širšemu polu všeslavianského života. Boškáváme Vás.

S Bohem

Fr. M.

Seznám Údú Dedictvi SS. Cyrilla a Methoda Tridy IIIi, pre ktorých se knihy pod Adressou na F r a n t i š k a M a c h a y, Professora Theologie v Nitre zasílati maji.

Čislo 2298. František Machay, Professor Th.
„ 2300. P. Patritius Ravasz.
„ 2446. P. Gabrieli Kardoš.
„ 2447. P. Chilian Komnánsky.
„ 2841. Velk. P. Jiri Tvrdy Kanovnik.
„ 2860. Pán František Tóth, včil už farár v Ribanech.
„ 2903. Velk. P. Štefan Tvrdy.
„ 3548. Pán Jiri Holček,
„ 3549. Pán Michal Keller.
„ 3576. Pán Josef Ščasny.
„ 5525. Pán Dr. Matej Šteffány.
„ 5524. Pán František Hrensik.
„ 7411. Pán František Novotny.
„ 7978. Pán Štefan Štefanik.
„ 8798. Pán Ján Gajdoš s manželkou Marion.
„ 8797. Distrikt Bitčansky.

Sučtem N^ro 16 výtiskov.

V Nitre 21° Nov. 1851.

František Machay,
Professor Bohoslovi.

†

Na požádani Pána Jiřího Slota prinúteny sem eště dodat: že on ve výpracováni Životopisu Sv. Štefana Krála Uherského pokračuje. Ze eště s nim hotov neni, pričina se hledat musi ve výhledáváni všelijakých k cilu vedúcich žrídel; sem patra: premena úradu; prestehováni se a mnohé jiné zaneprázneni a prekážky. Medzitým je zdravý a veselý. On a Páni Tvrdovci zvláštne Vás dají pozdravuvat. Ja ale se do Vaši prítelské prízne dúverne odporúčim, a so všetkou úctou pri srdečném boškávani Vás setrvávam

Důstojnosti Vaši Verny v Kristu a Narode bratr
František Machay.

V Nitre 21° Nov. 1861.

271.

Antonín Rybička (1812—1899) Sušilovi.

Přihlašuje se za úda Dědictví C.M. a radí, jakého druhu spisy by mělo vydávati. (F. S. 218 dd.)

Kromě vyznačených odchylek od obvyklého pravopisu častěji vynechána diakritická znaménka nebo psána nestejně (kniha a kníha, povídka a povidka).

Význačné věty návrhů Rybičkových, Sušilovi jakoby z duše psaných (srv. F. S. str. 212) tužkou podtrženy, zajisté od Sušila; které, vidno z uv. m. F. S. 218 dd.

Ve Vidni[!] dne 24. prosince 854.

Důstojný a vysoce vážený Pane!
Vele učený pane Profesoře!

Prohlížeje k vznešenému a blahodějnému účelu, který sobě Dědictví ss. Cyrilla a Metuda vytk<!>o, ustanovil jsem se na tom, že přistoupím co úd k tomu ústavu národnímu. Nevěda však, na na koho bych se u věci té obrátil, osměluji se Vaši Důstojnost, jakožto starostu řečeného spolku, co nejšetrněji žádati, abyste sobě nestížili příležících deset zlatých k. m. jakožto předepsanou sumu vkladní láskavě přijmouti, tu kde náleží odevzdati, a to, čeho potřebí, abych za úda dědictví řečeného pokládán a zapsán a — možnoli — knihami letos od dědictví toho vydanými podělen byl — láskavě a milostivě opatřiti, při čemž toliko ještě připomínám, že bych toho sobě přál, aby knihy a věci, kterých se údům podává, odevzdávány byly pro mně[!] do kněhkupectví brněnského, kteréž spisy dědictví Sv. Cyrilského má v komisi, odkud bych já je pak buď poštou, buď zdejším kněhkupectvím Leo-vým odebíral.

Při této příležitosti nemohu opomenouti, projeviti a přednesti[!] Vaší Důstojnosti prosbu a návrh následující:

Dědictví sv. Cyrilla vydávati chce povídky poučné a zábavné a, učinilo k tomu konci již vyzvání k spisovatelstvu českému. — Dle mého zdání sotva se však vyhoví povídkami podobnými potřebám, ku kterým dědictví při vyzvání a vypisování tom prohlíželo. Máme povídek tak řečeného obsahu mravního a poučného již veliký počet, ovšem že z větší části pouze z jazyků cizích přeložených, jakož jsou povídky Šmidovy, Niericovy, Hoffmanovy a p. V příčině povídek těchto a vůbec všelikého povídkování pro lid a mládež nemohu ale a nebudu jiného zdání, nežli které u věci té kompetentní, bohužel že k nenabytné ztratě[!] literatury naší příliš časně v Pánu zesnulí mužové, jakož byli Vinc. Zahradník a Fr. Sláma v časopisu pro kat. duchovenstvo pronesli, že totiž lid náš povídkami à la Schmid & Cons. málo získá, ježto povídky ty vždy jen pokládá za povídky t. j. smyšlenky a báje, a malokdy[!] ví a má chuti, pravé v nich obsažené jádro mravoučné — ač jestli v nich jaké — rozluštiti aneb pro život něčemu praktickému se

naučiti. — Jsout ovšem povídky v svém spůsobu a dle své tendenci [!] praktické vším právem klasické k p. Zschokovy (Kořaleční mor, zlatodol, místr Jordan), Salcmanovy (Arnošt Zabranský), Gothelfovy (Vojta atd.), a však ty máme již na jazyk náš vyloženy; že by pak mezi spisovateli našimi [!] se našlo někoho, kdoby něčeho podobného pro lid náš tak se hodícího sepsati sto [!] byl, jak toho řečení Němci dovedli, o tom ne jen maličkost moje, nýbrž i každý jiný, kdo naše dosavadní literarní korifey zná, vším právem až dosavade pochybuje a pochybovati musí. Dle mého skromného zdání měli bychom nechati — alespon nyní [!] — všelikých povídek, o nichž, třebaby se znamenitý honorar vypsal, vždy bude pochybné, dosáhneli se jimi toho, čehož se chtělo dosíci, a mělo by se raději prohlížeti k vydávání jiného spisu, jímž by se snáze a také levněji dostiučinilo potřebám, kterým dědictví sv. cyrilské vyhověti usiluje.

Spis tento, jak já za to mám a se domnívám, budiž spíše čítanka pro lid čili kniha čítací, jakých v literatuře Anglické, Franzouzské i Německé (Lesebuch, Hausbuch, Hausschatz atd.) mnoho a to dobrých a praktických již pozůstává. V knize této by se měly vypisovati a líčiti jednotlivé památnější, zvláště na mravní vivinování [!] se člověčenstva vůbec a křestanstva zvláště se vztahující příběhy, děje a vynálezy, a to ze staré i novější doby (kp. války Řeků s Peršany, Židů s Římany, války křížové, vynalezení tiskarského a jiného umění, životopisy mužů velikých z staré i nové historie, Mojžíše v porovnání s jinými zakonodarci, Cyra, Sokratesa, Epaminonda, Konstantina Velikého, Augustina, Karla a Alfreda Vel., Kolumbusa, Otců církevních, Ignace Lojoly, Karla Bor., Petra Velikého a t. p., pak mužů a žen o rozšíření víry křest. mezi národy vůbec a mezi Slovany zvláště zasloužilých: SS. Boniface, Vojtěcha, Štěpána, Olgy, Daubravky i obrazy z válek mongolských, třidcetileté, z prvních persekucí křesťanstva za Římanů atp... taktéž i vypsání pamětných krajin, měst, hradů, znamenitých úkazů přírodních, obrazů přírodopisných, zanímavých obyčejů a zvyků národních, ku kterýmžto vypsáním by se často pro větší zanímavost a názornost přidati mohla i vyobrazení, kteráž by se nemusela dávati teprv původně a znovu dělati, nýbrž by se — a to za levnou cenu — použíti mohlo otisků z obrázkových novin domácích i zahraničních, v nichž — zvláště v öster. illustr. Zeitung — mnoho zanímavých obrazů z domácího života a zeměpisu se obsahuje.

Čtením popisů takových bylby lid náš ihned postaven a položen v život pravdivý, praktický, vzorný a vůbec křesťanský, poučil by se

přečta jeden i dva listy, více a důkladněji — jsa přesvědčen, že to, co takto čte a jako živě před sebou vidí [!], se skutečně stalo a v skutek uvedlo od lidí jemu rovných ovšem často menšími prostředky nežli on vládnoucích, — více a jistěji, nežli čítáním sáhodlouhých povídek, o nichž vždy jen se bude domnívati, že jsou smyšleny a tudíž [!] nemohou jemu býti pravidlem.

Že by kniha tato čítací musela psána býti slohem srozumitelným co možna nejvíce, při tom však i jazykem čistým a ušlechtilým, rozumí se samo sebou, pročež by potřebí bylo, aby před vydáním jí podána byla k revisí, co se týče jazyku, mužům, kteří jsou jeho tak mocni jako Slovútnost Vaše nebo pp. prof. Šembera, archivář Erben a t. p.

Mámet ovšem již dějepis církevní a všeobecný, jakož i knihy čítací pro školy gymnasialní, v nichž se o věcech a mužích výše řečených lecčehož dočísti možno, — namítne mi někdo —, a však tuto odpovídám toliko, že při spisování kněh právě řečených spisovatelové jich zřetel měli zcela k jinému čtenářstvu a účelu, nežli z jakého se skládá větší část údů dědictví Sv. Cyrilla, jejž toto sobě bylo vytk<|>o[1]), a že knihy dotčené zřídka jen se nalezají v rukou údů dědictví tohoto.

Čítanka takova by mohla, ovšem musela, záležeti z několika dílů čili pokračování, tak žeby se vždy v 2—3 letech mohl vydávati jeden díl, který by vždy jiné a jiné věci a osoby popisoval, a tudíž by čítanka tato svým časem i jakous takous encyklopedii působila, zvláště kdyby náležitými rejstříky byla opatřena; — žeby se pak mohlo a mělo také použíti mnohých dobrých článků, které zde onde již v časopisech a kalendařích jsou roztroušeny a již zapomenuty, netřeba připomínati, a žeby se i užíti mělo mluvy nejen prosaické, nýbrž i krásných ballad, pověstí a legend v řeči vázané, ježto by psány byly tak, jak jsou všeliké básně Vašnostiny, Erbenovy, Vackovy a Štulcovy, rozumí se samo sebou a bylo by to i přáti i radno pro větší zanímavost a rozmanitost. — —

A však již přiliš [!] jsem zneužil trpělivosti Vaší Důstojnosti, a však vědom jsa toho, že na nikoho se neráčíte horšiti, kdo to poctivě smýšlí s národem svým, naději se, že i mně na zlou stranu to nebudete vykládati, že, sotva přistoupiv k dědictví sv. Cyril., již se osměluji řídícímu Sboru jeho činiti návrhy a jeviti snad nespokojenost s tím, na čemž se již ustanoveno. Všeho dobrého Vaší Důstojnosti na P. Bohu

[1]) jejž ... vytko — připsáno po boku.

ze srdce žádaje, činím se Vašnostině přízni poručena, zůstávaje se vší šetrností Vaší Důstojnosti

oddaný ctitel a služebník

Ant. Rybička
tajemník u c. k. nejvyššího soudu.

272.

Kaplan Jan Švéda Sušilovi.

Žádá o píseň pro svůj kostelní zpěvník. Stěžuje si na zdlouhavé rozesílání podílů Dědictví C.M. Poptávka po S. sbírce národních písní.

Několik hrubších chyb pravopisných.

Veledůstojný, Velectěný Pane!

Především musím za odpuštění žádati, že se opovažuji Vám, Veledůstojný Páne! psáti. Ale týká se to slávy Boží a oslavení jeho Svatých a pro cíl tento podniknu všecko. — Vyslyšte mne tedy laskavě a vyplňte žádost mou. — S pomocí několika pp. spolubratrů a pp. učitelů jsem sebral ve východo-jižním dílu diécese naší písně duchovní, jež se na osadách v chrámu i doma zpívají, a je pro lid chci do tisku dáti. Spojil se též se mnou horlivý p. učitel na Hluboké blíže Budějovic, kde kníže Švarcenberg nedávno krásný chrám Páně vystavěl. V tomto chrámě jsou postranní oltáře sv. Josefa a sv. Eleonory a k těmto Sv. hledá p. učitel též písně. K sv. Josefu máme sice jednu: „Zdráv buď strážce Spasitele“ ale neznáme nápěv, a k sv. Eleonoře nemáme žádnou a není ji též možná nikde nalézti. A tu tedy k Vám, Veledůstojný Pane, se obracuji s žádostí vřelou, byste nám píseň k sv. Eleonoře as 8 slok dlouhou — aneb i delší — pro sbírku naši uspořádati ráčil, a také nápěv třeba udal, dle kterého by se zpívati mohla. Snad budete míti i píseň nějakou pěknou k sv. Josefu s nápěvem aneb ráčíte znáti nápěv písně nahoře udané k tomu Svatému. — Sv. Eleonora byla dcera Berengara V. hraběte Provencského a choť anglického krále Jindřicha III. Všemi cnostmi nadání žila s ním šťastně. Po smrti jeho opustila svět a vstoupila r. 1273 do kláštera Ambresburského a tam po 19 let v pokoře živa byla příkladem jsouc všech cností. — Již za jejího živobytí zvláště ale po smrti mnohé zázraky se skrze ni staly. — Králík[1]) životy Svatých díl I. p. 454. Spolu ale

[1]) Karlík.

prosím o brzké odeslání toho, což žádám. — Nevímť, kam bych se obrátil s žádostí svou, leč k Vám, Velenčený Pane, jenž již tak mnoho pro čest boží jste učinil a ustavičně činíte. — O neoslyšte mne! — — Nyní něco jiného. Jsemť spoluoudem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, ale musím si ztěžovati, že velmi nepořádně věci tím dědictvím vyšlé dostávám. Kdy již vyšel Moravan pro rok 1855 — a ještě ho nemám. Dostávám knihy skrze kněhkupectví P. Hansen v Budějovicích, a ten kalendář Moravan má sice k prodeji, ale pro mne z dědictví je nemá. — Prosím tedy, byste se o to postarati ráčil, by kněhkupectví Brněnské Nitše a Grosse pořádněji nám odesílalo knihy do Budějovic. — —

Ještě něco: Což moravské národní písně neráčíte dále vydávati? — Mnohé hlasy se ozývají a žádají je. — Ačkoliv vím, že mnohými důležitými prácemi zaměstknán jste, přec doufám, že i mou žádost vyslyšíte, a brzy žádanou píseň aspoň o sv. Eleonoře odešlete. —

Já sice Vaší Velebnosti ničeho podati nemohu, ale slibuji, že aspoň v modlitbách budu vděčným a jmeno Vaše bude se i stkvíti na zpěvníku mém — jak doufám, velmi rozšířeném. — Již jest skoro k tisku připraven. Ještě 14 dní na tu píseň čekati budu.

Odporoučí se lásce a zvláště modlitbě

Vaší Velebnosti vždy úctou a láskou oddaný

P. Jan Švéda
kaplan.

V Ledenicích 18 19/1 55.
p. Budějovice Č.

273.

Václav Pešina z Čechorodu Sušilovi.

Pešinův Moravopis a návštěva arch. Chytila (srv. č. 259). Návštěva Kuldova.

Eximie,
Vysoce důstojný Konsistorní Pane Rado!

Když se mne[!] nedostalo té radosti Jemnost Pána uvítati v mém příbytku, an obyčejně v čase prazdnin na cestách bývám: tak jest mi to uvítané a vzácné, aspoň dopis Váš na mne u sebe moci uvítati.

Tážete se mne Vysoce důstojný o Moravopisu předka mého v kapitolním archyvě našem? — O rukopisu nevím. Bohužel, že Pešina jmění své, knihovnu svou i archyv obětoval klášteru sebou fundo-

vanému, Pavlánu[!] v Obořišti, 5 mil od Prahy; ve sto letech přišel Císař Josef, vyzdvihl klášter, a žide[!] na furách za pakatel odvezli, co bychom nyní rádi tisíci platili. „Auri sacra fames res nostras perdidit omnes! —

Ráčíte se omlouvati, a chcete mi tím jak píšete ulehčiti, když pana Chytila ke mne[!] odešlete. On se Vám jistě již přiznal, když jsem jemu k archivu arcibiskupskému i kapitolnímu přístup vymohl, že, o týden později, přišel se poroučet, a ani ta místa z venčí neshlídl, kde se onych[!] pokladů domníváte.

Nenesu já toho vinnu[!], že se Vám nevyhovělo.

Pan jednatel Váš, veleslevůtný pan Kulda navštěvou svou mne vysoce potěšil a občerstvil mou lásku k milé Moravě[1]) a k Dědictví Svatému Vašemu, an se mi v dvoudenním pohovoření daroval. Vysoce mne těšilo Vašnostu tak mnohonásobných snáh[!] poznati a s nim[!] se povyraziti. Přinesl Vám moje uctivé přátelské pozdravení všem, v které příznivosti a naklonnosti trvám věrným k Vám býti,

Jemnost Pane ctitelem a přítelem

Václav Pešina
kanovník Strážný.

Na hradě Pražském, 4ho srpna, 55.

Dr. AUG. NEUMA
OLOMOUC,
Sarkandrinum.

274.

Pešina Sušilovi.

Uzdravení Sušilovo. Životy Patronů svatovítského chrámu.

Veledůstojný Pane Professor,
vysoce slovůtný pane vlastenče,
Příteli mi Převzácný!

Bolestně mne ranila zpráva z péra Jeho Nejdůstojnější Biskupské Exellencí, že na Vás nebe těžkou připustilo nemoc. Zná Nejdůstojnější cenu Klenota, jakýž mu nebe v Vás pro Jeho církevní ustav dalo, a váží si ho vysoce. — Proto lkal u oltáře Božího tak dlouho, až Vám opětného uzdravení vyprosil. — Vás stratiti „budou někdy všecky kraje slovanští[!] želeti“. — Dejž Bůh, by se to stalo v Mathusalemském věku Vašem! Potomkům ale památka Vaše v požehnání zůstane! —

[1]) Působil P. dříve na Moravě (srv. č. 1).

Má duše ale velebí Hospodina, a pleše duch můj v Bohu Spasiteli svém, že pohleděl na záslužnost obětovného služebníka svého, a vyřkl nad Vámi žádaného uzdravení ten, jenž mocný jest a svaté jméno jeho!

Příjmetež ode mně[!], Veledůstojný Pane, Život svatých Patronů našich[!], jichž těla v hlavním chrámu Páně našem uctivě chováme, v obrazích kamenopisných, u jichžto hrobu za Vaše všestranné blaho Pána vezdejšího i věčného života prosím, by se nad Vámi zde i v nebi oslavil!

Dovolte, bych zde 10 zl. pro Museum[1]) a 2 zl. na „Hlas církevního Časopisu" [tak] připojil; — a račtež tak laskavým býti, by obé k svému místu přišlo.

Dlouhý jest již ten čas, co se již známe; v kterém Vás ctí, miluje a žehná

Veledůstojnosti Vaší vřelý, věrný ctitel,

Dr. Václav Pešina,
rytíř z Čechorodu, kanovník strážce.

Na hradě Pražském 17ho ledna 59.

275.

Administrator Eduard Vymětal Sušilovi.

Drobnosti z osvětimanské fary po smrti farářově. Cholera.

Adresa na str. 4°: Důstojnému Vysoceučenému Pánu Panu Sušil Františkovi, v bohoslovectví professorovi, dědictví sv. Cyrilla a Methoda velezaslouženému starostovi atd. v Brně. — Razítko na 3kr. známce: Bisenz 22. Aug. — Mnoho pravopisných chyb.

Vaše Velebnost
Důstojný Pane Pane!

Srdečné díky vzdávám za dárek i list mně láskavě poslaný. Obé zajisté potěšilo mne velmi.

Častokráte jsme na Vašnosti zpomínávali, těšíce se, že i letos u nás zvláště pak na sv. Vavřince, pobyti ráčíte. Ovšem 10ho srpna oslavili jsme i letos, avšak byly to smutné hody. Všickni přítomní kněží těžce pohřešovali hospodáře.

Vyjádřil se p. děkan a nařídil mně psáti Vám, že když i zarostla Velebnosti Vaši cesta do Osvětiman — předc nezarostla do okolí. Pakli

[1]) = asi: Dědictví.

by se líbilo Vašnosti přijíti do našich hor na prázdniny, zve Vás p. děkan upřímně k sobě. U něho že budete vždy velmi rád viděn a srdečně vítán. I Pepinka by velmi ráda Vašnosti ještě uhlídala. Přeje si toho opravdově. Pobudem ještě ve fáře asi 3 tyhodně.

Nemoc nebožtíka p. faráře dlouho trvala. Hned s počátkem února se položil a chřadnul ustavičně, až 30. června v 2½ hod. ráno dokonal. Dle udání lékařův dal se mu rak neb jiné jakési vředy do žaludka.

Dědičkou veškerého jmění je p. Pepinka, s tou toliko vyminkou, aby sestře neb sestřencům 400 zl. stř. vyplatila.

Týdeň po smrti p. faráře zemřela jeho sestra.

S knihovnou Velebn. Pána stalo se následovně:

Někteří kněží z děkanství vybrali sobě každý několik knih se závazkem, sloužiti za nebožtíka mše svaté. Zůstalo ale ještě mnoho knih. Pepinka prosí, aby i Vaše Velebnost sobě které by se líbily knihy n a p a m á t k u po zemřelém Veleb. pánovi vybrati ráčila.

Jsou zde veškeré spisy sv. Augustina, sv. Řehoře Nazianzského.

Knihy, co zůstanou, mají se poslati do Holomouce a rozděliti novosvěceným.

Račtež — prosím za to Vaši Velebnost — račtež psáti několik řádků.

Cholera se i u nás ukázala, obzvlaštně v Břesovicích. Farářem v Osvětimanech stane se jistě lokální ze Žeravic, p. Frant. Černý.

Já nezůstanu, neb vím, že nebude více v domě tak jak bývalo.

Pepinka mnohokráte ruce líbá. Já poroučím se do Vašnostiny přízně a lásky a nejhlubší poklonu čině, jsem se vší úctou

Vaší Velebnosti vděčný

Edvard Vymětal,
administrator.

V Osvětimanech dne 21. srpna 1855.

276.

Kaplan Vincenc Sedlák ze St. Hrozenkova Sušilovi.

Četba darovaných knih mezi lidem.

Několik mluvnických i pravopisných chyb. 1 21

Pochválen buď J. Ch.!

Veledůstojný, vysoceučený pane!

Minul již rok ouplný od oné doby, když na Vaší zpáteční cestě z lázně Teplické ponejprv jsem tělesnou postavu Vaši uzřel, ducha ale Vašeho již před tím plody jeho učily mě znáti. Nezazlíte tedy, že ostýchavost bránila po tak dlouhý čas povinně oznámiti, jakož i dlužné vzdáti díky za onu zásilku knih, v níž tak zřejmě obětivost pro národ náš, zvláště ale pro národ křesťanský se zrcadlí. Znám, že ne první, ani ta největší to není oběť, již kladla ruka Vaše na oltář, ale nemožné jest mi, bych alespoň poněkud Vašnosti z útroby nevzdal díky, a Odplatitele všeho nevzýval, by žeň vydalo hojnou Vámi rozsívané símě. Nedalo mi to pokoje, a na vzdor předsevzetí mému nemohu zdržeti déle, bych Vám ohlas a stín mého díky naplněného srdce zde nezaslal, dozvěděv se z úst učitele ždejšího, co ještě pro lid zde přírodou po macešsky potrestaný činiti obmýšlíte. Nemněte ale, že by ladem ležely knihy, hnilobě neb plesnivině svěřené na jiných místech, nikoliv, není již jedné z těch prostonárodních, která by nebyla čtena. By mládež zimní dlouhé večery nemarnila, aneb snad zapovězené schůzky nekazily ji, a by alespoň u některých chuť ke čtení probuzena byla, oznámil jsem na křesťanském cvičení, že 3kráte v týdni, v neděli, v úterý a ve čtvrtek, budeme z těch kněh předčítat ve škole, rozumí se samo sebou, že jsem jim všelijakým způsobem chuti k tomu dodával. Představeného obce jsem pošádal, by k tomu cíli o potřebné topivo se postaral, by chladnost jizby snad posluchače neodstrašila. A vskutku po prvníkráte dílem ze zvědavosti, dílem z dobrého předsevzetí, první den školní jizba byla naplněná. Výsledek tím docílený byl skvělý. Jak se to Kopaničáři dověděli, že takové knihy ku čtení a zdarma jsú k dostání, přicházeli jeden po druhém, bych jim jich půjčil, ne jen ale naši farníci, ale i okoliční, ba někteří v neděli zůstali v Hrozenku na noc, by večer to čtení mohli počúvat. Jsú rodiny, které na kopanicích se scházejí a nechají si ty knížky předčítat. Jest ovšem pravda, že dle pokažené povahy Slováka našeho mnohému to velice nevoní, anž smradlavou pálenku drží za voňavku, ale při dobré vůli a usilování vůdců časem to dospěti může tam, kam dospěl lid ve vzdělanějších krajinách naší Moravy. Letos sice to čtení nedržívám, ale knihy již sami od sebe ku čtení si v y p o š č á v a j í. Nenechá se upříti, že by snadná to nebyla úloha, okopávati vinici zdejší, ale šlo by to, kdyby jen spojenými silami duchovní i světský vůdce o to usilovali. Při této příležitosti prosím

srdečný pozdrav i p. t. panu Kuldovi vyřídit, kteréhož jsem ve Sloupě poznal. Rád bych poslal i předplatní peníze redakci Hlasu jednoty katolické, ale jelikož i cena známa není, prosím nejak to tam zpraviti račte, bych alespoň jedno číslo dostal, pak jistotně dle nápisu patřičné peníze zašlu. Se vší úctou a oddaností

Vašnostin

Čeněk Sedlák,
cooperator.

Ve Starém Hrozenku [tak], 8ho ledna 1856.

277.

Sedlák Sušilovi.

Posílá povídku v domácím podřečí.

Veledůstojný a Vysoceučený Pane!

Ostýchavost a přesvědčení pevné, že nejsem v stavu a že nedospěly síly mé, bych úkol Vámi mně uložený dle přání Vašnostiného vykonal, toť hlavní myšlenka při zasílání tohoto listu. Avšak abych přesvědčil, že vůle sice by byla, ale že nepostačují vlastnosti a síly, odesílám jako na důkaz zde přiloženou ovšem ale Vaší uznalosti a Vašemu posouzení podrobenou povídku. Nejlépe Vám vědomo bude, co pro obecenstvo slušné a užitečné, jakož i co by záhubné býti mohlo. Nevěděl jsem aniž vím posud, jaké lépe roucho by jí slušelo, spisovnéli řeči, neb lidu toho, v jehož ústech udomácněna jest. Činil jsem to v posledním způsobu proto, že kdyby se pro veřejnost nehodila, alespoň pro Brněnský kruh milovníků takových věcí nějaká myšlenka a slovo v ní bude, které buď k rozesmání neb vyražení mysle přispěje. Snažil jsem se, co možná nejvíce věren býti mluvě lidu našeho a všechno jak jsem slyšel na papír položiti domnívaje se, že když nic jiného by Vás nezajímalo, alespoň řeč Vaši pozornost poutati bude, nechat tedy nedomníváte se, že chyba sem a tam by byla, ne, právě tak se mluví, není na příklad chybně psáno: tobe, nepraví náš Slovák tobě, nýbrž tobe. Chodzil, nevím jak bych to jinak byl psal, anžto ani ouplně chodzil, to jest z, ani ouplně c slyšeti není. Jak nejlépe za ten čas mého zde přes dva roku přebývání řeč tu jsem se naučiti mohl, tak jsem to i zde postavil. — Ostatně Vašnosti nejlépe známo bude, co by lépe dáno neb vynecháno býti mohlo, pročež prosím, byste p. t. panu

Kuldovi sám věc tu sdělil. Jest ovšem pravda, že jsou mnohé chyby, které se nesrovnávají s okolničnostmi toho času, ale narrata referro[!]. Jak jsem koupil, tak prodávám; k. p. tuhého paleného že mu pohárek podal, kdežto bezpochyby tehdy ještě nebyla tato choroba tak rozšířená jako za našich časů. Co se Osefa dotýká, možná že Lopeník již dříve stál, ale jméno jeho proto se snad podotýká, že vůbec tento panovník v ústech lidu nižšího žije. Z mé strany ubezpečuji, že nic by mně nebylo milejšího, kdybych něčím ku vzdělání lidu tohoto přispívati mohl, pročež nucena se cítím, Vám zde i moje i lidu našeho díky vzdáti za Vaši jistotně velkou oběť, kterou za něj kladete. Nemohu opomenouti Vám sděliti, že obdivují lidé naši obětovnost toho pána v Brně, který ač vzdálen od nich, předce na ně pamatuje. Věčnost jistotně, neb pro odměnu časnou nepracujete, Vám mnohonásobně vynahradí ty klopoty, jimiž se k vůli lidu našeho[!] podrobujete. Přijměte i mé srdečné díky jakož i ubezpečení, že uzavírám v mojí každodenní modlitbě i prosbu za osobu Vaši. Hlas jistotně dostávám, jen ač to nestojí za řeč, na nápisu by mělo státi ne: Sedláček, ale Sedlák. Jsem se vší oddaností i důvěrou Váš

vděčný

Vincenc Sedlák,
cooperator.

Na Starém Hrozenku dne 22ho ledna 1856.

278.

Sedlák Sušilovi.

Neutěšené poměry na novém působišti.

Pochválen buď J. Kristus!

Vysocedůstojný veleváženy Pane!
Příznivče můj drahý!

Když jsem letního času u Vás byl, ovšem mi nebylo vědomo, kam budoucně na vykázané mi dráze se octnu, ze Starého-li Hrozenka, aneb z jiného dílu světa vědomost o sobě Vám zasílati budu, což až posud jsem opomenul, tímto dopisem dlužně činím. Opatovice[1]) u města Jevíčka jsou mé nynější stanoviště. Od měsíce srpna trávím zde dni

[1]) Velké Opatovice.

mé, a tak dlouho právě opustil jsem Staré Hrozenko. Obtížným bych se stal vypisováním, jak a kterak Opatovice se mi dostaly za podíl k mému působení, to ale přes srdce snésti nemohu, bych sobě nezastesknil a Vám nepožaloval, jak trudno, jak teskno, ano jak bolestno mi bylo v onom okamžení, když jsem opouštěl ony pohraniční hory Tatranské, když mé ucho slyšelo naposled přízvuk slovenský, a moje oči patřily na ty prostosrdečné, upřímné tváře Slovákův, až v polohlasitém vzdechu a slze v oku srdce moje sobě ulevilo. Ovšem, celá rozsáhlá Morava jest mou vlastí; ale mohu za to, že jsem zvláštní láskou k oné krajině, bílými halenami poseté a dlouhými vlasy zarostlé, zahořel? Čtyry měsíce jsou již pryč, co zde dlím, aniž jsem jaště v tom nejmenším na zdejší lid a krajinu uvyknul. Ve dne ai ve snách můj duch bloudí mezi Kopaničáry.

Zde působím jako kolo vodou hnuté, ale dokavade zdejší jím chléb, zdejší musím zpívat píseň. Nechá-li mne ale Bůh při živě, jest můj pevný úmysl, slováckou opět zpívat píseň, jelikož jejich mluvu tak jsem sobě oblíbil, že jsem se i vynasnažil v obecném životě ji upotřebiti. Co se ale zdejších poměrů dotýká, jsou ony pro našince jak v církevním tak v národním ohledu nevelmi uspokojivé, pro budoucnost ale aspoň poněkud útěchu slibné. Od Boskovic až k Mor. Třebové, v rovince, tak zvané Malé Hané, jest, jak trefně se vyjádřil jeden ze zdejších mladých kněží, zakuklený helvetismus mezi katolíky; a vskutku i samými helvety namnoze pomíchaný, tak že pro kat. duchovního pastýře velkou úlohou zůstane, by v tom vosím hnízdě uštknut nebyl. Vanovice na blízku mají svého Superintendenta, a tak třenice mezi katolíky a helvety jsou neustálé a není snad rozhořčenější bádky, jako když pichlavý helvet své vtipy na katolíku brousí. A směle vystrkovali oni helveti své hlavy, anžto duchovenstvo katolické, na větším dílu Josefinismem nadchnuté, v úřadě svém jen chlebíčkové a tak netečnosti katolické vzrůstu popřálo. Mimo to ztratil katolický zde křesťan všechnu důvěru ke svým pastýřům, anžto tito jako nějaké vyšší bytnosti lid od sebe odháněli svou aristokratickou nadutostí a desátkovým pohunkováním. V očích se mi zajiskřilo, vida se po několika týdením zde pobytu této zkušenosti nabytého. Začal jsem se po lidu ohlížet, jeho strun se dotýkat, a vždy ramenami jsem jen pokrčil. O dědictví ss. Cyrilla a Methoda zde nebylo ani slechu, ani [illegible] věděl, žeby takového stávalo, o Svatojanském platí to samé. Při [illegible]ndice můj kaplan věděl sice o tom, ale aby snad p. faráře, rodilého Němce z Grulicha v Čechách, neurazil, mlčel, a tak jeho lásku sobě získati

dychtil. Farář ten se sám vyznal, že stanovy toho ústavu jemu nejsou známé. Vůkolní lokální a faráři, vidouce mě čísti Pražské Noviny, šeptali si, ano nechali mě i pocítit, že jsem Panslavista, že oni takové řeči nerozumějí, a co pro lid potřebují, že již vědí. Co v takových okoličnostech počíti? Příležitostně při jídle s farářem o tom jsem mluvil, ale hned byla řeč na něco jiného obrácena. Až jednu neděli udála se mi v kázání příležitost, když jsem exkomunikaci jedné osoby ze zdejší farnosti z kazatelně ohlašoval, tu jsem, odvolávaje se na kurendu od naší konsistoře vydanou, něco obšírněji o tom dědictví ss. Cyrilla a M. promluvil a lid vybídnul, by i on v něm svého úča<ste>nství bral. A tak se stalo, že jsem jich 5 získal. Začátek bývá nejhorší, doufám časem opět některé více k tomu namluviti. Zasílám Vám tedy 50 zl. stříbra za 5 oudů, kteří na té cedulce napsáni jsou, s tou snažnou prosbou, byste přiměřené kroky učinil (jelikož nevím, na koho vlastně nyní bych se s tím obrátil), by tito jako oudové zapsáni a pak budoucně své knihy v jednom balíku dostávali. Aby jich ale více k tomu přilákáno bylo, prosil a žádal bych, by jim (byloliby možné) všechny kniby dědictvím vydané pro tento rok co nejspíše poštou odeslané byly, neb jisté jest, že oni to jiným okazovat, a tak jich k tomu lákati budou. Nápis, pod kterým se jim zasílati mohou, jest: Jánu Fikerovi, sedlářskému mistru v Opatovicích blíže Jevíčka.

Lid zdejší není tak bolavý, jen dobré vůle mu schází, a toho jest zde tím více třeba, aby v jednom ohledu katolíci nějakou zbraň proti helvetům měli. Kdyby bylo několik výtisků toho provolání, jež Dědictví toto k lidu vydalo, byloby snad dobře, kdybych jich sem dostal a pak mezi lid rozdal.

V národním ohledu proto smutně to vypadá, jelikož v děkanství opatovském kněží jsou sami rodilí Němci, úřednictvo jakoby smetí, a kteří nejsou, tak jsou ouhlavní odporníci té věci. Velice by mně bylo milé, ačkoliv to při valném počtu Vašich prací žádat nemohu, kdybych několik řádků z Vaší ruky dostal, i já bych sem a tam nějakou novinku z této krajiny do Hlasu zaslal, bojím se ale, bych nenarasil. Ostatně k novému roku plnost božího požehnání a všeho dobrého Vám přeje, jsem Vašnosti

se vší úctou oddaný a mnohodlužný

Vincenc Sedlák,
cooperator.

V Opatovicích dne 15ho prosince 1856.

Jesuita Jan Martynov (1821—1894[1]) Sušilovi.

Spolek sv. Cyrilla i Methoda v Paříži. Význam slovanského obřadu v bohoslužbě. Martyrologium Odonis. Cyrillice před sv. Cyrillem.

Přepis, jejž pořídil rada Augustin Vrzal, upraven takto: ѥ = i, po samohlásce = ji.. ѣ = ě. е = e, po d, t, n = ě, po samohlásce = je. я = ja, po d, t, n = změkčení; obdobně ю = ju.

19. Sent 1856 Praga.

Milostivy Gosudar,

Ja krajně žaléju, čto ně mog poznakomitsja s Vami lično projězdom mojim iz Věny, gdě nachoditsja těper drug Vaš, Professor Dudek[2]), v Pragu, gdě ja ostanovilsja u Pr. Štulce. Tot i drugoj govoril mně o Vas takim obrazom, čto ně dovolstvujas odnim sožaléniem vnutrennim, ja rěšilsja pomoč mojej bědě, i bez dalnych oborotov i činov pisat k Vam, poka ja ješče v stolnom gradě Čechiji, i ně daleko ot Vašego Brna. Eto dělaju ja těm směleje, čto kak Vy, tak i my rabotajem na odnom polě, vozdělyvajem odnu i tuže nivu, pod pokrovom odnich i těchže zastupnikov, t. j. Sv. Kirilla i Methodija. — My takže sostavili v Parižě, gdě ja živu obyknovenno, něbolšoje obščestvo Sv. Kirilla i Methodija; cěl naša — truditsja o sojedinéniji Russkoj cerkvi s Rimskoju, izdanijem knig, obozrěnija, a potom, jestli Bog dast, takže missijami, školami, propověďju i ispověďju, i čto vsego glavněje, o b r j a d o m. My — rodom russkije; i my ubéžděny, čto bez slavjanskago o b r j a d a — v naši vremena Slavjan ně pojmat. Poka Rossija otvorit nam dveri, pred nami — vsě drugija slavjanskija kraja v Avstriji i Turciji, i slědovatělno raboty vdovol. Pr. Dudek ot našego plana v vostorgě, i ně odin on razděljajet naš obraz myslej. Vot pervaja pričina, po kotoroj ja chotěl by uznat Vas lično, s Vami peregovorit, v silu znakomago vsjakomu sověta i izrěčenija: v i r i b u s u n i t i s.

Vo vtorych, iměju ja do Vas odnu literaturnuju prosbu. Vot v čem dělo. Vy v Brně, i slědovatělno v sosědstvě Rajgrada (Raigern),

[1]) M. narodil se v Kazani, studoval universitu v Petrohradě, pak stal se vychovatelem v rodině hr. Šuvalova. Cestuje po Italii a Francii seznámil se s francouzským jesuitou Ravignanem, který jej získal církvi katolické. 1845 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Hlavní díla jeho jsou: Annus ecclesiasticus graeco-slavicus (1863), Specimen ecclesiae ruthenicae (1859), Trifolium serbicum (životopisy sv. Saby, Sermona a Šimona. 1863), Saulus et Paulus ruthenae ecclesiae (1864), Cursus vitae et certamen martyrii b. Josaphat Kuncevicii (1864), Vita Melitii Smotriscii, De statu ecclesiae moscoviticae a j.

[2]) Dr. Beda Dudík.

a v Rajgradskom monastyrě, kažetsja, nachoditsja do sich por Martyrologium Odonis, pisannyj pri Karlě Velikom. — G. Bodjanskij, kotorago Vy koněčno po krajnéj měrě po sočiněnijam <znajetě>, čitaja etu rukopis, pisannuju po latyni, našel v samom tekstě odno slovo, pisannoje po slavjanski. A imenno, na 15 strokě 2go lista, v statjě: quo genere vel cultu Sancti martyres venerandi sunt, načinajuščejsja slovami: populus christianus memorias martyrum religiosa solemnitate concelebrat etc.... at illo cultu, qui graece λατρία dicitur, latine uno verbo dici ñ potest etc. Nad slovom λατρία pripsano na verchu latinskoje latria. Otkuda Bodjanskij totčaš zaključil, čto Slavjaně iměli kirillicu ješče do Kirilla i Methodija cělymi 50ju godami. — Nachodka kazalas blestaščeju; no, kak govorit poslovica, ně vse to zoloto, čto blestit. Drugoj russkoj, Iz. Iv. Srezněvskij, viděvšij tuže rukopis i totže list, govorit, čto etot list, soděržaščij slovo λατρία, pribavlen poslě, no kogda neizvěstno. Na eto Bodjanskij ničego něvozrazil, i kak vidno iz jego poslědňago sočiněnija „o proischožděniji slavjanskich pismen, 1855", sčitajet mněnije svoje promachom (str. 326). I tak ja poprosil by Vas svěritsja, dějstvitělnoli jest raznica meždu pervym listom i drugimi, kak utverždajet Srezněvskij? Jesli by ja znal obo vsem etom preždě, to něpreměnno zajěchal by v Rajgrad jedinstvenno s těm, čtoby udostověritsja vo vsem sobstvennymi glazami; těper ono uže pozdno, i vrjadli budět mně vozmožno vozvratitsja vspjat.

Nakoněc choču ja predložit Vam, čtoby my vzajimno soobščali meždu soboju naši proizveděnija, i byli takim obrazom členami obščestva, Vy našego a my Vašego. My tolko načinajem; no něsmotrja na to, možem uže soobčit Vam ně odno sočiněnije, iz kotorych osobennǫ odno: La Russie sera-t-elle catholique? dolžno obratit na sebja Vaše vnimanije. Jego uže perevoďat na německij i na russkij jazyki. Bolše govorit o něm ně stanu: ipse videbis. —

G. Štulc otlučilsja na něskolko dněj, v Budvicu; ostavil meňa chozjajinom doma.

V zaključenije ješče raz sožaléju, čto něiměl sčastija ni poznakomitsja s Vami, ni pogovorit usta k ustam, a tolko poslat Vam poklon ot Dudeka čerez odnago iz Brunskich svjaščennikov, mojego soputnika, i prošu Vas něsomněvatsja v iskrennosti, v kakoj prebyvaju,

Milostivyj Gosudar, Vaš pokornějšij sluga,

J. Martynov,
presbyter S. J.

P. S. Moj adres zděs — u Štulca; a vo Franciji takoj: Mr. Mar... à Paris, rue des Postes, 18. — Vy možetě pisat ko mně po němec., ili po franc., ili po latyni, ili daže po češski.

280.

Sušil Martynovu.

Dědictví C. M. Martyrologium Qdonis.

Chybí často dělicí čárky.

V Brně 28. Okt. 856.

Velebný Pane!

Poctil jste mne listem a důvěrou, za kterouž Vám díky vřelé skládám; spolu podle možnosti žádání Vašemu vyhověti se vynasnažím. Již ale napřed žádám o prominutí, jestli mne při tom v nějakém nedostatku postihnete.

Každý katolík at nedím každý katolický Slovan s velikou rozkoší a nádějí pohlídá na sbor ten, jenžto povstává v Paříži k účelu tomu, aby Rusko s Římem se spojilo a jednota církve ona, která svatými apostoly našemi [!] Cyrillem a Methodiem uvedena byla, v té veliké říši průchodu konečně došla. Proto v naší diocési [!] a jinde modlitební spolek zařažen jest, jenž ustavičně o to k Bohu modlí se; požehnání a zásluha modlení toho i na Vás v Paříži se vylévá, a Hospodin snahám Vašim milosti Své zajisté neodepře. Na Moravě jsme též učinili spolek, jenžto sluje: Dědictví ss. Cyrilla a Methodia; ale spolek ten neprohlídá k tomu, aby odštěpení Slované k svaté církvi Římské přivedeni byli, nébrž veškeren záměr náš tam jde, aby lid náš v katolické víře utvrzen a upevněn byl. Jest tedy Dědictví naše odchodno od účelu svrchu řečeného Vámi zaměřeného, jakož i knihy, které vydáváme, tomu nasvědčují, ač pak také kněží účastníci téhož dědictví v oktávě ss. Cyrilla a Methodia mši svatou za obrácení či navrácení rozkolníkův slouží. Posavad — abych Vaši Velebnost obeznámil s dědictvím naším blížeji — vydali jsme 1. Putování Christa Pána, s mapou Palestiny. 2. Historii oceanských missií. 3. Život sv. Alžběty přeložený z Montalemberta. 4. Josefa Flavia válku židovskou přel. z řeck. 5. Život sv. Cyrilla a Methodia, jenž právě se dotiskuje a tudíž[1]) rozesílán bude; dílo to převýborné sepsané od p. V. Štulce;

[1]) ve správném významu = brzy.

spolu s písněmi, melodiemi, modlitbami a učenými poznamenáními a dodatky; kniha ta zasluhuje, aby veškeři Slované ji na jazyk svůj převedli. Vydali jsme obrazy sv. Ludmily, ss. Cyrilla a Methodia; a nyní tiskneme Fabiolu. Dědictví tedy naše nemá stejného s Vámi směru přímě; avšak s radostí se propůjčíme Vaší žádosti a posílati Vám budeme veškery věci, jež vydáváme, račte jenom cestu oznámiti, kterou by věci ty Vás docházely.

Co se dotýče otázky Vašnostiny o martyrologiu Odonově, mohu v tom žádosti Vaší posloužiti. Jel jsem do Rajhradu a požádal jsem důstojného p. preláta o rukopis ten a o tu stať, která počíná slovy: Populus christianus memorias atd. I nalezl jsem ono slovo na 15. řádku druhého listu (rukopis řečený počíná onou statí) illo cultu qui graece λατρια dicitur atd. Jisto jest, že tak Slovan jenom psáti mohl ı místo ī aneb místo ει; tak zajisté psáno λατρια (nikoli λατρῖα). Ale p. Bodjanský by velmi nepříhodně odtud dovodil, že Slované měli cyrillici již před Cyrillem, a p. Srezněvský pravdu má, že list ten později — ač nevědomo kdy — přivtělen byl. Druhý list se docela liší a různí od prvního, nejsa nic jen toliko opis prvního, a tudy mnohem později přepsán byl, tenkrát totižto, když litery listu prvního již čitatelny nebyly; nebo list ten druhý docela totéž v sobě zahrnuje, co první a jest toliko přepis, opis, kopie listu prvního. Na to se račte spolehnouti, nebo jsem s p. prelátem ty listy oba dva prohlédl. Musí, jak praveno, list ten druhý mnohem později psán býti, jakož i pergament běllší jest a písmo jeho větší. Slovo latria pak na prvním listě psáno jest na řádku 12 písmem latinským. Bodjanský uznal blud svůj. Velmi se z toho raduji, že Vašnosti v tom po žádosti posloužiti mohu a tak aspoň nějak odsloužiti za čest tu, kterou mi v listě svém činiti ráčíte. Neméně zajisté já toho lituji, že se mi nedostalo té potěchy s Vámi rozmluviti v záležitostech svaté Římské církve ve Slovanském národě. Ráčíte-li mne poctiti někdy dopisem svym, velice mne oblažíte. Nyní mně nezbývá leč omluviti se, že později píši, nežli ste se nadál. Stalo se to poněvadž jsem došel tepruv s koncem septembra do Brna a hned nevěděl jsem, kde jste a kam psáti. Volil jsem tedy raději čekati, až bych myslil, že v Paříži se nalezáte. S tím se vším ostávám ve veliké uctě,

Vašnostin nejoddanější sluha

Fr. Sušil,
professor theologie.

V Brně ut supra 28. Okt. 856.

281.

Martynov Sušilovi.

Oznámení o zamýšleném Sborníku. Apologie Smotrického. Ohlašuje spis „Annus ecclesiasticus slavicus".

1. Marta 1862 Paříž.

Počtěnnějšij kanonik,

Vy izvinitě meňa, nadějus, za to čto ja, so vremeni mojego projězda črez Brn, něposětil Vas pismom, i nědal počti nikakago znaka žizni. A meždu těm žizň byla něprazdnaja, rabota kipěla, i pervyje plody etoj četyrechměsjačnoj dějatělnosti budut vskorě pod Vašimi glazami. Pokaměst posylaju Vam Objavlenije o našem Sborníkě, pro kotoryj, pomnitsja, ja pisal k Vašemu sobratu čestnomu Prochazkě, posylaja jemu Žitije Bl. Sarkandra, raboty bollandistov, s izobraženijem Blažennago.

Mně kažetsja, ně chudo bylo by oglasit Objavlenije našego Kirillo-Mefodijevskago Sbornika v Glasě; sdělavši prosto perevod s russkago.

Pervaja knižka načnětsja pečatatsja nadňach, i budět soděržat Apologiju znamenitago Smotrickago,[1]) v kotoroj on razkazyvajet začěm jězdil na Vostok, i počemu russkije dolžny sojedinitsja s Rimljanami. Sočiněnije v vyššej stěpeni ljubopytnoje, važnoje i rědkoje. Vsě, kdo tolko pročityval moju rukopis, v voschiščeniji ot takago litěraturno-bogoslovskago sokrovišča. Apologija sovsěm gotova, i kak ona dovolno prostranna, to eto mně dajet vozmožnost, napečatat obě pervyja knižki Sbornika odnu za drugoju, bez ostanovki.

Buďtě tak dobry, počtěnnějšij kanonik, skažitě mně, čto Vy dumajetě ob našem Objavleniji, i zajavitě Vaše mněnije publično, v Glasě, kotoryj ja pročel, da s udovolstvijem.

Prigotovlenije Apologiji k pečati zaňalo u meňa vse vremja, tak čto ja prinužděn byl lišit sebja udovolstvija besědovat zaočno s druzjami vopreki mojemu iskrenněmu želaniju.

Kromě Objavlenija posylaju Vam pervyj vypusk francuzskago Obozrěnija (Etudes religieuses), kotoroje vydajetsja našimi otcami, zděs v domě, i v kotorom načinaja s nyněšňago goda, každyj raz budět čtolibo o Slavjanskom cerkovnom voprosě.

---

[1]) Smotrickij Meletij († 1633), jihoruský horlitel pro smír církve východní se západní, napsal 1628 spis »Apologia peregrinatey do Kraiów wschodnych«, kde poukazoval na výhody podrobení se Římu.

Približjajuščijsja jubilej — zanimajet meňa očeň, očeň, i Vy možetě byť uvěreny, čto s mojej storony ja dam etomu sobytiju vsevozmožnuju glasnosť v francuzskoj publikě. Těper umy tak zaňaty rimskim voprosom i senatskimi prenijami, čto vsjakoj drugoj vopros byl by ně svojevremen. Podožděm, kogda utichnět něskolgo burja. — Senatskimi prenijami voobšče očeň dovolny; priznaťsja, vnězapnosť pridajet jim ješče bolěje cěny.

Potruditěs napisať mně, polučilli G^in^ Prochazka sočiněnije O. Van-Eka (Vanneeke) o bl. Sarkandrě, i kak on nachodit onoje?

Kak skoro otošlju v pečať Apologiju, primus za moje latinskoje sočiněnije Annus ecclesiasticus Slavicus, uže oglašennoje v poslědněm tomě Acta Sanctorum. Daj Bog tolko sil da zdorovja. Za dobroju voleju dělo ne stojit!

V zaključenije prošu Vas pokornějsě prislať pečatnuju ili rukopisnuju stať o nastojaščem položeniji Vašeho Kirillo-Methodijevskago obščestva. Ona poslužit mně matěrialom dlja statji, kotoruju ja naměren poměstiť v našem francuzskom žurnalě.

Zasim poručaja sebja i naše tězoimennoje obščerstvo Vašim molitvam, ostajus s serděčnoju družboju i počtěnijem,

počtěnnějšij kanonik, Vam predannějšij sluga

J. Martynov.
obšč. J.

282.

Martynov Sušilovi.

Zamýšlí napsati knihu o sv. Cyrillu a Methodu. Gagarin na východ.

Dopis psán latinkou a věrně otištěn.

13. Avg. 1862.

Dostopočtennějšij kanonik,

Krajně blagodarju Vas za pamiatj obo mně. Vaši pěsnopěnija i Vaše pis'mo služat dokazatelstvom, čto Vaša družba istinnaja; ibo ljubov dokazyvajets'a ne slovami, a dělami. Izvěstija o Dědictvě Sv. Kirilla i Methodia budut upotrebleny v svoje vremja. Vse, čto kasajets'a etago obščestva, Vy znajete, krajne meňa zanimajet, i těm bolěje, čěm bliže 9° Marta 1863 goda. Zdu Moravana s neterpěnijem. Hlasa ja vovse nje polučaju, i nje polučal. Věrno zaderživajut[1]) na granicě. Ja

[1]) orig. zaderžyvajut.

aboniroval sja čerez knigoprodavca (Franka), za odin den' do polučenja Vašego pisma. — Skažitě ob etom G. Schmideku, jesli on ješče redaktorom Hlasa... O Pamjatnikah, izdavajemyh G. Bodjanskim o Kirillě i Mefodii, ja nje iměju svěděnij; no nje bojusj jego učenosti. Naprotiv, těm lučše; ibo v jego knigě věrno najdutsja kakija libo novyja fakty, kotorymi, my katoliki, vospolzujemsja dlia francuzskago izdanija o Svjatyh slavjanskih Apostolah. Obščestvennoje mněnije obrazujetsja v Evropě francuzskimi knigami i brošjurkami. — Ja, kromě truda o Slav. Svjatyh voobšče, dl'a Acta Sanctorum gotovlju knižku o Kirillě i Mefodii, na francuzskom jazykě. Izdal li Štulc novoje izdanije svojego prekrasnago sočinenija?

O. Gagarin ostavljajet Pariž i jědet snova v Siriju, v Gaziu, gdě dolžen ostatjsja. Eto niskolko nie prepjatstvujet nam zanimatjsja poprežnemu,[1]) pisatj i pečatatj. Naprotiv, krug dějstvija, po vidimomu rasprostranjajetsja, hotja do sih por o Missii bulgarskoj nam neljzja dumatj. V Gazię my imějem školu, i tam budet něskoljko malčikov bulgar. — Dlja etago-to on i jědet tuda. Pritom, jemu strach chotělosj na Vostok. Daj Bože, čtoby iz etago vyšlo čto libo dlja blaga Bulgarskoj i vostočnoj cerkvi!

Klanjajtesj sobratam Vašim Prohazkě i Šmideku i blagodarite togo i drugogo; Prohazku za Pawlovského[2]), Schmideka za dobruju volju.

Pridetsja li mně bytj v Vašem kraju k jubileju? Bog věstj. Budu li ja togda v Parižě, ne znaju. Pogovarivali o tom, čtoby pozvatj meňa v Rim, v novyj otděl propagandy, dlja slavianskoj časti. No pokuda eto — odni sluhi. — Do Marta ja budu zanjat zděsj mojim trudom dlja Bollandistov, i ni za čto, ně pojědu nikuda, pokuda nje konču načatago děla.

Proščajte, molitesj za menja, za Vesj Slavjanskij mir, za vsju cerkov, i sčitajte menja Vašim iskrennějšim drugom i s těm v městě

pokornějšim slugoju

J Martynov.

P. S. Pervoj № Etudes prišlu, jesli toljko najdu exempljar lišnij[3]) — v redakcii ili u knigoprodavca.

---

[1]) orig. poprežnemy.

[2]) spis o. biskupu Stanislavu Pavlovském.

[3]) orig. lisnij.

283.

Martynov Sušilovi.

Smrt Slomšekova. Životopis Smotrického a bl. Josafata. Bulla o východní církvi.

17. Oktabrja 1862.

Ljubeznějšij a dostouvažajemyj kanonik,

Pozvolitě prežděvsego blagodarit Vas ot serdca za novoje izdanije Vašich „Stichotvorenij", i za soprovoždavšeje jich pismo. Naskolko poslědněje mně prigodilos, Vy možetě vidět iz poslědněj knižki našego francuzskago žurnala, v kotorom ja poměstil statju o Vašem Kirillo-Methodijevskom obščestvě. Nadějus, čto Vy prostitě mně nětočnosti, kotorych vpročem ja staralsja po vozmožnosti izběgnut, i kotoryja, dumaju, vo vsjakom slučajě něvažny. — S naměrenijem rasprostranilsja ja v svojej statjě o Vašem Obščestvě, i kak člen jego, i kak nědostojnyj revnitěl slavy sv. jego Zastupnikov Solunskich.

Jesli by u meňa byl Moravan za 1863 god i Žizň Sv. Kirilla i Methodija G. Bila (Bily), věrojatno moji pokazanija byli by svěžěje, i zanimatělněje. — „Glas" prichodit dovolno akkuratno. V něm pročital ja pečalnuju věst o končině Slomšeka. Prošu Vas, postarajtěs napečatat v Glasě biografiju etago plamennago revnitělja cerkvi Gospodněj. Mně by chotělos oznakomit s etoj blagočestivoju ličnostju zděšňuju publiku. — Kak žal, čto ja něpolučaju „Katoličeskich Novin", ni „Zagrebackago lista"! Ně znaješ, kak polučat eti žurnaly. Želatělno bylo by takže, čtoby ktonibuď iz Vašich členov, na pr. G. Valuch, ili inoj, razobral statju o Georgiji Poděbradě, napečatannuju v Revue des Mondes, s ukazanijem sdělannych uže kritik na dva poslědnija toma bogemskoj istoriji Palackago. — Kritika, sdělannaja Moravcem, byla by intěresněje, čěm sdělannaja francuzom ili mnoju.

G. Smidek napečatal v „Glasě" kratkij očerk žizni Smotrickago: ja prišlju jemu, jesli on chočet, drugoj očerk, boljše polnyj, vzjatyj izmojego Predislovija k Apologiji: tam rěč idět i o blaženom Josafatě. V pročem ja naměren nadňach izdat snova polnuju žizň Smotrickago, napisannuju no latině jepisk. Sušoju[1]), nyně črezvyčajno rědkuju; — a zatěm žizň blaž. Josafata, togože Avtora. No... rabot u meňa nakopilas takaja kuča, čto pravo něznaju, kak spravitsja s něju. — Vy viditě, kak mně nužny molitvennyja posobija, i krěpkoje upovanije

[1]) Susza Jakób, řeckosjednocený biskup chelmský (1610—87), autor knihy »Cursus vitae et certamen martirii b. Josaphati Kuncevicii«.

na boga. — U meňa počti gotovy Žitija Sv. bulgarskich, na francuzskom jazykě. — Apologija podvigajetsja. — Vpročem obvsěch etich izdanijach budět, v svoje vremja, govoreno, v „Etuďach“.

V Galiciji — cerkovnoje dviženije usilivajetsja: Mitropolit i Peremyšlskij Vladyka izdali gramoty, po slučaju Papskoj bully o Vostočnoj cerkvi i novago otdělenija Propagandy. Polskoje duchovenstvo — jimi nědovolno, i odin Rim možet umirotvorit spornyja storony. Ja nadějus poraskazat ob etom podrobněje v skorom vremeni, i prišlju Vam moju statju dlja „Glasa“.

V poslědněm Vypuskě našego žurnala jest statja o našich Missijach. K nim nado by pribavit i Missiju, kotoraja otkrojetsja v Varšavě. Po poslědnim izvěstijam vidno, čto Russkoje pravitělstvo pozvolilo našim otcam osnovatsja v stolicě Polskago gosudarstva, i čto vskoře oni tuda otpravjatsja. Chvala bogu! Ja uběžděn, čto tut imělos v vidu uspokojenije děmokratičeskich napravlenij i manifestacij. V Rossiji — k revoljuciji plyvut na všech na rukach: eto govorjat i pišut sami russkije: i ono pravda. No skoro li otvoritsja dlja nas dver v eto obširnoje Carstvo raskola i něvěrija — to tajna Gospodňa. — Bratrstvo osnovannoje pokojnym Slomšekom, ktorago ja ljubil neznaja lično, i za kotorago prineš uže ne odnu panichidu — uskorit etu želannuju minutu.

Proščajtě i molitěs za meňa, Vašego dušnopredannago

J. Martynova
T. S.

P. S. Eto pismo dlja Vas, ně dlja publiki. V Rim ja nějědu.

284.

Sušil Martynovu.

Opravy článku v Études o Dědictví C. M. a vydání Písma. Slomšek. Časopisy záhřebský a lublaňský. O Jiřím Poděbradském v Revue des deux mondes.

Velebný Pane! Drahý Příteli!

Dovolíte abych začal o tom, co se mi zdá závadno ve stati Vaší uměstěné[!] v Etudách. Připisujete našemu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia touž úlohu, kterou měli světcové tito. A tu spadá na naše dědictví podezření, jakobychom snahou svou také k tomu prohlédali, aby ritus východní církve a jazyk při něm slovanský zachováván a

snad i rozšiřován byl. Oboje toto jest dočela nás vzdáleno, an jsme kněži latinského ritu a liturgie římské. Kdo článek Vašnostin v etudách a jmenovitě str. 679 čte: Telle fut la mission de ces apôtres; elle repose tout entière sur les trois principes suivants: union avec Rome, rite oriental, usage de l'idiome slave dans les offices divines. Telle est aussi la mission que s'est donnée la Société de Brunn. atd. Kdo dím slova ta čte, ten musí o nás souditi, že my o řecký ritus a o slovanský při něm jazyk pracujeme. To ale zhola křivo a nepravo jest a nikterak na nás nepřipadá; my nic jiného nejsme než spolek k vydávání kněh pro všestranné vzdělání národa českoslovanského. Při tom se modlíme a sloužíme mše svaté, by veškeří rozkolní a odštěpení Slované s Římem se spojili.

Druhý omyl týká se vydání písma svatého. Právě v Praze dvojí bible česká se tiskne a po svazkách se vydává, od Bezděky a od Frencha; i bylo by zbytečno vydávati ještě jednu s krátkými poznamenáními jak Menochius a Carrières. Já vydati hodlám obšírný komentář na nový zákon ve spůsobu Maldonata a Estia a bezmála na l. 1863 stane se počátek s evangeliem svatého Matouše. Styděti se musíme my Slované, že veškeren ten pluk osmdesát millionový nemá širšího theologického výkladu aspoň k novému zákonu, an na př. Němci kněh takových, obzvláště protestanté mezi nimi na kopy čítají. Ještě nesprávně napsáno Les Slaves en l' Allemagne — Slované v Němcích; raději mělo státi v Rakousích t. j. v Austrii, Autriche. Čechy a Morava se od Němců čítá k Německu, ale národ český po všechna století proti tomu pojmenování a počítání protestoval.

Moravan na l. 1863 a Život sv. Cyrilla a M. od Bílého se Vám pošle s Hlasem, kdež čísti můžete o Sloměkovi místnější zprávy. Byl muž to Slovan, byl kněz celým srdcem, byl biskup podlé srdce Božího. Znal jsem jej a obcoval jsem s Ním po jeden den, když v Rejhradě před pěti léty visitoval.

Zagrebackého listu katolického a Danice Lublanské dostati můžete, obrátíte-li se na redakci obou listů: v Záhřebě jeden, druhý v Lubláně (Laibach) vychází; Záhřebu říkají Němci Agram.

O Jiří Poděbradském stať napsati a náhledy v reviji dvou světů revue des deux mondes rozebrati na ten čas nemůžeme již hned proto, že u nás v Brně toho časopisu revue des deux mondes nemáme. Za to ale s radostí očekává p. Šmídek, co jste přislíbiti ráčil o s. Josafatu a Smotrickém. O jiných Vámi vydati se majících spisech sám v Hlasu prosí, abyste pamatoval na Hlas a redakci jeho. Těší se takže na

slíbenou stať o úspěchách církve mezi rozkolem. O missiech [!] Vašeho ctihodného řádu artikul v etúdách postavený vytiskne se časem svým v Hlasu. Co o Polsku píšete a o Rusku, to mi záhadno a nevím, co tu mysliti, snad nebude tak zle.

Ku konci jste sice přidal, že list milý nám psaný jest jen soukromým pro nás, nevšak veřejným listem a že bychom tedy z něho nic neměli do Hlasu bráti a uveřejnovati. Leč na doléhání redaktora p. Šmídka předce velká část listu se otiskla v Hlasu. I račte odpustiti, že se to stalo. Naději se, že proto neustanete listy častými oblažovati. svého ve vší úctě trvajícího

Vašnostina sluhu [tak]

Fr. Sušila.

V Brně d 7 Novemb 862.

285.

Martynov Sušilovi.

Překlad a výklad Písma. Jesuité do Varšavy.

12. Nojab. 1862.

Počtěnnějšij i ljubeznějšij predsědatěl,

Vaše pismo ot 7. Nojabrja pročel ja s priznatělnostju. Istinnaja družba starajetsja byť poleznoju. Vpročem Vaši zaměčanija pri vsej svojej spravedlivosti, niskolko meňa něudivili: potomu čto oně sdělany byli mnoju samim pri pročtěniji otpečatannago ekzempljara. Vsego boljeje porazilo meňa město, gdě govoritsja o cěli Vašego obščestva; ja viděl něobchodimost popravki, no uže bylo pozdno. Tak li ili inače stojalo v rukopisi, něpomňu; znaju tolko, čto nikogda u meňa něbylo na umě pripisyvať Obščestvu Vašemu cěli rasprostraňat Vostočnyj obrjad, ostaviv latinskij. Vsjakij, znajuščij Obščestvo, dolžen skazať, pročitav eto město: „očevidno, tut čtonibuď opuščeno tipografščikom“. I dějstvitělno — pribavtě dva, tri slovečka, i fraza točna: Telle fut aussi, à part le rite etc. Eti tri slova očevidno nado pribaviť v perevodě.

Drugoje město o Vašem perevodě bibliji takže nětočno potomu, čto ja opustil slovo: dit-on, kotoroje smjagčilo by smysl. Osnovanijem etago izvěstija bylo odno město „Blagověsta“, gdě govoritsja o Vašem naměreniji izdať tolkovoje Sv. Pisanije. Něznaja imenno, kakago roda

budět Tolkovanije, ja privel primĕr Menochievago[1]) kommentarija, kotoryj vo Franciji polzujetsja ogromnoju popularnostju.

Čto kasajetsja titula: Slaves d' Allemagne, zdĕs on nĕimĕjet ničego strannago, i jedvali zamĕnim drugim, stolže korotkim. Francuzskije žurnaly pered nĕskolkimi dňami vsĕi govorili o katolikach Germanskich (Catholiques del' Allemagne), imĕja v vidu odnich Germancev. Ja dumal, čto les Slaves cathol. del' Allemagne budĕt soveršennym pendant. Pri tom na francuzskom jazykĕ trudno bylo najti titul korotkij, i rĕzkij; a zaglavije mnogo značit dlja franc. publiki. Vspomnitĕ, čto statja govorit o Bogemiji, o Moraviji, i o Karintiji.

Budťtĕ uvĕreny v odnom, čto mojeju jedinstvennoju cĕlju bylo sdĕlať Vam udovolstvije i oznakomiť nĕskolko zdĕšnich katolikov s Vašim Obščestvom Sv. Kirilla i Methodija. Vy zamĕtili, koněčno, čto ja daže nĕrasprostraňalsja ob Obščestvĕ Sv. Nepomuka, ni slova nĕ govorju o Frenclĕ, i tolko vskolz o Vinarickom. Pri tom, dĕlo bylo k spĕchu, a mĕsto v žurnalĕ razčitano vpered; mnogoje daže soveršenno vypuščeno, kratkosti radi.

Perechožu k novosti o Varšavskom domĕ našich otcev. Etu novosť pisal dubitative, i vot počemu govoril, čto pismo nĕ dlja publiki, a dlja Vas odnich. Mlĕ soobščili etu novost za položitĕlnuju; no somnĕvajas v jeja dostovĕrnosti, ja totčas obratilsja k officialnomu istočniku. I mnĕ otvĕtili iz Lvova, čto eto tolko pium desiderium nĕkotorych polskich otcev, kotorych gorjačija želanija daleko operežajut dĕjstvitĕlnost. — Skažitĕ G. Šmideku, čto ja prišlju jemu v nĕprodolžitĕlnom vremeni statju dlja Glasa, tolko s prosboju nĕ vystavljať mojego imeni, isključaja těch statĕj, gdĕ ja sam podpišus. Eto dajet mnĕ boljše prostoru, a žurnalu boljše statĕj.

Prošu Vas v zaključenije, nĕ somnĕvatsja v iskrennĕj privjazannosti mojej k Vašemu bogoprijatnomu Obščestvu, k kotoromu, jesli nĕ ošibajus, imĕju čest prinadležat, i obĕščajus, pri pervom slučajĕ, vyskazat cĕl onago, i ispravit nĕvolnoje nĕdorazumĕnije, vkravšejesja v moju statju. Prošu takže nĕzabyvat v Vašich molitvach

Vašego predannĕjšago slugu

J. Martynova.

P. S. Poklon P. Šmideku i Prochazkĕ. Polučili Vy knižku: Au ciel on se reconnait? Ona očeň raskupajetsja.

---

[1]) Jesuita Menochius (17. stol)

286.

Martynov Sušilovi.

Slavnosti velehradské. Annus ecclesiasticus graeco-slavicus. Výklad evangelia od Sušila.

Nedatovaný list psán 1863.

Počtěnnějšij i ljubeznyj kanonik,

Nastupavšija prazdněnstva Sv. Kirilla i Methodija byli dlja <meňa> otčasti i radostu i pečalju. Mně radovalos pri mysli o toj česti, kakuju dolžny byli požať v Vašej prekrasnoj Moraviji jeja svjatyje Prosvjatitěli; pečalno že bylo dumať, čto mně nězuždčno budět priňať v nich ličnoje učastije. No učastija ně priňať bylo něvozmožno. Vot počemu řešilsja ja prinésť k Ijulskim toržestvam chot maluju leptu, v naměreniji prinésti potom něčto polučše. Vinoju vsemu Annus ecclesiast. graeco-slavicus, vstrětivšij zděs něpredviděnnyja ostanovki. Belgijcy imějut mnogo prevoschodnych kačestv; no medlitělnost jest odna iz otličitělnych svojstv etago naroda, kotoryj, dumaetsja inogda, už ně potomstvo li Fabia Kunktatora? Kak by to ni bylo, moj glavnyj trud k Ijulju ně pospěl. Ne Serbskij Trilistvennik (v kotoryj, k sožaléniju, vkralis ošibki po pričině mojego otjězda v Paríž, poka on pečatalsja) i probnyj list mojego Grekoslavjanskago měsjacoslova, pokazyvajut, po krajnéj měrě, čto ja nězabyvaju ni Sv. Kirilla i Methodija, ni jich revnostnago i ljubeznago starosty. — Mně očeň želatělno bylo by znať, polučili li Vy poslannyje na Vaše imja ekzempljary? u čto novago v Kirillo-Methodijevskom krugě i obščestvě? Jest li novaja služba? čto dělajet Štulc? Vyšlo li žizněopisanije pokojnago Slomšeka? Na vsě eti voprosy i drugije, jim podobnyje, potruditěs otvětiť mně ili sami ili črez Šmideka, Prochazku ili drugago kogo, menějе zaňatago. Ja znaju po opytu, čto značit pečatať bolšija knigi; i potomu niskolko ně udivljus Vašemu molčaniju, kotoroje dostatočno dlja meňa objasnitsja Vašim izdanijem Tolkovago Jevangelija. No vse že, na něskolko strok najdětsja dovolno dosugu. Moje prebyvanije zděs prodlitsja do okončanija Měsjacoslova, t. j. do Sentabrja po krajnéj měrě. S kakoju radostu podnésu Vam trud moj, kogda on budět vpolně okončen, Vy možetě voobraziť sebě sami! — Ja dumaju i bulgarskije Svjatyje budut očeň rady tomu, kogda okončitsja Měsjacoslov. Bědnyje — to i dělo prosjatsja v pečať a priložiť poslédnéj ruki nědosug. No k mojemu utěšeniju Jubilej dlitsja do 31. Děkabrja; i slédov. 1863 god ně projdět bez pojavlenija vsego, čto ja gotovlju

na slavu Sv. Kirilla i Methodija. — Jich žizň, napisannaja Bilym (Bily) u meňa sovsěm gotova. Ostanovka byla za gravjurami Bellmannova izdanija; ja dumaju, čto prinužděn budu obojtis bez nich.

Ždu s nětěrpěnijem podrobnostěj o Velegradskich prazdněnstvach, pro kotoryja zděs ničego rěšitělno ně znajut. Nědavno kakojto žurnal pisal pro anniversaire militaire (vměsto millénaire) de S. C. et Méthode, a drugije tak i pečatali v svojich kolonnach.

Graf Fallju (Falloux) izdal novoju knigu: Madame Swetchine. — Journal de sa conversion. — Méditations etc. Prevoschodnaja! Osobenno istorija jeja obraščenija, pisannaja jeju samoju. — Kakaja bogataja ruda dlja Vašego Hlas'a! — I skolko v etoj knigi [tak] dlja duši, dlja blagočestija.

No pora prervat pismo. Proščajtě. Pišitě i ně zabyvajtě

Vašego duševnopredannago

J. Martynova.

Collège de St. Michel à Bruxelles.

P. S. Klaňajtěs vsěm našim obščim druzjam.

287.

Sušil Martynovu.

Překlad a výklad N. Z. Schůze v Mechlíně. Slavnosti velehradské.

Velebný Pane! Drahocenný Příteli!

Povinen jsem především hluboké a vroucí díky vzdávati za čest, kterou jste mne poctiti ráčil věnovav mi svůj Trojlist srbský; přijměte tímto díky ty upřímné moje; redaktor Hlasu podá ze spisu toho, co se mu viděti bude.

Ode spisu toho snadný přechod na jiný spis, na písmo svaté a výklad jeho, jejž já vydávám. Tiskne se v Praze sv. Matouš s obšírným výkladem ustrojeným dle způsobu, jakéhož držel se Maldonat; theologické otázky, jenžto se při čtení sv. Matouše namítnouti může, žádné se nepomíjí, ale ovšem bylo potřebno upraviti to dílo tak, aby i vzdělanci netheologové ho s prospěchem a bez nesnází užíti mohli. Tiskne se o tom díle pilně a vydání jest na největším oktávě jenžto se již quartu podobá; šestnácte archů již vytištěno a bude dílo to hotovo téměř u prostřed měsíce augusta. Neopomenu Vašnosti exemplář doslati, jak mile vyhotoveno bude dílo; mimo obšírný kommentár, jakéhož

nemá žádný národ slovanský dosud, také překlad docela nový — ač na základě starého — ke kommentáru přičiněn jest.

K valné schůzi jednot katolických, jenžto se v Malíně odbývati bude, sotva kdo z našich krajů dostihne; vadí tomu především otázka peněžitá a nad to ač francouzsky umějíce jednak nemáme toho cviku, abychom ve shromáždění mluviti mohli. Ale ovšem se již napřed těšíme tomu výsledku, jenžto vyplyne odtud pro utvrzení a ukřepení života katolického.

O Velehradské slavnosti Hlas Brněnský obšírné zprávy dává a tudy mi divno, že se Vám zpráv o tom nedostává; snad Vás nedochází časopis ten? Redaktor jeho aspoň jej posýlá.

Na každý spůsob sobě arcibiskup Olomoucký velikých zásluh dobyl tím, že slavnost svatých věrověstův našich s devátého marce na pátého julia přenesl; v marci nemožno putovati, an obyčejně ještě sníh, aneb aspoň blátivo a mrazivo bývá; počátek julia se mnohem lépe hodí pro takové slavnosti, any žně ještě nebývají a dlouhé dni nemálo ku poutem vábí a vnadí. Letos pátého Julia sešlo se k jedenkrátstotisícům lidu, ač jiní osmdesát tisíc jenom čítají; byl nesmírný lidu dav a kardinál Pražský Schwarzenberg k slzám prý až pohnut vida ten nesmírný a nesčíselný zástup nábožného národu. Vláda rakouská všelijak tomu nepřála na popuzení zarytých nepřátelů našich, kteří ihned při každém výjevě národního života — byť i docela jenom nábožného — čenichají jakýsi panslavism a o nevím jakých zrádách mluviti se nehanbí bezmála sami tomu nerozumějíce ba ani nevěříce tomu, co sami o lidu slovanském píší a roztrušují. Z Polska málo kněžů přibylo pro vojnu tu neblahou a samovražednou, kterou dva bratrští národové vespolek vedou. Z Jihoslovan bylo několik Bulharů; biskup Stroßmajer nedojel, snad na zákaz vlády, jak se praví, jenž jenom demonstraci slovanskou v té pobožnosti a vděčnosti našeho národa vidí. Ze Slovenska, jenž druhdy činilo část Moravy a pod žezlo Starého Velehradu přisloucháalo, nebylo tu žádného biskupa a pro zuřivost Maďarů, jenž ihned smrtí hrozili těm, kdožby se do Velehradu dali na pout, nepřišlo leč 32 kněží a to tajně a s nebezpečím života, ač někteří z nich i veřejně s lidem početným přibyli a na Velehradě kázaní učinili. Z biskupů byli kromě Schwarzenberga také biskup brněnský Šafgoč (Schaafgotsche), biskup Jirsík z Budějovic českých a arcibiskup Olomoucký, v jehož diocése Velehrad se nalezá.

Leč já nadarmo píši, an Vám věci ty ze Hlasu bezpochyby známy jsou. Račte jenom budeli možno dojeti a representovati národ svůj,

s něhož bezmála nikdo se při této pouti posvátné nepřiúčastnil. Budeme s Vámi znova tam putovati a s Vámi se o jednotu víry mezi národem naším, jehož patronové jsou sv. Cyrill a Method, modliti. Prosím ale, račte oznámiti a ohlásiti čas, kdybyste přibyl do Moravy, abychom mohli doma ostati; nebo víte, že prázdniny studentské jsou.

Očekávaje listu Vašnostina, trvám ve vší úctě a lásce Váš

upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 22 julia 1863.

288.

Martynov Sušilovi.

O slavnostech velehradských. Proč Stroßmayer se jich nesúčastnil. Rački. Slovanská kollej v Římě.

5. Avg. 1863.

Počtěnnějšij a ljubeznějšij kanonik,

Ja polučil Vaše pismo od 22. Ijulja, za kotoroje blagodarju Vas ot vsego serdca. Preždě vsego izvěščaju, čto Hlas Brněnsky prichodit očeň pravilno; a jesli ja sprašival o Velegradskich prazdnikach, to eto potomu, čto častnyja korrespondenciji očevidcev gorazdo intěresněje i podrobněje. Ja s udovolstvijem pročital v Hlasě poměščennyja statji o tomže predmetě; no s krajněm sožaléniem uznal čerez Vas, čto iz Russkich na prazdnikach něbylo počti nikago. Čto kasajetsja do meňa, to posětit Velegradskuju svjatyňu nyněšnim létom dlja meňa jedvali budět vozmožnym. Osobenno těper ja tak zavalen rabotoju, čto jedva mogu otlučitsja na nědělju v sosědňuju ot Brjusselja daču, dlja korotkago otdycha; da i tam nadobno budět ježedněvno popravljat korrekturnyje listy mojego sočiněnija: Annus ecclesiasticus. — Ja nadějus, čto Sv. Kirill i Methodij ně budut na meňa gněvatsja: věď ja dlja jichže slavy rabotaju vdali ot Moraviji; — i ně oni li pričinoju, čto ja dolžen byl požertvovat črezvyčajnymi toržestvami, byvšimi v vašich stranach? Ja vrjad li daže budu na Sobraniji v Mechlině (Malines), chota otsjuda do Mechlina očeň blizko po želéznicě. — I tak iskrenno blagodarju Vas za družeskoje priglašenije, i prošu ně stěsňastja nasčet Vašich kanikuljarnych projektov.

Meňa něskolko udivljajet otsutstvije archijereja Štrossmajera: ibo mně kazalos, čto vaše avstrijskoje pravitělstvo gorazdo liberalněje,

i čto ono ostavilo svoji prežnije narodnyje i sistématičeskije predrazsudki protiv slavjanskich nacij. Vidno, čto nět.

Mně prišla mysl, posvjatiť Štrossmajeru moj latinskij trud; no něznaju, budět li eto jemu prijatno. Počtěnnyj Štulc mog by razuznat eto ot Jepiskopa, a ješče lučše, možet byt, sdělal by eto Rački. No Štulc prosto kak by byl ně o t m i r a s e g o: ni stročki nikogda ně pišet, i nǒ otvěčajet. — Poet — da i tolko. — Rački že — gdě těper, něznaju; pisal k němu v Rim, a iz Rima mně otvěčajut, čto jego tam davno uže nět. Gdě on? Čto dělajet, i kakim putěm dobratsja do jego adressa, pravo ně znaju. — Štulc věrno znajet adress. A vot v čem dělo. Rački gotovit izdanije Assemanijeva glagolitskago Jevangelija: mně nužno by imět kopiju s Jevangelskago kalendarja dlja napečatanija v koncě mojego grekoslavjanskago kalendarja. Ja pisal uže raz k Rački v Rim, no doselě nepolučil otvěta. — Jesli Vy znajetě jego adress, to potruditěs peredat jemu nastojaščuju prosbu ješče raz, a mně jego adress. Ně v Pragě li on? Želaju Vam uspěcha v izdaniji Vašego T o l k o v a g o J e v a n g e l i j a. Ispolat Vam, dobryj truženik. Gospoď nagradit Vas za ponesennyj trud i prolityj pot.

V Rimě, kardinal Pitra zamyšljajet zavesť S l a v j a n s k u j u k o l l e g i j u, v rodě Grečeskoj, Irlandskoj, Amerikanskoj itd.; tolko za děňgami stojit dělo. Vo vsjakom slučajě on naměren zavesti slavjanskuju kathedru v tamošnčm universitětě S a p i e n z a, na kotoruju uže imějet v vidu buduščago professora; kago — něznaju. — Uniatskij vopros — počti rěšen. Teiner sdělan protěktorom Uniatov! Těrleckij, — govorjat, v bolšej němilosti v Rimě; na něgo smotrjat tam kak na odnogo iz glavnych začinščikov obrjadovych reform.

Končaju, poručaju sebja Vašim molitvam.

Vaš duševnopredannyj

J. Martynov.

P. S. Klaňajtěs věčm našim obščim prijatěljam:

289.

Martynov Sušilovi.

Posílá knihu „Annus ecclesiasticus“. Chystané spisy. Zamýšlí dojeti do Brna i na Velehrad.

Rok neudán, psáno asi 1864.

Pariž, 16 Ijuňa.

Počtěnnějšij i ljubeznyj kanonik,

Jesli vy peňajetě na meňa zadolgo (uvy! sliškom dolgoje molčanije), to ja s sokrušenijem serdca vozglašaju m e a c u l p a, m e a c u l p a; osobenno kogda podumaju, čto vy doselě něpolučili ot meňa ni kakago izvěstija o polučeniji vašego prevoschodnago izdanija J e v a n g e l i j a s v. M a t f e j a, kotoroje, vpročem, ja našel u sebja tolko po vozvraščeniji mojem v Pariž — iz Brusselja.

Pri takom položeniji veščej, jestěstvenno, čto ja s nětěrpěnijem ožidal udobnago slučaja, ispravit svoju vinuně prostym pismom, a čěm nibuď poboléje četyrech straniček; i těm voznagradit vaše dolgotěrpěnije. Moje želanije uže ispolněno: ja poslal vam odin ekzempljar G r e k o s l a v j a n s k a g o m ě s j a c o s l o v a i kromě togo Novoje izdanije Ž i z n i S m o t r i c k a g o, tolgo čto mnoju napečatannago v Brjusselě. To i drugoje budět dlja vas novym znakom mojej priznatelělnosti i iskrennějdružby. No tak kak A n n u s g r a e c o s l a v i c u s ťaželověsen i poslan ko mnogim, to ja dolžen byť [tak] adresovat vsč ekzempljary, naznačennyje v Avstriju, na imja Věnskago knigoprodavca Majera (Singerstrasse, im Eckgewölbe), ot kotorago, dumaju, vam očeň legko budět dostat prinadležaščij vam ekzempljar, pri slučajě: a v Věnu slučaji byvajut u vas často. — Takim obrazom posylka moja obojdětsja dlja vas bez vsjakich raschodov.

I tak, rabota končena. No těm někončeny drugija raboty, kotorym, po istině, konca nět. Da i sam Měsjacoslov, sobstvenno govorja, tolko polovina truda, kak ja jego postigaju, i Bog dast, v poslědstviji izdana budět mnoju i drugaja polovina, v kotoruju dolžny vojti Z i t i j a s l a v j a n s k i c h s v j a t y c h v j i c h p e r v o n a č a l n o m t ě k s t ě, t. j. na slavjanskom jazykě s latinskim perevodom i kritičeskimi razsužděnijami, kak to dělajetsja obyknovenno u Bollandistov s svjatymi latinskago obrjada. —

Pokaměst, ja prodolžaju izdanije Kirillo-Method. sbornika i gotovlju k pečati sočiněnija, označennyja na obertkě mojego Měsjacoslova.

Vše eti raboty byli, ljubeznyj kanonik, glavnoju pričinoju mojego molčanija, kotoroje, odnako, ja něnaměren izviňat vpolně. Molčanije ne vsegda jest znak ochlažděnija družby. Dokazatělstva pod rukoju.

Vot napr. chot počtěnnyj Vyšegradskij Štulc: ja niskolko ně somněvajus v jeho družeskom raspoloženiji ko mně, něsmotrja na to, čto črezvyčajno skup na pisma.

Kstati, uvědomtě jego, pri slučajě, čto u Majera jest dlja něgo ekzempljar Měsjacoslova i Smotrickago; i napomnitě jemu, čto ja ješče suščestvuju meždu živymi mira sego.

Nyněšnim lětom, ja ně iměju nikakago opredělennago plana, choťa i želal by poklonitsja Velegradskoj Božjej Matěri. Byt možet, pečatanije 2° vypuska, našego sbornika zastavit meňa jěchat v Lejpcig, dlja ustrojstva knižnych děl; i v takom slučajě, razumějetsja, Velegrada i Brna mně něminovat. No doselě eto odně -- predpoloženija.

V zaključeniji, prošu vas němedlenno uvědomit meňa o poluče-niji poslannych sočinčnij i niskolko nězomněvatsja v nězměnnoj družbě, s kakoju ostajus

vaš predannějšij sluga

J. Martynov.

290.

Sušil Martynovu.

T. zv. panslavismus. Výklad Písma. Náboženství ve Slovanstvu a na Rusi. Zve na Velehrad. Vědecký sjezd v Mnichově 1863.

Drahocenný Příteli!

Především vzdávám díky za dar přemilý, který jste mně učiniti ráčil, za Život Smotrického a za Rok řeckoslovanský, obojí v latinském jazyku a ve skvostném vydání. Svět latinský měl svrchovaně potřebu takového díla jak jest Vaše dílo Annus graecoslavicus a myslím, že učenci europští nyní o mnohých věcech budou lépe souditi nežli se to o některých skutečně dálo. Jest to podivno, že se v západné Európě všem jazykům rozuměti snaží, ale o vyrozumívání jazykům slovanským zhola nedbají. Ovšem že v tom nemálo vadí ta okolnost, že ruských kněh velmi těžko dostati a že jsou převelmi drahé, když jich člověk kněhkupectvím konečně po dlouhých domluvách dostane. Tak vězíme v nevědomosti o tom, co nám Slovanům svrchovaně potřeba věděti, a potom předce se opovažují nevědomci o panslavismu mluviti, ač ani vzájemně kněh potřebných dopíditi se nemůžeme. Já posud sám nedosti dobře znám theologickou literaturu ruskou a tím méně kněh takových tu máme. Jak štastni jsou tu Němci, kteří snadno každou knihu, která vyšla v té řeči, sobě z Lipska zaopatřiti mohou. Vám, drahocenný velebný příteli, více přístupny jsou vědomosti tyto a tedy prosím račte mi oznámiti, vyšelli nějaký obšírný kommentar písma sv.

na jazyku ruském. Těšil bych se z toho velice, jak vůbec tak vzláště [!] pro filologický prospěch, jehož bych z něho dojíti mohl. V předmluvě ku sv. Matouši mluvím o slovanských exegetických spisech v tom přesvědčení, že Rusové posaváde obšírného komentáru na písma svatá <nemají> a že sv. Matouš mnou vydaný jest prvý pokus druhu toho.

Jakkoli radost velika z vydaného měsícoslova, bude mnohem větší ještě, když vyjdou Životy slovanských svatých v originalném textě, na slovanském totiž jazyku. Jest to předce pro Slovana jenom velmi sladko ve vlastním jazyku slávu Boží hlásati aneb o ní se dočítati. Ovšem slovanský národ tak veliký, předce tak málo ještě v říši Boží provedl a o rozšíření náboženstva Christova posaváde malých sobě zásluh dobyl, velikým dlužníkem tu ostávaje. Kdyby národ ruský nebyl na odštěpě od církve a kdyby se tudy svobodněji pohybovati mohl, snad by již byl ty pohany vlastní své říše aspoň ku Christu obrátil, ježto není poslední hanbou národu tak velkého, ve vlastním lůně míti bohopůrce a neznabohy. Bůh to naprav a dej zdar dílům a podjemům, kteréž se činí o obrácení a sjednocení všechněch těch národů, kteréž jedním jazykem sobě příbuzným mluví, pod jednou hlavou církve.

Udělal byste nám zvláštní radost, kdybyste k nám zavítal a Velehrad navštívil; jest to sice pozdě; ale přece by to byl důkaz a výjev přízni osti, kterým by se srdce naše zaradovalo. Ponévadž jste ale dosud tnepřišel, prosím odložte až na oktober, ješto v augustě a septembru professoři na feriích bývají a tedy jich při domě není. I já hodlám se podívati někam po Moravě pro utužení zdraví.

Všichni našinci pozdravují Vás a Vám se poroučejí; étudy řádně docházejí, začež p. redaktor Šmídek srdečně děkuje. Těší pak mne a veškery nás, že jste se o shromáždění loňském učenců německých ve Mnichově chvalně pronesli a v Římě poněkud jiný náhled o účelech učenců podali.

Ostatně do modliteb Vašnostiných se poroučeje ostávám se vší úctou Vašnostin

upřímý přítel a ctitel

Frant. Sušil,
professor theologie.

V Brně d 31 Julia 1864.

291.

Martynov Sušilovi.

Blahopřání k čestnému kanovnictví. Zamýšlené založení jesuitské školy v Cařihradě. Chystá se do Říma a posílá spis „Vita B. Josaphati Kuncevicii“. Bulla Ineffabilis.

Dopis psán latinkou.

28. Dek. 1864.

Počtennějšij i dorogoj kanonik,

Prežde vsego pozdravlaju Vas s novoju počestju, kotoroju Vas ukrasili na etih dňah i kotoraja davno Vam prinadležala. Eta novostj, pročtennaja mnoju v poslědnem numerě Hlasa črezvyčajno menja obradovala, i ja spěšu soobščitj Vam moji serdečnyja vpečatlěnija, k kotorym prisojedinju takže pozdravlenije s novim godom. Poslě etoj pervoj potrebnosti družby, postarajusj popolnitj proběl ostavlennyj v mojej perepiskě s Vámi i soobščitj někotoryja novosti dlja Vas bytj možet ne sovsěm lišennyja interesa.

Vo pervych, jest nadežda, čto naše Obščestvo zavedet školu v Konstantinopolě. Uže tam nahodjatsja teperj někotoryje iz našich missionerov, rodom Siciliancy, poslannyje Propagandoju. No francouzskoje pravitelstvo, uvědomlennoje o tom, proizneslo svoje veto, i v silu svojego starinnago pokrovitelstva vsěch katolikov na Vostokě, trebovalo zaměnitj italiancev francuzami. Poslě perepiski s Rimom dělo končilosj těm, čto missija konstantinopoljskaja vypala na dolju našej Parižskoj provincii i takže Šampanskoj (Champagne), kotoraja vydělilasj ot Parižskoj v prošlom godu. — Podrobnostej ob etom važnom dlja menja sobytii ne iměju, i ždu sam s neterpěnijem. Važnym nazyvaju potomu, čto očenj možet bytj, čto my, Russkije jezuity, budem[1]) imětj sčastije bytj izbrany dlja etoj missii. Daj Bog! Daj Bog!

V ožidanii dalnějšich izvěstij, ja spokojno gotovljusj v Rim, kuda věrojatno otpravljusj v vesnoju. V Rimě pobytj nadějusj do prazdnenstva, kotoroje budet tam lětom, v Junč měsjacě (4 ili 20 čisla) po slučaju proslavlenija Blažennago Josafata, Polockago archiepiscopa i mučenika. Ob etom velikom ugodnikě Božim, Vy najdete podrobnoje pověstvovanije v knigě: Vita B. Josaphati Kuncevicii, auctore J. Sussa, episcopo Chelmensi, kotoruju ja nedavno izdal snova s dopolnenijami,

---

[1]) orig. bydem.

i poslal Vam i Šmideku po exemplaru, čerez otca Stoegera, nastojatelja našego doma v Věnč, Vam chorošo izvěstnago. Knigi poslany byli v načalě etago měsjaca i konečno Vami uže polučeny ; jestli že nět, to vozjmite jich, pri pervoj occasii, u o. Stoegera, davno uže uvědomlennago ob etom.

Pri sem, ja dolžen skazatj Vam, že mnoju že byl poslan nº 341 gazety Le Monde, v kotorom zaključalosj izvěstije o bullě Ineffabilis, sobirajemoj abbatom Sire na vsěch vozmožnych jazykach i naréčijach.*) Slavjanskije texty dostavitj oběščalsja ja, no do sich por ješče nět u meňa ni češskago, ni slovackago, ni lužickago. Iz Pragi mně věrno ničego ně prišljut, hotj ja i neraz prosil o tom: tak čto, voleju něvoieju, prihoditsja obratitjsja k Vam po krajnej měrě, otnositelno češskago, ili čto vse ravno, moravskago texta. Jesli ljubov k Bogorodicě vnušit Vam soglasije na moju prosjbu, v takom slučajě, ja prišlju Vam dalnějšija svědenija o formatě i t. d. Texty polskij, francouzskij, anglijskij, i latynskij — prevoschodny. Uželi slavjanskoje blagočestije odno ostanetsja vozadi i nepodast golosa v pochvalu Božej Materi. Nevozmožno. Vo vsjakom slučajč, potrudites prislatj mně p e č a t a n n y j exemplar moravskago texta pomjanutoj bully, kotoryj mně prigoditsja pri izdanii jeja na ruskom jazykě, a možet bytj i na vsěh slavjanskih naréčijah.

Čerez neskolko dnej, ja věrojatno budu v sostojanii soobščitj Vam, čto libo položitelněje o mojej pojězdkě v Rim i o Konstantinopoljskoj missiji. A meždu těm poručaja sebja Vašim teplym molitvam, ostajusj s istinnoju lubovju i počtenijem,

Vaš duševno predannyj sluga i drug

J. Martynov.

P. S. Poklon G. Šmideku i pozdravlenja s novym godom.

292.

Sušil Martynovu.

Překlad bully Ineffabilis a Písma. Matěj Procházka překládá učebnice náboženství pro gymnasia. Poláci. Mladočechie.

Vysoce ctěný Příteli!

Dávno jest tomu, co jsem na list Váš odpovědíti zamyslil, avšak vezdy jsem otálel, až konečně již vidím, že čas jest na odpověď mysliti.

*) Sego dnja otpravlaju dopolnenje.

Zadržovala mne nejvíce bulla Ineffabilis, musel jsem ji teprve hledat a nevěda, zda již přeložena jest či není, musel jsem se poptávati a vyhledávati, přišla-li bulla ta ku přeložení čili ho nedošla. Konečně se ukázalo, že léta 1854 a 1855 nikde se překlad bully nenalézá; i nezbývalo jiného leč vydati se v překládání. Jaká to práce těžká jest, poznati může každý, kdo originál latinský četl. Nyní v Hlasu vychází překlad ten po částech; vyjde ve čtyřech číslech. Bude-li Vám tím spomoženo? P. Šmídek zapomněl učiniti zvláštní otisk, aby celá bulla v jednom spise se nalézala. Ale ježto bulla opsána bude, postačí bezmála i to, že se ze čtyř čísel Hlasu opisovati bude. O překladu polském bylo, že tak krásně opsán jest, v novinách čísti. Ale nevíme, kdo se postaral o ten opis a kdo se postará o český opis. Prosím, račte o tom psáti a říci, mámeli my tuto v té věci něco učiniti.

Vel. Pan Stöger nám neposýlá z Vídně připovědčný spis Život blahoslaveného Josafata od Suše, biskupa Chlumského. Budeme sami se museti na něho obrátiti, ač ještě něco počekáme, zdaby sám nepřislal nám dotčeného díla.

Co se u nás děje, bude Vám téměř všechno známo z Hlasu. Já nyní chystám Svatého Marka a Lukáše k tisku; obšírný výklad to bude, jaký jest při svatém Matoušovi. Professor p Procházka pracuje o českých překladech pro školy a sice strojí překlady učebných kněh náboženských pro gymnasia.

Co jste o cestě své do Říma dotekl, nás velmi a těšíme se [tak] všichni, že na Brno pojedete a nás návštěvou svou poctíte. Tehdy se otevrou Vaše ústa a budou nám vypravovati, jak vlastně na Rusi věc jde a co o Polácích v ohledu katolicismu souditi máme; oni zajisté mluví o sobě co o nějakém vyvoleném národě.

Etudy nedocházejí redakce Hlasu; snad ale předce Hlas dochází řádně do Paříže.

Čekal jsem s odesláním listu toho, až bude vytištěna bulla Ineffabilis. Právě pak nyní dotištěna jest, a tudy psaní své odesýlám. Bůh Vás žehnej a sprovázej na všech cestách a při všech podnikáních Vašich. Těším se také, že brzy opět nějakého listu od Vás dostaneme. Děkujeme za knihu, kterou sobě opatříme z Vídně, a na doslané číslo lemondu, který posloužil dobře p. redaktoru Hlasu. I u nás bojovati musíme a Mladočechie se v nevěře tak kochá jak jiných národů nevěrcové. Prosím modlete se za nás jak my za Vás; a za všechen národ slovanský by neustálé modlitby se díti od nás měly, aby Bůh u víře svaté ho zachovati a sjednotiti ráčil.

S tím ostávám ve vší úctě

Váš upřímý přítel a ctitel

František Sušil.

V Brně d 7 března 1865.

Poručení a pozdravení od p prof. Procházky, Šmídka a jiných všech.

293.

Martynov Sušilovi.

Pobyt v Benátkách. Zamýšlí zajeti na Velehrad.

4. Okt. 1865, Dňň sv. Franciska.

Počtěnnějšij drug moj,

Ja pišu Vam iz prelestnoj i preslavnoj Venčiji, kuda prijěchal tretjago dňa, poslě šestiměsjačnago prebyvanija v Rimě. Dolgo bylo raskazyvať rezultaty mojich litěraturnych poiskov v věčnoj stolicě; ja pogovorju o nich vo vseuslyšanije pečatno, po prijězdě v Pariž. Skažu tolko, čto ja očeň dovolen mojim prebyvanijem v gradě Sv. Petra, etom istinnom P e t r o g r a d ě.

V Bolonji ja otiskal i progljaděl znamenituju Psaltyr slědovannuju, t. je s tolkovanijem; no vypisok ně iměl vremeni sdělať. Jesliby byl dosug, i jesliby ja nětoropilsja v Venčiju, to nětolko sdělal by něskolko vypisok, no i perepisal vsju rukopis, těm boljе, čto buduščnost etago dragocěnnago pamjatnika ně sovsěm naděžna, pri nastojaščem položeniji děl v Italiji i osobenno pri nastojaščem Vandalskom pravitělstvě Piemontijcev.

V Venčiji ja provedu tolko něskolko dněj, i vrjad li najdu mnogo slavjanskago; na bědu, bibliotěkar Sv. Marka, izvěstnyj svojimi sočiněnijami, Abbat Valentinelli, těper v otsutstviji, čto sokratit moje prebyvanije v etom gorodě.

Na buduščej něděli, ja nadějus posětit Zagreb a na vozvratnom puti zajěchať čerez Věnu v Velegrad, poklonitsja Sv. Methodiju i navěstit kolybel Slavjanskoj cerkvi.

Mně bylo by očeň prijatno, pri etom slučajě, povidatsja s Vami i drugimi druzjami; eta vstrěča byla by věncom mojej nastojaščej pojězdki v slavjanskija zemli i voznagradila by dolgoje ožidanije onoj. Vpročem ja napišu Vam obstojatělněje iz Věny, gdě nadějus byť okolo 12. Oktabra, i probudu něboljе dvuch dněj.

A meždu těm, prošu nězabyvať v Vašich molitvach želajušćago Vam vsjakich duchovnych blag i

Vašego predannějšago druga

J. Martynova.

P. S. Nižajšij poklon Šmideku, Prochazkě i proč. i proč. i proč. —

294.

Ignát Wurm Sušilovi.

Zve na slavnost do Klobouk. (Srv. F. S. 205[2]).

Adressa na str. 4°: Důstojnému vysocectěnému velectěnému Pánu panu Františku Sušilovi, kona. radovi, professoru Nov. Zákona, starostovi Cyr. methodějského Dědictví, údovi několika učených společností atd. blahorodému [!] v Brně. Zlástním [tak] poslem.

Důstojný Pane!

Přijda dnes do milého rodiště, shledal jsem přípravy ku vysvěcení obrazu cyrillomethodějského velkolepé. K doplnění slavnosti nedostává se celebranta. Vaší Důstojnosti by ovšem výborně slušilo [!], obětovati na novém oltáři prvou Oběť Nejsvětější. P. T. p. děkan si toho přeje a já toužebně touším a prosím, by jste v sobotu s naším Benešem[1]) do Klobouk tím cílem zavítati ráčil. Zároveň zvu dra Stáru k nám.

Možná-li tudyž Vaší Důstojnosti, račtež přispěti k oslavení hodův v drahém rodišti mém. Příležitost dorazí v sobotu ráno do Brna a k poledni aneb něco později, kdy by jste toho žádali, odebere se z Brna. V pondělí bude nám všem možná navrátiti se k úterové poradě.

Vzdavaje [!] nejhlubší úctu a opětuje prosbu

trvám v synovské pokoře

Ig. Wurm.

V Kloboukách dne 17. října 1856.

295.

Wurm Sušilovi.

Podává zprávu o jednání stran kancionálu.

---

[1]) Kuldou.

V Olomouci v sobotu.

Důstojný, velectěný Pane Starosto!

Kancionalu v Olomouci kyne po mnohých, tuhých bojích — naděje. Prvé kroky zaměřil jsem k p. t. p. hraběti Belruptovi, jenž byl našemu podniku cele na odpor, avšak po dvouhodinové rozmluvě slíbil mi proklestit mi příštího dne cestu k p. t. p. arcibiskupovi, jemuž prý se sotvá [!] s návrhem naším zavděčím. Po té jechal jsem k p. t. p. baronovi Königsbrunnovi, kterýž podobnou spíval.

Není pak divu, že se na naše podniknutí durdili; neboť mají zpěvník kancional Bečákův za dokonalý, což mi také p. Lýsek tvrdil, a jdou jim z něho znamenité užitky peněžné pro některé diöcesalní ústavy, jakož jsou semeniště, fond pro pensionist atd. — Nemenší váhu kladli ti páni na jednotu zpěvníkem tím v diecesi již docílenou a pak na ohromnou jeho rozšířenost, neboť je ho prý k 100.000 výtiskův mezi lidem. Když pak jsem také p. t. p Königsbrunna si naklonil, navštívil jsem druhého dne ještě jednou p. hraběte, jenž se chlubil, že knížete pána připravil. O jedné hodině v pátek předstoupil jsem před Jeho Milost, a po půl třetí propustil mne blahosklonně a láskavě přislíbil, že s námi vstoupí u vyjednávání, slova jistého nemoha mi ještě dáti.

Všeliká obtíž vězí v testamentu Bečákovu, kterýž poručil kancionál k jistým účelům, kteréž ovšem p. t. p. arcibiskup hájiti musí. Předvídaje, že se na úskalí tomto naše úmysly v Olomouci rozraziti musí, dal jsem na dorozuměnou, že snad budoucí náš kancionál také ponese užitky — a že nakladatelstvo sotvá bude od toho obrátiti je ve smyslu Bečákově z té části, kteráž se rozprodá v Olomoucku! — Tak jsme se dostali na základ vyjednávání, kteréž snad brzo započne a ukončeno bude žádoucí umluvou.

Lýskův Sarkandr bude pouhý výtah a výslovným jest přáním knížecím, aby se Dědictví o sepsání důkladného rozsáhlého života postaralo. Tím cílem nabídne mu všeliké pomůcky s patrnou ochotností.

Hlasu bude se tuším dostávati osobní věstník pořádně z kanceláře. Ve zdejším alumnatě i v gymnasiu mnoho hodných mladíkův.

Nakladatel Hvězdy (již již zaručené) naříkal na Brno, jež ho v nadějich sklamalo.

Z paměti nevěděl jsem, kolik Hlas poštou stojí; pročež připustil jsem, aby pp. Konečný, kaplan u sv. Michala, a Dr. Poslušný,

představený v semináři, předplatek poslali, až je Hlas dojde. Oba se přihlašují za odbíratele p o š t o u a ihned p e n í z e pošlou p. redaktorovi, jakmile časopis do Olomouce dorazí. Račtež o tom zprávu dáti p. profes. Šmidkovi a mu povědět, že jsem také se Švarcem mluvil. P. hrabě Belrupt zláštní [!] pozdravení posílá p. hraběti. Já pak chystaje se k odchodu z Olomouce, a prose by mi nespůsobný list tento nebyl pokládán za zlé (jelikož píšu v hostinci [1]) a čině se poručena do modliteb trvám s hlubokou úctou a v přízni ku všem známým

upřímný

Wurm.

296.

Jan Desolda (1811—1885) Sušilovi.

Žádá, by ve své modlitební knize směl otisknouti církevní hymny dle překladů Sušilových.

Veledůstojný,
Velectěný Pane!

Vaše výtečné přeložení církevních zpěvů mne tak dojalo a kdykoliv v dobu prázdnou v ně nahlédnu, tak vždycky dojímá, že se osměluji k Vašnostem svou snažnou prosbu, jich se týkající projeviti, důvěře se, že Vašnostiná [!] dle pověsti a spisů včhlásná [!] dobrotivost mi ji za zlé nevezme, nýbrž jistě vyplní.

Mám totiž přeloženou již modlitební úplnou knížku „Devis-ovu“ vůbec „Köthenskou“ zvanou, v níž to se některé z církevních zpěvů, zvláštním dle svatých osob a časů rozřaděným pobožnostem svědčící nalézají. Nižádných lepších překladů nad Vašnostiné neznaje, tím méně sám tak výtečné skladby jen poněkud dosíci se troufaje, osměluji se, Vašnosti prositi, byste mi laskavě a k prospěchu dobré a spasitelné věci, za jakou jistotně dobrou modlitební knihu uznáváte [!], povoliti ráčili, bych některých z Vašich přeložených církevních zpěvů v jmé-nované [!] knize použíti směl, arci že s udáním Vašnostina velectěna [!] jména. Za zvláštní čest bych si pak pokládal, moha Vašnostem jakkoliv jinák [!] vděčným se prokázati.

Ant již rukopis k tisku chystám, prosil bych, by mi Vašnost laskavé odpovědi dopříti ráčila.

---

[1]) Vynechány tu a tam značky i písmeny.

Se vší úctou a láskou setrvám

Vašnosti k službám oddaný

JNF. Desolda,
gymn. učitel.

V Plzni 16° Pros. 1857.

297.

Desolda Sušilovi.

Posílá svou modlitební knihu Sušilovi a biskupovi, nabízí Dědictví C. M. k vydání dva překlady.

Veledůstojný!
Velectěný Pane!

Vašnostina laskavá ochotnost, jižto jste mi na prosté slovo mé povoliti ráčil, přijmouti některé z Vašnostiných překladů církevních zpěvů do mé modlitební knihy k vděkům mne povinným zavazuje. I nevím jak jim zadosti učiniti, leč když Vašnostem exemplář jeden téhož díla mého věnuji, s tou snažnou prosbou, abyste je, neuznáteli je totiž za docela nevhodné, ve oboru[1]) své rozsáhlé činnosti svým vážnným [!] slovem odporučiti ráčil srdcím vlastenským, míním tu zvlášť ve spisech pod slavným Vašnosti ředitelstvím tak blahodějně působícího dědictví Cyrillo-Methodějského. Spolu ale se osměluji též přiložiti jeden exemplár Jeho Excellencí, Nejdůstojnějšímu Pánu Biskupu Brněnskému, s tou poníženou [!] prosbou, aby knihu tu důstojným slovem svým potvrditi a odporučiti ráčil. Nemaje tu čest, Jej osobně znáti, vím jen z pověsti věhlasné vůbec, zvlášť pak u některých z bratří mých Teplánských[2]) s Ním se seznámivších, že všeho dobrého účinným jest podporovatelem. Přidám-li k tomu, že Vašnost laskavým slovem u Něho prosbu mou, jakož nepochybně doufám, podporovati <bude,> tak jsem toho skoro jist, že se s oslyšenou nepotká.

Dále pak se odvažuji Vašnostem učinit návrh nějaký, a sice:

1. Obětovati se Vám s ňákým rukopisem pro dědictví Cyrillo-Methodějské. Jest to kniha původně francouzsky sepsaná názvem: „L' hereuse [tak] année", od Silberta německy již dávno vydána s nápisem:

[1]) či: sboru?

[2]) kláštera Tepelského.

„Kleines christ-katholisches Hausbuch“. Obsahuje krátká rozjímání dle výroků a událostí ze života svatých každé s krátkou modlitbou na každý den celého roku, tak že na jednotlivé měsíce se zvláštní ctnosti křesťanského života za obsah kladou, k. p. pokora, zapření sebe, modlitba etc. Jakožto přídavek jsou krátké obyčejné modlitby mešní, k zpovědi a k sv. přijímání, ku konci pak rozjímání o čtyr [!] posledních věcech člověka, pro každý den měsíce jednoho zvlášť rozdělené. Tuto knihu jsem přeložil již před 15 léty, jsa ještě kaplanem, a posud kolikráte prošel a co do mluvi [!] a obsahu opravil, tak že co ji [!] tehdáž u vydání vadilo, nyní se odstraněno býti zdá. Račtež mi o tom své mínění sděliti, abych pak Vašnostem rukopis zaslati mohl.

2. Dle krásného plánu umínilo Vaše Dědictví C.-M. vydávati obšírné životy svatých; věc velmi prospěšná, tak že bych rád k ní prospěl. Nebyl by Vašnostem za nějaký čas v hod [!] ž i v o t s v. F r a n t i š k a S e r a f i n s k é h o dle franc. Chavina de Melan? Kdyby ano, podvolil bych se v práci tu, jestli posud zběhlejší ruka mne nepředešla.

O obojím Vašnostiné laskavé vyjádření očekávaje, svrchu položenou svou prosbu opakuji a v laskavé přátelství Vaše a náboženou upomínku se poroučeje, zůstávám s vděčnou úctou

Vašnostem oddaný

JN Desolda.

v Plzni 11. Června 850.

298.

Antonín Marek (1785—1877) Sušilovi.

Děkuje za blahopřání.

V několika slovech značky nejasné nebo chybné (naši, Váš, zaři a j.)

Předrahý Vlastenče!

Došel k nám Vyslanec Váš — a přinesl pozdravení, kterým jste laskavě jménem družky naší Moravy poctiti ráčili den mých druhotin. S hlubokým pohnutím přijal jsem tento srdce jímající důkaz Vaší upřímnosti a lásky, an jsem ve skrytosti své nejméně se z tak dalekých končin nadál tako vřelého účastenství. — Nemoha sobě tu druhou milou ke mně vyslanou duši Veledůstojného Pana Procházku

déle udržeti — propouštím jej líbaje Vás všecky milé Moravany raduje se z projeveného přátelského smýšlení ke mně.

Váš vděčný

Ant. Marek.

V Libuni dne 7. září 1858.

299.

Sušil rajhradskému opatu Kalivodovi.

Posílá Études s článkem o Martyrologium Odonis (srv. č. 279.)

Vysoce Důstojný Pane!
Drahý Příteli!

Posílaje knihu Jesuity francouzskými vydanou Les études de théologie atd. nemohu nepřipsati řádkův několika, z nichž poznáte, jak věc ta se dála, pokud totižto již o ní vědomostí nemáte.

Když jsem byl v oktobru minulého léta z Rajhradu domů došel, ochoty Vaší Vys. Důstojnosti hojně použiv a sv. Odona rukopis prošetřiv: nemeškal jsem o výsledcích toho vyšetřování písemně zpraviti v. p. Martinova v Paříži, který mne byl jak Vám známo o to požádal. Psal mně na konci listu svého dotčený p. M., že mohu psáti latině, francouzsky, německy, aneb česky; zvolil jsem poslední jak se samo sebou rozumí a napsal jsem jemu o tom co jsem shledal zprávu jazykem svým přirozeným, jejž on jmenuje langue morave. Na poštu dávaje list do Paříže nemyslel jsem, že by snad místa svého v skutku došel, křestného aneb řeholného jména p. Martinova ani nevěda, a nadto jsem ovšem nedomníval se, žeby řečený p. M. veřejně listu mého použiti měl. Kdybych to byl předvídal, byl bych hlouběji o věci se pronesl a podotekl o itacismech, ježto se v rukopisech řeckých nalézají, jak u p. ἠλπήκατε místo ἠλπίκατε. Věc ta byla u mne odbavena, a dalejší o ní zmínky neočekával jsem.

Onehdy ale dostalo se mi knihy té Etudes atd.; poslána mi byla z kněhkupectví a již již jsem ji chtěl poslati nazpátky, mysle, že se nějaký omyl stal, ant jsem knihy té nebyl zakázal sobě. Tu padlo moje oko na přípis na hoře Les auteurs à Monsieur l'abbé Sušil. První věc byla, že jsem na obsah se podíval a ovšem stat: le manuscrit de Rayhrad mi rozžehla světla, proč asi pánové ti mně to poslali, o čem jsem se čta artikul ten dokonale přesvědčil. Slyše předešlého

pondělí, že V. V. Důstojnost jest v Brně, neváhal jsem zděliti s Vámi věc tu a podlé žádosti posílám knihu k líbému čtení. Tu máte, Důst. Pane, historii celé té záležitosti.

Vím, že mnoho se Vám hostů sejde,[1]) a tedy zavírám list svůj a lásce Vaší se poroučeje ostávám Vaší V. Důstojnosti

přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d 19. března 1857.

300.

Od výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methodia Karlu Orlovi.

Vrací se rukopis s návrhy oprav.

Páno B. M. Kuldou.

Velebný Pane!

Jednohlasným soudem výboru dědictví sv. Cyrilla a Methodia odbývaného dne 17. března r. t. posílá podepsané přednostenstvo Vašnostem zaslanou povídku „Beneš Lerovský“ nazpět, an v tomto objemu a v té formě dle svorného nábledu všech tří posuzovatelův Dědictvím vydati se nemůže. Avšak vyslovilo se přání, bychom Vašnostem na srozuměnou dali, žeby bylo škoda práci tu naprosto zavrhnouti, an obsahuje mnoho dobrého v sobě. Jmenovitě žádá sobě všechen výbor, bychom váženého pána spisovatele upřímně a bratrsky upozornili na to, žeť ovšem především potřebí jest dokonale seznámiti se s mluvnicí a s duchem řeči národní, což vezdy zůstane prvním požadavkem u toho, kdož chce vědomosti svoje pérem sdíleti s národem svým. Napotom shodují se všickni tři výborem zvolení soudcové v tom, byste ráčil laskavě vypustiti rozvlačité řeči, kázání a výroky svatých otcův církevních, začasté celé strany rukopisu Vašnostina zaujímající, tak aby veškeré jádro povídky této činilo asi 20 archů písma Vašeho, čím se práce ta stane přístupnější, užitečnější a tudyž vítanější.

Nadějemeť se, že s láskou bratrskou ochotně sobě povšimnouti ráčíte poukázek těchto upřímných, a že se navrácením Beneše Lerovského na přepracování nikterak nedáte mýliti a zastaviti ve Své lite-

[1]) ke svátku sv. Benedikta (21. bř.)

rární činnosti, k nížto nadán jste maje veliký dar vypravování a živého doličování charakterův, jakož se byl jeden ze tří soudcův pronesl; ba že překonav první překážky, t. j. obeznámiv se čtením klassických spisův českých i s ryzou mluvou i s mluvnicí a se skladnou [!] budoucně tím horlivěji a vydatněji pracovati budete o blahu národa našeho na poli náboženském, k čemuž povolán a tudyž mravně zavázán býti ráčíte.

V Brně dne 24. dubna 1858.

Frant. Sušil, starosta dědictví.
Ed. Karlík, pokladník.
Beneš Method Kulda,
jednatel.

Velebnému pánu Karlovi Orlovi,
administratoru fary Radostinské
v děkanství Měřinském.

301.

Karel Orel Sušilovi.

Dotaz stran rukopisu (srv. č. 300), stížnost na zásilku podílů Dědictví C. M.

Četné pravopisné chyby.

†

V Radostíně 13. února 1859.

Důstojný Pane Starosto!

Začátkem roku 1857 odeslal jsem jednateli výboru Dědictví sv. Cyrillského v. p. Kuldovi povídku pod názvem „Beneš Lerovský", o kterouž jsem se na veřejné vypsání pokusil. Bylat to práce bezmála sto velikých archů, které jsem nadšen pro dobrou věc i svoje zdraví nasadil, zatím dva roky již minuly a já za hodna nebyl, aby se mi nějaké i té nejmenší zprávy dostalo, co se s touto mojí lopotivou a poslední literní prací stalo — co děje. Domnívám se, ano i z daleka doslýchám, že od pánů censorů uznání nedošla a snad někde pohozena a opovržena leží. Už jsem se také u věci té na p. jednatele obrátil, avšak nebyl — nejsem hoden odpovědi. Žádal jsem, aby mi, domnění moje pravé-li jest, nazpět odeslána byla, a an už několik neděl zdarma

čekám, ni odpověď ni práci nedostávám, obracuji se na Vás a prosím snažně, abyste co Starosta patřičných učinil kroků, by se mi buď nějaké o spisu tom pravé zprávy dostalo a pakli zavržen a odsouzen, aby mi nazpět odeslán byl, jejž pak bych si co poslední truchlojemnou upomínku mojich mnohých ohněm ztrávených rukopisů a co poslední památku mojí zajisté nezištné a vroucí horlivosti spisovatelské uschoval.[1]) —

Mám ještě jednu prosbu. Až posud nedostal jsem já a tři spoluúdy zdejší farnosti ničehož, co Dědictví pro rok minulý vydalo, tedy ani Moravana ani cokoli jiného. Knihkupce Nitše jsem už dávno o to upomínal, žádaje, by mi to poštou odeslal — kde nic tu nic — spoluúdové hubují a tím ztrácí ústav důvěru, protož žádám neméně, abyste opět co Starosta Nitšovi nařízení dal, by o pořádnější kněh rozesílání péči měl. —

V hluboké uctivosti setrvám

věrně oddaný bratr v Kristu

Karel Orel,
Administrator v Radostině,
pošta: Velká Mezeříč.

302.

Vojtěch Kramérius Sušilovi.

Žádá o podíly Dědictví C. M., posílá spisek o svém otci.

Psáno g = j, j = í, ey = ej. Několik pravopisných chyb.

Velectěný, dóstojný [tak] Pane Professore!
V Kristu bratře přemilý!

Vašnostiná [!] starostlivost o rozšíření všeho dobrá, známá všem, kdož čítají spisův Vašich a snahu Vaši pro zvelebení družstva svatocyrilského v povědomí mají, omluví mne, že opomenuv kněhkupectví pp. Nitše[2]) a Grosse v Brně — zpříma Důstojnosti Vaší tuto píši.

Za rok 1857 — obdrželi jsme v osadě, péči mé svěřené — do Michovic, řičan. okresu, kraje Pražského — knihy, mappu a diplom — znějící na rok 1857 poštou: Běchovice = Řičanskou dne 21. srpna v nejlepším pořádku. Domníval jsem se, že i roku 1858 — tentýž pořádek pro členy svatocyrilské mého ovčinečka zachován bude.

[1]) O. byl náchylný k trudnomyslnosti.

[2]) K. píše: Nitče.

Seznam dobotovených a za rok 1858 platících spisův svatocyrilských stal se novinami pražskými ku konci měsíce ledna 1859.

Čekal jsem tedy na zásilku knih do osady mé patřících ze strany pp. kněhkupcův brněnských Nitše a Grosse — během celého měsíce února 1859. Čtěnářstvo [!] zdejší činilo ustavičně poptávky, zvláště že dobou zimní nejpříhodnější čas k užitečnému čtení a že čekali na nový kalendář pro rok běžící.

Osmělil jsem se tedy a učinil frankovaný přípis dne 4. března b. r. ku kněhoskladu výše jmenovanému prose o dobrotivé zaslání cestou poštovní Běchovice-řičanskou — kněh pro zdejší členy svatocyrilské — jenž [!] za rok minulý jim náleží. Jmenoval jsem v přípisu svém všech údů výslovně, vyznačil poštu a žádal, by celá zásilka nadepsána byla jménem mým.

Dosud však kniby tyto nepřicházejí [!]; členové nabíhají a počínají býti netrpělivými. Nevěda tedy jaké lepší rady, obracím se k Vaší Důstojnosti ctěný Pane Profesore, s prosbou pokornou, abyjste [!] zakročením dobrotivosti Vaší — nápomocným býti ráčili — a pp. kněhkupcův Nitše a Grosse k tomu přiměli, by bez odkladu oněch kněh nám odeslati neváhali.

Jména členův v zdejší osadě dosud trvajících i čísla diplomů svatocyril. jsou následující:

1. Vojt. Vil. Kramerius, děkan a sekret. vikar. v Mnichovicích — číslo 2234, III^{tí} třídy — diplom ode dne 1. ledna 1856.

2. Antonín Čirmon, měšťan a kupec tamtéž — číslo 4891, III^{tí} třídy — ode dne 31. pros. 1856.

3. Jan Konrád, mlynář pod Mnichovický — (pro celý rod) číslo diplomu 4890; třída III^{tí} — ode dne 31. pros. 1856.

4. Barbora Nedvědová, manželka France Nedvěda, měšťana a vysloužilého městského starosty v Mnichovicích — číslo 4892; III^{tí} třídy — ode dne 31. pros. 1856.

5. Marie Vávrová, usedlá gruntovnice z počestné obce Štruhařova č. 11, v okresu Černokosteleckém, kraje Praž. — číslo 5142; III^{tí} třídy — ode dne 25. března 1857.

6. Marie Millerová, sousedka obce Božkova č. 1, bývalého Komornohrádecka, nyní v c. k. okresu černokosteleckém, kraje Pražského — čís. diplomu 4893; III^{tí} tř. — ode dne 31. pros. 1856.

7. Rozálie Pýšová, manželka usedlého gruntovníka na Božkově č. 8. — číslo jejího diplomu 6547; III^{tí} třídy — ode dne 1. ledna 1857.

Osmý člen, ctihodný pán kaplan: P. Josef Eman. Ludvík — povolán byl odtaď za c. k. cooperátora do králov. věnného města Kostelce nad Labem, panství Brandýského — dnem 20. května 1858. Beze vší pochyby, že odtamtud přípis svůj ku kněhoskladu pp. Nitše a Grosse do Brna učinil a snad i také knihami pro r. 1858 podělen byl. Pak-li tak se nestalo, mohou i knihy proň na děkan. úřad v Mnichovicích odeslány býti, odkudž bych pak sám se o to postaral, by jemu řádně do Labského Kostelce dodány byly. —

Ještě jednou a to pokorně svou prosbu opakuji, žádaje o dobrotivé Vašnostino se postarání v této důležitosti.

Sám pak v vzájemný dárek a na památku od ctitele svého račtež tuto životopis mého † otce, [tohoto prvního buditele a křísitele národních zvuků československých, jimže již v druhé polovině věku předešlého — jako umíráčkem zvoněno bylo —] laskavě přijmouti, pakli již z jiné strany Vašnosti dodán jest nebyl. Veleváženy literát náš národní, Pán Antonín Rybička Vídeňský, c. kr. tajemník při nejvyšším soudu ku památce 100letých narozenin tohoto athleta českého vydal jej v Praze.

Těšíme se všichni na příchod dvojctihodného Pána P. Beneše Kuldy, co faráře určeného na Chlum, panství Nalžovického v bývalém Berounsku. Dáli Bůh v létě — při návštěvě pp. Střídníkův: v Selčanech a v Arneštovicích — zajedu sobě i na Chlum, bych tváří v tvář poznal ctěného tohoto vzdělance národu našeho. — Račtež Jemu i všem veleváženým literátům morav. mou úctu a pozdrav bratrský příležitě laskavě vyříditi.

Což Veleb. pán František Poimon dalším [!] pokračováním svých příležitostných kázní nás více neobraduje? Mamet jich jen 2 sešitky.

Jestli dosud Morava na ročník 1854 k dostání? Tentýž mně chybí. Mohl by jej pán kněhkupec brněnský spolu zaslati. Povinnost zaň zapravím opět po poště. —

Poroučeje sebe i všech ctitelův Vašich, jichž veliký u nás počet — bratrské Vaší lásce a zbožné paměti, po všecky dny života trvám a značím sebe Velectěnosti Vaší

nejoddanější přítel, ctitel a v Xtu Ježíši bratr upřímný

P. Vojtěch Kramérius,
děkan a sekretář vikariátní.

V Mnichovicích, bývalého Komornohrádecka (Kammerburg) nyní v c. kr. okresu Říčanském blíže Prahy, dne 23. března 1859.

303.

Daniel Deutsch Sušilovi.

Oslava sv. Cyrilla a Methoděje a psaní jmen těch.

V Předmostí 27./3. 859.

P. J K.

Mnohovážený Velebný Pane!

Račte odpustiti mé smělosti, že píši a Vás obtěžuji, neb bez toho množství [!] prací přeplněn jste. My ale kněží v našem okolí a doufám že v celé dioecesi máme Vás za svého otce a rádce a berem k Vám útočiště v potřebných pádech. To činím i já teď.

U nás v Předmostské fárnosti již jest první krok učiněn k tisícileté památce SS. Cyrilla a Meth. Kamenné sochy, jež budou státi u kostela, a veliké a skvostné býti mají, jsou již v práci a budou brzy hotovy. Pročež se obracím na Vás s tou uctivou prosbou: jestli vskutku tomu tak, že ta tisíciletá památka bude se konati v roku 1863, abych v kameni toto číslo mohl nechat vyryti. Tot jest má první a nejhlavnější otázka.

Druhá jest tato: Jestli podle nového pravopisu již při tom zůstane a bude se vždy psati [!] M e t o d a ne Method. Což já velice chválím, neb náš lid moravský to *h* nepěkně vyslovuje.

Třetí otázka: Jestli by se, jak to Bečák má, nemohlo psati docela jednoducho C i r i l bez toho *y*. Neb na to Kyril lid náš neuvikne [!], již to Cyril jest hlubocе vkořeněné, a bez toho žádná chyba to není.

Neračte se drahý pane Starosto horšiti a buďte tak laskav a odpovězte mi písemně na tyto 3 otázky. Já již to velice potřebuji, by kameník to mohl vyryti. Nerád bych, by nějaká chyba se tam vklouzla. Ještě také za 4. jestli Cyrill by se nemohlo psati jedním *l* totiž C y r i l.

Na den SS. našich Apoštolů [1]) jsme na vše pracovníky, a zvlášť na Vás modlitbou pamatovali, by dlouho nám p. Bůh zachoval tak horlivého zastávatele našich Mor. Apoštolů.

---

[1]) Tehdy ještě 9. března.

S nejhlubší pokorou znamenám se co Váš

přítel a bratr

Daniel Deutsch,
coop. v Předmostí.

304.

Nakladatelství Nitsch & Grosse Sušilovi.

Smlouva stran vydání Hymnů církevních.

Herrn Professor Sušil hier.

Brünn, 27. März 1859.

Euer Hochwürden!

Mit Bezugnahme auf unsere mündliche Verabredung sind wir sehr gern bereit die Drucklegung und den Verlag der neuen Auflage Ihrer Hymnen (böhmisch) unter nachfolgenden Bedingungen zu übernehmen, nehmlich:

1. Die Herausgabe geschieht für gemeinschaftliche Rechnung beider Teile, jedoch mit dem ausdrücklichen Bemerken, daß, sollte, wider Erwarten, die Auflage sich nicht auszahlen, der Herr Verfasser zu einer Aufzahlung nicht verpflichtet ist.

2. Der Herr Verfasser verzichtet auf festes (fixes) Honorar; die Verleger übernehmen die Bestreitung der Auslagen für Papier, Druck und Buchbinder.

3. Der nach Abrechnung der von den Verlegern bestrittenen Drucklegungs- etc. Unkosten, ingleichen nach Abrechnung der abgegebenen Gratis- oder überhaupt nicht zur Zahlung gelangten u. verloren gegangenen Exemplare sich ergebende Netto-Reingewinn wird zwischen Verfasser und Verleger zu gleichen Theilen getheilt.

4. Die Rechnungslegung, resp. Zahlung des den Herrn Verfasser event. treffenden Gewinn-Antheils findet alljährlich zwischen Ostern u. Pfingsten statt und zwar das erste Mal im Jahre 1860.

5. Die Höhe der zu machenden Auflage wird auf 1200 Exemplare bestimmt; Druck und Papier nach der dem Verfasser vorgelegten Probe; außerdem werden noch 20 Exemplare mit breitem Rande für den Herrn Verfasser abgezogen.

Wir glauben hiemit alle Punkte unserer Besprechung erwähnt zu haben.

Achtungsvoll ganz ergebenst

Nitsch & Grosse.

305.

Kaplan Josef Nezval Sušilovi.

Omlouvá churavostí, že nedodává spisu o sv. Paulinovi.

V Čejkovicích v den sv. Bernardina[1]) 859.

Důstojný Pane,
Veleváženy Pane Professor!

Mě[!] se zdá, že Vaše Důstojnost na mne zanevřela, poněvadž jsem se do obdělání života sv. Paulína z Noly nevydal, ačkoliv jsem k tomu byl tolikráte a tak důrazně napomínán, ačkoliv jsem sám byl vícekráte opravdově slíbil, tu práci již podniknouti. — Nyní tedy ex ultima Thule — z Čejkovic — (vždyť jsem v Brně už ani to nemohl) prosím uctivě, račte odpustiti. Troufám si říci, že by člověk jakýkoliv, jen trochu uznalý, celou mou slabotu, a všechny mé okolnosti poznav, ani slovem mého jednání nehanil. Tím více se doufati osměluji, že Vaší Důstojnosti přešlechetná, nad míru laskavá mysl mne opět na milost přijme. — Více psáti nyní nemohu; jsem ještě velmi slabý,[2]) ale okřívám vůčihledě. Buď za to Bohu chvála. — Ad aram Dei in quovis SS. Missae Sacrificio Tui recordari, ex quo promisi nunquam omisi. Ut Tu quoque mei interdum recordari digneris, humillime et enixe petit

Tuae Reverentiae

quam maxime deditus, quondam discipulus

Josefus Nezval.

306.

Nezval Sušilovi.

Blahopřání ke kanovnictví.

---

[1]) 20. května.

[2]) Pro churavost opět a opět byl nucen vzdáti se duchovní správy. Dovolenou trávil m. j. v Jedovnicích (srv. dopis č. 306, 307) a v Dolních Dubňanech (308); v Ratíškovicích (309) byl farářem.

V Jedovnicích 17. prosince 1864.

†††

Nejdůstojnější Pane professor!

Právě nyní čtu v novinách, že J. V. císař Pán Vaši Důstojnost ráčil jmenovati kanovníkem čestným brněnské kapitole biskupské. Vždycky a ve všem upřímně srdečný podíl beru, co se Vaší Důstojnosti týká. Zpráva s vrchu zmíněná mne tedy velmi potěšila, a vnitř nucena se cítím, Vaší Důstojnosti vroucné své přání vyjádřiti. — Ovšem vůbec jest známo, že Důstojnost Vaše po cti před lidmi netouží, že z čisté lásky k Bohu, k církvi a vlasti neunaveně, bez přestání všechny Své síly tráviti ráčíte; nicméně však těšiti Vaši Důstojnost snad přece bude to vědomí, že tisíce a tisíce celým srdcem Vaší Důstojnosti oddaných nejšlechetnějších duší nad vyznamenáním, předávno již více než zaslouženým, nyní Vaší Důstojnosti uděleným upřímně se radují. —

Bůh nejmilostnější račiž Důstojnost Vaši zachovati v svěžesti jak tělesné tak duševní, račiž vůbec všech milostí nejštědřeji uděliti, kterých každodenně z celého srdce přeje

Vaší Důstojnosti k díkům povinný

Josef Nezval.

307.

Nezval Sušilovi.

Blahopřeje ku jmeninám.

L. J. Chr.

V Jedovnicích 20. června 1865.

Nejdůstojnější Pane kanovníku!
Velevážený Pane professor!

Právě v tu dobu, v kterou připadaly jmenoviny Důstojnosti Vaší, byl jsem od domova vzdálen, bych o samotě duchovními exercicíemi mravně se obnovil. Jenom této příčině račte to připočísti, že teprv nyní přání své vyjadřuji.

Každodenně dle slibu svého Důstojnosti Vaší při oběti mše svaté pamětliv, vždycky na Bohu žádám, a také nyní přeju, aby Pán Bůh všech milostí Důstojnosti Vaší hojně uděliti ráčil k blahodějnému a

trvanlivému šlechetnému působení pro čest Boží, pro církev svatou, pro vlast milenou.

Račtež přání mé milostivě přijmouti a památku milostnou zachovati

Vaší Důstojnosti celým srdcem oddanému

Josefu Nezvalovi,
knězi církevnímu.

308.

Nezval Sušilovi.

Táže se na nejlepší českou mluvnici a na cenu Jungmannova slovníku.

L. J. Chr.

V Dubňanech 4. listopádu 1866.

Nejdůstojnější pane kanovníku,
Mnohovážený a přemilený pane professor!

Ačkoliv jsem již roku 1848 české řeči se hleděl trochu přiučiti pod řízením Dr. Dudíka[1]), a poznovu r. 1849 pod profess. Šemberou, přece nyní často cítím, že základní pravidla mluvnice již z paměti se mi vytratily, a že mnohonásobně chybuji.[2]) Nyní zde v Dubňanech máme mladého učitele, který, jsa schopným a té věci čilým, rád by v řeči české se zdokonalil. Já jsem si umínil, spolu s ním mluvnici zcela poznovu opakovati, abych pravidla všecky [!] poznovu i hloub jemu i sobě do paměti vštípil; — ale nevím, kterou knihu bychom měli vzíti za rukověť. Oznámenou jsem sice kdesi nalezl mluvnici Dra Čupra co výbornou; — avšak poněvadž nikdy jsem tu mluvnici neměl v rukách, a na zprávy vydavatelův a nakladatelův nikdy není bezpečný spoleh, snažně prosím, račte mě [!] oznámiti, kterou mluvnici české řeči Vy uznáváte za nejlepší?

Já si ji koupím, ať jest sebe dražší. — Rád bych také měl velký slovník Jungmannův a obětoval bych za něj třeba 20—25 zl. r. č.; — ačkoliv co deficient peněz nazbyt nemám. Nemohl byste Nejdůstojnější Pane za ty peníze mě k němu dopomoci? Jestli jest slovník ten za tak levný peníz k dostání, já bez meškání 20—25 zl. r. č. k rukoum Vaší Důstojnosti milerád odešlu.

---

[1]) na filosofickém ústavě v Brně.

[2]) Dle věrného tohoto otisku dopisův jeho nebylo tak zle.

Že s takovými prosbami k Vaší Důstojnosti se obracím, toho příčina věru jediná jest sklonná a nad míru ušlechtilá ta milost, kterou jste Nejdůstojnější Pane už nejedenkráte ke mně ráčil na jevo dáti.

S nejhlubší vnitřní úctou a vážností zůstávám

Vaší Důstojnosti sluha nejmenší

Josef Nezval,
kněz církevní, nyní v Dubňanech
u Hodonína.

309.

Nezval Sušilovi.

Žádá o půjčení průvodu varhan ke kostelním písním.

V Ratiškovicích 12. července 1867.

†††

Veledůstojný Pane kanovníku!

Snad ráčíte věděti, že já před nedávnem jsem se stal farářem v Ratiškovicích. Jsa u investitury v Brně 17. června chtěl jsem Vaší Důstojnosti učiniti svou poklonu, nalezl jsem však Váš příbytek zamčený — a nezbývalo mě[!] potom už pražádného času, abych byl ještě jednou přišel.

V Ratiškovicích jest fára teprv nyní znovu zřízena, lidé ve všem teprv musí býti cvičeni, obzvláště v zpěvu kostelním. Já bych je rád hned zpočátku navykl na zpěv čistý; k tomu bych velmi potřeboval „Hlas varhan“ pomocí dědictví Svato-Janského ku kancionálu vydaný. To dílo však stojí 13 zl., já zbytečných peněz nemám; nadělal jsem ku svému začátečnímu hospodářství tolik dluhů, že se z nich sotva za rok vymatu. Proto prosím srdečně a pokorně, račte mě Veledůstojný Pane „Hlas varhan“ na nějaký čas milostivě propůjčiti; já si jej budu se zdejším učitelem opisovati, a zase jej bez poškvrny s díkami vrátím. Jestli prosbu mou vyslyšíte, račte „Hlas varhan“ mě poslati po počtě v obálce n e f r a n k o v a n é; poslední počta je v Hodoníně. Jungmannův Slovník jsem sobě před čtvrtrokem koupil za 30 zl. od učitele Navrátila — byl ohlášen v M. Orlici.

S nejhlubší úctou

Vaší Veledůstojnosti nejmenší sluha

Josef Nezval.

310.

Dr. Frant. Lad. Rieger (1818—1903) Šušilovi.

Žádá o příspěvky pro Slovník naučný, připojuje několik hesel.

Psáno na tištěném prospektě »náučného slovníku.« — Adressa na str. 4°: Sr. Hochwürden Herrn Herrn Franz Sušil öff. ord. Professor der Theologie in Brünn. Známka 15 kr.

Veledůstojný Pane Professor!

Již při prvním početí příprav k Naučnému Slovníku dal jsem Vst. prostředkem p. pat. Štulce prosit za podporu a přispívání v oboru theologickém. On mne ubezpečil, že má podporu Vaší [!] slíbenou a zjištěnou. Ješto pak posud ani odpovědi od Vsti ani článkův z Vašeho pera nedostávám, musím se domyšlet, že věc tu velmi špatně obstaral — a protož jsem přinucen obrátiti se k Vsti přímo s listem a prositi o zprávu, zda-li Vám již pat. Štulc jaké články zaslal — a zda-li a kdy jakých mohu očekávat. Budoucně jestli mi své pomoci neodepřete, dovolím si Vsti zaslati některé články k vypracování vždy přímo poštou, jakož již tuto dnes s jedním seznamem počátek činím. Možná že bych Vsti odeslal ještě některé články z dřívějších písmen — jestli jste totiž posud od pat. Štulce žádných neobdržel. Obávám se, že asi pat. Štulc, jemuž jsem dal články pro Moravu — jmenovitě theologické na starost, věc tu zanedbal — a špatně neb nic neobstaral — a nerad bych, aby tím v díle jaké opozdění se stalo. Račtež mi laskavě odpovědět a upokojit, že jsem Vstino jmeno v seznamu přispívatelův nepřijal b e z V a š e h o s v o l e n í. Staloli se pak tak — tož se stalo vinou p. Štulce; mne[!] to račtež prominout — a věci své zajisté užitečné pomoci neodpírejte.

Vsti se zvláštní úctou oddaný

Dr. Fr. Lad. Rieger.

V Praze 24 Maje 1859.

Efraim kmen žid. 12.
Eloah 8.
Eliaš prorok 12.
Elisa (Eliseus) prorok 10.
Esau 12.
Ezra žid. zakonník 10.
Essenští — sekta 20 ř.
Esther židovka 15.
Exegese 60.
Exodus Mojž. 2.
Ezechiel prorok 8.
Filištiné 8.
Ezeon Geber město.

Při každém článku je udáno, kolik asi by měl mít řádkův (tiskových); zůstavuji však Vstinu uznání o důležitosti jeho větší nebo menší, aby jste[!] jej dle toho zřídil. Jen ovšem aby v celku rozsah v e l i c e nebyl překročen.

311.

G. A. Schmaus Sušilovi.

Příspěvky pro Slovník naučný. „Jasoňův" úsudek o slovníku. Hesla.

Psáno na redakčním dopisním papíře, na němž vytištěno: Redakce „Slovníka naučného" Dr. Frant. Lad. Rieger v Praze v č. 719—II.

P. T. p. Th. prof. P. Sušil.

Veledůstojný, slovutný pane!

Za nepřítomnosti Dra Riegera a zplnomocněn od něho osměluji se v důvěře k Vašnostině[!] návrhu, jejž jste při zaslání článku z písmeny E a F redakcí učiniti ráčil, Vašnostem zaslati tuto nové články pro „Slovník naučný", a přesvědčen jsa, že přízeň, již jste ku podniknutí p. Dra Riegera ochotným zasláním článků na jevo dal, nikterak neochabla, nelze mi pochybovat, že i tyto články nám co nevidět zašlete. Co se týče řádků udaných, ovšem není nutně potřebí, by jste[!] se přísně vázal na ně, a uznáte-li některý článek k př. „Hymna" za důležitější, bude to zajisté p. Dra Riegera těšiti, obdrží-li od Vašnosti článek delší; neboť o zásady, podávati důkladné články ze všech oborů čtenářstvu „Nauč. Slovníka" až posud pokud vím, není upuštěno a bohdá nebude, byť i „Jasoň" svým anathemem stíhal redakci a pobožnůstkářů jí spílal. Ostatně, kdyby jste, velebný pane, snad některý článek za zbytečný uznal, dostačí, když to jen redakci oznámíte.

Nadějí se koje, že přání, jež na Vašnosti vznáší Dr. Rieger, by jste laskavě hotové články v brzce nám zaslati ráčil, vyslyšíte, pokládám si za velkou čest, osvědčiti se co

Vašnostin otitel ponížený

G. A. Schmaus,
sekretář redakce.

V Praze 13. září 1859.

Gad hlava kmene židovského . . . . . 10 řádků
Gabriel archanjel . . . . . 10 „
Gideon . . . . . 7 „
Goliáš . . . . . 6 „
Hatto 1. a 2. arcibisk. Mohučský . . . . 12 „
Hilarius sv. . . . . 18 „
Hinkmar arcibisk. Remežský . . . . . 15 „
Hippolyt sv. církv. otec . . . . . 30 „
Hlavní (Dom-) chrám . . . . . 6 „
Hosianna
Hymna (ad libitum)

312.

Schmaus Sušilovi.

Žádá pro Slovník naučný článek o církevních otcích.

Veledůstojný, slovutný pane professore!

Z rozkazu pana Dra Riegera osměluji se obrátiti k Vašnostem s uctivou prosbou, by jste pro „Slovník Naučný“ laskavě zpracovati ráčil důležitý článek „Církevní otcové“. Příčina proč tak pozdě článek tak vážný se přiděluje, zakládá se v tom, že nebylo posud lze vyšetřiti, kterému z velebných pánů soupracovníků našich původně připsán byl a redakce teprv teď nedostatek ten zpozorovala.

Pan Dr. Rieger pevně doufá, že Vašnosti článek ten neodmrštíte a že jej pokud jen možná v nejkratší lhůtě (asi do 16. října) zaslati sobě nestížíte, jelikož již tisk „Slovníka“ k písmenu „Ce“ dospěl, dotčený článek tudíž již nevyhnutelně potřebný jest. Kdyby však Vašnostem nebylo na snadě, zaslati nám „církevní otce“ do oné doby, aneb kdyby jste vůbec zpracování článku od Sebe odmítl, tož prosím snažně, by jste to co možná nejdřív redakci oznámiti ráčil, aby se jinaké opatření státi mohlo.

Do přízně Vašnostiny uctivě se poroučí

ve jménu p. Dra Riegra

G. A. Schmaus,
sekretář redakce.

V Praze 5. října 1860.

313.

Schmaus Sušilovi.

Žádá pro Slovník n. článek o Dědictví C. M.

V redakční adresse škrtnuto číslo domu.

Slovutný, vysocedůstojný pane!

Důvěřuje ve spanilomyslnost Vašnostinu osměluji se obtěžovati Vás prosbou, aby jste pro „Slovník Naučný“ sepsati ráčil článek o „dědictví sv. Cyrila a Methoděje“. Vím sice, že nerad dáváte se vytrhovati z prací svých, jež konáte zajisté jedině v prospěch národa i literatury; avšak ještoto Dr. Frencl na mé požádání článek o Svatojanském dědictví redakci podal, pokládám za slušné, aby podobný článek z pera znalcova vyplynul i o důležitém tomto ústavě na Moravě. A přesvědčen jsa, že nikdo článek nedovede napsati tak jako Vy slovutný pane, opětuji prosbu svou, aby jste nám článek ten do 13. června laskavě zaslal.

Očekávám důvěrně splnění uctivé žádosti této a do přízně Vašnostiny se poroučeje trvám

Vaší slovutnosti ctitel oddaný

G. A. Šmaus.

V Praze 4. června 1861.

Adressa: Redakce Slovníka Naučného v Praze k odevzdání v knihkupectví J. L. Kober v Nových Alejích.

314.

Jakub Malý (1811—1885) Sušilovi.

Odpovídá Sušilovi, který odepřel do Slovníka n. dále přispívati.

Psáno na redakčním dopisním papíře (v Praze v č. 1609 - II) Po boku otištěny m. j. podmínky honoráře ($34^1/_2$ zl. za arch čili $1^1/_2$ kr. za řádku.)

V Praze dne 13. prosince 1863.

Veleváženy pane!

Obdržev vážený přípis Vašnostin od 6. t. nemohu jinak než splniti přání v něm vyslovené, ač to učiním s lítostí; neboť nerad ztratím váženého spolupracovníka. Nevyrozumívám sice z dopisu Vašnostina, které články „se příčí Vašemu přesvědčení a náboženský

i vědecký cit Váš urážejí", neboť nevím, jak daleko Vás Slovník naučný již došel. Ale ke svému ospravedlnění dodávám, že theologické články v třetím a čtvrtém dílu Slovníka pocházejí veskrz od velmi váženého katolického kněze českého[1]) od kterého mohu s jistotou očekávat, že nenapíše ničeho proti víře katolické.

Zůstávám s úctou

Vašnostin upřímný ctitel

Jak. Malý.

315.

Jan Jurášek Sušilovi.

Posílá písně pro chystaný kancionál. Reklamuje podíly Dědictví C. M. P. B. J. K.

Vysoce Důstojný, Velectěný Velebný Pane!

Obdrželi jsme ondyno v currendě consistoriální návěští, že jste ráčil ustanoviti sbírku kostelních písní, ku složení ouplného kancionálu, který roku 1862 nákladem dědictví sv. Cyrilla a Methoda vydán býti má. V návěští onom byli jsme upozorněni na to, jest-liže se v některé fárnosti jakých málo známých neb starožitných katolických písní <nalezá>, abychme jich Vám Velectěný Velebný Pane odeslali. V zdejší fárnosti Lututovské jest zpěv z většího dílu podle Bečákova kancionálu zřízen; zpíváme ale též kromě toho dvě písně ku sv. požehnání, které ještě ani tiskem vydané nebyly, aniž jsem jich až posud kde v kterém chrámu Páně na Moravě neb ve Slezsku zpívati slyšel. Pak také v čas vánoční až po hromnice zpívá lid v neděli neb ve svátek odpoledne po sv. požehnání též dvě písně, které vlastně z polského pocházejí, ale veskrz všem, jenž je až dosud slyšeli, se líbily. Osmělil jsem se tedy, ty písně odepsati [!], a je Vám Velebný Pane k nahlédnutí odeslati, zdá-li [!] by se některá z nich k účelu Vašemu nehodila? Arie jsou od zdejšího pana učitele připsané.

Ale ještě nějakou prosbu bych měl, Velebný Pane. Já jsem totiž též údem dědictví cyrillomethodějského, a hned při vstoupení do dědictví toho udal jsem, že chci knihy [!] jmenovaným dědictvím vydávané skrze knihkupectví p. Neugebaura v Olomouci odebírati. Po dvě léta

[1]) Dr. Novotného?

obdržel jsem knihy ty pravidelně, a s nastávajícím rokem 1859 obrátil jsem se na jmenované knihkupectví v Olomouci, zdá-li již se tam vynacházejí knihy dědictvím brněnským na rok 1859tý vydané, a odepsáno mi, že ještě ne. Každého měsíce jsem se dotazoval, ale vždy tu samou odpověď obdržel. Pak jsem se obrátil po třikráte na knihkupectví pp. Nitsche a Grosse v Brně i s udáním čísla, pod nímž jakožto úd zaznamenán jsem, s prosbou, by mi: Moravana na r. 1859, život sv. Jana Kap. a děje sv. mučedlníkův od Dudíka poslali a pro budoucnost mi knihy z dědictví po poště odesílali. Ale na žádný list ani kněh ani odpovědi jsem neobdržel. Žádám tedy Vašnosti uctivě, byste ráčil tak láskav býti a věci té se zaujmouti, abych ku svému přišel. Byl bych to již nechal tak, ale poněvadž se mi právě ta příležitost s těmi písněmi nahodila, tak jsem sobě myslil, že při té příležitosti Velectěného Pana Professora poprosím, by se ve věci té stal pořádek.

Neračtež mi Vysocedůstojný Pane smělost mou za zlé pokládati, když za vyslyšení žádosti mé prosím a sobě přeji, abych byl tak šťastný, alespoň několik řádečků od Velectěného, Velebného Pána obdržeti. S tou nejhlubší uctivostí znamenám se

Vašnosti ponížený služebník

Jan Jurášek,
Cooperator.[1])

V Lututovicích, dne 25. srpna 1859.
(Leitersdorf bei Troppau.)
Číslo na mém diplomu jest: 3492 III. tř.[2])

316.

Dr. Innocenc Frencl (1818—1862) Sušilovi.

O chystaném kancionále.

Veledůstojný Pane!
Drahocenný Příteli a Bratře v Kr.!

Litoval jsem toho velice, že jsem v Praze nebyl, an meškaje v Světcí (Schvatz) blíže Teplic, na kníž. arcibiskupském letohrádku,

[1]) Pozd. professor náboženství na českém gymnasiu v Olomouci.

[2]) Sušil tužkou poznamenal: 29/12 858 an die Buchhandlung Neugebauer abgeschickt. Z toho lze souditi, že nepořádné rozesílání podílů nebylo vždy zaviněno vydavatelstvím.

jsem se v Novinách dočetl, že ste do milé naší Prahy zavíta. A v pravdě kdybych měl jistotu, že déle v Praze se pozdržíte, byl bych se byl domů vrátil, však nic toho nevěda, zůstal jsem doufaje, že Vás snad ještě navrativ[l] se nalezna; což ovšem se nestalo a čehož tím více želím, ježto ze zaslaného listu Vašeho vyrozumívám, že ste marnou cestu do Bohusodova [tak] vážil, kdežto já tam ani nohou nezavadil, aniž jsem komu o tom pravil, že tamto miním[l] se odebrati. Tak mi nezbývá ničeho, leč písmenou poněkud nahraditi, což by ústně v přáteleském hovoru ovšem lépe se vyříditi dalo. Velmi mnoho otázek na mne dáváte a tudíž musím i pro krátkost času jak možná stručnosti šetřiti.

Velikost kancionalu, jejž vydati obmýšlíme, nedá se napřed určiti, však ale podle mého zdání na 30—40 archů Postillových[1]) s hrubým Cicero a notami tištěný Exemplář ku podělení údů vypadne, na prodej pro lid ovšem menší bude. Tím méně určiti lze počet písní, jež obsahovati má. Ze svatováclavského se vezmou obyčejnější písně a i ty, které nápěvem svým vynikají, k tomu se přidruží obvyklé novější, vše opraveno, tak aby jak podotknuto v úmluvě co možná původního textu se šetřilo, co potřeba a nedostávajícího se přidělá, at toho vypadne méně nebo více, neb nám jest se říditi dle potřeby věci. Obyčejné potřebné modlitby pak mohou se ve vydání pro lid připojiti. Školní ale kancional zvláště upravovati mám za zbytečné; lépe bude když mládež uvykne kancionalu, kterého jednou odrostlá užívati má, který při velkém nákladu levný bude; neb zpěv chrámový či kostelní musí se mládeží do lidu vpravovati, má-li zkvésti. Myslím tedy, aby se jak již vyjednáno bylo na trojím vydání přestalo. Co do novějších u lidu obvyklých písní těch pominouti nelze, anobrž všecky obvyklejší v příslušící opravě do sbírky se přijmouti musí. Lidem v novém kancionalu si potud oblíbí, pokud v něm oblíbené písně nalezne[l] pak i rad se starým vážným choralům se[l] přiučí, které horliví pastýři duchovní a učitelé v lid vpraviti se přičiní, bez kteréhožto přičinění kancional nic nepomůže. Že pak některé známé a v lidu obvyklé písně Svatováci. i u Bratrů se nalezají, nic nás nemýliž, jen když v nich nevane duch nekatolický. I bratří mohli je od katolíků vzíti, kteří dříve bratří se nalezali; což jmenovitě platí o písni Vesele zpívejme; neb ta se již nalezá v Rorátech z části.

---

[1]) Frenclovy Postilly.

Co se pak veřejného pojednávání o kancionalu týče, nechť se o to pokusí, kdo času a chuti k tomu má, mně však obé schází, ačkoliv všech dobrých pokynutí šetřiti a dle možnosti použíti chci a hodlám, však ale s Blahověstem a vůbec s journalistikou nechci míti co činiti. Takový kancional, jímžby se všem zadost učinilo, nikdy nezpůsobíme; dosti na tom, když obecným potřebám vyhovíme.

Z ohledu pracovníků, naložte s částí Vám přidělenou dle nejlepšího uznání, vezměte a povolejte jich k tomu více nebo méně, jen nechť je práce kalá, opravy nechť šetří co možná původního textu a prostonárodnosti. My pak jsme svou část svěřili dvěma mužům v ohledu tomto chvalně známým, jenž o nábožných národních písních již více pracovali a sice zdařile, totiž vikářům Bradáčovi a Drbohlavovi, z nichžto první již o opravení Svatováclavských písní a doplnění chybujících, druhý pak o opravě novějších obvyklých pracuje. Později pak i Vinařického, jenž nyní v Praze při ruce jest. Více jich k té věci povolati nemíním boje se, aby se příliš práce neruznily [!]; neb ne každý, kdo báseň dělati umí, jest schopen k vzdělání velebné církevní hymny.

Pracujte tedy snažně a dle nejlepšího nábledu, práce Vám připadající rozdělte tak, aby ste s uloženou Vám částí v čas hotovi byli — myslím nejdéle do srpna roku 1861. Pak dá-li Bůh budeme míti velikou poradu, kdež určíme, které písně se přijmou, které se vynechají, co se doplniti neb znova zhotoviti má, což když tak uspořádáme, pak Vám to ještě k souměrnému přehlídnutí dáme, pak i k tisku se přikročí, o který aby se řádně a skvěle dál já se postarám.

Posléze následují stručné odpovědi na drobné a různé otázky Vaše:

1. Za arch 24 stran platíme[1]) posud 10 fl. stř. honoraru a za postillový se platí tolikéž.

2. Vazba jednoho svazku 8. jako lonského a letošního přijde dle počtu archů na 5—8 kr. stř., za letošní se platilo 5½ kr. stř. Však hodlám letos nové ceny umluviti.

3. Za tisk jednoho archu při 24000 Exempl. nákladu i s papírem platilo se letos 229 fl. stříbra, za obálku 90 fl. stř. a platí se vždy, když 6 archů vytištěno jest; kněhvazačům v jistých lhůtách dle potřeby.

4. Odkazy čili legaty se přijímají jako vklady, legataři se pod číslem do Matrik zanesou co údové, mrtví pak se v Seznamu zemřelých co mrtví údové modlitbám živoucích [se] poroučejí.

[1]) v Dědictví sv. Jana.

Ostatně co Praha k r. 1863 hudebního chystá nevím. Válka zuřící a opět hrozící všechněch mysli zaujímala a zaujímá.

Konečně pak přeji Vám od srdce síly a vytrvalosti, abyste na vzdor nepříznivých lidí zlobě započatou věc pravou dobře dokonal a přemoh úklady odpůrců a protivníků nešlechetných, v tom co dobrého a pravého obmýšlíte prospíval. K čemuž Svrchovaný račiž dáti Vám milost a hojnou pomoc svou, já pak líbaje Vás jsem Vaší Důstojnosti

vroucně oddaný Přítel a ctitel

Dr. Innoc. Frencl.

V Praze 10/9 859.

317.

Karel Vinařický (1803—1869) Sušilovi.

Žádá o spolupracovnictví pro časopis katolického duchovenstva.

Znaky diakritické někdy nejasné, někdy chybí.

Vysoce Učený, Veledůstojný Pane professore!

V častých rozmluvách o novém vydávání časopisu pro katol. duch. s P. spirituálem Rezáčem nejednou jsem se vyjádřil, že bych následkem mnohostranného na mne doléhání redakci na sebe přijal, kdybych se nadíti směl, že Vaše Veledůstojnost se svými literarními přátely na Moravě činné účastenství bráti budete ve spoluspisování. Snažně o to žádám, anobrž na tomto spolupůsobení kladu celou naději zdaru nového toho časopisu. Račtež mne o tom písemně ubezpečiti, abych to v úvodu k časopisu slovy písemného přídavku v programu sde přiloženém v známost veřejnou uvésti mohl. Připomínám, že jsem Jeho Eminenci kardinalovi kníž. arcib. Pražskému při audienci zvláště vytknul, že se od Vaší Veledůstojnosti a Vašnostiných přátel na Moravě vydatné pomoci nadíti mohu. Prosil bych též, kdyby Vaše Veledůstojnost ráčila zprostředkovati, abychom pro „kroniku“ také zprávy z Moravy pořádně dostávali, jmenovitě o všelikých zjevech náboženského smyslu, z ohledu proměn v stavu duchovenstva, alespoň z Brněnské b. dioecesí.

Jakmile první svazek vytištěn bude — což bohdá před 15. února se stane, — neprodlím odeslat ho V. Veledůstojnosti i s dalším pokračováním. Poroučeje se Vaší bratrské lásce a přízni jsem z té duše

Vaší Veledůstojnosti vroucí ctitel

K. Vinařický.

Pod Vyšehradem (blíž Prahy) dne 22. prosince 1859.

N. Za náhradu všelikých útrat při spolupůsobení ručím. Programy se rozesílati budou co nevidět, všem pp. beneficiatům po Čechách i Moravě zvlášť.

318.

Sušil Vinařickému.

Uvádí jména známých, kteří by do Časop. k. duch. přispívali, připomíná obtíže, které jemu v tom vadí.

Opisy listů Sušilových k Vinařickému dal kdysi k potřebě vydavatelově na výměnu pořídíti řed. V. Ot. Slavík, synovec Vinařického a vydavatel dopisův jeho (nákl. České akademie). Připojeny byly též opisy některých listů Vinařického k Sušilovi, odchylující se místy, hl. co do slovosledu, od originálů zde otištěných, pořízené tedy, ač-li jsou správné, snad podle konceptů.

Vysoce důstojný Pane Kanovníku!

Hned, když jsem byl list V. D. obdržel, rozeslal jsem programmy k listu přiložené těm v. pánům, jimž svědčily, a neopomenul jsem jich požádati ano poprositi, aby Vaší V. D. k službám hleděti si neobtížili. Ano také jiné v. pány k témuž jsem nabídl, a přislíbili v. p. prof. Procházka na zdejším gymnasiu a v. p. Vurm spiritual ve zdejší Ochranově žádostem Veledůstojnosti V. se propůjčovati; jmenovitě p. Vurm slíbil nějakou kroniku o náboženém na Moravě smýšlení spisovati a Panu Kanovníkovi posílati; škoda, že jsem programmu zvláště jim svědčícího neměl. Co se mne týká, tu jiná; i ráčíte odpustiti, že se v ničem zavázati nemohu. Písně národní sice ukončeny jsou právě, an osmý svazek se rozesílá a tudy nemalá tíže odpadla. Ale jsou jiné práce, ve kterých se mi zavoditi přijde, a které úsilného namáhání slabých sil mojich žádají! V zimě den krátek, večer oči mně neslouží v té míře, abych ve spisování stati nějaké dáti se mohl, a když bude dne přirostati, písmo svaté Nov. Zák. veškeru mysl mou tak zajme, že o jiných věcech psáti možno nebude. Tím se neodpírám někdy článek ten neb onen a snad právě písma sv. N. Z. se týkající V. V. D. zaslati, ale toho jenom prosím, aby mne od stálého a pořádného statí pro dotčený časopis vypracování oprostiti ráčila; v té straně p. dr. Bílý jistě všecko učiní, čeho jenom Veledůstojnost Vaše žádati může. I pan doktor Frant. Hošek professor pastorálky slibuje, že zamýšlený časopis pracemi svými z oboru pastorálky — mezi těmi

pastorálku a homiletiku Sv. Augustina, dílo původní — všelijak podporovati bodlá. Prosím toliko, abyste, Vysoce Důstojný Pane, jemu jakož i oněm dvěma pánům zvláštní programm doslati neopomenul.

Podlé toho nebude potřebí, aby Veledůst. V. mně dotčený časopis dosílala, toho raději p. dr. Bílý zaslouží; já se spokojím obyčejnou cestou jej sobě u kněhkupce zaopatřiti. Leč prosím, račte mi to Vys. Důstojný Pane všecko na dobrou stranu vykládati a ubezpečen býti, že já vždy trvám

Vaší Veledůstojnosti vroucný ctitel

Fr. Sušil.

V Brně 2. ledna 1860.

319.

Vinařický Sušilovi.

Zve na valnou hromadu katolických jednot.

Veledůstojný Pane Professore!
Drahý Příteli!

Na valném shromáždění jednot katolických jednati se bude mimo jiné o zřízení jednoty k vydávání knih bohovědných,[1]) o kancionálu atd. o věcech, které se bez Vašnosti vyříditi nedají. Pročež snažně všickni ctitelové Vaši žádají, abyste k sjezdu tomu do Prahy jistě zavítal, možná-li již 22ho t. m., abychom se o věci žádoucí zrale umluviti mohli.

Má skrovná domácnost stojí Vašnostem k službám. Uhostěte se u mne. Račtež také povzbuditi pana spirituala Wurma; a snad si také p. prof. Procházka říci dá, a jestli by snad pro slavnost Olomuckou hned první den přijíti nemohl, přijeď alespoň 25ho. Oba tito páni by se, též i p. farář Bílý u mne a u kolegy Štulce ubytovati museli. P. Bílému zároveň píši.

V českém shromáždění bude presidovati p. biskup Budějovický. Vašnosti jste za místopresidenta v oddělení pro vědy in petto. Nuže tedy šťastnou cestu k nám.

---

[1]) Zřízena jakožto Dědictví sv. Prokopa.

Poctěte domácnost Vašnostina

upřímného otitele

K. Vinařického.

Na Vyšehradě (č. 14) dne 10. září 1860.

320.

Vinařický Sušilovi.

O Dědictví sv. Prokopa. Sušilův překlad N. Z. Časopis k. duch.

Velectěný Pane Professore!
Srdečně milovaný Příteli!

Milerád nahražuji tuto na poště ztracený 6. sešit našeho časopisu, a přikládám právě vyšlý osmý. Omylem ondy 7. po druhé poslaný zpět se z Brna navrátil.

Opětuji svou žádost vroucí, aby jste[!] našemu Dědictví svěřil vydání alespoň pro rok 1862 evangelium Sv. Matouše. Že se pokladnice naše do konce března 1862 na 20.000, ne-li z úplna sebraných, ale přece upsaných zmůže, není pochyby. Upsaných máme již nyní (se 6000 složenými dohromady) 12.000 a nyní na počátku 1862 teprvé ohlásíme se veřejně. Nové vklady stále se zasýlají. Pročež prosím o bezpečnou přípověď, že nám co možná nejdříve pošlete žádoucí — prozatím — první evangelium se svým komentárem.

Ubohý Frenzl jest ode dne ke dni churavější a není veliké naděje, že své dílo dokončí.

Výklad Allioli-ho potvrzený od stolice apoštolské snad může sloužiti za prubířský kámen; avšak Vaše známost nejlepších komentárů od církve taktéž schválených zaručuje nám, že nemáte se čeho ostýchati, vydati práci svou mnoholetou. Slavně tak počneme. Prosím, abyste mi bez prodlení toto ujištění dali, mínímť o tom ve zprávě o dědictví našem se zmíniti, návěstím, že máme bezpečnou naději, že roku 1862 nákladem dědictví vyjde: Evangelium sv. Matouše s úvodem a obšírným kommentarem od našeho atd. Volens nolens musíte! proti takové „parole“ nesmíte ničehož namítati! Vedle toho chystali bychom: „Jednací sloh ve správě duchovní“, čehož vůbec třeba, ano conditio sine qua non, bez které by náš jazyk nemohl tak brzy uveden býti v jednání úřední. O to se musíme zasaditi. Kardinál jest velmi potěšen nad rychlým vznikem a vzrůstáním našeho dědictví.

Když jsem byl posléze u něho, nazyval[!] podniknutí naše — ein tiefgefühltes anerkanntes Bedürfniß. Vydal v listech ordinariátních velmi vřelé pozbuzení k obecnému přístupu. Naděje tedy kvete.

Ohledem na českého Haneberga[1]) musíme oko zamhouřiti. Na kritiku ještě naše mladistvá nedůtklivá literatura nedospěla. Já se obmeziti musím v časopise na holá oznamování obsahu, směru atd. Budiž Bohu žel, že mne málo podporují. Chtěl jsem složiti redakci, ale opět jsem se přemluviti dal na rok — jenž tuším jest rozhodný. Musíme podniknouti boj proti nestydatostem „Hlasů ze Sionu" a jiným útokům. Pomahejte! A odbíratelů též jest málo! Bůhpomoci!

Srdečné přání k novému roku! dejž Bůh ať utěšenějšímu.

Upřímný ctitel Váš

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 20. dubna 1861.

321.

Vinařický Sušilovi.

Dědictví SP.

Veledůstojný Pane Professore!
Velectěný Příteli!

Zavítejte, možná-li k nám! Stanovy spolku Sv. Prokopa jsou potvrzeny, a valné shromáždění na 24. b. m. ustanoveno, jak zevrubněji zvěděti ráčíte z přiloženého „Pozvání". Opovážil jsem se posud u sebe zadržeti honorár (22 zl. r. č.) V. Důstojnosti za loňský příspěvek[2]) a žádám, abyste ráčil určiti, mám-li jej přímo zaslati, anebo věnujete-li jej k dědictví Sv. Prokopskému aneb k jinému účeli[!].

Očekávaje laskavé projevení úmyslu Vašnostina, trvám

Vaší Veledůstojnosti upřímný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě 19. července 1861.

322.

Sušil Vinařickému.

Theologie u Slovanů. Dědictví SP.

---

[1]) biblistu.

[2]) do Časop. k. duch. (přel. hymny a článek o ruském katechismu.)

Veledůstojný Pane!

Líto mi, že nemohu k 24. t. m. do Prahy, abych účastenství bral ve schůzi, která se odbývati bude za příčinou pravidelného zřízení spolku sv. Prokopského. Mohu ale Veledůstojnost Vaši ubezpečiti, že radost moje nad konečným potvrzením a již již do života vstoupáním takového ústavu nemalá jest. Veškeren 80milionový národ slovanský nemá posud theologie! U Rusů tepruv v nejnovějších dobách toho něco počalo, u jiných nalézají se populárné knihy pro největší potřeby denní; vědy theologické nikde není, a Poláci, ač v básnictví mohou se měřiti s velikými národy jinými, tuto za námi ostali. Věru nejednou jsem se zalil hanbou, na stav ten náš pomýšleje. Ovšem okoličnosti jsou příčinou toho nemalou, ale drahná část viny (na kněžstvu) na nás leží, na nepokračování ustavičném ve vědách a na uspokojování se s jakými takými vědomostmi.

V Němcích vychází tolik komentárů učených o písmu sv. každoročně, že pro přehled a ocenění jich zvláštních letopisů každého roku potřebí. A to jest jenom jedno pole; ale ovšem dí přísloví: Dělej co dělej, Němce nepřepíšeš. Radost tu svou nevím osvědčiti jinak, leč nejprv vřelými díky Vám, Veledůstojný Pane, že jste tak pečlivě o to dbáti ráčil, aby věc ta konečně k místu přišla. Nápotom přikádám osmdesát zl. r. č., kteréž s oněmi 22 zl., o nichž jste psáti ráčil, činí úplný základ pro mne k dědictví Svatoprokopskému. I prosím, račte budoucímu pokladníku těch 100 zl. r. č. odevzdati a mne za spoluzakladatele k jiným připočísti. O těch 22 zl. jsem věru nevěděl a dávno pustil, napsav hned při zaslání článku dotčeného, aby dány byly bezmála na karlínský kostel. Poněvadž se to ale posud nestalo a nyní doba vymáhá něco jiného, musím příspěvek další na chrám onen ku pozdější době odložiti, aby těmi 22 zl. doplněna byla potřebná suma k dědictví. Nad to pak prosím, aby přebytné 2 zl., k nimž 2 zl. připojuji, za časopis kat. duch. p. 861 byly obráceny, ježto poštou mne dochází. Líto mi, že jsem posud nedospěl k tomu, abych nějaké pojednání pro časopis ten zaslal; nevím také, byl-li bych vhod přišel, ježto praktických se vyhledává statí, já ale jsem o některém apokryfu, u. p. čtvrté knize Ezdrášově, o knize Adamově, o knize Henochově atd. o tzv. evangeliu Nikodemovu (o němž velmi málo a nedověcně napsal neb. p. H. v předmluvě, nejnovějšího vydání Tischendorfova neznaje, což ovšem nám neslouží ke cti), já dím o apokryfu jsem napsati mínil a pro nekdy či pro nejmění kdy ani k tomu jsem nemohl dostihnouti. Potřeba toho i u nás, ježto mohl

p. Feifalík velikého Šafaříka právem stíhati v tom, že připisoval mylně Anně matce Samuelově, co se k Anně matce Mariině vztahovalo. Z čehož nápotom soudí přátelé naši, nám velepříznivi sousedé. Jestli to na nejzelenějším dřevě, což tepruv na suchém. To mne přivodí na myšlénku, že bude censorů potřebí, kromě církevních pro neúhonnost dogmatickou, také vědeckých pro neúhonnost vědeckou při vydávání kněh dědictvím Prokopovým, ovšem těch, jenžby na svrchované výšině vědy theologické postaveni byli. Ještě račte dovoliti, abych poznamenati směl, že by kázání, homilie a katechetiky měly vyloučeny býti z překladů kněh dědictvím Svatoprokop. se vydávati majících; knihy ty dotčené vezdy samy se vyplácejí a odběratelů dojdou, při vydávání ale vědeckých kněh nemohou místa míti. Spíše by sem mohlo vydávání a překlad i učený výklad hymnů se potahovati, poněvadž nevalně milovníků nalezají. Vůbec buďte vydávány knihy nejvíce ty, které by jinak vydati se nemohly pro nehojnost odběratelů. Dobře bylo by, aby hned při začátku někdo určen byl, kdo by církev. histor. Československého národu spisoval z pramenů, což by ovšem tepruv po několika létech dospěti mohlo. Při zavírání listu bezděčném — nebo se mně valem naskýtá síla náhledů všelikých — želeti, že nemáme Strossmajerů! Avšak z ruky pilné naděje kvitne a Bůh požehná, přičiníme-li se a půjde-li nám skutečně o zvelebení Christa a církve jeho v národě našem. Tudy zatím zavírám, ostatek toho na budoucnost nechávaje a trvám Veledůstojnosti Vašnostiny

upřímný přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně 21 julia 861.

323.

Vinařický Sušilovi.

Dědictví SP. Sušilův Nový zákon.

Velectěný Pane Professor!
Drahý Příteli!

Výtisk 7. sešitu časopisu našeho poslal jsem Vašnosti jak obyčejně poštou pod závitkou zároveň s výtisky ku p. prof. Šmídkovi a p. Vurmovi 6. tohoto měsíce. Strhl se bezpochyby někde úvázek a

uváznul. Za ztrátu — reklamací mi oznámenou — posýlám zde jiný výtisk 7. sešitu s jakýmsi přivážkem [!]. Právě chystáme „pozvání do spolku Sv. Prokopského“ a v brzku se bude tisknout a rozesýlat.

Smím-li se při této příležitosti tázat, kam dospěl Vašnostin komentář Nov. Zákona? A smím-li se těšiti, že jej přepustíte k vydání našemu Dědictví? — Musil jsem převzíti farní úřadování při našem kollegiatním kostele, a mám nyní ještě více zaměstnání než kdy jindy.

Račtež potěšiti brzyčko listem Vašnostina

upřímného ctitele

K. Vinařického.

Na Vyšehradě dne 20. listop. 1861.

Neračte psáti adressu na „Redakci“ ale na mne přímo na Vyšehrad u Prahy č. 14.

324.

Vinařický Sušilovi.

Posílá Čas. k. duch. a upomíná o výklad N. Z.

Veledůstojný Pane Professore!
Drahocenný Příteli!

Domýšleje se, žeby Vaší VD. v čas prázdnin 5. sv. časopisu byl nezastihnul, posýlám nyní zároveň 5. i 6. svazek. I přiložil jsem spolu rovněž 5. a 6. svazek určený p. prof. Šmídkovi co vydavateli „Hlasu“, a prosím, aby Vaše VD. je p. prof. Šmídkovi laskavě doručiti dala. Uchopuje se této příležitosti opětuji svou vroucí žádost, abyste alespoň výklad evangelia sv. Matouše našemu dědictví k vydání připraviti ráčil, abychom tím počali jubilární rok 1863. Opětuji tuto prosbu pro čest sv. apoštolů Slovanských, a prosím o brzké rozhodnutí, ano byloliby možná hned, abych s něčím radostným v příští schůzce sv. prokopské dne 21. října vystoupiti mohl. Spoléhaje na pomoc Vašnostinu pojal jsem ideu k založení toho dědictví: i bylo by důstojno, abychom vědeckým výkladem písem sv. začali a to dílem učence z Moravy, odkudž k nám zavítal dar spasitelné víry. Již dále neodkládej V. V. D., a potěš nás určitou přípovědí, kterou důvěrně očekává Vaší V. Důstojnosti

nezměnný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 15. října 1862.

325.

Výbor Dědictví sv. Prokopa Sušilovi.

Žádá o výklad evang. sv. Matouše na r. 1863.

Veledůstojný Pane Professore!

Výbor spolku sv. Prokopa rád by započal roku příštího činnost svou vydáváním katolického díla bohoslovného, které by důstojno bylo tisícileté památky sv. apoštolů slovanských a stoupence jejich — patrona spolku našeho — sv. Prokopa. Tu váhu a cenu přičítáme dílu, jež Vaše Veledůstojnost položila si za úkol životní — vědeckému totiž výkladu písem svatých novozákonních. Dotazujeme se tedy Vašnosti, zdali a pod kterými výmínkami byjste[!] ráčili zmíněné dílo svěřiti spolku našemu, v jehožto čele prvních zakladatelů stojíte.

Žádáme zároveň, abyste nám určitě ohlásiti ráčili, byloli by možná počátek díla toho — evangelium sv. Matouše — podati do tisku neli dříve, aspoň z počátku měsíce března 1863.

Míníme totiž znamenati Vaše dílo prvním číslem naší snahy, bohdá požehnané.

Přijměte, Veledůstojný Pane, vyzvání toto čestné za důkaz, jak si vážíme plodu Vašeho ducha a Vaší píle. Nadějeme se, že potěšíte nás žádoucí přípovědí.

V Praze na den sv. Leopolda[1]) 1862.

Od výboru dědictví sv. Prokopa.

Karel Vinařický, starosta.	Dr. Karel Prucha.
František Srdínko, jednatel.	Albert z Küfferů.
Dr. Eduard Tersch, pokladník.	Dr. Václav Houška.
Vincenc Švehla.	Matyáš Heinrich.
Vojtěch Hron.	Ferdinand Pokorný.
Dr. František Plauzar.	Leander Grotz.
Vinc. Bradáč.	Václav Štulc.
Karel Navrátil.	

326.

Sušil Vinařickému.

Slibuje začátek N. Z. do nového roku. Podmínky vydání. Srv. F. S. 275 a j.

[1]) 15. listopadu.

Důstojný Pane!

Dlouho jsem se rozmýšlel, co dělati; mám-li předce před ukončením celé práce k vydání evangelií se rozhodlati anebli urputněji ustrnouti na předsevzetí svém, tepruv tenkráte, až celý nový zákon vyhotoven bude, k vydávání přistoupiti.

Dlouho jsem byl na váhách, až pak jsem předce zkusiti se rozhodlal, zdali bych v tom Vaší D. propůjčiti se neměl. Také odjinud naléhá se na mne a praví se, že by slušná věc byla, kdyby na památku sv. apoštolů slovanských první obšírný kommentář Nového Zákona vyšel téhož léta, když oni do Moravy přibyli. Obdržel jsem list Vašnostin právě v čas churavosti své, když jsem ve výkladě sv. Pavla pokračovati popřestal a tím více proti své zdráhavosti v rozjímání se dáti mohl. Počal jsem tedy konečně prohlédati rukopisy svoje, abych poznal, skutečně-li budu moci k žádosti Vašnostině přistoupiti. A nyní zdá se mně již, že to věc možná bude, ačkoliv i ta revise mně zvláště v e p ř e k l a d u nemálo rozpaku činí. Toli jsem napsal již, an právě mne došel přípis ode slavného výboru dědictví svatého Prokopa, v němžto se vyzývám, abych určil lhůtu, kterou sv. Matouše do světa poslati hodlám. I přistupuji k žádosti slavného výboru a hleděti budu, aby mnohem dříve se dostali archové evangelia sv. Matouše, ze kterých by směr a způsob vykládání se místněji mohl poznati. Nehodlám pojmenovati výkladu svého vědeckým, nébrž o b š í r n ý m; slovo v ě d e c k ý má do sebe cosi, podlé něhož by lidé domněli se, že tam budou nalézati nakupení hebrejských, arabských, talmudských citátů, čehož jsem právě vystříhal se, k theologické části více přihlédaje. Dáli Bůh zdraví, chci přede svátky nového roku značnou částku díla do Prahy k rukám ctěného V. p. starosty dědictví Prokopského zaslati. O výminkách bylo by jednati. S honorárem se spokojuji, kterýž ustanoven statuty dotčeného dědictví.[1]) Formát buď veliký oktáv o dvou sloupcích, litery nové neb aspoň čisté, zřetelné a čtitelné, papír krásný a běloskvoucí. Revise nejméně jednou a na žádost dvakráte se mně posýlej, v textu a ve výkladě bez mého vědomí a svolení nic se neměň. To kladu zvláště obledem některého slova, jehož jsem užil i při výkladě i při samém překladě, mohlo by se zajisté panu korrektoru viděti, že jsem mohl při posavádném překladu ostati, an já o tom jinak smýšlím n. p.: caro, σάρξ aby se slovem t ě l o, což jest σῶμα corpus všady oddávalo. Formy při některých jménách vlast-

[1]) Kromě honoráře dostával 20 výtisků díla svého zadarmo.

ních se ode mne jinak užilo druhdy, než se jiným dosud překladačům vidělo. Čeština postupem a prodlením času více a více zbývá a se zhošťuje jeřování či jotace, a odhlásce místa přeje. Idea na př. píše se nyní v akk. ideu, inst. ideou; Galilea týmže způsobem skloňovati přijde; všady se dočítáme Emanuela, Šavla se vezdy psalo, ale při tom nedůsledně Saule, ač Šavel a Saul jedno jméno jest. Podrobuji se censuře pražské, ač od svého p. nejd. excell. biskupa pro své práce docela vší censury prost jsem. Chtěl jsem zadati o to prosbu na slavnou arc. konsistoři pražskou, aby se mně tam té důvěry dostalo, co na Moravě, ježto smýšlení moje osvědčeno v básních[!], v obcech a jinými běhy; zatím ale měj průchod ten zákon váš, aby odsud nevyšla nějaká nedorozumění. Chtěl jsem napřed za výminku položiti, aby kommentar tiskl se v Brně, poněvadž bych za jedno se nemusel censuře podrobiti a za druhé bych lépe o správnost tisku a o odvarování chyb a omylů se postarati mohl. Ale bezmála v Praze papír a tisk latinější jest a sazeči jsou mnohem zběhlejší nežli se to u nás nalézá. To jsou náčrtky ke smlouvě mezi mnou a ctihod. slavným výborem dědictví svatého Prokopa. Prosím, rač je Důstojnost Vaše slavnému Výboru oznámiti.

Já pak trvám ve vší úctě

Vaší Veledůstojnosti vroucný ctitel

Fr. Sušil.

V Brně na den sv. Ondřeje[1]) 1862.

327.

Sušil Vinařickému.

O svém výkladě N. Z.

Důstojný Pane!

Prosil jsem snažně důstojnost Vaši, aby mně ráčila oznámiti, skutečně-li došla prvá částka kommentáru o sv. Matouši; ale nadarmo až posud očekávám těch několik řádků po pět neděl. Ježto pak nyní právě opis druhé části dotčeného výkladu vyhotoven jest, činím dle přípovědi své a posýlám částku tu druhou a opětuji prosbu, aby Důstojnost Vaše censuru a co s vydáváním spojeno jest opatřiti ráčila. Bude ještě nějaké předmluvy potřeba; ta ale nedá se psáti nyní, nébrž

[1]) 30. listopadu.

povinno s ní posečkati, až celé dílo vytištěno bude. Ve předmluvě té o záměru díla a o spůsobu jeho místněji se rozšířiti přijde.

Jak na oce i Vaší Důstojnosti bude, hleděl jsem tak výklad ustrojiti, aby theolog i netheolog jej čísti a jemu každý vzdělanec vyrozuměti mohl. Methody jsem užíval reproduktivné místo glossatorické, an právě ona pro naše obecenstvo více se mi hoditi zdála, jakož i ona jen mysl čítatelovu poutati může. Glossatorický spůsob jest zlomkovitým, ona druhá methoda více souvislosti do výkladu svého uvádí.

Jak myslím, bude nyní část prvá 1—12 s úvody při censuře; mám naději silnou, že nic závadného p. censor nenalezne se strany theologické. Chvála věčná Bohu, povědomí moje theologické docela s povědomím církve se sbíhá a já ve všem se tu církvi svaté milerád a synovsky podrobuji. Ale bezmála nebude se někomu líbiti to neb ono slovo od obyčejného překladu odchodné. V tom jsem já nejšetrněji sobě vedl, všady slov užívaných a vůbec přijatých nechávaje, až na některou výjimku, kterou jsem potřebnou býti uznával, ač má-li pokrok nějaký se státi. Strojen překlad a výklad pro vzdělance, aniž hned potřebí, aby překlad veřejně v církvi čísti se mohl. Má obecenstvo své právo, má však právo i spisovatel, a věda, kterou on zastoupá, neméně svého práva se dovolává. Mohu sobě představiti, že nehned se věci odchodné líbiti budou, ano naopak snad se stane, čeho se Jeronym o sobě dotýká. Ale račte sám souditi, můželi věc vezdy ostávati na tom místě, kdež přede třemi stoletími byla, a není-li potřebno, aby se dáleji posunula, an kolo času mocně i v té straně ku předu postoupilo.

Tu již mohu končiti; nemohu ale neskládati snažnou prosbu, aby Vaše Důstojnost ráčila péčí svou dílu se propůjčiti, aby hodně a důstojně památky tisícleté se býti vyjevilo. Přijmu já radu milerád a ustoupím i od zamilované nějaké myšlénky a od zálibného slova. Při díle tom zajisté mohu se bezpečně Boha dokládati, že na svou čest zhola jsem nepamatoval jedině k národu prohlédaje.

Ale uskrovniti musím řeči, an v pošetilost již zabíhám aniž se zastávati moha, že by mne někdo k tomu nutil, jak tam 1. Cor. 11. se dálo. Prosím ještě račte mi co nejdříve zprávu dáti, jak věc se m při tom bych rád dověděl se, jak d. p. kan. Štulc se má a co se s ním děje, an jsme tu všichni v nevědomostech o osudech jeho.) Bude snad

[1]) Ve svých novinách »Pozor« bojoval Š. proti soustavě Schmerlingově, i od souzen na 2 měsíce do žaláře a ku ztrátě 1000 zl. z kauce.

možno přestávati na vydání s. Matouše; byloli by potřebí dalejšího vydávání sv. Mar. a s. Luk., račte mi prosím oznámiti. Snad by mohl celý sv. Matouš první část prvého dílu činiti, sv. Marek a Lukáš pak část jeho druhou; na to Jan a Skutkové by podobně činili dvě částky dílu druhého. Ale to se ukáže, až slavná redakce Svatoprokopská o formatu rozsoudí.

S tím se zatím ochotnosti a trpělivosti V. D. poroučím, věda z vlastního zkušení, že starostování nemalé nepříjemnosti do sebe má. I prosím, což jich při tom díle bude, s láskou a snášelivě je podstoupati. Já pak ostávám ve vší úctě

Vaší Důstojnosti oddaný přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d 11. února 1863.

328.

Vinařický Sušilovi.

Sušilův rukopis evang. sv. Matouše. Osobní zprávy. Proces Štulcův.

Důstojný Pane! Velectěný Příteli!

Vaše mistrovské dílo přijato ve včerejší schůzce cum applausu. Odbor hospodářský hned se postará o sazbu a tisk; proba tisku se Vašnosti pošle. Všemu se vyhoví dle libosti Vaší. Máme všickni z toho radost, já největší. Byl bych zprávu o tom podal dříve, ale od 20ho ledna měla se každý týden odbývati schůze: než povždy byla až na včerejšek odložena. Oznamuji to v rychlosti, neb právě jsem Vaše druhé poslání — dokončení Evang. Sv. Matouše z pošty přijal; jest již ¾ na 5 hod. odpoledne; předce ale běžím ještě do města na hlavní poštu, abych lístek tento odevzdal.

Připravuji poslání časopisu 8. sv. 1862 — 1. 1863, který bude nejdéle ve čtvrtek hotov. Přišla do tiskárny pilná práce od sněmu, a tak náš časopis na několik dní odstrčen. To se bohužel častěji stalo. Taktéž pošlu zároveň knihy p. Šmídkovi, p. Dr. Bílému; s nějakou novinkou, která též byla pořád odstrkována, mým spisem — Vlast — pro mládež. Na konci příštího týdne dostane<te> bohdá jistě balíček z pošty; prosím, aby jste neráčili mi zazliti pro mou — nemohu říci — nedbalost ale pro roztrhání mého času. V kostele jsem každý den 2½ hod., doma farářuji, bylo jen 17 ohlášek — a každý téměř den

do tiskárny ¾ hodiny cesty. To ovšem také mi lékařem nařízená kommoce.

Za kollegu Štulce sakročila kapitola naše u císaře.[1]) Addressa od císaře signovaná byla dána hned z počátku ledna k dobrému zdání k soudu apelačnímu. Posud nic není rozhodnuto. Collega prebendu nestratí. To zatím! —

Za laskavé osvědčení Vaší přízně přijmete[!] ujišťuji, že k Vám srdečnou úctu chovám

Váš upřímný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 14. února 1863.
v 5. hod. odpol.

Spěchám sám do nádraží, aby ještě dnes lístek můj odešel. Promiňte běžnému psaní — pro kvap.

Zatím líbám Vaše i moje milé druhy v Brně. Co nejdříve psát budu všem.

329.

Vinařický Sušilovi.

Posílá knihy a zprávu o Sušilově rkp. N. Z.

Veleďstojný Pane! Ctěný Příteli!

Že jsme radostně uvítali Vašeho „sv. Matouše", psal jsem Vašnosti již ondyno, a totéž čísti budete v 1. sešitu našeho časopisu v dotyčné zprávě o dědictví Svatoprokopském. Donáším zároveň 8ý svazek 1862.[2]) Za pozdní to odeslání prosím učiňte mne výmluvna; chtěl jsem přiložiti spolu spisek můj „Vlast", jehožto dotištění od první polovice ledna až do nynějška se opozdilo. Přijměte jej na památku. Jsou v něm reminiscence z mladších let. Osmělil jsem se poslati v jednom obale ještě dvě zabálky, 1. p. Dr. Bílému, a 2. panu prof. Šmídkovi připsané. Račte, prosím, jednu i druhou jmenovaným pánům odevzdati. Druhé poslání Vašnostina evangelia sv. Matouše odevzdám při první schůzce odboru vědeckého, která se co nejdříve odbývati bude.

Tisk počne brzy, a odešle se korektura Vašnosti. Odbor vědecký věc tu dle stanov obstarává.

---

[1]) Marně.

[2]) Časop. k. duch.

Bůh Vás posiluj a prodluž věk Váš ku prospěchu sv. církve a drahé vlasti!

To vroucí přání chová v srdci svém

Váš upřímný ctitel

Karel Vinařický.

Na Vyšehradě (č. 14.) dne 24. února 1863.

330.

Vinařický Sušilovi.

Tisk výkladu Sušilova. Štulc.

Velectěný Pane Professor!
Drahý Příteli!

Z tiskárny mne později a to teprvé 6ho dubna na večer poslali výtisky časopisu (sv. II.), a bylo pak mnoho neodbytných výprav, že jsem se až do dneška také já opozdil s odesláním připojených 2 výtisků, z nichž jeden prosím, laskavě p. profesorovi Šmídkovi odevzdati račtež. Vašnostin kommentár vytiskne se docela po libosti Vaší a zasýlati se budou pořádně Vám korrektury. Věc tu obstarává odbor hospodářský, jehož předsedou jest p. kanovník Hron. Jestli by budoucně jste sobě něco přál, co se týče dědictví sv. Prokopského, prosil bych, abyste to — vedle soukromého spisu — zvlášť s addressou k ředitelství toho spolku učiniti ráčil, protože bych se nerad zbavil drahocenných mi dopisů Vašich, jichž musím popustiti spolku, když tam něco o dědictví stojí.

Na druhý týden svolám schůzku na pátek, 17. dubna; a tlačiti budu na loudavý odbor, aby se tisk bez prodlení počal, a horlivě pak prováděl, abychom jak možná celého sv. Matouše brzy měli v rukou. Další pokračování půjde bohdá bystřeji. Počátky byly zlé; máme teprvé něco málo přes 300 účastníků, a však doufám, že počet se zmůže, jak mile se Vaším dílem prokážeme. Svět chce vidět, jestli přece něco splodíme.

Ubohý kollega Št. těší se u hrobu sv. Lidmily.[1]) Včera jsem ho navštívil; jest dosti dobré a jasné mysli, a nadělal již tam mnoho

[1]) na Hradčanech ve vězení. Naproti jiným vězňům povoleno mu zabývati se písemnictvím.

pěkných a tklivých veršů. Návštěv bude míváti dosti. — Všech velebných Našinců v Brně uctivě pozdravuji a Vás bratrsky líbá

Vašnostin upřímný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě 11. dubna 1863.

331.

Sušil Vinařickému.

Výklad N. Z. Slavnost cyrillomethodějská.

Na spěch.

Důstojný Pane Starosto!

Posýlám předmluvu dříve nežli jsem dříve psal, aby vysázena a otištěna býti mohla. Na označení omylů prosím počkati maličko, až celé dílo dokončeno bude v tiskárně. Prosím věnování to svatému Cyrillu a Methodiu tak prostě přijíti.

O slavnosti naší ráčíte dověděti se z novin. Pravil pan Bílka z Vídně, že by jí za milion nedal.

Se vší úctou

Vašnostin přítel a ctitel

Frant. Sušil.

V Brně d 27. aug. 1863.

332.

Vinařický Sušilovi.

Tisk díla Sušilova. Návštěva Moravy. Revise školních čítanek. Bible bratrská. Pražská synoda.

Veledůstojný Pane Professore!
Drahý Příteli!

Následkem Vašeho předešlého listu ponuknul jsem Bellmanovských, aby Vám poslali korrekturu, dostanete bez prodlení 19—21. arch. Domýšleli se, že ste v lázních.

Vašnostinu předmluvu odevzdám na patřičné místo. Potěšil jsem se na Moravě přede všemi s Vámi a se soudruhy Vašimi. Na Vele-

hradě sešel jsem se s p. Wurmem. Na zpáteční cestě navštívil[!] jsem p. Klácela v Starém Brně a vyžádal jsem si něco pro náš časopis.

Jsem nyní velmi zaměstnán revisí školních čítanek. Kommisse dvoje již odbyta, ta také zdržela expedici tohoto svazku časopisu. Prosím račteš druhý exemplář doručiti p. prof. Šmídkovi.

Nemohli by ste napsati něco pro náš časopis o tom, zdaliž a pokud Čeští bratři evangelia důkladně překládali a zdaliž se drželi vulgaty aneb originálu? A kde pochybili? Věc by byla zajímavá a poučna. Prosil bych o to.

Dnes nám nastává početí synody diecesní. Za půl hodiny se odeberu do 1ho shromáždění dnes o 4. hod. odp.

Živ Vás Bůh na mnohá léta církvi a vlasti!

Toť přání z té duše!

Váš upřímný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 31. srpna 1863.

333.

Vinařický Sušilovi.

Tisk díla Sušilova. Pozvání na svěcení kostela karlínského.

Velectěný, drahý Příteli!

Račte býti ubezpečen, že vše se nařídí dle přání Vašnostina. Včera jsem viděl sazbu Vaší předmluvy a na obálku přijde mimo návěští od ředitelstva spolku Sv. Prokopského také oznámení Vašich nám vzácných spisů. A což pak nebyloli by možná, abyste v sobotu na večer zavítal ke mně do Prahy na posvěcení chrámu Sv. Cyrilla a Methoděje v Karlíně? Dr. Bílý přijede jistě. A chtěl-li by se přidružiti k Vám p. prof. Procházka? Přijmete u mne noclehem a co dům dá za vděk.

A pak si povíme ledacos in camera sincerae fraternitatis,

z té duše Váš ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě (č. 14) dne 13. října 1863.

334.

Vinařický Sušilovi.

Dr. Jan Bílý v Praze.

Veledůstojný pane professore!
Ctěný Příteli!

Korrektura předmluvy k evangeliu Sv. Matouše došla Vašnosti bezpochyby. Zaslaný lístek Váš s ohlášením Vašich spisů odevzdal jsem již minulý týden do tiskárny Bellmanovské. Určené Vašnosti výtisky dostanete, jak mile budou sešity. Zde přikládám dva výtisky VI. svazku našeho časopisu, z nichž jeden patří Vám, a druhý p. prof. Šmídkovi, jemuž jej prosím doručiti račtež.

Od 16. do 22. října pobyl u mne Dr. Bílý; 23ho nastoupil cestu domů. Byl on jediný representant z Moravy při svěcení kostela Karlínského. Potěšil se u nás.

P. prof. Šmídkovi přeji brzkého a dokonalého pozdravení.

Z toho srdce Vašnostin ctitel

K. Vinařický.

25. října 1863.

335.

Vinařický Sušilovi.

I. svazek díla Sušilova vydán.

Veledůstojný, Ctěný p. Profesore
a Příteli!

Především přeji štěstí ku zdárnému vydání jubilárního díla Vašeho! Posilni Bůh k dalšímu pokračování!

Nepochybuji, že již výtisky máte v rukou (totiž 20). Dva co zakladateli následovati budou s diplomem zakladatelským.

Zde posýlám časopisu sv. VII.; i pro p. prof. Šmídka přiložil jsem rovněž výtisk; račtež mu jej, pod jednou střechou s ním přebývaje, laskavě doručiti, a příležitostně vyříditi známým pp. vlastencům a našincům srdečné pozdravení.

Vašnostin ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 26. listop. 1863.

336.

Vinařický Sušilovi.

Otisk listu Lva z Rožmitála (z Časop. kat. duch.) Povolání do vyučovací rady a sboru čítankového.

Velectěný Příteli!

Posýlám tuto 2. svazek časopisu; druhý a třetí výtisk, prosím, račtež laskavě odevzdati p. profesorovi Šmídkovi a Dru Bílému, meškajícímu právě v Brně. Přikládám zároveň 6 otisků listu Lva z Rožmitála k libovolnému rozdání; (na p. prof. Procházku a v. p. Wurma neračtež zapomenouti).

Přípis od výboru Sv. Prokopského tyto dni obdržíte. Zahrnuje žádost o pokračování u výkladu sv. písem Nov. Zák.

Povolání mé do vyučovací rady (odbor pro národní školy) přimělo mne zříci se administrace naší kollegiátní fary; jinak byl bych musel složiti redakci časopisu, a tu dobu není, kdo by ji převzíti mohl, anebo chtěl.

Od loňského roku byl jsem učiněn členem kommise k revidování čítanek pro národní školy. Přál bych sobě vroucně a žádám snažně, abyste ku prospěchu dobré věci promluvili s p. prof. Procházkou a Šmídkem a s p. Wurmem, <aby> mi nějakého pokynutí dali, a ještě lépe — aby poznačili, které články v I. a II. čítance by se vypustiti a jakými lepšími nahraditi daly, a co by ste sobě tam více o Moravě přáli. Sdělte mi pak své mínění.

S Bohem moji drazí! Posiluj Vás Bůh v prácích Vašich! a zachovejte bratrskou lásku Vašemu

upřímnému ctiteli

K. Vinařickému.

Na Vyšehradě dne 9. března 1864.

N. Dnes jsem měl mši svatou u velkého oltáře, který ozdoben jest sochami sv. slovanských apoštolů Sv. Cyrilla a Methoděje. V příští rok budeme slaviti den a památku jejich s Moravou drahou.

337.

Vinařický za Dědictví sv. Prokopa Sušilovi.

Další výklady N. Z.

Adressa na 4. str. fol.: Od Výboru Dědictví sv. Prokopa v Praze obdrží (190/I) Veledůstojný Pán Pan František Sušil, professor bohosloví, konsist. radda, starosta Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, atd. v Brně (Brünn) (u Minoritů.) — Razítko na 15kr. známce: Neue Allee Prag $^1/_4$. Jiné razítko Prag $^1/_4$, dále Brünn $^2/_4$.

Veledůstojný Pane Professore!

Usnesením ve schůzi dne 29. ledna 1864. Výbor spolku Svatoprokopského uložil nížepsaným, aby jménem jeho Vaši Veledůstojnost nejpočestněji požádali, abyste pod stejnými dříve umluvenými podmínkami další výklady sv. písem novozákonních k vydání <mu> svěřovati ráčili. Činíce to tímto listem přejeme Vaší Veledůstojnosti na Pánu Bohu pevného zdraví a posily, abyste svými výtečnými hřivnami v království jeho dále s bohatým požehnáním těžiti neustávali.

Chtějíce svolati v měsíci dubnu Výbor k poradě, prosíme o milé svolení a možná-li o zaslání rukopisu.

Karel Vinařický, starosta.
František Srdínko, jednatel.

V Praze dne 31. března 1864.

338.

Šušil Vinařickému.

Otisk listů Lva z Rožmitála z Čas. kat. duch. Odmítá opět volný výtisk Časopisu toho. Čítanky pro obecné školy a Slováci. Theologické články ve Slovníku naučném. Další výklad N. Z.

Důstojný Pane! Drahý Příteli!

Dle žádosti Vašnostiny stalo se opatření výtisků 2^ho^ svazku časopisu katol. duchovenstva jakož i listu Lva z Rožmitálu; poslední tento list dle mínění p. Procházky prospěšněji mezi mládež studující rozdán byl, ještoť kněží beztoho jej v časopise dotčeném mají. Co se mne týká, jemuž vezdy ráčíte posýlati svazky časopisu svého, prosil jsem v loni, že si raději z knihkupectví jej obstarám, ježto jiná pilná zaměstnání a nenečastá churavost mně proň státě psáti a tak se za přisýlání ho odměniti nedovolují. Leč ráčíte vezdy předce pomýšleti na mne, začež tu díky zatím skládám.

Čítanky pro školy národní jsme prošli, ovšem jenom povrchně; věc ta byla by lepšího vyšetřování hodna. Ale tu by lepší radu dáti mohli v. p. děkani a faráři, kteří se ve správě duchovní nalezají a prakticky o potřebách škol národních se přesvědčili. Dr. Bílý, Dr. Škorpík a jiní v Čechách i na Moravě. Slováci sobě nakopali zvláštních studní, přítoků našich se zdrábajíce; bez mála samou tokajštinu se píti nadějí. Zdrávi pili! Jenom aby národnost nepropili, tak se osamocujíce. Jest

to věru pro Slovana k utečení; Poláci neznají se k Slovanstvu, Slováci k Cechům. A to nyní, když takoví návalové se dějí a tamta i tatohle strana, ona Němcům, tato Maďarům pole ustoupati musí. Bopomozi toho velikého neštěstí! Ale však předce v Čítánkách na Slováky ohled se musí potud bráti, aby se v nich četly stati o věcech památných na Uhersku, pokavad se Slováků týkají. Na Velehrad zdá se měl by nyní větší zřetel bráti se než se toho dříve potřeba ukazovala. O nejedné věci v různých časopisech, ve Škole bývalé atd. až i v novinách řeč se vede a snad nejedna dobrá rada odtad by se čerpati dala.

Co říkáte artikulům Joel, Jonáš atd. ve slovníku naučném? Bezmála nikdo si toho nevšímá a pod tím hledí jakýsi, kněz prý, nevěru bezstoudně do národu našeho pod záštitou jmen na titule postavených vylévati.

An to píši, dochází mne vyzvání slavného Spolku svatoprokopského o zaslání dalejších rukopisů. Sv. Marek a sv. Lukáš spolu budou asi toli obnášeti co sv. Matouš, spíše méně než více. Hotovo jest obojí to evangelium již před lety; jednak čekám ještě na třetí díl evangelia sv. Lukáše od Schegga, jenž za nedlouhý čas vyjíti má, jak na dotaz můj ze Mnichova psáno bylo. Než také ostatní část prohlídnuta a opsána bude, znamenitý čas projde. A kdožby také byl se nadál, že Dědictví Svatoprokopské dospěje hned letos ještě k dalšímu vydávání ano — což mně nemilo — rok na titule na 1864 změněn byl.[1]) Musím tedy o shovění prositi. To předběžně; ostatek v přípisu k sl. ředitelství Svprokopskému. Zatím sebe a spoludruhy známé lásce Vašnostině poroučeje ostávám upřímý

V. V. přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d 2. ap. 1864.

339.

Vinařický Sušilovi.

Rok neudán. Dle žádosti o rukopis psán list asi r. 1864.

Veledůstojný Pane! Velectěný Příteli!

Čtvrtého října jel jsem Brnem do Vídně; za příčinou krátkého zastavení vlaku nemohl jsem Vašnosti navštíviti, a tím méně se

[1]) Evang. sv. Matoušc, které vydáno na památku r. 1863.

zdržeti, ježto mi chvátati bylo ke konferenci do vyučovací rady, která již ve středu (5ho) nastávala. Myslil jsem na zpáteční cestě potěšiti se s Vámi: ale mé zabývání se ve Vídni prodloužilo se až do večera 28mého října, a 29hého jeda zpět Brnem nemohl jsem takměř se zastaviti, abych před nedělí večer domů dorazil, kdežto na mne v ten den (30ý) dvojí funkce chrámová čekala.

Důvěrně Vám sdělit mohu, že se jednalo o právech a povinnostech obcí ohledem na školy jimi zřízené a vydržované. Jednali jsme dle hesla: Suum cuique! Charakter konfessionální národních škol zachráněn, i taktéž vpliv církve při místním představenstvu školním i při okresním školním dozorstvu. Nemálo věcí bylo dosti uzlovitých a situace nezřídka byla těsná. Mně tam říkali,[1]) že jsem tuhý „provincialista“ (ovšem více žertem a po sezení): já pak poukázal na § 12. našeho statutu, jehožto směr se k tomu nese, aby členové rady vyučovací hleděli ku potřebám zemí a přáním národností, kterých znají. Předloha námi vypracovaná zkoušena bude ještě v státním ministeriu a podána pak Jeho c. k. Veličenstvu a k dalšímu usnešení do (úžké) říšské rady.

Od Vašnosti očekávám ochotné zaslání Vašeho výkladu Ev. sv. Marka, dle učiněného slibu.

Posýlám tuto 2 výtisky VII. sv. časop. katol. duchovenstva, z nichžto jeden prosím p. prof. Šmídkovi odevzdati račtež, jemuž a taktéž p. prof. Procházkovi úctu vzkazuji.

Račtež v bratrské lásce zachovati svého ctitele

K. Vinařického.

Na Vyšehradě na den Sv. Martina.[2])

340.

Vinařický Sušilovi.

Blahopřání. Bible českobratrská.

Reverendissime!

Zásluze koruna! Všickni zdejší ctitelé Vaši potěšeni jsme byli jmenováním Vás od Jeho Veličenstva za kanovníka čestného. Z toho srdce Vám přeji toto zasloužené vyznamenání. Nuže tedy „Na mnoja[!] ljeta!“

[1]) ps. říkala.

[2]) 11. listopadu.

Rovněž byli jsme potěšeni přípisem Vašim, kterým jste připověděl zaslati ku konci ledna př. r. další výklad sv. evangelií. Bůh posiluj Vaši snahu a píli velikou! Při práci té bezpochyby jste spozoroval nejedno místo v překladu Bratří českých matné, a za tou příčinou jste se od toho uchýlil. Což by nebylo na čase, abyste takovásmísta vadná vytknul a kriticky matnost jejich dokázal? Bylo by zajisté na čase, abychom ten nymbus přesnosti překladu bratrského zmírnili a na skvrny jeho poukázali. Dle mého zdání byl by to vhodný předmět k pojednání pro náš časopis. Nechtěli byste svým časem na to pomysliti?

Přikládám 2 výtisky časopisu (8mý svazek) jeden Vašnosti, druhý p. prof. Šmídkovi určený. Ježto spolu pod jednou střechou přebýváte, obtěžuji Vás prosbou, abyste výtisk druhý jemu doručili. Poroučeje Vás ochraně Boží, trvám v neproměnné bratrské lásce

Váš upřímný ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 31. prosince 1864.

PS. Jsem trápen katarrhem, zdá se ale, že brzy uleví.

341.

Sušil Vinařickému.

Českobratrská Bible.

Důstojný Pane! Drahý Příteli!

Díky vzdávám za blahopřání a k novému létu podobně Vašnosti na Pánu Bohu všeho dobrého přeji.

Statě té, o kteréž již několikrát jste se zmíniti ráčil, já postihnouti nemohu; nemohu nevděčen býti té píle, se kterou Bratří se ku překladu bibly české připravili a se kterou věc provedli. Po třech stech létech snadno něco lépe věděti můžeme, než jim věděti bylo. Bylo by nespravedlivo, žádosti našeho věku přenášeti do předešlosti; učinili, seč tehdá byli, a věru mohli bychom sobě gratulovati, kdyby mezi námi ta šlechetná píle se nalézala, jakou při Bratřích nalézáme. Neračtež tedy ode mne takového pojednávání očekávati. Ovšem já v nejedné části opraviti musím překlad jejich, ale všelijak ctihodnými se mi býti jeví ta namáhání jejich a vynasnažování. Bratří na jiném poli

musejí býti překonáváni, ač ovšem i mne nejednou mrzí, že se cena jejich nadsazuje. Leč to se stává i u jiných, když u př. o Čel. se mluví, jakoby všecky věci ryzy byly a také nám člověčí a zvířecí za cosi následování hodného se vydává. Hanc veniam damus petimusque vicissim.

Máme letos dřívěji pololetnou zkoušku a alumnové nebudou moci psáti leč později; tím se zdrží o některou neděli opisování [1]), čeho jsem já předvídati a tudy psáti nemohl.

Prosím neračte mi na rok 1865 Časopisu poštou dosýlati, jak jsem již před rokem prosil; jinou cestou já obstarám jej sobě.

Doufám, že list tento Vašnost při dobrém již zdraví naleznе. Tomu se těše ostávám Důstojnosti Vaší

upřímý přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně d. 3. ledna 1865.

342.

Sušil Vinařickému.

Kritické poznámky o prácích biblických.

Důstojný Pane! Velectěný Příteli!

Onehdy p. professor Procházka vzal sebou do Prahy prvou částku evangelia Lukášova; teď posýlám druhou polovinu spolu s přípisem slavnému Výboru. Opětuji prosbu, kterou tam činím, aby před prázdninami sv. Marek a sv. Lukáš se dotiskli, což i těm pp. alumnům vítáno a prospěšno bude, kteří se do Svatoprokopského dědictví zapsati dali. Až po dotištění pošlu předmluvu, neopomenu přidati prosbu, aby na obálce veškeří spisové mnou posud vydaní ohlášeni byli, i ti, jichž při sv. Matouši pominuto, na p. národní písně. Vyhověl jsem žádosti Vašnostině při některém místě nedopádnost a nepřiměrnost překladů od Bratrů zavedeného ukázav, zvláště když Bezděka jej zastávati se zdá, jenž neměl zdání o pokrocích zašlých za doby poslední v oboru filologie české. Leč děje se zřídka a mimochodem, ježto tam v komentáru místa pro to není. Kritická poznamenání jsem sobě poznamenal před léty, když jsem o části evangelií pracoval, o překladě Krbcově; leč zbytečno bylo by nyní o tom jednati. Pan Desolda v ne-

[1]) Sušilova výkladu N. Z.

jednom místě opravil překlad, v některém místě ale k starým vadám se vrátil; ale ani o tom není na čase pojednávati nyní, an raději musíme povděčni býti, že vůbec k opravě některé prohlédal.

Ještě děkuji, že mi neráčíte posýlati darem Časopisu k. duchovenstva a že jste mne tím ráčil zbaviti studu, který mne vezdy oplynul, když jsem sebe co dlužníka považovati musel, nemoha dostáti a vyhověti žádostem Vašnostiným.

Ještě nějaké poznamenání. Jak málo Němci si nás všímají, patrno i z úvodu či z introdukce, jíž vydal pražský professor p. Güntner o novém zákoně. Při sv. Marku jedná o zlomku pražském a benátském, ale o tom, že Wocel v Benátkách byl a že rukopis prozkoumal a o něm v časopisu musejním pojednal, docela neví. A předce p. Wocel na universitě též učí, na níž učí p. Güntner! a předce v Praze vyšel Musejník! A předce Němci vševědci jsou! Chtěl jsem o tom článek napsati a v novinách o tom jednati, nebo se mi to zdá tím památnější věcí býti, poněvadž se p. Güntner k českým knihám a slovanské theologii, ač k této dost nemotorně táhne. Mimovolně jsem zaběhl na pole kritické. I třeba upustiti od toho a skončiti list. V posledním dílu o sv. Lukáši p. Schegg asi dvakráte uvádí dvě místa z francouzského vykladače, jež jsem i já z něho byl dříveji vypsal, než jsem je u Schegga postřehl. Schegg nejmenuje ho a já jenom o tom se zmiňuji, aby mne někdo z plagiátu nevinil.

Leč o tom bezmála ve předmluvě k svatému Marku a Lukáši. Nyní již zavírám a ostávám ve vší úctě Vašnostin

přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brně 23. dubna 1865.

Všem vp. ctěným pp. všeho dobrého.

343.

Vinařický za Dědictví sv. P. Sušilovi.

Honorář za II. díl N. Z. Blahopřání k čestnému doktorátu.

Vysoce Důstojný Pane Kanovníku!

Dle usnešení Výboru Sv.-Prokopského ze dne 31. července t. r. odesíláme Vaší Veledůstojnosti v příloze 350 zl. r. č. t. j. Tři sta padesát zl. r. m. co honorář za výklady evangelií sv. Marka a Lukáše

přejíce zároveň štěstí k zaslouženému vyznamenání od university Vídeňské i zdraví dokonalého na mnohá léta!

Vaší Veledůstojnosti

upřímí ctitelové

Karel Vinařický, t. č. starosta.
Frt. Srdínko, jednatel.

V Praze, 5. srpna 1865.

344.

Sušil Vinařickému.

Korektura díla S. Dva články z N. Z. v Časop. k. duch.

Důstojný Pane! Drahý Příteli!

Přicházím s prosbou, aby se jí Vaše Důstojnost propůjčila, snažně žádaje. Nevím jaká změna se v p. Bellmannově tiskárně přihodila. Dříveji pravidelně mně posýlali vysázené archy, až na tři poslední, kteréž po drahných nedělech na jeden den spolu mne došly jedním rázem. To se vysvětliti dá ještě; ale proč nyní dostav předmluvu několika řádků dlouhou p. tiskař mně jí ku přehledu neposýlá, nemohu uhodnouti. Obrátil jsem se v té straně s prosbou na Slavný Výbor; činím to ještě jednou a obracuji se na Velectěného Důstojného Starostu s uctivou prosbou, aby si neráčil stížiti věc tu opatřiti. Chtěl jsem odjeti 15. t. m., prodlím do 20. srpna v Brně, abych ještě dočekati mohl vysázené té předmluvy ku sv. Lukáši; hromada chyb v předmluvě k sv. Matouši zanechaných mně opatrnost tu poroučí. Vím ze vlastní zkušenosti ovšem, jak nemilých věcí zakoušejí p. starostové při Dědictvích, ale nevěda sobě pomoci, musím ač jen přibezděčen s prosbou tou Důstojného p. Starostu Svatoprokopského obtěžovati, čehož doufám mně zazlíti neráčíte. Pojednáním o království Božím a o ďábelnících N. Z. právě v Časopisu vyšlém předstihl mne známý p. doktor pseudonym.[1]) Jest to doplněk výkladu mého. Vzato doslovně z komentáru p. Bispingova. Věc o království B. se vystavuje, jakoby sv. Křestitel byl pojem ten páně spisovatelův celou čarou obsahoval veškeren, čemuž dle pravidel hermeneutiky odporovati sluší. O ďábelnících jsem přidal docelek při s. Marku; o říši Boží se nejednou ještě

[1]) Prof. Dr. Jan Turner.

udá příležitost, ač jestli nestačí to, co se ve sv. Matouši nalezá. Byl bych bezmála, s písmem sv., to jest s výkladem jeho právě hotov jsa, o věcech těch a jiných v Časopise Vašnostině pojednal, jak se to v excursech ku komentárům děje; leč ježto na štěstí máme pana doktora, jenž šťastně sobě velepsavosť sousedů našich osvojil, mohu dobře věc a záležitost tu jemu zanechati.

Ještě želám a přeji všeho zdaru k slavnosti, o kteréž jste p. redaktoru našemu psáti ráčil. Bůh vyslyš spojené ty modlitby a zachovej nám lid a kněžstvo ve víře svaté církve a v nábožné horlivosti. A s tím ostávám prosbu svou opětující Vaší Důstojnosti

upřímý ctitel a přítel

Fr. Sušil.

V Brně d 12. srpna 1865.

345.

Vinařický Sušilovi.

Odpověď stran korrektur a oněch článků v Čas. k. duch., jehož redakci chce složiti.

Veledůstojný Pane Kanovníku!

Jestli se stalo nějaké prodlení s posledními korrekturami Vašnostina výkladu sv. Lukáše, račtež připočísti odjezdu p. Dra Borového, jemuž korrektura poslední svěřena jest. K restauraci svého zdraví odjel na prázdniny, a však opatřil, aby se Vašnosti dostala korrektura očekávaná ještě v čas. Já jsem přijav Vaše psaní 13ho t. m. hned běžel k Bellmanovi, a tam mi praveno, že týž den korrektura k Vám odešla. Potkala se tedy s Vaším listem od 12ho t. m. na poště.

Budiž Bohu žel, že máme v tiskárnách ještě nedokonalých korrektorů, zvláště při našich různicích v pravopisu.

Co mi píšete o „ďábelnících“ a království Božím a o p. doktoru, „jenž sobě velepsavost našich sousedů osvojil“, prominete mi, že nemohu všecko rozeznati, co by bylo původního. Moje skrovné důchody nedovolují mi, abych si tak obšírných spisů theol. zaopatřil. Vašnosti jsem častěji žádal, aby ste časopis náš poctil svým pérem, ale byl jsem oslyšen. A upřímně řečeno, nesl jsem to s bolestí. Jsem jen rád, když mne jiní neopouštějí. A však počítaje právě 40 let svého kněžství mohu jíti na odpočinutí alespoň literární: a byl bych již před 3 lety

redakci časopisu složil, kdyby nakladatelstvo mne nebylo zdrželo. Ubezpečuji Vás, že těžko jest vyhověti všem.

Poděkte V. Veledůstojnost mi alespoň nyní důkazu své přízně skutkem, že mi něco do časopisu zašlete. Ostatně jsem uzavřel tímto rokem složiti redakci. Jestli se kdo časopisu pak ujme, nevím, — nechť! já jsem si vědom, že jsem učinil seč jsem byl, a blázen, kdo více činí, než může a umí.

Přeje Vašnosti po tak velikém namáhání žádoucího zotavení o prázdninách jsem vždy Vaší Důstojnosti

starý ctitel

K. Vinařický.

Na Vyšehradě dne 17. srpna 1865.

346.

Sušil Vinařickému.

Korektura. Lidové písně. Redakce Časop. k. duch. Blahopřání ku 40letí kněžství.

Důstojný Pane! Drahý Příteli!

Dobíhá lhůta, jižto jsem ustanovil čekati na předmluvu k sv. Lukáši. Posaváde nedošla a bezmála se věc ta k říjnu odkládá. Děkuji uctivě ze starostlivé péče, kterouž jste ráčil vésti, aby předce mne došla předmluva ta přede dvacátým srpnem; zašla v tom leč, jinak si to neumím vyložiti. Kdyby byl řekl ten pán, že pošle, mohla nepaměť jej zastihnouti; ale praviti, že právě poslal, ano toho není, to nešlo z pouhé nedbanlivosti a z ledabylého nedopatření. Ač pak včru nevím, co k takovému počínání sobě příčinu zavdati mohlo. Před koncem září či raději před začátkem října sotva budu moci projíti předmluvu tu; jestliby dotištění do té doby čekati nemohlo, tedy bych prosil, aby někdo místo moje tou měrou zastati se ráčil podvoliti, aby vyvarováni byli omylové; což na čtenáře to podivně nemile působí, když hned v samé předmluvě vady v tisku býti shledává a proto některým věcem darmo vyrozuměti se namáhá, jak se bohužel při sv. Matouši stalo přese všechnu opravu moji. Vždyť jest to čest samého tiskaře a dozorce tiskárny, když omylů v knize není. Mně mne pudí tužba k opětnému procestování krajů na Moravě, kdebych nějakých národních písní došel. Nejednou jsem se již sklamal a chodě dlouho a

dlouho se namáhav s práznem jsem se vrátil. Ale spomínka na dojití oné písně aneb toho a onoho sličného nápěvu mne tak obluzuje a okouzluje, že dokona těch darmo vedených úsilí zapomínám. Jsou to věru zvukové z nejvniternějšího vnitra útroby lidské a mohu říci, že žádný národ nemá takových melodií, co těch národů pod sluníčkem putuje. Nejsem již mlád, nohy již neslouží jak jindy, také se věc ta nevyplatí, ježto sotva něco se nachází; předce ale nemohu odolati, bych se nevydal na cestu a v ty kraje se nepodíval, kde by snad se něco tajilo. Učinil bych to tím raději, aby co ještě zbývá ze starých dob v národě, se budoucnosti zachovalo, kdyby jenom přemnohým pánům z duchovenstva věc ta posavad nejenom nemila nýbrž i protivna nebyla, že mne nejenom nepodporují, nýbrž i závady kladou.

Ale proč já ty věci tu připomínám, ještě jsem jen říci chtěl, co mi vadí, že nehned Vašnostem posloužiti mohu k časopisu? Já raději jsem hodlal prositi, abyste ráčil upustiti od úminku vzdáti se redakce Časopisu. Jak věci stojí, dokavad universita i theologická fakulta pražská nebude míti mezi sebou, kdožby břímě to na svá ramena přijal, nelze Vašnostem odstoupiti. Račte se jenom prosím i dále tomu propůjčiti, budou vezdy v národě, jenž pérem bohatěji vládnou a jimž věci samoplynně jdou do péra. Jsou muži, jenž řeknou: Hlavičko prav a péro piš, a myšlénky se proudí jako sníh na sv. Bernardě ve Švýcařích; těm ovšem snadno velepsavosti sousedů našich následovati. Ostatně k Slavnosti, jenž V. Důstojnosti s v. pp. spolužáky nastává, z té duše poznovu všeho štěstí přeji. Bůh Vás veškery, přede všemi pak Vaši D. zachovati račiž v stálém zdraví po mnohá léta. Společná modlitba vymůže, aby, ano teď doba bezmála lepší nastává pro rozvíjení národního ducha, z pravé cesty se nevydával a za podkrají církve nevyhýbal. Nejvroucněji ale za celé národní kněžstvo se pomodliti račte, aby národnost s dětinnou láskou k církvi římské spojovalo a duchem světců a světic Božích oddychalo. Mezi ty i my zde na Moravě patříme i bratři na Slovensku, celá dioecésa druhdy sv. Vojtěchova.

Již pak musím skončiti, Bůh rač Vašnost a veškery ty v. pány, jenž zvláště na poli křesťanské literatury vlastenské pracují, bohatě milostí svou obmýšleti. Já pak trvám se vší úctou Vaší Důstojnosti

upřímý ctitel a přítel

Fr. Sušil.

V Brně 20. srpna 1865.

347.

Sušil Vinařickému.

Posílá rkp. Ev. sv. Jana. Námitky proti slovu pleť.

Důstojný Pane Starosto!

Podlé žádosti, kterou jste ráčil projeviti v listu daném p. professoru Procházkovi M., posýlám oba svazky evangelia Svatojanova Veleslavnému Dědictví Sv. Prokopa k vydání. Mohu říci, že jsem neopomenul bedlivě ku práci přihlédnouti a si při ní rozvážlivě počínati. Jednak slova od p. Dr. Borového v recensi v Časopisu pronesená mne na rozpaky přiváděla. Pronáší se velectěný censor a recensent, že by slovo pleť všady místo latinského caro a řeckého σαρξ užívané dogmatickou správnost výkladu v nebezpečí uvésti mohlo. Toho ač rozumím-li čemu zbola obávati se nemožno; sic jinak by podobně při slově tělo ve větě Slovo t ě l e m se stalo (či učiněno bylo) nebezpečenství připuštěno býti muselo, jakož svým časem Apollinaris použiti a zneužiti se neliknoval. Slovo p l e t kolikráte ve smyslu dotčeném ve výkladech synoptiků přichází, že již nyní konsekvence vymáhá, aby se od užívání toho neodstoupalo. Není překlad ten k tomu určen, aby ihned byl do knih církevních uveden, nýbrž jest pokus, aby co nejvěrněji a nejdopadněji slova svato-evangelická se v našem jazyku ozývala.

Kdyby šťastnou nahodou zlomek [1]) neb. p. Hankou nalezený nebyl nám ukázal, že v řeči naší slovo pleť má se užívati tam, kde Řek má slovo σάρξ, nebyl bych se směl nikdá té věci opovážiti. Nyní ale považuji tu šťastnou náhodu za zvláštní dobrodiní Boží a zdá se mně že bychom proti Prozřetelnosti se prohřešili, kdybychom majíce tak sličné slovo p l e t, jehož n a šedesáte millionů Slovanův užívá, sami o zlé své ujmě jím pohrdati měli. Leč o tom v Předmluvě k evangeliu sv. Jana obšírně se rozprostraním a proti všelikým nářkům ohradím. Rač Slavné Dědictví prozatím jménem Svým i mojím u v. dr. Borového se laskavě přimluviti, aby přízeň svou i tomu slovu naklonil aneb aspoň věc o své váze nechati ráčil. Také prosím, aby mně archové ku korrektuře zasýláni bývali, jak se to dříve stávalo.

Na ten čas nezbývá leč abych ještě projevil úctu kterou se nesu k Důstojnosti Vaší v ní stále trvaje

Frant. Sušil.

V Brně d 21 listopad 1866.

[1]) Evang. sv. Jana, z 10. stol. Právě český přídavek ukázal se později padělkem.

Sušil Vinařickému.

Ev. sv. Jana; námitky jazykové. Cesty za písní.

Důstojný Pane! Velectěný Příteli!

Překvapila mne došlá korrektura sv. Jana. Nikde o tom nestálo napsáno a tudy mne neočekávanou věcí bylo. Musím ovšem tomu povděčen býti a již ihned radost svou a vděčnost Vaší Důstojnosti především vysloviti.

Celé písmo svaté jest mi vzácno, svato, líbezno a přechutno; ale nade vše jsou mi lahodni a sladci tokové a strumenové, jenž v Janu co v ráji tekou a pole a zahradu ducha lidského blaze ovlažují. Nejednou jsem při práci té nebeskou radostí se rozsmál a zdá se mi, že veškeren ten mír nad tím evangeliem velebný se do duše mé spouští. Vadilo, jak se z listu Vašnostina p. professoru Procházkovi a mého dovídám, vadilo dím nejedno slovo, nejedna fráze; nejvíce slovo plet, vpletiti se, pletba a cokoli ze slova toho se rozplozuje. Jest to holý a a pouhý nezvyk, že slova ta pod smysl nejdou a sluch urážejí. Nejednou jsem se nad nezvykem tím sám zastavoval a se tázal, zdaby nebylo lépe ostati při slovu obvyklém a nevnášeti mezi národ věci nových, jichž on bez urážky sotva snese. S druhé strany ale se mně naskýtalo, že pokrok nějaký i v jazyku se státi musí, ač má-li theologie vědecká u nás se ubydleti, a že v tom nejlépe bude, když vzkřísíme a z rumů vyneseme ty pliky zlata, jichž předkové naši zanedbali, ještě mysl jejich samými hádkami zanesena byla. Náramné šetření zvyku a nezvyku se mi tuto zdálo škodlivo býti, ano zdálo se mně, že my povinni jsme zahozené poklady opět v obor zvyku a užívání uváděti, nechcemeli se nějakého duchovního lakomství dopustiti. Namítal se mi žaltář, jak se v breviáři našem nalézá, a o němž nejednou lidé pobožní želeli, že sv. Jeronym při něm neprovedl té opravy, aby slova a věty jeho splavněji se mysli naší naskýtala a srozumitelněji se v ní obrážela. O těch millionech Slovanů, jenž slova mnohého ve mluvě o posvátných věcech užívají, kteréž jim v obyčejném životě běžno a potočilo není, neméně se mně důrazně namanovalo. Což divu, že jsem oprávněna ano přinucena se býti cítil, nejednoho slova užíti a zvláště slova plet ve smyslu slova caro σάρξ v běh uvésti? Leč nejsem já ten, abych hádky počínal neb jim příležitosť dával. Národ náš dosti jest mal a ztenčen; což síly tu potřeba drobiti? Proto rád ustoupám v té příčině a prosím ve verši 14. I. kapitoly u sv. Jana

položiti a Slovo tělem se stalo místo pletí se stalo. Slovo stalo se bezmála nebude vaditi. Říkáme ovšem při modlitbě Slovo tělem učiněno jest; ale to jest holý latinismus, latiník nemohl jinak přeložiti, ale nedostatek z Říma v kraje našeho jazyka uváděti, nebylo by ani moudře ani s prospěchem. Předkové naši v tom nešli dobrou cestou; lépe Němec: Und das Wort ist Fleisch geworden. Rozvážíme-li slovo Fleisch, musí nám šeredně zníti ta posvátná věta, u nás by slovo plet nikdá tak nepříjemně pobočné myšlénky nevzbuzovalo. Leč buď slovo tělem se stalo, jakoby stálo corpus factum est, σῶμα ἐγένετο, Leib geworden.

Leč již věc tu opouštím raději a musím jenom prositi, aby mně korrektor udal, kam korrekturu zasýlati. Já jsem napsal jak jindy se to stávalo do tiskárny páně Bellmannovy na Staré město; ale mne rozchází, nepustil-li pan Bellmann celý závod tiskařský a nepřestala-li docela ta firma. V tom ač budeli potřeba nějaká prosím račte opatření učiniti. Ferie nastaly; to druhá záležitost jest, která mi na srdci leží. V loni zde byli Prusi a zuřila cholera; nemohl jsem se nikam pustiti. Letos mínim ještě po Moravě západní se podívati a o tom jak asi po převratech těch veškerých na národ náš sešlých píseň národní se povahuje a nemáli některá ves, ve které jsem nebyl, nějaký poklad, jejž bych vyzdvihnouti mohl. Vydám se na cestu bohdá 23. t. m. hodlaje se opět asi po 14 dnech vrátiti. Načež tu pobudu nějaký den, opět jinam se podívati hodlám za touž příčinou. I prosím snažně, zařídit věc tak, abych nemusel ani cesty ani korrektury zanechati. Konečně musím ještě vyjeviti srdečnou radost, že Vaše Důst. vynikla z nemoci, kterou neblahá půtka zavinila. Nemalý smutek musí pojímati vlastence vidoucího, jak si mladočeská bujná nevěrná cháska počíná a že téměř ani jeden laik v celém národě nemá vědomí katolického; myslím spisovatele a vzdělance. Bůh to napraví! Musím s p. Desoldou zvolati: Všecko vydávati za hračku kromě pachtění se a kutání v hrudě a kamení jak p. Krejčí[1]) činí, to přece jenom holý a čirý nesmysl jest a měli by se ti noví barbaři věru trochu styděti. Leč již musím končiti, abych déle Vaší Důstojnost nezaměstnával. Prosby své opětujíc ostávám se vší úctou Vaší Důstojnosti

upřímý ctitel a přítel

Dr. František Sušil.

V Brně d. 15. srp. 1867.

[1]) geolog.

349.

Sušil Vinařickému.

Odklad korrektury.

Veledůstojný Pane! Přemilý příteli!

Píši na spěch obstoupen přátely, kteří ode mne žádají, abych tam i sem jel a je navštívil, již mezi nimi se nalézaje. I nemohu jim odolati a prosím, aby o týden se prodloužila lhůta v korrigování textu o svatém Janu. Myslím že p. Bellmann beztoho má dosti jiných prací a snadno může mé prosbě se propůjčiti. Prosím račte mne v tom omluvena míti, že již skončiti musím ostávaje ve vší úctě Veledůstojnosti Vaší

upřímý přítel a ctitel

Fr. Sušil.

V Brtnici u Jihlavy d 29. aug. 1867.

350.

František Srdínko za Dědictví sv. Prokopa Sušilovi.

Tisková úprava Sušilova výkladu N. Z.

Adressa na 4½: Veledůstojný Pán Pan František Sušil, professor theologie, člen výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methoda, atd. v Brně (Brünn.) (Z kn. arc. eminátu v Prazc. Fr. Srdínko, vicedirektor.) — Razítko na 15kr. známce: Prag 10/3. — Brünn 11/3.

Listy Srdínkovy a Borového podle obsahu svého připojeny tu mimo časové pořadí.

Vysoce Důstojný Pane!

Včera usnesl se odbor hospodárský Dědictví sv. Prokopa na tom, svěřiti tisk Vašnostina rukopisu tiskárně, která nejsličnější vzorek podala, totiž zdejší tiskárně Karla Bellmanna. Mně pak uloženo za milou povinnost, předložiti Vaší Důstojnosti dotčený vzorec ku schválení. Činím to uctivě s tím podotknutím, že co ve výkladu nyní vytištěno písmem proloženým, bude se tisknouti písmem ležatým (cursivou) a s hora místo toho tučného písma bude mnohem pěknější egyptienka. Dále bylo ujednáno nevydávati „sv. Matouše“ po sešitech, bylo‘ by to takového díla nedůstojno! alebrž celou knihu podati údům. Tiskárna se zavazuje vysázeti a — nebude-li korrekturami zdržována — i vytisknouti každých 14 dní 3 archy.

Doufáme tedy, že jedno i druhé usnešení ráčíte schváliti a nás o tom brzy zpraviti, začež prosíme, aby s tiskem počátek učiněn býti mohl.

Veledůstojného Pána

uctivě oddaný ctitel

František Srdínko,
jednatel Děd. sv. Prok.

V Praze, dne 10. března 1863.

V arcib. semináři č. 190/I.

351.

Srdínko Sušilovi.

Posílá 20 spisovatelských výtisků díla Sušilova.

Adresa: Vys. Důstojný Pán, pan František Sušil, profes. theologie v Brně (u Minoritů.)

Veledůstojný Pane!

Dědictví sv. Prokopa podává uctivě prvotiny své a sice nejprv jakož slušno, Vašnosti, dvacet vymíněných výtisků. Dva jiné, jež zakladatelové k požadování mají, budou odeslány s ostatními knihami pro údy Brněnské, jakmile diplomy podepsány budou.

Račte přijmouti osvědčení nejhlubší úcty od Vašnosti

věrně oddaného ctitele

Fr. Srdínka.

V Praze d. 17. listopadu 1863.

352.

Srdínko Sušilovi.

Druhý a třetí svazek díla Sušilova. Stránkování jeho.

Veledůstojný Pane!

V poslední schůzi výboru Dědictví sv. Prokopa bylo vyjednáno, aby Evangelium sv. Marka bylo o sobě vydáno co podíl údů za r. 1864 a Evangelium sv. Lukáše co podíl letošní. Příčina jest choulostivá; však napovím ji. Za ¾ roku nedostali jsme od p. kan. Štulce ani

stránky rukopisu k revisi jemu svěřeného „Catechismus Conc. Trid. ad parochos", jenž do tisku měl dán býti. Od údů docházely nás listy málo lichotivé, ano i důtky a hrozby. V této nesnázi uzavřeno oddělíti Evangelium sv. Marka od sv. Lukáše, aby se za minulý rok náhrada stala. Prosím snažně, aby Důstojnost Vaše k tomu svoliti ráčila; povstalat by nesnáz větší a vydání obou knih by se opozdilo; musilt by výbor svolán býti, aby usnešení své změnil. K urychlení tisku a upokojení nedočkavých údů račte tedy, Veledůstojný Pane! ke každému dílu napsati krátkou předmluvu a — libo-li — některé ohlášení na prázdnou poslední stránku sv. Marka. — Naproti Vašnostině žádosti, aby ve stránkování bylo pokračováno, bylo ve schůzi namítáno, že by to šlo později do tisíc a že takového díla bude důstojněji citovávati: Viz Díl I. str. 20, II. str. atd.

V tiskárně vysázen bez mála již druhý arch sv. Lukáše a tím během půjde to dále, vyjednalt jsem s tiskařem, aby dílo celé do prázdnin na světlo vydáno bylo; spěchají ze strachu, že ráčíte pak do lázní odejet. Neschází než milostivé vyslyšení svrchu položené prosby o předmluvy dvě, oč ještě jednou prositi se osměluje Vaší Důstojnosti

věrně oddaný sluha a ctitel

Fr. Srdínko,
vicerektor arcib. semináře.

V Praze 27. května 1865.

353.

Srdínko Sušilovi.

Předmluva k II. a III. svazku díla Sušilova.

Veledůstojný Pane!

Sazba výkladu sv. Lukáše chýlí se ku konci, však titul k výkladu sv. Marka není posud vysazen; čekámet, zalíbí-li se Vaší Důstojnosti napsati předmluvu, která by se týkati mohla obou synoptiků společně aneb každého zvlášť. Společná připojila by se k titulu sv. Marka, kteryžto výklad si zajisté každý oud svázati dá s výkladem sv. Lukáše v jednu knihu, pročež by se tam dobře hodila. Oba synoptiky v jednom sešitu vydati nechtěl Výbor, protože by všem letos přistupujícím zdarma a jako nádavkem dáti musel výklad sv. Marka a naproti tomu by se starším oudům zdáti mohlo, že za rok 1864

ničeho neobdrželi. Vydáním obou výkladů ve dvou sešitech bude možno dáti každému, co mu náleží, totiž za rok 1864 sv. Marka a na letošní rok sv. Lukáše. Tolik k omluvě Výboru. Osměluji si podotknouti, že „jednatel vykonává usnešení Výboru“. Činím to proto, abych u Vaší Důstojnosti neuběhl v podezření, jakobych snad v něčem vyhověti se zdráhal. Nemámť ani s korekturou co činiti, tolikéž dohlížím, aby tisk rychle pokračoval. A poněvadž čas jest pomýšleti na to, aby knihař hotovil sešity nejprve sv. Marka, umínil jsem předložiti Vaší Důstojnosti uctivou prosbu o odpověď, ráčíte-li přidati předmluvu jednu neb dvě,[1]) anebo mají-li titulky na jediném listu vytištěny a pak k archům přilepeny býti? Neračte se hněvati, že prosbou touto opět obtěžuji nerad bych něčeho zanedbal, pokud čas jest, dáti n. př. Naučnému Slovníku zaslouženou důtku.[2])

K ohlášeným spisům přidáme ještě „Evangelium sv. Matouše“ na obálce sv. Marka, a „Ev. sv. Marka“ na obálce sv. Lukáše.

O brzkou odpověď prosí Vaší Důstojnosti

věrně oddaný ctitel

Fr. Srdínko.

V Praze 30. června 1865.

354.

Dr. Klement Borový (1838—1897) Šušilovi.

Korektura díla Sušilova.

Vysoce Důstojný Pane!

Ještě tiskárna o Vašnostině z Brna odjezdu ničeho nevěděla, domnívali se a já s nimi, že snad onen 4ý arch výkladu nehodou se ztratil; a když již déle čtrnácte dní na korekturu čekali, dal jsem rozkaz, aby se 4ý arch, jejž jsem sám ještě jednou pročetl, vytisknul. Teprv o týden později přišla korektura Vašnostmi vyhotovená a tu jsem ovšem shledal, že asi dvě neb tři důležitější chyby mimo několik méně závažných v archu onom zůstaly. Avšak vzhledem na výlohy nemohl jsem arch ten dáti podruhé tisknouti; pročež žádám

[1]) Napsány a otištěny dvě.

[2]) pro rationalistický směr některých biblických článků. Sušil v předmluvě k sv. Marku jen povšechně se jich dotýká, odkazuje na Štulcův spis o Renanovi.

Vaši Veledůstojnost v té věci za dobrotivé poshovění, an myslím, že spokojen býti ráčíte, když se tyto ve 4. archu obsažené chyby pak na konci celého díla poopraví. Při archu 5. a 6. ač tiskárna i tuto přispíšiti chtěla, nedal jsem tisknouti, dokud Vašnostina korrektura zpět nepřišla.

Žádaje od Boha pro Vás, Veledůstojný Pane, dlouhého života a nebeské posíly k nově nastávající práci školního roku jsem Vaší Důstojnosti

v nejhlubší úctě oddaný

Klement Borový,
jednatel Dědictví sv. Prokopa.

V Praze 21. září 1867.

355.

Borový Sušilovi.

Tisk d. S.

Vysoce Důstojný Pane!

Pokládám za povinnost svou oznámiti Vašnostem, že se dotištění posledního archu i obálky jen z té příčiny poněkud zdrželo, ještě výbor ustanovil, aby připojen byl alfabetický seznam pp. údů Dědictví. Doufám, že na začátku nejblíže příštího týdnu vše Vašnostem zasláno bude.

V nejhlubší úctě Vaší Důstojnosti

oddaný

Klement Borový.

V Praze 5. prosince 1867.

356.

Borový Sušilovi.

Konkurs o professuru N. Z. v Olomouci. Zásilka díla Sušilova. Volba kanovníka na Vyšehradě.

Vysoce důstojný, veleučený Pane!

Oba vzácné přípisy Vaší Veledůstojnosti ze dne 2. ledna t. r. jsem přijal a neopomenu při nejbližší schůzi sl. Výboru sděliti, co proň určeno.

Že pak opět se těmito řádky Vašnostem těžek stávám, děje se toliko v zájmech jednoho z kollegův mojich. Dr. Velhartický, suppl.

prof. nového Zákona na Pražské fakultě, odbýval asi 13. a 14. července 1867 zde v Praze konkurs na uprázdněnou stolici biblického studia novozákonného v Olomouci. Od těch dob nebyl p. Dr. V. s to, nějaké zprávy o zdaru neb výsledku konkursu se dopátrati. Pročež skrze mne vznáší k Vašim Důstojnostem tu nejuctivější prosbu, abyste mu sděliti ráčil, zdali jeho elaborát — jak se právem domníváme — od c. k. ministeria Vašnostem k posouzení byl zaslán a zdali jste se neráčil dále něčeho o postupu dotčené záležitosti dozvěděti?

Jinak dr. Velh. mne též žádal, abych cum omni qua par est discretione se otázal, zdali jste aspoň v celku s elaborátem jeho spokojen býti ráčil? Uznávám ovšem za povinnost svou, ponechati to rozhodnutí Vašnostině [!], zdali na tuto otázku odpověď dobrotivou udělití aneb dle okolností mlčením raději pominouti ji ráčíte.

Co se druhého exempláru Evangelia s. Jana, jenž Vašnostem náleží jakožto zakladateli, týká, již brzy se vše v pořádek uvede; nedopatřením Expedice byl jediný exemplář zaslán.

Na Vyšehradě zvolen za kanovníka jakýsi p. farář Kavka (z Kralohradecké diecése); zmařena tím nás všech naděje, že ctěný děkan Ehrenberger ze Solnice na Vyšehrad dosedne. Volba se stala včera dne 20ho ledna.

Ku konci prosím, abyste mi zazlíti neráčil, že ve svrchu dotknuté záležitosti obtěžuji; nebylo uhnutí. V ochranu Boží Vašnost, sebe pak další milostivé přízni Vaší Důstojnosti poručena se činí

hluboce oddaný

Klement Borový.

V Praze 21. ledna 1868.

357.

Václav Hanka (1791—1861) Sušilovi.

Doporučenka prof. Lavrovského.

Na 4. stránce 16°: Do Brna Jeho Důstojnosti Panu Professoru Sušilovi pl. tit.

Důstojný Příteli!

Petr Alexievič Lavrovský, Professor slovanské literatury na vysokých školách charkovských, nese Vám moje srdečné pozdravení. Odporoučeti Vám ho netřeba, shledáte zajisté v něm muže učeného

i upřímného Slovenína; to pro Vás dosti, ostatní Vám pan Lavrovský sám poví. Zachovejte v laskavé paměti svého upřímného

Václava Hanku.

V máji 1860.

358.

Karel Molitor Sušilovi.

Dík za jmenování do výboru Dědictví C. M.

Velmi mnoho chyb.

Vysoce Učený, Velebný Pane Profesor a Starosto!

Velebný p. kaplan Pustoměřský a člen výboru dědictví ss. Cyrilla a Methuda Peregrin Obdržálek když sme dne 26. června povečeřili u přítomnosti pana Hraběte Emanuele Pötting kanovníka Holomuckého a deset jiných duchovních vel. pánů zde přítomných, povstal a uctivě o utišení požádav, nasledujícy [!] slova s radostí pronesl.

Slavný Výbor Dědictví ss. Cyrilla a Methodia ve válném shromaždění dne 19. června 1860 jednosvorným hlasem zvolil Velebný [!] P. faráře Velehradského Karla Molitor z uznání jeho horlivosti, setrvalosti a obětivosti u záležitosti oslavy ss. Patronu C. a M. za člena Výboru tehož Dědictví v Brně.

Nížepsany farář uslyšev tuto neočekávanou a nezasloužnou četnou [!] návěští povstal a srdečně se poděkovav sklenicy [!] s vínem vzav volal sláva Velebnému Výboru Dědictví ss. Cyr. a Meth.

Na to povstali všichni P. duchovní s P. Hrabětem a srdečně volali sláva! sláva! P. T. Starostovi a celému Vel. Výboru.

Račte velebný a veledůstojný P. Starosto přijmouti od mě moje srdečné poděkování nejen sám, nybrž i všichni P. T. oudové Výboru jmenovaného za tuto mě [!] naklonněně učiněnou radost a čest.

Z radosti tím více nyní slabými silami chci v setrvanlivosti a obětivosti v záležitosti oslavy SS. Cyrilla a Methuda dálej neunavenĕ pokračovati.

Do obětivosti Vaší a všech ctných údů Výboru chrám Velehradsky odporoučiv se s největší uctou se značím Vaší Velebnosti a celého Vyboru Velebného

nejvděčnější služebník

Karel Molitor,
farář Velehradský.

V Velehradě dne 28. Června 860.

Julius Feifalik (1833—1862), dvorní knihovník ve Vídni, Šafárikovi.

Posílá své spisy, žádá za půjčení rukopisu o lidových divadlech a děkuje za Hymny církevní.

Otištěno zcela věrně.

Hochgeehrter herr professor,

Ich wage es Ihnen beiliegend einige kleine literarische versuche zu senden, welche für Sie vielleicht von einigem interesse sind: no I bis IV meiner „Studien zur geschichte der altböhmischen literatur" und einen nachtrag zu einer abhandlung welche ich schon früher Ihnen vorzulegen so frei war. ich muß Sie dabei bitten meinen versuchen jene milde nachsicht zu gewähren, welche Ihnen eigen ist und welche aus dem verständnisse des geleisteten hervor geht. Ihren klaren geist wird vielleicht der zufällige umstand, daß ich aus wißenschaftlichen gründen die echtheit des einen oder des andern altböhmischen denkmals bekämpfe, nicht ganz gegen mich und meine versuche einnehmen wie daß leider oft genug bei anderen der fall ist.

Ich benutze zugleich die gelegenheit um an Sie, hochgeehrter herr professor, eine anfrage zu richten, die mich in höchstem grade interessiert. in der vorrede zu Ihrer schönen volksliedersamlung, welche ich mir dieser tage weitläufiger anzuzeigen erlaube, sprechen Sie davon, daß Sie auch eine samlung von volksschauspielen aus Mähren vorbereitet hätten. ohne von Ihrem vorhaben kentnis zu haben hatte ich eine ähnliche samlung veranstaltet, und ich war sogar eben im begriffe meine samlung samt einer darauf bezüglichen abhandlung der k. academie der w. zu überreichen, als ich Ihre anzeige las, worauf ich meine arbeit vorläufig zurück zog um Ihren älteren rechten nicht eintrag zu thun. um Ihnen zu erklären wie ich auf den gegenstand kam, will ich nur bemerken daß ich mich längere zeit mit dem altböhmischen theater beschäftigte und daß eine der nächsten nummern meiner „Studien" eine abhandlung enthalten wird: „Zur geschichte des altböhmischen schauspiels." gewisser maßen als ergänzung sollte die abhandlung über „Slavische volksschauspiele in Mähren" dienen: in der einleitung sprach ich von dem zusammenhange dieser neuern schauspiele mit den ältern, von ihrem zusammenhange mit den kirchlichen gebräuchen denen sie ihre entstehung danken, und von den analogen erscheinungen anderer länder und völker. ich teilte dann etwa 7 spiele, weihnachts- dreikönigs-

und Dorotheenspiele mit und besprech anhangsweise andere bräuche die damit zusammen hangen, wie die sog. sterndreherlieder (chodění s hvězdou) und eine reihe weihnachtslieder. Sie sehen daraus daß meine arbeit eine consequenz meiner studien ist und daß es mir von höchster wichtigkeit sein muß Ihre sammlung als ergänzung der meinen, welche teils durch eigene, teils durch einiger freunde aufzeichnung entstanden ist, benutzen zu können.

Ich erlaube mir deshalb an Sie, hochwürdigster herr professor, die ergebenste anfrage, ob Ihre auf jenen gegenstand bezügliche schrift, wol nicht in zu langer zeit erscheinen dürfte, weil ich in jenem falle mit meiner sammlung das erscheinen der Ihren abwarten würde, im entgegengesetzten falle aber wage ich an Sie die bitte ob Sie mir gestatten würden zur completierung der resultate Ihre handschriftliche sammlung zu benutzen. ich würde natürlich dann keines Ihrer schauspiele abdrucken laßen, sondern dort wo ich im texte der abhandlung eines derselben erwähne, auf Ihre bevorstehende publication verweisen. ich hoffe daß Sie meine bitte nicht für zu unbillich erklären werden: meiner regsten dankbarkeit kann ich Sie zum voraus versichern, so wie davon daß mich zu dem schritte eben nur wahrer eifer für erkentnis unseres volkslebens und einer interessanten partie unserer literaturgeschichte führt.

Gestehen muß ich, daß ich einen augenblick daran dachte, Ihnen den vorschlag zu machen, daß wir unsere samlungen, um unsere interessen beiderseitig zu wahren, gemeinsam, wenn Sie es aber wünschten mit getrenten einleitungen heraus geben, ich glaube davon abstehen zu sollen, weil ich fürchte, daß Sie vielleicht, oder jemand anderer, darin das bestreben erblicken könten, meinen ruhmlosen naman neben Ihren berühmten zu drängen, oder daß Sie nicht ungerechtes bedenken tragen müsten, Sie der Sie in der slavischen welt verehrt sind, neben mir dem verfehmten gerade in einer slavischen angelegenheit zu erscheinen.

Für die gütige zusendung Ihrer wundervoll übersetzten kirchenhymnen sage ich Ihnen späten aber darum nicht minder herzlichen dank: um Ihnen zu zeigen wie sehr mich Ihr werk interessiert, brauche ich wol nur zu sagen, daß eine nummer gleichfalls meiner „Studien" beiträge zur geschichte des böhmischen kirchengesanges enthalten soll.

Indem ich nochmals wage Ihnen, hochgeehrter herr professor mein vorliegen ans herz zu legen, habe ich Sie nur noch zu bitten,

daß Sie von der ausgezeichneten verehrung überzeugt seien mit welcher ich stäts bleibe,

Hochgeehrter herr professor

Ihr

ergebenster

Julius Feifalik

Wien, Neue Wieden, Hauptstraße 662, 1. Stock.

Wien, 30. julius, 1860.

360.

Feifalik Sušilovi.

Názor na písemnictví středověké. Dík za zásilku lidových her a prosba o některé bližší údaje o nich.

Hochgeehrter herr professor,

Ich muß Ihnen vor allem meinen besten und wärmsten dank sagen für Ihre gute meinung über mich: Sie glauben, oder Sie setzen wenigstens voraus, daß mein streben nach erforschung der wahrheit geht, so weit dieß überhaupt einem menschen möglich ist. in der that, ich darf es wol ohne selbstüberhebung sagen, scheint mir dieß die heiligste aufgabe die wir zu erfüllen haben. ich darf es sagen, daß ich z. b. in meinen arbeiten über böhmische literatur meinem gegenstande ganz objectiv gegenüber stehe, wie etwa der anatom dem körper: ich habe, ich will es zugeben, kein herzens- und gefühlsinteresse, aber ein wißenschaftliches an der sache und alle nebenabsichten, welche man mir hie und da in die schuhe schiebt, liegen mir ferne. freilich gehe ich in meiner behandlung der böhmischen literaturgeschichte von andern anschauungen aus als die hergebrachten sind: man sah nur auf das factum und dieses galt als zufällig; ich suche nach gründen und nach dem zusammenhange. zufälliges kann ich in der literatur, besonders des mittelalters, welches uns in der entfernung leichter überschaulich und faßbar da liegt, nirgend erblicken. es ist ein grundgesetz der literatur des mittelalters, das man nicht von vorne herein aufstellen, sondern nur durch beobachtung abziehen kann, daß diese literatur wesentlich eine ist, in ihren anschauungen, in ihren stoffen, in der behandlung, nur modificiert durch den speciellen character der nationen: Sie können die wunderbarsten verzweigungen mittelalterlicher dichtungen durch ganz Europa in ost und west, in süd und nord verfolgen. natür-

lich folgt aus dieser gleichheit der geistigen richtung, daß nationen welche später kommen, sich an jene anlehnen, welche früher auf dem platze waren: der Deutsche ahmt im 12ten und 13ten jahrhundert den Franzosen nach, der Čeche im 13ten und 14ten den Deutschen, im 14ten und 15ten der Pole den Böhmen und der Rusze im 15ten, 16ten, 17ten den Polen und Čechen; nur jene völker treten in die literaturgeschichte ein, welche an dieser allgemeinen strömung, welche Sie nach andern seiten noch weiter verfolgen können, anteil nehmen. aber diese erkenntnis, oder wenn Sie wollen diesen grundsatz scheint man mir bei uns sehr übel zu nehmen und man sieht darin nichts als „němčourstvi". Sie wißen wie ich bei einigen leuten der slavischen partei hier, in Böhmen und Mähren den ärgsten verdächtigungen ausgesetzt bin: um so mehr muß mich der gedanke trösten und erheben, daß rein und unbefangen denkende wie Sie an der lauterkeit der absichten nicht zweifeln: ich will es nicht leugnen, daß mein herz und mein sinn nach dem Deutschen steht: meine familie ist eben seit lange eine deutsche geworden, schon mein urgroßvater war germanisiert; aber ich erinnere mich meiner abstammung und ich habe ein freundliches gefühl für das andere volk. das traurige bei jenen verdächtigungen ist nur, daß man durch die unabläßigen angriffe zuletzt wirklich in jene richtung getrieben wird, welche man uns vorwirft und welche wir vermeiden wollten. doch genug von dieser lästigen sache.

Zu nicht geringerem Danke als für Ihre tröstenden worte bin ich Ihnen für die gütige vertrauensvolle mitteilung Ihrer sammlung von volksschauspielen verpflichtet: ich werde von Ihrer gütigen erlaubnis gebrauch machen und sie mit dem von mir gesammelten veröffentlichen; ich wünsche nur daß die behandlung Sie Ihre güte nicht bereuen läßt. am meisten interessiert und wirklich freudig überrascht hat mich neben dem vielen anderen interessanten vorzüglich das spiel vom Sündenfalle: ich kannte von dieser höchst merkwürdigen gattung, welche mit den weihnachtsspielen aufs engste zusammen hangt, noch kein beispiel aus unserem lande. werden Sie mir vergeben, wenn ich durch Ihre güte vielleicht verwöhnt, noch einige bitten an Sie zu richten wage? das eine ist, daß Sie so freundlich sein mögen mir, wenn Sie sich vielleicht über die art der aufführung, der costümierung und recitation irgend welche aufzeichnung gemacht haben, mir selbe gütigst mit zu teilen. zweitens wäre es mir sehr erwünscht, wenn ich die fundorte der einzelnen lieder und spiele kennte; diese frage ist manchmal nicht ohne wichtigkeit. ich erlaube mir Ihnen auf einem besondern

blatte die anfänge der übersanten lieder und spiele zu senden und Sie zu bitten, daß Sie an der seite den ort oder wenigstens die gegend aus welcher sie stammen bemerken. endlich würde ich Sie doch, wenn es Ihnen nicht zu viel mühe macht um mitteilung einiger melodien bitten und zwar zunächst der zu den Dreikönigsliedern (nr IV und nr VIII, 1 des beiliegenden verzeichnisses). die anderen haben für mich und für meinen zweck geringeres interesse; merkwürdig ist mir nur die sechszeilige strophe welche in einem großen teile des weihnachtsspieles nr IX herscht. in den Dorotheenspielen werden nur die lieder der h. jungfrau und des engels gesungen, das andere recitiert; die recitation ist meiner beobachtung nach ganz eigentümlich accentuierend, nicht quantitierend. in den weihnachtsliedern überwiegt der gesang. das spiel vom sündenfall wird natürlich ganz recitiert da es größtenteils in prosa ist: und auch die gereimten reden gott vaters, des engels und des teufels sind keine lieder.

Vergeben Sie, hochgeehrter herr professor, wenn ich es wagte, Ihre zeit so lange in anspruch zu nehmen; vergeben Sie auch die flut von bitten, mit welchen ich Sie überschütte: ich hoffe verzeihung von Ihrer freundlichkeit und erprobten güte.

Genehmigen Sie, hochgeehrter herr professor, die versicherung ausgezeichneter verehrung, mit welcher ich unwandelbar bleibe,

Hochgeehrter herr professor
Ihr
ergebenster
J. Feifalik
Wien, Neue Wieden, Hauptstraße 662.

Wien 10. august 1860.

361.

Václav Štulc (1814—1887) Sušilovi.

Na Vyšehradě d 9. září 1860.

Drahocenný v Kristu!
Srdečně milovaný Pane Starosto!

Oddatel lístečku v. d. kněz Terlecký, sám nejlépe se učiní poručena. Já po něm a o něm toliko píši, abych Vám osvědčil úctu a lásku

svou, s kterou jsem i zůstanu bohdá, dokavád Bůh života dopřeje, Vaší Důstojnosti

z celé duše oddaný

Václav.

NB. Na sjezd katolický bubnujte, prosím, ať s pomocí Boží můžeme provésti důležitou svoji „králku".

362.

Sušil Veronice Mikšíčkové, choti Matěje Mikšíčka (1815—1892), vydavatele moravských pohádek, úředníka Severní dráhy.

Dík za poslané nápěvy Hynka Vojáčka, skladatele v Petrohradě.

Mnoho Vážená Paní!

Nemám sice ani dost málo předmětu, jenž by mne nutil k napsání listu Vašnost Paní; ale abyste neřekla, že nomáme již žádné deference k dámám, tedy si dovoluji v krátkosti něco promluviti. Děkuji za přislané melodie pánč Vojáčkovy; list jeho jsem poslal do moravských novin, jen škoda že jej vytiskli s vypuštěním toho, co p. V. píše o neodpovídání na jeho listy. Bezmála mu na tom nejvíce záleželo. Stalo se to bez viny mojí a Milostpaní Mikšíčkova ráčí mně v tom prominouti.

Ale jak? Smím-li se tázati, jak se máte? a jak se chováte? Jak pana manžela poslouchâte? Ale tu vypadám z té dámám prý dlužné delikatessy a takové věci prý milostdámy neodpouštějí. Nic platno, již napsáno jest a tedy račiž Milostpaní jenom dobrou odpověď na otázky ty pohotově míti, když do Brna zavítá, jakož i veškeren hněv — aspoň při svém v Brně pobytí — mimo sebe pustiti a jenom s odpovědmi osobně mne poctiti.

Doufám, že řádky ty celou rodinu Vaši v dobrém zastanou zdraví a rozmaru. Když do Vídně pojedete, vyřiďte ode mne všem všecko dobro. Pozdravte srdečně rodinu svou, pí. matku, p. manžela a dceruška.

S tím se Vašnost Paní poroučeje ostávám se vší úctou

Vám oddaný

Fr. Sušil.

V Brně d 1. února 1861.

363.

Sušil Mikšíčkové.

Prodej rodinných polí v N. Rousinově a j. osobní drobnosti.

Adresa na obálce: Habrowan. An Wohlgeboren Frau Frau V e r o n i k a M i k š í č e k bei der Eisenbahn in D z i e d z i t z bei Bielitz, Teschner Kreis, Schlesien, pr. Prerau. — Razítko M. Ostrau 15/5, Bielitz 15/5.

Mnohovážená Paní!

Posýlám list z Habrovan. Jak vidíte z něho, málo jsme se dověděli a bude bezmála potřeba ještě jednou tam psáti aneb té věci o své váze zanechati. Šel se příbuzenec Vašnostin právě dotazovat tam, kdež věc na bílední také nám jest a nebylo by škodilo ihned na to poukázati, aby byl toho neučinil. Leč co se stalo, tomu odestati se nelze a já budu do Rousinova psáti, aby poněkud strpení měl p. farář, až Milostpaní Dědická ráčí slovo promluviti se strany své. Ovšem pak mu napíši, že dvě stě stříbra na nejméně za míru přijde a tudy podlé kursu doplácetí se musí, jak Velemoudrá Paní sama mne ráčila napomenouti. Toli o věci té, mně velmi mrzuté.

P. Dr. Br. z Kr.[1]) byl tuto právě toho dne ještě když za Vámi do lesů Brněnských přijíti připověděl; přišel se omluvit mysle, že se mně štěstí toho dostane s Vysoce ctěnou Milostpaní Dědickou promluviti. Bezmála se již u Vás stavoval a ústně vyřídil sám, čeho tu u mne zanechal, jakož i portrét páně Kl.[2]) osobně donesl, jehož jsem nemohl přijmouti, aby nějak se neztratil.

Z Vídně nic neslyším. Pláč v sednici v Brně ale ve Vídni holé zapomenutí, ač jí nechci velmi viniti, poněvadž všelijak zaměstnána jest ta Kateřina Tomáškova. Dej jí Bůh, čeho sobě žádá.

Psal bych více, ale spíchám, abych dal list na poštu. Prosím o upřímné pozdravení na panímámu a Mařenku ovšem, především na drahou polovici Milostpaninu. Sám pak ostávám se vší úctou

Vašnostin upřímý

Fr. Sušil.

V Brně[3]) d 13. máje 1862.

---

[1]) brněnský augustinian Bratranek, univ. prof. z Krakova.

[2]) Klácelův.

[3]) Tak datováno, ač na obálce Sušilovou rukou napsáno Habrowan; známka s razítkem vystřižena, na pečeti razítko Sušilovo F. S.

364.

Sušil Mikšíčkové.

Děkuje za soustrastný projev (nad skonem synovce Fr. Tomáška *) a posílá své Básně.

Mnohovážená Paní!

Děkuji srdečně za tu laskavou potěchu, kterou jste mi listem pronesla a za to účastenství, jímž jste se nám všem, jichž se to neštěstí nejbliže týká, upřímně propůjčila.

S díky těmi spojuji to nové vydání Básní svojich, jenž tuto spolu jde s listem; jsou ovšem nejvíce náboženského obsahu a sotva obliby dojdou u světa. Zatím ale předce myslím, že Vy, ctihodná Paní, jinak v té věci soudíte a nejedna báseň z druhého oddělení (z dějepravného) bude se hoditi při vyučování prostomilé dcerušky Vašnostiny. By pak se nehodila, předce dovoluji si poslati Vám knihu tu na důkaz šetrnosti své, kterouž povodín ostávám Mnohovážené Paní

upřímý

Fr. Sušil.

V Brně d 6 aug. 1862.

Prosím o vyřízení všeho dobra na domácí, p. manž., panímámu a Marušku.

---

*) sebevraždou u sestry Marie v Přerově začátkem července 1862. Obě sestry Kateřina i Marie píší o tom Mikšíčkové na témž dopisním papíře se Sušilem:

V Brně dne 5/8 1862.

Předrahá Verunko!

Činim to sice pozdě, však doufám že snad přec láskavě přijmete srdečné díky mé, za tak mnoho přátelství a lásky, které Jste nám v zarmutku našem proukázala. —

Jak sme se usnesli, tak to zůstane, budu bydlet v Brně, a těším se srdečně, že mně častěji navštívíte.

Ty čtyry tydně, co sem z Přerova pryč, jezdím nejvíce z Brna do Rousinova, a z Rousinova do Brna, neb sem tam ty rola prodala, a tedy sem měla dosti zaměstnání, čemuž sem se srdečně těšila, an sem času neměla na neštěstí naše přehrozné přemejšlet.

Pozdravujte p. Manžele, Paimamu a Mařenku. Žiga ruce líbe. Ja Vás v duchu srdečně líbaje sem Vaše Marie.

·/·

365.

Sušil Mikšíčkovi.

Cesty za písněmi.

Adressa: (Z Bystřice.) Blahorodý Pan Matěj Mikšíček, expeditor při priv. c. k. severně železnici v Hranicích (Weiskirchen.) — Na pečeti razítko Sušilovo F. S.

Drahý Příteli!

Jsem v Bystřici pod Hostýnem; ta svatá hora mne zdržuje tuto. V Kelči jsem setrval po deset dní, do prvního září a odjel jsem odtamtud s p. farářem do Želče u Viškova hodlaje s ním do jeho krajin se podati. Zatím jsem uvázl u panny Marie Hostýnské a líbí se m tu velmi, že do devátého tu pobudu. Chodím a jezdím po písněch; klasobraní to ale nemá velkých úspěchů a nového nenalézám. Předce ale pokoje nemám, kdyby snad se aspoň jedna perla někde vyskytla. Odtud odeberu se bezmála do Kroměříže; do Hranic již sotva budu moci se vrátiti, ač mně tam blaze bývá a ač tam u Vás jak doma se nalézám jak nikde jinde tou měrou. Spomínám s radostí na blaze krásné dni! Jen líto mi, že jsem se s panímámou ani rozloučiti a jí za službu poděkovati nemohl, což nyní písemně aby přijala prosím... Marii a Kačence teprve nyní ten list posýlam. Musím skončiti a srdečné

V Brně 6 Července*) 862.

Předrahá Verunko!

Nechci Tebe dlouho omluvami nudit, vím že mi nezazlíš — že jsem posud Tobě nepsala. Přijmiž nyní — an mysl má trochu ustálejší — jest — srdečné díky za lásku nám prokázanou v době největšího neštěstí, které nás kdy potkalo. Včera jsem odjela s Vídně, stavila se u Rajmunda v Pouzranech a pak zajela k našemu nejdražšímu pánu Strýčkovi. Marie jest též zde i Žíha a zítra odpoledne odjedem přes Branovice do Vystonic do mlýna i pan Strýček dojede tam v neděli i Josef náš. Ubohý pán Strýček! mám hroznou starost nad ním; kašle velmi a též te neštěstí ho velmi ujímá. Co za několik neděl se vše stane! jaká nešťastná změna. — Odpusť, že jsem se ani posud neptala, jak se Tobě a Tvým drahým vede. Jste všichni zdraví? Bůh Vám toho v hojné míře popřej. My chvála totiž Josef, Žíha, Marie a já ještě dost zdrayí jsme, ačkoliv nyní teprv tu smutná skutečnost člověku před oči se staví. Verunko! Kdo by byl takový konec předzvídal. — Já již musím končit — nelze mi dále psáti. S Bohem! Tebe, drahou maminku a Mařenku líbaje, pana Mikšíčka srdečně pozdravuje Vaše upřímná Kateřina.

*) chybně m. srpna.

díky vzdávaje celé ctihodné rodině Vašnostině ostávám se vší úctou Vašnosti

upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Bystřici p. H. 5. sept. 1864.

Prosím poručení milostpaní a panímámě jakož pozdravení Mařence. Dáli Bůh na rok zařídím si na delší čas pobytování u Vás P. Mičkovi a paní jeho poručení.

366.

Román Voříšek (1821—1893) Sušilovi.

Spis o papežích.

Bůh a Vlast!

V Žinkovech dne 13. listopadu 1861.

Důstojný, Vroucně milovaný Velebný Pane!

V schůzce výboru Dědictví ss. Cyrilla a Methodia ráčil jste dne 9. července t. r. podati návrh, by se sepsaly dějiny všech papežův.

Od roku 1845, co jsem na kněžství řízen byl, obral jsem sobě s velikou oblibou Vaší Důstojností navržený předmět, za úkol svých vědeckých prací; po 16 let sbírám s neunavnou pilností z církevních časopisův a jiných rozmanitých spisův jednotlivá pojednání, jednotlivá dáta o papežích; za onu dlouhou dobu koupil jsem sobě valnou částku katolicky nešených [!] pramenův ku své práci, a mám tudíž za tolikaletou dobu nemálo leč mnoho látky — ovšem doposud nevzdělané — k vytknutému cíli svému pohromadě a na snadě. Pochybuji, že v přítomném čase někdo déle a pilněji v řečeném oboru pracoval než já.

Jelikož dějepisná látka má na ten čas ani spracována není, nemohu předkem na jisto udati, jakého objemu by dílo mé bylo, až bude dokončeno; tuším, žeby naplnilo 4 dosti tlusté svazky v 8°.

Mohl jsem ovšem už přikročiti k sestavení celku, avšak malá vyhlídka, žeby dílo mé kdy tištěno býti mohlo, zdržovala mne od započetí práce mé na čisto. Zkrátiti dílo své tak, aby se vměstnalo do I. svazku aneb snad svazečku, ani nevolím, neboť by se takto jen pouhá kostra a kratičké životopisy podaly, čímž by se mnoho nevyzískalo, a málo by tím posloužено bylo.

Přicházím-li vhod, osměluji se tedy Vaší Důstojnost prositi o mínění své a o dobrou radu v té věci. Mám v započaté práci své pokračovati aneb mám ji opustiti? Jaký rozvrh byste mně, Důstojný Pane! poraditi ráčil? Mám dílo obléci ve formu životopisův, kterouž na mnoze nacházím, a posud za nejlepší uznávám, aneb mám dáti dílu svému jinou formu a jakou? K čemu bych dle Vašnostina ctěného mínění nejvíce přihlížeti měl? Měl bych naději, že Dědictví ss. Cyrilla a Methodia dílo mé vytisknouti dá, bude-li jinak za hodné uznáno?

Vůbec každá rada, Vaší Důstojností mne poskytnutá, bude mi velevítaným vodítkem v započaté práci mé; pročež co nejuctivěji prosím, byste laskavě mínění své se mnou sděliti a mně, co Vašnosti v tom ohledu na srdci leží upřímně a bez ohledu zjeviti ráčil. Vašnostino s velikou uctivostí jmenované jméno ručí mně za to, že prosbou mou neopovrhnete a mně pravdu povíte.

Již po delší léta píšu do rozličných časopisů některé články, toliko větší dílo jsem ještě nevydal. Píšu výhradně latinkou.

Poroučeje se co nejuctivěji Vašnostině laskavosti, podpisuji s celou svou úctou, kterouž chovám k Vaší důstojnosti,

ponížený sluha

Pr. Román Voříšek,
kaplan v Žinkovech
Čechy, pošta Nepomuk.

367.

Peregrin Obdržálek (1825—1891) Sušilovi.

Rozesílka knih Dědictví C. M.

Důstojný Vysoceučený Velectěný Pane Starosto!

Výkaznými lístky, — k podělování údův knihami Dědictvím SS. Cyrilla a Methoda vydanými, — rozeslanými, v prospěch Dědictví velmi dobře a opatrně posloužení.

Avšak první odstavec článku 4. kterýž, jak se zdá vzlašť [!] hospodářskou stránku tohoto blahonosného ústavu na zřeteli měl, sotva ku zdaru jeho poslouží zařízením tímto; neboť klade údům [!], vzláště v krajinách kde se takových jen porůznu nachází, a kde snadno ani duchovní údem není (k. p. na Slovensku) a kdeby tedy rozšíření „Dědictví“ na nejvýš žádoucno a prospěšno bylo, velikých a pro spro-

stého náboženského venkovana téměř nepřestupných — odstrašujících překážek v cestu.

Ovšem žádoucno, aby „Hlas“ organ nejen „Dědictví“ nýbrž katolicismu v končinách Česko-slovanských aspoň od každého spoluúda „Dědictví“ čítán byl; když ale ani místní duchovní o Hlasu snad ani neví, kterak přiměti dobrým způsobem tu prostosrdečnou dobrou duši venkovskou k takovéto každoroční oběti? Snadno je to vysloveno „ať si ho odebírá“, „proč by nemohl?“ ale těžko se to v život uvede. „Si in viridi . . .“ [1])

Kterak se tedy má dovědět takovýto jednotlivec třeba pod Tatrami, že již knihy se rozesílají? A když i svým domyslem na to přijde, že je již doba zde, kde se to obyčejně stává; tu má 5 x r. č. s lístkem zapečetit, a od listu těžkým penízem obtíženého asnad 5krát toli poště zaplatit, kolik v něm obsaženo! Tot zajisté činí údu, osamotnělému, vzlášť sprostému venkovanu mnohé obtíže, čímž jiní [!] coby snad vidoucí prospěšnost věci samé přistoupit chtěli, odstrašeni budou.

Dědictví dosud samo neslo toto břímě výloh za „v y d á v á n í a o b a l o v á n í z á s i l k y“ platíc od jedné knihy 1 x stř; tedy ročně za jednoho úda obyčejně 3½ kr r. č. a Pan Bůh znamenitě žehnal, začež sláva a vroucné díky Jemu a přímluvě SS. Apostolů našich!

Uváživ nížepsaný tuto stížující [!] okolnost, osměluje se, k jejímu odstranění Slavnému Užšímu Výboru Dědictví SS. C. a M. předložiti následující nutný návrh:

Slavný Užší Výbor uzavříti ráčiž:

1. Spoluoudem Dědictví státi se může každý, kdož za sebe jedenkráte za vždy položí 11 zl. r. č. (a obdrží 1 výtisk).

2. Řehole, děkanství, školy, rodiny, spolky a t. p. vstupují dvojnásobným příspěvkem t. 22 zl. r. č. do spoluoudství (a obdrží 1 výtisk) — a tak poměrně více i oudové IIhé a Iní třídy.“

Velkodušným spoluzakladatelům budiž přirážka prominuta.

Touto již starším Dědictvím S. Jana zavedenou nepatrnou přirážkou, jak se skutečně i při tomto osvědčuje, oudové nově přistoupiti chtějící se neodstrašují, a ona pětikrejcarová závada nabytím přirážkového kapitalu t. 50 x r. jest dle bursovního běhu až na 1 x r. č., kterýž by Dědictví doložiti musilo, odstraněna; čemuž i náš věhlasný a opatrný p. t. pán pokladník jistě přisvědčí.

[1]) když na zeleném . . .

Račtež blahosklonně v láskavé paměti zachovati s hlubokou úctou Vaší Důstojnosti

vděčně oddaného žáka

Peregrina Obdržálka, coop.,
člena výboru D. CM.

V Pustiměři dne 26ho listopadu [!] 1861.

368.

Václav Svoboda (1813—1888) Sušilovi.

Děkuje za Anthologii z Ovidia, Katulla, Propertia a Muséa.

Důstojný Pane!

Děkuji srdečně Vašnosti za dar mně velice milý, v němž se zalíbením čítám. Jesti překlad netoliko svému originálu věrný, ale i zprávný, plynný a uhlazený, kterýž v každém ohledu vzorem býti má budoucím překladatelům. Vašnosti jste tímto zdařilým spisem i literaturu naši ozdobil, i studující mládeži platnou službu prokázal. Pročež starám se o to, aby nejen na gymnasiích, nobrž i na realkách, jak jsem o tom o Kutné Hoře mluvil, všemožně rozšířen byl.

Se vší úctou Vašnosti

oddaný

V. Svoboda,
šk. r.

V Rychnově dne 8. prosince 1861.

369.

MUDr. Fr. Cyrill Kampelík (1805—1872) Sušilovi.

Žádá výměnu Sušilových Písní moravských za své spisy. Soustředění západních Slovanů.

Vysoce zasloužilý Slovanníku
a dávný Příznivče!

Ve příloze posílám Vaší Slovannosti následné knihy:

3 Exempl. Stav Rak.
5 „ Spořitelny
1 „ Návrhy

1 Exempl. Sanguszko
22 „ Hovoru u piva
1 „ Lípu slovanskou

v ceně 9 zl., uctivě při tom žádaje, abyste mi jeden exemplář národních moravských písní Vašnostinou péčí sebraných a vydaných výměnou poslati ráčil. Chcete-li mě také 2 exempláře písní moravských dáti do komisse, dobře učinite. jeden bych dostrčil p. hrab. Harrachovi, a druhý bych bleděl jinde odbýti, aby to jen do národu vnikalo.

Ve příloze naleznete „Lípu slovanskou“, z čehož ku svému žalu poznáte, že se centralismus v západním Slovanstvu, jejž nebožtíci Trnka, Kollár, p. Žák silně navrhovali, a jej[!] já se svou škodou zastávám, dařiti se nechce, prvně žádná strana povoliti nechce. Slováci germanisaciou pošereděnou češtinu nepřijmou a přijmouti nemohou, a na Vltavě k lepšímu se ani pozvolna nakloniti nechtějí. A bez centralismu v západním Slovanstvu neznikne vyšší silný odpor proti Němectvu, aby vydatným byl. Rozcapartěnost k ničemu nepovede.

Mně na literkách nezáleží ani na slovičkách, ale na centralismu literarním v západním Slovanstvu pro silnější odpor proti západu, a na politickém národním samostatném životě. Co dělá Velehrad? Jak se hodně připravujete ku slavnosti? Zdravie[!] Vašnosti dobře slouží.

Hospodin Vaši Slovutnost v zápase posiluj. S úplnou úctou jsem Vaší Slovutnosti

upřímný ctitel

Dor. Kampelík.

Kuklena 7. března 1862 u Hradce Králové.

Písně mi račte u p. Nitsche složiti, který mně knihy z Dědictví moravského posílaje, je dobrotivě přiloží, abych to vše po této příležitosti Kuklenské dostal. — Přiložený lístek prosím dobrotivě pod jednou střechou bydlícímu pánu doručiti.

370

Vincenc Bradáč (1815—1874), kanovník na Hradčanech Sušilovi.

Jednání o nový kancionál

Důstojný Pane!
Vysoce Vážený Pane Professor!

P. kollega Ploucar přinesl mi od Vašnosti sbírky rozličných písní, však některé nápěvy bude nám těžko — ba nemožno — seznati, není tu žádné rady?

Prosím račtež mi oznámiti, zdali kdo písně sv. Václavského kancionálu tak zvané Sváteční (o Svatých) a obecní již prohlídl; a stalo-li se to, prosím o jich zaslání, nestalo-li, postarám se o jejich revisi. — Pan Direktor ústavu hluchoněmých[1]) sbírá písně pohřební, neráčil by jste obstarati opis této sbírky pro náš kancionál?

Račtež odpustiti, že s těmito otázkami přicházím, jako kdy neznámý padá s dveřmi do domu. — Ját Vašnost již dávno znám a velice ctím a zůstanu vždy Vaší Důstojnosti

vřelý ctitel

Bradáč.

V Praze dne 2. října [roku?]

371.

Bradáč Sušilovi.

Důstojný Pane!

S velikým potěšením uvítal jsem Váš list; vřelé díky! — V pondělí ráno vyjedu rychlíkem (Schnellzug.)

V naději, že co nejdříve projevím ústně svou zvláštní úctu Vaší Důstojnosti

vroucí ctitel

Bradač.[2])

372.

Bradáč Sušilovi.

---

[1]) Maršovský.

[2]) K nečitelnému podpisu připsáno M. Procházkou: Bradač kanovník na Hradčanech. Na okraji listu poznamenal týž M. Procházka: Kanovník Bradač chtěl se do Brna dostaviti ke konferenci o českém kancionalu, která konference býti měla u Sušila, jakožto Starosty výboru Dědictví ss. Cyr. a Meth. Konference se také sešla a usneseno se, aby kanovník Bradač sám prozatím nějaký kancional vydal.

Důstojný Pane Professor!

Račtež přijmouti přiležící knihu v důkaz mé upřímné, hluboké úcty. — Spolu vzdávám vřelé díky za písně — plody ducha Vašeho, jež jsem zde upotřebil; pakli jsem na některých to neb ono změnil, prosím neračtež mi ve zlé pokládati, nechtěl jsem zajisté korrigovati, neb jednal jsem vzhledem k svému úkolu, maje na větším díle sprostý lid před očima.

Těšilo by mne velice, pakliby jste se ráčil s knihou v celku spokojeným prohlásiti, než i — výstavky od Vašnosti — věda, že jsou zajisté dobře míněny, vděčně přijal bych.

Vaší Důstojnosti

upřímný ctitel

Bradáč.

V Praze d 6ho břez. 1863.

373.

Bradáč Sušilovi.

Vysoce Vážený, Důstojný Pane!

Výsledek porady dne 4. břez. l. r. konané dozvěděl jsem se ihned z tamnějších novin. Odpověď samu obdržel jsem teprv 22. dubna.

Z novin i z odpovědi vysvítá, že panuje nedorozumění. Vysvětlení toho nedorozumění jest cestou písemní poněkud obtížné, a přál bych velice, aby mi možno a dovoleno bylo, co nejdříve s tamnějším veleváženým výborem jednati ústně. Jedná se mi pouze o věc, o nic jiného. —

Nemohu nesmlčeti, že mne to bolí, ježto se praví, že bych byl zaslal tamnějšímu výboru jakési písně na ukázku. Nevím, kdy a jakých písní bych byl na Moravu zaslal. Při mém posledním listu byla ovšem průba tiskařská na posouzení písmenek, not a formy typografické; to však neobsahovalo písně na ukázku; bylo to na tomtéž listu olůvkem podotknuto, že obsah jest bez ladu a skladu pouze náhodně sestaven, neboť podávaje ještě nebožtík Frencl tiskaři manuskript k této průbě, vzal dva k opravě uchystané manuskripty, jeden arch z starých „před kázaním", druhý arch z písní obecních. Sadba se vícekráte překládala; tak stalo se, že pod nápis „píseň po kázaní" přišel úryvek z písně obecní, jenž onen neštastný passus o Nabuchodonozorovi obsahuje.

Než o tom a podobném bylo by mnoho co psáti, pročež prosím Vaší Důstojnost, aby jste ráčil během nejdříve příštích 14 dní určiti jistý den, v němž by mi dopřáno bylo jednati o tak důležité věci s veleváženým výborem. — Chci se zajisté v ten mi určený den dostaviti, dokonále[!] se zodpovídati i část upraveného díla k posouzení předložiti.

K tomuto kroku jsem netoliko svým rozhodnutím veden, ale i rozkazem našeho Nejd. arcipastýře vybídnut, jemuž zajisté také o nic jiného nejde, než o dobrou věc.

V naději, že mne ráčíte — co nejdříve možno — laskavou odpovědí poctíti, trvám u zvláštní uctě Vaší Důstojnosti

upřímný ctitel

Bradač.

V Praze d 25. dub. 1863.

374.

Melichar Mazal Sušilovi.

Posílá 3 kostelní písně na otištění.

Mnoho pravopisných chyb.

V Dubě dne 22. dubna l. P. 1862.

P. B. J. K.

Vysoce důstojný Pane!

Obracím se k jejich Milosti s prosbou a opovažuji se zde mé a mnoho jiných přání vysloviti, jestli s tím žádnou obtížnost nespůsobím, a jestli to za dobré uznané bude, by tyto Písně, kteréž se ještě posavád v žádném Kancyonálu tištěné nenachazejí, do toho nového Kancyonálu, kterýž Dědictvím SS. Cyryla a Methodya, k tisícileté slavnosti Velehradské vydán býti má, připojené byly:

První, v čas Vanoční

Druhá, v čas Velikonoční

Třetí, která se užívá při procesí na den Sv. Marka a v křížové dně.[1])

[1]) Začátky písní těch: 1. Pojďme bratři pojďme domů, Poběhneme ku Betlemu ... (5 čestiverší). 2. Třetího dne vstal Stvořitel Z mrtvých náš milý Spasitel ... (17 trojverší). 3. K tobě Otče dnes voláme Za vezdejší chléb žádáme ... (10 čtyrverší s taktéž čtyrveršovým refrénem).

S uctivostí prosím za odpuštění.

Melichar Mazal, Familiant
v Dubě, spoluoud Dědictví SS. Cyril. a Meth.
a spoluoud Dědictví Sv. Jána Nep.

375.

Handrij Dučman Sušilovi.

Posílá svou knížku, děkuje za časopis „Školník", oznamuje založení katolického i protestantského družstva ke cti sv. Cyrilla a Methoda.

Najlubši přećelo.

Dołho hižon čakaš na lisćik — a přecy podarmo; tola ně, nic podarmo, wšak hižon sedžo pisam. Moju modlitnu knižku „Uhwalće knjezowe mjeno" sy wěsće dostał? Zo mam wernosć prajić, wona so mi wjary njespodoba: ma wjele ćišćerskich zmylkow; ryč mohła lěpša być a něšto mjenje purisma. Tola je hotowe a wyše toho ma nowy prawopis a polěpšena ryč pomału překusać, duž njech moja knižka kusać pomha. Dźakuju so za připosłanjo Školnika, kotryž z wjeselom a z wokřewjenjom čitam a kotremuž možu swedčenjo dać ,zo smě so podobnym němskim časopisam čestnje na porukanjo stupić, haj we wšelakim nastupanju zda so mi lěpši. Zo tam a sem hišće słabosće su, njeje dźiw — čłowjeće njeje ničo dospołne; wěsće so tu hisće też zlěpši — k zbožu a ćesći českoho naroda, k lěpšomu čłowjestwa, k spomoženju swjateje wěry a k uhwalbje božej. —

Z dźakom widžu, zo sy za mnje z nowa předpłacił.

Dźak też za knižki z Dědictví — a za Cyrylowy žiwjenjopis (wot kotrohož sym 2 zwazkaj dóstał.)

K hodam wozjewju też ja Tebi wjesołosć: Smy 13. hodownika nowe nabožne towarstwo „SS. Cyrilla a Methoda" założili.

Připołożene maš namjełowane (wote mnje a přećela Hornika) wustawki, kiž buchu też přijate.

Za předsydu bu wuzwoleny knj. farař Jakub Kućank, serbski farař w Budyšinje; za pismawjedžerja knj. Hornik, za pokładnika knj. Pětr Šołta (duchowny); wuběrnikoju buchu knj. Jakub Herrmann, vikar we Budyšinje (twój znały a kolega); ja a dwaj wučerjej: knj. wučeŕ Hasofa we Roženće (Różant Rosental) a knj. Kochta, wučeŕ we Worklecach (Rächelwitz [?]).

Lětnje płaći po 10 nsl (půl zlatky střibra) za sobustawstwo. „Katholski posoł“ nabožny měsačnik (měsačnje poł listka abo 8 stronow we formaće přeprošenja) dostaneaja sobustawy za 5 nsl (¼ fl. stř.) Potajkim cyły lětny přinošk 15 nsl (nowych slěbornow, Neugroschen) abo pół tolerja (abo ¾ fl. we střibře). —

Twoje sobustawstwo płaću ja!

Naše towarstwo Njejsmy hiśe we cyrkwinskim wašnjom (z wotpuskami atd.) założili, doketž njewěmy, hač so zdźerži. Myslu sebi, zo we našich wosadach dosć sobustawow nazběramy; tola budźe nam zwonkowna pomoc luba a witana. Snadź mohł Ty so wo něšto sobustawow postarać.

Přispomnić hiśe mam, zo su też protestantscy duchowni nowe towarstwo k wudawanju a wonowjenju ewangelskich nabožnych knihow założili — też k česći słowjanskeju japoštołow.

Ja njejsym wjacy we Budyšinje, ale wot 21 oktobra 1861 hižon sym kapłan we Radworju (1½ hodźiny wod Budyšina) wosada serbska z 1500 dušemi. Radwor = Radibor. — Mi so jara derje lubi a spodoba, sym strowy a žadam jara wo T w o j u f o t o g r a f i u.

Pisaj wjele wo sebi

prećilej

Handrijej.[1])

W Radworju 20. dec. 1862.

Wjele zboža k hodam a k nowemu lětej.

376.

Julius Chodníček (1837 - 1895) Sušilovi.

O chystaném dějepise papežův.

L. J. Chr.

Veledůstojný Velevážený Pane!

Když mi v lonském roce vp. Wurm, statný obhajce národa našeho, navrhnul, abych sebral materiál o papežích aneb koncilích a, pokuď stačím, ho v dějepisném rouše podal Dědictví ss. Cyr. a Meth., cítil jsem se tím velmi poctěna. Slíbil jsem dle možnosti své k úkolu,

[1]) připsáno M. Procházkou: (Dučman = Andreas Deutschmann.)

v jehož mezích jsem dříve nebyl pracoval, nadbývající čas věnovati. Netajil jsem se hned tehdáž s obtížemi, kterým jsem v ústrety jíti měl, ani též jsem nemohl míti předsudek, že co počínám se zůplna [!] zdaří; ale věda, žeby v tom ohledu ani pouze nashromážděný materiál ztrátou času nazývati se nemohl, anobrž že předměty jeho a jich vzájemné poměry ideu celým spisem vládnoucí samostatně vyvinouti musí; volil jsem si k práci pokročiti. Hned napřed sobě úkol nastinit [!], a pak dějepisem přistinovat [1]); k tomu jsem se hned zprvu, obávaje se základní chyby, odvažiti nemohl. Co jsem posud dovedl, je arci málo, ale Vašnost račtež mi dovolit o tom přesvědčeným býti, by před jiným zajisté mou přenáhlenost víc než snad předmětovou chybu kárala.

Zatím jsem si mnohé stránky toho oblíbil, ale k provedení jich musím sobě čas vyžádati nepoměrně delší, než bych snad k nějakému překladu potřeboval.

Kdybych dříve nebo později s Boží pomocí spis, jak mi as na mysli tane, dohotovil; bude mi to velkou ctí a radostí, když ho slavný Výbor za dobrý uzná a v řadu užitečných knih do „Dědictví" příjme [!].

Ovšem ale, kdyby se za vhodnější uznalo, práci na obratnějšího spisovatele přenésti, já bych proti tomu nic míti nesměl, neboť bych si sám za vinu pokládati musel, že jsem se od jiného v kvapnosti předčiti dal.

Račtež přijati ubezpečení mé, že loudavost má není nedbanlivostí; račtež ale též dle uznání svého jednati, kdyby jste [!] k neurčité lhůtě, kterou já nevyhnutelně potřebuji, přisvědčiti nemohl.

Zůstávám s úctou Vašnosti

oddaný ctitel

Julius Chodníček,
pref. v arcib. sem. [2])

Dne 2. Unora [!] 1863.

377.

Vojtěch Hron Sušilovi.

Podmínky vydávání Sušilova N. Z.

---

[1]) psáno: přistinonovat.

[2]) studijní praefekt v arcibiskupském semináři v Kroměříži.

Důstojný Pane Professor!

Výbor Dědictví sv. Prokopa ve schůzce své dne 13. Unora [!] b. r. s plesáním uvítal zaslaný Vaší Důstojnosti výklad na evangelium sv. Matouše, a vyslyšev z ctěného listu panu starostovi kanovníku Vinařickýmu [!] dne 5ho ledna zaslaného Vašnostino přání stran vydávání spisu toho, považovati je bude co zákon sobě vytknutý v obstarávání tisku, a doufá získati [!] sobě spokojenost Důstojnosti Vaší.

I požádanych mimo honorár deset pěknějších výtisků s radostí zašleme. Co se ale týče honoráru, určito jest stanovami, že se spisovateli honoráru odříci nelze, však volno mu i k jinému dobročinému účelu jej obrátiti. Stran výměru honoráru má se pokaždé s panem spisovatelem dorozumnění [!] státi.

Mně co předsedovi odboru hospodářského dostalo se té ač velmi čestné tak přec choulostivé ulohy [!] Vaši Důstojnost jménem výboru požádati, by jste [!] se dobrotivě prohlásiti ráčil, jaký honorár za tiskací arch spisu Svého žádáte. —

Ač bychom rádi štědřeji nad jiné ústavy odmněnovali [!] neocenitedlnou práci pánů spisovatelů: nesmím přec před Vaší Důstojnosti tajiti, že skromné posud peněžité prostředky naše nedovolují nám honorár 10 fr. mnohem převyšující za arch obětovati.

Jestliže mne okoličnosti přinutily zjevněji se prohlásiti, nežli snad jemnému citu Vašnostinu líbo [!] býti muže: neračte proto zazliti tomu, jenž s hlubokou uctivostí trvá Vaší Důstojnosti

sluha a ctitel

Vojtěch Hron,
kancléř konsistoře.

V Praze dne 20. Unora 1863.

378.

Dr. Josef Chmelíček (1823—1891) Sušilovi.

Blahopřání k řádu sv. Anny. Spis jeho „Cesta do sv. země“.

Četné pravopisné chyby (pšáni a pod.)

L. J. Ch.

†

Důstojný Velectěný Pane Professor!

Zajisté s velkou radostí jsem četl ve veřejných listech zprávu o vyznačení, které se Vaší Důstojnosti stalo, že Vám ruský řád sv.

Anny udělen byl. Přijměteż k tomu srdečné upřímné přání ode mně Vašeho bývalého žáka. Bůh Vás zachovej ještě mnohá — mnohá léta a popřej Vám té milosti, abyste ku vzdělání slovanské vědy ještě mnoho — mnoho účinkovati mohl! Mínil jsem, že v tyto svátky do Brna přijedu a tak šťastný budu, Vaší Velebnosti toto mé přání ousthě vyjadřiti, avšak nemohl jsem odjeti. —

Velmi nemilé jest mi, že p. professor Dr. Sepp, jak jsem v jeho psaní četl, ryté obrázky s. míst ze svého díla nám popustiti nechce aneb nemůže. Byl bych spokojen, kdyby mé popsání s. země alespoň 3 obrázky dostalo, aby náš zbožný slovanský lid aspoň ta 3 památná s. místa: Jerusalem, Betlem a Nazaret vyobrazená viděl. Míním, že to snad nebude těžko rytiny k těmto 3 obrazům někdy dostati? Ostatně pilně pracuji a co nejdříve vp. Procházkovi [1]) opět 8—9 archův pošlu. Popsání mé bude, jak míním, mnohé zanimavé věci obsahovati, které se v jiných podobných dílach [!] nenalezají. Byv půl roku ve s. zemi, měl jsem ovšem příležitost mnoho vidět a slyšet.

Zůstávám ze vší uctivostí Vaší Důstojnosti!

zcela oddaný sluha

Chmelíček.

V Peggavě Sabatho Sancto.[2])

379.

Chmelíček Sušilovi.

L. J. Ch.

Veledůstojný Pane Professor!

S velkou radostí Vaší Velebnosti věděti dávám, že vp. Urban Loritz, Benediktin kláštera Šottenského a farář (am Schottenfeld) ve Vídni na prosbu vysoce urozené paní hraběnky Marie z Dietrichsteinův [3]) s radostí volný jest ze svého díla památná místa sv. země Palestinské představující obrázky nám bez všechné peněžité odměny popustiti. Jenom to jediné žádá, aby se mu tyto dřevořezy (xilografie) svého času bez škody opět navrátily. Jest to zajisté veliké

[1]) Jakubovi.

[2]) 4. dubna 1863 v Peggau ve Štyrsku.

[3]) u níž byl Ch. duchovním správcem.

dobrodiní, které jmenovaný vp. farář celému Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje a všem údům jeho proukáže, a slušno by bylo, aby mu Slavný vybor zvláštní poděkující list (ovšem v německé řeči psaný) poslal. Obrazy pěkné a k pravdě podobné představují tato místa:

Brána Jaffská v Jerusalémě.
Hora Olivetská.
Jeskyně (kaple) smrtelné úzkosti (agonie) J. Krista.
Pohled na Jerusalém z hory Olivetské.
Místo na hoře Kalvarii, kde kříž s ukřižovaným Spasitelem stál.
Kaple Božího hrobu.
Tatéž kaple uvnitř.
Coenaculum, v němž Pán poslední večeři držel.
Pohled na Betlem.
Jeskyně (kaple) narození Páně.
Hora pokušení.
Jordan.
Cesta od mrtvého moře ku klášteru S. Saba.
Pohled na Nazareth.
Hora Tabor.
Město Tiberias a jiná.

Tyto obrazy tedy vp. farář Loritz našemu dědictví daruje, prosím ale Vaši Velebnosti o radu, co se nyní státi má? První díl mého popsání sv. země má se — jak v poslední schůzce ujednáno bylo — teprve v r. 1864 tisknout, aby v r. 1865 se vydal. P. farář Loritz jest již trochu letitý muž a poněvadž my všichni smrtelní lidé jsme — což se nemůže s nim v běhu jednoho roku státi? A k tomu míní on později 5té vydání svého díla obstarati, k čemuž tedy své xilographie opět sám potřebovati bude. Já míním, abychom se těchto nám láskavě propůjčenych obrazů ihned včil zmocnili, neboť jistěj a lépe jest nám, když říci můžeme „že již je máme“ než „že je míti budeme“. Nebylo by radno, aby se první díl mého popsání již nyní tiskl? Vp. Jakub Procházka jest při jeho pilnosti již dávno s korekturou hotov. Aneb míníte, že by se zatím jenom obrázky v 12—13000 exemplarech (nevím, kolik údův dědictví čítá) tisknouti mohly, které by se potom ku knihám na patřičných místech přivázati mohly? Lépe by ovšem bylo, kdyby se tyto obrázky hned do knih mezi text a sice na místě, kam každý patří, daly. Račte se do knihy vp. Loritza podívati; jak on to má, tak by to mohlo i v mém popsání býti. Rada, kterou se osměluji Slavnému Vyboru našeho Dědictví dáti, jest ta:

„abychom se co nejspíše těchto obrazů v zmocnili!“ Opportuna occasione utendum — neboť za rok se všelicos státi muže.

Prosím, aby Vaše Velebnost mi co nejdříve oznámiti ráčila, co se v této záležitosti stane. Že jsem se skutečně vynasnažil našemu Dědictví tyto obrazy obstarati, důkazem toho jest, že jsem je obdržel. Od Výboru to nyní závisí, zdaliž obrazy tyto do popsání sv. země, které vydati míní, přijdou čili nic. Též prosím Vaši Velebnosti, abyste mi knihu p. Loritz-a, kterou zde na ukážku posílám, nazpět poslal.

Pozdravuji všechny známé a zůstávám ze vší uctivostí Vaší Velebnosti

zcela oddaný služebník

Chmelíček.

V Pegavě dne 28. Sep. 863.

380.

Michał Hórnik (1833 – 1894) Sušilovi.

O lužickém vydavatelském Towařstvu.

Věrně otištěno až na slovo: výdaní.

Slavný pane starosto!
Veledůstojný pane professore!

Přiložené psaní pro Vaše Dědictví měl odevzdati jeden z našich národovcův v času zpěvácké [1]) slavnosti v Brně i chtěl se takto představiti Vám, ale nebylo to možná. Proto zůstalo psaní ležet i opozdilo se.

Podotýkám, že se pro Dědictví pošle „Katholski Posoł“ atd. vždy ke konci roku. Dary pro naše Towařstwo můžete posýlati cestou knihkupeckou třebas na moje jmeno.

Víte, že nás katolických Srbů jest málo; přece spojenými silami něco prospěšné vyvedeme. Jest u nás mnoho práce; starší knihy pro školu i dům křesťanský jsou velmi nedostatečné. Připravujeme se v Towařstwu na vydání biblických historií.

Tímto mějte mě pro dnešek poroučena. Doufaje, že Vašnosti budu moci i příště psáti, zůstávám

Váš vřelý ctitel

Michał Hórnik,
kapłan, sekretař Towařstwa
ss. Cyrilla a Methoda a Maćicy Serbskeje.

W Budyšinje 23. septembra 1863.

[1]) cyrillo-methodějské.

381.

Jan Vlček (1805—1879) Šušilovi.

Žádá zpět svůj rukopis Car Ratislav.

Na Komorním Hrádku v Čech. 14. října 863.

Vele-vážený, vysoce-učený Pane!

Neráčiž se Vaše Velebnost diviti, že teď dochází V. V. dopis od neznámého.

Znám zajisté V. V. ač ne osobně ale prvé již co snážného [!] a slavného pěstouna naší literatury hned za starší doby, a domním se, že V. V. opět i mého chatrného jména co překladatele Iliady, skladatele Jeftovny a jiných drobizní si povšimla; za tou tedy vzájemností se nyní na V. V. s prosbou obracím. Věc je tato. Na prohlášení ode dne 1. června 1862 (v pražském Hlasu 5. červ.), že p. p. Moravští bohoslovci v Brně vypisují cenu na dramat z prvních dob křest. (jakou to cenu, věru podnes nevím, ano mi nebylo činit o profit ale o vyslavení Moravy k tisíc-leté slavnosti maje upřímně na mysli ono Cařihradské, teď před 300 léty pověděné: σπευσαΰε την ένωσιν), zaslal jsem hned 25. dubna 863 skrze bývalého redaktora Kronyky domácí, p. Karla Hofa z Prahy na sl. redakci theol. časopisu Brněnsk. Hlasu historickou původní tragedii: Car Ratislav (jiní podlé p. Palackého píší, jak známo, Rostislav) s heslem: Per crucem ad lucem. Že mně bylo skutečně činiti neyvíc [!] o přísporu slavnosti 1000leté, dokazuje již to, že jsem již asi v únoru l. r. skrze jistého dobrého přítele písemní poptávku zaslal, nemám-li spíše, než dojde na slavnost, onen rukopis sám dáti do tisku; ale panu redaktoru Hlasu buď se nezdálo za uhodno na ten dotaz odpovědíti, nebo list neobdržel; i zůstal jsem na odeslání rukopisu skrze p. K. Hofa. Poněvádž [!] ale p. K. Hof opomenul požádat o zpětní recepis zásilky té, a já nevěděl, zdali tato do pravých rukou se dostala, i psal p. Hof opět na p. redaktora Brněnského Hlasu, an však odpovědíti zase neráčil; i musil jsem, ana čtvrtletní lhůta k reklamaci určená docházela, ptáti se skrze poštovní úřad, ona zásilka-li došla. Tať arci došla, jak list hledací v rukou mých o tom svědčí, že p. redaktor Schmiedek [1]) d. 26. dubna 863 řečenú [!] zásilku obdržel. Opět asi v polovici srpna přihodiv se v Praze k p.

[1]) Prof. Karel Šmídek.

doktoru a docentu kanon. práva Klimentu Borovýmu [!], mému to příteli, an právě V. V. výklad N. Z. korrigoval, požádal jsem ho, zda-by V. Vsti nemohl se vseptati [!], jak asi s onou konkurrencí dramat. stojí, sešlo-li z toho předsevzetí atd. On mi odpověděl, že s V. Vstí v korrespondenci nejsa V. Vst obtěžovati nemyslí, že však má dobrého známého v Brně, p. veleb. Maršovského, direktora ústavu hluchoněmých, a tomu že o tu věc rád dopíše. Dopsal; ale nastojte, i tento dobrý druh od P. Maršovského posud odpovědi nedostal. I obracím se teď na V. Vst dověřuje se, že tu šťastnější budu, a s větší účinlivostí se potkám. Žádost moje prosebná je krátce tato, by V. V. neobtěžovala si poptati se, v čích rukou svrchu řečený rukopis jest, a ve jmenu autora (v zapečetěném listku s mott. „per crucem ad lucem“ stojí jméno Jan Sázavský; nebo bydlím na Hrádku nad Sázavou a ze známých V. V. příčin neb okolostojenství našeho řádu a stavu nemíním jméno své v publiku dávati) neb zasílatele (p. Karla Hofa), buď posouzen spis ten neb nebuď, a cena buď hodlána komu buď aneb od celé věci upuštěno, požádati ho nazpět, a poněvádž p. Karel Hof není více redaktor Kronyky domácí, ne na nynější redakci Kr. dom., nýbrž buď osobně na p. Karla Hofa, ouředníka bytem u kamenného mládence vedlé Platelsu v ulici Havířské v I. poschodí, neb na Velebn. p. a doktora theol. Klementa Borového v pražském semináři neb, což bych neyradše [!] viděl, immediate mně přímo dobrotivě zaslati. Neb uvažuje vše okolnosti a běh času usmyslil jsem si jinák [!], a řečené té konkurence naprosto se zříkám, aniž myslím buď s tímto neb jiným spisem jíti na veřejno, nýbrž uložiti kdesi v jakés jámě s oným [!] prorokem čekaje, až by snad je Duch za lepšího věku na jevo přivedl. Ostatně doufám, že ani sl. redakce Brněnsk. Hlasu ani kdo jiný z Pánů, v jichž rukou by rukopis můj byl, nebude tak podivný, aby V. Vsti rukopis nevydali, a já snad jinou ještě cestou pohledávati ho musil. Ač s touto svou snážnou žádostí V. Vsti nátažku neb zaneprázdnění činím, ale doufám, že V. Vst mne omluví a prosbu mou míle [!] splní, začež se V. Vsti, jakž nejlépe budu vědět a moci, vděčným prokázat se [!] pokládám. Že věc ta je spravedlna t. že rukopis mně náleží, o tom V. Vst jediný pohled naň a na tyto řádky přesvědčí. Na zásilku s recepisem, kterúž obdržeti z rukou V. Vsti čím neyspíše se naděju, odesílám tuto přiloženou zlatku r. č. Více-li V. Vst v této příčině vydati ráčí, ochotně nahradím. Zatím Vaší [!] Velebnost, Veleváženy, vysoce-učený Pane Pánu Bohu pod ochranu poroučím.

V. Vsti

neyoddanější

Jan Vlček,
Zámecký kaplan na Komorním hrádku v Čechách
posl. pošta: Černý Kostelec.

382.

Antonín Tichý Sušilovi.

Žádá úsudek o svých překladech z Goethe.

V Drahotuších dne 4. března 1864.

Vaše slavná velebnosti
vysoce učený pane konsistoriální rado!

Že se k Vaši [!] slavné velebnosti listem svým tak odvážlivě obrátceti [!] smím, zajisté, jestli toho pohnůtky udám, milostivě prominouti ráčit budete.

Studoval! jsem na uherako-skalickém nižším gymnasiálním ústavu, pro neblahé však, v tom překažující příčiny studií svých ukončiti nemoha, po znamenité přestávce v náuce obchodnické vzdělávati jsem se počal. I dostale se mi zaměstnání co praktikant u pana Wolfa při dílně jeho v Hranicích. Obchod však v brzkém čase slábl, k tomu mému principálovi dva cestovní obchodničtí nenadále z cesty se vrátili, já pak žádaného zaměstnání zbaven zpět domů k rodičům poslán byl.

Tu chopil jsem se, málo čím se zanášeti maje, umění literního. Promeškav prvé asi rok ve Vídni u tety své, odtud přinesl jsem si pro zábavu knihy všeliké, zvláště Götheova díla, kteréhož básníka nad míru jsem si oblíbil. Plody jeho básnické čím více jsem čítal, tím více mne zajímaly a k obdivu nutily. Což i brzo nezdálo se mi dosti býti; i toužil jsem netoliko je cítiti, nýbrž tvarně i nápodobňovati, čímž spolů [!] pěstovati mateřskou mluvu svou.

S hlubokou uctivostí podávám tuto první literní pokusy své. Vím zajisté, že nedosáhl jsem v nich básnické dokonalosti Götheovy, vědomí však toho bych si přál, zdáli [!] k pokračování v podniknutí svém povzbuzena býti hoden jsem, čili nic.

Pokornou tedy předkládám prosbu slavné Velebnosti Vaši, byste překlad milostivě přečísti, s originálem srovnávati a zdáli k čemu se hodí, listem o tom mne spraviti, v němž i na nedostatky, obtížná-li

pro množství jejich práce nebude, poukázati ráčil. Nemám zajisté nikoho, kdož by mně radil, kdož mne povzbuzoval aneb od úkonu svého odvracoval. Můj otec, ač Moravan jest, spisovné řeči české málo rozumí, a kdož by i víc rozumněl [!], o umělecké ceně úsudek dáti s to není nikdo.

Přesvědčen jsa, že slavné velebnosti Vaší veliké snahy lhostejné nejsou, kojím se blahou nádějí, že milostivě k prosbě mé se snížíte, já pak z úsudku vzácného, příznivého i nepříznivého velmi vděčen budu.

Vaši velebnosti slavné

s nejhlubší úctou oddaný

Antonín Tichý.

383.

Opat Arnošt Šírek Sušilovi.

Zve na návštěvu.

Důstojný Pane professor!

Pakliže není odjinud známo, že náš p. převor 16. t. m. slaví druhotiny své, činím to tímto a připojuji jménem jubilára uctivé pozvání k tomutéž slavnostnímu dni. O příležitost mezi Třebíčí a Říší v sobotu jest postaráno. Pakli by se spolu odhodlal p. prof. Procházka, bylo by to nám nad míru milé.

Se vší možnou úctou poručena se činí Vašnostin

ctitel

Arnošt,
opat.

V Říši Nové 13./10. 864.

384.

Šírek Sušilovi.

Blahopřeje k čestnému kanovnictví.

Velectěný Pane Professor!

Že se upřímě těším z vyznamenání zasloužilého pana Velmistra našeho, toho hlasatelem budiž psaničko toto. Dobrotivý Bůh nám za-

chovejž ještě dlouho Vašnosti v rozhodné době naší! Toto přání vyslovuje se mnou stařičký převor Ritschl a bratři žáci Antonín a Augustin.

Se vší možnou úctou poručena se činí Vašnostin

upřímný ctitel

Arnošt Šírek,
opat.

V Říši Nové 28./12. 864.

385.

Starobrněnský augustinian prof. Dr. Tomáš Bratranek (1818—1884) Sušilovi.

Posílá svou rozpravu o moravské lidové písni.

Věrně otištěno.

Hochwürdigster Herr!

Ich bin so frei, Inen in der Anlage drei Exemplare meines in der österr. Revue (1865 1 Bd) abgedruckten Aufsatzes über das mährische Volkslied zu übersenden, da für denselben Ir unschätzbares Buch die Grundlage abgab. Wollen Sie zwei davon nach Belieben an Befreundete verschenken, wozu ich jedoch bemerke, dass ich an Škorpik und Frau Mikšiček mir selber eine Zusendung reservire. Möchte meine Arbeit auch nur ein bischen die gehobene Stimmung andeuten, welche mich wärend derselben erfüllte, u. ich werde mich glücklich schäzen, wenn Sie dieselbe Irer vieljärigen, aufopfernden Thätigkeit sich auch nur von ferne an die Seite zu stellen, würdig erklären. Dankbar u.

hochachtungsvoll

Bratranek.

Krakau 31. Jänner 1865.

386.

František Satora Sušilovi.

Nabízí Dědictví C. M. životopis sv. Zity.

Veledůstojný Pane Kanovníku, Vaši Milosti!

Obdržev v roku 58ém ze společnosti Marianské v Inomostí život sv. Zity, takou uctou [!] jsem k němu zahořel, že vzdor rozličným obtíž-

nostem, které se v cestu kladly, k překladu jeho jsem se odhodlal. Docíliv v práci své 5—6 archů, dostal jsem zvěst, že Život sv. Zity již jiný pan v práci má, a že co nejdřív Dědictvím ss. Cyrilla a Methoděje vyjde. Tou měrou upustil jsem od dalšího překladu očekávaje, že v brzkém čase toto poučné dílo v celé své přesnosti v přibytku svém spatřím. Než rok za rokem ubíhá, a o Životě sv. Zity ani zmínky, za kterou příčinou znovu jsem se do práce dal a s pomoci boží mám nyní celý překlad před sebou. Ze však nyní v. p. Josef Nezval v Čejkovicích prodlívá, sdělil jsem mu úmysl svůj, na kterýž mne zas znovu ujišťoval, že Život sv. Zity jistotně Dědictvím ss. Cyrilla a Methoděje vydán bude. Abych tedy s čistým opisem bez potřeby se netrápil, a času zbytečně nemařil, osměluji se s nejhlubší úctou a nejponiženější[!] prosbou k Vaší Veledůstojné Milosti se obrátiti, aby mi blahosklonně oznámiti ráčila, zdali již kdos jiný nadzmíněné dílo Veledůstojnému Ředitelství Dědictví ss. Cyrilla a Methoděje ohlásil, aneb zdali já v něm pokračovati a Vaší Veledůstojné Milosti k přehlédnutí a kritice předložiti smím, aby pak Dědictvím vydáno býti mohlo.

Budeli nehodná práce má blahosklonně přijata, všemožnou pílí se přičiním, práci svou k určité lhůtě vyhotoviti, kojiv se sladkou nadějí, že ke cti boží a prospěšnému křesťanskému poučení vyhoví.

Maje za to, že Milost Vaše nehodný lístek tento blahosklonně přijíti ráčí, znamenám se s vší pokorou Vaší Veledůstojné Milosti

nejponíženější služebník

Fseraf Satora,
kaplan.

V Čejkovicích 24. Března 1865.

387.

Matěj Weithofer[1]) Sušilovi.

Posílá spis P. Martynova.

Hochwürdigster Herr Canonicus!

Unser P. Martinov überschickte von Paris dieses Werk, welches ich in seinem Namen zum Beweise seiner Verehrung Hochwürdigsten Herrn einhändigen soll.

[1]) Srv. č. 7.

Indem heute P. Rohmann nach Brünn reiset, benützte ich diese Gelegenheit, um mich dieser angenehmen Pflicht zu entledigen. Freilich wäre es mir wohl viel angenehmer wenn ich dieses Buch persönlich übergeben könnte. O wie oft habe ich schon seit meiner Entfernung von Brünn an Sie, mein verehrtester H. H. Canonicus gedacht! u. wie sehr würde ich mich freuen, wenn ich Sie wieder einmal sehen u. sprechen könnte! Ich bitte, mir doch nur mit Einem Worte wenigstens zu sagen, wie Sie sich denn befinden?

Wie geht es in Bochtic? — Was macht denn H. Pf. Cyr. Weiss? Ist Schattau schon besetzt?

Mir ging es in diesen 10 Jahren immer recht gut. Deo gratias.

Nun empfehle ich mich noch Ihrem frommen Gebete und bin mit der Versicherung meiner steten Hochachtung u. Liebe Euer Hochwürden

mindester Diener

Math. Weithofer S. J.

Wien 23./4. 865.

388.

Michal Chrástek (1825—1900) Sušilovi.

Zásilka knih. Národní práce.

Vysoce důstojný Pane!

Zasílaje tímto „Dědictví Sv. Cyrilla a Methoda“ diplóm a spisy matiční pod Vaši [!] adressou, připojuji spolu po 1 výtisku „Letopisu“ a „Rozhovorův“ pro Vás, Vysoce důst. Pane! a pro d. p. prof. M. Procházku na důkaz vděčnosti, i prosím Vás ve vší důvěře, by jste přiložených 1 zl. 68 kr. r. č., jakožto můj dluh na připojené účty p. kněhkupci A. Nitschovi příležitostně doručiti ráčil.

My jsme teď v očekávání velikých proměn politických a co Slováci pracujeme usilovně jak při Matici naší tak i pro ubezpečení vydobyté poněkud národní půdy.

Ráčte [!], prosím srdečné pozdravení vyříditi ode mne p. Procházkovi a ostatním našim v Brně.

S tím do Vašnostiny přízně a lásky odporoučen, se vší úctou trvám v B. Bystřici, 13. června 1865 Váš, Vysocedůstojný Pane!

upřímný ctitel

Michal Chrástek, v. r.

389.

Chrástek Sušilovi.

Zásilka knih. Obavy co do budoucnosti národní.

Vysoce důstojný Pane Kanovníku,
Pane a Bratře v Kristu drahocenný!

Na důkaz, že i v dálce pamětám na Vás, vděčím se Vám zde přiloženým, naší Maticí Slovenskou vydaným „Národním Kalendářem“.

I připojuji s neobmezenou důvěrou 3 báliky [!], prose Vás co nejsnětivěji o jejich co skorší zaslání a doručení patřičným.

Krušná doba nastává rakouským Slovanům, zvláště nám Slovákům. Bože nám buď milostiv!

Do skoušené přízně i na dále odporučen, trvám se vší úctou v B. Bystřici (Neusohl Ungarn), 12. Februara 1867 Vašnostin

pravý ctitel a bratr v Kristu

Michal Chrástek, v. r.,
I. tajemník Matice Slovenské,
sestavovatel „Nár. Kalendáře“.

390.

Rektor vídenské university Michael Häusle Sušilovi.

Oznamuje povýšení jeho za doktora h. c.

Revmo Dno Francisco Sušil, Canonico honorario et Professori Theologiae Brunensi.

Quum inclyta Facultas Theologica Universitatis Vindobonensis solenniter decreverit, Temet, de Interpretatione Sacrarum Literarum bene meritum, ad Saecularia Quinta huius Universitatis splendore augenda, honoris et observantiae causa ss. Theologiae Doctorem creare, ac quo rite et canonice titulo hoc perfruaris, inprimis opus est, ut quantocyus coram Teste Autorisabili, Vices Reverendissimi Domini Cancellarii Universitatis Vindobonensis gerente, a Te eligendo, SS. Concilii Tridentini Fidei Professionem emittas hujusque Professionis emissae scriptum testimonium proferas, et in absentia fors promoveri cupiens, memet sive alium S. S. Theologiae Doctorem jamjam promotum et in Universitate Vindobonensi probe notum sistas mandatarium, qui Tui loco in Doctorem promoveatur.

Quod utrumque, necessitate urgente per telegramma praevie annunciatum, scriptotenus omnino postmodum intra proximos hos dies confirmari debet; Promotiones academicae enim et reliqua festa saecularia hujus Universitatis ultimis Julii et primis Augusti diebus hujus anni peragentur.

Dabam Viennae Austriae 19na Julii 865.

Tui observantissimus Ioannes Michael Häusle, S. S. Theol. Doctor, Aulae Caes. Reg. Supremus Capellanus et Caeremoniarius, Collegii Doctorum Facultatis Theologicae in Universitate Vindobonensi Notarius perpetuus.

391.

Sušil Josefu Vlkovi, faráři v Blatnici.

Ohlašuje, že přijede sbírat písně.

Velebný Pane!

Jest tomu některý již rok, co jste mne vyzval když jsme se na železnici sešli, abych dojel do Blatnice, že tam mnoho se zpívá a národní melodie květou [!]. Měl jsem z toho velké potěšení a ustanovil jsem co nejdříve laskavosti Vaší Velebnosti použiti a z ní pro sbírku či pro paběrky svoje kořistiti. Posaváde ale se mi toho dostati nemohlo a snad nejeden člověk jenž by mně byl k službě v té věci býti mohl odumřel pochovav s sebou v hrobě množství pokladu, jehož bych byl upotřebiti mohl. Nyní ale právě jsem na cestě a přibudu dni tyto bez mála v sobotu dne 9. sept. po železnici na Bzenec a Ostroh do Blatnice. Píši proto, abyste ráčil lid k tomu navésti a v dědinách k Blatnici přináležitých zpěvačky o věci té zpraviti a je objednati sobě neobtížil.

Toli jsem sobě dal práce se sbíráním a provedl jsem úlohu tu dosti šťastně; těšilo by mne ale něco nového nalézti a Vy Velebný Pane byste z toho zásluhu měl, vyvolav mne k věci této. Zatím přijměte ujištění úcty, se kterou ostávám

Vaší Velebnosti oddaný přítel

Dr. František Sušil,
professor theol. v Brně.

Ve Vranovicích dne 4. sept. 1865.

392.

Sušil Vlkovi.

Děkuje za pohostinství.

Velebný Pane!

Přijel jsem domů z cest právě před otevřením škol. Vzal jsem s sebou nejednu upomínku příjemnou a mezi nimi na srdečné přijetí v domě Vaší Velebnosti. Bylo mně tam přeblaze a zdomácněl jsem po těch devět dní, kteréž jsem tam mimo náději strávil, chtěv jenom dva dni se tam pozdržeti. I vidím se pohnuta, nyní také písemně díky své za to tak laskavé hostění vyjádřiti. Při tom všechny domácí pozdravuji, především dobrou maminku, starostlivou a pilnou Martu, jenž ze slámy a z plev, jak povídají lidé, dukáty umí tvořiti. Pro ty dukáty jí posýlám tu malou skříni na památku; dáli Bůh za rok se budu těšiti že plna bude, přijeda do Blatnice; potom koupíme kočár a pojedeme do Kostelce[1]) na svadbu. Za mnohé zašívání prádla mého posýlám dva neceséry na památku, Žanetce a Vašnostině neteři, prosím aby rády přijaly dárky ty; ochota, se kterou mi posluhovaly, mně k veliké útěše sloužila a snad na rok se opět něco k zašívání najde.

Račte Velebný Pane to všecko dobromyslně vážiti a mne v lásce zachovati, jenž ostávám s úctou díky opětujíc

Vašnostin oddaný přítel

Frant. Sušil.

V Brně d. 3. Října 1865.

393.

Sušil Vlkovi.

Děkuje za hrozny. Paběrkování písní.

Velebný Pane!

Srdečné díky vzdávám za doslané hrozny. Překvapila mne věc ta nemálo. Věděl jsem, že nerád píšete, a tudy jsem žádného zhola listu neočekával. Leč tu se nese ke mně bedna a v bedně list a sladké hrozny šetrně pokládané, aby se jim v nejmenším neuškodilo. Potěšilo mne to darování velmi a já znova srdečně za ně děkuji.

---

[1]) u Prostějova! (rodiště a posl. působiště Vlkova).

Na budoucí ferie sice daleko a kdož ví jak tehdá bude. Ale povděčen jsem tomu, že se ráčíte starati, aby [1]) v Kostelci a ve vůkolí mne rádi přijali a k službě se propůjčili při sbírání klásků; ovšem to jenom paběrování či klasobraní jest, ana žeň již předešla. Sám ráčíte věděti, že jsem věcí nových nenalezl nikde; avšak velmi mně záleží na tom, abych říci mohl, že jsem všady v Moravě byl, kde jen přístup se mi otevřel.

S tím Vá<s> Velebný Pane Bohu poroučím a sám se lásce Vaší poroučeje a všecky domácí pozdravuje ostávám ve vší úctě

Vaší Velebnosti upřímý přítel

Fr. Sušil.

V Brně d. 10. listop. 1865.

394.

Farář Bedřich Geißler Sušilovi.

Stěžuje si na poměry v novém působišti.

Několik mluvnických chyb, mě m. mně, sylil m. sílil a j.

Důstojný Pane!

Bůh Vám zaplať věrnou lásku, kterou v srdci ke mně chováte, a kterou jste opět na jevo dáti ráčil tak vzácným darem a listem útěchy plným. Bůh Vám zaplať, ano on sám budiž odměnou Vaší et det consolationem Spiritus s.! — V pravdě mne se dotkla, ano mne ranila ruka Páně, a milost jeho vzdálila se ode mne, tak že říci mohu: Sum desolatus et moerore confectus — sed non despero. To Bohu chvála nenapadá mně, ačkoli nejednou jsem si přál, rozloučenu býti s tělem a býti s Kristem. I v tom mne Bůh sílil, že jsem ještě nereptal, ani srdcem ani slovy, leč že s ukřižovaným Spasitelem jsem vzdychal: Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me! Jsem sicut jumentum coram Domino; Pán na to hovádko břemena klade, a hovádko se neprotiví, a trpí, a míní, že v každém okamžení minouti musí. Nejbolestnější jest pro mne to pomyšlení, že všecky tyto trampoty zbytečné byly. Bůh však odpusť všem, kteří mne přemlouvali, i tomu, který v rozhodné době mně podrazil nohy. Od toho okamžení, v němž jsem na Urbanov svolil, podobám se vytknutému audu [!], který

[1]) ps. abych.

boli a pravého místa hledá. Neb já se nehodím pro ty zdejší poměry, a kteří chválili a nutili, nepamatovali na mou povahu, které se vše hned při první návštěvě protivilo. Kdyby nebývalo mé dobré matky, nebyl bych se hlásil, a po úmrtí jejím byl bych rád odvolal žádost, kdyby mně nebylo bývalo řečeno, že jest v tom řízení Boží. A snad skutečně tomu tak jest, a Bůh mne sklíčil, abych obět dokonalejší mu přinesl. Svět praví, že jsem melancholisch, hysterisch etc. Pochybuji: Byla doba, kdy smutek můj byl nový a tak násilný, že mne takořka porážel; nyní jest srdce sice sevřené jak prvním koncem, duch však jest dokonale jasný. Nejhorší jest, že v této samotě jsem tak opuštěn a vzdálen ode všech mně milých a drahých duší, kdežto já tak mdlý a slabý jsem, že lidské útěchy potřebuji. Jsou ovšem v sousedstvu šlechetné duše, ale nenalezám přec nikoho, komu bych se upřímně zděliti mohl. K tomu 2 — ano 3 hodiny cesty. V domě vlastním jsem také Bohu žel cizincem; neb s hospodyní jsem se oklamal. Trpím již po kolik měsíců, a doufám, že chybu svou uzná, poněvadž spolusluŽky vše jak vidím po vůli jí činí; ale ji trápí závist, a ona závistí trápí sebe i celý dům. Mimo to s předchůdcem soudy, s venkovským učitelem — starým ožhralcem — soudy, v kostele radost žádná, v domě, nač se podívám, vše rozbouchané, ačkoli v obydlí mém díry barvami zatřené jsou, — nervus rerum ten tam. Představte si mne, jenž jsem po tolik let, ano od dětinství tichý a poklidný život vedl,[1]) v takovém nepořádku a zmatku, a nebudete se diviti, že mi teskno, a že starost a lítost časem převládá.

Bůh Vám zaplať. Opakuji nejvřelejší díky. S Bohem. Modlete se za mne a nezapomínejte na

Vašnostina vděčného ctitele

Bedřicha.

V Urbanově 13. Října 1865.

NB. Napsal jsem tyto řádky, tu mně přináší posel lístek Váš. Spatřiv ruku Vaši uleknul jsem se. Ach co to máte za marné a zbytečné starosti. Balíček obdržel jsem ve středu, a do smrti by mi nebylo napadlo, že vyplacen není. Bůh Vám zaplať! Ach kdyby přístup do Brna byl jen o něco schodnější, abych osobně díky Vám vzdáti mohl. Já ale jsem jako na poušt, ano jako ze světa vypovězený. — Máte o mne velkou starost, že zádumčivý a málomyslný jsem. Ach

[1]) 1853—1865 byl představeným v alumnátě.

pusťte tu starost mimo sebe. Jsem smutkem sklíčen, poněvadž v nynější poměry se vpravit nemohu a prvním koncem nahlížím, že sotva kdy se v ně vpravím. Noviny mne překvapily. P. Křížka lituji: Dr. Chmelíček se hodí.[1]) Jak snadno mně mohli pomoci! P. Regens pastoralku, a mně starý auřad. Ale Bůh chce na mém místě míti hodnějšího, a mně se řekne: Recepisti mercedem tuam. Vade!

395.

Farář Antonín Fiala Sušilovi.

Děkuje za jakýsi dar a za knihy Dědictví C. M. Zve k sobě na prázdniny. Mnoho pravopisných chyb.

Milý přemilý Bratře!

Tvé psaní naplnilo mne velkou radostí, nebo důkazem jest, že jsi na Kelč a její duchovní, kteří se o prázdninách na Tvůj příchod velmi těšili a Tě toužebně očekávali, nezapomenul. Za ten krásný a mně příliš milý dar z hlubokosti srdce: Pán Bůh zaplať.

Musím vyznati, že jsem veliký hulvat, poněvadž jsem opomenul, Tě písebně ujistiti, že jsem knihy sv. Cyrilské obdržel, a za ně ve jménu mé vnučky[2]) se poděkovati. Nehněvej se proto, neboť mělo se to ústně státi; bylo totiž s p. farářem Bystřickým a Všechovským umluveno, Tebe a Rajhrad v běhu tohoto roku překvapiti, což ale se státi nemohlo.

Velkou radost jsme pocítili, když noviny nám Tvé povýšení za kanovníka oznámily. Dobře se mu stalo, bylo vykřiknutí naše, Bůh ho zachovej dlouhá léta a přidej ještě více.

Když na Horečka přijdu, vždy si Tebe vzpomenu a žádám Tě tam brzy uviděti, a těším se, že se to v prázdninách jistě stane, zač Tě upřímně žádám. Zřiď to tak, abys celé prázdniny, zachováli nás milý Bůh při zdraví, u mne meškati mohl; můžem si odtud také dále do Valach — neb jiného okolí zajeti.

Duchovní moji jakož i mé vnučky Tě srdečně pozdravují a ruce líbají; já ale v duchu Tě líbám, a poroučeje se Tvé lásce a modlitbě, ostávám se vší úctou

---

[1]) Křížek byl supplentem, Chmelíček po něm professorem pasterálky.

[2]) netefe.

Tvůj starý a upřímný bratr

Antonín Fiala.

V Kelči dne 3. Listopadu 1865.

396.

Farář Jan Janoušek Sušilovi.

Osvědčuje svou úctu.

Několik pravopisných chyb.

Veledůstojný Pane Doctore!

Nenalezám tak příhodných slov, abych se přiměřeně poděkoval za Vaši srdečnou náklonnost a stálou pamatlivost [!], kterými od Vás nezaslouženě poctěn bývám. Protož užiju jádra všech lidských poděkovacích způsobů: „Zaplať Pán Bůh“ a připojuji, že vždy s tou nejvroucnější oddaností na Vás si spomínám a velký podíl beru na té všeobecné úctě a vážnosti, která se Vám na celé Moravě nenuceně v tichosti vzdává, a která by se jadrně vyjádřila, kdyby naše právo také zdravé ruce mělo.

Popřej Vám laskavý Bůh, abyste pod stínem toho stromu, ku kterému jste sám jádírko [!] do země kladl, ještě dlouho ve zdraví žil, nedbaje na sousedovy chlapce, kteří po jeho krásném ovoci kamením házeti nepřestávají.

Těšil jsem se na předešlé prázdniny a zase se těšiti budu na budoucí, že v bytu svém zase uhlídám nejdražšího přísnivce, kterému se prozatím s největší úctou odporoučím

vždy oddaný

Jan Janoušek.

V Třebíči 4. Listopadu 1865.

397.

Nakladatel J. L. Kober Sušilovi.

Podmínky vydání Spisů sv. Otcův apoštolských.

Písmo Fr. A. Urbánka, podpis J. L. Kobra.

Veledůstojnému P. T. pánu panu Dr. Frant. Sušilovi, prof. theologie atd. v Brně.

Z Prahy, dne 7. listop. 1865.

Velectěný Pane!

Laskavostí p. t. p. prof. Procházky zvěděl jsem, že jest přáním Vaším, bych vydal nákladem svým třetí vydání dílo Vaše „Spisy svatých otcův Apoštolův“ [1]. Zajisté nemohu zamítnouti nabídnutí tak věhlasného muže jako Vy jste, mnohovážený pane, ačkoliv nyní právě měl by se nakladatel obmeziti na publikace vydávané a nikoliv nové. Vímeť všickni, v jaké době žijeme, kde věru i nejlepší díla od slovutných spisovatelův ladem takřka ležeti zůstávají. Bída taková nemá paměťníka. Račtež odpustiti, že Vás obtěžuji takou lamentací, než já nejlípcítím bídu, jakouž obecenstvo naše na venkově jest sklíčeno. Mimo všechny tyto prabídné poměry pro nakladatele přijmu nabídnutí Vaše, srozuměn-li budete s výminkami mými, jež jsou:

Vydal bych třetí opravené a rozmnožené vydání díla Vašeho s právem vlastnickým po vše časy a na všechna vydání, a za toto třetí vydání nabízím Vám honoráře celkem dvě stě zlatých r. m. a to: 100 zl. bych vyplatil, odprodav 500 výtiskův díla Vašeho, druhých 100 zl. odprodav 800 výtiskův nákladu 1200 exemplářův. Mimo to 12 výtiskův na obyčejném papíře Vám zdarma. Při dalších vydáních ovšem zůstává týž honorář za týmiž výminkami.

P. T. pánové Dr. Borový, Srdínko, Škoda vyslovili se o spise Vašem co nejchvalněji, než v nynějších poměrech poukázán prý jest na menší odbyt, poněvadž prý se může odporučiti jen co příručná knížka.

Prosím, byste, přijav výminky tyto, zaslati mi ráčil revidovaný a opravený výtisk; nepřijmete-li jich, račtež to p. prof. Procházkovi sděliti, jenž mi to příležitostně oznámí.

Poroučeje se Vám, veledůstojný pane, v další služby Vaše, zůstávám se vší úctou oddaný

J. L. Kober.

398.

Josef Dunder Sušilovi.

Nabízí rukopisy k vydání.

Adressa na str. 4°: Vysoce důstojnému, vysoce učenému pánu, panu Františkovi Sušilovi, čestnému kanovníku, c. k. professoru theologie, členu více společností vědeckých a dobročinných, láskavému Vlastenci atd. atd. v Brně. Brünn Land Mähren. — Razítko na 5kr. známce: Prag 26/3. 8. N. — Brünn 27/3.

Vysoce důstojný a vysoce učený pane Professore,
Láskavý Pane Vlastenče!

Chudý ale upřímný Čech posílá Vám tento lístek, a prosí, aby jste mu ráčil prominouti jeho opovážlivost, že Vás obtěžuje. On silně a důvěrně doufá, že skrze osobu Vaší Důstojnosti bude účasten božího požehnání. Tato boží milost má vyplynout z hotové práce, která ve dvou rukopisech záleží. Jeden jest učebná kniha pro hospodářské školy vyššího vzdělání, a hospodáře vůbec; druhý jest návod pro školní čekatele a učitele na obecných školách, jak by prvopočátkům názorně ve školách dítky učiti mohli. V Praze nelze se obejíti o nakladatele. Jeden z těch rukopisů ležel za nějaký čas u hospodářského rady Komersa, a druhý u vyšehradského kanovníka Vinařického. Věc jedna i druhá jest dobrá a snad výborná, jen třeba ještě, aby se jí pomohlo na boží světlo, a potom teprva ukáže se boží požehnání. Než potud není v Praze nikoho, kdo a anby náklad podniknouti chtěl; každý naříká na zlé časy, na špatný odbyt a na okrvácení.

Uctivě podepsaný neví, co má s rukopisy počíti, aby nezůstaly vždy rukopisy nebo nebyly docela zmařeny. On v mnohé věci dobře prospěl, a kterýkoliv štípek zasadil, a kdekoliv ho zasadil, ujal se a dobré ovoce nese; radost a útěcha jest ovšem z toho ten nejlepší výsledek. On by ještě z oslovených prací měl rád tu radost a to potěšení, aby ještě, dokuď jest živ, byly tiskem vydány.

A když podepsaný v Praze nikoho nakloniti nemůže, pospíchá k Vám Vysoce učený Pane Professore s prosbou do Brna, by jste se dvou těch prací ráčil ujmouti, jaké jistě dle obsahu velmi dobře a takřka klasicky a soustavně sepsány jsou, aby někdo buď kdo buď tyto spisy do tisku přijal a českému lidu skrze přízeň zámožných a osvícených lidí přístupné učinil. V Moravě hospodářská společnost, biskupské konsistoře pěkně by mohly ruku otevříti, kdyby bylo přátel věci náchylných.

Račte odpustiti, že se opovážil obtěžovati Vás Vysoce důstojný a vysoce učený Pane

ponížený služebník

Josef Dunder,
musejní skriptor.
858/II.

V Praze dne 26. března 1866.

399.

Josef Antonín Šrůtek (1822—1901) Sušilovi.

Přímluva za prof. V. Steinmanna.

V Hradci Králové 17/3 1867.

Vysoce Důstojný Pane!

Račtež odpustiti, že se opovažuji, soukromé prosby přednášeti. Vilém Steinmann, prof. real. gymn. v Táboře, zkoušený a způsobilý pro vyšší gymnasia, žádá u vys. c. k. místodržitelství v Brně za propůjčení jednoho místa při nově zřízeném gymnasiu českém či moravském.

Záleží mně na tom, aby cíle svého došel; nebo zamiloval jsem si ho co velmi hodného muže, a to bylo také příčinou, proč jsem mu svou neť co strýc a poručník za manželku svěřil. Kommunikace s Táborem jest velmi obtížná, tudy sám také toužím, aby Tábor za Brno byl vyměněn.

Račte mi dobrotivě poraditi, kde bych se měl ucházeti písemně nebo snad osobně, a může-li Vaše Vznešená Důstojnost také slovem svým spolu působiti.

Za dobrotivé pokynutí — listem nefrankovaným — budu velmi povděčen, znamenaje se prozatím v plné úctě a lásce Vaší Vznešené Důst-i

nejochotnější sluha

J. A. Šrůtek,
konsist. radní
a tajemník.

400.

Děkan Jan Ocitek Sušilovi.

Díky za knihy, pozdravy. Náboženské poměry.

L. J. Ch. et. J. C. M. †

Hochverehrter, liebwertester Freund u. Bruder!

Dein liebes Schreiben von 21. dMts. — obwohl in böhmischer Sprache abgefaßt, hat nichts destoweniger die lebhaftesten Gefühle der Freude und der innigsten Theilnahme bei mir erweckt und mir Deine unwandelbare Herzensgüte im hellsten Lichte neuerdings gezeigt;

daher mir ein jeder Deiner Briefe — besonders in böhmischer Sprache lieb und teuer sein wird, weil ich außer den geschilderten Annehmlichkeiten zugleich die Genugthuung haben werde, mir die slavische Sprache in ihrer schönen Form und ihren körnigen Ausdrücken — wenigstens theilweise anzueignen; — wobei ich überzeugt bin, dass auch mein Schreiben in deutscher Sprache sich Deines gütigen Wohlwollens erfreuen wird.

Die mir überschickten Werke Deiner Mühe und Deines Schweißes werden mir stets ein köstliches Andenken bleiben, und ich werde selten einen Tag vorübergehen lassen, ohne dieselben zu einer aufmerksamen Lektüre zu benützen, u. aus denselben eine geistige Nahrung zu schöpfen. — Und vor meinem Tode werde ich dieselben in solche Hände übergeben, welche selbe ihres gediegenen Inhalts wegen — wahrhaft zu schätzen wissen u. ihres begabten — gefühlvollen Verfassers dankbarst gedenken werden. — Und da ich für diese Deine — in materieller u. geistiger Beziehung — so werthvolle Gabe vor der Hand keine ebenbürtige Gegengabe bieten kann; so bitte ich Dich sehr, mir Gelegenheit zu verschaffen, um — in welcher Weise immer — Dir meine lebhafteste Dankbarkeit bezeigen zu können.

Wenn Dir Dein Aufenthalt in meinem Hause und in meiner Umgebung zuträglich und angenehm war, so wirst du mich sehr erfreuen, wenn der liebe Gott Dich und mich gesund am Leben erhalten wird, mein Haus auch im künftigen Jahre mit Deinen guten Freunden — dem hochw. Herrn Konsistorialrath und Professor Procháska und dem mir in Neureisch unbekannt gebliebenen — hochachtbaren Herrn Brandl — zu einer längeren ländlichen Excursion zu benützen u. eine Gelegenheit zu verschaffen, so liebe gute Freunde ganz nach Herzenslust genießen zu können.

Nach der Secunditz in Wolframitz — nahm ich meinen Rückweg über Proßmeritz, wo ich den neu hingekommenen H. Dechant Marek zu Mittag besuchte, und dann gegen Znaim fuhr, wo ich übernachtete; am folgenden Tage kam ich gesund nach Hause, wo wir uns sehr oft über die verschiedenen Erlebnisse während Deines hiesigen Aufenthaltes mit herzlicher Freude besprechen.

Die Agitation gegen die kath. Kirche ist in ein so trauriges Stadium gelangt, dass wenn wir die Verheißung des göttlichen Hirten per Kirche nicht hätten, wir wahrlich verzagen müßten. — Doch der göttliche Hirt wird seine Kirche nicht verlassen, u. „die Pforten der Hölle werden sie nicht überwältigen“; — daher wollen wir unverzagt

— ja muthvoll der Zukunft entgegen sehen, und unsere schwachen Kräfte mit unserem gottbegeisterten Episcopate — angeklammert an den unverrückbaren Felsen des sichtbaren und unsichtbaren Oberhirten — kampfbereit vereinigen. Freilich wendet der höllische Geist alle unlautern und perfiden Mittel an, um die katholische Kirche herabzuwürdigen, ja ganz zu vernichten; — so waren die Adressen der Gemeinden des Jamnitzer Dekanates im besten Gange, als durch den letzten Ministerialerlaß fast unübersteigliche Hindernisse — der Ausführung sich entgegen stemmen; das gute katholische Volk ist durch die k. k. Bezirksämter und durch andere feindliche Emissäre ganz verwirrt und mißtrauisch gemacht und entschließt sich sehr schwer — ja oft gar nicht zu den Unterschriften auf die obbesagten Adressen. Daher konnte ich bisher blos eine kirchlich günstige Erklärung des gesammten Lehrpersonals aus dem Jamnitzer Schuldistrikte — an das hohe Konsistorium absenden; mit den Adressen an Se Majestät mußte ich vorläufig sistieren, obwohl ich von mehreren Gemeinden die bezüglichen Adressen mit Unterschriften schon erhalten habe. Es will daher der gesammte Dekanatsklerus — vor der Hand eine Zustimmungsadresse an Se. bischöfliche Excellenz richten, um so unseren festen Anschluß an die kirchlichen Grundsätze des hochwürd. Episcopats zu constatiren.

Deine freundlichen Empfehlungen und Grüße habe ich bereits an die hiesigen Geistlichen — an meine Hausangehörigen und an die übrigen Herrn habe ich bereits [tak] ausgerichtet, welche alle ihre innigste Verehrung und herzliche Grüße — gegenseitig an Dich melden lassen; nebstbei lassen meine Hausgenossen Dich ehrfurchtsvoll und demüthigst bitten, in Deinem frommen Gebete ihrer eingedenk zu sein; und indem ich Dich und uns alle — so auch die hl. katholische Kirche in den Schutz Gottes und die Fürsprache Mariae empfehle, bin ich mit einer geistigen Umarmung u. herzlicher Liebe

hochachtungsvoll u. unverändert
Dein aufrichtigst ergebener Freund u. Bruder

Johann Ocitek.

Jamnitz 28/10 1867.

401.

Jan Šubert Sušilovi.

O bytě pro nemocného Sušila.

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Vysoce učený Pane Doctore!

Psaní Vaší Milosti jak mého staříčka tak i mne velmi dojalo. S radostí na příchod Váš se již předkem těšíme a důvěrně doufáme, že na přímluvu rodičky Boží opět Své předešlé zdraví zde nabudete.

Co se týká přejícího obydlí, tak jsem se již poptával, a dílem také již něco vypátral, a sice podle libosti a na výběr pana Doctora. — Příbytek pána p. Fr. Kynického[1], znáte. Tamť by byly dvě setnice s různým vchodem, jsou vedle sebe a mají také k příchodu společné dvéře — též jest při tom a i kuchyně. Toto obydlí má měsíčně 22 zl. r. č. státi. — Opodál nalezl jsem druhé místo, totoť má také 2 světnice než však jeden toliko vchod, tak že se z jedné do druhé přecházeti může. Toto obydlí jest vymalované, jest při něm kuchyň a i pěkná stromem obsazena zahrada. Ty dvě světnice mají však mezi sebou dvéře k uzamykání. Při tom jest ten domek více na osluní — mně by se ovšem více toto obydlí líbilo nežli předešlé. Tento byt stojí měsíčně 20 zl. r. č. K pozorování jest však, že obojí tyto byty nemají žádného poschodí. Taková bytnost byla by jen v hospodách k nalezenutí — což ale však jen s nepokojem etc. spojeno bývá. — Ostatně to všechno závisí a libitu Vestrae Claritatis. Při tom Vaši Osvícenosti také upozorňuji na to, abyste Sobě Své peřiny (crabatum) sebou vziti ráčil. Lůžko a tak nazvaný strohsok, to jest slámou do sytosti nakrmený žoch aneb pytel se dostane. — Račtež jen Svou vůli v jaké kolvěk záležitosti a okoličnosti mně oznámiti a já hotov budu s radostí a ochotností Vaší Důstojnosti k službám státi. Od mého co křen zdravého staříčka následuje srdečné pozdravení. — Prosím o brzké psaní, abych za včas s jistotou s jedním aneb i s druhým straněva bytu jednati mohl.

Zůstávám ve vší uslužnosti Vaší Velebnosti

služebník

Jan Šubert,
coop.

V Bystřici pod Hostýnem dne 27. dubna 1868.

P. S. Sumatur penna ad corrigendos errores.[2])

---

[1]) deficienta.

[2]) Bylo toho třeba, neboť v obou dopisech jest náramně mnoho chyb.

402.

Šubert Sušilovi.

Povoz pro Sušila na nádraží hulínské.

Laudetur Jesus Christus!

7ho května 1868.

Důstojný pane Doktor!

Sapienti pauca. — Dne 15tého toh. měsíce — jak Vaše Osvícenost ráčila psáti jistojistotně bude na nádraží v Hulíně můj trakar a mého stařička vozka i jeho koně Vaši Osvícenost čekati. Na ten trakar se nechá v zadu čili nad rozvorou tak nazvaný kofr přivázati. Ostatní nadrabí, jako peřiny, vařečky a i kolébka se může dovnitř vložiti. Já myslím, že druhého voza pro tak nazvanou pakaš zapotřebí nebude. Co se bytu týká, bude také dle žádosti přichystán. — ∪∪ — ∪∪ — — — ∪∪ ad Mariam Propera per spicas atque sagittas. Očekáváme Vaši přítomnost s toužeností. Prozatím s Bohem.

Vaší Osvícenosti

ochotný sluha

Jan Šubert
Coop.

Dodavky.

403.

Tomáš Bečák Sušilovi.

Překvapen založením Dědictví C. M. ale přece nabízí svou pomoc. Odpadlík Brázdil. Srv. str. 154 dd.

Psáno au m. ou.

Veleváženy Pane!

Nehoršte se, že Vám tak dlouho neodpovídám, odpověď sama mne snad poněkud vymluvna[!] učiní. Že mi Vaše počínání v Brně nejen lhostejné býti nemohlo, nýbrž nad míru překvapiti muselo, budiž Vám především to patrným důkazem, an jsem už r. 847 naše apoštoly v čelo svého kancionalu postavil a jen čekal, s jakým osudem se kniha asi potká, a proto záměr svůj i před svými přátely tajil. Teprv v r. 848 jsem se svým přátelům svěřil, že bych snad i na Moravě

nějaký ústav na spůsob D. S. J.[1]) zarazil a k tomu cíli svůj kancionál, který už tehdaž hojného odbytu měl, věnoval, z čehož mne však opět a opět snad z dobrých příčin zrazovali. Chtěje však později sbírku na pomník našich sv. apoštolů v našem časopise[2]) zavesti [!], sdělil jsem svůj záměr několika známým z Brna a Olomouce, avšak z mého návrhu vylihla se neblahá jednota.[3]) Tropení jednoty nemohlo ovšem v mém úmyslu býti, pročež jsem se znova snažil úmysl svůj uskutečniti a sice pod záštitou sv. Cyrilla a Methoda, jehožto slavná jména kancionálem a časopisem v náš lid vštípiti jsem napřed hleděl. Vy ste mně [!] předešli — Tu jsem poněkud opět nevěděl, coby mi činiti bylo. Vaše psaní rozhodlo, a ustanovil jsem se na tom, že i svůj účel s Vaším vedle sil mojich sloučiti se vynasnažím, a pročež — neznaje blíže věc — činím Vám následné návrhy:

Žádáte, abych co spoluzakladatel se 100 fl Vám se přivtělil? Aneb chcete, abych Vám asi 300 exemplárů přiloženého kancionálku po 30 a 36 kr. ihned zaslal, jež byste snadno ve Vaší diecesi kde můj kancionál uveden je jako v Blansku, Náměšti, Rožné atd. odbyli a přes 150 fl utížili [tak]? Aneb zavděčil bych se Vám, kdybych, započínaje od druhého vydání, celé dílo „Dědictví“ na vždycky popustil, kteréž by při každém vydání (po 5000 expl.) ústavu as 600 fl. stř. vynášelo? Ovšem že hodlám i větší kancionál časem svým takovému neb podobnému ústavu věnovati. To však budoucnost rozhodne. To vše vemte v úvahu a zpravte mne o výsledku. Rozumí se samo sebou, že se o údy všemožně postarám.

Práce však pro okamžení na se vzíti nemohu, an jsem sám něco započal a mimo to pastýřskou prací příliš zaměstnán jsem, neb větší díl pastorace při lokalii Chropínské leží na mých ramenou.

Pro „Hlas jednoty“ udělám co možná, prozatím posílám článeček přiložený, nevím přijde-li Vám vhod; pochází z ust kroměřížského kanovníka Dědka. Pošlete mi ještě jeden exemplar Vašeho časopisu na knihkupce Neugebauera, který jej i vyplatí.

Ptáte se mne také, co p. Brázdila popletlo? Příteli, Voltair nebo raději nevěra, aspoň ho nazývám v tom smyslu atheistou, v jakém sv. Řehoř a Augustin atd. ariany atheisty nazývali. Bohužel, že teď sedí už na kvasnicích, ačkoliv s excommunicací snad z dobrých příčin váhají. Škoda jen, že v proceduře — aspoň dle mého zdání — chybyli [!], an

---

[1]) = Dědictví sv. Jana.

[2]) Cyrill a Method.

[3]) Moravská národní jednota sv. Cyrilla a Methuda.

jej na základě babských pletek, nedavše mu dříve žádného napomenutí a nebyvše o dogmatickém bludu přesvědčeni, ihned suspendovali; brzy na to nazývá ho jeden vznešený prelat v jednom dopisu třikrát hříšníkem, a teď v nejnovějším čase opět jiný: „Einen sittenreinen und berufseifrigen Priester“.

Brázdil hodlá své ospravedlnění, jakmile excommunikován bude, veřejnosti podati; můžete myslit, co as obsahovati bude. Co tedy myslíte o této věci? Já aspoň[l] chci ještě nějakou addressu jménem jeho přátel zde zařídit, která by <obsahovala> pouze bratrskou prosbu, aby svůj krok uvážil a nečinil jej kvapně na ujmu naší církve a národa, a pak mu ji podati; chcete-li, učiňte také něco a pošlete to na mne. Bůh ho sám osvítiti a napraviti račiž. P. Narcissus snad už Vám psal, že peníze obdržel.

Žádaje Vám a Vašemu Dědictví všeho zdaru a požehnání, trvám s vší úctou Vašnosti

nejoddanější ctitel

Tom. Bečák.

V Kysel. na den sv. ap. Cyrilla a Methoda.[1])

404.

Kněz Jarolím Lýsek Sušilovi.

Posílá olomouckou kurrendu o Dědictví C. M. Žádá o překlad německých písní pro tovaryše a nápěvy ke Galašově Muze moravské. Nemoc arcibiskupa Olomouckého.

Nedatovaný dopis psán snad 1853.

P. T.

Mnohovážený, Laskavý příteli!

Z Olomouce od bývalého žáka Vašeho několik řádečků s prosbou.

Předně ad captandam benevolentiam Doctissimae Reverentiae Vestrae posílám Vám Naši kurrendu Consistorialní, jednající o Dědictví SS Crhy a Strachoty; pak ale bez prodlení pronáším mou prosbu.

Můj kolega Vikář Černoch, zakladatel spolku tovaryšův v Holomouci, vydal svazek písní německých pro tovaryše. Nahlížeje však, že pro většinu slovanských tovaryšův písní ještě větší potřeba, jich však

[1]) tehdy 9. března, roku 1849 nebo 1850?

nikde k dostání, uvolil se na pobídnutí mnohostranné, i pro slovanské tovaryše svazek českých písní vydati. K tomu cíli by on velmi rád, by přiložené písně od Vás dle udaného nápěvu byly přeloženy. Vy, Vážený pane Professor, zajisté prosbu tuto splníte, a co nejdříve možna, překlad těchto písní mně laskavě odešlete; neb pílíme, by věc tato — příliš potřebná — co nejdříve světla božího spatřila.

Neosměloval bych se Vás prositi, kdybych nebyl přesvědčen, že všude, kde se o vlastenské počínání jedná, Vy Vašich sil znamenitých rád popříváte.

A nyní druhou prosbu! Máte-li nápěvy na musu moravskou, aspoň na 14 dní mně jich račte půjčiti, neb též pro P. Černocha jich potřebuji. Dejte balík Fryčovi, on ať cestou ouřední od fáry S. Petra na Holomouckou konsistoř tu věc adresuje.

Náš kníže pán jest nemocen, má die Maſern.

Jinak nemáme nic nového; těším se Vás v Červenci uviděti. Pozdravujte všech, jenž si někdy na mne spomenou.

S Bohem!

Váš oddaný vděčný

Jarolím Lýsek.

405.

Žáci Sušilovi.

K jmeninám
Důstojného a Velectěného
Pána Pána
Františka Sušila
Professora Theologie a
Konsistorního Rady, Starosty Dědictví S. S.
Cyrilla a Methodia, etc.
od
vděčných žáků.

Dne 16. června 1855.

Když se po smutném počasí slunéčkem
vítaným vesmír probudí, jaký tu
přírody plesný zpěv a dík a jásot
kol se ozývá!

Tam ve výsostech blasy, tu vznikání
povstalých z spánku květinek, vše jásá
nad jarem vzešlým: tak i my plesáme
díky jevíce.

Slunce zářící utrobám našim Tvé
jest živé, mocné slovo, jenž silou svou
stále nás vzývá ku činům šlechetným,
bláhu dadoucím.

Nadšenou láskou ku Bohu kdo řeč Tvou
neznal by, kdož též nepocítil jemné
proudy slov jemných jako déšť libý od
srdce tekoucích?

Tvým vždy rozjítí se slovem milostným
k záměrům vyšším, vznešené ku lásce
srdce nestálé; na pravou je dráhu
Ty vždy uvádíš.

Na slabý vzhledniž ten ohlas děků a
úcty záslušné a nelíčené; hle,
co věrní, hodní synové my se dnes
k tobě tulíme!

Kýž nebe přání, vyslyší vřelé, kýž
Tvého prodlouží dny žití, snahy Tvé
kýž zde již v nových a nových radostech
odměny dojdou!

Ať nezastíní trudu mrak čelo Tvé
nikdy, ať dlouhý zachová Tě čas nám
Bůh, vřelé přání totě, jež sbor žáků
vzhůru zasílá.

Vzhůru nuž prosby k nebesům zalette!
Tam, kde u stálých pramenech se prýští
slast nevyslovná, oblaží radosti
Otce poměrně.

406.

Klerik rajhradský Method Halabala (1833—1914) Sušilovi.

Blahopřání ku jmeninám.

V Brně, dne 16. června 1858.

Vysoce důstojný, Velebný Pane!

Národ Moravanův hlučně jásá,
A co svátek slaví dnešní den;
Neboť Tobě jesti zasvěcen,
Tobě naše srdce díky hlásá.

A to proto, že Ti vlasti spása
Vezdy na myšlénce tane jen:
„Blaho vlasti není pouhý sen,
Neméně však blaží církve krása!“

Hospodin Ti za to žehnej stále,
Národ úctu vděčnou Tobě vzdej,
Zásluhy Tvé uznávaje, chvále.

A když jednou sladce usneš v Pánu,
Vzhůru k slunci jako orel spěj:
Tam Tě čeká sláva blahých stanů!

Metod Halabala.

407.

Akademický čtenářský spolek v Praze Sušilovi.

Oznamuje jmenování čestným údem.

Na 4° listovém papíře vyraženo: Akad. čten. spolek — Akad. Leseverein.

Velectěný Pane!

Akademický čtenářský spolek v Praze vyvolil Vás ve svém valném shromáždění dne 15. listopadu 1860 jednohlasně za svého čestného úda. Výbor téhož spolku odesílaje Vašnosti na důkaz toho diplom doufá, že poctíte české studenstvo university a techniky Pražských přijetím tohoto důkazu jeho úcty k Vám. Přistoupením svým k spolku našemu co čestný úd rozmnožíte řadu předních mužů našeho národa i bratrských nám kmenů Slovanských, které s hrdostí čestnými údy svými nazýváme, jakož jsou: Palacký, Rieger, Šafařík, Purkyně, Štulc, Vinařický, „miláček Slovanů“ biskup Stroszmayer, hrabě Kušelev-Bezborodko a j.

Jak z přiložených stanov lze Vašnosti poznati, jest účelem spolku našeho: „povzbuzení a pěstování vědeckých snah“ mezi údy svými,

posluchači to vysokých škol a ústavu politechnického. Zajisté se neklameme majíce za to, že účel ten i Vašnostiny pochvaly dojde, a netřeba snad leč doložiti, že vznešenosti a vážnosti účele [!] toho úplně sobě vědomi jsouce, upřímně se snažíme, seč síly naše jsou, abychom vstoupivše v život veřejný ve prospěch národa a vlasti co nejvíce působiti mohli.

Volíce sobě muže výtečné za údy čestné, abychom na těchto vzorech tužili snahy své a učili se žíti jen vlasti a národu, chceme zároveň, aby zastoupeni byli všickni národové slovanští a jich země. Zvolivše již dříve starostu našeho Palackého, zvolili jsme i Vás, velectěný pane, aby přední hvězdy drahé nám sesterské Moravy svítili [!] nám na čestnou dráhu naši.

Doufáme tedy pevně, že Vašnost přijmouc tento důkaz naší hluboké úcty nakloní se nám přízní svou a rozmnoží tak skrovný posud počet příznivců našich.

Poroučíme se Vašnosti do laskavé paměti.

V Praze dne 23. června 1861.

Výbor akademického čten. spolku.
Václav Neuman, předseda.
Rob. Nápravník, jednatel.

408.

Akadem. čten. spolek Sušilovi.

Děkuje za dar.

Spolkový nadpis týž.

Velectěný Pane!

S ostýchavostí chápu se péra, bych dostál čestné povinnosti našeho spolku. Vašnost jste v laskavosti své již před dráhným časem poctil skvostným darem spolek náš, který však posud se ani nepoděkoval. Než Vašnost nezazlí zajisté spolku provinění toto proti pravidlům slušnosti, jelikož výbor, jemuž to přísluší, na prázniny se rozejel tak že vina na jednotlivce, ne na celek padá.

Protož nemusím se obávati, že Vašnost pochybovati bude o vděčné radosti, jakouž všecky údy našeho spolku Vašnostin list, pln laskavosti a přízně naplnil. Přijmiž Vašnost laskavě naše nejhlubší srdečné díky za tuto čest nám prokázanou a račte být přesvědčen, že veškeré

síly své vynaložíme na to, abychom důstojnými se stali Vašnostiny přízně. Kojíce se sladkou nadějí, že Vašnost i na dále milostivým nám zůstane příznivcem, jsme

Vašnosti oddaný

výbor akad. čten. spolku.

Za výbor:
Rob. Nápravník, jednatel.

V Praze dne 26. října 1861.

409.

Olomoučtí bohoslovci Sušilovi.

Žádají o radu stran vypsání ceny na drama.

Veleučený a Důstojný Pane!

Všeobecná úcta, která Vaše jméno doprovádí a nelíčená důvěra, kterou se k Vám neseme, káže nám, abychom bez Vaší rady a Vašeho úsudku nepodnikali, co v úmyslu máme. Z ostatkových divadelních představení, které [!] jsme mezi sebou po tři dny zařídili, ujala se v nás myšlenka, abychom žijíce ve veliké vigilii tisícileté památky příchodu sv. našich věrověstů k důstojné oslavě tohoto příchodu vypsali cenu na historické dráma náboženského obsahu z prvních dob křesťanství na Moravě a v Čechách. Myšlenka ta rozletěla se v málo okamženích po celé semináři a došla takového účastenství, že již posud 120 zl. r. č. mezi sebou pojištěných máme. Jelikož ale tato suma ještě nedostačuje, chceme s přivolením našeho dp. představeného i milé bratry naše v brněnské semináři k účastenství vyzvati. Tam však, jak z veřejných listů a soukromých dopisů se dovídáme, neblahé se vyskytly různice i nevíme tedy jakým spůsobem bychom nejúčinlivěji na ně působiti mohli. I skládáme tedy na Vás, mnohovážený Pane a příznivče náš, poníženou prosbu, abyste náš úmysl milostivě posouditi, spisovateli obvod jeho činnosti vyměřiti a nám radou býti ráčil, jak bychom nejlépe tímto úmyslem ku slávě Boží, ku cti našich sv. apostolů, ku poznání prvních našich dějin církevních, ku mravní zachovalosti zkvétajících divadel ochotnických s pomocí Boží působiti mohli.

Uznejte drahocenný Pane v tom, že na Vás se obracíme, naši dětinnou lásku k Vám a buďte naším rádcem.

Ve svatvečer sv. Cyrilla a Methoděje [1]) 1862.

Vašnosti nejoddanější

slovanští bohoslovci v Olomouci.

ve jmeno 2. roku	Frant. Sal. Martilík Jindřich Stürzenhofer Karel Ambros	ve jmeno 4. roku	František Chudoba, podjáhen Jan Pospíšil, podjáhen Frant. Klabazňa, podjáhen
ve jmeno 1. roku	Štěpán Palásek Josef Droběna Matouš Lešenár	ve jmeno 3. roku	František Bauer [2]) Michael Skřivánek Antonín Libosvárský

410.

Al. V. Šembera posílá Sušilovi návrh žádosti k místodržitelství stran ruského řádu (srv. č. 52 d.)

Hochlöbliche k. k. Statthalterei!

Se Majestät der Kaiser von Rußland geruhte mir laut dem in originali u. in deutscher Übersetzung beiliegenden Diplome den St. Annen Orden II. Classe zu verleihen. Ich erlaube mir daher die ergebene Bitte zu stellen: Die Hochlöbl. k. k. Statthalterei geruhe mir im geeigneten Wege die Allerhöchste Bewilligung wolgeneigst zu erwirken, diesen Orden annehmen u. tragen zu dürfen.

Brünn.

Rubrika z venku:

An die mähr. k. k. Statthalterei

F. S. etc.

bittet um Erwirkung der Allerhöchst Bewillig etc.

Beilagen A u. B.

V německém překladě račte slovo k a n o v n í k vynechati.

411.

Třebíčská Beseda měšťanská Sušilovi.

---

[1]) 9. března.

[2]) pozdější kardinál arcibiskup, dle písma pisatel listu.

Děkuje za darování výtisku Nár. písní mor. a zve k opětné návštěvě

Vaše Blahorodí
mnohovážený pane professore!

Nemálo byli jsme překvapeni obdrživše[!] od Vašnosti nejen tak krásný přípis, nýbrž i také tak ušlechtilý dar — sbírku národních písní moravských Vašnosti vydaných a skládajíce za oboje nejvroucnější díky ubezpečujeme, že sbírka tato všem našim čtenářům k potěše a vyražení sloužiti bude Se zvlaštním[!] zalíbením čtli jsme ona slova Vašnostina vzácného listu, kde jste vysloviti ráčil, že se Vám v naši[!] besedě líbilo; neboť jest nám to důkazem, že se nacházíme na pevné půdě[!] a pravé cestě k uskutečnění snah našich národních — Netřeba ani podotknouti, že by nás velice těšilo, kdybychom ještě vícekráte tak vzácného hosta v kruhu našem uvítati mohli.

Se vší uctivostí

Vašnosti

oddaný výbor „besedy měšťanské".

Dr. Hanel, starosta.

V Třebíči, dne 4. ledna 1864.

412.

Vyškovská „Haná" Sušilovi.

Oznamuje jmenování jeho čestným údem.

Od čtenářsko-pěveckého spolku „Haná" ve Vyškově.

Vaše Veledůstojnosti!

Nadtčený spolek náš „Haná" uznávaje zásluhy Vaší Veledůstojnosti o národ československý vůbec a na Moravě zvlášť, usnesl se ve valné hromadě ze dne 13. srpna b. r. na tom, vděčnost svou na jevo dáti tím, že Vaši Veledůstojnost za čestného úda nadtčeného spolku jednohlasně vyvolil.

V uctivosti podepsaní kladou sobě za čest vzláštní[!], nadřečené usnešení-se valné hromady Vaší Veledůstojnost prozatím ve známost uvésti a kojíce se blahou nádějí, že skromnou tuto z upřímného slovanského srdce jdoucí poctu jakož i v brzku vyhotovenu býti mající dotýčný diplom ku chloubě spolku našeho blahosklonně příjmouti ráčíte, trváme v hluboké úctě

jménem výboru

Jan Vavrecska,
předseda.
JUDr. Josef Kůrek,
tajemník.

Ve Vyškově dne 15. srpna 1865.

413.

Kojetínský „Jaroslav" Sušilovi

posílá diplom čestného úda.

Veledůstojný Pane!

Zpěvácko hudební spolek Jaroslav vyvolil, vzhledem k Vašnostině zásluze velké o národní zpěv, Vaše Blahorodí za svého čestného úda, o čemž nížepsaný představ Jaroslava přiloženým diplomem Vašnosti ve vší úctě uvědomuje.

V Kojetíně 31. srpna 1865.

J. Višniowsky,
předseda.
Ed. Sahánek,
jednatel.

414.

Redakce Květů (1866) Sušilovi.

Slova »Fr. Suš — Brně« zdají se psána býti rukou Nerudovou, ostatní asi dle redakčního formuláře.

Blahorodému pánu panu Fr. Sušilovi, profesoru theologie v Brně.

Podnikajíce nový časopis belletristický, jemuž dáváme akkreditované jméno „K v ě t y", spoléháme se ovšem a především na to, že se nám povede spojiti veškeré kloudné síly literarní pod prapor jediný. Důležitost dobrého časopisu belletristického, důležitost jeho pro nynějšek i budoucnost českého národa cidíte [!] zajisté sám v téže váze, ve které my. A protož doufáme, že neodepřete vzácné své podpory nám v okamžiku tak rozhodném, kdy dokázati se má, je-li v nás opravdu síly původní a života opravdu uměleckého.

Těšíme se na brzkou odpověď, jakož i na vítané zasílky [!].

Vaše, podotýkajíce jen ještě, že nakladatelstvo naše (Julius Grégr) určilo honoráru za arch tiskový (kvart) dvacet zlatých r. m.

V úctě a přátelství oddaní

Vítězslav Hálek.
Jan Neruda.

415.

Sušil Borovému.

O korektuře výkladu NZ. a novotách jazykových. Srv. č. 354 dd.

Důstojný Pane!

Lituji, že jsem příčinou stal se nesprávnosti tisku ve čtvrtém archu evangelia sv. Jana; byla v tom více nehoda nežli vina. Já jsem psal při odbývání třetího archu, že asi na čtrnácte dní se vzdálím z Brna a na to dne 29. aug. jsem znova psal z Brtnice u Jihlavy, že si několik dnů ještě přidati musím. Možná, že důst. p. starosta listu nedostal; také jsem v tom chybil, že jsem oznámení to o své v Brně nepřítomnosti neadressoval tam kam se vlastně státi mělo, na direkci tiskárny. Později odpraviv v Brně korrekturu čtvrtého, pátého, šestého a sedmého archu opět jsem se vydal z Brna, ale tenkráte jsem zvláštním listem tiskárně ohlásil, že za deset dní se vrátím. Přijed domů nalezl jsem opět několik archů a odbavil jsem jejich korrekturu. Nyní jest desátého, co mne nedochází arch žádný; nevím, co v tom vězí asi. Mně není nedivno, že tiskárna za nebytí mého v Brně na mne dorážela a kvapila a nyní docela se odmlčuje.

To píši, aby Důstojnost Vaše věděla, pokud na mně vina leží. Dosti bude však, když ty důležitější chyby, které vklouzly do čtvrtého archu, na konci díla se vytknou, jak sám souditi ráčíte. Snad do předmluvy při konci se pojíti mohou; aspoň jsem si předevzal, hned ve předmluvě opraviti postavení jména Petrova místo Ondřejova v prvním archu v úvodě.

Ostatně díky vzdávám za tu šetrnost a laskavost, se kterou se ráčíte ohlašovati o té zašlé v archu čtvrtém vadě, jakož i vůbec za všechnu píli, se kterou se korrektuře díla propůjčujete. Prosil bych ovšem, aby Důstojnost Vaše jen těm některým novotám mojim hověla; leč poddávám se. O to jenom snažně prosbu skládám, aby Vaše Důstojnost i dále se propůjčovati ráčila, a ostávaje ve vší úctě a všeho blaha žádaje trvám

Důstojnosti Vaší oddaný

Fr. Sušil.

V Brně 10 Okt. večerem 1867.

416.

Sušil Borovému.

Předmluva k evang. sv. Jana.

Důstojný, Pane!

Posýlám předmluvu k evangeliu sv. Jana spolu i s výčtem omylů v šestnácte archách nalezených. Bez mála mi p. Bellmanova tiskárna pošle ostatní vývěsky, abych i ostatní pohrešky [!] zaznamenati mohl. Domněl jsem se, že Důstojnosti Vaší potřebí bude předložiti, co předmluva sebou obnáší. Nemyslím, žeby slova její trpka byla, ačkoli jsem nemálo se musel přemáhati při pomyšlení slov od p. Krejčího pronesených, jimiž veliké spolu obírání svatými věcmi za hru klade. Výpověd ta přirovnaná k nevýslovné výši sv. Jana nemůže ponechati duši chladnu a jest tak šeredna, že věru styděti se musí každý z barbarství vyniklý člověk.[1])

Leč já již jenom opakuji díky za snahu od Vaší Důstojnosti knize té propůjčenou a ostávám se vší úctou Vaší Důstojnosti

oddaný sluha

Fr. Sušil.

P. S Při korektuře přidáno, aby se sazeč o předmluvu u V. D. hlásil.

[Pozn. dra Borového: List ten obdržel jsem 19. listop 1867.]

417.

Sušil Borovému.

Děkuje za výtisky evang sv. Jana. Proticírkevní boj a nový list („Národní pokrok“ zal. Dr. J. S. Skrejšovským) v Praze.

Důstojný Pane!

Pospíchám vzdávat díky za obdržené výtisky výkladu sv. Jana; obdržel jsem jich dvadcet [!] a povděčen jsem tomu, že mohu některého

[1]) Srv. str. 481[1]).

z přátel darem k vánocem poděliti. Škoda, že v samé předmluvě neopravil sazeč těch několik omylů, jež jsem mu vytknul. Slovo p o v í m místo pravím nejvíce křičí.

My se tu těšíme novému listu, jenž v Praze má vyjíti anebo již i skutečně vychází, kdežby církev nebyla tak ohyzďována, jak se to v listech národních stává. Stal li se již celý národ český takovým odpůrcem katolické církve? Měli bychom, ba měli jsme předce [!] nedopustiti, aby se o sv. Otci tak mluvilo, jak nestoudní listové dotčení mluvili. Nemalá vina lpí na stavu našem a zvláště na těch, kteří se vrahům těm církve v službu propůjčili kněžími katolickými zovouce se.

Leč já nebudu dále zaměstnávati Důstojnost Vašnostinu a opětuje díky vyjadřuji všelikou úctu, ve které trvám Vaší Důstojnosti

oddaný sluha

Frant. Sušil.

V Brně d 21. prosince 1867.

418.

Sušil Borovému.

Honorář za evang. sv. Jana. „Nár. Pokrok". Výklad NZ. hotov. Brošurový spolek v Praze.

Důstojný Pane!

Skládám vřelé díky nejenom za obdržený honorář 400 zl. r. č. ale i zvláště za ta laskavě projevená přání. Přeji též já z té duše celému Slavnému Výboru, především Vaší Důstojnosti od pána Boha všech darů a milostí, jimiž by rozum a srdce mladých i starých velebníků pro drahný a valný čas vzdělány byly. Děkuji vroucně Bohu, že národu našemu v osobě Vaší Důstojnosti tak vzácnou, vydatnou a ušlechtilou sílu k utvrzení ho v pravdách katolicismu uštědřiti ráčil.

Lituji, že se s Nár. Pokrokem naděje naše nesplniły. Člověk bude brzo věřiti, že v Europě idea práva vymřela a za ocean se vystěhovala, leč ani tam na žádné straně vtělení neb aspoň poznání té idey nepostřehujeme. Musíme působiti seč každý z nás jsme, ač vezdy bolestně to nésti musejíce, že mimo duchovenstvo téměř nikdo ze vzdělanců našeho národu se upřímě a s plným svědomím k církvi nenese.

Co se výkladu Písma N. Z týká, ten již veškeren vyhotoven jest a já jen nyní výklad svůj s těmi některými exegety porovnávám a opravuji, kterých jsem při prvním spracování použíti nemohl.

Nový spolek brošurový mezi námi velmi potřeben jest a ovšem na dobrou půdu padlo símě jeho zde na Moravě, když onehdy posledního dne 1867 p. v. k. V. Štulc přibyv do Brna nás neočekávaně obradoval. Již přede dvěma létoma se u nás o tom jednalo, ale pro nemožnost myšlenku tu provésti se od toho upustilo. Nyní když v Praze samé věc ta se podnikne, my z celé duše se k ní přivineme.

Přání své opětujíc [!] a přízni Vaší Důstojnosti se poroučeje ostávám se všelikou úctou Důstojnosti Vaší

oddaný

— Frant. Sušil.

V Brně d 2. ledna 1868.

419.

Blahopřání k Sušilovým jmeninám (16. června.)

1.

Jestit věřte na bíledni
Svátku Vašeho že ke dni
Žáci s Vámi radost sdílí
Jako otec jste jim milý.

Procházka se pousmívá
Jako choť když s chotí dlívá.
Kulíšek se též k Vám vine
Mysle, že vlast nezahyne,
Dokud péro Vaše píše,
Kalendář svůj robí tiše.

Pojmon slasti též má trošku,
Opouští dnes pětigrošku,
Hlavou, jako v květném mládí,
O krok napřed k jídlu pádí.

S ochotnou Vám žáci vůlí
Platí věru nad tituly
Jakými se mnohý jeví,
O němž národ pranic neví.

Račte tedy dovoliti
Na zdraví Vám víno píti,
Slavie Vám nad vše drahá
Přeje mnohá léta blahá.

Vašnostin ctitel.[1])

2.

Výjev

citů, ke dni narozenin[2]) velectěného Františka Sušila, velezasloužilého starosty dědictví sv. Cyrilla a Methoda na Moravě

od

T. Šimbery.

Valný citův proud se zmáhá,
Památka mi kyne drahá,
Slastí rajskou duch se baví:
František náš svátek slaví.

Jako druhdy Method, Cyrill
Rovně Jméno své jsi vyryl
Národovců do útroby
Na budoucí všecky doby.

Dražší jako oko v hlavě
Jméno Tvé jest na Moravě,
V polomrtvé vlasti žíly
Vdechl's zdárně život čilý.

Půl sta let jsi blaze prožil
Slávu vlasti valně zmnožil,
V ústech lidu znějí krásně
Nedostihlé Tvoje básně.

Dědictví též hlásá zjevně,
Péro Tvé že staví pevně.
Dlouho duch Tvůj přeplodivý
Zúrodňujž nám slavské nivy.

[1]) snad Šimbera. Adressa dopisu na 4. str. 8° jest: Brunna, Admodum Reverendo Domino Francisco Sušil professori ss. theologiae valde promerito, nunc Kominii. Na porouchané pečeti však čísti: <eccle>siae localis Kome<nii>.

[2]) padesátých. — V obou básních jsou četné chyby pravopisné.

Ukazatel.

Číslice značí stranu, ležaté stranu, kde je dopis jmenovaného.

Akademický čtonářský spolek v Praze *538 dd.*
Bach 82, 302, 313.
Balabin 84, 85, 86.
Balbin 369.
Bock A. J. 64.
Bečák Tomáš *154 dd*, 339, 426, 436, 446, *532 dd.*
Bezděka 410, 473.
Biblické překlady 149, *313 dd*, 372, 410, *119 dd*, *453 dd*, 466, *472 dd*, *544 dd.*
Bilka 304, 465.
Bílý Jan 49, 68, 71, 130, 134, 135, 164, *174 dd*, 193, 195, 199, 216, 220, 222, 226, 228, 229, 230, 233, 315, 320, 324, 410, 414, 451, 452, 462, 463, 466, 467, 468, 469.
Blaha 228, 230, *259 dd*, 266.
Bleiweiss 86.
Boček 38, 39, 60, 131.
Bodjanskij 402, 404, 407.
Bohoslovci olomoučtí *540 d.*
Boigner *16 dd.*
Borový 476, 479, *485 d*, 514, 527, *544 dd.*
Bradáč 340, 449, 458, *502 dd.*
Brandl 143, 144, 530.
Bratranek 495, *517.*
Brázdil 114, 157, 160, 534.
Bruck 307.
Bulgakov 87, 89.
Burckhardt 140
Burgerstein 305.
Burian Tomáš 110, 149.
Caban *346 d*, 382, 386.
Censura knih, státní *9 d*; církevní 134 d, *460.*
Cibulský 55.
Cyrill a Method (pravopis) 319, 436.
— — opis olomoucký 154 d; slovenský 178, 181, 190,
Cyrillomethodějské slavnosti 163, 190, 415 d. 465, 488.
Čapka *366 dd.*
Časopis katol. duchovenstva 23 d, 174, 451, 455 d, 475 dd.
Čelakovský Fr. L. *7 d*, 9, 44, 55, 233, 287.
Čepka 240. 247. 248, *365 d.*
Černý Josef 34.
Čupr 440.
Czerski 105.
Dagmar 359.
Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje 45, 58, 107, 120, 132, 133, 134, 157, 158, 163, 171, 177, 184, 185, 188, 217, 260, 315, 328, 330, 336, 340, 341, 342, 346, 347, 349, 352, 355, 369, 376, 377, 381, 382, 383, 386, 387, 388, 390, 392, 393, 399, 403, 409, 426, 428, 431, 432, 445, 446, 488, 498, 499, 502, 505, 506, 507, 511, 512, 518, 519, 533, 535.
Dědictví sv. Jana Nep. 23, 99, 121, 157, 337, 441, 445, 500, 505.
Dědictví sv. Prokopa 453, 454, 455, 457, 458, 459, 463, 464, 466, *468*, 470, 473, *474*, 479, *482*, 483, 486, 509.
D'Elvert 143, 237, 240.
Desolda *427 d*, 473, 481.
Deutsch 436 d.
z Dietrichsteinů Mar. 510.
Dobrovský 75. 77.
Dobřanský 265.
Doucha *271 d.*
Drbohlav 340, 449.
Dučman Handrij *506 d.*
Dudík Ant. *347 dd.*
Dudík Beda 236, 304, 348, 351, 352, 354, 359, 401; 402, 440, 447.
Dunder *527.*
Dvořáček 41, 304.
Efrémovy hymny 205 dd, 211 dd.
Ehrenberger 487.
Erben K. J. 65, 67, 80, 84, 86, 390.
Fáborský 57, 59, 66, 75, 132, 169, *354 dd.*
Feifalik 371, 456, *489 dd.*
Feigerle 193, 202, 211.
Fessler 226, 231.
Fiala A. *525.*
Flaška Smil 372.
Flavius Josef 65. 245.
Francisci 80.
Frencl 49, 340, 410, 412, 445, *447 dd*, 453, 504.
Frič J. V. 371. 536.
Furch 67.
Fürst Ign. F. 58, 192, 195, 231, 240.
Fürstenberg 160.

Gagarin 407.
Geissler 148, 207, 358, *523.*
Gindely 373, 374.
Görres 22, 27, 221, 293.
Göthe 138, 515.
Grégr Jul. 544.
Grysar 251.
Günther 210, 221, 223, 474.
Hájek z Libočan 369.
Hájek Tomáš *272 d.*
Halabala *537.*
Haná ve Vyškově *542 d.*
Hanka 79, 149, 203, 324, 367, 479, *487 d.*
Harrach 502.
Hasišteinský Jan z Lobkovic 372, 373.
Hattala 57, 80.
Havlíček 41.
Häusle 211, 217, *520.*
Helfert 370.
Helzolet 66.
Hlas 116 dd, 194.
Hof 513.
Hollý 324.
Hornik 506, *512.*
Horváth Zikm. (Žiga) 278 dd, 496 d.
Horváthová Marie 242, *289 dd,* 384 d, *496.*
Hostýn 371.
Hošek Fr. 141, *191 dd,* 289, 342, 451.
Hrabčta J. *329 d.*
Hron 458, 464, *508 d.*
Hurban 75, 295.
Hus 97, 318, 370.
Hvězda 426.
Hye 62, 65.
Chlumecký 146.
Chmelíček Jan 11, 242.
Chmelíček Josef 525, *509 d.*
Chodníček *507 d.*
Chrástek *519 d.*
Chrysander *361 d.*
Chytil 62, 237, 239 dd, 393.
Janalík *108 dd,* 214.
Janoušek *526.*
Jaroslav, spolek kojetínský *541.*
Jean Paul 227.
Jednota svatoklementská 107.
Jednoty katolické 121 dd.
Jeronym Pražský 370.
Jeronym sv. 105, 461.
Jezbera 80.
Jireček Hermenegild 99, *270 d,* 371.
Jireček Josef 58, *369 dd.*
Jirsík 34, 82, *174,* 274, 415.
Jungmann Josef 7, 11, 99, 226, 272, 314, 316, 324, 351, 369, 440, 441.
Juránek 197 d.
Jurášek *446 d.*
Kalivoda 131, 134, 152, 167, 177, 348, 350, 352, *430 d.*
Kampelík 266, *501 d.*
Kancionál 313 dd, 337 dd, 426, 448 dd.
Kandus 169, *366.*
Karlík Eduard 89, 265, 382, 432.
Karlík Hugo *24 dd,* 391.
Katholisches Blatt aus Mähren 199.
Kittner 89, *364 d.*
Klácel 104, 179, 181, 266, 466, 495.
Klimek 26, 213, 242, 358.
Klinkáč 176.
Kober 445, *526.*
Kocín 64.
Koldin 64.
Kollár 44, 57, 67, 312, 502.
Kolping 221.
Komenský 374.
Konkordát rakouský 61 dd, 503 dd.
Kopitar 9, 75, 77.
Kopp *330 dd.*
Koran 205, 211 d.
Kosmas 61.
Königsbrunn 134, 135, 154, 426.
Kramerius Vojt. *433 d.*
Krása 108.
Krbec Jan *313 dd,* 365, 368, 473.
Krejčí 481, 545.
Křížkovský 51, 133, 196, 331, 338.
Kubínek 177.
Kulda (Kulišek) 32, 58, 63, 65, 67, 73, 76, 79, 87, 130, 146, 175, 185, 189, 193, 194, 231, 271, *336 dd,* 356, 359, 382, 393, 397 d, 425, 432, 435, 548.
Kuželev-Bezborodko 538.
Kutschker 113, 221, 224, 232.
Kuzmány 80, 84, 86, 303.
Květy Hálkovy *543.*
Kynický 532.
Latta 149.
Lavrovskij 487.
Lednice 291 d.
Lelek *103 dd.*
Lípa slovanská 502.
Loritz 510.
Lukesle 79.
Lýsek 154, 426, *535.*
Mach 46, 48, 52.
Machay *375 dd,* 387.
Majlath 380.
Malan 275.
Malý *445 d.*
Marek Ant. *429 d.*
Marek Jan 314 dd.
Maršovský 141, 143, 145, 340, 503, 514.
Martynov *401 dd,* 430, 518.
Martyrologium Odonis 404, 430.
Matice Česká 355, 359.
Matice Slovenská 520.
Mazal *505 d.*
Měšťanská beseda v Třebíči *541.*

Mc
Metternich 42.
Miklosich 67, 76, 78, 82, 84, 92, 192, 202 dd, 233, 242.
Mikovec 304.
Mikšíček 494, *497 d.*
Mikšíčková 295, *494 d*, 517.
Mikuláš I 42.
Moyses 82, 188.
Molitor *488.*
Moravan kalendář 32, 107, 198, 354 dd, 359.
Moravská Národní Jednota 266, 346.
Moravská podřeči 66 dd.
Moravské nár. písně 7 dd, 5 79, 104, 271, 330 dd, 361 dd, 497.
Moravské noviny 305, 477 d, 521 dd.
Müllor *149.*
Národní Pokrok 546.
Neruda *544.*
Nestor 61.
Nezval *438 dd*, 518.
Nitsch a Grosse *437 d.*
Novotný 318, 387.
Nöttig 22, 247, 248, 358.
Obdržálek 356, 488, *499 d.*
Obzor 94.
Ocitok *529.*
Ohéral 130.
Orel *431 dd.*
Otcové apoštolští, církevní 215, 445, 527.
Pachmann 217, 282, 292, 294.
Palacký 10, 79, 80, 288, 318, 373, 493, 513, 538.
Palárik 183, 189, 380.
Palkovič 376.
Panschab 22, 248.
Pátek Jan 143, 230, 242.
Pešina *8*, 24, 99, 121, 124, 157, 159, 367 dd, *392 dd.*
Phil ips 217, 221, 282, 284, 288, 292 293.
Picek 319.
Pojmon 48, 58, *94 dd*, 183, 190, 194, 228 d, 248, 382, 435, 548.
Polášek 158.
Poslušný 196 dd, 427.
Pötting 488.
Presl 7.
Priessnitz 173.
Procházka Frant. Fau tin 316.
Procházka Jakub 102, *274 dd*, 309, 359, 510, 511.
Procházka Metěj 44, 47, 52, 53, 72, 141, 155, 170, 177, 193, 217, 230 dd, 304, 328, 341 dd, *357 dd*, 367, 371, 405 dd, 548.
Procházka Tomáš *83 dd*, 58 dd, 141, 246, 301 dd.
Prucha Karel 458.
Purkyně 55, 80, 538.
Rački 417.
Radlinský 57, *177 dd*, 186 dd, 379 d.
Rajovskij 78 dd, 305, 306.
Rauh 57, 239, 356.
Rieger 80, *442 d*, 444, 538.
Ronge 105.
Lev z Rožmitálu 468, 469.
Rybička 64, *387 dd*, 435.
Růže a trní, básně Sušilovy 196, 199, 274.
Řezáč 80, 450.
Říšský zákonník 57.
Satora *517.*
Scitovský 187.
Sedlák *395 dd.*
Seydl *12 dd*, 17.
Schaffgotsche 102, 122, 206, 219, 415.
Scheiner 34, 231.
Schleicher 235.
Schmerling 263.
Schnepf 356, *357.*
Schulz 94, 374.
Schwarzenberg 391, 415.
Schwarzer 42.
Schwetz 204, 210, 231, 235, 239, 241, 244.
Sláma 388.
Slomšek 82, 360, 408 dd.
Slovenské odštěpení 57, 211, 214, 470.
Slovenský Nár. učitel 386.
Slovník naučný 442 dd.
Slota Jiří *184 dd*, 386 d.
Smotrickij 405 dd.
Soukop *343 dd.*
Soukup 266.
Spolek sv. Štěpána 379.
Spolek sv. Vojtěcha 189 d.
Srdínko 458, 469, 475, *482 dd*, 527.
Srezněvskij 402, 404.
Staročeské spisy 75 dd, 489 dd.
Stára 193 dd, *200 dd*, *214 d*, *217 dd*, *249*, 289, 342, 425.
Státní půjčka 1854 358.
Stefanović Vuk 87, 185, 189, 202, 215, 227.
Steffany 38, 382, 385, 387.
Steinmann 529.
Strachota 319, 535.
Strossmayer 82, 415 d, 538.
Stuchlý *164 dd.*
Susza 408, 421, 422.
Sušil Raimund 311, 497.
Svoboda *501.*
Šafařík Jaroslav 83.
Šafařík Pavel Josef 74 dd, 233, 374, 456, 538.
Šavel *273 d.*

Šembera A. V. *53 dd*, 111, 242, 244, 251, 303 dd, 354 d, 440, 541.
Šembera Vratislav 63, 310.
Šemberová Zd. 302.
Ševyrev 89.
Šimbera 47, 68, 100, 102, 170, 359, *548*.
Šírek *516 d*.
Škorpík *26 dd*, 68 dd, 219, 355, 371, 469, 517.
Šmídek 33, 78, 79, 85, 95, 102, 137, 141, 144, 195, 230, 260, 261, 263, *273 d*, 275, 305 d, 371, 407 dd, 456 dd.
Špaček *264 dd*.
Šrůtek *529*.
Štítný 233, 370.
Štulc 27, 41, 50, 132 d, 198, 359, 367, 390, 401 dd, 442, 452, 458, 461, 463, 464, 483, *493 d*, 538, 547.
Šubert *581 dd*.
Švabach v češtině 31.
Švéda *391 d*.
Tarouca 58 dd, 96, 102, 115, *129 dd*, 190, 205, 211, 213, 232 dd, 260, 332, 336, 339, 356, 357, 359, 382.
Těšík 97, 130, 134, 136, 153, *172 dd*.
Tetour z Tetova 372, 373, 375.
Thoinet 105, 417.
Thun hr. Leo 44, 47, 250.
Tidl 121 d, 337 d.
Tichý 515.
Tomáš Aqu. 236.
Tomášek Fr. 203 dd, 278, *282 dd*, *287 d*, 290, *291 dd*, *295 dd*, 310 d, *312 d*, 496.
Tomášek Josef 234 dd, 283 dd, *302 dd*, 497.
Tomášková Kateřina 91, 281, *285 d* 289, 292, *294 d*, 304 dd, *309 dd*, 495, *497*.
Tomášková Marie *276 dd*, 282.
Tomek 370.
Towarstvo sš. Cyrilla a Methoda 512.
Turner 475.
Tyl 27, 271.
Universita vídenská *520*.
Vacek 390.
Vašátko 89.
Velhartický 486.
Vesna vídenská 270.
Vinařický 315, 316, 320, 412, 449, *450 dd*, *458 dd*, 509, 527, 538.
Vlček 149, *513 d*.
Vlk *521 dd*.
Vocel 474.
Vojáček H. 494.
Volný 38, 55, *150 dd*, 368.
Voltaire 534.
Voříšek *498 d*.
Votýpka 314, 315.
Vrťátko 80.
Vymětal *394 d*.
Wau Wau 143.
Weithofer 14, *517*.
Wirtek *250 dd*.
Wurm 92, 141 dd, 221, 247, 339 dd, *425 dd*, 451 dd, 507.
Zahradník 34, 388.
Zap 287.
Zlámal *124 dd*.
Žáci Sušilovi *536*.
Žák *8 dd*, 19, 55, 57 d, 242, 382, 386, 502.
Žerotínovy spisy 143.

Opravy.

Str. 22 ř. 11 sh čti: . . životy svatých
Str. 32 ř. 13 zd čti: . . otisknou
Str. 39 ř. 2 zd čti: . . synovec
Str. 42 ř. 1 zd čti: . . Gfrörer
Str. 85 ř. 7 sh čti: . . Balabina
Str. 97 ř. 2 zd čti: . . Josef m. Jan
Str. 156 ř. 5 zd čti: . . Fénelonovy
Str. 183 ř. 1 zd čti: . . po
Str. 194 chybně označena 164
Str. 248 ř. 10 sh čti: . . elohistická
Str. 260 ř. 6 sh čti: . . vypracoval
Str. 287 ř. 13 sh čti: . . husitství
Str. 409 ř. 16 sh čti: . . všech
Str. 410 ř. 15 sh čti: . . Frencla
Str. 455 ř. 20 zd čti: . . přikládám
Str. 497 ř. 10 sh čti: . . mi

Závorka ( ) kladena tam, kde jest v originále, [tak] nebo [!] značí upozornění vydavatelovo, že tak v originále napsáno, < > dle zvyku ustáleného ve vydáních starých klasiků značí doplněk textu (vynechaná písmena nebo slova).